

Crna Gora
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

**IZVJEŠTAJ MINISTARSTVA FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANJA
O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA ZA 2021. GODINU**

Podgorica, mart 2022. godine

SADRŽAJ:

Rezime	3
I Uvod	6
II Realizacija obaveza iz programa rada Vlade Crne Gore	8
III Realizacija obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji 2021-2023	11
IV Programske aktivnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja	12-126
1) <i>Direktorat za ekonomsku politiku</i>	
2) <i>Direktorat za državni budžet</i>	
3) <i>Direktorat državnog trezora</i>	
4) <i>Direktorat za poreski i carinski sistem</i>	
5) <i>Direktorat za centralnu harmonizaciju</i>	
6) <i>Direktorat za finansijski sistem i finansijske tehnologije</i>	
7) <i>Direktorat za lokalnu samoupravu i privredna društva u većinskom vlasništvu države</i>	
8) <i>Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći</i>	
9) <i>Direktorat za upravljačku strukturu</i>	
10) <i>Direktorat za imovinsko - pravne poslove</i>	
11) <i>Direktorat za politiku javnih nabavki</i>	
12) <i>Direktorat za evropske integracije i međunarodnu saradnju</i>	
13) <i>Direktorat za investiciono razvojne projekte</i>	
14) <i>Direktorat za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu</i>	
15) <i>Direktorat za socijalno staranje i dječiju zaštitu</i>	
16) <i>Direktorat za javni dug</i>	
17) <i>Direktorat za obračun, kontrolu i politiku zarada</i>	
18) <i>Direktorat za budžetsku inspekciju i suzbijanje nepravilnosti i prevara</i>	
19) <i>Direktorat za blockchain i kriptovalute</i>	
20) <i>Odjeljenje za unutrašnju reviziju</i>	
21) <i>Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru</i>	
22) <i>Služba za opšte poslove</i>	
23) <i>Služba za materijalno-finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke</i>	
24) <i>Služba za IT podršku</i>	
V Finansijski izvještaj	126
VI Predlog mjera za unapređenje	126
VII Izvještaj o radu Uprave prihoda i carina	128
VIII Izvještaj o radu Uprave za katastar i državnu imovinu	143
IX Izvještaj o radu Uprave za statistiku	184
X Izvještaj o radu Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu	192
XI Izvještaj o radu Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore	205

REZIME

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je u toku 2021. godine, pored usmjerenja na ostvarenju zadataka iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, bilo posvećeno i ispunjavanju ostalih prioritetnih zadataka iz svoje nadležnosti. Ostvarenje ciljeva u izvještajnom periodu doprinijelo je usaglašavanju pravnog sistema iz ove oblasti sa savremenim međunarodno priznatim standardima.

U izvještajnom periodu realizovale su se aktivnosti koje su se odnosile na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike i, s tim u vezi, praćenje i analiziranje makroekonomskih kretanja i pripadajućih indikatora. Praćene su promjene i kretanja na nacionalnom, odnosno regionalnom i globalnom nivou, a koja su, zbog specifičnih okolnosti izazvanih pandemijom koronavirusa, imala značajan uticaj na kretanje crnogorske ekonomije, a samim tim i na performanse razvoja Crne Gore. Navedena kretanja i očekivanja, uz strukturne reforme, pretočena su u makroekonomski okvir i projekcije, sastavni dio niza dokumenata donesenih u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu: *Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2022 – 2024*, *Fiskalna strategija Crne Gore za period 2021 – 2024* i *Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2022 - 2024*. Program ekonomskih reformi (PER) je glavni dokument ekonomske politike zemlje u dijalogu sa EU i predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama, koje imaju za cilj održavanje makroekonomske stabilnosti, jačanje međunarodne konkurentnosti i poboljšanje uslova za inkluzivni rast.

Realizacija ostalih prioritetnih ciljeva u 2021. godinu

✓ *Povećanje stepena zaštite od nasilja nad ženama i nasilju u porodici*

Pripremljen je Nacionalni plan za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), nakon čega je RIA obrazac dostavljen Ministarstvu na mišljenje. Poslije dobijanja mišljenja dokument će biti dostavljen Vladi Crne Gore na usvajanje. Plan predstavlja nastavak Strategije zaštite od nasilja u porodici 2015-2021.

✓ *Unapređenje regulatornog okvira za socijalnu i dječju zaštitu*

Kroz unapređenje regulatornog okvira za socijalnu i dječju zaštitu, uveden je dječji dodatak za djecu do šest godina, a dodaci za djecu u stanju socijalne potrebe su povećani. Obezbijedeni su i besplatni udžbenici za sve osnovce. Takođe, povećana su materijalna davanja za ugrožene kategorije stanovništva a, po opštinama, povećan je broj usluga za odrasla i stara lica sa invaliditetom. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", broj 145/21), uređen je status lica istog pola za prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite i uspostavljeno je pravo na dječji dodatak za djecu do 18. godine, sa primjenom od 01.10.2022. godine.

✓ *Poboljšanje efikasnosti sistema javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva*

Strategija unapređenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine, kao i Akcioni plan za njeno sprovođenje za period II polovina 2021-2022. godina. Za sprovođenje aktivnosti definisanih Strategijom zaduženo je Koordinaciono tijelo koje se sastoji od 16 članova koji predstavljaju relevantne institucije u oblasti javnih nabavki i JPP, kao i predstavnike privrednog sektora, lokalnih samouprava i NVO.

✓ *Održivo upravljanje i unapređenje stanja javnih finansija*

Zakon o budžetu za 2021. godinu – ovim zakonom započeta je inicijalna implementacija programskog budžeta u četiri nivoa, a u kojem su sačuvana izdvajanja za zarade u javnom sektoru, postojeća socijalna davanja, a izdvajanja za kapitalni budžet su u najvećoj mjeri prilagođena potrebama korisnika.

✓ *Poboljšanje informisanosti javnosti o načinu upravljanja javnim finansijama*

Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2019. godinu i Predlog Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2020. godinu – date su informacije o trošenju budžetskih sredstva u 2019. godini, o potrošnji iz tekuće budžetske rezerve za 2020. godinu, saglasno potrošnji oko mjera Vlade za podršku privredi, kao i o ostvarenim primicima i izdacima Budžeta Crne Gore u 2020. godini.

✓ *Povećanje podrške održanju likvidnosti privrednih subjekata*

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dodatu vrijednost - osnovna namjera ovih zakona je da omogući novoformiranim mikro i malim preduzećima korišćenje povoljnosti koje ih oslobađaju obaveze registracije za PDV najmanje dvije godine.

✓ *Unapređenje regulatornog okvira u oblasti platnih transakcija*

Zakon o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama, kojim se u potpunosti implementira Uredba (EU) 2015/751 o međubankarskim naknadama za platne transakcije po osnovu kartica.

✓ *Unapređenje regulatornog okvira u oblasti osiguranja u saobraćaju*

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju – kojim se vrši usklađivanje s Direktivom EC 2009/103 koja se odnosi na obavezno osiguranje autoodgovornosti, odnosno povećanje osiguranih suma i teritorijalno važenje polise osiguranja izdate u Crnoj Gori.

✓ *Unapređenje regulatornog okvira u oblasti poreske administracije*

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji – kojim je obezbijedena razmjena informacija između Uprave prihoda Crne Gore i nadležnih poreskih organa zemalja članica EU i drugih zemalja.

✓ *Pojednostavljenje i smanjenje trajanja carinskih procedura*

Predlog carinskog zakona – donošenjem ovog zakona definišće se pravni okvir za carinska pravila i postupke na carinskom području Crne Gore i prilagođen je uslovima moderne trgovine. Njegovom primjenom će se olakšati protok robe koja tranzitira i ulazi ili izlazi iz Crne Gore, što će poboljšati konkurentnost domaćih preduzeća, zaštititi finansijske interese države i obezbijediti sigurnost potrošača. Usaglašavanjem zakona sa evropskim zakonodavstvom stvaraju se pretpostavke za izgradnju i implementaciju IT sistema koji treba da olakšaju i ubrzaju prekograničnu trgovinu i smanje troškove učesnika u trgovini.

✓ *Unapređenje zakonske regulative u oblasti platnog prometa*

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu – donošenjem ovog zakona stvorice se preduslovi za dalji razvoj platnog prometa u Crnoj Gori u skladu sa savremenim standardima u EU i svijetu. Novim Zakonom će se uspostaviti dodatne mjere za smanjenje sigurnosnih rizika povezanih sa elektronskim plaćanjem i unaprijediti zaštita korisnika platnih usluga.

✓ *Stvaranje normativnih uslova za održavanje popisa*

Predlog zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova - donošenjem ovog zakona će se omogućiti priprema, organizacija i sprovođenje popisa, u cilju dobijanja sveobuhvatnih podataka o stanovništvu, domaćinstvima i stanovima u Crnoj Gori. Predloženim odredbama se na jasan način pravno regulišu nadležnosti, prava i obaveze Uprave za statistiku, ministarstava, jedinica lokalne samouprave i drugih organa i organizacija u vezi s pripremama i sprovođenjem Popisa stanovništva. Takođe, ovim Zakonom se regulišu prava i obaveze lica koja se obuhvataju Popisom i lica koja neposredno obavljaju poslove Popisa, način i obim prikupljanja, upotrebe i zaštite prikupljenih podataka i objavljivanje rezultata Popisa.

Uprava prihoda i carina

Uredbom o izmjenama i dopuni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, na sjednici Vlade Crne Gore od 15.04.2021. godine, spajanjem Uprave prihoda i Uprave carina osnovana je Uprava prihoda i carina. Imajući u vidu zajedničku misiju koja se može definisati kao »Obezbijediti efikasnu naplatu prihoda, uz korišćenje jednostavnih, pravičnih i efektivnih postupaka, jačanjem zaštite i bezbjednosti, u cilju doprinosa opštem dobru građana Crne Gore«.

Polazeći od Zakonom definisanih zadataka Uprave prihoda i carina, kao i drugih zadataka utvrđenih poreskim i carinskim propisima, u izvještaju su prezentovani kvantitativni i kvalitativni pokazatelji poslovanja za 2021. godinu.

Ukupno ostvarena naplata prihoda Uprave prihoda i carina u 2021. godini iznosila je 1.962.716.970,75€ što je u odnosu na isti period prethodne godine (1.768.992.144,72€) uvećano za 10,95%. Povećanje naplate u izvještajnom periodu u odnosu na prethodnu godinu, rezultat je Vladinog programa podrške privredi, poboljšanja epidemiološke situacije u zemlji, kao i mjera pojačanih poreskih i carinskih aktivnosti.

Uprava za katastar i državnu imovinu

Cilj Uprave za katastar i državnu imovinu je dnevno ažurni katastar nepokretnosti, uspostavljanje registra evidencije državne imovine, unapređenje postupaka zaštite državne imovine, pravilno i svrsishodno korišćenje državne imovine, koje je moguće uspješno izvesti samo sa sposobnim i stručnim kadrovima geodetske, pravne, ekonomske, inženjerske i informatičke struke, uz dobru zakonsku regulativu koja prati ove oblasti.

Osnivanjem katastra nepokretnosti obezbjeđuju se podaci o nepokretnostima i pravima na njima. Istovremeno izrađuju se digitalni katastarski planovi sa visinskom predstavom terena i digitalni ortofoto planovi neophodni kao osnovna geometrijska podloga za izradu tehničke dokumentacije kod planiranja prostora. U toku 2021. godine, a u cilju nastavka realizacije Projekata osnivanja katastra nepokretnosti na nepremjerenom dijelu teritorije Crne Gore, Glavnog grada Podgorica i Opština: Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Mojkovac, Plav, Rožaje i Šavnik, nastavljeni su poslovi na obradi podataka i izlaganju na javni uvid podataka o nepokretnostima i pravima na njima koje obuhvata osim upravnog postupka i terenski rad za potrebe rješavanja prigovora. Za dio katastarskih opština završeno je izlaganje podataka na javni uvid, ali zbog poštovanja zakonske regulative i vremenskog roka isteka pravosnažnosti, još nije zvanično potvrđena baza katastra nepokretnosti.

Saglasno prioritetima i shodno zahtjevima Vlade Crne Gore u realizaciji kapitalnih projekata, Uprava je u kontinuitetu radila na poslovima iz nadležnosti Uprave. Završena je izrada elaborata eksproprijacije za potrebe Autoputa Bar-Boljari, za dionicu Smokovac - Mateševo (pristupni putevi, deponija, pozajmišta i sl). Za potrebe državnih organa i organa lokalne samouprave, Uprava je vršila procjenu vrijednosti nepokretnosti saglasno podnešenim zahtjevima. Završeno je 15 elaborata za potrebe Elektroprivrede Crne Gore, za projekte panela sunčeve energije i vjetroelektrana.

U toku 2021. godine nastavljene su aktivnosti Ugovora o donaciji Vlade Norveške, potpisanog 2018. godine, koji je baziran na dvije komponente: Projekat Adresni registar i Projekat kartografski model podataka.

Uprava za statistiku

Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, Uprava za statistiku Crne Gore je predvidjela usvajanje dva dokumenta i to: (i) predlog *Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova* i (ii) *Godišnji plan zvanične statistike za 2022. godinu*. Oba navedena dokumenta usvojena su u IV kvartalu 2021. godine na sjednicama Vlade Crne Gore. Shodno navedenom, procenat realizovanih obaveza Uprave za statistiku je 100% iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2021.godinu.

Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu

Realizacija ključnih programski ciljeva za 2021. godinu:

- ✓ Unaprijeđen sistem zaštite vulnerabilnih grupa kao rezultat istraživanja socijalnih pojava i problema;
- ✓ Unaprijeđen stručni rad i sistem pružanja usluga kroz razvijanje sistema supervizijske podrške;
- ✓ Unaprijeđen sistem socijalne i dječje zaštite kroz učešće Zavoda u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa, kao i kroz organizovanje okruglih stolova, konferencija, izradu publikacija i kontinuirano informisanje stručne i šire javnosti o sprovođenju socijalne i dječje zaštite;
- ✓ Unaprijeđena znanja i vještine stručnih radnika iz centara za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite kroz organizovanje i realizaciju osnovnih programa obuke.

I UVOD

U skladu sa obavezom utvrđenom odredbom člana 65 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG" br. 78/18 i 70/21) Ministarstvo finansija i socijalnog staranja podnosi Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva finansija i socijalnog staranja za 2021. godinu, koji sadrži prikaz ostvarenih ciljeva postavljenih u programu rada Vlade, programu rada Ministarstva i strategijama i programima na osnovu kojih se prati izvršavanje zakona i drugih propisa i sagledava i analizira stanje u oblasti za koju je osnovano ministarstvo. Pored toga izvještaj sadrži predlog mjera za unapređenje stanja u oblasti za koju je ministarstvo osnovano i finansijski izvještaj ministarstva.

U skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG" br. 118/20, 121/20, 1/21, 2/21, 29/21, 34/21 i 41/21), Ministarstvo finansija i socijalnog staranja vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremanje predloga tekuće ekonomske politike Crne Gore i praćenje njenog ostvarivanja; pripremanje, planiranje, izradu i izvršenje budžeta Crne Gore; fiskalni uticaj; nadzor nad ostvarivanjem prihoda i izvršavanje izdataka budžeta Crne Gore; predlaganje smjernica i srednjoročnog makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje budžeta; izvršenje, izmjenu i procjenu budžeta uz analizu zahtjeva potrošačkih jedinica i vanbudžetskih fondova za dodjelu budžetskih sredstava i predlaganje njihovih izmjena; kapitalnu potrošnju javnog sektora, procjenu osnovnih ekonomskih proporcija i bilansa; simuliranje, testiranje i ocjenu efekata ekonomskih i razvojnih mjera i institucionalnih promjena; bankarski sistem; hartije od vrijednosti; izvršavanje plaćanja po zahtjevu potrošačkih jedinica; vođenje glavne knjige trezora; upravljanje računovodstvenim sistemom državnih primitaka; pripremu završnog računa budžeta; finansijsku kontrolu putem korišćenja računovodstvenog sistema baziranog na planiranim obavezama; praćenje izvršavanja izdataka; pripremu redovnih finansijskih izvještaja za potrebe Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada); upravljanje raspoloživim novčanim sredstvima na konsolidovanom računu trezora; upravljanje dugom nastalim po osnovu hartija od vrijednosti koje je emitovala država, nastalim po osnovu datih garancija i uzetih zajmova; upravljanje domaćim i spoljnim dugom, stranim donacijama, pomoćima i zajmovima; praćenje finansijskog poslovanja vanbudžetskih fondova i jedinica lokalne samouprave; pripremu predloga propisa iz finansijskog sistema, sistema igara na sreću, finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja, osiguranja, računovodstva, revizije; koordiniranje aktivnosti, ostvarivanje saradnje i realizaciju obaveza prema Svjetskoj banci, Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim finansijskim institucijama; javne prihode (carine, porezi, doprinosi, takse, naknade i dr.), kojima se finansiraju javni rashodi na nivou države i na nivou jedinica lokalne samouprave; međunarodne ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; primjenu međunarodnih ugovora koji se odnose na carinsku politiku; sistem finansiranja lokalne samouprave; carinsku i poresku politiku; razvoj sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru u skladu sa međunarodnim standardima; pripremanje i sprovođenje propisa iz oblasti svojinsko-pravnih odnosa, državne imovine, premjera i katastra nepokretnosti, eksproprijacije zemljišta, založnih prava na imovini, povraćaj i obeštećenje po osnovu oduzetih imovinskih prava; odlučivanje u drugostepenom upravnom postupku iz oblasti imovinskih prava i prvostepene postupke restitucije; staranje o naplati unutrašnjeg duga koji čine potraživanja Vlade kroz redovne, stečajne i sudske postupke i aktiviranje založnih prava po tom osnovu; davanje predloga u vezi sa upravljanjem i raspolaganjem državnom imovinom; primjenu Zakona o ratifikaciji Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja instrumenta pretprijetne pomoći (IPA); donošenje propisa, poslovnika i procedura o uspostavljanju decentralizovanog sistema upravljanja projektima Evropske unije u Crnoj Gori; sprovođenje tendera, ugovaranje, odobravanje plaćanja i finansijsko izvještavanje sa aspekta javnih nabavki u oblasti usluga, radova, opreme, bespovratne pomoći i twininga, u smislu programa koje finansira Evropska unija u Crnoj Gori; obezbjeđivanje primjene pravila Evropske unije, regulativa i procedura koje se odnose na nabavke u oblasti usluga, radova, opreme, bespovratne pomoći i twininga, pravilno funkcionisanje sistema izvještavanja; kontrolu aktivnosti u okviru organizovanja

tenderskih procedura, grantova, ugovaranja, finansiranja, odobravanja plaćanja; ostvarivanje sistema javnih nabavki; priprema predloga propisa iz oblasti javnih nabavki; praćenje usaglašenosti propisa kojima se uređuju javne nabavke sa pravom Evropske unije; davanje saglasnosti naručiocima o ispunjenosti uslova za sprovođenje odgovarajućeg postupka javne nabavke, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama; savjetodavnu pomoć na zahtjev naručioca; organizovanje i sprovođenje stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih za vršenje poslova javnih nabavki; organizovanje polaganja stručnog ispita za vršenje poslova u oblasti javnih nabavki; uspostavljanje i održavanje portala javnih nabavki; objavljivanje planova javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka o kvalifikaciji kandidata, odluka o izboru najpovoljnije ponude, odluka o obustavi postupka javne nabavke, odluka o poništavanju postupka javne nabavke, ugovora o javnoj nabavci, izmjena i dopuna plana javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka i ugovora o javnoj nabavci; pripremanje i objavljivanje na portalu javnih nabavki Liste naručilaca; promovisanje sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi; ostvarivanje saradnje sa međunarodnim organizacijama, institucijama i stručnjacima u oblasti sistema javnih nabavki; pripremanje i objavljivanje liste ponuđača na portalu javnih nabavki na osnovu odluke o izboru najpovoljnije ponude; pripremanje i objavljivanje na portalu javnih nabavki jedinstvenog rječnika javnih nabavki; izdavanje publikacija i druge stručne literature u oblasti javnih nabavki; organizovanje i sprovođenje javnog tendera za privredna društva, odnosno preduzetnike, radi dobijanja dozvole za proizvodnju duvanskih proizvoda; utvrđivanje ispunjenosti uslova za učešće na javnom tenderu i davanje dozvole za proizvodnju duvanskih proizvoda privrednom društvu, odnosno preduzetniku koji ispunjava propisane uslove; utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje trgovine na veliko duvanskim proizvodima i izdavanje licence za obavljanje trgovine na veliko duvanskim proizvodima privrednom društvu, odnosno preduzetniku, kao i uvozniku koji je upisan u Registar uvoznika duvana i duvanskih proizvoda; utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje trgovine na malo duvanskim proizvodima i izdavanje odobrenja privrednom društvu, odnosno preduzetniku za obavljanje trgovine na malo duvanskim proizvodima; koordinaciju aktivnosti organa i organizacija u oblasti suzbijanja nelegalnog prometa duvanskih proizvoda; praćenje stanja na tržištu duvanskih proizvoda; vođenje propisanih registara; državnu pomoć; međunarodnu finansijsku saradnju u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; pripremu propisa iz oblasti socijalne i dječije zaštite, penzijskog i invalidskog osiguranja, boračke i invalidske zaštite; zaštitu boraca, vojnih invalida, porodica palih boraca, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica; zaštitu lica sa invaliditetom, zaštitu starijih lica, nasilje u porodici, zaštita od nasilja nad djecom; novčanu pomoć strancu koji traži međunarodnu zaštitu i azilantu i strancu pod supsidijarnom zaštitom; porodičnu zaštitu; saradnju sa organima lokalne uprave na razvoju usluga za kojima postoji potreba u opštinama; saradnju sa Crvenim krstom Crne Gore, nevladinim organizacijama, agencijama Ujedinjenih nacija i drugim međunarodnim organizacijama; upravni postupak iz nadležnosti ministarstva; izdavanje licenci i vođenje Registra licenciranih pružalaca usluga socijalne i dječije zaštite; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnom tekovinom Evropske unije; analizu izvještaja o sprovedenoj Analizi procjene uticaja propisa koje su pripremila druga ministarstva u postupku predlaganja zakona i davanje mišljenja o njihovoj relevantnosti; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Ovim izvještajem obuhvaćeni su poslovi koji su se obavljali u okviru devetnaest direktorata ministarstva: *Direktorat za ekonomsku i razvojnu politiku; Direktorat za državni budžet; Direktorat državnog trezora; Direktorat za poreski i carinski sistem; Direktorat za finansijski sistem i unaprijeđenje poslovnog ambijenta; Direktorat za centralnu harmonizaciju; Direktorat za lokalnu samoupravu i privredna društva u većinskom vlasništvu države; Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći; Direktorat za upravljačku strukturu; Direktorat za imovinsko - pravne poslove; Direktorat za politiku javnih nabavki, Direktorat za evropske integracije i međunarodnu saradnju, Direktorat za investiciono razvojne projekte, Direktorat za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu, Direktorat za socijalno staranje i dječiju zaštitu, Direktorat za javni dug, Direktorat za obračun, kontrolu i politiku zarada, Direktorat za blockchain i kriptovalute i Direktorat za budžetsku inspekciju i*

suzbijanje nepravilnosti i prevara; dva odjeljenja: Odjeljenje za unutrašnju reviziju i Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru; tri službe: Služba za opšte poslove, Služba za materijalno – finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke i Služba za IT podršku.

Pored navedenog izvještaj sadrži i poslove koji su se obavljali u okviru organa koji su nadležnosti ovog ministarstva, i to: četiri organa uprave: Uprava prihoda i carina, Uprava za katastar i državnu imovinu, Uprava za statistiku i Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu, kao i izvještaj o radu **Fonda PIO** (koji se nalazi u nadležnosti Direktorata za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu).

U skladu sa člaom 65 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG" br. 78/18 i 70/21) organ uprave podnosi ministarstvu koje vrši nadzor nad njegovim radom izvještaj o radu i stanju u oblastima za koje je osnovan. Izvještaji sadrže podatke o realizaciji ciljeva iz programa rada organa uprave, pregled mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva, prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, predlog mjera za unapređenje stanja u oblasti za koju je organ uprave osnovan, kao i finansijski izvještaj organa uprave.

II REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2021. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, utvrđeno je ukupno 43 obaveze Ministarstva finansija i socijalnog staranja, s tim da je jedna obaveza prešla u nadležnost Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava (*Akcionni plan za realizaciju preporuka UN Komiteta za prava osoba sa invaliditetom, za 2021. i 2022. godinu*). Tokom programskog perioda uspješno je realizovano 30 obaveza koje su bile raspoređene u tematski i normativni dio Programa (stepen realizacije 71 %).

Od 12 planiranih obaveza koje nijesu u potpunosti realizovane: 7 je u završnoj fazi, 4 su u pripremi i za 1 nije započeta realizacija. Realizacija ovih obaveza odložena je za 2022. godinu.

Nerealizovane ili djelimično realizovane obaveze	Obrazloženje
Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini	Ministarstvo je objavilo Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje predstavnika NVO za člana radnog tijela za izradu

<p>III kvartal</p> <p>Normativni dio</p>	<p>predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini, na koji se niko nije javio.</p> <p>Predlog Zakona je u pripremi i nakon konačnog usaglašavanja i preciziranja biće objavljen na javnu raspravu.</p> <p>Realizacija ove obaveze je odložena za III kvartal 2022. godine.</p>
<p>Predlog Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti</p> <p>III kvartal</p> <p>Normativni dio</p>	<p>Ministarstvo je objavilo Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje predstavnika NVO za člana radnog tijela za izradu predloga Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti na koji se niko nije javio.</p> <p>Predlog Zakona je u pripremi i nakon konačnog usaglašavanja i preciziranja biće objavljen na javnu raspravu.</p> <p>Realizacija ove obaveze je odložena za III kvartal 2022. godine.</p>
<p>Predlog Zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama</p> <p>IV kvartal</p> <p>Normativni dio</p>	<p>Imajući u vidu kontinuirani razvoj tržišta igara na sreću u svijetu, nedorečenosti i nejasnoće važećeg Zakona o igrama na sreću, odnosno potrebu za unaprijeđenjem ove oblasti u Crnoj Gori, uz uvažavanje svih aspekata i uticaja na ekonomiju, socijalnu politiku, zdravstvo, turizam i društvo u cjelini, pripremljen je novi Nacrt zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama. Ministarstvo je 30.12.2020. godine objavilo Nacrt zakona na javnu raspravu i tri puta je produžilo, te je javna rasprava trajala do 31.5.2021. godine, kako bi sve zainteresovane strane imale mogućnost da dostave svoje mišljenje, sugestije i komentare na Nacrt zakona. Dostavljeni komentari su u najveći mjeri uvaženi i implementirani u tekst Predloga zakona. Predlog zakona je početkom decembra 2021. godine upućen u dalju proceduru dobijanja mišljenja. U toku je je finalno usaglašavanje sa mišljenjima nadležnih institucija.</p>
<p>Predlog Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza</p> <p>IV kvartal</p> <p>Normativni dio</p>	<p>Predstavnicima Ministarstva finansija i socijalnog staranja pripremili su nacrt navedenog zakona, i nakon toga isti je poslat na izjašnjenje svim resornim organima (Direktoratu za državni budžet, Direktoratu za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta, Upravi za inspeksijske poslove i Upravi prihoda i carina), radi davanja mišljenja u dijelu njihove nadležnosti.</p> <p>U procesu konsultacija sa resornim organima utvrđeno je da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona do sada nije funkcionisao i da Uprava prihoda i carina nije u mogućnosti da vrši isti. Nakon međuresornih konsultacija utvrđeno je da će Uprava za inspeksijske poslove biti organ koji će vršiti nadzor nad sprovođenjem ovog zakona. Pored navedenog, bilo je neophodno izmijeniti pojedina rješenja u navedenom nacrtu zakona, te iz tog razloga nije bilo moguće donijeti navedeni zakon u roku planiranom za 2021. godinu.</p>
<p>Nacionalni dokument za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Instabulska Konvencija)</p>	<p>Dokument je završen u decembru 2021. godine, nakon čega je RIA obrazac dostavljen Ministarstvu na mišljenje. Poslije dobijanja mišljenja dokument će biti dostavljen Vladi Crne Gore na usvajanje. Dokument je rađen za period od 2021-2025. godine i obuhvata brojne institucije, ministarstva, sudstvo, tužilaštvo,</p>

<p>II kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>medije, dok će izvještavanje biti sistemom rotacije. Cilj je potpuna primjena Istambulske konvencije i GREVIO preporuka.</p>
<p>Strategija upravljanja javnim dugom 2021-2024.</p> <p>III kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>Ministarstvo nije izradilo Strategiju za upravljanje javnim dugom, obzirom da je ista direktno zavisna od Fiskalne strategije, koja je usvojena u Skuštini CG krajem prošle godine.</p> <p>Izrada Strategije je planirana za drugi kvartal 2022. godine, a trenutno se aktivno radi na izradi iste.</p>
<p>Završni izvještaj o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2018. do 2022. godine</p> <p>IV kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>Predlog Završnog izvještaja o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2018. do 2022. godine je u fazi izrade.</p>
<p>Završni izvještaj o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine</p> <p>IV kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>Predlog Završnog izvještaja o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine je izrađen i dostavljen je Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore na mišljenje u decembru 2021. godine.</p>
<p>Pravci razvoja Crne Gore 2022 - 2025. godine</p> <p>IV kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>Pravci razvoja, kao krovni razvojni implementacioni dokument, donose se od 2013. godine. U skladu sa uslovima i okvirima za vođenje razvojne i ekonomske politike, kako na nacionalnom, tako i na regionalnom i globalnom nivou, kao i potrebom proširenja vremenskog okvira, dokument je revidiran/ažuriran 2014. i 2017. godine. Pri tome, vršio se kontinuirani monitoring njegove realizacije i pripremani su godišnji izvještaji. Pravcima razvoja trebalo je da se predstavi razvojna i ekonomska politika za period 2021-2024. godine, uz preispitivanje postavljenih ciljeva i prioriteta razvoja, odnosno ocjenu relevantnosti identifikovanih oblasti politika, kao i razvojnih mjera i projekata.</p> <p>Ovaj zadatak nije realizovan u 2021. godini, jer je ocijenjeno da Pravci razvoja treba da budu usklađeni sa nalazima i predlozima datim u Platformi ekonomskog oporavka, dokumentu koji je pripremila Ministarstvo ekonomskog razvoja, a Vlada usvojila 3. marta 2022. godine.</p>
<p>Program reforme upravljanja javnim finansijama 2022 - 2026. godine</p> <p>IV kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>Program reforme upravljanja javnim finansijama proizlazi iz krovne Startegije za reformu javne uprave, koja čini jedan o tri osnovna stuba Strategije proširenja Evropske unije. Program ima dvostruki cilj, i to: jačati kapacitete za prepoznavanje, sprečavanje i upravljanje fiskalnim rizicima, prekomjernim fiskalnim deficitima i potencijalno štetne makroekonomske neravnoteže, kao i osigurati da je javna potrošnja strukturirana na način koji povećava razvojni uticaj na razvoj svih sektora privrede i osigurava bolji kvalitet života građana. Implementacija ciljeva Programa je od značaja za ispunjenje mjerila za otvaranje ili</p>

	<p>zatvaranje pristupnih pregovora u određenom broju pregovaračkih poglavlja. Napredak u sprovođenju PFM reforme predstavlja uslov za povlačenja sredstava Sektorske budžetske podrške u okviru IPA sredstava.</p> <p>Izrađen je nacrt ovog programa. Ministarstvo planira u martu 2022. godine da organizuje javnu raspravu.</p>
<p>Prolječna/ jesenja analize makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi – 2021.</p> <p>II</p> <p>IV kvartal</p> <p>Tematski dio</p>	<p>Kao dio procesa kontinuiranog praćenja makroekonomskih kretanja i realizacije strukturnih reformi, Programom rada Vlade bila je utvrđena obaveza izrade Prolječne/Jesenje analize makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi - 2021. godine (II i IV kvartal). Cilj izrade ovih dokumenata je da se izbjegne rizik od neblagovremenog uočavanja poteškoća u realizaciji utvrđene ekonomske i razvojne politike, odnosno da se ukaže na eventualne prepreke rastu i razvoju ekonomije, odnosno jačanju konkurentnosti. Direktor za ekonomsku politiku pripremio je draft verziju predmetne analize.</p>

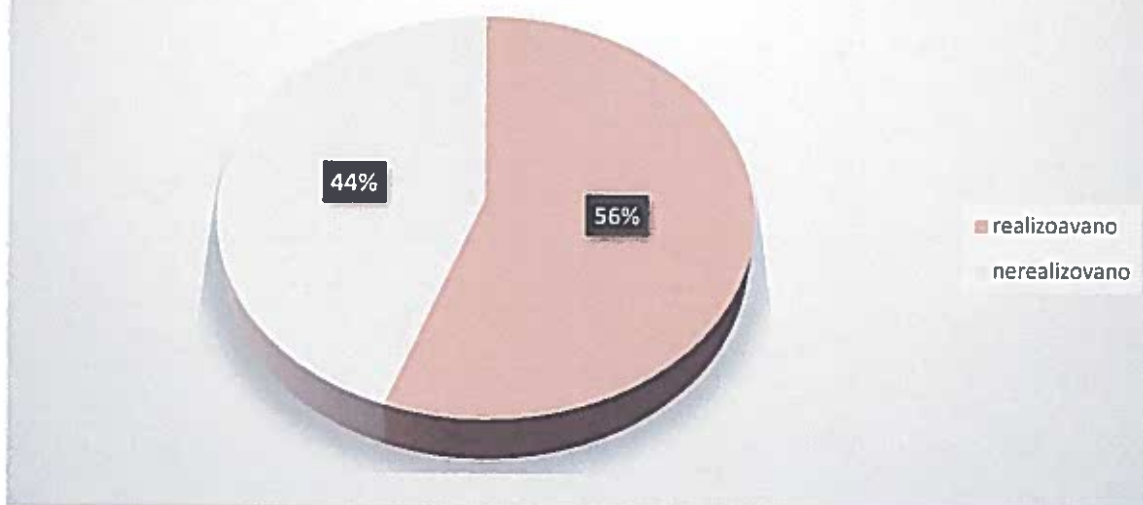
III REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI 2021-2023, ZA 2021. GODINU

Tokom decembra 2021. godine koordinirano je na izradi novog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023 za poglavlja u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja i organa nad kojima ministarstvo vrši nadzor. U fokusu je bila izrada zakonodavnog i strategijskog okvira, administrativnih kapaciteta i raspoređivanje novih celexa za koje je bilo potrebno odrediti relevantnost i odgovorna lica nosioce. Aktivnosti ili dio aktivnosti za program pristupanja 4, 5, 6, 9, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 29, 32, 33 su u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja ili institucija nad kojima ministarstvo vrši nadzor. Ocijenjeno je i pregledano oko 650 celexa iz nadležnosti ministarstva. Kada je u pitanju stepen realizacije iz Programa pristupanja Crne Gore EU 2021-2023 od 45 obaveza Ministarstva finansija i socijalnog staranja i institucija nad kojima ministarstvo vrši nadzor završeno je 25, odnosno 56%.

Kada su pojedinačni planovi institucija u pitanju, za 2021. najviše strategijskih dokumenata planiralo je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (12, realizovano 50%). Kada je riječ o zakonodavnom okviru iz nadležnosti ovog ministarstva, od planiranih 26 obaveza realizovano je 18, tako da je procenat izvršenja: 69.2%.

Izveštaj o realizaciji Programata pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023, za 2021. godinu nalazi se na sljedećem linku [Izveštaj o realizaciji Programata pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021 - 2023, za 2021. godinu \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

Realizacija obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore EU 2021-2023, za 2021. godinu

IV PROGRAMSKE AKTIVNOSTI MINISTARSTVA FINANSIJA

1. DIREKTORAT ZA EKONOMSKU POLITIKU

Direktorat za ekonomsku politiku je, u izvještajnom periodu, u skladu sa nadležnostima, realizovao aktivnosti koje su se odnosile, prije svega, na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike i, s tim u vezi, praćenje i analiziranje makroekonomskih kretanja i pripadajućih indikatora. U tom smislu, praćene su promjene i kretanja na nacionalnom, odnosno regionalnom i globalnom nivou, a koja su, zbog specifičnih okolnosti izazvanih pandemijom koronavirusa, imala značajan uticaj na kretanje crnogorske ekonomije i, s tim u vezi, na performanse razvoja Crne Gore. Navedena kretanja i očekivanja, uz strukturne reforme, pretočena su u makroekonomski okvir i projekcije, sastavni dio niza dokumenata donesenih u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu: Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2022 – 2024. godine¹, Fiskalna strategija Crne Gore za period 2021 – 2024. godine i Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2022 - 2024. godine koji je Vlada Crne Gore donijela 26. januara 2022. godine. Program ekonomskih reformi (PER) je glavni dokument ekonomske politike zemlje u dijalogu sa EU i predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama, koje imaju za cilj održavanje makroekonomske stabilnosti, jačanje međunarodne konkurentnosti i poboljšanje uslova za inkluzivni rast.

Kao dio procesa kontinuiranog praćenja makroekonomskih kretanja i realizacije strukturnih reformi, Programom rada Vlade bila je utvrđena obaveza izrade Proljećne/Jesenje analize makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi - 2021. godine (II i IV kvartal). Cilj izrade ovih dokumenata je da se izbjegne rizik od neblagovremenog uočavanja poteškoća u realizaciji utvrđene ekonomske i razvojne politike, odnosno da se ukaže na eventualne prepreke rastu i razvoju ekonomije,

¹ Kašnjenje u donošenju Godišnjeg zakona o budžetu za 2021. godinu uslovalo je donošenje revidiranih Smjernica iz 2020. godine, sa revidiranim limitima potrošnje budžetskih jedinica (mart 2021.).

Bilo je planirano da Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2022 – 2024. godine budu sastavni dio Fiskalne strategije Crne Gore za period 2021 – 2024. godine. Predlog fiskalne strategije, u skladu sa Programom rada, Vlada je trebalo da donese u II kvartalu. Međutim, rok je prolongiran, tako da je Predlog fiskalne strategije Vlada donijela zajedno sa Predlogom zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu (novembar 2021. godine).

odnosno jačanju konkurentnosti. Programom je bilo predviđeno da se Proljećnom/Jesenjom analizom prezentuju realizacija ekonomske politike u 2020. godini, makroekonomska i fiskalna kretanja u prvom kvartalu 2021, odnosno drugom i trećem kvartalu 2021. godine, makroekonomski i fiskalni rizici, realizacija sektorskih politika, sa prikazom najznačajnijih rezultata i aktuelnih izazova, kao i strukturnih reformi i projekata koji se realizuju da bi se ostvarili definisani razvojni ciljevi, odnosno eliminisali eventualni negativni efekti. Imajući u vidu da je navedena problematika tretirana u nizu dokumenata, prvenstveno u Fiskalnoj strategiji i Programu ekonomskih reformi, ocijenjeno je da, u takvim okolnostima, nije racionalno ova dokumenta dostavljati Vladi na razmatranje i usvajanje. Treba istaći da je Direktoratu za ekonomsku politiku pripremio draft verziju predmetne analize.

Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u EU, ima obavezu utvrđivanja vizije socio - ekonomskog razvoja. U vezi s tim, Programom rada Vlade, za IV kvartal, bilo je predviđeno donošenje Pravaca razvoja Crne Gore 2021-2024. godine. Pravci razvoja, kao krovni razvojni implementacioni dokument, se donose od 2013. godine. U skladu sa uslovima i okvirima za vođenje razvojne i ekonomske politike, kako na nacionalnom, tako i na regionalnom i globalnom nivou, kao i potrebom proširenja vremenskog okvira, dokument je revidiran/ažuriran 2014. i 2017. godine. Pri tome, vršio se kontinuirani monitoring njegove realizacije i pripremani su godišnji izvještaji. Pravcima razvoja trebalo je da se predstavi razvojna i ekonomska politika za period 2021-2024. godine, uz preispitivanje postavljenih ciljeva i prioriteta razvoja, odnosno ocjenu relevantnosti identifikovanih oblasti politika, kao i razvojnih mjera i projekata.

Ovaj zadatak nije realizovan u 2021. godini, jer je ocijenjeno da Pravci razvoja treba da budu usklađeni sa nalazima i predlozima datim u Platformi ekonomskog oporavka, dokumentu koji je pripremila Ministarstvo ekonomskog razvoja, a Vlada usvojila 3. marta 2022. godine.

Ostale aktivnosti u Direktoratu za ekonomsku politiku odnosile su se na:

- Razvoj i unapređenje postojećeg makroekonomskog modela (nova projektna aktivnost, koja će obuhvatiti rad na makroekonomskom modelu i upravljanju istim, kao i rad na savremenim alatima za ekonometrijsko programiranje, odložena je u 2021. usljed nepovoljne epidemiološke situacije, te je ova aktivnost planirana za 2022. godinu);
- Učešće u izradi Izvještaja o napretku u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji, u okviru pregovaračkih poglavlja 17, 18 i 33;
- Predstavljanje Države na ekspertskim sastancima sa Evropskom komisijom na temu makroekonomskih srednjoročnih projekcija;
- Učešće na redovnim sastancima sa predstavnicima međunarodnih finansijskih institucija: MMF-a, Svjetske banke i Evropske centralne banke, kao i Evropske komisije;
- Učešće na redovnim sastancima sa predstavnicima kreditnih rejting agencija: Moodys i S&P;
- Učešće na desetom sastanku Monitoring komiteta za praćenje implementacije Strategije Jugoistočne Evrope do 2020. (SEE 2020), putem video konferencije. Na sastanku je zvanično započeo novi i završni ciklus praćenja za 2020. godinu, predstavljen Godišnji izveštaj o primjeni i dato trenutno stanje u vezi sa pripremama strategije SEE 2030;
- Izrada publikacije Mjesečni makroekonomski indikatori – MMI, koja sadrži osnovne pokazatelje kretanja u oblastima: međunarodno okruženje, realni sektor, inflacija, zaposlenost i zarade, fiskalni sektor, monetarni sektor, spoljnotrgovinska razmjena i investicije, kao i listu makroekonomskih indikatora u mjesečnoj dinamici;
- dostavljanje informacija o bilateralnoj saradnji u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom, za potrebe MVPI-a i dr;

- Izradi Godišnjeg makroekonomskog izvještaja-GMI, koji sadrži osnovne pokazatelje kretanja u oblastima: međunarodno okruženje, realni sektor, inflacija, zaposlenost i zarade, fiskalni sektor, monetarni sektor, spoljnotrgovinska razmjena i investicije, kao i listu makroekonomskih indikatora na godišnjem nivou;
- Učešće Direktorata u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore u izradi „Indeksa očekivanja menadžera“, kreiranjem upitnika koji se odnosi na istraživanje o budućim planovima biznis zajednice, a koje će poslužiti kvalitetnijem projektovanju ekonomskih indikatora u zemlji;
- Učešće u izradi Programa reforme upravljanja javnim finansijama – Izrada polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja sa pratećim Akcionim planovima;
- Polugodišnji Izvještaj o realizaciji Programa ekonomskih reformi 2021-2023;
- Izrada Makroekonomskog obrazloženja za Nacrt zakona o budžetu za 2022. godinu;
- Učešće u Radnoj grupi za unapređenje platnobilansne statistike u saradnji MFSS sa CBCG.

Direktorat za ekonomsku politiku, odnosno Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, određene dokumente Uprave za statistiku – MONSTAT-a, kao samostalnog organa nad kojim vrši nadzor, predlaže Vladi na razmatranje, pa se u tom smislu realizacija istih razmatra uz Program rada ovog Direktorata.

2. DIREKTORAT ZA DRŽAVNI BUDŽET

I REALIZICIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE I MINISTARSTVA FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANJA ZA 2021. GODINU

Programom rada Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Vlade Crne Gore za 2021. godinu predviđene su sljedeće aktivnosti iz normativnog dijela i to:

- Fiskalna strategija Crne Gore za period 2021-2024. godine;
- Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period od 2022-2024. godine;
- Nacrt zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu;
- Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori za 2020. godinu i
- Godišnji izvještaj o realizaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama za 2020. godinu i Akcioni plan o realizaciji nezavršenog dijela aktivnosti iz Programa 2016 – 2020.

1. Fiskalna strategija Crne Gore za period 2021-2024.

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Fiskalnu strategiju za period trajanja mandata Vlade donosi Skupština. Ona prepoznaje glavne fiskalne ciljeve koje treba postići u srednjem roku i predstavlja osnovu za planiranje srednjoročnih i godišnjih politika. Fiskalna strategija Crne Gore uključuje procjene fiskalnog uticaja mjera politike prihoda i rashoda i kvantifikovane i kvalitativne ciljeve. Shodno navedenoj obavezi iz Programa Ministarstva za 2021. godinu, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja - Direktorat za državni budžet je pripremio i Vladi Crne Gore dostavio:

➤ *Fiskalnu strategiju za period 2021-2024. godine* - kojom je definisan opšti cilj fiskalne politike, koji se ogleda u stabilizaciji javnih finansija za njihovu dugoročnu održivost kroz smanjenje javnih rashoda, postepeno smanjenje javnog duga, realizaciju primarnog suficita i tekućeg budžetskog suficita.

Vlada Crne Gore je, na 46. sjednici održanoj 12. novembra 2021. godine, utvrdila Predlog fiskalne strategije za period 2021-2024. godine.

2. Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period od 2022-2024. godine

Imajući u vidu zakonske rokove u postupku pripreme godišnjeg zakona o budžetu, kao i da je Fiskalna strategija za period 2021 – 2024. godine bila u postupku donošenja, te nijesu postojali uslovi za donošenje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period 2022 – 2024. godine, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je, shodno članu 29 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, pripremio

Instrukcije za pripremanje budžeta potrošačkih jedinica, bazirano na fiskalnoj politici utvrđenoj Zakonom o budžetu za 2021. godinu ("Sl. list CG", br: 70/21).

Navedenim instrukcijama, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je zaduženo da pripremi i dostavi potrošačkim jedinicama stručno uputstvo za pripremanje budžeta za 2022. godinu. Istovremeno, zadužene su sve potrošačke jedinice prvog nivoa da, u koordinaciji sa potrošačkim jedinicama nad kojima vrše nadzor, zahtjeve za dodjelu budžetskih sredstava za 2022. godinu dostave Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, najkasnije do 25. septembra 2021. godine.

3. Nacrt zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakonom o budžetu za narednu fiskalnu godinu utvrđuje se finansijski plan države baziran na godišnjim procjenama primitaka i izdataka. Zakon o budžetu donosi se na osnovu Fiskalne strategije

Skupština Crne Gore je na sjednici od 29.12.2021. godine usvojila Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period od 2021. do 2024. godine i donijela Zakon o budžetu za 2022. godinu.

4. Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

Takođe, Skupština je krajem decembra usvojila i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kojim se reguliše budžetski sistem Crne Gore. Reforme u procesu budžetiranja kao i zahtjevi iz pregovaračkog procesa zahtijevale su izmjene i dopune ovog zakona.

5. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori za 2021. godinu

Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori za 2020. godinu, Vlada Crne Gore usvojila je u julu 2021. godine.

6. Godišnji izvještaj o realizaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama za 2020. godinu i Akcioni plan o realizaciji nezavršenog dijela aktivnosti iz Programa 2016 – 2020

Program reforme upravljanja javnim finansijama usvojen je za period 2016-2020 uz obavezu godišnjeg usvajanja Izvještaja o realizaciji od strane Savjeta za reformu javne uprave i Vlade Crne Gore. U cilju kontinuiranog nastavka i praćenja procesa Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2016-2020. godine Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (uz aktivno učešće 14 različitih organizacionih jedinica, čiji su predstavnici članovi Koordinacione grupe i Operativnog tima) pripremiло je Završni izvještaj o implementaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2016 – 2020, sa osvrtom na aktivnosti za 2020. godinu, sa Akcionim planom i Pasoš indikatorima, kao i Predlog jednogodišnjeg prelaznog Akcionog plana za 2021. godinu, dok je Vlada Crne Gore isti usvojila 22.07.2021. godine.

Neophodno je navesti da je u martu 2022. godine na inicijativu Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori pokrenuta misija praćenja implementacije aktivnosti PFM-a po potrošačkim jedinicima, koju sprovodi inostrani ekspert u koordinaciji sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja. Cilj Misije jeste da se ustanovi postojanje napretka u implementaciji aktivnosti od strane potrošačkih institucija i utvrđivanje potencijalnih kašnjenja i rizika koji mogu negativno da utiču na planiranu dinamiku aktivnosti iz oblasti PFM-a. Nakon uspješno obavljenje misije i komunikacije sa potrošačkim jedinicima izvještaj, koji će pripremiti inostrani ekspert, biće dostavljen Ministarstvu finansija i socijalnog staranja od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori na uvid tokom aprila mjeseca 2022. godine.

II STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

U Direktoratu za državni budžet tokom 2021. godine obavljali su se poslovi koji se odnose na pripremu i izvršenje privremenog finansiranja i izradu i izvršenje godišnjeg zakona o budžetu.

U skladu sa planom izrade budžeta, Direktorat je pripremiо instrukcije za potrošačke jedinice za pripremu godišnjeg budžeta i srednjeg roka.

Dodatno, pripremljena je i Metodologija usklađivanja sredstava dodijeljenih potrošačkim jedinicama, a u cilju povezivanja programskih klasifikacija, odnosno klasifikacije koja je korišćena u planiranju i izvršenju budžeta kroz rješenja o privremenom finansiranju u periodu januar – jun 2021. godine i programske klasifikacije koja je utvrđena Zakonom o budžetu za 2021. godinu. Na osnovu utvrđenog povezivanja programskih klasifikacija, izvršeno je utvrđivanje preostalog iznosa sredstava kojim su raspolagale potrošačke jedinice do kraja tekuće 2021. godine. Pored navedenog, ovim dokumentom utvrđeno je mapiranje programske klasifikacije, odnosno sistem kodiranja programske klasifikacije koji se koristio u izvršenju budžetu kroz informacioni sistem državnog trezora (SAP) u 2021. godini.

Zaposleni u Direktoratu, osim pripreme procedura i uputstava, obavljali su i redovne aktivnosti na pripremi mišljenja na prijedloge zakona i drugih pravnih akata i odobravanja potrošnje sredstava planiranih godišnjim zakonima o budžetu, u skladu sa mjesečnim i kvartalnim planom potrošnje.

Paralelno sa tim, Direktorat za državni budžet je intenzivno radio na unapređenju informacionog sistema za planiranje budžeta koji je potpuno operativan u dijelu dostavljanja zahtjeva za budžetskim sredstvima i dostavljanje izvještaja o izvršenju programskog budžeta od strane potrošačkih jedinica, planiranje budžeta, kao i praćenje ciljeva i indikatora.

U okviru EU projekta „Improvement of Budgeting System, multi-annual budget framework and Public Internal Financial Control System in Montenegro“ kojeg implementira Ecorys NL, u saradnji sa ekspertima iz tehničke podrške, zaposleni u Direktoratu učestvovali su u pripremi Budžeta za građane za fiskalnu 2022. godinu.

U prethodnoj godini, a u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) i Sekretarijatom za konkurentnost (SCC), otpočete su obuke na temu rodno odgovornog budžetiranja, što je kao rezultat imalo uvođenje rodno odgovornih budžetskih ciljeva.

Iz nadležnosti Direktorata, a shodno Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list Crne Gore", br. 038/20 od 25.04.2020) tokom 2021. godine u periodu privremenog finansiranja mjesečno su donošene odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini kao i odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini. Nakon donošenja godišnjeg zakona o budžetu pripremljene su i dvije odluke i to: Odluka o izmjeni odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za period od avgusta do decembra 2021. godine kao i Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za period od avgusta do decembra 2021. godine. Izvršavana su i redovna usklađivanja sa Skupštinom Crne Gore, u cilju prikupljanja informacija o eventualnim izmjenama poslaničkih mandata po političkim subjektima, a u cilju utvrđivanja odstupanja koja bi mogla uticati na izmjenu Odluke o raspodjeli sredstava za rad političkih subjekata i ženskih organizacija u političkim subjektima. Takođe, u 2021. godini započete su i aktivnosti na izradi Pravilnika o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, a koji je objavljen početkom marta 2022. godine.

Izazovi koji su pred Direktoratom odnose se na:

Dalju reformu i unapređenje zakonske regulative u cilju poboljšanja pripreme, planiranja, realizacije i izvještavanja o izvršenju budžeta. S tim u vezi, formirane su radne grupe sa zadatkom da do kraja II kvartala 2022. godine pripreme izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kao i izmjene i dopune Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve. Predstavnici Direktorata učestvovaće u radu Radne grupe na izradi Strategije razvoja budžetske inspekcije.

Nastaviće se dalje unapređenje sistema za planiranje budžeta (BMIS), pri čemu je najveći izazov povezivanje sa SAP sistemom radi pravovremenog praćenja izvršenja budžeta i dodatnog stepena kontrole, ali i mogućnost slanja zahtjeva potrošačkih jedinica za otpuštanje i preusmjeravanje sredstava preko istog.

Direktorat će nastaviti intenzivne obuke na temu programskog budžetiranja i rodno odgovornog budžetiranja u cilju poboljšanja kvaliteta informacija koje dostavljaju potrošačke jedinice u toku pripreme budžeta.

III PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U NADLEŽNOSTI DIREKTORATA

Značajan dio aktivnosti Direktorata za državni budžet usmjeren je ka unapređenju procesa planiranja budžeta kroz realizaciju dva projekta:

1. Unapređenje budžetskog sistema, višegodišnjeg budžetskog planiranja i sistema javne finansijske interne kontrole

Unapređenje budžetskog sistema, višegodišnjeg budžetskog planiranja i sistema javne finansijske interne kontrole ima za cilj unapređenje fiskalne održivosti i odgovorno upravljanje javnim finansijama u skladu sa najvišim standardima EU, kroz implementaciju višegodišnjeg okvira budžeta i programskog budžeta, zatim budžetiranje shodno učinku kroz definisanje indikatora.

Ekstenzija predmetnog projekta još uvijek nije formalizovana i ista se očekuje tokom maja mjeseca 2022. godine. U sklopu produženja projekta planirane su nove aktivnosti koje će doprinijeti unapređenju procesa planiranja budžeta, a to su:

- Izrada Standardnih operativnih procedura za srednjoročni budžetski okvir i planiranje budžeta za potrošačke jedinice, uz dostavljanje preporuka u vezi načina integracije SAP-a i BMIS sistema;
- Isporuka dodatnih treninga za programsko budžetiranje za potrošačke jedinice, za srednjoročno budžetiranje, kapitalni budžet i izvještavanje;
- Podrška unapređenju programske klasifikacije i izvještavanju o uspješnosti realizacije budžeta potrošačkih jedinica i
- Preporuke za dalje unapređenje BMIS modula.

2. Unapređenje IT sistema za planiranje budžeta

Unapređenje IT sistema za planiranje budžeta je u skladu sa međunarodnim iskustvima i predstavlja koncept od presudnog značaja za podršku programskom budžetiranju. Kako bi se omogućila adekvatna realizacija obaveza, BMIS je dostupan u resornim ministarstvima i ostalim potrošačkim jedinicama.

U cilju unapređenja IT Sistema predviđena je implementacija novih funkcionalnosti i nadogradnja postojećih i to: evidencija i izvještavanje o prihodima; planiranje i izvršenje budžeta (preusmjeravanje sredstava, otpuštanje, mjesečni planovi i slično); izvršenje i izvještavanje o kapitalnim projektima; rodno odgovorno budžetiranje; sistem notifikacije i komunikacije između korisnika; evidencije o fiskalnom uticaju akata na budžet države; administriranja BMIS-om u dijelu razrade uloga u sistemu i pristupa sistemu shodno dodijeljenoj autorizaciji sa mogućnošću preopoznavanja različitih nivoa organizacione, programske i ekonomske klasifikacije, unaprjeđenje sigurnosti pristupa sistemu. Radiće se na razvoju formi za izvještavanje, od strane potrošačkih jedinica, o izvršenju budžeta, kapitalnog budžeta, kao i kandidovanje, selekcija, ocjenjivanje i izvještavanje o novim kapitalnim projektima za potrebe komisije za ocjenjivanje kapitalnih projekata. Razvijaće se i sistem za upravljanje javnim dugom, kao i sistem za planiranje programskog budžeta za potrebe lokalnih samouprava.

3. DIREKTORAT DRŽAVNOG TREZORA

Direkcija za budžetsko računovodstvo i izvještavanje

Direkcija za budžetsko računovodstvo i izvještavanje u 2021. godini radila je na poslovima iz svoje nadležnosti u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

S tim u vezi aktivnosti Direkcije u 2021. godini odnosile su se na:

- **Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2020. godinu** – Direkcija je u toku 2021. godine radila na prikupljanju i analizi finansijskih izvještaja i izradi Predloga Zakona o završnom računu

budžeta Crne Gore za 2020. godinu, kao i koordinaciji procesa revizije i saradnji sa Državnom revizorskom institucijom.

- **Zakon o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu u javnom sektoru** – U toku 2021. godine Direkcija je radila na Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu u javnom sektoru, koji je Skupština Crne Gore usvojila 31. decembra 2021. godine.
- **PULSAR projekat Svjetske banke** – Predstavnici Direkcije aktivno su učestvovali u PULSAR (Public Sector Accounting and Reporting) projektu Svjetske banke za podršku računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru, kao dio radne grupe za finansijsko izvještavanje i upravljanje obukama u oblasti računovodstva javnog sektora. U okviru projekta predstavnici Direkcije pripremili su izvještaj koji se našao u Publikaciji Svjetske banke “Public Sector Accounting Reform Status in PULSAR Countries”
- **Pripremu Naredbe o načinu uplate javnih prihoda i izmjena i dopuna Uputstva o radu državnog trezora** – Direkcija je vršila izmjene i dopune podzakonskih akata u skladu sa važećom regulativom, potrebama Ministarstva finansija i socijalnog staranja i drugih potrošačkih jedinica.
- **Pripremu Pravilnika o načinu sprovođenja obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru**, objavljen u “Službenom listu CG”, broj 20/22.
- **Pripremu Analize računovodstvenih procesa i pripremu Priručnika za knjiženje u skladu sa novom računovodstvenom metodologijom**, u saradnji sa slovačkim konsultantom, u okviru projekta koji sprovodi UNDP “Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori”.
- **Izradu Predloga Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije** – Na osnovu Zaključaka Skupštine Crne Gore i Izvještaja o reviziji Zakona o završnom računu za 2019. godinu, Vlada Crne Gore usvojila je 15. jula 2021. godine Akcioni plan za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije.
- **Pripremu kvartalnih Informacija o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije datih prilikom usvajanja Zakona o Završnom računu za 2019. godine** – Informacije o realizaciji Akcionog plana usvajaju se na sjednicama Vlade Crne Gore i potom dostavljaju skupštinskom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i Državnoj revizorskoj instituciji.
- **Stručno uputstvo svim korisnicima budžeta za izradu završnog računa za 2021. godinu** – Uputstvo se dostavlja shodno odredbama tačke 94 Uputstva o radu Državnog trezora i istim se daju detaljnije instrukcije za završna knjiženja i dostavljanje finansijskih izvještaja.

Direkcija je u 2021. godini aktivno učestvovala u radnoj grupi za Program reforme upravljanja javnim finansijama, radnoj grupi za Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija i radnoj grupi za IPA projekat “Improvement of Budgeting System, Multi-annual Budget Framework and Public Internal Financial Control System”.

Direkcija je u 2021. godini radila na donošenju naloga za plaćanje odnosno preusmjeravanje poreza na dodatu vrijednost, a koje Uprava prihoda i carina nije u mogućnosti da realizuje. S tim u vezi u 2021. godini donešeno je 777 naloga za preusmjer i 166 naloga za plaćanje poreza na dodatu vrijednost, a o svakom realizovanom nalogu obaviještena je Uprava prihoda i carina posebnim aktom.

Direkcija je u 2021. godini sprovodila proceduru otvaranja računa za uplatu javnih prihoda kod Centralne banke i računa za uplatu lokalnih javnih prihoda kod poslovnih banaka, kao i računa korisnika budžeta kod poslovnih banaka za posebne namjene.

U toku 2021. godine obrađeno je 525 predmeta za povraćaj i preusmjer pogrešno uplaćenih javnih prihoda.

Pored navedenog, redovne aktivnosti Direkcije odnosile su se i na:

- pripremu mišljenja iz oblasti računovodstvene politike potrošačkim jedinicama, lokalnoj samoupravi, kao i organizovanje i učestvovanje u radu raznih sastanaka sa potrošačkim jedinicama budžeta Crne Gore;
- praćenje finansijskih izvještaja korisnika budžeta na kvartalanom nivou;

– pripremu odgovora na pitanja u skladu sa slobodnim pristupom informacijama.

Na kvartalnom nivou prikupljane su neizmirene obaveze korisnika budžeta, o kojima je zajedno sa mjesečnim izvještajem o povraćaju poreza na dodatu vrijednost izvještavan Savjet za finansijsku stabilnost.

Direkcija za računovodstvene usluge i izvršenje budžeta

Direkcija za računovodstvene usluge i izvršenje budžeta u 2021. godini radila je na poslovima iz svoje nadležnosti u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

Djelatnost direkcije za računovodstvo i izvršenje budžeta, ogleda se u praćenju i relizaciji svih promjena na Konsolidovanom računu Državnog trezora, što podrazumijeva identifikaciju i evidenciju svih primitaka na dnevnom nivou, vođenje pomoćne evidencije u cilju bolje i detaljnije analitike svih primitaka, izvještavanje o ostvarenim primicima po budžetskim klasifikacijama na zahtjev pretpostavljenih.

Praćenje Konsolidovanog računa, podrazumijeva i kontrolu izvršenja budžeta, tj. praćenje rashoda svih korisnika budžeta. Realizacija i kontrola izvršenja budžeta odvija se kroz SAP sistem. Aktivnosti u dijelu izvještavanja po zahtjevu pretpostavljenih, korisnika budžeta, institucija sistema, nevladinog sektora, bankarskog sektora, dobavljača, kao i građana Crne Gore, što ima za cilj transparentnost u postupanju (tokom prethodne godine, odgovoreno je na veliki broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama) i efikasnost u pružanju neophodne informacije. Takođe, u nadležnosti Direkcije je i izrada izvještaja, propisanih Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Kontrola i evidencija kartona deponovanih potpisa svih korisnika budžeta.

Kontrola tehničke ispravnosti svih pristiglih zahtjeva za plaćanje, kao i plaćanje istih, gdje se na dnevnom nivou u prosjeku plati preko 1000 zahtjeva. Sva plaćena dokumentacija se na kraju dana sortira po korisniku, arhivira, gdje se čuva u skladu sa zakonskim rokom od 5 godina.

Takođe, Direkcija je zadužena za vođenje evidencije i upis dobavljača u SAP bazu podataka, kao i kreiranje i ažuriranje pomenute baze.

Direkcija za računovodstvo na dnevnom nivou saraduje sa Centralnom bankom Crne Gore, vezano za identifikaciju i kreiranje zahtjeva za plaćanje po osnovu izvršnih rešenja. U Direkciji se vrši obrada zahtjeva za plaćanje za „manje“ korisnike budžeta koji nisu korisnici SAP sistema. Takođe, radi se kreiranje zahtjeva za plaćanje i evidentiranje po rešenjima.

Direkcija za računovodstvo u značajnom obimu, učestvuje u izradi Završnog računa države, (tabelarni prikaz i obrazloženje) i to: realizacija tekućeg budžeta, realizacija budžeta državnih fondova, kapitalnog budžeta, budžetske rezerve, obrazloženje ekonomske klasifikacije, organizacione klasifikacije po korisnicima, projektne klasifikacije, realizacija sudskih rešenja po korisnicima i dr. Primici se u Završnom računu iskazuju po ekonomskoj klasifikaciji uz komparaciju s planom i realizacijom u odnosu na prethodnu godinu.

U poslednje dvije godine, pokrenuta je inicijativa za modifikaciju softvera, u dijelu plaćanja elektronskih naloga. Pomenute aktivnosti su uspješno okončane i trenutno se pristupa implementaciji navedenog projekta kroz obuku i stručnu podršku korisnicima sistema.

Učešće u izradi zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti javnih finansija, aktivnosti na izmjenama i dopunama Uputstva o radu Državnog trezora.

Direkcija za održavanje SAP-a i drugih IS državnog trezora

Direkcija za održavanje SAP-a i drugih IS državnog trezora u 2021. godini radila je na poslovima iz svoje nadležnosti u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

S tim u vezi vršene su redovne aktivnosti koje su se odnosile na:

- Raspodjelu i knjiženje javnih prihoda koja podrazumijeva prikupljanje i dnevnu obradu podataka i pripremu izvjestaja, administracija baze kao i aktivnosti vezano za otvaranje godine
- Dnevna obrada podataka vezano za praćenje analitike uplata na prihodne podračune 832, priprema izvjestaja po zahtjevima korisnika, podrška korisnicima, aktivnosti za otvaranje godine;
- Sprovođenje plaćanja sa racuna Ministarstva finansija prema CBCG, prikupljanje podataka i dnevna obrada izvoda, administracija lokalne baze, zamjena sertifikata
- Sprovođenje procedura automatskog plaćanja u SAP sistemu za praćenje izvršenja budžeta i javni dug, generisanje izveštaja, sprovođenje standardnih SAP-ovih procedura, podrška krajnjim korisnicima - službenicima računovodstva svih potrošačkih jedinica, obuka krajnjih korisnika za rad u sistemu, aktivnosti vezano za otvaranje godine, administracija SAP korisnika, kreiranje rola;
- Podrška korisnicima SAP sistema za procese praćenja IPA programa, administracija sistema, prenos budžeta u novu godinu
- Kontrola automatskog ažuriranja Kataloga propisa i instalacija kataloga po potrebi.
- Aktivnosti vezano za implementaciju unaprjeđenja procesa elektronskog plaćanja naloga za izvršenje budžeta u okviru postojećeg SAP ERP sistema čiji cilj je da se smanji ili potpuno izostavi upotreba papira u procesu plaćanja obaveza direktnih budžetskih korisnika na način što će se zahtjevi za plaćanje verifikovati i odobravati za plaćanje koristeći funkcionalnosti SAP sistema. Testiranja, pripreme testnog sistema za obuke korisnika, organizacija obuka korisnika, itd.
- Aktivnosti vezano za dobijanje saglasnosti i proceduru migracije REES Sistema
- Koordinacija sa eksternom podrškom sistema, licence
- Učešće u izradi aktivnosti na izmjenama i dopunama Uputstva o radu Državnog trezora.

4. DIREKTORAT ZA PORESKI I CARINSKI SISTEM

1. REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2021. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu predviđene su aktivnosti iz tematskog i normativnog dijela, i to:

1. *Predlog zakona o izmjenama Zakona o porezu na dodatu vrijednost (normativni dio), rok I kvartal;*
2. *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (normativni dio), rok I kvartal;*
3. *Predlog zakona o dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (normativni dio), rok I kvartal;*
4. *Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji (normativni dio), rok III kvartal;*
5. *Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (normativni dio), rok IV kvartal;*
6. *Predlog Carinskog zakona (normativni dio), rok IV kvartal;*
7. *Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza (normativni dio), rok IV kvartal.*

Shodno navedenim obavezama iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja - Direktorat za poreski i carinski sistem je pripremio i Vladi Crne Gore dostavio sljedeće:

1. ***Predlog zakona o izmjenama Zakona o porezu na dodatu vrijednost*** – upućen je Vladi Crne Gore 4. februara 2021. godine, a Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dodatu vrijednost donesen je u Skupštini Crne Gore 27. maja 2021. godine („Službeni list Crne Gore“, broj 59/21). Predmetnim zakonom je uvedeno povećanje nivoa oporezivog prometa kao uslova za registraciju za PDV, sa 18.000€ na 30.000€. Takođe, propisano je da se promet i uvoz jaja oporezuje po sniženoj stopi PDV-a od 7%. Pored navedenog, Zakon propisuje pravno-tehničko usklađivanje pojmova sadržanih u

Zakonu o porezu na dodatu vrijednost sa pojmovima sadržanim u Zakonu o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvenciji UN o pravima lica sa invaliditetom, na način da se termini: „invalida u invalidskim kolicima“ zamjenjuju riječima „lica sa invaliditetom“.

2. **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica** – upućen je Vladi Crne Gore 4. februara 2021. godine, a Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica donesen je u Skupštini Crne Gore 27. maja 2021. godine („Službeni list Crne Gore“, broj 59/21). Predmetnim zakonom je propisano oslobođenje od plaćanja dijela poreza na dohodak fizičkih lica na zaradu koja nije veća od prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori, ukoliko poslodavac u toku 2021. godine zaposli lice na neodređeno vrijeme koje se prije zaposlenja najmanje tri mjeseca nalazilo na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, pod uslovom da je zapošljavanjem došlo do povećanja broja zaposlenih u odnosu na 31. decembar 2020. godine i da novozaposleno lice nije bilo uposljeno kod lica koje je osnivač ili povezano lice sa poslodavcem kod koga zasniva radni odnos. Oslobođenje od plaćanja dijela poreza na dohodak fizičkih lica je moguće ostvariti u trajanju od tri godine, na način da se u 2021. godini poslodavac oslobađa 90% poreza, u 2022. godini 60% poreza i u 2023. godini 30% poreza. Takođe, Zakonom je propisana nova stopa poreza na dohodak fizičkih lica od 80%, na neprijavljeni prihoda koji je utvrđen na osnovu razlike između vrijednosti imovine na kraju i na početku kalendarske godine umanjene za iznos prijavljenog dohotka. Pored navedenog, Zakon propisuje nove oblike izdataka koji se u poreske svrhe priznaju kao rashod u iznosu do 3% ukupnog prihoda, i to: socijalna, smanjenje siromaštva, zaštitu lica sa invaliditetom, društvenu brigu o djeci i mladima, pomoć starijim licima, zaštitu i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, vladavinu prava, razvoj civilnog društva i volonterizma, evroatlanske i evropske integracije Crne Gore, umjetnost, tehničku kulturu, unapređenje poljoprivrede i ruralnog razvoja, održivi razvoj, zaštitu potrošača, rodnu ravnopravnost, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i borbu protiv bolesti zavisnosti. Takođe, Zakon propisuje pravno-tehničko usklađivanje pojmova sadržanih u Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica sa pojmovima sadržanim u Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola.
3. **Predlog zakona o dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje** – upućen je Vladi Crne Gore 4. februara 2021. godine, a Zakon o dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje donesen je u Skupštini Crne Gore 27. maja 2021. godine („Službeni list Crne Gore“, broj 59/21). Predmetnim zakonom je propisano oslobođenje od plaćanja dijela doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na zaradu koja nije veća od prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori, ukoliko poslodavac u toku 2021. godine zaposli lice na neodređeno vrijeme koje se prije zaposlenja najmanje tri mjeseca nalazilo na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, pod uslovom da je zapošljavanjem došlo do povećanja broja zaposlenih u odnosu na 31. decembar 2020. godine i da novozaposleno lice nije bilo uposljeno kod lica koje je osnivač ili povezano lice sa poslodavcem kod koga zasniva radni odnos. Oslobođenje od plaćanja dijela doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje je moguće ostvariti u trajanju od tri godine, na način da se u 2021. godini poslodavac oslobađa 90% doprinosa, u 2022. godini 60% doprinosa i u 2023. godini 30% doprinosa. Takođe, Zakon propisuje da pravo na povraćaj više plaćenog doprinosa ima isključivo obveznik doprinosa koji je sam platio doprinose na obavezno socijalno osiguranje, odnosno kojem je u njegovo ime i u njegovu korist plaćen doprinos iz osnovice koja prelazi iznos najviše godišnje osnovice za kalendarsku godinu.
4. **Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji** - Skupština je 29. XII 2021. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21), kojim je izvršeno usklađivanje sa Direktivama EU i FATCA Sporazuma u dijelu administrativne saradnje u oblasti oporezivanja, odnosno obezbijeđen je pravni osnov za razmjenu informacija Uprave prihoda i carina Crne Gore i nadležnih organa država članica EU, drugih država kao i Uprave prihoda SAD-a. Poreski organ će navedene informacije razmjenjivati sa nadležnim organima drugih država: na zahtjev druge države, automatski ili samoinicijativno, ako

smatra da te informacije mogu biti od koristi za nadležnog organa druge države. Pored navedenog, ovim zakonom:

- prošireni su kriterijumi od kojih polazi poreski organ prilikom utvrđivanja poreske osnovice putem procjene;
- proširena su ovlaštenja poreskog inspektora kada u postupku kontrole utvrdi da lice nije prijavilo ostvareni prihod od imovine, da poresku obavezu tom licu utvrdi rješenjem, primjenom metode procjene poreske osnovice;
- izvršeno je izjednačavanje roka zastarjelosti za ostvarivanje prava na povraćaj više plaćene poreske obaveze i poreskog kredita sa propisanim rokovima zastarjelosti prava na utvrđivanje i naplatu poreza (sa tri na pet godina), u cilju poboljšanja uslova poslovanja poreskim obveznicima i uklanjanja biznis barijera;
- daje se ovlaštenje poreskom organu da, nakon isteka apsolutnog roka zastarjelosti, od 10 godina, za utvrđivanje, naplatu i povraćaj poreza, po službenoj dužnosti donese rješenje o prestanku poreske obaveze zbog zastarjelosti. Izuzetno, pravo na utvrđivanje i naplatu poreza ne može zastarjeti za potraživanja koja su obezbjeđena zalogom ili hipotekom, osim u dijelu naplate kamate i drugih novčanih davanja.

Na ovaj način će se izvršiti unaprijeđenje poreskog sistema u cilju jasnog definisanja prava i obaveza i odgovornosti učesnika u poreskom postupku, što će imati za posljedicu bolju zaštitu prava poreskih obveznika i efikasnije pružanje usluga poreskim obveznicima s jedne strane, odnosno veću poresku disciplinu i bolju naplatu javnih prihoda, s druge strane.

5. Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica - Skupština Crne Gore je 29.12.2021. godine donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica** ("Službeni list Crne Gore", br. 146/21), i njime je izvršeno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom Savjeta 2011/96/EU (poslednji put izmijenjena sa Direktivom Savjeta 2014/0086/EU i 2015/0121/EU) o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na matična i zavisna društva iz država članica EU i Direktivom Savjeta EU 2003/49/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja isplata kamata i autorskih naknada između povezanih društava iz država članica EU. U cilju sprječavanja izbjegavanja plaćanja poreza, odnosno smanjenja poreske evazije, a uzimajući u obzir sve veći broj poreskih obveznika koji imaju transakcije sa povezanim licima, ukazala se potreba za izmjenama i dopunama važećeg zakona u dijelu koji se odnosi na oporezivanje transakcija između povezanih lica u oblasti transfernih cijena. Novim zakonskim rješenjima su izvršena unaprijeđenja u pogledu definicije povezanih lica, metoda koje su potrebne za utvrđivanje "cijene van dohvata ruke", kao i vođenje i dostavljanje potrebne dokumentacije o transfernim cijenama kako bi se opravdale navedene transakcije.

Pored navedenog, ovim zakonom je uvedeno progresivno oporezivanje i umjesto proporcionalne stope od 9%, uvedene su progresivne stope poreza na dobit pravnih lica i to: do 100.000,00 eura 9%; od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura+12% na iznos preko 100.000,01 eura; preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00 eura+15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

Takođe, ovim zakonom je izvršeno povećanje stope poreza po odbitku na prihode po osnovu dividendi, kamata, autorskih naknada, kapitalnog dobitka i ostalih prihoda na koje se obračunava porez po odbitku, sa 9% na 15%, kao i povećanje stope poreza sa 9% na 15% na prihode koje ostvari nerezidentno pravno lice od drugog nerezidentnog pravnog lica i rezidentnog ili nerezidentnog fizičkog lica na teritoriji Crne Gore, po osnovu kapitalnih dobitaka; kao i na prihode po osnovu izdavanja u zakup pokretne i nepokretne imovine, koje nerezidentno pravno lice ostvaruje od lica koje nije dužno da obračunava, obustavlja i uplaćuje porez po odbitku.

6. Predlog Carinskog zakona - Vlada je na sjednici od 29. decembra 2021. godine utvrdila Predlog Carinskog zakona. Novim Carinskim zakonom Crne Gore kreiraće se pravni osnov za carinska pravila i postupke na carinskom području Crne Gore koji su u potpunosti usklađeni sa evropskim. Zakon će biti prilagođen uslovima u kojima se odvija savremena trgovina. Njegov cilj je da olakša protok robe

koja tranzitira, ulazi ili izlazi iz CG, kako bi se poboljšala konkurentnost domaćih preduzeća, i istovremeno zaštitili finansijski i ekonomski interesi države, kao i sigurnost i bezbjednost potrošača. U tu svrhu, Zakon je usmjeren ka daljem napredovanju u uspostavljanju bespapirnog, integrisanog i elektronskog okruženja.

Za preostalu obavezu iz Programa rada Vlade za 2021. godinu Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je u završnoj fazi realizacije, sa sljedećim obrazloženjem:

1. **Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza:** Donošenje Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza je u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore planirano za IV kvartal 2021. godine. S tim u vezi, predstavnici Ministarstva finansija i socijalnog staranja (Direktorat za poreski i carinski sistem) pripremili su nacrt navedenog zakona, i nakon toga isti je poslat na izjašnjenje svim resornim organima (Direktoratu za državni budžet, Direktoratu za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta, Upravi za inspeksijske poslove i Upravi prihoda i carina), radi davanja mišljenja u dijelu njihove nadležnosti.

U procesu konsultacija sa resornim organima utvrđeno je da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona do sada nije funkcionisao i da Uprava prihoda i carina nije u mogućnosti da vrši isti. Nakon međuresornih konsultacija utvrđeno je da će Uprava za inspeksijske poslove biti organ koji će vršiti nadzor nad sprovođenjem ovog zakona. Pored navedenog, bilo je neophodno izmijeniti pojedina rješenja u navedenom nacrtu zakona, te iz tog razloga nije bilo moguće donijeti navedeni zakon u roku planiranom za 2021. godinu.

2. REALIZACIJA OBAVEZA PO PROGRAMU PRISTUPANJA CG U EU

Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2021. godinu predviđene su izmjene i dopune sljedećih poreskih i carinskih propisa, i to:

1. Zakona o poreskoj administraciji;
2. Zakona o porezu na dobit pravnih lica;
3. Zakona o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima;
4. Carinskog zakona.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji – shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji predviđeno je donošenje propisa u III kvartalu, a početak primjene u IV kvartalu 2021. godine. Zakon je donešen u Skupštini Crne Gore 29. decembra 2021. godine („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21).

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica – shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji predviđeno je donošenje propisa u IV kvartalu 2021. godine, a početak primjene danom pristupanja u dijelu odredbi kojima se vrši usklađivanje sa predmetnim direktivama. Zakon je donešen u Skupštini Crne Gore 29. decembra 2022. godine („Službeni list Crne Gore“, broj 146/21).

Zakon o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima - shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji predviđeno je donošenje propisa u IV kvartalu 2021. godine, a početak primjene u IV kvartalu 2023. godine. Međutim, donošenje navedenog propisa nije realizovano u 2021. godini, imajući u vidu da je pravni osnov za donošenje istog sadržan u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21), koji je Skupština Crne Gore usvojila 29. decembra 2021. godine.

Carinski zakon – shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji predviđeno je donošenje propisa u IV kvartalu 2021. godine, a početak primjene u II kvartalu 2022. godine.

3. REALIZACIJA DRUGIH NORMATIVNIH AKTIVNOSTI ZA 2021. GODINU

Pored opisanih materijala, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja - Direktorat za poreski i carinski sistem je pripremio predloge zakona i uredbi i donijelo sljedeća podzakonska akta:

1. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica** („Službeni list Crne Gore“, broj 146/21), čije izmjene su bazirane na uvođenju dualnog sistema oporezivanja dohotka, jačanju poreske discipline i davanje podsticajnih mjera za privlačenje određenih kategorija poreskih obveznika. Dualni sistem oporezivanja podrazumijeva proporcionalnu i progresivne stope poreza na dohodak fizičkih lica, u zavisnosti od izvora dohotka - član 10 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Naime, proporcionalno oporezivanje je, uz izmjenu stope poreza sa 9% na 15%, zadržano za dohodak od sljedećih izvora prihoda:

- imovine,
- kapitala,
- kapitalnih dobitaka,
- prihoda od sportske djelatnosti,
- prihoda od autorskih i srodnih prava, patenta, žiga i prihoda samostalnih stručnjaka u kulturi,
- na osnovu ugovora o djelu i drugih samostalnih djelatnosti iz člana 16 stav 1 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

Progresivno oporezivanje i neoporezivi dio dohotka je uvedeno za dohodak ostvaren od sljedećih izvora:

- ličnih primanja (neoporezivo do 700,00€, raspon između 700,01€ i 1.000,00€ oporezivaće se po stopi od 9%, i visina ličnog primanja iznad 1.000,01€ će se oporezivati po stopi od 15%) i
- samostalne djelatnosti (neoporezivo do 8.400,00€, raspon između 8.400,01 i 12.000,00€ oporezivaće se po stopi od 9%, i visina dohotka iznad 12.000,01€ će se oporezivati po stopi od 15%), uz izuzimanje prihoda ostvarenih od ugovora o djelu i drugih samostalnih djelatnosti u skladu sa Zakonom.

U cilju jačanja poreske discipline propisano je da je poslodavac dužan da nadležnom poreskom organu dostavi izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima do 15. u tekućem za prethodni mjesec, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvještavanje poreskog organa. Osim navedenog, propisano je da poslodavac koji do 1. januara 2022. godine nije dostavio u propisanom roku izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima, dužan je da u roku od 45 dana od 1. januara 2022. godine Upravi prihoda i carina dostavi izvještaj po poreskim stopama koje su važile u mjesecu na koji se izvještaj odnosi.

Novim zakonskim rješenjima propisano je oslobođenje od plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica na prihod koji ostvari korisnik podsticajnih mjera za razvoj istraživanja i inovacija, u skladu sa zakonom kojim se uređuju podsticajne mjere za razvoj istraživanja i inovacija. Pored navedenog, uvedeno je da se predmetom oporezivanja nerezidenta ne smatra dohodak koji nerezident u Crnoj Gori od obavljanja posla elektronskim putem ostvari od poslodavca koji ne obavlja djelatnost u Crnoj Gori, ukoliko ostvaruje zaradu veću od tri prosječne bruto zarade ostvarene u prethodnoj godini prema podacima organa nadležnog za poslove statistike.

2. **Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje** („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21), kojim se predviđa ukidanje doprinosa za zdravstvo na teret poslodavca i teret zaposlenog, kako bi se obezbijedilo smanjenje poreskog opterećenja na rad. Ukidanjem obaveze plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje, finansiranje zdravstvenog sistema umjesto dosadašnjeg finansiranja preko sistema doprinosa zaposlenih sa jedne i besplatne zdravstvene zaštite sa druge strane, država preuzima na sebe kroz finansiranje iz opštih prihoda budžeta. Dakle, zadržava se isti obuhvat usluga zdravstvene zaštite, bez prethodne uplate doprinosa.

3. **Zakon o izmjeni Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa** („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21), kojim je izvršeno pravno tehničko

usklađivanje sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, odnosno brisanje pojmovne kategorije koja je u vezi zdravstvenog osiguranja.

4. **Zakon o reprogramu poreskog potraživanja** („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21), sa ciljem da se svim pravnim i fizičkim licima koji se suočavaju sa problemom nelikvidnosti i nijesu u mogućnosti da izmire dospjele poreske obaveze usljed negativnih efekata na poslovanje izazvanih epidemijom Covid-19 virusa, pruži podsticaj u rješavanju njihove situacije u pogledu plaćanja poreskih obaveza, odnosno da se njihov poreski dug reprogramira u najviše 60 mjesečnih rata, u zavisnosti od iznosa duga. Primjenom predloženog zakona stvaraju se uslovi za stimulisanje svih poreskih obveznika da uplate poresku obavezu, čime će se obezbijediti redovnost u izmirivanju prihoda, a ujedno i relaksiranje poreskih obveznika od dodatnog zaduživanja u cilju izmirivanja poreske obaveze.
5. **Zakon o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Monako o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak** ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 08/21), a kojim se omogućava sprovođenje navedenog ugovora u cilju zaštite rezidenata Crne Gore i Monaka od dvostrukog oporezivanja koje destimulativno djeluje na međunarodno poslovanje i investiranje. Takođe, navedeni ugovor ima za cilj da otkloni poreske barijere prilikom razmjene roba i usluga, kretanju lica i kapitala kao i transferu tehnologije i znanja, i na taj način stimuliše strana investiranja i obezbijedi pozitivna dejstva poreskih podsticaja.
6. **Zakon o dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost** („Službeni list Crne Gore“, broj 146/21), koji su predložili poslanici u Skupštini CG, a kojim je propisano da se PDV obračunava i plaća po sniženoj stopi od 7% od prometa usluga pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, osim alkoholnih pića, gaziranih pića sa dodatkom šećera i kafe u objektima za pružanje ugostiteljskih usluga.
7. **Zakon o izmjeni Zakona o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica** („Službeni list Crne Gore“, broj 145/21), kojim je izvršeno terminološko usklađivanje predmetnog zakona sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom.
8. **Izveštaj o rezultatima prve runde pregovora radi zaključivanja Ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu**, Vlada Crne Gore je usvojila na sjednici od 17.11.2021. godine. Tokom prve runde pregovora postignuta je saglasnost oko najvećeg broja članova, osim u dijelu koji se odnosi na oporezivanje prihoda po osnovu dividendi i oporezivanje imovine. Odredbe koje su ostale kao otvorena pitanja, neophodno je usaglasiti u narednoj rundi pregovora.
9. **Uredbu o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja** („Službeni list Crne Gore“, broj 15/21), kojom su propisani uslovi za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja za period od 1. jula do 31. decembra 2020. godine poreskim dužnicima koji nijesu u mogućnosti da izmire poreske i neporeske obaveze, usljed negativnih efekata na poslovanje izazvanih epidemijom zarazne bolesti COVID19.
10. **Uredbu o izmjenama Uredbe o uslovima i kriterijumima objavljivanja liste poreskih dužnika** ("Službeni list Crne Gore", br. 75/21), kojom se vrši usklađivanje sa Zakonom o poreskoj administraciji na način da se na listi poreskih dužnika mogu naći i poreski dužnici koji su uložili žalbu, odnosno pokrenuli upravni spor. Takođe, u cilju poštovanja načela jednakosti, propisana je i obaveza da poreski organ kvartalno objavljuje listu 100 najvećih poreskih dužnika kod kojih je pokrenut stečajni postupak, jer se i u tom slučaju radi o poreskim dužnicima koji imaju dospjele a neizmirene poreske obaveze.
11. **Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o obilježavanju duvanskih proizvoda i alkoholnih pića akciznim markicama** („Službeni list CG“, broj 28/21), kojom je propisan nov sadržaj i izgled akciznih markica za obilježavanje duvanskih proizvoda i alkoholnih pića, kao i upotreba bezbjedonosnog QR koda i digitalnih i drugih sigurnosnih elemenata. Shodno citiranoj uredbi, Uprava prihoda i carina je početkom 2021. godine, počela sa implementacijom sistema za elektronsko upravljanje akciznim

markicama koji omogućava akciznim obveznicima automatizovanu komunikaciju sa nadležnim carinskim organom. Navedenom uredbom je omogućeno elektronsko odobravanje, narudžba i izdavanje akciznih markica, kao i elektronsko vođenje evidencija o izdatim, iskorištenim i neiskorištenim akciznim markicama za duvanske proizvode i alkoholna pića čime se obezbjeđuje dodatna transparentnost u praćenju kretanja proizvoda obilježenih crnogorskim akciznim markicama.

12. **Uredbu o izmjenama Uredbe o bližem postupku očitavanja fiskalne memorije poreske registar kase** ("Službeni list Crne Gore", broj 42/21), kojom je izvršeno preciziranje postojećih rješenja kojim se predviđa da, radi očitavanja fiskalne memorije poreske registar kase, poreski obveznik predaje ovlaštenom servisu poresku registar kasu u roku od pet dana, od dana prelaska evidentiranja prometa preko elektronskog naplatnog uređaja i o tome obavještava organ uprave nadležan za naplatu poreza. Prilikom očitavanja fiskalne memorije poreske registar kase, ovlašćeni serviser provjerava ispravnost servisne, programske i fiskalne plombe poreske registar kase uz prisustvo ovlaštenog službenika organa uprave nadležnog za naplatu poreza i poreskog obveznika čija se kasa očitava. Nakon provjere ispravnosti, ovlašćeni serviser uklanja servisnu, programsku i fiskalnu plombu i vrši očitavanje fiskalne memorije poreske registar kase. Navedenom uredbom je predviđeno i da nakon očitavanja fiskalne memorije poreske registar kase memorija se uništava, osim ako ovlašćeni službenik Uprave prihoda uoči nepravilnosti u vezi stanja fiskalne memorije poreske registar kase. Takođe, o podacima koji su nastali provjerom i očitavanjem stanja fiskalne memorije poreske registar kase i načinu njenog uništenja ovlašćeni službenik organa uprave nadležnog za naplatu poreza sačinjava zapisnik dat na obrascu 1 koji čini sastavni dio Uredbe.
13. **Uredbu o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti** ("Službeni list Crne Gore", br. 62/21), kojom se propisuju bliži kriterijumi i metodologija za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti, a to su: prosječna cijena m² nepokretnosti, namjena nepokretnosti, veličina nepokretnosti, mjesto gdje se nepokretnost nalazi, kvalitet nepokretnosti, kao i drugi elementi koji mogu imati uticaja na tržišnu vrijednost nepokretnosti. Navedeni kriterijumi (osim veličine i starosti objekta) shodno navedenoj uredbi se mogu korigovati koeficijentima u određenim rasponima, koji su predloženi od strane jedinica lokalne samouprave. Ovom uredbom uređuju se i druga pitanja od značaja za njenu implementaciju, odnosno radi utvrđivanja ovog poreza od strane jedinica lokalne samouprave koja shodno Zakonu o porezu na nepokretnost se utvrđuje rješenjem nadležnog organa lokalne uprave do 30. aprila tekuće godine.
14. **Uredbu o izmjeni Uredbe o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti** ("Službeni list Crne Gore", br. 132/21), iz razloga rješavanja problema određivanja osnovice za utvrđivanje poreza na nepokretnosti koje se vode u poslovnim knjigama poreskih obveznika na način kako je to utvrđeno važećom Uredbom. Kako bi se stanje u oblasti oporezivanja nepokretnosti dodatno unaprijedilo, plan Ministarstva finansija i socijalnog staranja je da tokom naredne godine u saradnji sa predstavnicima opština i Zajednice opština, radi na pripremi novog i sveobuhvatnijeg pristupa u oblasti oporezivanja nepokretnosti. Porez na nepokretnosti je najznačajniji sopstveni prihod opština, pa će se novim pristupom obezbijediti kvalitetniji pravni osnov za efikasnije vršenje poslova utvrđivanja, naplate i kontrole ovog poreza. Zbog toga je primjenu važećih propisa u ovoj oblasti potrebno produžiti i tokom 2023. godine.
15. **Uredbu o carinskoj tarifi za 2021. godinu** ("Službeni list Crne Gore", br. 39/21), kojom se usklađuje visina carinskih stopa sa obavezama preuzetim u okviru Svjetske trgovinske organizacije (STO) i drugim međunarodnim ugovorima koje je zaključila Crna Gora. Ovom uredbom je usklađena i nacionalna nomenklatura carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2021. godinu.
16. **Uredbu o odlaganju naplate carine i poreza na dodatu vrijednost nastalih prilikom uvoza proizvoda** ("Službeni list Crne Gore", br. 55/21), kojom je data mogućnost odloženog plaćanja carinskog duga (carine i PDV-a) koji dospijeva za naplatu u aprilu, maju i junu 2021. godine, carinskim

dužnicima koji usljed epidemije zarazne bolesti COVID19 imaju problem redovnog servisiranja svojih obaveza.

17. **Uredbu o carinskoj tarifi za 2022. godinu**, kojom se usklađuje visina carinskih stopa sa obavezama preuzetim u okviru Svjetske trgovinske organizacije (STO) i drugim međunarodnim ugovorima koje je zaključila Crna Gora. Ovom uredbom je usklađena i nacionalna nomenklatura carinske tarife sa Harmonizovanim sistemom SCO (HS 2022) i Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2022. godinu.
18. **Odluku o zabrani skladištenja duvanskih proizvoda u Slobodnoj zoni »Luka Bar«** ("Sl.list CG", broj 83/21). Odlukom je zabranjen smještaj radi skladištenja duvanskih proizvoda u Slobodnoj zoni "Luka Bar", na način da se neće zaključivati ugovori o obavljanju djelatnosti u ovoj Slobodnoj zoni, niti produžavati zaključeni ugovori čiji je predmet skladištenje duvanskih proizvoda.
19. Vlada je na sjednici od 29. decembra 2021. godine usvojila novu **Odluku o zabrani skladištenja duvanskih proizvoda u Slobodnoj zoni »Luka Bar«** ("Sl.list CG", broj 143/21), kojom se na detaljniji način propisuje postupanje carinskog organa u dijelu zabrane skladištenja duvanskih proizvoda. Pomenutom odlukom se u potpunosti zabranjuje smještanje duvanskih proizvoda u Zoni, osim pretovara. Carinski organ se zadužuje da ukine odobrenja o vođenju evidencije za skladištenje duvanskih proizvoda i bez odlaganja naloži regulisanje statusa zaliha koje su zatečene u Slobodnoj zoni.
20. **Pravilnik o obliku i sadržini privremene poreske prijave za obračun akontativnog poreza na ugljovodonike i godišnje poreske prijave za obračun poreza na ugljovodonike** ("Službeni list Crne Gore", broj 78/21) – citiranim pravilnikom je izvršeno propisivanje oblika i sadržine privremene poreske prijave za obračun akontativnog poreza na ugljovodonike i godišnje poreske prijave za obračun poreza na ugljovodonike.
21. **Pravilnik o dopunama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost** ("Službeni list Crne Gore", broj 12/21) – ovim pravilnikom je izvršeno propisivanje značenja pojmova "otvoreno more" za svrhu poreza na dodatu vrijednost, i dodatno propisivanje sadržine usluga javne higijene.
22. **Pravilnik o obrascu zahtjeva za oslobađanje od plaćanja dijela poreza na dohodak fizičkih lica** ("Službeni list Crne Gore", broj 61/21) - predmetnim pravilnikom propisuje se obrazac zahtjeva za oslobađanje od plaćanja dijela poreza na dohodak fizičkih lica u skladu sa članom 32c stav 5 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.
23. **Pravilnik o izmjeni pravilnika o obliku i sadržini prijave za registraciju obveznika poreza na dodatu vrijednost** ("Službeni list Crne Gore", broj 61/21) – predmetnim pravilnikom je izmijenjen obrazac PR PDV-1 i Uputstvo za njegovo popunjavanje.
24. **Pravilnik o dopuni Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje** ("Službeni list Crne Gore", broj 61/21) – ovim pravilnikom je izvršeno dodavanje šifre 095 u Šifrarniku osnova za obračun, kojim je omogućena puna primjena mogućnosti oslobođenja od plaćanja dijela poreza na dohodak fizičkih lica i dijela doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.
25. **Pravilnik o dopuni Pravilnika o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV** ("Službeni list Crne Gore", broj 71/21) – ovim pravilnikom je propisano da se promet i uvoz jaja vrši po sniženoj stopi PDV-a od 7%.
26. **Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obliku i sadržini jedinstvene prijave za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika u centralni registar** ("Službeni list Crne Gore", 103/21) – predmetnim pravilnikom je izvršeno usklađivanje Pravilnika za zakonskim rješenjima.
27. **Pravilnik o izmjenama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost** ("Službeni list Crne Gore", broj 106/21) – predmetnim pravilnikom je izvršeno usklađivanje Pravilnika sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga.

- 28. Pravilnik o usklađivanju iznosa najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za 2021. godinu** ("Sl. list Crne Gore", broj 130/21) – ovim pravilnikom utvrđuje se najviša godišnja osnovica za plaćanje doprinosa u 2021. godini, usklađuje se sa stopom rasta prosječne zarade u Crnoj Gori u 2020. godini i iznosi 54.553,00 €.
- 29. Pravilnik o obrascu zahtjeva za oslobađanje od plaćanja dijela doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje koji padaju na teret zaposlenog i poslodavca** ("Službeni list CG", broj 61/21) – predmetnim pravilnikom se propisuje obrazac zahtjeva za oslobađanje od plaćanja dijela doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje koji padaju na teret zaposlenog i poslodavca, na način propisan Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.
- 30. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost** („Sl. list Crne Gore“, br. 73/21) – ovim pravilnikom povećava se prag za ulazak u PDV sistem sa 18.000eu na 30.000eu. Takođe se vrši usklađivanje sa EU standardima na način što se poreskom obvezniku daje mogućnost da može da izda račun u elektronskom obliku uz prethodnu saglasnost podnosioca računa, kao i da je u obavezi da PDV prijavu podnosi elektronskim putem. Takođe, vrši se usklađivanje pojmovne kategorije "poljoprivrednik" sa propisima koji regulišu oblast poljoprivrede.
- 31. Pravilnik o dopuni Pravilnik o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV** („Sl. list Crne Gore“, br. 93/21) – predmetnim pravilnikom detaljnije se razrađuje šta se smatra poreskom kategorijom "bezalkoholna negazirana pića".
- 32. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV** („Sl. list Crne Gore“, br. 143/21) – ovim pravilnikom detaljnije se pojašnjava poreska kategorija "pekarski proizvod mase iznad 250 grama dobijen od bezgultenskog brašna", kao i šta se smatra mliječnim proizvodima.
- 33. Pravilnik o dopuni Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje** ("Službeni list Crne Gore", broj 110/21) – ovim pravilnikom je izvršeno dodavanje šifre 096 u Šifrniku osnova za obračun, kojim je omogućena primjena odredbi iz Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija.
- 34. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita za poreskog savjetnika** ("Službeni list Crne Gore", broj /21) – predmetnim pravilnikom je izvršeno usaglašavanje podzakonskog akta sa Zakonom o poreskim savjetnicima.
- 35. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita za poreskog savjetnika** ("Službeni list Crne Gore", broj 129/21) – ovim pravilnikom je izvršena izmena u prilogu Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita za poreskog savjetnika.
- 36. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije** ("Službeni list Crne Gore", br. 130/21) - Citiranim pravilnikom izvršeno je usklađivanje podzakonskog akta sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja MSFI 16 - Lizing čija je primjena otpočela 01.01.2021. godine, u dijelu priznavanja rashoda po osnovu amortizacije stalnih sredstava, koja su uzeta u zakup sa pravom korišćenja dužim od godinu dana, a koja se, shodno propisima o računovodstvu kod primaoca lizinga priznaju kao sredstvo, u iznosu računovodstvene amortizacije. Takođe, poreskom obvezniku, koji vrednuje investicione nekretnine po metodi fer vrijednosti (MRS 40-Investicione nekretnine) i kojem se smanjenje fer vrijednosti ne priznaje kao rashod u poreske svrhe, jer se isto podvodi pod obezvrjeđenje, data je mogućnost da obračuna i prizna kao rashod poresku amortizaciju, čija je osnovica nabavna vrijednost investicione nekretnine.
- 37. Pravilnik o dopunama Pravilnika o obliku i strukturi poruka i sigurnosnim mehanizmima za razmjenu poruka fiskalnog računa i načinu dostavljanja računa koji su izdati u slučaju prekida stalne internet veze** ("Službeni list Crne Gore", broj 57/21) – predmetnim pravilnikom propisuje se oblik i struktura poruka sa obaveznim elementima fiskalnog računa, dužina i izgled zapisa za jedinstveni identifikacioni kod računa, protokoli i sigurnosni mehanizmi za razmjenu poruka, model

primjene kod kojeg se koristi centralni informacijski sistem obveznika fiskalizacije za slanje i potpisivanje elektronskih poruka, model primjene u kojem se slanje i potpisivanje poruka obavlja pojedinačno na elektronskim naplatnim uređajima, standardne poruke o greškama, protokoli o postupanju u slučaju grešaka, a koje su dio fiskalnog servisa, za potrebe sprovođenja postupka fiskalizacije izdavanja fiskalnih računa, odnosno prodaje roba ili usluga putem samonaplatnih uređaja (automata) i način dostavljanja računa koji su izdati u slučaju prekida stalne internet veze.

38. **Pravilnik o sadržaju prijave oznake operatera fiskalnog servisa, načinu generisanja identifikacionog koda obveznika fiskalizacije i načinu dostavljanja podataka i generisanja oznake o poslovnim prostorima obveznika fiskalizacije** ("Službeni list Crne Gore", br. 54/20, 57/21) - predmetnim pravilnikom propisuje se sadržaj prijave oznake operatora fiskalnog servisa, način uvida u podatke dostavljene organu uprave nadležnom za poslove naplate javnih prihoda i način testiranja korišćenja fiskalnog servisa, način generisanja, dužina i tip zapisa za identifikacioni kod obveznika fiskalizacije, način dostavljanja podataka i način generisanja oznake o poslovnim prostorima u kojima obveznik fiskalizacije obavlja djelatnost i sadržaj jedinstvene identifikacione oznake proizvođača i održavalaca programskog rješenja.
39. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 13. maja 2021. godine utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama**, kojim je predloženo povećanje specifične akcize na cigarete, u cilju daljeg usaglašavanja sa Direktivom Savjeta 2011/64/EU od 21. juna 2011. o strukturi i stopama akciznih dažbina za prerađeni duvan. Takođe, navedenim zakonskim rješenjem, predloženo je redefinisavanje visine akcize na ostale duvanske proizvode, povećanje visine akcize na nesagorijevajući duvan kao i uvođenje akcize na duvan za žvakanje i duvan za šmrkanje (burmut). Predloženim zakonom bilo je predviđeno i povećanje visine akcize na gazirana pića sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju, kao i uvođenje akcize na proizvode od šećera, kakao i sladoled u cilju smanjenje negativnog trenda upotrebe ovih proizvoda na zdravlje stanovništva. Pored navedenog je planirano i povećanje visine akcize na pivo kao i povećanje akcize na pjenušava vina, ostala pjenušava fermentisana pića i uvođenje akcize na ostala nepjenušava fermentisana pića. Imajući u vidu da je predloženo zakonsko rješenje trebalo da se primjenjuje od 1. jula 2021. godine a da u vezi istog do tog datuma nije bila okončana neophodna procedura u Skupštini Crne Gore, stoga je Vlada povukla predloženo zakonsko rješenje.
40. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 12. novembra 2021. godine utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama**, kojim je u cilju obezbjeđenja budžetskih prihoda kao i očuvanja stabilnosti tržišta akciznih proizvoda izvršeno redefinisavanje postojećeg akciznog kalendara specifične akcize i predloženo njeno postepeno povećanje (sa 37,00 eura na 47,00 eura za 1000 komada), od 1. januara 2022. godine. Nastavak daljeg usklađivanja izvršio bi se od 1. januara 2023. godine kada bi visina specifične akcize na cigarete iznosila 49,00 eura za 1000 komada, dok bi od 1. januara 2024. godine ona iznosila 51,00 euro za 1000 komada. Kada je u pitanju stopa proporcionalne akcize ovim zakonom je predloženo njeno zadržavanje na nivou iz 2021. godine, odnosno u iznosu od 29% od maloprodajne cijene cigareta. Pored navedenog navedenim zakonskim rješenjem predloženo je i redefinisavanje visine akcize na bezdimne duvanske proizvode, povećanje akcize na fino rezani duvan i drugi duvan za pušenje, kao i uvođenje akcize na duvan za žvakanje i šmrkanje i nove duvanske proizvode. Ovim zakonom je takođe predloženo povećanje visine akcize kao i proširenje obuhvata proizvoda na koja se plaća akciza na alkohol i alkoholna pića kao i povećanje akcize na gaziranu i negaziranu vodu sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju, gdje se planira proširenje obuhvata bezalkoholnih pića na koja se plaća akciza i predlaže se uvođenje akcize na negaziranu vodu, uključujući mineralnu vodu i gaziranu vodu sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje i aromatizaciju i ostala bezalkoholna pića, osim sokova od voća ili povrća iz tarifnog broja 2009. Pored povećanja akcize na gazirana i negazirana pića sa dodatkom šećera, a u cilju smanjenja negativnih efekata koje upotreba proizvoda od šećera ima na zdravlje stanovništva, ovim zakonom se predlaže uvođenje akcize na proizvode od šećera,

kakaoa i sladoled, kako bi se kroz mehanizme oporezivanja proizvoda koji sadrže šećer smanjio negativni trend obolijevanja od šećerne bolesti, a sredstva koja se ubiraju po ovom osnovu biće iskorišćena za unaprijeđenje zdravstvenog sistema. U cilju smanjenja negativnih uticaja koje upotreba proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu ima na životnu sredinu, ovim zakonom je predloženo uvođenje akcize, od 1. januara 2022. godine. Predmetnim zakonom je predloženo da naftni derivati koji se stavljaju u slobodan promet na teritoriji Crne Gore moraju biti markirani (obilježeni) u skladu sa propisom kojim se uređuje oblast energetike. *Prilikom razmatranja u Skupštini Crne Gore, predloženo zakonsko rješenje nije dobilo potrebnu većinu za njegovo usvajanje.*

41. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 23. decembra 2021. godine utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na kafu** kojim je predložena izmjena propisane visine poreza za prženu i neprženu kafu čime će se u doprinijeti regulisanju cjelokupnog tržišta kafe i boljoj naplati prihoda po ovom osnovu. Naime, predloženim zakonom izvršena je izmjena visine poreza za neprženu kafu čija visina bi umjesto 1,00 eura/kg iznosila 0,80 eura/kg, dok bi za prženu kafu, umjesto postojeće visine poreza od 0,80 eura po kilogramu, ona iznosila 1,00 euro po jednom kilogramu neto mase tog proizvoda. Ovo stoga što se u konkretnom slučaju radi o sirovini čija visina je nerealno visoka u odnosu na gotov proizvod, što u krajnjem dovodi do stvaranja nelojalne konkurencija na tržištu, poreskog opterećenja i uvećanja poreske osnovice prilikom uvoza ovog proizvoda. Pored navedenog, predloženim zakonskim rješenjem se propisuje primjena novog softverskog rješenja kod Uprave prihoda i carina, odnosno informacionog sistema za podnošenje podataka o porezu na kafu, preko koga bi obveznik poreza na kafu bio dužan da dostavi izjavu o daljoj proizvodnji kafe, mjesečnu prijavu za obračun poreza na kafu, prijavu za registraciju i prestanak registracije obveznika poreza na kafu i izvještaj iz člana 13 Zakona. Takođe, u slučaju nefunkcionisanja informacionog sistema za podnošenje podataka o porezu na kafu ili tehničkih nemogućnosti obveznika poreza na kafu isti bi bio dužan da podnese navedene podatke preko tog informacionog sistema, a nakon dobijanja odobrenja nadležnog carinskog organa, obveznik poreza na kafu te podatke može da dostavi u pisanom obliku. Shodno predloženom rješenju, informacionim sistemom bi upravljao nadležni carinski organ u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava. *Navedeno zakonsko rješenje se nalazi u skupštinskoj proceduri.*

42. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 11. juna 2021. godine, utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet nepokretnosti**, imajući u vidu potrebu usaglašavanja propisa sa odredbama Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Naime, ovim zakonom se pored ostalog proširuje pravo na poresko oslobođenje od plaćanja poreza na promet nepokretnosti kao i poresko oslobođenje kod nasljeđivanja, poklona i u drugim slučajevima sticanja nepokretnosti bez naknade i za životne partnere.

4. REALIZOVANJE ZAKLJUČAKA VLADE CRNE GORE

Tokom 2021. godine Vlada Crne Gore je donijela sljedeće zaključke, a koji se odnose na Direktorat za poreski i carinski sistem:

1. Zaključak broj 04-607/2 od 25. februara 2021. godine – realizovan,
2. Zaključak broj 04-1479/2 od 8. aprila 2021. godine – realizovan,
3. Zaključak broj 04-2207/2 od 29. aprila 2021. godine – realizovan,
4. Zaključak broj 04-2426/2 od 13. maja 2021. godine – realizovan,
5. Zaključak broj 04-5549/2 od 12. novembra 2021. godine – realizovan,
6. Zaključak broj 04-6784/2 od 23. decembra 2021. godine – realizovan,
7. Zaključak broj 04-6819/4/2 od 29. decembra 2021. godine – realizovan,
8. Zaključak broj 04-2629/2 od 3. juna 2021. godine – realizovan,
9. Zaključak broj 04-6948/2 od 29. decembra 202. godine – realizovan,
10. Zaključak broj 04-531/2 od 4. februara 2021. godine – realizovan,
11. Zaključak broj 04-530/2 od 4. februara 2021. godine – realizovan,
12. Zaključak broj 04-528/2 od 4. februara 2021. godine – realizovan,

13. Zaključak broj 04-529/2 od 4. februara 2021. godine – realizovan,
14. Zaključak broj 07-398/2 od 28. januara 2021. godine – realizovan,
15. Zaključak broj 5548/2 od 12. novembra 2021. godine – realizovan,
16. Zaključak broj 5567/2 od 12. novembra 2021. godine – realizovan,
17. Zaključak broj 5566/2 od 12. novembra 2021. godine – realizovan,
18. Zaključak broj 5522/2 od 12. novembra 2021. godine – realizovan.
19. Zaključak broj 04-1975/2 od 29. aprila 2021. godine – realizacija u toku;
20. Zaključak broj 04-2230/2 od 13. maja 2021. godine - realizovan;
21. Zaključak broj 04-2298/2 od 13. maja 2021. godine - realizovan;
22. Zaključak broj 04-2813/2 od 17. juna 2021. godine – realizovan;
23. Zaključak broj 04-3559/2 od 30. jula 2021. godine – realizovan;
24. Zaključak broj 04-5522/2 od 12. novembra 2021. godine – realizovan;
25. Zaključak broj 04-5398/2 od 26. novembra 2021. godine – realizovan.

5. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

Osnovna nadležnost Direkcije za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i prometa duvanskih proizvoda je primjena propisanih procedura shodno Zakonu o duvanu, za odlučivanje po zahtjevima privrednih subjekata radi izdavanja odobrenja za obavljanje određenih djelatnosti propisanih zakonom.

U toku 2021. godine Direkcija za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i prometa duvanskih proizvoda donijela je 1.210 rješenja. U sljedećoj tabeli dat je pregled donešenih rješenja u 2021. godini.

Redni broj	Vrsta rješenja	Broj rješenja
1.	Obavljanje uvoza duvana, obrađenog duvana i duvanskih proizvoda	2
2.	Obavljanje prometa na veliko duvanskim proizvodima	2
3.	Obavljanje prometa na malo duvanskim proizvodima	961
4.	Brisanje iz Evidencije trgovaca na malo duvanskim proizvodima	3
5.	Upis u registar uvoznika duvana, obrađenog duvana i duvanskih proizvoda	2
6.	Upis u registar trgovaca na veliko duvanskim proizvodima	2
7.	Upis u registar o markama duvanskih proizvoda	238

Direkcija je u okviru svoje nadležnosti u 2021. godini ostvarila prihod Budžetu Crne Gore u iznosu od 286.265,00€.

Shodno Zakonu o duvanu jedna od nadležnosti Direkcije je i praćenje stanja na tržištu duvanskih proizvoda. U 2021. godini na tržištu Crne Gore u prometu se nalazilo 126 aktivnih marki cigareta. Ostvarena prodaja cigareta u 2021. godini bila je veća u odnosu na prethodnu godinu za 214,62t.

Krajnji subjekti u prometnom lancu su maloprodajni objekti, i prema evidenciji Direkcije dozvolu za prodaju cigareta ima oko 1.800 maloprodajnih objekata.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja vrši nadzor nad zakonitošću pojedinačnih akata Uprave prihoda i carina i Uprave za inspeksijske poslove u drugostepenom postupku po žalbama pravnih i fizičkih lica, a preko Direkcije za drugostepeni poreski i carinski postupak, koja je organizaciono u sastavu Direktorata za poreski i carinski sistem.

U Direkciji za drugostepeni poreski i carinski postupak, u 2021. godini, zaprimljeno je ukupno 1379 predmeta, računajući i 112 predmeta prenesenih iz prethodne godine, a zaprimljeno je 174 predmeta po tužbama poreskih i carinskih obveznika.

Ukupno u radu bilo je 1379 predmeta, od toga riješeno je 1289 predmeta, tako što je odbijeno 571 žalbi, poništeno i vraćeno na ponovni postupak i odluku prvostepenim organima 696 predmeta, obustavljeno je po žalbi 22 predmeta, dok je ostalo neriješeno 90 predmeta.

Status predmeta		Broj	Ukupno
	Odbijeno	571	
Riješeno	Poništeno i vraćeno na ponovni postupak i odluku prvostepenim organima	696	1289
	Obustavljeno po žalbi	22	
Neriješeno			90
UKUPNO			1379

Kod Upravnog suda, u toku izvještajnog perioda, bilo je u radu ukupno 264 predmeta, računajući i predmete iz prethodnih godina, tako da je Upravni sud od navedenog broja predmeta, odbio tužbe u 174 slučaja, dok je u 61 slučaja usvojio tužbe i poništio drugostepena rješenja, obustavljen postupak u 29 predmeta.

Status predmeta kod Upravnog suda	Broj predmeta	Ukupno
Odbijene tužbe	174	
Usvojene tužbe i poništenje drugostepenog rješenja	61	264
Obustavljen postupak	29	

Žalbe su u 2021. godini izjavljivane dominantno iz sljedećih žalbenih razloga:

- povreda pravila postupka,
- nepravilno utvrđeno činjenično stanje,
- pogrešna primjena materijalnog prava.

5. DIREKTORAT ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU

Direktorat za centralnu harmonizaciju je tokom 2021. godine obavljao poslove iz svojih nadležnosti (koordinaciju, uspostavljanje i unapređenje upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije, shodno Zakonu o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, aktivnosti vezane za sprovođenje Zakona o računovodstvu i Zakona o reviziji, kao i aktivnosti vezane za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć i suzbijanje sive ekonomije).

Posebne aktivnosti bile su usmjerene na:

- pripremu podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama i Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći;
- pripremu Zakona o računovodstvu;
- unapređenje kapaciteta Direktorata za centralnu harmonizaciju i subjekata u javnom sektoru kroz IPA projekat „Unapređenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg budžetskog okvira i sistema unutrašnjih finansijskih kontrola“;
- davanje metodoloških uputstava i smjernica, između ostalog i kroz organizovanje i održavanje obuka iz oblasti upravljanja i kontrola za rukovodioce i zaposlene u finansijskim i drugim službama;
- sertifikaciju unutrašnjih revizora i kontinuiranu obuku za unutrašnje revizore;
- sagledavanje kvaliteta rada unutrašnje revizije i upravljanja i unutrašnjih kontrola; i
- stručnom usavršavanju zaposlenih.

Realizacija Programa rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu

- U okviru ključnog prioriteta Vlade - *Zdrave finansije i ekonomski razvoj* pripremljen je Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2020. godinu, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici održanoj 17. juna 2021. godine.

Realizacija obaveza po Programu pristupanja Crne Gore u EU

- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je pripremlilo Uredbu o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, koju je Vlada Crne Gore, na osnovu člana 49 stav 7 Zakona o uspostavljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list CG“, br.75/18), usvojila 4. avgusta 2021. godine. Osnovni razlog za donošenje ove Uredbe jeste njeno usaglašavanje sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave.
- Pripremljen je predlog Zakona o računovodstvu koji je usklađen sa preporukama Evropske komisije koji je Vlada utvrdila na sjednici održanoj 7. oktobra 2021. godine, a Skupština usvojila na sjednici održanoj 29. decembra 2021. godine.

Realizovanje zaključaka Vlade Crne Gore

- Realizovani su svi zaključci Vlade u skladu sa Konsolidovanim izvještajem o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru Crne Gore za 2020. godinu koji su se odnosili na Direktorat za centralnu harmonizaciju.

Stanje u upravnim oblastima i izvještaji o radu organizacionih jedinica

a) Aktivnosti i rezultati u oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola

Unapređenje upravljačke odgovornosti prepoznato je kao ključni cilj u **Strategiji reforme javne uprave 2022-2026**, koja je usvojena 29.12.2021. godine, dok je unapređenje sistema upravljanja i unutrašnjih kontrola definisano u nacrtu **Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026**.

U oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola, aktivnosti su bile usmjerene na dalje unapređenje regulatornog okvira, pregled postojećeg sistema upravljanja i kontrola, identifikovanje oblasti u kojima je potrebno unaprijediti sistem, kao i organizovanje i održavanje obuka za rukovodioce i zaposlene u finansijskim službama.

Tokom 2021. godine sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- U cilju uspostavljanja sistema za otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na prevare u javnom sektoru, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u saradnji sa SIGMA-om organizovalo je dvodnevnu radionicu 11. i 12. maja 2021. godine, za lica za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare;
- U okviru IPA projekta „Unapređenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru“ i uz pomoć SIGMA-e pripremljen je video materijal na temu: „Upravljačka odgovornost“. Video materijal će biti postavljen na sajtu Ministarstva finansija i socijalnog staranja;
- Takođe u okviru istog projekta sprovedene su sljedeće aktivnosti:
  - pilot institucijama² Opštini Žabljak i Opštini Mojkovac pružena je podrška u radu u vezi sa upravljačkom odgovornošću, a u novembru 2021. godine sprovedeno je sagledavanje kvaliteta u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja i Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija;

² Pilot institucije su: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija, Opština Žabljak i Opština Mojkovac.

- održane su dvije obuke na temu: „Upravljanje rizicima i izvještavanje“ za pilot institucije i pružena je tehnička pomoć u izradi registra rizika, praćenju i izvještavanju;
- kreiran je Upitnik o internom izvještavanju koji je poslat korisnicima sredstava budžeta, a čiji rezultati su poslužili kao osnova za pripremu Metodologije za interno izvještavanje;
- Tokom 2021. godine u saradnju sa Upravom za kadrove održano je 16 obuka iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola³ na kojima su ukupno prisustvovala 224 službenika;
- U cilju implementacije koncepta upravljačke odgovornosti u decembru 2021. godine Uprava za kadrove je organizovala Program obuke za rukovodioce, gdje je jedna od tema programa bila i upravljačka odgovornost;
- Takođe, tokom 2021. godine sprovedene su redovne aktivnosti na ažuriranju registara lica zaduženih za koordinaciju upravljanja i kontrola, lica zaduženih za koordinaciju uspostavljanja procesa upravljanja rizicima, informacija za registre rizika i knjige procedura.

b) Aktivnosti i rezultati u oblasti unutrašnje revizije

U oblasti uspostavljanja i razvoja unutrašnje revizije, aktivnosti su bile usmjerene na dalje unapređenje regulatornog okvira, uspostavljanju jedinica za unutrašnju reviziju i angažovanju unutrašnjih revizora, organizovanje i održavanje kontinuirane obuke i obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru.

Podaci o uspostavljanju i razvoju unutrašnje revizije u javnom sektoru u 2021. godini pokazuju sljedeće:

- Na centralnom nivou 24 korisnika sredstava Budžeta Crne Gore formiralo je posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju, a u kojima je raspoređeno 56 unutrašnja revizora;
- Na lokalnom nivou osnovana je Služba za unutrašnju reviziju u 15 opština u skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru u kojima su raspoređena 34 unutrašnja revizora. Kako bi se obezbijedila što veća pokrivenost korisnika sredstava budžeta funkcijom unutrašnje revizije Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru u članu 49 definisano je da jedinica za unutrašnju reviziju subjekta koji u skladu sa zakonom vrši nadzor nad drugim subjektom vrši unutrašnju reviziju i kod tog subjekta, ako nema uspostavljenu unutrašnju reviziju. Na taj način obezbijedena je potpuna pokrivenost budžeta funkcijom unutrašnje revizije.

Tokom 2021. godine na jačanje kapaciteta unutrašnje revizije su bile usmjerene sljedeće aktivnosti:

- U skladu sa Pravilnikom o programu obuke i načinu polaganja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore”, br. 071/19 od 25.12.2019) u februaru 2021. godine započeo je drugi krug lokalizovanog Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 25 kandidata. I pored problema izazvanih COVID virusom, do kraja izvještajnog perioda održana su predavanja i teorijska provjera znanja za sva četiri predmeta „Osnovi nacionalnog zakonodavstva”, „Upravljanje i unutrašnja kontrola”, „Osnovi unutrašnje revizije” i „Finansijsko izvještavanje i računovodstvo u javnom sektoru“;
- U izvještajnom periodu, u okviru programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru, ukupno je održano 20 obuka⁴ za unutrašnje revizore raspoređene u jedinicama za unutrašnju reviziju na centralnom i lokalnom nivou. Teme su bile sljedeće: „Upravljanje u javnom sektoru sa posebnim osvrtom na etičku kulturu i uloga unutrašnje revizije”, „Izazovi u pripremi izvještaja o obavljenim revizorskim angažmanima (revizijama) sa osvrtom na pripremu GI-UR” i „Primjena metodologije rada unutrašnje revizije u praksi (studija

³ Obuke su bile na teme: „Priprema godišnjeg izvještaja”, „Upravljanje rizicima”, „Samoprocjena unutrašnjih kontrola” i „Otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare”.

⁴ Za 4 grupe unutrašnjih revizora

slučaja)", „Upravljanje rizicima u javnom sektoru i uloga unutrašnje revizije sa osvrtom na identifikovanje IT rizika i rizika od prevare" i „Osiguranje kvaliteta rada unutrašnje revizije”;

- U cilju daljeg unapređenja znanja i vještina unutrašnjih revizora u okviru IPA projekta „Unapređenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru" u izvještajnom periodu održane su četiri online radionice na temu „Revizija učinka" za oko 30 unutrašnjih revizora raspoređenih kod korisnika sredstava budžeta, kao i dvije online radionice na temu „Uzajamna ocjena kvaliteta rada unutrašnje revizije" za 11 unutrašnjih revizora raspoređenih kod korisnika sredstava budžeta;
- U izvještajnom periodu, sagledavanje kvaliteta rada unutrašnje revizije na centralnom i lokalnom nivou sprovedeno je na osnovu dostavljenih godišnjih izvještaja o radu jedinica za unutrašnju reviziju i konačnog revizorskog izvještaja o obavljenom pojedinačnom revizorskom angažmanu. Pregledom godišnjih izvještaja o radu unutrašnje revizije, konačnih revizorskih izvještaja i revizorske dokumentacije vršena je analiza i ocjena stepena razumijevanja i nivoa primjene metodologije rada unutrašnje revizije od strane jedinica za unutrašnju reviziju. Pored toga u četvrtom kvartalu 2021. godine obavljeno je posebno sagledavanje kvaliteta rada Odjeljenja za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

c) Aktivnosti i rezultati u oblasti računovodstva i revizije

Ključne aktivnosti u 2021. godini u oblasti računovodstva i revizije su bile usmjerene na sljedeće:

- Unapređenje zakonodavnog okvira u oblasti računovodstva kroz pripremanje predloga Zakona o računovodstvu i sprovođenje Zakona o reviziji, posebno u dijelu koji se odnosi na nadzor nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora;
- Aktivno učestvovanje u aktivnostima u pregovaračkom poglavlju 6 – Privredno pravo.
- Praćenje izvršavanja zakona i drugih propisa i nadzor u dijelu efikasnosti realizacije delegiranih nadležnosti iz oblasti računovodstva i revizije i druge poslove iz ove oblasti.

Ostvareni su sljedeći rezultati:

- Pripremljen je predlog Zakona o računovodstvu koji je usklađen sa preporukama Evropske komisije koji je Vlada utvrdila na sjednici održanoj 7. oktobra 2021. godine, a Skupština usvojila na sjednici održanoj 29. decembra 2021. godine;
- Vršenje nadzora nad radom društava za reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji.

d) Aktivnosti i rezultati u oblasti vezanoj za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć i suzbijanje sive ekonomije

U Direkciji za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć, u čijoj nadležnosti su poslovi koji se odnose na koordinaciju izrade strateških dokumenata, akcionih planova, analiza, informacija kao i praćenje i izvještavanje Vlade o realizaciji aktivnosti u vezi sa suzbijanjem sive ekonomije i državnom pomoći, u 2021. godini su realizovane sljedeće aktivnosti:

- Učešće u obukama za unapređenje i implementaciju mjera za suzbijanje sive ekonomije;
- Zaključen je ugovor o sprovođenju istraživanja među domaćinstvima i preduzećima, sa ciljem utvrđivanja obima i strukture neformalne ekonomije i učešće u izradi upitnika za pomenuto istraživanje;
- Pripremanje izvještaja za Savjet za konkurentnost;
- Održavanje sastanaka i komunikacija sa predstavnicima Evropske komisije u vezi sa aktivnostima koje se odnose na suzbijanje sive ekonomije i izradu podzakonskog akta iz oblasti državne pomoći;
- Izmjene i dopune Pravilnika o listi pravila državne pomoći u cilju usklađivanja crnogorskog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije;
- Priprema i objavljivanje Pravilnika o izmjeni pravilnika o načinu podnošenja prijave i obrascu prijave za državnu pomoć („Službeni list Crne Gore", br. 107/21 od 8.10.2021);
- Praćenje relevantnih međunarodnih izvještaja koji se bave državnom pomoći i sivom ekonomijom, a kojima je obuhvaćena Crna Gora.

Predlog mjera za unapređenje stanja iz nadležnosti Direktorata za centralnu harmonizaciju

- Priprema predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru;
- Sertifikacija i kontinuirano profesionalno usavršavanje unutrašnjih revizora u javnom sektoru;
- Sagledavanje kvaliteta upravljanja i unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije;
- Priprema predloga Pravilnika o listi pravila državne pomoći u cilju daljeg usklađivanja crnogorskog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije.

6. DIREKTORAT ZA FINANSIJSKI SISTEM I FINANSIJSKE TEHNOLOGIJE

Tokom 2021. godine, u okviru Direktorata za finansijski sistem i unaprijeđenje poslovnog ambijenta⁵, preduzete su brojne aktivnosti na unaprjeđenju finansijskog sistema i poslovnog ambijenta.

U skladu sa obavezama Direktorata koje proizilaze iz Programa rada Vlade za 2021. godinu, Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i zaključaka Vlade, ispunjene su sve obaveze (*Predlog zakona o uporedivosti naknada, povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računom za plaćanje sa osnovnim uslugama; Predlog zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju; Program ekonomskih reformi 2022-2024*) osim obaveze usvajanja Nacrta zakona o igrama na sreću (IV kvartal).

Tokom 2021. godine u okviru **Direkcije za finansijski sistem** urađeno je sljedeće:

❖ **BANKARSKO TRŽIŠTE**

- *Predlog zakona o uporedivosti naknada, povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računom za plaćanje sa osnovnim uslugama i*
- *Predlog zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama*

Platni promet u Crnoj Gori predstavlja jednu od najvažnijih komponenti nesmetanog funkcionisanja finansijske infrastrukture i finansijskog sistema Crne Gore u cjelini, pa je, stoga, stalno bio predmet zakonske i podzakonske regulative.

U cilju unaprijeđenja regulative koja se odnosi na platni promet, prije svega sa ciljem zaštite potrošača, pripremljeni su: Nacrt zakona o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računom za plaćanje sa osnovnim uslugama i Nacrt zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama.

Nacrtom zakona o uporedivosti naknada se u pravni sistem Crne Gore u potpunosti implementira Direktiva 2014/92/EZ o uporedivosti naknada povezanih sa računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje sa osnovnim uslugama (Payment Accounts Directive - PAD).

Transparentno uporedivim naknadama povezanim sa računima za plaćanje podstaknuti će se konkurencija među pružaocima platnih usluga, što bi trebalo da dovede do snižavanja cijena platnih usluga, a potrošačima će omogućiti da, zbog bolje informisanosti, donose adekvatnije odluke prilikom izbora pružaoca platnih usluga.

Ovaj zakon se odnosi isključivo na potrošače, odnosno na svako fizičko lice koje zaključuje ugovor o platnim uslugama u svrhe koje nijesu namijenjene njegovoj djelatnosti, poslovanju ili zanimanju.

Predloženi zakon ima za cilj da:

- ✓ Obezbjedi dodatnu transparentnost i lakšu uporedivost naknada u vezi sa računima za plaćanje potrošača, čime se unaprjeđuju usluge platnog prometa, a potrošačima omogućava da lakše izaberu pružaoca platnih usluga čije će platne usluge koristiti.

⁵ Direktorat je, donošenjem novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja, promijenio naziv u Direktorat za finansijski sistem i finansijske tehnologije.

- ✓ Kontinuirano unaprijeđuje informisanost i zaštita potrošača;
- ✓ Poveća nivo zaštite potrošača kod ugovaranja i korišćenja računa za plaćanje;
- ✓ potrošačima na jednom dokumentu pregled troškova o svim naplaćenim naknadama i kamatama, na godišnjem nivou i bez naknade;
- ✓ Omogući potrošačima jednostavnije prebacivanje računa za plaćanje sa jednog na drugog pružaoca platnih usluga
- ✓ Omogući otvaranje "računa za plaćanje sa osnovnim uslugama" licima sa zakonitim boravkom u Crnoj Gori;
- ✓ Obezbijedi pristup računu za plaćanje svim građanima bez obzira na njihovu finansijsku sposobnost;
- ✓ Poveća konkurenciju između pružalaca platnih usluga, čime se podstiče efikasnije i jeftinije pružanje platnih usluga.
- ✓ izvrši potpuno usaglašavanje regulatornog okvira iz ove oblasti sa *acqui communautaire*.

Nacrtom zakona o međubankarskim naknadama predlaže se usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Uredbom (EU) 2015/751 o međubankarskim naknadama za platne transakcije po osnovu kartica, čiji je cilj da se korisnicima platnih usluga obezbijede sigurna, nesmetana i inovativna elektronska plaćanja uklanjanjem prepreka za djelotvorno funkcionisanje tržišta platnih kartica, kao i da se, kada su potrošači u pitanju, riješi problem visokih i različitih međubankarskih naknada na osnovu platnih kartica.

Predlogom zakona uređuju se međubankarske naknade koje se naplaćuju potrošačima pri izvršavanju platnih transakcija na osnovu platnih kartica u Crnoj Gori i posebna pravila poslovanja u vezi sa izdavanjem platnih kartica ili izvršavanjem platnih transakcija na osnovu platnih kartica.

Predloženi zakon ima za cilj da se:

- uredi tržište platnih kartica;
- zaštite interesi korisnika platnih kartica, kako potrošača tako i primalaca plaćanja (trgovaca);
- korisnicima platnih usluga obezbijedi sigurna, nesmetana i inovativna elektronska plaćanja uklanjanjem prepreka za djelotvorno funkcionisanje tržišta platnih kartica, kao i da se, kada su potrošači u pitanju, riješi problem visokih i različitih međubankarskih naknada na osnovu platnih kartica;
- omogući fer tržišna utakmica na način što će se smanjiti troškovi prihvatanja platnih kartica;
- obezbijedi transparentnost i uporedivost naknada koje primaoci plaćanja plaćaju za platnu karticu koju koriste, jer do sada potrošači nijesu bili upoznati sa na navedenim naknadama;
- obezbijedi informisanost potrošača o nizu stimulativnih postupaka koje primjenjuju izdavaoci (bonusi, popusti), koji mogu potrošača usmjeriti na upotrebu određene platne kartice, a o kojima potrošači uopšte nijesu informisani;
- smanji siva ekonomija.

Uređivanjem međubankarskih naknada i navedenih pravila poslovanja poboljšaće se funkcionisanje unutrašnjeg tržišta za platne usluge, u korist potrošača, smanjiti troškovi za platne transakcije na osnovu platnih kartica i uspostaviti jednaka prava, obaveze i mogućnosti za sve učesnike na tržištu.

Imajući u vidu da će primjena ova dva Nacrta zakona uticati na smanjenje prihoda banaka, njihova primjena je odložena za godinu odnosno dvije godine, od dana stupanja na snagu Zakona, kako bi banke imale dovoljno vremena da usklade svoje poslovanje.

Ministarstvo finansija je objavilo javnu raspravu o Nacrtima zakona, u periodu od 10. decembra 2018. godine do 20. januara 2019. godine⁶. Takođe, Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Centralnom

⁶Izvjestaji sa javne rasprave su objavljeni na linku https://www.mif.gov.me/rubrike/javne_rasprave/197806/izvjestaji-sa-javnih-rasprava.html

bankom, 27.03.2019. godine, organizovalo, sastanak sa predstavnicima banaka i Udruženja banaka Crne Gore, na operativnom nivou, a 29.03.2019 godine, i Okrugli sto, sa menadžmentom banaka i predstavnicima Udruženja banaka Crne Gore, kako bi u neposrednoj komunikaciji, osim bankarske regulative, razmotrili i razjasnili, sve komentare koji su dostavljeni tokom javne rasprave i na platne sisteme. Tokom sastanka, i za ova dva Nacrta zakona, postignut je visok stepen saglasnosti između predstavnika banaka, Centralne banke i Ministarstva finansija.

Predlozi zakona su, 25.04.2019. godine, dostavljeni Evropskoj komisiji, na mišljenje. Nakon dobijene saglasnosti Evropske komisije (u prvoj polovini 2020.godine) i relevantnih domaćih institucija, Predlozi zakona su usvojeni na sjednici Vlade Crne Gore, od 11.09.2020. godine i 22.09.2020. godine dostavljeni Skupštini Crne Gore, na razmatranje i usvajanje. Međutim, prethodni skupštinski saziv ih nije usvojio te su vraćeni u ponovnu proceduru razmatranja i usvajanja.

Vlada Crne Gore je usvojila Predloge zakona na sjednici od 26. jula 2021. godine, a potom i Skupština Crne Gore na sjednici od 29.12.2021.godine.

Zakoni su objavljeni u "Službenom listu Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021. godine.

- **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu**

U Crnoj Gori se od 9. januara 2015. godine primjenjuje Zakon o platnom prometu („Službeni list Crne Gore“, br. 62/13 i 06/14), kojim su uređene: platne usluge, pružaoci platnih usluga, obaveze informisanja korisnika platnih usluga, prava i obaveze u vezi sa pružanjem platnih usluga, transakcioni računi i izvršenje platnih transakcija, izdavanje odobrenja za rad i kontrola platnih institucija i institucija za elektronski novac, izdavanje dozvole za rad i kontrola platnih sistema. Takođe, važećim Zakonom stvorene su pravne pretpostavke da se, od pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ukinu razlike između nacionalnih i prekograničnih plaćanja.

Važećim Zakonom je u crnogorsko zakonodavstvo implementirana Direktiva 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD1). Donošenjem ovog zakona i njegovih podzakonskih akata crnogorski regulatorni okvir o platnom prometu je u potpunosti usklađen sa pravnom tekovinom Evropske unije iz ove oblasti koja je bila na snazi do kraja 2014. godine.

Nakon donošenja PSD1 i prvih godina njene primjene, u Evropskoj uniji je uočeno da ovom direktivom nisu riješeni neki problemi vezani za određena pitanja nesmetanog i sigurnog pružanja platnih usluga, posebno u dijelu koji se odnosi na brzo rastuće tehnološke inovacije i njihove primjene u oblasti platnog prometa, kao i pojave novih vrsta platnih usluga na tržištu. Stoga je, prvenstveno kao posljedica tehnološkog razvoja, donijeta nova Direktiva (EU) 2015/2366 o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD2), koja je, pored utvrđivanja većih zahtjeva sigurnosti i unaprijeđenja zaštite korisnika platnih usluga, uvela i uredila dvije nove platne usluge, i to: usluge iniciranja plaćanja i usluge pružanja informacija o računu za plaćanje.

Crna Gora je, kao zemlja kandidat, u obavezi da kontinuirano usklađuje nacionalno sa evropskim zakonodavstvom, te je pripremljen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu, koji je u potpunosti usklađen sa PSD2, čime će se obezbijediti da pružanje platnih usluga u Crnoj Gori bude uređeno na isti način kao u državama članicama Evropske unije, što će omogućiti korisnicima platnih usluga u Crnoj Gori da imaju pravo na korišćenje platnih usluga u skladu sa najvišim evropskim standardima i uslovima sigurnosti.

Osnovni cilj Predloga zakona je poboljšanje i dalji razvoj unutrašnjeg tržišta platnih usluga. Usvajanjem predloženog zakona stvorice se preduslovi za ostvarivanje sljedećih ciljeva:

- ✓ unapređenje regulatornog okvira iz oblasti platnog prometa u pravcu njegovog potpunog usklađivanja sa regulativom Evropske unije iz ove oblasti;
- ✓ uvođenje dvije nove platne usluge koje se zasnivaju na internetskim i on-line rješenjima;
- ✓ licenciranje novih pružaoca platnih usluga, čime se podstiče efikasnije pružanje platnih usluga;
- ✓ kraće vrijeme obrade naloga za plaćanje, veći izbor alata za plaćanje i niži troškovi;
- ✓ korisnicima se pruža širi izbor mogućnosti plaćanja i omogućava kraće vrijeme plaćanja i smanjenje naknada za pružanje platnih usluga;

- ✓ uvođenje dodatnih mjera i kontrolnih mehanizama za upravljanje i ublažavanje operativnih i sigurnosnih rizika povezanih sa platnim uslugama koje pružaju pružaoci platnih usluga;
- ✓ kontinuirano unapređenje pravila o zaštiti potrošača kao korisnika platnih usluga;
- ✓ podsticanje na smanjenje cijena platnih usluga;
- ✓ zadržavaju se do sada dostignuti visoki standardi i dobra rješenja iz važećeg regulatornog okvira.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 16. marta do 17. aprila 2020. godine⁷. Predlog zakona je nakon usaglašavanja sa relevantnim domaćim institucijama, 20.07.2020. godine dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje.

Nakon dobijanja saglasnosti Evropske komisije za dalju proceduru (novembar 2021. godine) i mišljenja domaćih nadležnih institucija, Vlada Crne Gore je usvojila Predlog zakona, na sjednici od 29.12. 2021. godine.

- ***Predlog zakona o odlaganju plaćanja kreditnih obaveza korisnika kredita (lex specialis) i amandmani na Predlog zakona, koji su Skupštini Crne Gore podnijeli poslanici mr Raško Konjević i dr Draginja Vuksanović Stanković***

Predlogom zakona se utvrđuju se hitne mjere odlaganja plaćanja obaveza po osnovu ugovora o kreditu u cilju sprečavanja ozbiljnih ekonomskih posljedica i očuvanja stabilnosti finansijskog sistema u uslovima pandemije novog korona virusa, na period od 180 dana, a koje pravo se obezbjeđuje pravnim licima, fizičkim licima, preduzetnicima i ostalim licima.

Prema Predlogu zakona, odlaganje plaćanja kreditnih obaveza obuhvata privremenu obustavu svih plaćanja obaveza po osnovu kredita i obustavu svih isplata koje se odnose na otplate kredita, a za koje vrijeme banke neće obračunavati kamate utvrđene ugovorom o kreditu, niti će obračunavati zateznu kamatu na dospjela neizmirena potraživanja po kreditu, neće pokretati postupak izvršenja, neće vršiti obračun dana kašnjenja, kao ni reklasifikaciju kredita u nižu klasifikacionu grupu. Takođe, prema Predlogu zakona radi ostvarivanja ovog prava korisnik kredita dužan je da obavijesti banku o namjeri korišćenja navedenog prava. Istovremeno, predviđeno je da se odredbe Predloga zakona primjenjuju i na ugovore o kreditu koje banke zaključuju sa korisnikom kredita nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore, pripremlilo i dostavilo Vladi mišljenje na Predlog zakona, u kojem je detaljno obrazložilo razloge zbog kojih ne treba prihvatiti Predlog zakona o odlaganju plaćanja kreditnih obaveza korisnika kredita (lex specialis), kao ni predložene amandmane na Predlog zakona.

- ***Predlogom zakona o utvrđivanju šeme državnih garancija za kredite kao mjera podrške privredi (lex specialis), koji su Skupštini Crne Gore ponijeli poslanici Raško Konjević i Draginja Vuksanović Stanković***

Predlogom zakona o utvrđivanju šeme državnih garancija za kredite kao mjera podrške privredi (lex specialis), predlaže se izdavanje državnih garancija za kredite kod poslovnih banaka, kriterijumi, uslovi i način odobravanja kredita od strane banaka, kao i druga pitanja od značaja za šemu državnih garancija kao mjera podrške privredi u uslovima suočavanja sa posljedicama pandemije COVID-19.

Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore, pripremlilo i dostavilo Vladi mišljenje na Predlog zakona, u kojem je detaljno obrazložilo razloge zbog kojih ne treba prihvatiti Predlog zakona o utvrđivanju šeme državnih garancija za kredite kao mjera podrške privredi (lex specialis).

- ***Inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu saglasnosti sa Ustavom odredbe člana 13 stav 5 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, broj 72/19), koju je podnio Đorđe Ž. Kuzmanović, advokat iz Podgorice***

⁷ Izvjestaj sa javne rasprave je objavljen na linku https://www.mif.gov.me/rubrike/javne_rasprave/224228/Izvjestaj-sa-javne-rasprave-o-Nacrtu-zakona-o-izmjenama-i-dopunama-Zakona-o-platnom-prometu.html

Đorđe Kuzmanović, advokat iz Podgorice, podnio je Ustavnom sudu, Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu saglasnosti zakona sa Ustavom, odredbe člana 13 stav 5 Zakona o kreditnim institucijama.

U Inicijativi se navodi da odredba člana 13 stav 5 nije saglasna sa odredbama člana 20, i člana 25 stav 3 Ustava Crne. Podnosilac inicijative ističe da se odredbom koja se osporava onemogućava uživanje Ustavom zagarantovanog prava na pravni lijek, koje se garantuje svakom, pa i kreditnim institucijama na koje se ova odredba odnosi.

Takođe, podnosilac inicijative smatra da je odredba koja se osporava u suprotnosti sa članom 36 Zakona o upravnom sporu, koji reguliše institut odlučivanja Upravnog suda Crne Gore u tzv. "sporu pune jurisdikcije".

Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore, pripremlilo i dostavilo Vladi mišljenje na Inicijativu, u kojem je detaljno obrazložilo razloge zbog kojih se predlaže Ustavnom sudu Crne Gore da odbije Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu saglasnosti sa Ustavom odredbe člana 13 stav 5 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, broj 72/19), koju je podnio Đorđe Ž. Kuzmanović, iz Podgorice.

- **Presuda Arbitražnog suda u vezi sa arbitražnim postupkom koji je protiv Crne Gore pokrenula Addiko banka AG, u skladu sa Konvencijom za rješavanje investicionih sporova između država i državljana drugih država (ICSID) zbog navodnog kršenja Sporazuma između Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije i Vlade Republike Austrije o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja ("BIT") ("Službeni list SRJ - Međunarodni ugovori", br. 1/2002 od 18.1.2002. godine);**

Arbitražni sud je, 24.11. 2021. godine, donio presudu u korist Crne Gore, pri čemu je u cjelosti odbacio sve zahtjeve i naložio banci da u roku od 30 dana Crnoj Gori nadoknadi 70% troškova kojima je država bila izložena kako bi se branila u arbitražnom postupku. S tim u vezi, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je, 26.11. 2021.godine, na svojoj internet stranici, objavilo Saopštenje (na oba jezika)⁸:

“Arbitražni sud konstituisan u skladu sa Pravilima Međunarodnog centra za rješavanje investicionih sporova - ICSID (dio Svjetske banke) odbacio je navode Addiko Bank AG da Zakon o konverziji kredita u švajcarskim francima u eure iz 2015. godine (s izmjenama i dopunama iz avgusta 2016. godine) predstavlja povredu međunarodno-pravnih obaveza Crne Gore po osnovu Bilateralnog investicionog sporazuma između Republike Austrije i bivše Republike Jugoslavije (čiji je Crna Gora pravni sljedbenik).

Pošto je utvrdio da ima nadležnost za rješavanje tužbenih zahtjeva koje je istakla Addiko Bank AG, Arbitražni sud je u cjelosti odbacio sve zahtjeve i naložio banci da u roku od 30 dana Crnoj Gori nadoknadi 70% troškova kojima je država bila izložena kako bi se branila u arbitražnom postupku.

Crna Gora je Zakon o konverziji iz 2015. godine usvojila zbog ozbiljnih finansijskih teškoća sa kojima su se suočili građani Crne Gore usljed iznenadnog i finansijski nedostupnog porasta iznosa, koje je trebalo otplatiti po osnovu kredita u švajcarskim francima, nakon naglog skoka švajcarskog franka u odnosu na euro 2015. godine. Arbitražni sud ICSID utvrdio je da Zakon o konverziji predstavlja opravdan i srazmjeran odgovor države Crne Gore, koja je kao cilj javne politike imala ublažavanje finansijskih teškoća, kojima su bili izloženi korisnici kredita u švajcarskim francima.

Imajući u vidu da je ovaj postupak sve do formalnog okončanja označen stepenom tajnosti interno, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u ovoj fazi ne može da saopštava više detalja.”

- **Arbitražni postupak koji je dr Duško Knežević, “Atlas Capital Holding” DOO i “Meljine Complex” DOO pokrenuo protiv Države Crne Gore, po osnovu Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar (“BIT Kipar - Crna**

⁸ <https://www.gov.me/clanak/aribrazni-sud-odbacuje-sve-tuzbene-zahtjeve-koje-je-addiko-bank-ag-podnijela-protiv-vlade-crne-gore> i <https://www.gov.me/en/article/arbitral-tribunal-dismisses-all-claims-brought-against-the-government-of-montenegro-by-addiko-bank-ag>

Gora ili "Sporazum"), u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo ("UNCITRAL pravila"),

Advokatska kancelarija "Wilmer Cutler Pickering Hale and Dore LLP" je, u ime dr Duška Kneževića, kompanije "Atlas Capital Holding" DOO i kompanije "Meljine Complex" DOO, dostavila obavještenje o arbitraži protiv države Crne Gore, po osnovu navodnog kršenja odredbi Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar, u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo ("UNCITRAL pravila").

Vlada Crne Gore je, kao i kod prethodnog arbitražnog postupka, označila postupak stepenom internosti i ovlastila Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, za dalje postupanje u ovom postupku.

Ministarstvo je dana 22.03.2021. godine, na svojoj internet stranici objavilo „Javni poziv domaćim i međunarodnim advokatskim kancelarijama da dostave ponude za zastupanje Crne Gore u arbitražnom postupku protiv dr Duška Kneževića, Atlas Capital Holding Limited i Meljine Complex Limited“, na našem i engleskom jeziku⁹. Pozvane su sve zainteresovane domaće i međunarodne advokatske kancelarije, sa iskustvom u zastupanju Država u ad hoc arbitražnim postupcima po UNCITRAL-ovim Pravilima, da dostave ponude sa specifikacijom cijena usluge, pojedinačno po fazama, za zastupanje Crne Gore u arbitražnom postupku protiv dr Duška Kneževića, Atlas Capital Holding Limited i Meljine Complex Limited.

Ugovor o pravnom zastupanju Crne Gore je potpisan sa advokatskom kancelarijom "Four Knights".

- **koordinacija i učešće u izradi OECD dokumenta "Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2021", dimenzija "Access to finance"**

OECD je pokrenuo proces prikupljanja podataka za izradu publikacije "Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2021", kojom će se mjeriti stepen ostvarenog društvenog progressa u 16 ključnih dimenzija za razvoj konkurentnosti u Jugoistočnoj Evropi koje se odnose na: 1) investicionu politiku, 2) trgovinu, 3) energetiku 4) turizam, 5) zaštitu životne sredine, 6) poljoprivredu, 7) saobraćaj, 8) obrazovanje, 9) pristup finansijama, 10) zapošljavanje, 11) konkurentnost, 12) nauku, tehnologiju i inovacije, 13) digitalno društvo, 14) anti-korupciju, 15) poresku politiku i 16) preduzeća u državnom vlasništvu. Ministarstvo ekonomije je nacionalni koordinator projekta.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je, između ostalog, bilo zaduženo da koordinira za oblast "Pristup finansija", odnosno da formira radni tim koji će biti aktivno uključeno tokom izrade publikacije. Radni tim je sastavljen od predstavnika Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Komisije za tržište kapitala i Investiciono razvojnog fonda Crne Gore.

Dokument "Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2021" je objavljen na internet stranici OECD-a, odnosno <https://www.oecd.org/publications/competitiveness-in-south-east-europe-2021-dcbc2ea9-en.htm>.

U dijelu koji se odnosi na Crnu Goru¹⁰, za oblast "Pristup finansijama", ocijenjeno je da je Crna Gora, u odnosu na Izvjestaj iz 2018. godine, napredovala i nalazi se iznad prosjeka zemalja Jugoistočne Evrope, što je prikazano u narednoj tabeli iz OECD Izvještaja:

Table 23.6. Montenegro's scores for access to finance

Dimension	Sub-dimensions	Score	WB6 average
	Sub-dimension 3.1: Access to bank finance	3.1	3.4

⁹ <https://mif.gov.me/vijesti/241294/Javni-poziv-domacim-i-medunarodnim-advokatskim-kancelarijama-da-dostave-ponude-za-zastupanje-Crne-Gore-u-arbitraznom-postupku-pr.html> i <https://mif.gov.me/en/news/241295/Public-invitation-to-domestic-and-international-law-firms-to-submit-bids-for-advocacy-of-Montenegro-in-arbitral-procedure-against.html>

¹⁰ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/0ae7168b-en.pdf?expires=1641994699&id=id&accname=guest&checksum=920DD4F503EEE9F27644B9BAE45700D>

Access to finance dimension	Sub-dimension 3.2: Access to alternative financing sources	2.1	1.9
	Sub-dimension 3.3: Mobilisation of long-term financing	3.5	2.8
Montenegro's overall score		2.7	2.6

- *Učešće na sjednicama BSEC (Crnomorska ekonomska saradnja)¹¹, Radna grupa za bankarstvo i finansije, u kojoj Crna Gora ima status posmatrača;*
- *Učešće u izradi dokumenta **Nacrt programa razvoja finansijske edukacije u Crnoj Gori i Godišnji akcioni plan za 2022. godinu, čiji je koordinator Centralna banka Crne Gore;***
- *dostavljanje podataka Savjetu za finansijsku stabilnost;*
- *odgovori na poslanička pitanja;*
- *odgovori na pitanja novinara;*
- *tekući dopisi.*

❖ **TRŽIŠTE KAPITALA**

- *učešće na sastancima RCC-a, Radna grupa za tržište kapitala;*

Na Samitu premijera održanim u Trstu u julu 2017. godine, postignut je dogovor o formiranju Regionalnog ekonomskog područja (Regional Economic Area- REA) zemalja Zapadnog Balkana i odobrenju Višegodišnjeg Akcionog plana (Multi annual Action Plan - MAP) REA. Tom prilikom, postavljeni su sledeći ciljevi:

1. trgovačka integracija zemalja, zasnovane na Sporazumu CEFTA i instrumentima koji proizlaze iz dodatnih protokola o olakšavanju trgovine i trgovini uslugama;
2. Dizajn i sprovođenje regionalnog programa reformi investicija, što dovodi do veće harmonizacije regionalnih investicionih politika sa standardima EU i najboljim međunarodnim praksama
3. prekogranična mobilnost profesionalaca, studenata, istraživača i akademika, integriranih u profesionalne i akademske mreže EU.
4. Digitalna integracija i otključavanje pristupa digitalnoj ekonomiji integriranjem regiona na panevropsko digitalno tržište.

Savjet za regionalnu saradnju (Regional Cooperation Council- RCC) osnovan je na inicijativu ministara vanjskih poslova zemalja Jugoistočne Evrope, u Sofiji 27.02.2008. godine, sa ciljem:

- ✓ omogućavanja veće ekonomske integracije kroz lakši tok kapitala, ljudi, roba i usluga unutar zemalja Jugoistočne Evrope i Evropske unije i
- ✓ boljim upravljanjem, poboljšanim funkcionisanjem vladavine prava i povećanom sigurnošću u Jugoistočnoj Evropi.

U okviru "Regionalnog programa reformi investicija" je formirana Radna grupa za tržište kapitala, koja je krajem 2018. godine, preimenovana u Radnu grupu za finansijska tržišta, a koju čine predstavnici Ministarstava finansija, predstavnici regulatora - Centralnih banaka i Komisija za tržište kapitala, kao i berzi, zemalja Zapadnog Balkana.

Takodje, Radna grupa za finansijska tržišta je učestvovala u izradi brojnih dokumenata u okviru "Dynamic and milestones for Berlin Summit 2021", Strategija Jugoistočne Evrope 2030", Akcioni plan za zajedničko tržište, itd;

U skladu sa prioritetnih aktivnosti iz Akcionog plana za zajedničko tržište, u okviru dijela "slobodno kretanja kapitala", RCC je formirao Radnu grupu za platni sistem, sastavljenu od predstavnika Ministarstava finansija i Centralnih banaka zemalja Zapadnog Balkana.

¹¹ <http://www.bsec-organization.org/>

Definisana je prioriteta mjera "Uspostavljanje i razvoj modernog platnog sistema", koje ce biti zasnovano na Single Euro Payment Area (SEPA) standardima, kako bi se pojednostavili tokove plaćanja u regionu za pojedinačne potrošače i preduzeća.

Uspostavljanjem modernog regionalnog platnog sistema omogućice se razvoj zajedničkog regionalnog tržišta zasnovanog na pravilima i standardima EU, povećanju atraktivnosti i konkurentnosti regiona i približavanju regiona tržištima EU. Jedan od ciljeva je smanjenje troškova regionalnih plaćanja i priprema regiona za pridruživanje SEPA-i. Aktivnosti na realizaciji mjere su tek zapocete.

RCC je tokom 2020 i 2021. godine, zbog pandemije COVID 19 virusa, organizovao on line sastanke Radne grupe za finansijska tržišta i Radne grupe za platni sistem.

- *tekući dopisi*

❖ **TRŽIŠTE OSIGURANJA**

- ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju;***

Ministarstvo finansija je 01.06.2016. godine formiralo Radnu grupu, sastavljenu od predstavnika Ministarstva finansija, Agencije za nadzor osiguranja, Nacionalnog biroa osiguravača i predstavnika društava za osiguranje. Agencija za nadzor osiguranja koordinira radom Radne grupe.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju je bio na javnoj raspravi od 19. aprila do 31. maja 2017. godine, a zbog brojnih sugestija koje su stigle tokom javne rasprave Nacrt zakona je zahtijevao dodatno usaglašavanje sa predstavnicima društava za osiguranje, Agencijom za civilno vazduhoplovstvo i Ministarstvom pomorstva i saobraćaja, te je usvajanje Predloga zakona pomjereno za 2018. godinu.

Predlog zakona je, nakon usaglašavanja sa sugestijama i komentarima dobijenim tokom javne rasprave, usaglašen i sa relevantnim institucijama u Crnoj Gori, ali je zbog kašnjenja u dostavljanju mišljenja Evropske komisije pomjeren za usvajanje u IV kvartalu 2019. godine.

Izmjene koje sadrži Predlog zakona predstavljaju usaglašavanje sa evropskom pravnom tekovinom, i to sa Direktivom 2009/103/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. 09. 2009. godine o osiguranju od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i obavezi osiguranja od te odgovornosti i Regulativom (EZ) br. 785/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. 04. 2004. godine o zahtjevima za osiguranje za vazdušne prevoznike i operatore vazduhoplova.

Predlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju vrši se usaglašavanje i sa pojedinim odredbama Zakona o osiguranju, u dijelu rokova za čuvanje podataka i Zakona o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje.

Ciljevi koji se žele postići su:

1. Veći stepen zaštite oštećenih lica
2. Dalje smanjenje broja neosiguranih vozila;
3. Preciziranje rokova za rješavanje šteta;
4. Usklađivanje osiguranih suma do dana pristupanja EU;
5. Preciznije definisanje obima i visine pokrica kod ugovora o obaveznom osiguranju za vazduhoplove i perioda osiguranja kod ugovora o obaveznom osiguranju za plovila kao dodatni stepen zaštite;
6. Usaglašavanje sa zahtjevima EU.

Predlog zakona je dobio saglasnost Evropske komisije i nadležnih domaćih institucija, te je Vlada Crne Gore, na sjednici od 16. Januara 2020. godine, utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona obaveznom osiguranju u saobraćaju.

Predlog zakona je dostavljen Skupštini Crne Gore, na razmatranje i usvajanje. Međutim, prethodni skupštinski saziv nije usvojio Predlog zakona, te je vraćen u ponovnu proceduru razmatranja i usvajanja.

Vlada Crne Gore je utvrdila Predloga zakona na sjednici od 26. jula 2021. godine, a potom i Skupština Crne Gore na sjednici od 29.12.2021.godine.

Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021. godine.

- ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju***

Donošenjem novog Zakona o državnoj upravi bilo je neophodno izmijeniti, između ostalog, i Zakon o osiguranju, imajući u vidu da je izmijenjen status Agencije za nadzor osiguranja, koja je uvedena u sistem državne uprave, kao državna Agencija.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju je bio na javnoj raspravi u periodu od 02. avgusta do 05. septembra 2019. godine.

Donošenjem Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju će se obezbijediti potpuna usaglašenost sa Zakonom o državnoj upravi, kao i unaprijediti standardi poslovanja koji prate praksu EU odnosno pravila uspostavljena Direktivom - Solventnost II.

Potpuna usklađenost sa Direktivom - Solventnost II će se objezbijediti donošenjem novog Zakona o osiguranju, koji je planiran za donošenje u IV kvartalu 2022. godine, od strane Vlade Crne Gore, a nakon saglasnosti Evropske komisije.

Razlog za izmjenu je i praksa nadzora nad djelatnošću osiguranja, koja ukazuje na neophodnost kontinuiranog unaprjeđenja regulatornih standarda, kako bi se postupno postigao stepen zaštite interesa osiguranika, korisnika osiguranja i trećih lica adekvatan međunarodnom odnosno evropskom nivou.

Predlogom zakona se otklanjaju i prepreke koje su uočene u dosadašnjoj primjeni važećeg Zakona, a izvršeno je i usaglašavanje sa izmjenama Zakona o upravnom postupku u dijelu brisanja konačnosti akata u upravnom postupku i Zakonom o privrednim društvima, u dijelu terminološkog usklađivanja.

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od 19. decembra 2019. godine, utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju. Predlog zakona je dostavljen Skupštini Crne Gore, na razmatranje i usvajanje. Međutim, prethodni skupštinski saziv nije usvojio Predlog zakona, te je vraćen u ponovnu proceduru razmatranja i usvajanja.

2. Agencija za nadzor osiguranja je pripremila novu radnu verziju Nacrta zakona, kojim se, osim usklađivanja sa Zakonom o državnoj upravi, vrši usklađivanje i sa Zakonom o upravnom postupku, Zakonom o privrednim društvima, kao i neophodnost kontinuiranog unaprjeđenja regulatorne prakse i standarda supervizije u skladu sa iskustvima u primjeni dosadašnjih propisa i dobrom praksom supervizije osiguranja.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju je bio na javnoj raspravi u periodu od 28. aprila 2021. godine do 18. maja 2021. godine.

3. Vlada Crne Gore je utvrdila Predloga zakona na sjednici od 30. jula 2021. godine, a potom i Skupština Crne Gore na sjednici od 29.12.2021. godine.

4. Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", br. 146/21 od 31.12.2021. godine.

▪ ***Predlog pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje***

Na osnovu člana 90 stav 2, člana 91 i člana 95 stav 3 Zakona o osiguranju ("Službeni list RCG", broj 78/06 i "Službeni list CG", br. 45/12, 6/13 i 55/16), Ministarstvo finansija donijelo je Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje ("Službeni list Crne Gore", br. 62/18). Pravilnikom su propisane vrste imovine u koje se mogu deponovati i ulagati sredstva tehničkih rezervi društva za osiguranje, ograničenja deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi kao i visina sredstava koja društva za osiguranje mogu deponovati i ulagati u inostranstvu.

Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (NBOCG) dostavio je Agenciji za nadzor osiguranja inicijativu za izmjenu Pravilnika, na način što će se svim društvima za osiguranje omogućiti ulaganje sredstva tehničkih rezervi u investicione jedinice investicionih fondova registrovanih u Crnoj Gori, državi članici EU ili državi članici OECD-a. Nakon toga, Agenciji je dostavljena i inicijativa jednog društva za osiguranje, koje je predložilo da se iz Pravilnika briše ograničenje za ulaganja u investicione jedinice investicionih fondova kojima upravlja isto društvo za upravljanje (do 70%).

Analizom inicijativa, Agencija je ustanovila da treba omogućiti dalju diverzifikaciju investicionog portfelja društava za osiguranje i time omogućiti smanjenje njegove rizičnosti i koncentrisanosti, a naročito u okolnostima kada Crna Gora svoju regulativu, uključujući i regulativu osiguranja, razvija u pravcu prihvatanja EU standarda. Stoga je Agencija cijenila da je novi vid ulaganja u tehničke rezerve prihvatljiv, pri čemu se pri opredjeljenju ograničenja vodila opreznim pristupom pa su ograničenja restriktivnija nego u predlogu društava za osiguranje.

Ministarstvo finansija je, na svojoj internet stranici¹², objavilo Nacrt pravilnika na javnu raspravu, u periodu od 23. oktobra do 13. novembra 2020. godine. Tom prilikom su dostavljena dvije nove inicijative društava za osiguranje, koje je Agencija za nadzor osiguranja dodatno analizirala i pripremila novi Predlog pravilnika.

Predlog pravilnika je bio na javnoj raspravi, u periodu od 06. do 26. maja 2021. godine¹³.

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", br. 68/21 od 23.06.2021. godine.

- *tekući dopisi.*

❖ IGRE NA SREĆU

- *Nacrt zakona o igrama na sreću;*

Crna Gora je, Zakon o igrama na sreću, donijela 2004 godine, a 2007. godine, su donešene izmjene i dopune, kojim su stvoreni uslovi za osnivanje posebnog organa Uprave za igre na sreću, koji vrši nadzor nad sprovođenjem ovog Zakona.

Međutim, praksa je pokazala da su određena rješenja nejasna i nedorečena, pojedina rešenja zastarela i prevaziđena, a njihovo rješavanje je od velikog značaja za regulisanje tržišta igara na sreću, posebno u dijelu koji se odnosi na: interaktivne igre na sreću, udaljenost objekata u kojima se priređuju igre na sreću od osnovnih i srednjih škola, priređivanje igara na sreću putem interneta i kaznene odredbe. Takođe, potrebno je bilo, između ostalog, na sveobuhvatan način urediti i lutrijske igre (uslove za dodjelu koncesije, osnovni kapital, te slična pitanja), preciznije urediti ON-LINE sistem nadzora, te jasnije definisati obaveze koncesionara, kako u pogledu ispunjavanja obaveza povezivanja na on-line sistem nadzora Uprave za igre na sreću, tako i u pogledu obezbjeđenja prikupljanja, integriteta, tačnosti, sveobuhvatnosti i pravovremenosti prenijetih podataka iz softverskog sistema priređivača u nadzorni sistem Uprave za igre na sreću.

Imajući u vidu navedeno, kao i kontinuirani razvoj tržišta igara na sreću u svijetu, nedorečenosti i nejasnoće važećeg Zakona o igrama na sreću, odnosno potrebu za unaprijeđenjem ove oblasti u Crnoj Gori, uz uvažavanje svih aspekata i uticaja na ekonomiju, socijalnu politiku, zdravlje, turizam i društvo u cjelini, pripremljen je novi Nacrt zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama.

Ciljevi koji se žele postići donošenjem novog Zakona su:

- ✓ stvaranje kvalitetnijeg ambijenta za razvoj tržišta i privlačenje priređivača iz inostranstva;
- ✓ veća fiskalna disciplina i bolja zaštita interesa legalnih priređivača;
- ✓ bolja naplata prihoda od igara na sreću;
- ✓ kontrolisani razvoj ove oblasti i smanjivanje "sive zone";
- ✓ ravnopravan i ujednačen tretman svih priređivača igara na sreću na tržištu;
- ✓ jednostavnija i efikasnija kontrola priređivača, kroz uvođenje efikasnog monitoring mehanizma, odnosno uspostavljanjem boljeg kontrolnog sistema (umrežavanjem priređivača);
- ✓ veća zaštita maloljetnika od učestvovanja u igrama na sreću, te kvalitetnija društvena zaštita igrača i njihovih porodica.

¹² https://mif.gov.me/rubrike/javne_rasprave/234889/javna-rasprava-o-Nacrtu-pravilnika-o-izmjenama-i-dopunama-Pravilnika-o-deponovanju-i-ulaganju-sredstava-tehnickih-rezervi-i-sred.html

¹³ https://mif.gov.me/rubrike/javne_rasprave/243680/javna-rasprava-o-Predlogu-pravilnika-o-izmjenama-i-dopunama-Pravilnika-o-deponovanju-i-ulaganju-sredstava-tehnickih-rezervi-i-sr.html

- ✓ preciznije regulisanje postupka licenciranja ovlašćenih priređivača i stvaranje efikasnijeg sistema nadzora priređivača.

Nacrt zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore, od 29. decembra 2020. godine.

Ministarstvo je 30. 12. 2020. godine objavilo Nacrt zakona na javnu raspravu i tri puta je produžilo, te je javna rasprava trajala do 31. 05. 2021. godine¹⁴, kako bi sve zainteresovane strane imale mogućnost da dostave svoje mišljenje, sugestije i komentare na Nacrt zakona.

Tokom javne rasprave dostavljen je veliki broj komentara i sugestija (430), koji su pojedinačno razmatrani. Dostavljeni komentari su u najveći mjeri uvaženi i implemetirani u tekst Predloga zakona.

Takođe, Ministarstvo je održalo pojedinačne sastanke sa svim zainteresovanim stranama, koji su izrazili interesovanje da u direktnoj komunikaciji daju svoje mišljenje, sugestije ili komentare na Nacrt zakona. Tokom sastanaka razgovarano je o svim spornim pitanjima i prodiskutovano o različitim segmentima tržišta igara na sreću.

Predlog zakona je početkom decembra 2021. godine upućen u dalju proceduru dobijanja mišljenja. U toku je je finalno usaglašavanje sa mišljenjima nadležnih institucija.

Inicijativa za objedinjavanje inspekcija - U cilju cjelishodnosti rješenja i efikasnijeg inspeksijskog nadzora u oblasti igara na sreću, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je, kod Ministarstva javne uprave, iniciralo dopunu Zakona o inspeksijskom nadzoru, u dijelu izuzimanja inspekcije za igre na sreću i izmjenu Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave kako bi inspekcija za igre na sreću, zajedno sa poreskom inspekcijom, funkcionisala u okviru Uprave prihoda i carina Crne Gore.

- ***Predlog odluke o odbijanju zahtjeva privrednog društva „Casino Avala“ DOO, sa sjedištem u Budvi, za produženje koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinima.***

Privredno društvo „Casino Avala“ doo., obratilo se Upravi prihoda i carina zahtjevom za roduženje koncesije na pet godina iz Ugovora o koncesiji za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinu „Casino Avala“ – Budva.

Uprava je, nakon sprovedenog postupka, utvrdila da koncesionar nije ispunio zakonom propisane uslove za produženje koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinu. Koncesionar nije ispunio jedan od neophodnih uslova za dobijanje koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću – igre u kazinima, iz člana 36 stav 1 tačka 6 Zakona o igrama na sreću, a koji se tiče dokaza o vlasništvu ili prava korišćenja prostora, te je Uprava predložila odbijanje zahtjeva privrednog društva „Casino Avala“ DOO za produženje koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinima.

Odluka o odbijanju zahtjeva privrednog društva „Casino Avala“ DOO, sa sjedištem u Budvi, za produženje koncesije za priređivanje posebnih igara na sreću u kazinima”, zajedno sa obrazloženjem, objavljena je u "Službenom listu Crne Gore", br. 119/21 od 10.11.2021. godine.

- ***Učešće na Pododboru za pravdu, slobodu i bezbjednost - u dijelu prezentacije Zakona o igrama na sreću i usklađenosti sa MONEYVAL preporukama i preporukama FATF-a***
- ***Učešće na on line Konferenciji Savjeta Evrope temu “Spriječavanje pranja novca i finansiranja terorizma putem online igara na sreću u CG, kroz adekvatnu regulativu i nadzor”***
- ***odgovori na poslanička pitanja;***
- ***odgovori na pitanja novinara i tekući dopisi***

❖ **EU INTEGRACIJE**

- ***Učešće u izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG 2022- 2023), za Poglavlje 4, 9 i 30.***
- ***Učešće na sastancima pregovaračkih grupa za Poglavlje: 4 (Slobodno kretanje kapitala), 9 (Finansijske usluge) i 30 (Vanjski odnosi)***

¹⁴ https://mif.gov.me/rubrike/javne_rasprave/239527/Produzenje-javne-rasprave-o-Nacrtu-zakona-o-igramama-na-srecu-i-nagradnim-igramama.html

- *priprema Informacija, zaključaka, priloga za Izvjestaj EK, komentara na dokumente u okviru: Poglavlja 4- Slobodno kretanje kapitala, Poglavlja 9- Finansijske usluge, i Poglavlja 30- Vanjski odnosi;*
- *priprema priloga za SSP i Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima - Poglavlje 30, u dijelu koji se odnosi na osiguranje izvoznih kredita;*
- *analiza, koordinacija i raspodjela celexa prema nadležnim institucijama i ocjenjivanje stepena relevantnosti celexa kroz Poglavlje 4, 9 i 30 i tekući dopisi.*

❖ **RAZNO**

- *dostavljanje informacija po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama;*
- *izvještavanje o saradnji sa NVO sektorom;*
- *dostavljanje informacija za STO i CEFTA;*
- *tekuće aktivnosti Direktorata i Direkcije*

(kao npr: Priprema Programa rada Vlade Crne Gore za 2021.godinu; priprema Programa rada Ministarstva finansija i socijalnog staranja za 2021. godinu; priprema Programa rada Vlade za 2022.godinu; priprema budžeta Direktorata za 2022, 2023 i 2024.godinu; izrada Registra rizika Direktorata za 2021.godinu i izvjestaja o realizaciji mjera za 2021.godinu; izrada Registra rizika Direktorata za 2022.godinu; izrada Izvjestaja o realizaciji mjera po Plan integriteta za 2020. godinu; Popunjavanje Upitnika o uključenosti privrede u proces izrade zakona za 2020.godinu i za 2021.godinu; priprema najvažnijih aktivnosti za 100 i 200 dana rada Vlade; Izrada Izvještaja o radu i stanju u upravnim oblastima za 2020. godinu, na nivou Direktorata, Aktivnosti oko izrade srednjoročnog budžetskog okvira, itd).

Tokom 2021. godine u okviru **Direkcije za sprovođenje analize procjene uticaja propisa** urađeno je sledeće:

❖ **IMPLEMENTACIJA RIA-E U CRNOGORSKI REGULATORNI SISTEM**

Analiza efekata propisa je formalno uvedena u crnogorski regulatorni sistem 01. januara 2012. godine. Obaveza je propisana čl. 33 i 40 Poslovnika Vlade Crne Gore. Prije formalnog stupanja na snagu, stvoreni su svi neophodni administrativni i institucionalni preduslovi za njeno uvođenje.

Od formalnog uvođenja RIA-e do danas, Ministarstvo finansija je dalo preko 3000 mišljenja na predloge akata i prateće obrasce Izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa (299 tokom 2012. godine, 429 tokom 2013. godine, 329 tokom 2014. godine, 380 tokom 2015. godine, 312 tokom 2016. godine, 350 za 2017. godinu, 470 za 2018. godinu, 385 za 2019. godinu, 216 za 2020. godinu i 428 za 2021. godinu), sa aspekta implikacija na poslovni ambijent.

Direkcija redovno, početkom godine, vrši evaluaciju RIA iz prethodne godine. Tokom prvog kvartala 2021. godine Direkcija je izvršila eksternu evaluaciju RIA iz 2020. godine, koristeći kontrolnu listu za kontrolu kvaliteta RIA izvještaja, koja je sastavni dio *Vodiča za analizu procjene uticaja propisa* iz maja 2018. godine, analizirali sve RIA-e koje su tokom 2020. godine dostavljale resorne institucije. Rezultati procesa prikazani su u *Izvještaju o kvalitetu primjene analize uticaja propisa (RIA) u Crnoj Gori za period januar-decembar 2020. godine.*

U zaključnim razmatranjima prikazanim u Izvještaju konstatovano je sledeće:

- ❖ Ministarstva dostavljaju popunjen RIA obrazac u skladu sa Poslovníkom Vlade Crne Gore;
- ❖ Kvalitet RIA obrazaca podignut je na veći nivo u odnosu na prethodni izvještajni period (2016-2019. godina);
- ❖ Poređenjem 2019. i 2020. godine bilježi se unapređenje kvaliteta u sljedećim oblastima/koracima RIA-e:
  - Definisane probleme
  - Ciljevi

- Procjena fiskalnog uticaja
- ❖ Poređenjem 2019. i 2020. godine bilježi se lošija ocjena u sljedećim oblastima/koracima RIA-e:
  - Konsultacije zainteresovanih strana
  - Monitoring i evaluacija
- ❖ Oblasti RIA-e koje je potrebno i dalje unapređivati su:
  - Analiza Opcija
  - Analiza uticaja
  - Procjena fiskalnog uticaja
  - Konsultacije zainteresovanih strana
  - Monitoring i evaluacija

Shodno izvršenim analizama kvaliteta pripremljenih RIA izvještaja, predložene su sljedeće mjere:

- ❖ Tokom pripreme samog propisa, a kroz to i pripreme RIA-e obezbijediti uključenost svih članova Radne grupe u razmatranje aspekata koje definiše sam RIA obrazac;
- ❖ Jačati kapacitete za primjenu tehnike koja se koristi za procjenu troškova regulative (Model standardnog troška-Standard Cost Model), odnosno procjenu administrativnih troškova koje propisi mogu imati na privredu i građane, a kako bi se sve obuhvatnije sagledale implikacije propisa;
- ❖ Jačati kapacitete za sagledavanje dugoročnih fiskalnih implikacija propisa (trogodišnji planiranje);
- ❖ Veću pažnju posvetiti definisanju mjerljivih ciljeva, a posljedično i mjerljivih indikatora i mjera uspjeha, tj. rezultata, kako bi se pratila implementacija regulatornih rješenja;
- ❖ Veću pažnju posvetiti identifikovanju i razmatranju različitih opcija;
- ❖ Unaprijediti konsultacije sa zainteresovanim stranama.

Uvažavajući navedena zaključna razmatranja, kao i obaveze koje proizilaze iz Strategije reforme javne uprave tokom 2021. godine aktivno je rađeno na daljem unaprijeđenju kvaliteta RIA analiza i podizanju svijesti državnih službenika o značaju RIA-e.

Tokom 2021. godine, u saradnji sa Upravom za kadrove, održano je 5 obuka u skladu sa pripremljenim Programom za sprovođenje specijalističkih obuka za obavljanje tehničkih vještina kada je u pitanju izrada RIA Izvještaja. Obuke su organizovane za: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (9 službenika), Ministarstvo unutrašnjih poslova (6 službenika) Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (4 službenika), Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava i Ministarstvo vanjskih poslova (15 službenika) i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstvo unutrašnjih poslova (14 službenika).

Obaveza sprovođenja analize o uticaju lokalnih propisa utvrđena je članom 71 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG ", br. 002/18) gdje je propisana obaveza organima lokalne uprave da vrše pripremu i procjenu analize uticaja odluka i drugih propisa koje donose skupština i predsjednik opštine. Imajući u vidu navedene odredbe Zakona, Ministarstvo finansija je donijelo **Uputstvo o pripremi i procjeni analize uticaja odluka i drugih propisa organa lokalne samouprave** ("Službeni list CG", 29. oktobar 2020. godine). Uputstvom se propisuje priprema i procjena analize uticaja odluka i drugih propisa koje donose skupština i predsjednik opštine. U cilju jačanja kapaciteta službenika na lokalnom nivou, tokom 2021. godine, održana je jedna obuka za opštinu Tuzi (6 službenika) i Golubovci (2 službenika).

U saradnji sa Upravom za kadrove, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je pripremila novi Program obuke iz oblasti analize efekata propisa –RIA. Program sadrži 4 modula, koja su posvećena elementima procedure sprovođenja Analize efekata propisa (RIA) prilikom izrade nove regulative i strateških dokumenata.

Prvi modul obuhvata uvod u analizu efekata propisa, kako bi se učesnici upoznali sa osnovnim pravilima u pripremi analize uticaja propisa.

Drugi modul obuhvata ekonomsku analizu, odnosno procjenu troškova regulative za građane i privredu.

Treći modul se odnosi na fiskalnu analizu, gdje će učesnici razviti vještine za mjerenje troškova implementacije rješenja koja su predviđena regulativom i kvalitetnijuprocjenu fiskalne implikacije novih regulatornih rješenja.

Četvrti modul se odnosi na praktičan rad na konkretnim primjerima RIA-e i rekapitulaciju naučenog u prethodna tri modula.

Ciljna grupa su državni i lokalni službenici koji rade na izradi zakona, podzakonskih akata, strategija.

Tokom 2021. godine Direkcija za sprovođenje analize uticaja propisa sarađivala je i sa SIGMA-om, razmjenjujući podatke i informacije za potrebe SIGMA Izvještaja (Monitoring report-The Principles of Public Administration).

Takođe, ostvarena je saradnja sa SIGMA-om u dijelu pripreme nove RIA analize. Naime, predstavnici SIGMA-e i članovi Radnog tima su identifikovali glavne probleme u korišćenju RIA analize i na osnovu toga pripremljen je prvi nacrt RIA analize. U narednom periodu, u saradnji sa SIGMA-om biće unaprijeđen Priručnik za RIA-u, RIA obrazac, kao i forma mišljenja Ministarstva finansija i socijalnog staranja, gdje će se u obzir uzeti svaki segment RIA analize.

Tokom 2021. godine u okviru **Direkcije za unaprijeđenje poslovnog ambijenta** urađeno je sledeće:

❖ PROGRAM CERTIFIKACIJE OPŠTINA PO MJERI PRIVREDE U JUGOISTOČNOJ EVROPI

Crna Gora je pristupila Programu certifikacije opština po mjeri privrede u jugoistočnoj Evropi (BFC SEE), u maju 2016. godine. Vlada Crne Gore je odabrala 6 opština (Glavni grad Podgorica, Danilovgrad, Budva, Cetinje, Žabljak i Bijelo Polje), koje će učestvovati u pilot projektu i po tom osnovu izdvojila 50.000 eura, kako opštine ne bi imale dodatni trošak i kako bi bile motivisane da uspješno ispune kriterijume za dobijanje certifikata. Glavni Grad Podgorica, uz Tivat, Danilovgrad, Bijelo Polje, Žabljak i Cetinje su prve crnogorske lokalne samouprave uključene u pilot fazu Programa. Program certifikacije daje opštinama jasne smjernice o tome kako da kreiraju dobru poslovnu klimu i uvedu međunarodno priznate standarde efikasne i transparentne lokalne administracije. Od septembra 2017. godine aktivno se radilo na realizaciji projekta certifikovanja opština i u tom cilju održane su obuke za opštine, na kojima su predstavljene dalje obaveze opština u ovom procesu. Tokom 2018. godine sve opštine su potpisale ugovore/sporazume o otpočinjanju procesa certifikacije sa opštinama. Od 11. marta 2019. godine crnogorske opštine su otpočele fazu evaluacije odnosno od tog datuma imale su 60 dana da dostave dokaznu dokumentaciju kako bi evaluatori ocijenili poslovno okruženje, te dali preporuke za unaprijeđenje ambijenta po mjeri privrede (BFC SEE standard).

Opština Bijelo Polje je prva JLS u Crnoj Gori, koja je oktobra 2019. godine uspješno završila proces i ispunila sve kriterijume za sticanje regionalnog BFC SEE certifikata čime je stekla status lokalne samouprave sa povoljnim poslovnim okruženjem u jugoistočnoj Evropi. U rekordnom roku od sedam mjeseci uspjela je da ispunila sve uslove standarda dobre javne uprave, čime je pokazala proaktivan pristup u savladavanju izazova sa kojima se susreće. Opština Bijelo Polje je primjer lokalne administracije u službi građana i privrede, u kojoj svi zainteresovani subjekti koji obavljaju poslovne aktivnosti mogu pronaći pouzdanog partnera. Pored opštine Bijelo Polje, opštine Žabljak, Danilovgrad, opština Tivat i Glavni grad Podgorica su ispunile sve kriterijume za sticanje regionalnog BFC SEE certifikata i stekle status lokalne samouprave sa povoljnim poslovnim okruženjem u jugoistočnoj Evropi.

U periodu od 22. do 23. novembra održan je sastanak regionalnog savjeta BFC SEE (business friendly certificate South East Europe). Na sastanku se diskutovalo o reorganizaciji mreže, unaprijeđenju regulatornog okvira za poslovanje, kao i certifikaciji opština po mjeri privrede. Poseban akcenat je stavljen na smjernice o tome kako da lokalne samouprave kreiraju dobru poslovnu klimu i uvedu međunarodno priznate standarde efikasne i transparentne lokalne administracije. To je prilika lokalnim samoupravama da unaprijede poslovnu klimu u skladu sa najboljom praksom regiona i zemalja Evropske Unije, kao i šansa za bolje pozicioniranje na investicionoj mapi i unaprijeđenje konkurentnosti.

❖ SMANJENJE NAKNADA I TAKSI

Kako je Ministarstvo finansija bilo zaduženo da pripremi Predlog zakona o administrativnim taksama i Predlog zakona o lokalnim komunalnim taksama, u martu 2019. godine isti su i uvojeni. Donošenju novog Zakona o administrativnim taksama pristupilo se u cilju ukidanja, objedinjavanja i smanjenja administrativnih taksi, a koje imaju direktnog uticaja na građane i privredu. U vezi sa tim, izvršeno je smanjenje 72 takse (11% od ukupnog broja), ukinuto 49 taksi (7%), dok nijedna taksa nije povećana. Novim Zakonom o lokalnim komunalnim taksama, ukinuto je devet osnova za utvrđivanje taksi, dok je ukupno tri zadržano uz utvrđivanje limita za njihovu visinu. Navedeni zakoni predviđaju obavezu da lokalne zajednice usaglase svoje podzakonske akte, što podrazumijeva da se odluke o lokalnim komunalnim taksama i odluke o lokalnim administrativnim taksama usklade sa važećim zakonima do 31. jula uz pribavljanje saglasnosti Vlade.

Vlada Crne Gore je, tokom 2020. godine, dala saglasnost na Prijedlog odluke o lokalnim administrativnim taksama i Prijedlog odluke o lokalnim komunalnim taksama za sljedeće opštine: Bar, Herceg Novi, Andrijevića, Kotor, Gusinje, Šavnik, Žabljak, Petnjica, Plav, Rožaje, Berane, Pljevlja i Plužine.

Tokom 2021. godine, Vlada je dala saglasnost na Prijedlog odluke o administrativnim taksama opštine Budva i Prijedlog odluke o lokalnim komunalnim taksama opštine Berane.

Tabela 1: Saglasnost Vlade Crne Gore na Predloge odluka o lokalnim administrativnim taksama

Rb	Opština	Važeća odluka /Nova odluka	Efekat smanjenja	Broj taksi koji je ukinut u odnosu na važeću odluku	% ukinutih taksi u odnosu na važeću odluku	Broj taksi čiji iznosi su povećani u odnosu na važeću odluku	Broj novih taksi	Broj taksi čiji iznosi su smanjeni u odnosu na važeću odluku	Prosječno procentualno smanjenje iznosa taksi
1.	Tuzi	75/45	30 taksi (40,00%)	31	41,33%	-	1	17	54,00% za 17 taksi
2.	Danilovgrad	51/26	25 taksi (49,02%)	35	68,63%	-	10	12	43,47% za 12 taksi
3.	Prijestonica Cetinje	50/42	8 taksi (16,00%)	16	32,00%	-	8	11	40,77% za 11 taksi
4.	Bijelo Polje	81/28	53 takse (65,43%)	59	77,77%	1	6	13	45,5% za 13 taksi
5.	Kolašin	52/36	16 taksi (30,76%)	22	46,15%	5	6	15	41,20% za 15 taksi
6.	Mojkovac	50/24	26 taksi (52,00%)	30	60,00%	-	4	7	34,77% za 7 taksi
7.	Glavni grad Podgorica	81/53	28 taksi (34,56%)	36	44,44%	-	8	18	37,65% za 18 taksi
8.	Nikšić	50/46	4 takse (8,00%)	19	38,00%	1	15	5	41,66% za 5 taksi
9.	Bar	59/37	22 takse (37,28%)	34	57,62%	-	12	3	35,00% za 3 takse
10.	Herceg Novi	87/58	29 taksi (33,33%)	42	48,27%	-	13	19	58,82% za 19 taksi
11.	Andrijevića	65/40	25 taksi 38,46%	41	63,07%	2	16	8	36,45% za 8 taksi
12.	Kotor	37/33	4 takse (10,81%)	15	40,54%	-	11	14	47,44% za 14 taksi
13.	Šavnik	70/32	38 taksi (54,28%)	45	64,28%	-	7	12	43,63% za 12 taksi
14.	Žabljak	82/33	49 taksi (59,76)	54	65,85	-	5	12	48,33 % za 12 taksi
15.	Petnjica	69/57	12 taksi	29	42,02%	-	17	18	46,88% za 18 taksi

			(17,39%)						
16.	Gusinje	81/49	32 takse (39,50%)	55	67,90%	1	23	11	45,45% za 11 taksi
17.	Berane	76/36	40 taksi (52,63%)	49	64,47%	-	9	12	60,41% za 12 taksi
18.	Plav	90/51	39 taksi (43,33%)	61	67,77%	1	22	17	37,84% za 17 taksi
19.	Rožaje	59/41	18 taksi (30,50%)	34	57,62%	1	16	15	42,50% za 15 taksi
20.	Pljevlja	94/49	45 taksi (47,87%)	50	53,19%	-	5	14	41,48% za 14 taksi
21.	Plužine	97/47	50 taksi (51,54%)	59	60,82%	-	9	21	54,47% za 21 taksu
22.	Budva	47/42	5 (10,63%)	10	21,27%	3	5	22	54,96% za 22 takse

Tabela 2: Saglasnost Vlade Crne Gore na Prijedloge odluka o lokalnim komunalnim taksama

Rb.	Opština	Važeća odluka/Nova odluka	Efekat smanjenja	Broj taksi koji je ukinut u odnosu na važeću odluku	% ukinutih taksi u odnosu na važeću odluku	Broj novih taksi	Prosječno procentualno smanjenje iznosa taksi
1.	Glavni grad Podgorica	31/16	15 taksi (48,38%)	15	48,38%	-	31,95% za 8 taksi
2.	Nikšić	33/17	16 taksi (48,48%)	20	60,60%	4	43,08% za 2 takse
3.	Tuzi	30/14	14 taksi (46,66%)	15	50,00%	1	48,97% za 5 taksi
4.	Danilovgrad	26/13	13 taksi (50,00%)	14	53,84%	1	25,00% za 3 takse
5.	Cetinje	54/9	45 taksi (83,33%)	46	85,18%	1	49,42% za 7 taksi
6.	Bijelo Polje	25/5	20 taksi (80,00%)	20	80,00%	-	7,7% za 1 taksu
7.	Kolašin	35/10	25 taksi (71,42%)	26	74,28%	1	60,14% za 5 fees
8.	Mojkovac	39/12	27 taksi (69,23%)	28	71,79%	1	18,33% za 2 takse
9.	Ulcinj	48/9	39 taksi (81,25%)	39	81,25%	-	34,00% za 6 taksi
10.	Bar	25/16	9 taksi (36,00%)	15	60,00%	6	54,16% za 2 takse
11.	Herceg Novi	37/18	19 taksi (51,35%)	23	62,16%	4	30,38% za 4 takse
12.	Pljevlja	33/17	16 taksi (48,48%)	16	48,48%	-	45,02% za 12 takse
13.	Žabljak	35/13	22 taksi (62,86%)	24	68,57%	2	35,51 za 3 takse
14.	Tivat	70/18	52 taksi (74,28%)	57	81,43%	5	49,72% za 5 taksi
15.	Šavnik	33/13	20 taksi (60,60%)	21	63,63%	1	62,99% za 4 takse
16.	Gusinje	41/13	28 taksi (68,29%)	30	73,17%	2	29,48% za 4 takse
17.	Andrijevica	31/11	20 taksi (64,51%)	24	77,41%	4	40,66% za 3 takse

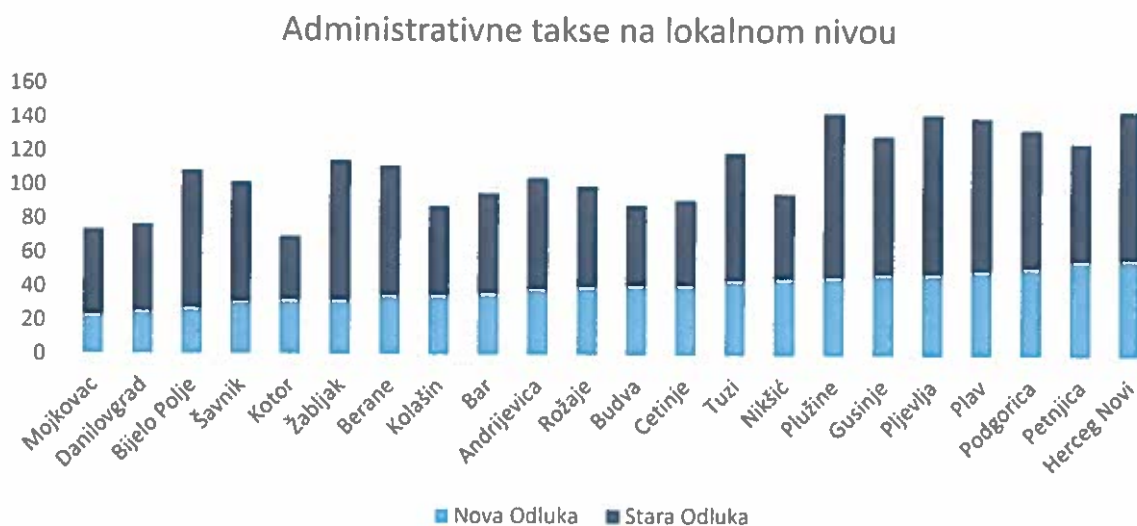
18.	Kotor	41/13	28 taksi (68,29%)	31	75,60%	3	49,98% za 6 taksi
19.	Budva	82/11	71 taksi (86,58%)	73	81,81%	2	85,07% za 6 taksi
20.	Plav	44/13	31 taksi (70,45%)	36	81,81%	5	43,11% za 6 taksi
21.	Rožaje	35/11	24 taksi (68,57%)	25	71,42%	1	31,86% za 3 takse
22.	Plužine	31/10	21 taksa (67,74%)	26	83,87%	5	19,52% za 4 takse
23.	Petnjica	22/12	8 taksi (36,36%)	13	59,09%	5	54,00% za 5 taksi
24.	Berane	22/9	13 taksi (59,09%)	14	63,64%	1	44,28% za 4 takse

❖ ANALIZA ZAKONA O ADMINISTRATIVNIM TAKSAMA I ZAKONA O LOKALNIM KOMUNALNIM TAKSAMA

U cilju unaprijeđenja uslova poslovanja i pospješivanja ekonomske aktivnosti, kako na državnom, tako i na lokalnom nivou, pristupilo se sprovođenju sveobuhvatne analize primjene Zakona o administrativnim taksama i Zakona o lokalnim komunalnim taksama.

Novim odlukama o lokalnim administrativnim taksama opština za koje je Vlada dala saglasnost, utvrđeno da je veći broj taksi zadržan na nivou ili niži od tarifnih stavova prethodnih Odluka o lokalnim administrativnim taksama. Naime, novom odlukom o lokalnim administrativnim taksama izvestan broj taksi je ukinut. Procenat ukinutih taksi za opštine, kreće se u rasponu od 32% do 78% u odnosu na važeću odluku. Na taj način uzimajući u obzir procentualno smanjenje iznosa taksi po opštinama, došlo se do podatka da se prosječno smanjenje iznosa taksi kreće u rasponu od 35% do 60%.

Grafik 1: Administrativne takse na lokalnom nivou

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Posmatrajući administrativne takse na lokalnom nivou u skladu sa novim Odlukama, zaključujemo da tri opštine imaju ukupan broj lokalnih administrativnih taksi manji od 30 (Mojkovac (24), Danilovgrad (26) i Bijelo Polje (28)).

Broj opština čiji je ukupan broj lokalnih administrativnih taksi 40 ili manji od 40 je 6 – (Šavnik (32), Kotor i Žabljak (33), Berane i Kolašin (36), Bar (37) i Andrijevica (40)).

Broj opština čiji je ukupan broj lokalnih administrativnih taksi između 41 i 50 je 8 – Rožaje (41), Budva i Cetinje (42), Tuzi (45), Nikšić (46), Plužine (47) i Gusinje i Pljevlja (49).

Broj opština čiji je ukupan broj lokalnih administrativnih taksi veći od 50 je 4 – Plav (51), Podgorica (53), Petnjica (57) i Herceg Novi (58).

Uvođenje novih administrativnih taksi

Posmatrajući broj administrativnih lokalnih taksi uvedenih novim Odlukama, 5 ili manje od 5 administrativnih taksi je uvelo 5 opština – Tuzi (1), Mojkovac (4), Žabljak, Budva i Pljevlja (5).

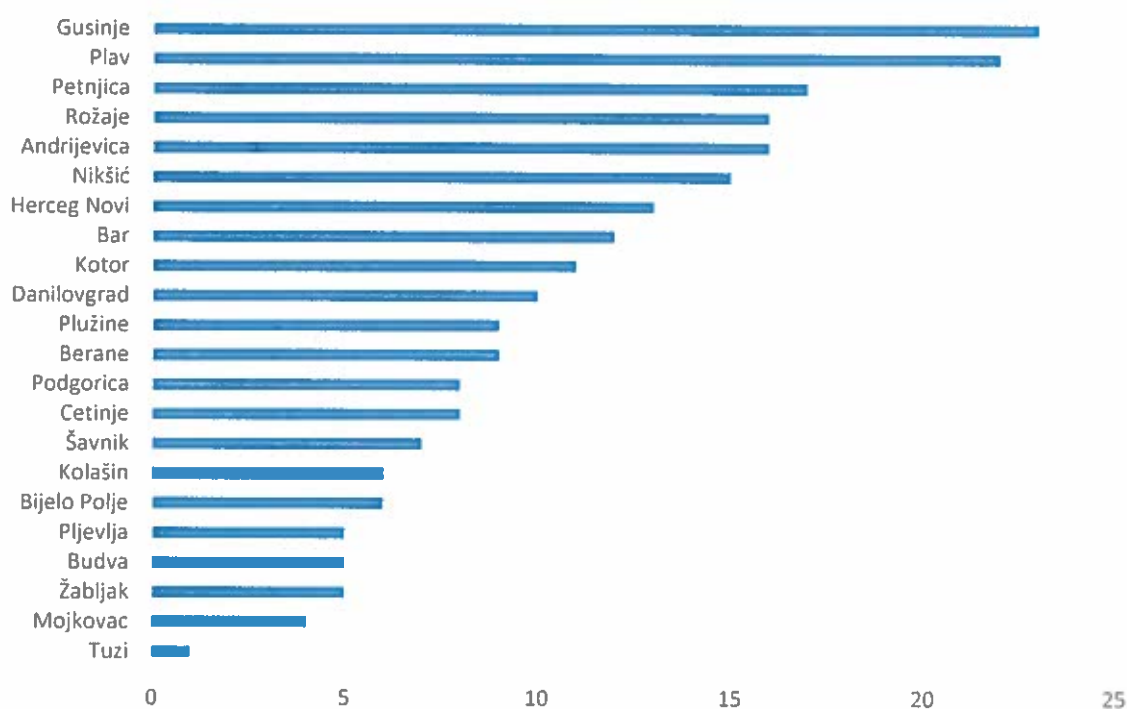
Broj opština koje su uvele između 6 i 10 administrativnih taksi je 8 – Bijelo Polje i Kolašin (6), Šavnik (7), Cetinje i Podgorica (8), Berane i Plužine (9) i Danilovgrad (10).

Broj opština koje su uvele između 11 i 15 administrativnih taksi je 4 – Kotor (11), Bar (12), Herceg Novi (13) i Nikšić (15).

Broj opština koje su uvele između 16 i 23 administrativnih taksi je 5 – Andrijevica i Rožaje (16), Petnjica (17), Plav (22) i Gusinje (23).

Grafik 2: Administrativne takse uvedene novom Odlukom

Administrativne takse uvedene novom Odlukom

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Smanjenje iznosa administrativnih taksi

Opštine koje su smanjile iznose kod najvećeg broja administrativnih taksi su Budva (22) i Plužine (21).

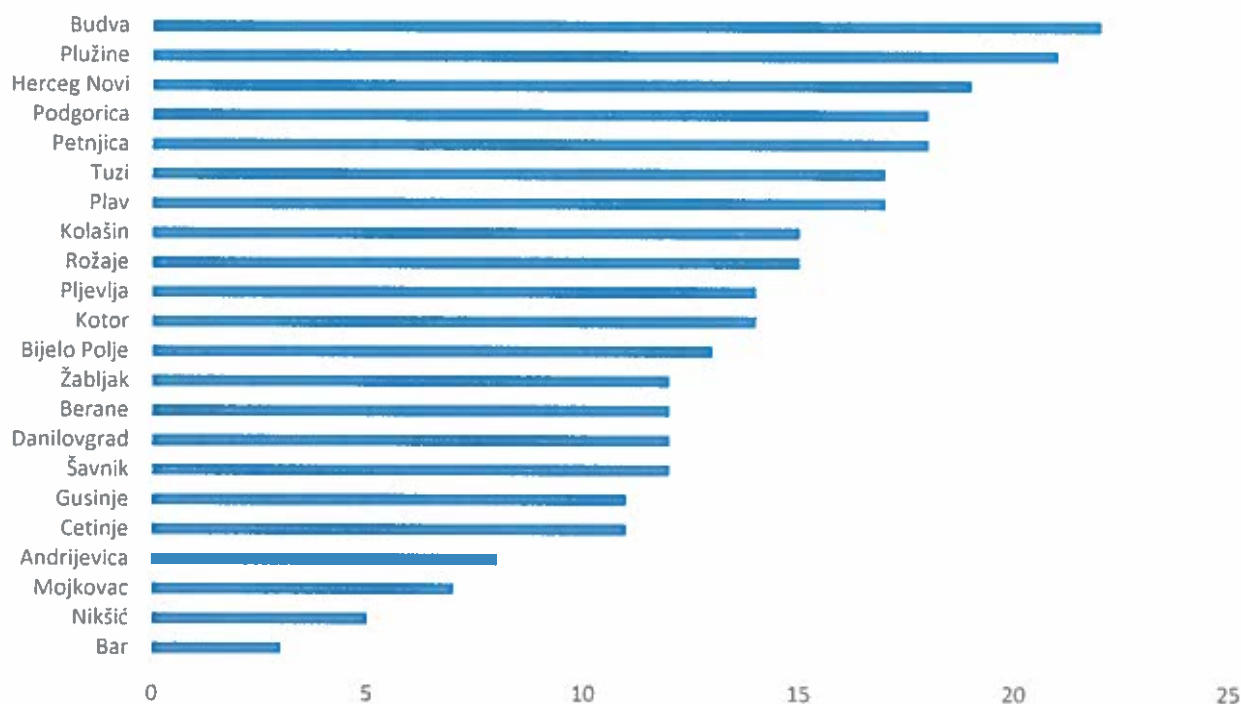
Broj opština koje su smanjile iznose između 15 i 20 administrativnih taksi je 7 – Herceg Novi (19), Petnjica i Podgorica (18), Plav i Tuzi (17) i Kolašin i Rožaje (15).

Broj opština koje su smanjile iznose između 10 i 15 administrativnih taksi je 9 – Kotor i Pljevlja (14), Bijelo Polje (13), Berane, Danilovgrad, Šavnik i Žabljak (12) i Cetinje i Gusinje (11).

Opštine koje su smanjile iznose kod najmanjeg broja administrativnih taksi su Andrijevica (8), Mojkovac (7), Nikšić (5) i Bar (3).

Grafik 3: Broj taksi kod kojih je iznos smanjen novom Odlukom

Broj taksi kod kojih je iznos smanjen novom Odlukom

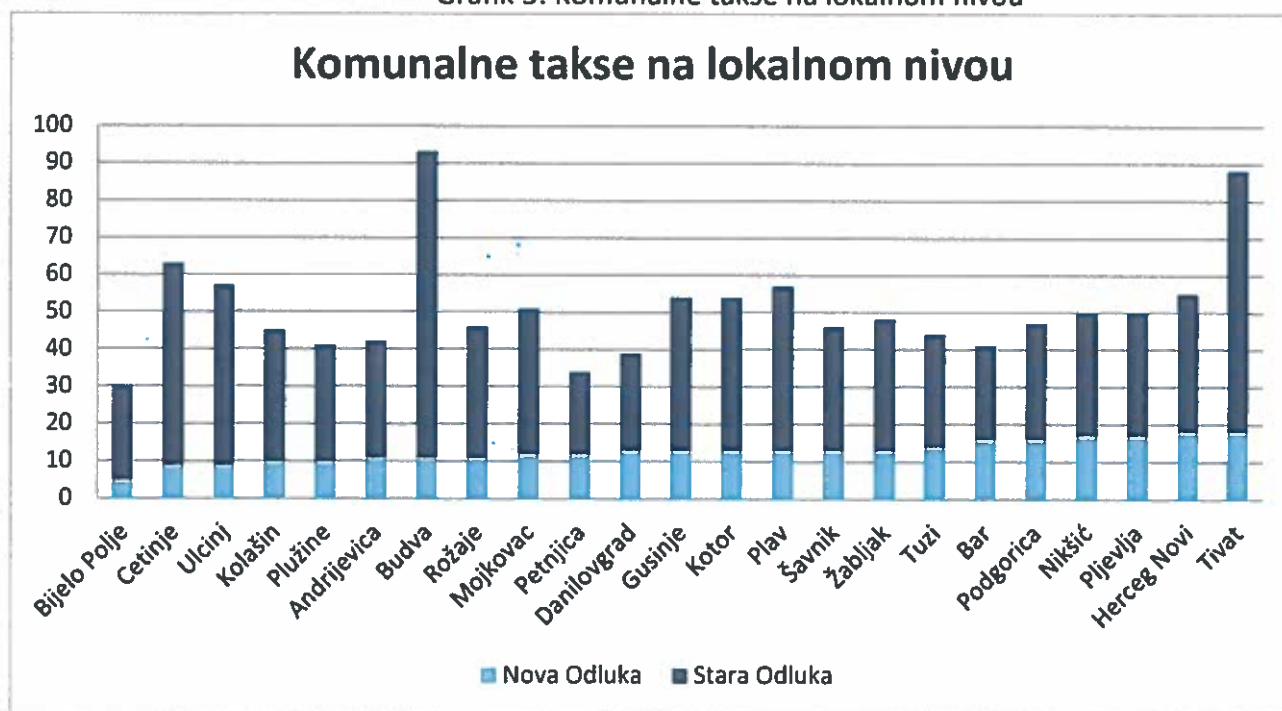

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Novim odlukama o lokalnim komunalnim taksama izvjestan broj taksi je ukinut u rasponu od 48% do 85% u odnosu na staru odluku. Uzimajući u obzir procentualno smanjenje iznosa taksi po opštinama, došlo se do podatka da se prosječno smanjenje iznosa taksi kreće u rasponu od 7% do 85%.

Upoređujući broj komunalnih taksi nove i stare odluke, sve opštine imaju manji broj taksi u odnosu na staru odluku. Najmanji broj taksi ima opština Bijelo Polje (5).

Grafik 5: Komunalne takse na lokalnom nivou

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Grafik 5. pokazuje efekat usvajanja novih propisa u skladu sa Zakonom, gdje je evidentno da Opština Budva je ostvarila najveći učinak u ukidanju taksi, uz rezultate opštine Tivat i Prijestonice Cetinje. Opština Budva ukinula je 71 taksu, a Opština Tivat 52, a Prijestonica 45.

Uvođenje novih komunalnih taksi

Posmatrajući broj komunalnih taksi uvedenih novim Odlukama, 7 opština je uvelo samo 1 taksu- Cetinje, Kolašin, Rožaje, Mojkovac, Danilovgrad, Šavnik i Tuzi.

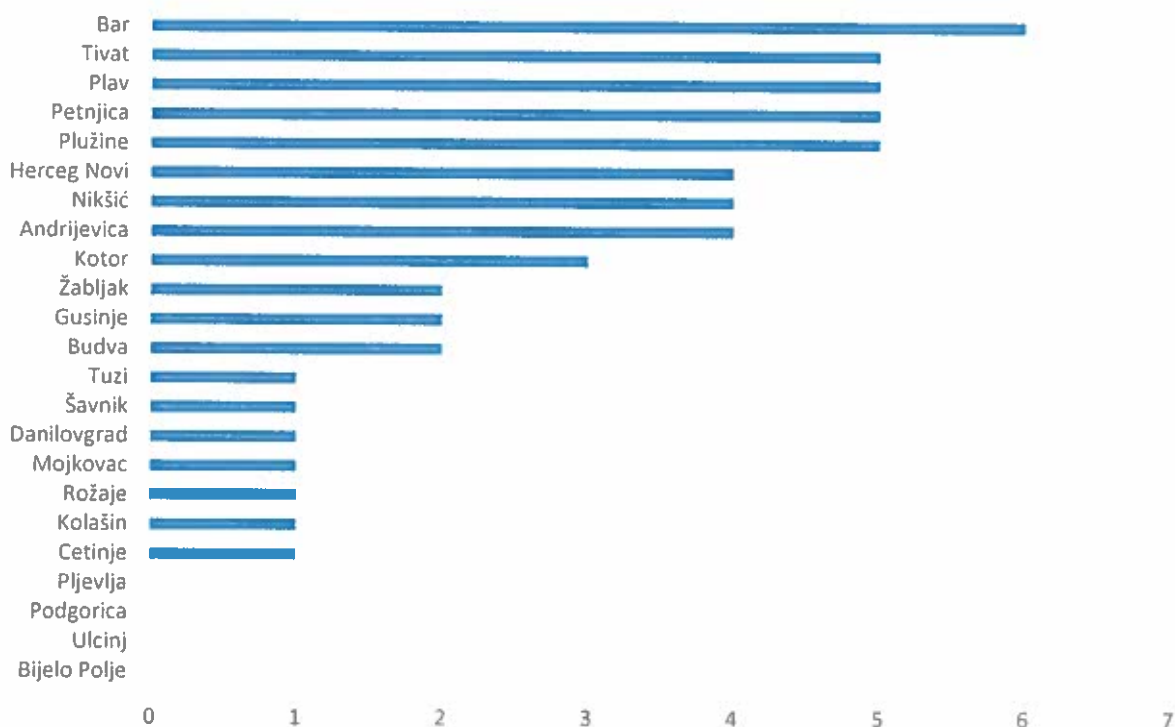
Opština Budva, Gusinje i Žabljak uvele su po 2 takse.

Broj opština koje su uvele do 6 taksi – Bar (6), Tivat (5), Plav (5), Petnjica (5) i Plužine (5), Herceg Novi (4), Nikšić (4), Andrijevica (4) i Kotor (3).

Važan je i parametar lokalnih samouprava koje nijesu uvodile nove takse: Bijelo Polje, Glavni grad Podgorica, Pljevlja i Ulcinj.

Grafik 6: Komunalne takse uvedene novom Odlukom

Komunalne takse uvedene novom Odlukom

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Ukinute komunalne takse

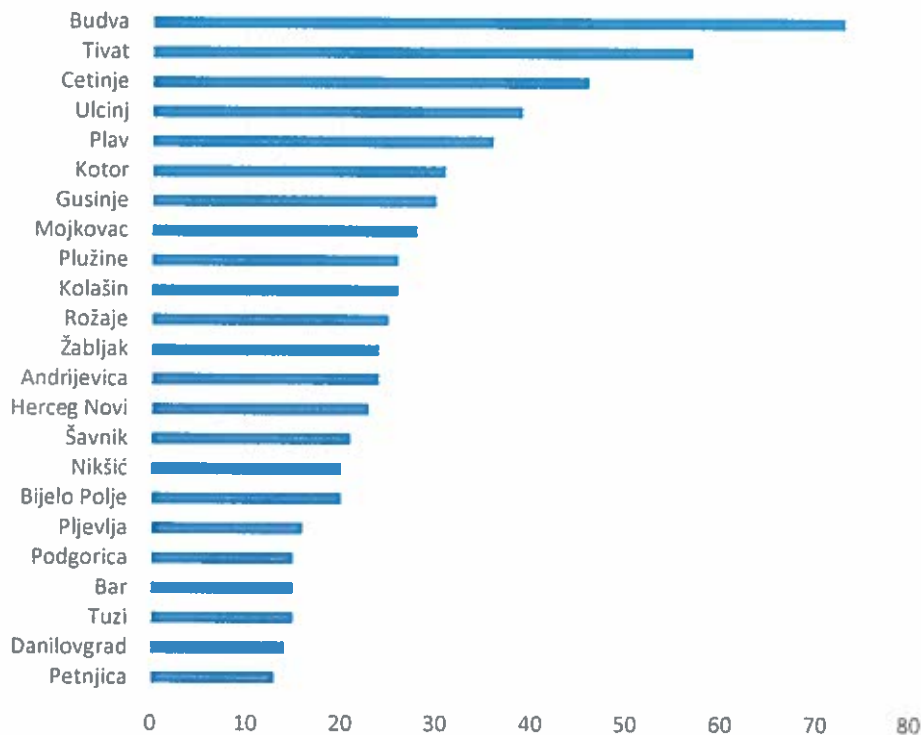
Posmatrajući broj komunalnih taksi koje su opštine ukinule kreću se u rasponu od 13 do 73.

Broj opština koje su ukinule takse između 30 i 57 je 7 – Gusinje (30), Kotor (31), Plav (36), Ulcinj (39), Cetinje (46), Tivat (57) i Budva (73).

Broj opština koje su ukinule lokalne takse između 20 i 28 je 10 – Nikšić i Bijelo Polje (20), Šavnik (21), Herceg Novi (23), Andrijevica i Žabljak (24), Rožaje (25), Plužine i Kolašin (26) i Mojkovac (28).

Grafik 7: Broj taksi koji je ukinut novom Odlukom

Broj taksi koji je ukinut novom Odlukom

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

❖ KONTINUIRANO PRAĆENJE RANGA CRNE GORE U MEĐUNARODNIM IZVJEŠTAJIMA:

- ✓ Indeks globalne konkurentnosti, Svjetski ekonomski forum
- ✓ Indeks ekonomskih sloboda, Heritidž fondacija
- ✓ Ekonomske sloboda u svijetu, Fraser Institut
- ✓ Indeks percepcije korupcije, Transparency International
- ✓ Slobode u svijetu, Freedom House
- ✓ Kreditni rejting Standard & Poor's
- ✓ Kreditni rejting Moody's.

❖ SARADNJA SA KREDITNIM REJTING AGENCIJAMA

Kreditne rejting agencije kontinuirano vrše procjene fiskalno-finansijske pozicije Crne Gore i u tom dijelu Ministarstvo finansija i socijalnog staranja pruža podršku i neophodne podatke u cilju dobijanja povoljnije ocjene kreditnog rejtinga.

Tokom februara i avgusta 2021. godine, sa analitičarima kreditne agencije „Moody's“ i „Standard and Poor's“, održani su redovni godišnji sastanci.

❖ EU INTEGRACIJE

Pripremljeni su prilozi za Pododbor za preduzetništvo i industrijsku politiku- Poglavlje 20, kao i prilozi za Poglavlje 17.

❖ PROGRAM EKONOMSKIH REFORMI

Izrada Programa ekonomskih reformi (PER 2022-2024) otpočela je inicijalnim sastankom sa članovima Radne grupe u julu 2021. godine. Takođe, u julu 2021. godine Vlada Crne Gore je usvojila Informaciju o pripremi Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2022 – 2024. godina.

Tokom rada na poglavlju o strukturnim reformama ostavrena je intenzivna horizontalna i vertikalna koordinacija svih ključnih aktera. To je podrazumijevalo kontinuiranu komunikaciju i zajednički rad sa svim članovima radne grupe, predstavnicima resornih ministarstava. Državni sekretari Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Ministarstva ekonomskog razvoja su aktivno učestvovali u cijelom

procesu i time obezbijedili podršku sa nivoa donosioca odluka u cijelom procesu. Tokom septembra u cilju što kvalitetnije pripreme poglavlja održano je 17 sastanaka.

Od posebnog značaja je to što je kroz ovakav proces izrade dokumenta obezbijeđena i usklađenost sa Platformom ekonomskog oporavka, Fiskalnom strategijom, Strategijom pametne specijalizacije, Strategijom reforme javne uprave kao i budžetom za 2022. godinu. Takođe, Nacrt poglavlja 5-Strukturne reforme (sa 20 predloženih mjera) je bio predmet razmatranja od strane Evropske komisije, koja je pohvalila tekst, ističući da je ostvaren značajan napredak u odnosu na prethodnu godinu. Evropska komisija je posebno pohvalila to što je od 20 predloženih mjera, 11 novih. Nakon održane misije EK u novembru 2021. godine, naknadno su dodate još dvije reformske mjere (*Unapređenje poslovnog ambijenta kroz smanjenje poreskog opterećenja na zarade i Unapređenje zakonodavno-regulatornog okvira za dalji razvoj infrastrukture za širokopolasni pristup internet*), od kojih je jedna uključena na zahtjev Evropske komisije, a druga na zahtjev Ministarstva ekonomskog razvoja.

Slika 1. Izrada novog Programa ekonomskih reformi 2022-2024

Izvor: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

U cilju jačanja veze između reformskih prioriteta PER-a i IPA programiranja obezbijeđeno je učešće nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK) u postupku pripreme dokumenta. S tim u vezi, radi usklađivanja mjera sa ključnim sektorima iz IPA programiranja, održan je sastanak IPA strukture i članova radne grupe, 03. septembra. Takođe, na sjednici Komisije za ekonomsku politiku i finansijski sistem od 21. septembra, donijet je zaključak o važnosti usklađivanja IPA programiranja sa Programom ekonomskih reformi.

Kroz podršku Evropske komisije, koja se realizuje preko regionalnog Centra za izvrsnost u finansijama iz Ljubljane (CEF), održana je i radionica na temu „Utvrdivanje troškova sprovođenja strukturnih reformi“.

Proces izrade PER-a, shodno smjernicama Evropske komisije, mora da bude zajednički između Vlade i ostalih zainteresovanih strana. U pripremi PER-a, proces konsultacija je ojačan i realizovan u dvije faze.

Konsultacije o izradi Programa ekonomskih reformi 2022-2024 otpočele su 13. septembra 2021. godine, sa zainteresovanim stranama sa pozivom da daju svoje predloge reformskih mjera kako bi iste bile integrisane u PER-u. Ovom prilikom su prisutvovali predstavnici međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, predstavnici lokalne samouprave, predstavnici sindikata, akademske zajednice, koji su uzeli učešće i dali svoje predloge za unapređenje teksta PER-a. Pisani

predlozi za unapređenje teksta nacrtu PER-a dostavljeni su od strane UNICEF-a, Zajednice opština Crne Gore i Unije slobodnih sindikata Crne Gore.

U decembru su nastavljene konsultacije, sa ciljem da se razgovara o prvom nacrtu cjelokupnog dokumenta. S tim u vezi, javna rasprava je pokrenuta u periodu od 03. do 23. decembra 2021. godine.

Okrugli sto u okviru javne rasprave Nacrta programa ekonomskih reformi održan je 17. decembra 2021. godine. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici Saveza sindikata Crne Gore, Unije slobodnih sindikata, Delegacije EU u Crnoj Gori, Ambasade SAD, GIZ-a, kao i opština Tuzi, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Herceg Novi i Kotor te resornih ministarstava u Vladi Crne Gore. Tokom diskusije su saopšteni određeni predlozi koji su se odnosili na fiskalnu politiku, finansijski sistem, oblast tržišta rada i ekonomsko osnaživanje sjevernog regiona Crne Gore. Takođe, pohvaljena je struktura dokumenta, kao i predložene reformske mjere. Po završetku javne rasprave, dobijene su sugestije od strane Udruženja mladih sa hendikepom i Privredne komore Crne Gore.

Radna grupa je sagledala i obradila sve predloge, nakon čega je finalizovan tekst Program ekonomskih reformi.

❖ ANALIZA EFEKATA PREDLOGA ODLUKA O NAKNADAMA ZA KORIŠĆENJE OPŠTINSKIH PUTEVA

Primjena Zakona o putevima podrazumijeva obavezu opština da dobijaju saglasnost Vlade na Predloge odluka o naknadama za korišćenje opštinskih puteva. U ovoj proceduri Ministarstvo finansija i socijalnog staranja se, kad već naknada mora da postoji, opredijelilo za stav da ne dolazi do njenog povećanja, posebno imajući u vidu aktuelnu ekonomsku situaciju izazvanu COVID pandemijom.

Do sada je većina opština donijela nove odluke o naknadama za korišćenje opštinskih puteva i najveći broj opština, usljed mišljenja Ministarstva finansija i socijalnog staranja nije povećao naknade u odnosu na postojeće, i to: Danilovgrad, Plužine, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin, Bijelo Polje, Šavnik, Tuzi, Petnjica, Tivat i Herceg Novi, dok su opštine Nikšić i Glavni grad Podgorica izvršile povećanje naknada u odnosu na postojeće.

❖ ANALIZA EFEKATA PREDLOGA ODLUKA O NAKNADAMA ZA KOMUNALNO OPREMANJE

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata donijet je sa ciljem da se unaprijedi poslovni ambijent u Crnoj Gori, odnosno stvore uslovi za podsticanje preduzetničke inicijative i ulaganje stranog kapitala. Stvoren je zakonski osnov za oslobađanje od plaćanja naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, kroz propisivanje kriterijuma na osnovu kojih će se izvršiti oslobađanje. Izmjenama i dopunama odredaba Zakona težilo se uspostavljanju neophodne fleksibilnosti i povećanju nivoa operativnosti u planiranju prostora, omogućavanju institucionalnog praćenja primjedbi datih u proceduri izrade planskog dokumenta, smanjenju biznis barijera i unapređenju procesa izgradnje i legalizacije objekta.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je u postupku davanja mišljenja ukazivalo na uvažavanje osnovnih principa donošenja Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata. U tom kontekstu, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja nije bilo saglasno sa povećanjem naknada za komunalno opremanje građevinskog zemljišta. S tim u vezi, usljed mišljenja Ministarstva finansija i socijalnog staranja opštine: Bijelo Polje, Rožaje, Tuzi, Nikšić, Danilovgrad, Pljevlja, Prijestonica Cetinje, Gusinje, Herceg Novi, Ulcinj, Šavnik, Kolašin, Plužine, Andrijevica, Petnjica i Plav nisu povećale naknade u odnosu na postojeće, dok su opštine Tivat i Žabljak izvršile povećanje naknada.

7. DIREKTORAT ZA LOKALNU SAMOUPRAVU I PRIVREDNA DRUŠTVA U VEĆINSKOM VLASNIŠTVU DRŽAVE

Direktorat je u toku 2021. godine, u okviru tekućih poslova, pripremao rješenja o petnaestodnevnom prenosu sredstava opštinama iz Egalizacionog fonda, rješenja o dodjeli pozajmica opštinama iz

Egalizacionog fonda, rješenje o konačnoj raspodjeli sredstava Egalizacionog fonda za 2021. godinu i druga akta vezana za funkcionisanje **Egalizacionog fonda** kao i rješenja o prenosu sredstava sa računa Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata na namjenski račun opština i obavljala druge poslove vezane za funkcionisanje **Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata**.

Takođe, pripremana su mišljenja na odluke o budžetu opština i odluke o izmjenama i dopunama odluka o budžetu opština u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

U julu 2020. godine odobren je drugi ciklus projekta „**Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori**“ koji zajednički implementiraju Ministarstvo finansija Crne Gore i UNDP, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke koji će trajati do marta 2023. godine.

U okviru ovog projekta održane su obuke pod nazivom „**Programski budžet i srednjoročni budžetski okvir u opštinama u Crnoj Gori**“. Takođe, pripremljena su dva priručnika namijenjena jedinicama lokalnih samouprava – Priručnik o programskom budžetu lokalnih samouprava u Crnoj Gori i Priručnik o srednjoročnom budžetskom okviru za crnogorske opštine.

Takođe, u izvještajnom periodu pripremljen je veći broj **informacija i mišljenja** u vezi **finansijskih planova** i izvještaja **privrednih društava** koja su u većinskom vlasništvu države.

Po pitanju praćenja funkcionisanja **privrednih društava** koja su u većinskom vlasništvu države, pripremane su različite **finansijske analize, mišljenja na finansijske planove** i izvještaje **društava** koja su u većinskom vlasništvu države.

Kako bi eliminisala postojeće probleme u oblasti upravljanja **privrednim društvima** u većinskom vlasništvu države, Vlada Crne Gore je 3. avgusta 2021. godine donijela Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „**Montenegro Works**“ („Službeni list Crne Gore“, br. 085/21, 086/21) u cilju osnivanja preduzeća koje će se baviti praćenjem i analizom **finansijskog stanja** u **privrednim društvima** u većinskom vlasništvu države i pružanjem stručne podrške u sprovođenju reformi.

Naime, primarni cilj koji će se postići osnivanjem **DOO „Montenegro Works“** je da se u saradnji sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja obezbijedi što efikasnije upravljanje **privrednim društvima** u većinskom vlasništvu države, ali i povećanje transparentnosti njihovog poslovanja.

U prethodnoj godini zaposleni u Direkciji za **privredna društva** u većinskom vlasništvu države pohađali su obuku u cilju unapređenja oblasti koja se odnosi na poslovanje **privrednih društava** u većinskom vlasništvu države kroz korišćenje alata **SOE HTC (Health Check Tool)**.

Za naredni period za potrebe Direktorata za lokalnu samoupravu i **privredna društva** u većinskom vlasništvu države kao oblik tehničke pomoći predlažen je nastavak obučavanja kroz preostale alate koji su sastavni dio **Fiscal Risk Toolkit-a**. Naime, **Fiscal Risk Toolkit** predstavlja skup analitičkih alata koji služe za pravilno usmjeravanje vladine politike i razvoj postojećih kapaciteta u ovoj oblasti, a koji će doprinijeti unapređenju praktičnih vještina zaposlenih da identifikuju, analiziraju, upravljaju i otkriju različite izvore **fiskalnih rizika**.

U Direkciji za sistem finansiranja lokalne samouprave u toku 2021. godine su vršene sljedeće aktivnosti:

- izrada kvartalnog izvještaja o ostvarenim prihodima, rashodima i neizmirenim obavezama jedinica lokalne samouprave za 2021. godinu;
- obrada informacija za potrebe Savjeta za finansijsku stabilnost;
- priprema mišljenja na odluke o budžetu opština i odluke o izmjenama i dopunama odluka o budžetu opština u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti
- priprema akata vezanih za raspodjelu i petnaestodnevni prenos sredstava opštinama iz **Egalizacionog fonda**;
- priprema mjesečnih izvještaja opštinama o načinu korišćenja sredstava **Egalizacionog fonda**;
- priprema rješenja o dodjeli pozajmica opštinama iz **Egalizacionog fonda**;

- prijem i obrada zahtjeva za povlačenje sredstava iz Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata;
- priprema rješenja o prenosu sredstava sa računa Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata na namjenski račun opština;
- priprema informacija o realizaciji javne potrošnje na lokalnom nivou za potrebe Vlade;
- priprema odgovora na poslanička pitanja i pitanja novinara;
- priprema tekućih dopisa i drugih akata u skladu sa potrebama Vlade i ovog direktorata.

U Direkciji za privredna društva u većinskom vlasništvu države u toku 2021. godine su vršene sledeće aktivnosti:

- priprema mišljenja na finansijske planove preduzeća koja su u većinskom vlasništvu države i finansijske planove nezavisnih regulatornih tijela;
- priprema finansijskih analiza;
- evidencija i prikupljanje podataka o upravnim i revizorskim odborima formiranih u okviru privrednih društava u većinskom vlasništvu države;
- priprema odgovora na poslanička pitanja, priprema odgovora na pitanja novinara iz oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države;
- priprema tekućih dopisa.

8. DIREKTORAT ZA FINANSIRANJE I UGOVARANJE EU POMOĆI

I Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći kao Ugovorno tijelo

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) vrši poslove koji se odnose na: sprovođenje postupaka javnih nabavki za projekte u okviru programa koji se finansiraju iz EU sredstava, a u skladu sa pravilima koja važe za ove programe; pripremanje i zaključivanje ugovora sa odabranim ponuđačima; praćenje sprovođenja i izmjena ugovora; sprovođenje administrativnih i provjera na licu mjesta radi kontrole izvještaja o implementaciji ugovora koje podnose ugovarači; planiranje potreba za finansijskim sredstvima i priprema budžetskog plana Direktorata; finansijsko upravljanje, kontrolu i računovodstvo u vezi sa ugovorima finansiranim od strane EU; praćenje ispunjenosti uslova za održavanje akreditacije za decentralizovano/indirektno upravljanje EU fondovima na nivou Direktorata; učestvovanje u izradi zakona, podzakonskih akata, propisa, poslovnika, procedura, koji su neophodni za funkcionisanje decentralizovanog/indirektnog upravljanja EU fondovima; izvještavanje o nepravilnostima i potencijalnim rizicima i sprovođenje i praćenje korektivnih mjera; pripremu potrebnih analiza i izvještaja; vrši i sve druge poslove u skladu sa propisanim internim procedurama.

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) funkcioniše kao ugovorno tijelo za (trenutno) 8 programa koji se finansiraju iz IPA sredstava (Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2014. godinu, Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2016. godinu, Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2017. godinu, Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2018. godinu, Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2020. godinu, Program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020, Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020 i Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike 2015-2017), koji se finansiraju iz sredstava Evropske unije i realizuju kroz sistem indirektnog upravljanja. Ovo podrazumijeva da je ovlaštenje za upravljanje EU sredstvima prenijeto na domaću administraciju, čemu je prethodilo dobijanje izjave o spremnosti (tzv. akreditacije) od strane Evropske komisije. Ukupna vrijednost pomenutih programa je 181,2 miliona eura, dok je CFCU zadužen za realizaciju oko 75 miliona eura.

Realizacija Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2014. godinu (85-90% EU doprinos, 10-15% nacionalno ko-finansiranje):

Ukupna vrijednost ovog programa je oko **39,2 miliona eura**, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 18,26 miliona eura. Finansijski sporazum je potpisan 10. decembra 2015. godine, a rok za ugovaranje je bio 10. decembar 2018. godine.

U okviru navedenog programa, CFCU je zadužen za sprovođenje 23 tenderske procedure, čije su korisničke institucije Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (Sektor Demokratija i upravljanje), Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (Sektor Životna sredina i klimatske akcije), Ministarstvo kapitalnih investicija (Sektor Saobraćaj) i Ministarstvo ekonomskog razvoja (Sektor Konkurentnost i inovacije).

Imajući u vidu da je Godišnji akcijski program za Crnu Goru za 2014. godinu u potpunosti ugovoren krajem 2018. godine (u okviru predviđenog roka za ugovaranje), tokom 2021. godine nastavljena je faza implementacija ugovora. Do kraja 2021. godine, uspješno je završeno 18 ugovora. Pandemija korona virusa je uticala na kašnjenje u realizaciji ugovornih obaveza i nemogućnost sprovođenja određenih aktivnosti na daljinu, zbog čega je produženje trajanja implementacije inicirano za 6 ugovora. Imajući u vidu da su u okviru ovog Programa ostvarene uštede u ukupnom iznosu od oko 0,93 miliona eura, tokom 2021. godine pokrenute su aktivnosti na planiranju adekvatne preraspodjele sredstava u skladu sa prioritetnim oblastima podrške koje su prepoznate na nacionalnom nivou. Obezbjedivanje dodatnih sredstava za tehničku podršku korisničkim institucijama je predviđeno za projekte jačanja kapaciteta u oblasti državne pomoći i javnih nabavki, razvijanja elektronskog sistema javnih nabavki, unapređenja budžetskog sistema i višegodišnjeg budžetskog planiranja i podrške za usklađivanje i sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti unutrašnjeg tržišta. Dakle, tokom 2021. godine iznos od 232.145,00 eura je preraspoređen za usklađivanje i sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti unutrašnjeg tržišta, dok je iznos od 199.906,00 eura preraspoređen za razvijanje elektronskog sistema javnih nabavki.

Od ukupnog iznosa ugovorenih sredstava (17,743,754.21€), do kraja 2021. je isplaćeno 14,674,813.35€ (82.70%). Tokom 2022. godine planirano je sprovođenje 3 kontrole na licu mjesta, verifikacija izvještaja i izvršenje preostalih plaćanja po osnovu aktivnih ugovora. Tokom 2022. godine se očekuje uspješna preraspodjela dostupnih sredstava i na preostale prioritetne oblasti.

Realizacija Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2016. godinu (90% EU doprinos, 10% nacionalno ko-finansiranje):

Ukupna vrijednost ovog programa je oko **25 miliona eura**, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje preko 6,9 miliona eura. Finansijski sporazum je potpisan 22. decembra 2017. godine, dok je rok za ugovaranje bio 22. decembar 2020. godine.

U okviru navedenog programa, CFCU je zadužen za sprovođenje 9 procedura čija je korisnička institucija Ministarstvo ekonomskog razvoja (Sektor Konkurentnosti i inovacija).

Imajući u vidu činjenicu da je 22. decembra 2020. godine istekao rok za ugovaranje svih projekata u okviru ovog Programa, tokom 2021. godine uslijedila je faza implementacije 10 ugovora (u okviru 2 tenderske procedure za nabavku opreme potpisano je 5 ugovora, a pored toga potpisana su još 3 ugovora o uslugama, 1 ugovor o direktnom grantu i 1 *twinning* ugovor). Tenderska procedura za jedan ugovor o uslugama u iznosu od 1,3 miliona eura je otkazana zbog nepravilnosti u sprovođenju evaluacionog postupka. Takođe, sredstva predviđena za grant šemu za podršku malim i srednjim preduzećima u iznosu od 0,8 miliona eura su preusmjerena na direktnu budžetsku podršku za saniranje posljedica pandemije COVID-19. Do kraja 2021. godine uspješno je završeno 7 ugovora. Pandemija korona virusa je uticala na kašnjenje u realizaciji ugovornih obaveza i nemogućnost sprovođenja određenih aktivnosti na daljinu, zbog čega je produženje trajanja implementacije inicirano za 2 ugovora. Tokom 2022. godine planiran je nastavak praćenja implementacije ugovora. Od ukupnog iznosa ugovorenih sredstava (5.095.942,00€), do kraja 2021. je isplaćeno 3.741.793,26€ (73,43%). Tokom 2022. godine planirano je sprovođenje 5 kontrola na licu mjesta, verifikacija izvještaja i izvršenje plaćanja po osnovu aktivnih ugovora.

Realizacija Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2017. godinu (100% finansirano od strane EU)

Ukupna vrijednost ovog programa je oko 16 miliona eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 2,9 miliona eura, koji se finansiraju iz Instrumenta za evropsku integraciju. Finansijski sporazum je potpisan 17. decembra 2018. godine, dok je rok za ugovaranje bio 17. decembar 2021. godine.

U okviru navedenog programa, CFCU je zadužen za sprovođenje 18 tenderskih procedura, čije su korisničke institucije Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija i Kancelarija za evropske integracije.

U okviru Programa je potpisano 18 ugovora i otpočela je njihova implementacija. Do kraja 2021. godine je završeno 8 ugovora, pa se trenutno sprovodi 10 ugovora.

Tokom 2022. godine planiran je nastavak praćenja implementacije ugovora. Od ukupnog iznosa ugovorenih sredstava (2,628,115.00€), do kraja 2021. je isplaćeno 1,253,469.01€ (47.69%). Tokom 2022. godine planirano je sprovođenje 5 kontrola na licu mjesta, verifikacija izvještaja i izvršenje plaćanja po osnovu aktivnih ugovora.

Realizacija Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2018. godinu (100% finansirano od strane EU):

Ukupna vrijednost ovog programa je oko 38,7 miliona eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje oko 2 miliona eura. Finansijski sporazum je potpisan 2. decembra 2019. godine, dok je rok za ugovaranje 2. decembar 2022. godine.

U okviru ovog Programa, CFCU je zadužen za sprovođenje 7 tenderskih procedura čije su korisničke institucije Ministarstvo finansija i socijalnog staranja i Ministarstvo unutrašnjih poslova (Sektor Vladavina prava i temeljna prava). Sredstva koja su prvenstveno namijenjena za projekte Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (Sektor Poljoprivreda i ruralni razvoj) su ustupljena za saniranje posljedica pandemije COVID-19.

Tokom 2021. godine potpisano je 5 ugovora. Takođe, za preostalih 5 ugovora je otpočelo usaglašavanje tenderske dokumentacije sa korisničkim institucijama. Pokretanje ovih tenderskih procedura je planirano za 2022. godinu. Od ukupnog iznosa ugovorenih sredstava (476,884.66€), do kraja 2021. je isplaćeno 71,756.04€ (15.05%). Tokom 2022. godine planirano je sprovođenje 3 kontrole na licu mjesta, verifikacija izvještaja i izvršenje plaćanja po osnovu aktivnih ugovora.

Kako rok za ugovaranje po ovom Programu ističe 2. decembra 2022. godine, potrebno je intenzivirati aktivnosti na pripremi i dostavljanju tenderske dokumentacije za preostale ugovore.

Realizacija Godišnjeg akcijskog programa IPA-e za Crnu Goru za 2020. godinu (91,88% EU doprinos, 8,12% nacionalno ko-finansiranje):

Ukupna vrijednost ovog programa je oko 24 miliona eura, od kojih CFCU kao ugovorno tijelo realizuje 9,2 miliona eura. Finansijski sporazum za ovaj Program je potpisan 28. avgusta 2020. godine, dok je rok za ugovaranje 28. avgust 2023. godine.

U okviru ovog Programa CFCU će biti zadužen za sprovođenje 11 procedura čije su korisničke institucije Ministarstvo ekonomskog razvoja (Sektor Konkurentnost i inovacije i Sektor zapošljavanje) i Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (Sektor Nauka).

Tokom 2021. godine pokrenute su dvije tenderske procedure, grant šema koja je u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta i ugovor o uslugama u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja. Takođe, tokom 2021. godine je otpočelo usaglašavanje dokumentacije za 4 ugovora sa korisničkim institucijama dok je kraje godine priveden kraju postupak ugovaranja jednog ugovora o uslugama.

Tokom 2022. godine je planirano pokretanje 9 procedura koje su planirane Programom, kao i potpisivanje ugovora za već objavljene tenderske procedure.

Realizacija Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike 2015-2017 (SOPEES) (85% EU doprinos, 15% nacionalno ko-finansiranje)

Ukupna vrijednost Programa je 18 miliona eura, od kojih je CFCU zadužen za sprovođenje 17 miliona eura. Finansijski sporazum za ovaj Program je potpisan 12. jula 2018. godine, dok je aneks Sporazuma potpisan u avgustu 2020. godine.

U okviru ovog programa CFCU sprovodi ukupno 22 procedure, a čije su korisničke institucije Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta i Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava.

Do kraja 2021. godine, potpisano je 74 ugovora, čija implementacija je nastavljena tokom godine. Takođe, do kraja 2021. godine je završen 31 ugovor, pa se trenutno sprovodi 43 ugovora.

Važno je napomenuti i da su, na osnovu ušteda ostvarenih prilikom potpisivanja ugovora, obezbijedena sredstva za još jednu grant šemu za sprovođenje obuka i zapošljavanje u oblasti deficitarnih zanimanja u iznosu od 0,7 miliona eura. Pored ove grant šeme, u 2021. godini je pokrenut tender za 1 ugovor o nabavci opreme i 1 ugovor o uslugama. Do kraja 2021. godine su potpisani svi ugovori planirani u okviru ovog Programa, osim 1 ugovora o uslugama u nadležnosti Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava čije se potpisivanje očekuje u prvom kvartalu 2022. godine.

Kada je u pitanju sprovođenje ugovora iz navedenog Programa, pandemija korona virusa je takođe uticala na kašnjenje u realizaciji ugovornih obaveza i nemogućnost sprovođenja određenih aktivnosti na terenu, zbog čega je u prethodnom periodu inicirana suspenzija aktivnosti ili produženje implementacije za 20 aktivnih ugovora.

Imajući u vidu da su u okviru ovog Programa ostvarene uštede, tokom 2021. godine ukupan iznos od 153.770,00 eura je preraspoređen na dva ugovora o uslugama.

Tokom 2022. godine planiran je nastavak praćenja implementacije ugovora. Od ukupnog iznosa ugovorenih sredstava (16,532,533.12€), do kraja 2021. je isplaćeno 12,224,781.11€ (73.94%). Tokom 2022. godine planirano je sprovođenje 54 kontrola na licu mjesta, verifikacija izvještaja i izvršenje plaćanja po osnovu aktivnih ugovora.

Realizacija Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020. godine

Program prekogranične saradnje Crna Gora-Albanija je usvojen u decembru 2014. godine, ukupne vrijednosti 11,9 miliona eura, od čega je 10,7 miliona eura namijenjeno finansiranju projekata u nadležnosti CFCU.

U okviru prvog poziva za dostavljanje projekata, od 8 ugovora sa uspješnim aplikantima u iznosu od 2,75 miliona eura a do kraja 2021. godine je završena implementacija svih 8 ugovora.

Drugi poziv za dostavljanje projektnih aplikacija je uspješno okončan 2020. godine potpisivanjem novih 7 ugovora u vrijednosti od 2,66 miliona eura. Tokom 2021. godine aktivnosti su bile usmjerene na implementaciju ugovora potpisanih u okviru drugog poziva.

Treći poziv za dostavljanje projektnih aplikacija je objavljen 29. juna 2021. godine u iznosu od 4,9 miliona eura. Evaluacioni proces je otpočeo krajem godine i biće nastavljen 2022. godine kada se očekuje potpisivanje novih ugovora. Pored redovnih aktivnosti na praćenju već potpisanih ugovora radiće se na okončanju pregleda finalnih izvještaja za one koji su privedeni kraju.

Do sada je po osnovu ovog Programa isplaćeno 1,852,434.20€, tj. 90.76% od ukupno ugovorenih sredstava za prvi poziv (2.752.377,38 eura) i 1,203,393.35€ odnosno 56.10% od ukupno ugovorenih sredstava za drugi poziv (2.656.620,34 eura).

Realizacija Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020. godine

Program prekogranične saradnje Crna Gora-Kosovo je usvojen u decembru 2014. godine, ukupne vrijednosti 8,4 miliona eura, od čega je 7,6 miliona eura namijenjeno finansiranju projekata u nadležnosti CFCU.

U okviru prvog poziva za dostavljanje projektnih predloga, potpisano je ukupno 7 ugovora sa uspješnim aplikantima u vrijednosti od 2,02 miliona eura a do kraja 2021. godine je završena implementacija svih 7 ugovora.

Pored redovnog sprovođenja ugovornih obaveza za već potpisane ugovore, okončana je procedura ugovaranja za drugi poziv za dostavljanje projektnih predloga. Potpisano je 6 ugovora ukupne vrijednosti od 2 miliona eura. Tokom 2021. godine aktivnosti su bile usmjerene na implementaciju ugovora potpisanih u okviru drugog poziva.

Treći poziv za dostavljanje projektnih aplikacija je objavljen 11. maja 2021. godine u iznosu od 3,4 miliona eura. Evaluacioni proces je otpočeo krajem godine i biće nastavljen 2022. godine kada se očekuje potpisivanje novih ugovora. Pored redovnih aktivnosti na praćenju već potpisanih ugovora radiće se na okončanju pregleda finalnih izvještaja za one koji su privedeni kraju.

U okviru ovog Programa ukupno je isplaćeno 2,498,071.49€, tj. 91.70% od ukupno ugovoreni sredstava za prvi poziv (2.019.993,38 eura) i 1,490,403.70€ odnosno 59.75% od ukupno ugovoreni sredstava za drugi poziv (2.016.678,23 eura).

II Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći u ulozi Kontrolnog tijela

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći vrši funkciju Kontrolnog tijela za **Program prekogranične saradnje Crna Gora – Srbija 2014-2020. godine.** Uloga Kontrolnog tijela se odnosi na obavezu praćenja implementacije ugovora i verifikacije troškova prijavljenih od strane korisnika iz Crne Gore.

Ugovorno tijelo po ovom prekograničnom programu je Ministarstvo finansija Republike Srbije. Po prvom pozivu objavljenom u okviru programa potpisano je 9 ugovora krajem 2018. godine, čija implementacija je završena, dok je jedan raskinut. Takođe, tokom 2020. i 2021. godine potpisano je još 9 ugovora u okviru drugog poziva. Dakle, tokom 2021. godine aktivnosti su bile usmjerene na implementaciju ugovora iz prvog poziva, dok će se tokom 2022. godine sprovoditi i ugovori iz drugog poziva.

III Prvi nivo kontrole za projekte u okviru trilateralnih programa

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći takođe sprovodi i aktivnosti prvog nivoa kontrole u okviru pet programa, i to tri transnacionalna (Adrijski, Dunavski i Mediteranski) i dva trilateralna (Italija-Albanija-Crna Gora i Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora).

Tokom 2021. godine ukupno je prijavljeno 551.982,19 eura po osnovu projekata u okviru Adrijskog Transnacionalnog programa od kojih je odobreno 551.982,19 eura (100%). Sprovedeno je 13 provjera na licu mjesta. U okviru Dunavskog transnacionalnog programa prijavljeno je 235.123,86 eura, od kojih je odobreno 235.123,86 eura (100%), dok je u okviru Mediteranskog programa prijavljeno 466.417,45 eura, a odobreno 466.417,45 eura (100%). U okviru Dunavskog i Mediteranskog programa u toku 2021. godine nije bilo provjera na licu mjesta.

Kada govorimo o trilateralnom programu sa Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, ukupno je prijavljeno 1.687.480,72 eura, od kojih je odobreno 1.687.300,72 (99,99%). U okviru ovog programa sprovedeno je 10 provjera na licu mjesta. U okviru trilateralnog programa sa Italijom i Albanijom, ukupno je prijavljeno 4.345.0474,16 eura, od kojih je odobreno 4.345.0474,16 eura (100%). Za ovaj program, u toku 2021. godine, sprovedeno je 15 provjera na licu mjesta. Takođe, u okviru trilaterale sa Italijom i Albanijom, sprovedena je revizija operacija za 4 projekta (FOOD4HEALTH, 3C, TO BE READY i CrossWater), u okviru koje je revidirana suma od 1.649.325,09 eura i nije bilo neprihvatljivih troškova. Kroz sprovedene sistemske revizije i proceduru FLC Quality Review, sistem je ocijenjen sa pozitivnom ocjenom.

Direktorat nastavlja sprovođenje prvog nivoa kontrole u svim navedenim programima, a shodno programskoj dinamici. Korisnici svih transnacionalnih i trilateralnih programa svoje izvještaje dostavljaju 2 puta godišnje. Provjere na licu mjesta će se sprovoditi za one korisnike koji do sada nijesu bili predmet istih, a planirane su u skladu sa programskim aktivnostima i dinamikom.

IV Kontrola dokumenata i davanje preporuka za unapređenje dokumentacije

U dijelu redovne provjere tokom 2021, izvršena je kontrola nad - 374 paketa dokumentacije (Za Godišnji akcioni program za 2014. godinu (CAP 2014) – 16 dokumenata; Za Godišnji akcioni program za 2016. godinu (CAP 2016) – 8 dokumenata; Za Godišnji akcioni program za 2017. godinu (CAP 2017) – 71 dokument; Za Godišnji akcioni program za 2018. godinu (CAP 2018) – 36 dokumenata; Za Godišnji akcioni program za 2020. godinu (CAP 2020) – 28 dokumenata; Sektorski operativni program za obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017) – 168 dokumenata; Prekogranični program Crna Gora – Kosovo – 36 dokumenata; Prekogranični program Crna Gora – Albanija – 11 dokumenata) koja su se slala na ex-ante kontrolu u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori (DEU). Uticaj izvršenih kontrola je bio takav da je od kompletne dokumentacije koja je poslata na ex ante kontrolu u DEU procenat odbijanja po programima iste iznosi:

- za Godišnji akcioni program za 2014. godinu (CAP 2014) – 21,05% ;
- za Godišnji akcioni program za 2016. godinu (CAP 2016) – 10,00% ;
- za Godišnji akcioni program za 2017. godinu (CAP 2017) – 18,96% ;
- za Godišnji akcioni program za 2018. godinu (CAP 2018) – 13,88% ;
- za Godišnji akcioni program za 2020. godinu (CAP 2020) – 22,22% ;
- za Sektorski operativni program za obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017) – 17,17% ;
- za Prekogranični program Crna Gora – Kosovo – od 2016. godine od kada se vodi evidencija je bilo 14,92%, dok je za 2021. godinu procenat odbijanja 17,39% ;
- za Prekogranični program Crna Gora – Albanija – od 2016. godine od kada se vodi evidencija je bilo 10,93%, dok je za 2021. godinu procenat odbijanja 11,11%.

V Praćenje ispunjenosti uslova za održavanje akreditacije za decentralizovano/indirektno upravljanje EU fondovima na nivou Direktorata i predlaganje i praćenje sprovođenja korektivnih mjera

Direktorat je početkom 2022. godine za svaki pojedinačni program koji se implementira kroz decentralizovani/indirektni model upravljanja izdao Izjave o upravljanju. Izjave su izdate za sljedeće programe:

- Sektorski operativni program za obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017)
- Godišnje akcione programe 2014/2016/2017,2018,2020
- Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i
- Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo

Prpratna dokumentacija izdata uz Izjave za svaki pojedinačni program je bila sljedeća:

- Kontrolna lista za godišnju izjavu o upravljanju;
- Izjavu o upravljanju rukovodioca CFCU-a;
- Tabela za potrebe mjerenja ključnih indikatora rizika – KRI;
- Tabela za potrebe mjerenja ključnih indikatora uspješnosti – KPI (2014-2015);
- Tabela za potrebe mjerenja ključnih indikatora uspješnosti – KPI (2016-2017);
- Tabela za potrebe mjerenja ključnih indikatora uspješnosti – KPI (2018-2020);
- Praćenje akcionog plana za implementaciju preporuka izdatih od strane revizora EK;

dok je dokumentacija za programe prekogranične saradnje bila upotpunjena i sljedećom dokumentacijom:

- Tabelarni prikaz revizorskih nalaza;
- Izvjestaj o funkcionisanju unutrašnjeg kontrolnog okvira;
- Akcioni plan za izdatu rezervaciju za 2021. godinu (samo za Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija) ;
- Izvjestaj o praćenju akcionog plana za rezervaciju izdatu za 2020. godini;

- Rezime provjera na licu mjesta sprovedenih u 2021. godini.

Jedini operativni program za koji je Izjava o upravljanju izdata uz rezervaciju je program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija. Tokom 2021. godine Kontrolno tijelo Albanije za ovaj program počelo je da vrši verifikaciju troškova za grant korisnike iz Albanije, ali zbog nedostatka osoblja, kao i usvajanja procedura na nivou kontrole programa, kvalitet izvršenih verifikacija je bio loš. To je dovelo do preopterećenja zaposlenih u CFCU-u, odnosno do poteškoća i problema zbog jezičkih i zakonodavnih barijera.

U međuvremenu, Kontrolno tijelo Albanije verifikovalo je većinu finansijskih izvještaja, ali i dalje sa velikim zakašnjenjem. Takođe, postoje i pritužbe korisnika, odnosno partnera iz Albanije, da su troškovi odbijeni bez razloga.

Rezervacija je izdata jer ova situacija može izazvati finansijske posljedice za Crnu Goru, kao vodeću zemlju u Programu. Takođe treba istaći nedostatak efikasne komunikacije unutar Kontrolnog tijela, što dodatno ugrožava nesmetano funkcionisanje sistema i implementaciju programa u cjelini.

Važno je istaći da su u cilju rješavanja ovog problema neophodni dodatni sastanci i intenziviranje komunikacije sa HOS-om Albanije i sa Kontrolnim tijelom u Albaniji, kako bi se uklonile sve prepreke koje negativno utiču na produktivnost i efikasnost Kontrolnog tijela.

Albanska NIPAC kancelarija je kontaktirana preko crnogorske NIPAC kancelarije 1. juna 2021. godine, kako bi se pomoglo CFCU-u da uspostavi dobru saradnju sa Kontrolnim tijelom Albanije. Istaknuto je da nije ispoštovana dinamika verifikacija, koja je dogovorena između CFCU-a i Kontrolnog tijela na sastanku u januaru 2021. godine. Predložena su dva rješenja za prevazilaženje ovog problema: da osoblje CFCU-a zajedno sa osobljem Kontrolnog tijela Albanije verifikuje izveštaje ili da angažuje spoljne stručnjake iz projekta tehničke pomoći da sprovedu obuku na radnom mestu i pomognu Kontrolnom tijelu Albanije da završi ovaj zadatak. Odluka albanske strane se još čeka.

Na sjednici Operativne strukture, održanoj 23. decembra 2021. godine, konstatovano je da ima pomaka u radu Kontrolnog tijela, međutim, i dalje se bilježe ogromna kašnjenja. Donijeta je odluka da se uputi zvanično pismo albanskom HoS-u, gde će još jednom biti naglašen značaj poštovanja rokova utvrđenih u Procedurama kontrole na nivou programa.

VI Predlaganje unapređenja i izmjena postojećeg sistema upravljanja i procedura kroz redovno ažuriranje Priručnika o procedurama

Tokom 2021. godine, Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći je posredstvom Direkcije za kontrolu kvaliteta pokrenuo 2 zahtjeva za izuzećima u odnosu na procedure definisane internim priručnikom o procedurama (Manual of Procedure, MoP), u cilju pojednostavljivanja procedura sprovedenih od strane Direkcije za ugovaranje sredstava EU pomoći i sprovođenje ugovora, ali i Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći kao cjeline. U skladu sa prethodno navedenim, koordinator MoP-a, kroz komunikaciju sa službenicama Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći koja se realizuje na nedjeljnom nivou, prikuplja sve neophodne podatke, na temelju kojih realizuje procesuiranje zahtjeva za izuzećima, a sve u cilju unaprijeđenja procedura propisanih MoP-om. Prijedlozi za izmjenama procedura se dostavljaju Nacionalnom službeniku na ovjeravanje (NAO-u) na finalno odobrenje/verifikovanje. Oba zahtjeva za izuzećima, procesuirana tokom prethodne godine, zvanično su odobrena od strane NAO-a.

U 2021. godini u Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći se zaposlilo 3 novih službenika, koji su dobili ugovor na određeno. U cilju osposobljavanja novozaposlenih za rad u što kraćem vremenskom periodu, pripremljena je neophodna dokumentacija potpisana od strane svakog novog zaposlenog pojedinačno i to: opis poslova, deklaracija o povjerljivosti i nepristrasnosti, priručnik o procedurama koji je predat svakom novozaposlenom službeniku ponaosob, kao i obrazac sa inicijalnim obukama i treninzima, organizovanim od strane dodijeljenih mentora na nivou Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći. Pored toga, u 2021. godini, petoro (5) službenika je napustilo Direktorat, te su u skladu sa propisanim procedurama pripremljeni i potpisani primopredajni obrasci.

VII Izvještavanje o nepravilnostima, prevarama i potencijalnim rizicima

Službenik za nepravilnosti na nivou Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći redovno izvještava o uočenim nepravilnostima iz djelokruga rada Direktorata.

Tokom 2021. godine nisu identifikovane nepravilnosti u korišćenju sredstava Instrumenta za pretpristupnu pomoć Evropske unije (IPA). Prema tome, nije bilo nepravilnosti koje su procesuirane NAO-u na finalno odobrenje. Takođe, tokom 2021. godine, nisu detektovani slučajevi prevara u sprovođenju procedura.

Službenica za upravljanje rizicima zadužena je za prijavljivanje, nadgledanje i sprovođenje korektivnih mjera iz domena nadležnosti Direktorata, sa ciljem otklanjanja rizika ili umanjavanja negativnih efekata istih. U Direktoratu su tokom 2021. godine prepoznate 23 rizične situacije, pri čemu 8 rizika i dalje ima status „otvoreni“.

VIII Direktorat kao predmet revizija

Revizija Evropske komisije – u toku 2021. godine, Evropska komisija je sprovela jednu reviziju u CFCU-u i ostatku operativne strukture, i to:

Revizija Evropske komisije (DG NEAR) za prekogranične programe Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo za 2014-2015, Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo za 2016-2017, Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo za 2016-2020 i Nacionalni akcioni programi za Crnu Goru za 2014., 2016., 2017., 2018 i 2020. godinu. Predmet revizorske misije su bile sve oblasti koje su djelokrug rada Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći, počev od raspoloživih ljudskih resursa (kapaciteta CFCU a), pa do finansijskog upravljanja i računovodstvenog sistema, kao i procjenu kvaliteta računovodstvenih podataka koji se odnose na sredstva IPA II.

U vezi sa navedenim, predstavnici Direktorata su aktivno učestvovali na sastancima sa revizorima i u pripremi potrebne dokumentacije, u cilju ispunjenja zahtjeva revizije.

Revizija Revizorskog tijela Crne Gore – u toku 2021. godine, Revizorsko tijelo Crne Gore je sprovelo 10 revizija u CFCU-u i ostatku operativne strukture, i to:

- Revizija sistema upravljanja i kontrole za Nacionalni program Crne Gore za 2014 (CAP 2014), Nacionalni program Crne Gore za 2016 (CAP 2016), Nacionalni program Crne Gore za 2017 (CAP 2017) radi dodatne kontrole i potencijalnog zatvaranja nalaza datih u prethodnoj godini;
- Revizija sistema za program prekogranične saradnje IPA II „Srbija – Crna Gora (2014-2020)“ radi dodatne kontrole i potencijalnog zatvaranja nalaza datih u prethodnoj godini;
- Revizija operacija za IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020, gdje se predmetna revizija vršila na izdacima prijavljenim Evropskoj Komisiji. Uzorak za reviziju operacija obuhvata sledeće projekte: CFCU/MNE/050 – *“Disasters do not know borders”*, CFCU/MNE/051 – *“Preserving Cultural Landscape of Albania and Montenegro”* i CFCU/MNE/053 – *“Youth Montenegrins and Albanians in Raspberry Crops”*, radi dodatne kontrole i potencijalnog zatvaranja nalaza datih u prethodnoj godini;
- Revizija sistema upravljanja, kontrole i nadzora u tijelima Operativne i Upravljačke strukture za IPA II Program prekogranične saradnje 2014-2020 „Crna Gora – Albanija“ i IPA II Program prekogranične saradnje 2014-2020 „Crna Gora - Kosovo“, obuhvatajući ključne kontrolne elemente navedene u Aneksu B Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru instrumenata pretpristupne podrške (IPA II), radi dodatne kontrole i potencijalnog zatvaranja nalaza datih u prethodne dvije godine;
- Revizija sistema upravljanja i kontrole (MCS) za Višegodišnji akcijski program za Crnu Goru za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017, radi dodatne kontrole i potencijalnog zatvaranja nalaza datih u prethodne dvije godine;
- Revizija operacija za IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020, gdje se predmetna revizija vršila na izdacima prijavljenim Evropskoj Komisiji. Uzorak za reviziju operacija obuhvata sledeće projekte: CFCU/MNE/071 – *“Green jobs for better future of cross-border region of Montenegro and Kosovo”*; CFCU/MNE/069 – *“Eco and Outdoor Tourism Actions of the Balkan Alps”*;

CFCU/MNE/050 – “Disasters do not know borders”, i CFCU/MNE/055 – “Augmenting Cooperation – from Christian Antiquities Towards Enhanced Tourism”, radi dodatne kontrole i potencijalnog zatvaranja nalaza datih u prethodnoj godini;

- Revizija godišnjih finansijskih izveštaja, računa, izjava i godišnjih bilansa za programe (CAP 2014, CAP 2016, CAP 2017, CAP 2018, CAP 2020 i SOPEES);

- Revizija izdataka koji su prijavljeni Evropskoj Komisiji u zahtjevu za plaćanje br. 2 od 23.03.2021. godine za programe CAP 2016 i CAP 2017 u Direkciji za Nacionalni fond (NFD), Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) i Ministarstvu ekonomskog razvoja (PIU). Predmet kontrole Revizorskog tijela dodatno je bio i pregled i ispitivanje procedura, postupaka i akata u tijelima Operativne i Upravljačke strukture.

- Revizija sistema upravljanja, kontrole i nadzora na terenu u tijelima Operativne i Upravljačke strukture za IPA II Program prekogranične saradnje za sva tri prekogranična bilateralna programa: 2014-2020 „Crna Gora – Albanija“, IPA II Program prekogranične saradnje 2014-2020 „Crna Gora - Kosovo“, kao i IPA II Program prekogranične saradnje 2014-2020 „Srbija – Crna Gora“, obuhvatajući ključne kontrolne elemente navedene u Aneksu B Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru instrumenata prepristupne podrške (IPA II);

- Revizija sistema upravljanja i revizija operacija (kontrola na terenu) za Nacionalne akcione programe za Crnu Goru za 2014., 2016., 2017., 2018 i 2020. Godinu, gdje je najviše akcenta stavljeno na finansijski dio za ugovore: CFCU/MNE/073; CFCU/MNE/075; CFCU/MNE/141 CFCU/MNE/144 i MN 14 IPA FI 02 17 R.

- Revizija operacija/transakcija za Višegodišnji akcijski program za Crnu Goru za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPEES). Predmetna revizija je obuhvatila troškove koji su prijavljeni Evropskoj Komisiji dana 29.03.2021. godine kroz Deklaraciju o troškovima u okviru Zahtjeva za plaćanje br.2.

U vezi sa navedenim, predstavnici Direktorata su aktivno učestvovali na sastancima sa revizorima i u pripremi potrebne dokumentacije, u cilju ispunjenja zahtjeva revizije.

Kancelarija za podršku šefu Operativne strukture – u toku 2021. godine, Kancelarija za podršku šefu Operativne strukture je sprovela 1 reviziju u CFCU-u i ostatku operativne strukture, i to:

- Revizija systemske kontrole, kao i revizija operacija na licu mjesta za IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020 i IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020, gdje je kontrola bila primarno usmjerena na provjeru dokumentacije koja se odnosi na plaćanja izvršena prema grant korisnicima. U dijelu koji se odnosi na realizovana plaćanja, Kancelarija za podršku šefu Operativne strukture je izvršila analizu uzorka na 3. ugovorena projekta, ili preciznije:

- “CFCU/MNE/054 - *Child friendly tourism in the cross border region*”, čiji je korisnik Asocijacija za demokratski prosperitet – ZID;
- “CFCU/MNE/070 - *Cross border joint initiatives for better waste management*”, čiji je korisnik Komunalne Djelatnosti Plav.

U vezi sa navedenim, predstavnici Direktorata su aktivno učestvovali na sastancima sa revizorima i u pripremi potrebne dokumentacije, u cilju ispunjenja zahtjeva revizije.

Direktorat za upravljačku strukturu - u toku 2021. godine, Direktorat za upravljačku strukturu Ministarstva finansija i socijalnog staranja je u toku 2021. godine, sproveo 1 reviziju u CFCU-u i ostatku operativne strukture, i to:

- Revizija na licu mjesta u cilju provjere sprovedenih transakcija i ocjene prihvatljivosti troškova u vezi sa Programima prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2015 i Crna Gora – Kosovo 2014-2015. Direkcija za nadgledanje sistema je kao uzorak obuhvatila 4 ugovora koji su bili predmet transakcione provjere:

- **CBC MNE-ALB 2014-2015**: Grant ugovor – CFCU/MNE/050 “Disasters do not know borders”;

- **CBC MNE-ALB 2014-2015:** Grant ugovor - CFCU/MNE/055 "Augmenting cooperation from Christian antiquities towards";
- **CBC MNE-KOS 2014-2015:** Grant ugovor - CFCU/MNE/070 "Cross-border joint initiatives for better waste management";
- **CBC MNE-KOS 2014-2015:** Grant ugovor - CFCU/MNE/082 "Self-employment and social entrepreneurship for youth".

U vezi sa navedenim, predstavnici Direktorata su aktivno učestvovali na sastancima sa revizorima i u pripremi potrebne dokumentacije, u cilju ispunjenja zahtjeva revizije.

IX Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

Tokom 2021. godine, CFCU je bio zadužen za realizaciju jednog zaključka koji je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 15. aprila 2021. godine, vezano za potpisivanje ugovora o prenosu svojinskih ovlaštenja nad opremom, u skladu sa usvojenom *Informacijom o prenosu svojinskih ovlaštenja nad pokretnim stvarima stečenim iz pretpristupnih fondova Evropske unije (IPA fondovi)*. Navedeni zaključak je realizovan.

9. DIREKTORAT ZA UPRAVLJAČKU STRUKTURU

Realizacija programa rada Vlade CG za 2021. godinu i realizacija Zaključaka Vlade Crne Gore

U toku 2021. godine Direktorat za upravljačku strukturu (DUS) je pripremio i Vladi dostavio na razmatranje i usvajanje tri Informacije u vezi sa sprovođenjem IPA programa kroz model samostalnog upravljanja i to:

1. Informaciju o predlogu imenovanja Nacionalnog službenika za ovjeravanje nadležnog za finansijsko upravljanje programima IPA i efikasno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola;
2. Informaciju o rizicima u ugovaranju projekata planiranih Godišnjim akcionim programima za Crnu Goru za 2017. i 2018. godinu, sa stepenom tajnosti INTERNO;
3. Informaciju o ključnim rizicima u sprovođenju IPARD II programa.

Informacije su pripremljene u skladu sa obavezom praćenja funkcionisanja sistema samostalnog upravljanja sredstvima pretpristupne podrške Evropske unije i u skladu sa dinamikom realizacije pojedinačnih programa, posebno uzevši u obzir ključne rizike u sistemu upravljanja EU sredstvima i potrebu tretiranja istih u cilju što uspješnijeg sprovođenja programa i povlačenja što većeg dijela dostupnih sredstava.

Pripremljene Informacije su i usvojene od strane Vlade, sa pratećim Zaključcima, a praćenje realizacije istih u nadležnosti je tijela na koja se odnose specifični Zaključci.

Realizacija obaveza po Programu pristupanja CG u EU

Djelokruga rada Direktorata za upravljačku strukturu nije u direktnoj korelaciji sa Programom pristupanja CG u EU, međutim, upravljanje pretpristupnim fondovima Evropske unije i uspostavljanje sistema samostalnog upravljanja EU fondovima jedno je od mjerila pregovaračkog poglavlja 22 „Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata“ kojim je definisana sledeća obaveza:

„Da Crna Gora uspostavi institucionalni okvir za sprovođenje kohezivne politike EU, uključujući i formalno određivanje institucionalnih struktura (s definisanim zadacima i odgovornostima) za upravljanje Operativnim programom. Ovo se odnosi na upravljačko tijelo, tijelo za ovjeravanje i revizorsko tijelo, kao i na posrednička tijela, gdje je to moguće i već identifikovano. Potrebno je obezbijediti adekvatno razdvajanje funkcija između relevantnih institucija u sistemu upravljanja.“

Imajući u vidu navedeno, spremnost u pogledu institucionalne strukture za upravljanje fondovima EU nakon pristupanja u velikoj mjeri će zavistiti od spremnosti i uspješnosti sistema samostalnog upravljanja pretpristupnim fondovima, posebno u pogledu sticanja iskustva i izgradnje kapaciteta.

Dodatno, indirektan uticaj na Program pristupanja CG u EU ima i procenat iskorištenosti dostupnih sredstava pretpristupne podrške, imajući u vidu da se kroz navedena sredstva finansiraju aktivnosti koje su u direktnoj ili indirektnoj vezi sa ispunjavanjem pojedinalnih mjerila u svim pregovaračkim poglavljima, pa se samim tim može napraviti veza između Direktorata za upravljačku strukturu kao dijela sistema samostalnog upravljanja pretpriputnim fondovima EU i procesa pristupanja.

Realizacija Programa rada Ministarstva za 2021. godinu

Kadrovski kapaciteti

Zaključno sa krajem 2021. godine, Direktorat za upravljačku strukturu je, pored generalne direktorice, brojao ukupno 9 zaposlenih. Naime, u okviru Direkcija za nadgledanje sistema zaposleno je 5 službenika: načelnik Direkcije i 4 službenika za nadgledanje sistema, od kojih su 3 službenika angažovana na osnovu ugovora na neodređeno vrijeme, a 1 službenik na osnovu Ugovora o djelu. U okviru Direkcije za nacionalni fond, zaposleno je ukupno 4 službenika: načelnik Direkcije za nacionalni fond, 2 finansijska menadžera i 1 računovođa i svi zaposleni u direkciji su angažovani na osnovu ugovora na neodređeno vrijeme. U toku 2021. godine je došlo do manjih promjena unutar Direktorata, pa je jedan službenik koji je bio angažovan na poziciji finansijskog menadžera preraspoređen u Direkciju za nadgledanje sistema.

Imajući u vidu da je tokom cijele 2021. godine bila aktuelna pandemija COVID-19, važno je istaći da je jačanje kapaciteta kako Direktorata, tako i cjelokupne državne administracije, u pogledu obučavanja i jačanja znanja bilo otežano, pa plan obuka i treninga razrađen za 2021. godinu nije mogao biti u potpunosti realizovan. Međutim, u skladu sa mogućnostima, treninzi i seminari su održavani online putem, a sve u cilju obezbjeđivanja kontinuiteta u dijelu jačanja znanja i kapaciteta.

Direktorat za upravljačku strukturu je, u saradnji sa Kancelarijom Nacionalnog IPA koordinatora, intezivirao komunikaciju sa Upravom za kadrove, u cilju usvajanja Plana obuka za 2022. godinu za IPA oblast, kako bi se tokom 2022. godine pojačano radilo na aktivnosti u dijelu obučavanja kadrova.

Redovne aktivnosti u dijelu praćenja funkcionisanja sistema

Formiranjem nove Vlade Crne Gore u decembru 2020. godine nastupile su promjene u strukturi uspostavljenoj za samostalno pravljanje sredstvima pretpristupne podrške EU. S tim u vezi, tokom 2021. godine nastavljena je praksa praćenja funkcionisanja sistema kroz praćenje promjena i davanja mišljenja na Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u svim ministarstvima, sa posebnim akcentom na ministarstva u kojima su formirana IPA rijela. Kroz ovaj mehanizam je realizovana obaveza praćenja funkcionisanja sistema i implementacije IAP programa.

Tokom 2021. godine Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO) i Direktorat za upravljačku strukturu sprovodili su redovne aktivnosti u dijelu samostalnog upravljanja programima pretpristupne podrške Evropske unije (tzv. IPA programi). Sve aktivnosti tokom prethodne godine sprovedene su nesmetano, sa ostvarenim značajnim rezultatima, posebno imajući u vidu i aktuelnu pandemiju COVID-19, čiji su se negativni efekti u smislu usporavanja dinamike u implementaciji i redovnom i blagovremenom sprovođenju aktivnosti sveli na minimum, a dinamika realizacije programa/projekata je pratila okvire postavljenih rokova.

Direktorat za upravljačku strukturu je takođe tokom 2021. godine intezivno radio na izmjenama Priručnika o procedurama za sva tijela operativnih struktura tj. programe koji se implementiraju u okviru IPA II perspektive. Rad na poboljšanju postojećih procedura sa angažovanim ekspertom kroz projekat tehničke podrške, rezultirao je izmjenom i unaprijeđenjem navedenog Priručnika, čija se usvajanje očekuje u II kvartalu 2022. godine. U toku 2021. godine, podnijeti su i odobreni izuzeci od postojećih procedura, koji će biti involvirani u Priručnik zarad poboljšanog postupanja po određenim proceduralnim pitanjima.

Važno je istaći da dosadašnji rezultati implementacije jednogodišnjih i višegodišnjih akcionih programa, programa prekogranične saradnje kao i IPARD II programa ukazuju na efikasno i efektivno

funkcionisanje sistema. Inicirani su koordinacioni sastanci u cilju rješavanja eventualno utvrđenih i/ili postojećih rizika, kako bi se poboljšala dinamika sprovođenja pojedinačnih programa i nadalje, što efikasnije ugovarala i koristila sredstva EU i spriječio rizik od gubitka istih. Dodatno, Direktor je pripremao i detaljne mjesečne analize po svim programima iz IPA II perspektive, kako bi se pomno pratilo ugovaranje i implementacija svih projekata i pravovremeno reagovalo na potencijalne rizike u ovim procesima.

Takođe, predstavnici Direktorata za upravljačku strukturu su tokom 2021. godine pratili dinamiku procesa programiranja IPA III perspektive i bili su uključeni u sve relevante aktivnosti u tom pogledu, shodno budućoj obavezi postavljanja operativne strukture za sprovođenje IPA III nakon usvajanja Okvirnog sporazuma za IPA III perspektivu i njegove ratifikacije.

Revizorske jedinice EK nastavile su saradnju sa Direktoratom u pogledu nalaza i preporuka za unaprijeđenje sistema. U vezi sa ovim uslovima i preporukama važno je istaći da je Direktorat preduzeo neophodne korake po preporukama u vidu kreiranja relevantnih Akcionih planova i praćenja mjera za otklanjanje uočenih nedostataka. Isti su pripremani u skladu sa postavljenim rokovima, a preduzete aktivnosti su detaljno opisane i dostavljene na uvid nadležnim direktoratima EK kroz redovnu komunikaciju i propisana izvještavanja.

Tokom 2021. godine, institucije koje učestvuju u sprovođenju IPA II programa su revidirane i od strane Revizorskog tijela, kako na sistemskom, tako i na transakcionom nivou. Rad IPA jedinica je takođe kontrolisan i od strane Direktorata za upravljačku strukturu provjerama na licu mjesta tokom 2021. godine po godišnjem planu provjera za navedenu godinu. Relevantni finalni izvještaji sa navedenih kontrola su izdati i dostavljeni institucijama, sa sadržanim nalazima i preporukama u cilju daljeg unaprijeđenja funkcionisanja subjekata revizije i obezbjeđivanja nesmetane implementacija projekata za koje su nadležni.

U februaru 2021. godine, Upravljačka struktura je pripremila i dostavila Izjavu o upravljanju za sve IPA programe za 2020. godinu, u skladu sa obavezom propisanom Zakonom o potvrđivanju okvirnog sporazuma. Detaljni izvještaji o procjeni Nacionalnog službenika za ovjeravanje pripremljeni su na osnovu procjena odgovarajućih kontrolnih okvira unutrašnje kontrole sistema i dostavljeni nadležnim direktoratima Evropske komisije, uz prpratne anekse koji podržavaju odrađenu procjenu NAO-a. Upravljačka struktura je u prvoj polovini 2021. godine takođe pripremila ključne indikatore uspješnosti i ključne indikatore rizika koji su dostavljeni tijelima Operativne strukture na polugodišnje informisanje o rezultatima i dalje obavještavanje NAO-a. Ovi indikatori značajno doprinose eliminaciji identifikovanih rizika i omogućavaju Upravljačkoj strukturi da pravovremeno reaguje kroz podršku i preduzete korektivne mjere do konačnog uklanjanja rizika. Ključni indikatori uspješnosti izmjereni su u julu 2021. godine i uključeni u detaljni polugodišnji izvještaj Nacionalnog službenika za ovjeravanje o napretku u implementaciji IPA podrške za programe koji se sprovode kroz indirektno upravljanje, koji je, u skladu sa proceduralnim obavezama, dostavljen nadležnim direktoratima Evropske komisije. Dodatno, Direktor za upravljačku strukturu je pripremio i godišnje indikatore uspješnosti i rizika, koji su, zajedno sa preciznim smjernicama za izdavanje Godišnje izjave o upravljanju za 2021. godinu dostavljeni tijelima operativnih struktura na dalje postupanje.

Pored redovnih izvještajnih perioda, Direktor za upravljačku strukturu je informisao nadležne direktorate EK i o značajnim kadrovskim promjenama kroz upućena pisma koja su podržana temeljnim procjenama Nacionalnog službenika za ovjeravanje i prpratnom dokumentacijom. Dodatno, Direktor ažurno prati kadrovske promjene na svim nivoima u okviru IPA jedinica kroz mjesečni presjek kadrovskih kapaciteta koji se dostavlja na uvid. U cilju zadržavanja kadra, kroz veoma važan mehanizam motivacione politike, Nacionalnom službeniku za ovjeravanje se dostavljaju i zahtjevi za dodatke na osnovnu zaradu za IPA pozicije od strane svih IPA institucija. Ovaj instrument motivacione podrške je bio stopiran usljed pandemije korona virusa ali je sa primjenom istog nastavljeno u 2021. godini.

Upravljačka struktura je u komunikaciji s Ministarstvom javne uprave, digitalnog društva i medija finalizovala Akcioni plan ISO 27002 o politici informacione sigurnosti, čija je implementacija predviđena

za period 2021 - 2023, sa aktivnostima koje zahtjevaju uključivanje nezavisne konsultantske institucije sa specifičnim iskustvom u ovoj oblasti. Naime, 30.12.2021. godine je obrazovan Odbor za praćenje realizacije Akcionog plana o upravljanju politikom informacione bezbjednosti na osnovu ISO 27002 2020-2022 za institucije uključene u upravljanju fondovima pretpristupne pomoći (IPA). Imenovani su predsjednik i članovi Odbora i definisani zadaci, među kojima je prvi zadatak formiranje Operativnog tima koji će biti zadužen za sprovođenje aktivnosti iz Akcionog plana o upravljanju politikom informacione bezbjednosti na osnovu ISO 27002 2020-2022.

Sva tijela Operativne strukture imenovala su menadžere rizika koji su zaduženi za identifikaciju i registraciju rizika, kao i razvoj Akcionog plana za preduzimanje korektivnih mjera u cilju smanjenja ili otklanjanja rizika. Prema propisanim procedurama, održavanje panela za upravljanje rizicima je realizovano u julu i novembru 2021. godine, u cilju okupljanja svih predstavnika institucija koji čine operativnu strukturu kroz sprovođenje IPA II programa. Panel za upravljanje rizicima ima za cilj da obuhvati sva pitanja koja se odnose na politiku upravljanja rizicima, kao i da predloži mjere za smanjenje rizika i razmotri praćenje rizika u vezi sa ranije planiranim korektivnim mjerama.

U dijelu upravljanja nepravilnostima, Nacionalni službenik za ovjeravanje i Direktorat za upravljačku strukturu, su nastavili komunikaciju i saradnju sa AFCOS kancelarijom, u cilju praćenja utvrđenih nepravilnosti kao i pravovremenog djelovanja u smislu obezbjeđivanja kvalitetne i efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije.

Redovne aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja

Direktorat za upravljačku strukturu je, u saradnji sa nadležnim IPA tijelima, kontinuirano tokom 2021. godine obavljao redovne aktivnosti u vezi sa finansijskim upravljanjem i finansijskim izvještavanjem, a sve u cilju efikasnog korišćenja fondova EU i što veće absorpcije dostupnih sredstava. U tom pogledu, aktivnosti u oblasti finansijskog upravljanja IPA fondovima, uključujući izradu finansijskih projekcija, analizu likvidnosti, unos i evidentiranje podataka, vođenje računovodstvene evidencije, usaglašavanje podataka, finansijsko izvještavanje, prenos sredstava isl., redovno su se obavljale i u propisanim rokovima.

S tim u vezi, svi relevantni izveštaji, kako godišnji (za 2020. godinu), tako i kvartalni (za prva tri kvartala 2021. godine) su pripremljeni, za sve programe koji se sprovode u okviru modela indirektnog upravljanja IPA sredstvima.

Rezultat aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja jeste da je tokom 2021. godine od Evropske komisije dobijeno ukupno cca. 29 miliona € EU dijela podrške. Naime, imajući u vidu da sredstva dostupna kroz IPA programe formalno postaju raspoloživa potpisivanjem Finansijskih sporazuma, povlačenje sredstava, odnosno uplate od strane Evropske komisije se vrše u tranšama, a na bazi stvarnih potreba, pa je povučeni iznos tokom 2021. godine pokazatelj intenzivnih aktivnosti u dijelu sprovođenja ugovora i realizacije plaćanja. S tim u vezi, važno je istaći i da je tokom 2021. godine, za ugovore koji se finansiraju iz IPA programa, realizovano ukupno cca. 20,4 miliona plaćanja prema ugovaračima/krajnjim korisnicima, kako u dijelu jačanja sistema u oblastima poput vladavine prava, obrazovanja, zapošljavanja, konkurentnosti i inovacija, zaštite životne sredine, isl., tako i u oblastima jačanja prekogranične saradnje sa Albanijom i Kosovom, te u oblasti unapređenja poljoprivrede.

Može se zaključiti da su se tokom 2021. godine redovno i u rokovima sprovodile sve aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja: finansijsko izvještavanje, izrada i ažuriranje finansijskih projekcija, priprema, verifikacija i odobravanje izveštaja o napretku ugovora i plaćanja za sve programe kojima se upravlja pod indirektnim upravljanjem, mjesečnom usaglašavanje podataka, prenos EU dijela sredstava i plaćanja ugovaračima/krajnjim korisnicima. Uprkos manjim odlaganjima aktivnosti u dijelu sprovođenja ugovora, te promjenama u svakodnevnom funkcionisanju poslovanja izazvanim pandemijom COVID-19, sve aktivnosti su realizovane na zadovoljavajući način, poštujući pravila i procedure.

Pored redovnih aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja IPA programima koji se sprovode u okviru modela samostalnog upravljanja, tokom 2021. godine realizovane su i aktivnosti u dijelu

sprovedenja sektorske budžetske podrške za reofrmu javne uprave i podršku borbi protiv pandemije COVID-19, pa je tokom 2021. godine po osnovu sektorske budžetske podrške za gore navedene oblasti Crnoj Gori uplaćeno 14,3 miliona €.

Stanje u upravnim oblastima i izveštaj o radu organizacionih jedinica

Djelokruga rada Direktorata za upravljačku strukturu ne tangira upravne oblasti i organizacione jedinice za čiji rad je potrebno dostaviti izveštaje.

10. DIREKTORAT ZA IMOVINSKO PRAVNE POSLOVE

I Direkcija za državnu imovinu

Normativni dio:

Vlada Crne Gore u 2020. godini donijela je Uredbu o utvrđivanju isplate obeštećenja bivšim vlasnicima oduzetih imovinskih prava u novčanim sredstvima za 2021. godinu ("Službeni List Crne Gore", br. 080/21 od 23.07.2021. godine).

Ovom uredbom propisuje se način isplate godišnje rate obeštećenja bivšim vlasnicima oduzetih imovinskih prava u novčanim sredstvima za 2021. godinu, a koji su to pravo stekli na osnovu izvršnih rješenja komisija za povraćaj oduzetih imovinskih prava i obeštećenje, koja su dostavljena Fondu za obeštećenje do 31. decembra 2020. godine.

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko pravnim odnosima dostavljen je Skupštini Crne Gore 2018. godine. Imajući u vidu da prethodni saziv Skupštine Crne Gore nije usvojio dostavljeni Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko pravnim odnosima, a novi skupštinski saziv vratio u ponovnu proceduru, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko pravnim odnosima je ponovo dostavljen relevantnim domaćim institucijama, radi davanja mišljenja.

Naime, budući da se Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko pravnim odnosima ne usklađuje sa EU propisima, već da se izmjene donose u skladu sa Sporaziumom o stabilizaciji i pridruživanju, koji je Crna Gora potpisala 2007. godine, a isti je stupio na snagu 2010. godine, godinu dana nakon donošenja Zakona o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG“, broj 19/09) (kako bi se omogućilo da se izjednači tretman državljanina Evropske unije sa crnogorskim državljanima, u cilju potpune harmonizacije ove oblasti i osiguranja jednakog tretmana EU građana, u trenutku kada Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju bude van snage (danom ulaska u EU), to se Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko pravnim odnosima ne dostavlja EK na mišljenje.

Rok za usvajanje zakona od strane Skupštine Crne Gore se ne može predvidjeti, budući da je za njegovo donošenje potrebna 2/3 većina u Skupštini.

Tekuće aktivnosti:

U toku izvještajnog perioda, u Direkciji za državnu imovinu postupano je po zahtjevima državnih organa, lokalnih samouprava, javnih službi, fizičkih i pravnih lica, pa je po tom osnovu zaprimljeno je ukupno 664, od čega je realizovano 511 predmeta, dok je u radu i to:

- Zahtjevi za prodaju nepokretnosti:	realizovano 5, u radu 77,
- Zahtjevi za zakup nepokretnosti:	realizovano 0, u radu 7,
- Zahtjevi za ustanovljenje službenosti:	realizovano 1, u radu 13,
- Zahtjevi za razmjenu nepokretnosti:	realizovano 0, u radu 3
- Zahtjevi opština za davanje prethodne saglasnosti za prodaju, davanje na raspolaganje i korišćenje:	realizovano 66, u radu 26
- Zahtjevi državnih organa za mišljenja i saglasnosti:	realizovano 400, u radu –
- Zahtjevi za donošenje odluka Vlade CG o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti:	realizovano 19, u radu 1

- Zahtjevi za legalizaciju **zaprimljeno/realizovano 10**
(Zahtjevi su realizovani na način što su proslijeđeni Upravi za katastar i imovinu koja je nadležan organ u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata, "Službeni list Crne Gore", br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20).

- Zahtjevi za slobodan pristup informacijama **zaprimljeno 10, realizovano 10**
- Odgovori po zahtjevu Kabineta Vlade Crne Gore **zaprimljeno 10/realizovano 10**
- Alimentacije **zaprimljeno 2, u radu 14**

(u radu su 2 alimentacije iz 2021. godine, dok je iz prethodnih godina prenijeto 16 alimentacija)

Isplata sredstava po sporazumima sa bivšim vlasnicima za ekspropisanu imovinu

Po pristiglim zahtjevima za isplatu pravosnažnih rješenja o eksproprijaciji, za period od 01.01.2021. – 31.12.2021. godine, izvršena su plaćanja u ukupnom iznosu od 5.080.102,22 €.

U Ministarstvu finansija i socijalnog staranja u kontinuitetu se preduzimaju aktivnosti u vezi sa realizacijom sljedećih investiciono razvojnih projekata:

- **Projekat "Montrose" (sada projekat "Ritz Carlton Montenegro") – zaključen Ugovor o dugoročnom zakupu na državnom zemljištu**
- **Projekat izgradnje Hotela sa 5* u Opštini Bar – zaključen Ugovor o kuporodaji sa investicionim ulaganjima na državnom zemljištu**
- **Projekat "Luštica Bay"-zaključen Ugovor o drugoročnom zakupu na državnom zemljištu**

1. Projekat "Montrose" (sada projekat "Ritz Carlton Montenegro")

Ugovor o dugoročnom zakupu, zaključen između Vlade Crne Gore i Konzorcijuma Northstar d.o.o. i Equest Capital Limited, dana 11.09.2009. godine, zatim zaključen Aneks Ugovora, dana 27.08.2013. godine, dok je dana 01.02.2018. godine zaključen Anex II Ugovora o dugoročnom zakupu.

Protokol o pravosnažnosti Ugovora o dugoročnom zakupu, zaključen je 27.08.2013. godine.

Predmet pomenutog Ugovora o dugoročnom zakupu: zakup zemljišta, označenog kao katastarske parcele br. 1539, 1540, 1544, 1564, 1545, 1546 i 1563/2, ukupne površine 522.521 m², sve upisane u KO Rose, Opština Herceg Novi, sa obavezom izgradnje, razvoja i upravljanja ekskluzivnim turističkim kompleksom.

Zakupac je platio zakupninu za prvih 10 godina u iznosu od 3.934.212,00 € (2009. i 2013. godine).

U novembru 2015. godine došlo je do promjene vlasništva nad članom Konzorcijuma – privrednim društvom "Northstar" d.o.o. koje je u cjelosti preuzela kompanija "Al Yasra", odnosno njena kompanija "AY Montrose", Jersey.

Kompanija "Northstar" d.o.o. zaključila je Ugovor o upravljanju sa hotelskim operaterom "Marriott International Design and Construction Services" INC, koji će u Crnoj Gori biti prisutan sa prestižnim brendom "The Ritz-Carlton", pri čemu je Vlada Crne Gore u julu 2016. godine dala saglasnost na izbor navedenog operatera.

Investiciona obaveza investitora: Ukupna investiciona obaveza iznosi 210.000.000.00 eura

Investiranje u I fazu 80.000.000,00 € u okviru Minimalne investicione obaveze, kao i da se obavezuje na izgradnju hotela visoke kategorije u prvoj fazi projekta. Preostali iznos od 130.000.000,00 €, Konzorcijum ima pravo da investira nakon izvršenja Minimalne investicione obaveze, u fazu II i fazu III.

Otvoren račun u zemlji za potrebe plaćanja obaveza Konzorcijuma „Northstar“ d.o.o. i „Equest Capital Limited“ Jersey, UK, prema Vladi Crne Gore, a po osnovu Anexa II, dana 01.02.2018. godine, te s tim u vezi Konzorcijum izvršio uplatu prvog dijela avansne zakupnine u iznosu od 1.000.000.00 eura, dana 09.02.2018. godine dok je drugi dio avansne zakupnine uplaćen 19.06.2018. godine.

U Agenciji za investicije Crne Gore formiran Koordinacioni tim vezano za definisanje dinamike i aktivnosti realizacije obaveza iz Anexa II Ugovora o dugoročnom zakupu. Održano niz sastanaka, na na kojima je bilo riječi o usvajanju prostorno-planskih dokumenata i projektovanju infrastrukture, pri čemu

su zauzimani stavovi i definisana zaduženja u odnosu na pojedine segmente infrastrukture a što je obaveza iz Ugovora.

Otvorena pitanja u vezi sa navedenim projektom:

- Obezbjedivanje sredstava za izgradnju infrastrukture do lokacije koja obaveza je uslov za otpočinjanje minimalne investicione obaveze. Napomene radi država kasni skoro 3 i po godine sa realizacijom ove ugovorne obaveze.
- Potpisivanje Protokola o otpočinjanju minimalne investicione obaveze.

Prijedlozi mogućih rješenja:

- Formirati međuresorni Operativni tim koji bi činili predstavnici Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Opštine Herceg Novi, Uprave javnih radova, Opštine Tivat, Uprave za katastar i državnu imovinu koji će uraditi analizu trase puta kroz Opštinu Tivat imajući u vidu da je Opština Herceg Novi završila svoj dio obaveza u odnosu na navedeno, te utvrditi tačan iznos potrebnih sredstava i način i dinamiku obezbjeđivanja istih.

2. Projekat izgradnje Hotela sa 5* u Opštini Bar

Vlada Crne Gore – Ministarstvo finansija i Konzorcijum "LSG" su zaključili Ugovor o kupoprodaji nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Bar, koje ulaze u sastav UP 1, Zona A, Blok 1, DUP Topolica III – Izmjene i dopune, površine 27.972 m², upisane u LN broj 152, KO Novi Bar, UZZ broj 1135/2019, dana 02.12.2019. godine.

Aneks Ugovora o kupoprodaji zaključen je dana 02.06.2020. godine, UZZ br. 158/2020, a Aneks II Ugovora, zaključen je dana 26.06.2020. godine, dok je Aneks III Ugovora, zaključen je dana 14.08.2020. godine, UZZ br. 463/2020.

Protokol o stupanju na snagu Ugovora o kupoprodaji nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Bar, , zaključen i ovjeren, UZZ broj 409/2020, dana 12.08.2020. godine.

Predmet Ugovora o kupoprodaji sa investicionim ulaganjima su:

- kat. parcela br. 4931/3 pov. 1.105 m²,
- kat. parcela br.4954/5 pov. 458 m²,
- kat. parcela br. 4955/1 pov. 4.022 m²,
- kat. parcela br. 4955/2 pov. 627 m²,
- kat. parcela br. 4956 pov. 2.851 m²,
- kat. parcela br. 4957/1 pov. 12.510 m²,
- kat. parcela br. 4959/1 pov. 1.075 m²,
- kat. parcela br. 4960/1 pov. 2.734 m²,
- kat. parcela br. 4961/3 pov. 32 m²,
- kat. parcela br. 4964/3 pov. 214 m²,
- kat. parcela br. 4965/3 pov. 273 m²,
- kat. parcela br. 4967/3 pov. 498 m² i kat. parcela br 4968/3 pov. 1.573 m², sve upisane u list nepokretnosti broj 152, KO Novi Bar, kao svojina Crne Gore 1/1 sa pravom raspolaganja Vlade Crne Gore 1/1, ukupne površine 27.972 m², a koje čine dio UP1, zona A, Blok 1, DUP Topolica III – Izmjene i dopune.

Kupoprodajna cijena za predmetnu lokaciju iznosila je 3.692.304,00 €, koju cijenu je Kupac u cjelosti isplatio uplatom Prodavca – Glavni račun trezora, broj 907-83001-19, dana 01.07.2020. godine.

Ugovorne strane su zaključile i Sporazum, broj: 01-13148/8 od 14.08.2020. godine, koji se odnosi na zamjenu sredstava obezbjeđenja investicionih ulaganja, kojim sagalsno izjavljuju da žele da izvrše zamjenu sredstava obezbjeđenja investicionih ulaganja navedenih u Ugovoru o kupoprodaji nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Bar, koje ulaze u sastav UP 1, Zona A, Blok 1, DUP Topolica III – Izmjene i dopune, površine 27.972 m², upisane u LN broj 152, KO Novi Bar, UZZ 1135/2019 od 02.12.2019. godine, u dijelu koji se odnosi na obezbjeđenje činidbene garancije, za period do

otpočinjanja investicione obaveze odnosno 360 dana od dana stupanja na snagu Ugovora, na način što će se kao sredstvo obezbjeđenja umjesto činidbene garancije za navedeni period, na imovini koja je predmet Ugovora, uspostaviti teret hipoteka u skladu sa važećim zakonskim propisima, Ugovorom, Zaključkom Vlade Crne Gore broj: 07-3852 od 06.08.2020. godine i Anex III Ugovora od 14.08.2020. godine.

Investiciona obaveza iznosi 57.600.000,00 €.

Naime, investiciona obaveza je stupila na snagu 9.08.2021. godine, kada je investitor uz akt broj 56/08 od 09.08.2021. godine dostavilo Ministarstvu finansija i socijalnog staranja ovjerenu kopiju Prijave građenja objekta, predatu Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – Direktoratu za inspeksijske poslove i licence, zavedenu pod brojem: 12-3046/1 od 09.08.2021. godine, kao i činidbenu garanciju, uz napomenu da rješavanje pitanja privremenih objekata koji su smješteni da dijelu predmetne lokacije ne predstavlja uslov za otpočinjanje investicione obaveze.

Formiran Međuresorni Koordinacioni tim čiji je zadatak praćenje realizacije obaveza iz predmetnog Ugovora.

Obaveze Vlade Crne Gore- Ministarstva finansija –Prodavca:

- Presađivanje stabala maslina i ostalih stabala voćaka sa dijela predmetne lokacije i
- Rješavanja imovinsko-pravnih odnosa, u konkretnom uklanjanja nelegalno sagrađenih objekata koji se nalaze na dijelu zemljišta koje je predmet pomenutog Ugovora o kupoprodaji nepokretnosti sa investicionim ulaganjima.
- Angažovanje kontrolora, s obzirom da je članom 6 predmetnog ugorova propisano da će u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu, prodavac uz saglasnost kupca, o svom trošku, odrediti kontrolora, koji će pratiti implementaciju investicione obaveze kupca sadržane u pomenutom ugovoru.

3. Projekat "Luštica Bay"

Vlada Crne Gore, Opština Tivat i Luštica Development AD Tivat su 23.10.2009. godine zaključili Ugovor o zakupu i izgradnji, Ov. Br. 32672, za razvoj integrisanog turističkog naselja na poluostrvu Luštica.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je formirala Operativni tim, čiji je zadatak praćenje realizacije ugovornih odredbi, vezano za projekat "Luštica Bay", koji povodom su organizovani sastanci u kontinuitetu.

Obaveze Ministarstva finansija i socijalnog staranja koje proizilaze iz navedenog Ugovora su rješavanje imovinsko pravnih odnosa postupkom eksproprijacije, koje ovo ministarstvo realizuje u kontinutetu.

Obaveza projektne kompanije je uplata kupoprodajne cijene za raspolaganje placem i bruto primitaka, u skladu sa Ugovorom o zakupu i izgradnji, Ov. br. 32672 od 23.10.2009. godine.

Obaveze Ministarstva finansija i socijalnog staranja:

Imajući u vidu navedeno, te kako do danas nije postignuto saglasje oko iznosa pomenutih obaveza kompanije "Luštica Dvelopment" AD Tivat prema Vladi Crne Gore, neophodno je da ovo ministarstvo u koordinaciji sa Vladom Crne Gore zauzme zvaničan stav u odnosu na rješavanje pomenutog problema, koji se kao što je naprijed navedeno odnosi na utvrđivanju visine bruto primitaka u odnosu na cjelokupno poslovanje kompanije „Luštica Development“ AD Tivat i definisanje ukupne obaveze za plaćanje Vladi Crne Gore, u skladu sa Ugovorom o zakupu i izgradnji Ov. br. 32672 od 23.10.2009. godine.

4. Projekat "Ski centar Kolašin 1600"

Vlada Crne Gore, kao Zakupodavac i Konzorcijum "Kolašin 1600", kao Zakupac, zaključili su Ugovor o dugoročnom zakupu lokaliteta planinskog centra "Kolašin 1600" Kolašin, broj: 07-3924/2 od 24.09.2018. godine.

S tim u vezi, Sekretarijat za razvojne projekte (sada Agencija za investicije Crne Gore) je formirao Radni tim, čiji je zadatak praćenje realizacije ugovornih odredbi Ugovora o dugoročnom zakupu lokaliteta planinskog centra "Kolašin 1600" između Vlade Crne Gore kao Zakupodavca i Konzorcijuma "Kolašin 1600" kao Zakupca, zaključenog u septembru 2018. godine, koji tim ovim povodom u kontinuitetu organizuje sastanke.

Održano je nekoliko sastanaka Radnog tima u vezi sa ovim projektom, a obaveza ovog ministarstva je bila da pruži podršku vezano za uređenje listova nepokretnosti i rješavanje imovinsko – pravnih odnosa.

Obaveze Ministarstva finansija i socijalnog staranja:

U ovoj fazi, trenutno ne postoje obaveze koje se tiču nadležnosti ovog ministarstva.

Nadalje, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je resorno za realizaciju sljedećih investicionih projekata, koji se takođe tiču turističke valorizacije određenih lokaliteta u Crnoj Gori, ali do čije realizacije nije došlo iz razloga koji slijede u nastavku:

1. Projekat izgradnje hotela u Opštini Tivat

Privredno društvo "Saniteko group" d.o.o. Podgorica obratilo se Savjetu za privatizaciju i kapitalne projekte, zahtjevom broj: 442-10/19 od 14.10.2019. godine za davanje u dugoročni zakup lokacije koja obuhvata katastarske parcele broj: 635/1, 635/2, 636, 637/1, 637/2, 637/5 i 637/6, sve u zahvatu KO Đuraševići, Opština Tivat, a koji zahtjev je proslijeđen Ministarstvu finansija, dok se kompanija „MEEDAR Montenegro“ d.o.o. Podgorica, dana 03.03.2020. godine, obratila zahtjevom za izdavanje u dugoročni zakup radi razvoja višenamjenskog, luksuznog projekta lociranog unutar sektora 25 "Kalardovo – Ostrvo cvijeća – Brdište".

S tim u vezi, Tenderska komisija za davanje u dugoročni zakup na period od 30 godina nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Tivat, u vlasništvu Države Crne Gore, subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore, radi izgradnje hotela sa pet zvjezdica sa pratećim sadržajima (u daljem tekstu: "Tenderska komisija") formirana je Rješenjem ministra finansija, br. 01-17977/10-2019 od 03.02.2020. godine, sa zadatkom da sprovede postupak davanja u dugoročni zakup nepokretnosti kojima raspolaže Vlada Crne Gore, i to katastarskih parcela br. 635/1, LN 1371, br. 635/2 i 637/6, LN 628, br. 637/1, 637/2, 636 i 637/5, LN 966, sve KO Đuraševići, Opština Tivat, a koje ulaze u sastav UP 2.3, UP 2.4, UP 2.11 i UP 2.17, u zahvatu DSL "Kalardovo – Ostrvo cvijeća – Brdišta" – Sektor 25, Tivat.

Vlada Crne Gore je Zaključcima, broj: 07-144 od 13.08.2020. godine, usvojila Tendersku dokumentaciju za davanje u dugoročni zakup na period od 30 godina nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Tivat, u vlasništvu Države Crne Gore, subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore, radi izgradnje hotela sa pet zvjezdica sa pratećim sadržajima i time dala saglasnost i zadužila Tendersku Komisiju da sprovede postupak u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Predmetnu Tendersku dokumentaciju su činili:

- Javni poziv;
- Instrukcije ponuđačima (uslovi i preporuke za pripremu tendera, pregled regulative u vezi sa postupkom davanja u dugoročni zakup putem javnog tendera, sistem za ocjenu ponuda, aplikacija za prijavu na tender);
- Informativni memorandum;
- Nacrt Ugovora o davanju u dugoročni zakup na period od 30 godina nepokretnosti sa investicionim ulaganjima i
- Izjava o čuvanju povjerljivih podataka.

U skladu sa navedenim Tenderska komisija objavila je 17.08.2020. godine Javni poziv za podnošenje ponuda na Tenderu za davanje u dugoročni zakup na period od 30 godina nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Tivat, u vlasništvu Države Crne Gore, subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore, radi izgradnje hotela sa pet zvjezdica sa pratećim sadržajima, u dnevnim novinama "Pobjeda" i na Internet stranici Ministarstva finansija.

Nepokretnosti koje su bile predmet Javnog poziva - Tendera su:

- katastarska parcela broj 635/1, pov. 26 m², po načinu korišćenja "pašnjak 3. klase", evidentirana u list nepokretnosti broj 1371, KO Đuraševići, Opština Tivat;
- katastarska parcela broj 635/2, u pov. 7.419 m², po načinu korišćenja "pašnjak 3. klase", evidentirana u list nepokretnosti broj 628, KO Đuraševići, Opština Tivat;
- katastarska parcela broj 637/6, pov. 2.838 m², po načinu korišćenja "šume 3. klase", evidentirana u list nepokretnosti broj 628, KO Đuraševići, Opština Tivat;
- katastarska parcela broj 637/2, pov. 3.014 m², po načinu korišćenja "šume 3. klase", evidentirana u list nepokretnosti broj 966, KO Đuraševići, Opština Tivat;
- katastarska parcela broj 637/5, pov. 131 m², po načinu korišćenja "šume 3. klase", evidentirana u list nepokretnosti broj 966, KO Đuraševići, Opština Tivat;
- katastarska parcela broj 636, pov. 3.426 m², po načinu korišćenja "neplodna zemljišta", evidentirana u list nepokretnosti broj 966, KO Đuraševići, Opština Tivat i
- katastarska parcela broj 637/1, pov. 7.897 m², po načinu korišćenja "šume 3. klase", evidentirana u list nepokretnosti broj 966, KO Đuraševići, Opština Tivat, ukupne površine 24.751 m², koje se nalaze u zahvatu Državne studije lokacije za Sektor 25 – "Kalardovo – Ostrvo cvijeća – Brdišta" ("Sl. list CG", broj 77/2010) i koje ulaze u sastav urbanističkih parcela UP 2.3, UP 2.4, UP 2.11 i UP 2.17.

Predmetnim Javnim pozivom je bilo propisano da minimalna cijena davanja u zakup naprijed navedene imovine iznosi 64.250,00 € (šezdesetčetiri hiljade i dvijestotinepedeset eura) na godišnjem nivou, u skladu sa Izvještajem o procjeni vrijednosti urbanizovanog zemljišta evidentiranog u LN 1371, LN 628 i LN 966, KO Đuraševići, Opština Tivat, kao i da Ponuđač uz ponudu mora uplatiti depozit ili dostaviti bankarsku Garanciju ponude u korist Ministarstva finansija u iznosu od 100.000,00 € (stotinu hiljada eura), izdatu od banke koja ima kreditni rejting najmanje BBB prema Standard and Poor's agenciji ili banke koju Tenderska komisija, prema svojoj diskreciji, odobri na osnovu unaprijed dostavljenog zahtjeva.

U skladu sa objavljenim Javnim pozivom, Tendersku dokumentaciju otkupila su dva privredna društva, i to:

- „Saniteko Group“ d.o.o. Podgorica i
- "MEEDAR Montenegro" d.o.o. Podgorica, koji su na taj način, a u skladu sa tačkom 6 Instrukcija, stekli svojstvo učesnika na Tenderu.

Tenderska komisija donijela Odluku broj: 07-17977/30-2019 od 14.10.2020. godine, kojom se poništava predmetni Javni poziv.

S tim u vezi, učesnik na predmetnom tenderu "Saniteko Group" d.o.o. Podgorica je podnio tužbu Upravnom sudu Crne Gore protiv Ministarstva finansija, kao tuženog, radi poništaja Odluke broj: 07-17977/30-2019 od 14.10.2020. godine, kojom se poništava predmetni Javni poziv, na koju je ovo Ministarstvo dostavilo odgovor Upravnom sudu Crne Gore, broj: 07-17977/37-2019 od 14.12.2020. godine, a predmetni upravni spor još uvijek nije okončan.

Obaveze Ministarstva finansija i socijalnog staranja:

U zavisnosti od ishoda upravnog spora pred Upravnim sudom Crne Gore odrediti dalja postupanja vezano za ovaj projekat.

2. Projekat izgradnje hotela u Opštini Žabljak

Vlada Crne Gore, na sjednici od 24.10.2019. godine, razmotrila je Predlog Odluke o dopunama Odluke o planu privatizacije za 2019. godinu, koji je dostavio Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte i donijela zaključke, broj 07-6105, kojima je donijela Odluku o planu privatizacije za 2019. godinu.

Pomenutim zaključcima Vlada Crne Gore je zadužila Ministarstvo finansija da sprovede postupak prodaje bivše vojne kasarne „Radoje Dakić“ Žabljak, u skladu sa pomenutom Odlukom.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija je odmah po prijemu navedenih zaključaka Vlade Crne Gore, otpočelo sa aktivnostima na realizaciji istih – sprovođenje postupka prodaje bivše vojne kasarne "Radoje Dakić" Žabljak.

Ministarstvo finansija donijelo je rješenje o formiranju Tenderske komisije, broj 01-18576/1 od 21.11.2019. godine, koju čine predstavnici Ministarstva finansija, Ministarstva odbrane, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Sekretarijata za razvojne projekte, Uprave za nekretnine – Područne jedinice Žabljak i Opštine Žabljak, sa zadatkom da pripremi tendersku dokumentaciju.

Između ostalog, Tenderskom dokumentacijom je, kao jedan od kvalifikacionih uslova za učešće na tenderu, predviđeno dostavljanje od strane ponuđača Pisma o namjerama potpisanog sa renomiranom kompanijom koja u svom vlasništvu ili suvlasništvu i pod upravljanjem ima najmanje 2 hotela i/ili rizorta, kategorije minimum 4*, predviđen je minimum investicionih ulaganja u iznosu od 12.000.000,00 € za period od 5 godina, a predviđeno je da i ponuđač uz ponudu mora uplatiti depozit ili dostaviti bankarsku Garanciju ponude u korist Ministarstva finansija u iznosu od 50.000,00 € (pedeset hiljada eura), izdatu od banke koja ima kreditni rejting najmanje BBB prema Standard and Poor's agenciji ili banke koju Tenderska komisija, shodno svojim ovlašćenjima, odobri na osnovu unaprijed dostavljenog zahtjeva.

Nakon svega navedenog, Vlada Crne Gore je Zaključcima, broj: 07-7926 od 26.12.2019. godine, tačkom 1. usvojila Informaciju o realizaciji zaključaka Vlade Crne Gore, broj: 07-6105, sa sjednice od 24.10.2019. godine, dok je tačkom 2. Vlada dala saglasnost za prodaju nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Žabljak, i to katastarske parcele broj 3637/2, površine 13.502 m², upisane u list nepokretnosti broj 199, KO Žabljak I, upisana kao svojina Crne Gore 1/1, raspolaganje Vlade Crne Gore 1/1, koja čini urbanističku parcelu UP 542, zona „G“, u zahvatu izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana Žabljak za zone I, J, G, H, E, F, C i kp 3144 i 3145 KO Žabljak I i izuzev djelova kp 3595/1, 3595/2, 3826, 3966, 3967 i 3969/2 KO Žabljak („Službeni list CG – opštinski propisi“, broj 47/18), radi izgradnje hotela sa pratećim sadržajima. Tačkom 3. zadužena je Tenderska komisija da sprovede postupak prodaje predmetne nepokretnosti sa investicionim ulaganjima, putem prikupljanja ponuda, pri čemu je minimalna cijena zemljišta u postupku prodaje 62,00 €/m².

Predviđen je minimum investicija u iznosu od 12.000.000,00 € za period od 5 godina.

U vezi sa navedenim, Tenderska komisija je dana 22.01.2020. godine objavila Javni poziv za podnošenje ponuda na Tenderu za prodaju nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u opštini Žabljak, u vlasništvu Države Crne Gore, subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore, radi izgradnje hotela sa 4 zvjezdice, sa pratećim sadržajima, u dnevnom listu Pobjeda i na internet stranici Ministarstva finansija.

U navedenom pozivu je bilo predviđeno da se Tenderska dokumentacija može otkupiti od dana objavljivanja Javnog poziva do 14.02.2020. godine do 15:00 časova.

U predviđenom roku nije bilo zainteresovanih lica za otkup Tenderske dokumentacije, pa postupak prodaje predmetnih nepokretnosti – bivše vojne kasarne „Radoje Dakić“ Žabljak nije uspio po gore navedenim uslovima.

Imajući u vidu da postupak prodaje predmetnih nepokretnosti po navedenim uslovima nije uspio, Ministarstvo finansija je cijeno opravdanim da u ponovnom objavljivanju poziva za prikupljanje ponuda predvidi minimum investicija u iznosu od 8.000.000 € na period od 4 godine, dok bi svi ostali uslovi ostali nepromijenjeni.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključke, broj: 07-3404 od 02.07.2020. godine, kojima je, između ostalog, Vlada dala saglasnost za prodaju nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u Opštini Žabljak, i to katastarske parcele broj 3637/2, površine 13.502 m², upisane u list nepokretnosti broj 199, KO Žabljak I, upisana kao svojina Crne Gore 1/1, raspolaganje Vlade Crne Gore 1/1, koja čini urbanističku parcelu UP 542, zona „G“, u zahvatu izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana Žabljak za zone I, J, G, H, E, F, C i kp 3144 i 3145 KO Žabljak I i izuzev djelova kp 3595/1, 3595/2, 3826, 3966, 3967 i 3969/2 KO Žabljak („Službeni list CG – opštinski propisi“, broj 47/18), radi izgradnje hotela sa pratećim sadržajima. Tačkom 3. zadužena je Tenderska komisija da sprovede postupak prodaje predmetne

nepokretnosti sa investicionim ulaganjima, putem prikupljanja ponuda, pri čemu je minimalna cijena zemljišta u postupku prodaje 62,00 €/m².

Predviđen je minimum investicija u iznosu od 8.000.000,00 € za period od 4 godine.

U cilju realizacije Zaključaka Vlade Crne Gore, broj: 07-3404 od 02.07.2020. godine, Tenderska komisija je dana 31.07.2020. godine objavila Javni poziv za podnošenje ponuda na Tenderu za prodaju nepokretnosti sa investicionim ulaganjima u opštini Žabljak, u vlasništvu Države Crne Gore, subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore, radi izgradnje hotela sa 4 zvjezdice, sa pratećim sadržajima, u dnevnom listu Pobjeda i na internet stranici Ministarstva finansija.

U navedenom pozivu je bilo predviđeno da se Tenderska dokumentacija može otkupiti od dana objavljivanja Javnog poziva do 21.08.2020. godine do 15:00 časova.

U predviđenom roku nije bilo zainteresovanih lica za otkup Tenderske dokumentacije, pa postupak prodaje predmetnih nepokretnosti – bivše vojne kasarne „Radoje Dakić“ Žabljak nije uspio po navedenim uslovima, kojima je predviđen minimum investicija u iznosu od 8.000.000,00 € za period od 4 godine.

Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj: 07-4228 od 24.09.2020. godine, kojim je usvojila Informaciju o realizaciji Zaključaka Vlade Crne Gore, broj: 07-3404, sa sjednice od 25.06.2020. godine.

Obaveze Ministarstva finansija i socijalnog staranja:

Razmotriti mogućnost eventualnog raspisivanja novog Javnog poziva za predmetnu lokaciju.

Takođe, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja ima svoje predstavnike u radnim timovima vezano za praćenje implementacije i realizacije sljedećih investicionih projekata, koji se većim dijelom tiču turističke valorizacije pojedinih lokaliteta u Crnoj Gori, a za koje su resorna druga ministarstva i to:

1. Projekat izgradnje hotela "Mediteran" u Opštini Žabljak
2. Projekat "Porto Montenegro" u Tivtu.

II Direkcija za drugostepeni upravni postupak

Direkcija za drugostepeni upravni postupak završila je 2.481 predmeta.

U ovaj broj predmeta uračunati su i predmeti koji su prenijeti iz 2020. godine, kao i predmeti koji su zaprimljeni u ovoj direkciji u 2021. godini, kao i predmeti koji su dolazili na rješavanje u ovu direkciju više puta. U te predmete su ušli predmeti iz postupka eksproprijacije i postupka povraćaja poljoprivrednog zemljišta kojih je zaprimljeno 213.

U 2021. godini u direkciji je zaprimljeno 1503 nova predmeta. Od tog broja u radu je 167.

Pored ovog broja u radu je i 208 predmeta iz postupka eksproprijacije i povraćaja poljoprivrednog zemljišta.

III Direkcija za inspekcijski nadzor nad državnom imovinom

U Direkciji za inspekcijski nadzor nad državnom imovinom u izvještajnom periodu izvršeno je 20 redovnih inspekcijskih nadzora, 18 opština, odnosno 20 organa lokalne samouprave, dok je vanrednih inspekcijskih nadzora izvršeno 5.

U opštinama Žabljak i Kotor je shodno njihovoj unutrašnjoj organizaciji vršen nadzor kod dva organa.

Inspekcijski nadzor

Redovnim inspekcijskim nadzorom je obuhvaćena primjena sljedećih propisa:

- Zakon o državnoj imovini ("Službeni list Crne Gore", br. 21/09 i 40/11);
- Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini ("Službeni list CG", br. 44/10);
- Uredba o evidenciji pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini ("Službeni list CG", broj 13/10);

pa je tako u izvještajnom periodu odrađeno ukupno 25 inspekcijskih nadzora.

Pored redovnih inspekcijskih nadzora, zaprimljeno je 5 inicijativa po kojima je postupljeno.

Napomena: Svaki od 20 inspekcijskih nadzora kod organa lokalne samouprave odnosio se na više desetina pojedinačnih predmeta odnosno realizovanih pravnih poslova, te je u najčešćem slučaju utvrđen značajan broj nepravilnosti.

PRIHODI OD PRODAJE DRŽAVNE IMOVINE

Po osnovu prodaje državne imovine, u 2021. godini, prihodovano je ukupno 65.513,00 eura.

U 2021. godini nije bilo novozaključenih Ugovora o zakupu.

Po osnovu ustanovljenja prava službenosti na državnom zemljištu, u 2021. godini, prihodovano je ukupno 1.528,50 eura.

11. DIREKTORAT ZA POLITIKU JAVNIH NABAVKI

Regulatorni okvir i evropske integracije

Oblast javne nabvake

Zakon o javnim nabavkama („Službeni list Crne Gore”, br. 074/19) koji je Skupština Crne Gore usvojila 30.12.2019. godine stupio je na snagu 07. jula 2020. godine. Zakon je usvojen uz podršku Evropske komisije nakon intenzivne komunikacije i predstavlja najviši stepen usklađenosti sa Direktivama EU u ovoj oblasti. Podzakonski akti koji prate novi Zakon su dostupni na sljedećem linku: <http://www.ujn.gov.me/podzakonska-regulativa-zakona-o-javnim-nabavkama-službeni-list-crne-gore-br-074-19/>

U toku primjene Zakona o javnim nabavkama uočeno je da su pojedine odredbe drugačije tumačene od strane učesnika u sistemu. Stoga su krajem 2021. godine započete aktivnosti na izradi izmjena Zakona o javnim nabavkama sa ciljem preciziranja instituta EU standarda inkorporiranih u zakonske odredbe i daljeg unapređenja elektronskog sistema javnih nabavki. U pitanju su manje izmjene Zakona čijim usvajanjem će se istrajati na dosljednosti primjene EU standarda i prakse, unapređenju efikasnosti javne nabavke i najboljem određivanju dobijene vrijednosti za uloženi novac. Usvajanje izmjena Zakona je planirano za II kvartal 2022. godine.

Oblast javno-privatnog partnerstva

Nakon godina usklađivanja pravnog okvira u oblasti koncesija i javno-privatnog partnerstva, Skupština je usvojila Zakon o javno-privatnom partnerstvu (Službeni list Crne Gore, br. 073/19, dostupan na: www.ujn.gov.me). Zakon odražava standarde Direktive 2014/23/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. februara 2014. godine o dodjeli ugovora o koncesijama. Podzakonski akti u ovoj oblasti donešeni su i objavljeni na: <http://www.ujn.gov.me/podzakonska-regulativa-zakona-o-javno-privatnom-partnerstvu-službeni-list-crne-gore-br-73-19/>

U toku 2021. godine, naručioci su pripremali projekte u skladu sa zakonodavstvom usvojenim krajem 2019. godine. Očekuje se da će tokom I i II kvartala 2022. godine navedeni projekti biti dostavljeni Ministarstvu finansija i socijalnog staranja i Agenciji za investicije sa ciljem dobijanja odobrenja za predloge projekata.

U okviru Projekta IPA 2014 “Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira u oblastima javnih nabavki i državne pomoći” izrađene su Smjernice za javno-privatno partnerstvo u Crnoj Gori radi poboljšanja razumijevanja regulatornog okvira kao i efikasnije implementacije. Smjernice su dostupne na linku: <https://ujn.gov.me/wp-content/uploads/2021/12/SMJERNICE-ZA-JAVNO-PRIVATNO-spreads-1.pdf>

Statistički podaci koji se odnose na sistem javnih nabavki u Crnoj Gori - Izvještaj o javnim nabavkama

Zakon o javnim nabavkama („Sl. list CG”, broj: 074/19) u Članu 182 propisuje da Ministarstvo finansija i socijalnog staranja sačinjava statistički izvještaj o javnim nabavkama na godišnjem nivou za prethodnu godinu i izvještaj dostavlja Vladi, najkasnije do 31. maja tekuće godine. Nakon usvajanja,

Ministarstvo objavljuje Izvještaj na svojoj internet stranici. Pored godišnjeg izvještaja, Ministarstvo je u obavezi da priprema i dostavlja Vladi i polugodišnje izvještaje o sprovedenim postupcima javnih nabavki, čime se pojačava funkcija monitoringa sistema javnih nabavki i stvaraju preduslovi za definisanje aktivnosti u pravcu poboljšanja sveukupne politike javnih nabavki u zemlji.

Uvođenje elektronskog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori od 1. januara 2021. godine donijelo je novi način sprovođenja cjelokupnog procesa javne nabavke – od planiranja nabavki do zaključenja ugovora, ali i potpuno promijenjenu metodologiju prikupljanja statističkih podataka u oblasti javnih nabavki. Umjesto obaveze naručilaca da pojedinačne izvještaje o sprovedenim postupcima javnih nabavki dostavljaju Ministarstvu kako bi se objedinili u zbirni izvještaj, elektronski sistem je omogućio da su sve vrste evidencija o javnim nabavkama automatski dostupne u realnom vremenu, čime je kreiranje izvještaja olakšano kako za obveznike primjene Zakona, tako i za nadležni organ, odnosno Ministarstvo.

Elektronski sistem javnih nabavki

Crnogorski elektronski sistem javnih nabavki (<http://cejn.gov.me/landingPage>) je otpočeo sa radom 1. januara 2021. godine. Elektronske javne nabavke funkcionišu primjenom informaciono-komunikacionih sredstava, omogućavajući sprovođenje i nadgledanje svih faza procesa nabavki - od faze planiranja do faze sprovođenja ugovora. Uvođenjem CEJN-a u Crnoj Gori povećana je transparentnost i efikasnost javnih nabavki, uspostavljen jedinstveni sistem javnih nabavki zahvaljujući unifikaciji i standardizaciji procedura i smanjeni zahtjevi i procedure neophodne za učešće ponuđača u postupcima javnih nabavki. Planirana je nadgradnja CEJN-a dodatnim funkcionalnostima, uključujući integraciju sa drugim elektronskim platformama, proširivanje funkcija izvještavanja, obuhvatanje centralizovanih nabavki, i drugo.

O transparentnosti, sveobuhvatnosti potrebnih informacija i efikasnosti korišćenja svjedoče podaci o broju korisnika sistema koji su u svakodnevnom porastu, a oni su sljedeći:

- Broj registrovanih naručilaca: 659
- Broj registrovanih privrednih subjekata: 3,113, od čega je 2,372 aktivnih.

Ministarstvom finansija i socijalnog staranja - Direktorat za politiku javnih nabavki je u saradnji sa Sekretarijat Savjeta za konkurentnost, kreirao online upitnik i sproveo istraživanje koje je imalo za cilj evaluaciju CEJN-a i identifikaciju osnovnih pravaca za njegovo unapređenje. Upitnik je poslat na gotovo 5.000 adresa preduzeća koja su registrovana u samom sistemu, a sadržao je 8 pitanja. U periodu od 22. februara do 1. marta 2022. godine sakupljeno je 938 odgovora. Od toga broja 84,8% ili 795 ispitanika su oni koji su već sproveli postupak, odnosno podnijeli ponudu preko CEJN-a. Ispitanici su bili ponuđači, kao i naručioci javnih nabavki.

Od ukupno 938 ispitanika, njih 711, odnosno 84,0%, ocijenilo je sistem javnih nabavki unaprijeđen uvođenjem CEJN-a u poređenju sa prethodnim načinom realizacije javnih nabavki.

Prosječna ocjena zadovoljstva CEJN-om na skali od 1-10 je 7,8.

Prosječne ocjene pojedinačnih aspekata sistema, koji su ocjenjivani na skali od 1-5 su:

- ✓ 4,1 za jednostavnost korišćenja,
- ✓ 4,2 za efikasnost i
- ✓ 4,2 za podršku od strane administratora.

Ukupan broj komentara i sugestija za unapređenje sistema je 292 i većina ih se odnosi na:

- ✓ Interoperabilnost CEJN-a sa ostalim sistemima, to jest registrima državne uprave i
- ✓ Korišćenje elektronskog dokumenta tokom cijelog procesa.

Sva podzakonska regulativa i uputstva za korišćenje e-sistema nabavki usvojena su u skladu sa propisanim vremenskim rokovima, kao preduslov za puštanje u rad sistema e-nabavki. Pored toga, izvršeno je usklađivanje dva najvažnija podzakonska akta – za pripremu tenderske dokumentacije i za pripremu ponuda kroz e-sistem.

Navedena uputstva dostupna su na: <http://www.ujn.gov.me/2021/01/uputstva-cejn/>

Važno je napomenuti da su tokom 2021. godine sprovedene intenzivne obuke za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki kako za naručioce tako i za privredne subjekte. Obuke sprovode zaposleni u Direkciji za praćenje postupaka javnih nabavki i upravljanje elektronskim sistemom javnih nabavki u okviru Direktorata za politiku javnih nabavki.

Profesionalizacija i ostala poboljšanja u sistemu

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja – Direktorat za politiku javnih nabavki kreira i sprovodi politiku javnih nabavki i prati njeno ostvarivanje kroz Zakonom propisane nadležnosti. U saradnji sa Upravom za kadrove, Direktorat za politiku javnih nabavki kontinuirano radi na osposobljavanju kadra koji obavlja poslove u ovoj oblasti, kao i zaposlenih u privatnom sektoru po zahtjevu. Obuke se organizuju svakog mjeseca a sprovode ih zaposleni u Direktoratu koji su uključeni u primjenu pravnog okvira. Obuke se odnose na promociju novog pravnog okvira uopšte, uz mogućnost naknadne organizacije obuka po tematskim jedinicama. Pored navedenih, sprovode se obuke koje se odnose na implementaciju novog elektronskog sistema javnih nabavki, a realizuju ih zaposleni u Direktoratu za politiku javnih nabavki - Direkciji za praćenje sistema javnih nabavki i upravljanje elektronskim javnim nabavkama. Program stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih nabavki je u 2021. godini pohađalo 139 polaznika.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u kontinuitetu organizuje i polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki. Ispit je do sada položilo 746 službenika za javne nabavke, dok je ukupno 658 naručilaca registrovano u Crnoj Gori.

U okviru Projekta IPA 2014 “Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira u oblastima javnih nabavki i državne pomoći” izrađen je Priručnik za javne nabavke i Smjernice za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki, što predstavlja korisnu alatku za učesnike u sistemu. Pomenuti dokumenti dostupni su na linku: <https://ujn.gov.me/wp-content/uploads/2021/12/Priruc%CC%8Cnik-javne-nabavke.pdf>

Ministarstvo finansija – Direktorat za politiku javnih nabavki uspostavilo je help desk u cilju pružanja informacija i podrške naručiocima i ponuđačima za primjenu novog Zakona o javnim nabavkama („Službeni list Crne Gore“, br. 074/19), kao i na pitanja koja se odnose na elektronski sistem javnih nabavki, odnosno portal javnih nabavki. Informacije o radu help deska dostupne su na: <http://www.ujn.gov.me/2020/07/obavjestenje-za-help-desk/>

Strateški okvir u oblasti javnih nabavki i JPP

Vlada Crne Gore je 14. oktobra 2021. godine usvojila Strategiju unapređenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine, kao i Akcioni plan za njeno sprovođenje za period II polovina 2021-2022. godina. Strateški akt je podijeljen na dva dijela, odnosno oblasti za koje se kreira politika – javne nabavke i javno-privatna partnerstva. Oblast javno-privatnog partnerstva je po prvi put uvrštena u strateški dokument, čime su utvrđeni pravci razvoja ove značajne politike, kao i aktivnosti koje su preduslov za stvaranje stabilnog okruženja za buduće investicione projekte.

Za sprovođenje aktivnosti definisanih Strategijom zaduženo je Koordinaciono tijelo koje se sastoji od 16 članova koji predstavljaju relevantne institucije u oblasti javnih nabavki i JPP, kao i predstavnike privrednog sektora, lokalnih samouprava i NVO.

Strategija je dostupna na linku: [https://ujn.gov.me/wp-content/uploads/2021/11/Strategija-jn-i-JPP-2021-2025 .pdf](https://ujn.gov.me/wp-content/uploads/2021/11/Strategija-jn-i-JPP-2021-2025.pdf)

Statistika o sprovedenim pregovaračkim postupcima u 2021. godini, izdavanje mišljenja

U skladu sa Članom 65 Zakona o javnim nabavkama, naručilac je dužan da prije pokretanja pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje pribavi mišljenje Ministarstva, osim u slučaju iz člana 59 stav 1 tačka 3 ovog zakona. Ministarstvo mišljenje iz stava 2 ovog

člana daje, bez ispitnog postupka, na osnovu dostavljenih dokaza, u roku od osam dana, od dana prijema potpune dokumentacije.

Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva na javno nadmetanje u 2021. godini	
Broj usvojenih zahtjeva	20
Broj odbijenih zahtjeva	8
Nije dopunjen zahtjev u roku	4
Ukupno:	32

Godišnji izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori za 2020. godinu

U skladu sa svojom zakonskom obavezom i propisanom funkcijom monitoringa sistema javnih nabavki Direktor za politiku javnih nabavki je prikupio podatke i objedinio ih u godišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2020. godinu koji je objavljen na linku <https://ujn.gov.me/wp-content/uploads/2021/06/Izvj%C5%A1taj-o-javnim-nabavkama-za-2020.-godinu-1.pdf>

Obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama u 2020. godini ugovorili su ukupno 642,496,990.90 € nabavki, od čega su javne nabavke 545,150,791.50 € i nabavke električne energije i uglja 97,346,199.40 €.

8 Učešće nabavki i javnih nabavki imaju značajno učešće u bruto društvenom proizvodu (BDP) u Crnoj Gori, sa učešćem nabavki u 2020. godini od 15,32 % BDP-a.

U 2020. godini sprovedeno je 1.962 postupka javnih nabavki u kojima je podnijeto ukupno 4.455 ponuda. Na osnovu odnosa prispjelih ponuda i broja sprovedenih postupaka javnih nabavki izračunat je intenzitet konkurencije za 2020. godinu koji iznosi prosječno 2,27 ponuda koje su pristigle u postupcima javnih nabavki.

12. DIREKTORAT ZA EVROPSKE INTEGRACIJE I MEĐUNARODNU SARADNJU

U Direktoratu za evropske integracije i međunarodnu saradnju, jednog od organizacionih jedinica Ministarstva finansija i socijalnog staranja, u toku 2021. godine realizovane su planirane aktivnosti iz njegove nadležnosti. Treba imati u vidu činjenicu da je ovo noformirani Direktor u okviru pomenutog Ministarstva i ustanovljen je sistematizacijom koja je donijeta početkom avgusta 2021. V.d generalni direktor je stupio na dužnost početkom oktobra 2021., a načelnici početkom novembra 2021. Do tada, postojalo je Odjeljenje za evropske integracije i IPA projekte u okviru Ministarstva finansija.

U prethodnoj godini Direkcija za evropske integracije koordinirala je nizom aktivnosti:

- ✓ **Koordinacija u pogledu preporuka za preliminarni nacrt AP iz klastera 3 Konkurentnost i inkluzivni rast.** Razvoj, rješavanje izazova i napredak u okviru oblasti koje obuhvata Klaster Konkurentnost i inkluzivni rast je direktno vezan za inkluzivnost i održivost ekonomskog razvoja Crne Gore, zbog čega je značajna pažnja posvećena Programu ekonomskih reformi. Ključne institucije u ovom klasteru su MER, MFSS, MJUDDM, MPNKS, CBCG i UPC. Potrebno je održati fokus na obezbjeđivanju nezavisnosti medijskog sektora, zatim na PDV, akcize i direktnom oporezivanju, koordinaciju ekonomskih i monetarnih pitanja. Kao i ranijih godina, neophodno je raditi na usklađivanju crnogorskog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU, ali i jačanju administrativnih kapaciteta, u radnom i antidiskriminacionom zakonodavstvu, kao i na industrijskoj politici, istraživanju i inovacijama, obrazovanju, obuci i kompjuterizovanom tranzitnom sistemu kompatibilnom s EU. Važna je dobra koordinacija obaveza i osnaženi kapaciteti između MFSS, CBCG i MONSTAT-a u kontekstu statistike finansija Vlade i usklađenosti fiskalnih notifikacija sa ESA 2010 metodologijom. Pomenuti klaster obuhvata poglavlja 10, 16, 17, 19, 20, 25, 26 i 29. Na osnovu preporuka iz izvještaja EK od strane Kancelarije za evropske integracije urađen je Predlog akcionog plana za adresiranje ključnih preporuka iz izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori 2021, koji je usvojen na sjednici Vlade

9. decembra 2021. Takođe bila je aktuelna koordinacija u dijelu preporuka EU za klaster 1 Temeljna poglavlja u dijelu ekonomskih kriterijuma za obaveze u nadležnosti MFSS;

- ✓ Tokom decembra 2021. godine koordinirano je na izradi novog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023 za poglavlja u nadležnosti MFSS i organa nad kojima ministarstvo vrši nadzor. U fokusu je bila izrada zakonodavnog i strategijskog okvira, administrativnih kapaciteta i raspoređivanje novih celexa za koje je bilo potrebno odrediti relevantnost i odgovorna lica nosioce. Aktivnosti ili dio aktivnosti za pp 4, 5, 6, 9, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 29, 32, 33 su u nadležnosti MFSS ili institucija nad kojima MFSS vrši nadzor. Ocijenjeno je i pregledano oko 650 celexa iz nadležnosti MFSS. Kada je u pitanju stepen realizacije iz Programa pristupanja Crne Gore EU 2021-2023 od 45 obaveza MFSS i institucija nad kojima MFSS vrši nadzor završeno je 25, odnosno 55.5%. Kada su pojedinačni planovi institucija u pitanju, za 2021. najviše strategijskih dokumenata planiralo je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (12, realizovano 50%). Kada je riječ o zakonodavnom okviru iz nadležnosti MFSS, od planiranih 26 obaveza realizovano je 18, tako da je procenat izvršenja: 69.2%.
- ✓ Komunikacija i koordinacija oko izrade Priloga za XI sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje za pitanja iz nadležnosti Pododbora za ekonomska, finansijska pitanja i statistiku; Kompletiranje priloga i upućivanje KEI (decembar 2021);
- ✓ Koordinacija u vezi pitanja stručne redakture. Priprema nacionalne verzije pravne tekovine EU podrazumijeva obavezu resornih ministarstava i ostalih organa državne uprave da sprovedu stručnu redakciju svih prevedenih tekstova evropskih akata i definišu stručnu terminologiju. Kako je i naglašeno od ovih aktivnosti direktno zavisi i kvalitet pripreme nacionalnih zakona i podzakonskih akata kojima se prenosi evropsko zakonodavstvo, za koje je važno da imamo jasno definisanu terminologiju koja se neće razlikovati od propisa do propisa. MFSS koordinira nad procesom stručne redakture gdje imaju učešće stručni redaktori Ministarstva finansija i socijalnog staranja i redaktori institucija nad kojima MFSS vrši nadzor ili sa njima saraduje (Uprava prihoda i carina, Uprava za statistiku Monstat, Agencija za nadzor osiguranja, Komisija za tržište kapitala i Centralna Banka). S obzirom da su u pitanju institucije koje imaju najviše akata za stručnu redakciju, čak trećinu na nivou države i da MFSS koordinira cjelokupnim procesom, naglašavamo da se proces odvija planiranom dinamikom. U protekloj godini odnosno u novembru i decembru odrađeno je 24 akta u dijelu stručne redakture (oko 70%);
- ✓ Formulisanje i ažuriranje mjera iz Programa ekonomskih reformi za dio koji se odnosi na socijalnu inkluziju i Mapu puta socijalne zaštite;
- ✓ Direkcija za Evropske integracije je na dnevnoj osnovi obavljala niz aktivnosti koje su potrebne za nesmetano odvijanje procesa evropskih integracija iz nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja i organa nad kojima Ministarstvo vrši nadzor.

Obuke:

Učešće na obuci „Utvrdjivanje troškova sprovođenja strukturnih reformi" koja se održava u okviru ciklusa pripreme Programa ekonomskih reformi Crne Gore za period 2022.– 2024. godine (11. i 12. novembar 2021. u online formatu);

U izvještajnom periodu bila je aktuelna koordinacija aktivnostima u okviru TAIEX instrumenata.

- ✓ Taieks ekspertiska misija za utvrđivanje liste profesionalnih bolesti (Direktorat za penzijsko i invalidsko osiguranje MFSS);

Direkcija za programiranje i implementaciju IPA

Direkcija za programiranje i implementaciju IPA – Jedinica za implementaciju IPA projekata u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja je u izvještajnom periodu efikasno i uspješno realizovala sve aktivnosti iz svoje nadležnosti u skladu sa planom rada. Realizovane su aktivnosti vezane za programiranje, ugovaranje i praćenje realizacije projekata u nadležnosti Ministarstva finansija i

socijalnog staranja i organa nad kojima Ministarstvo vrši nadzor, koji se finansiraju iz sredstava Instrumenta za pretprijetnu podršku (IPA).

U 2021. godini Direkcija je pratila realizaciju 7 projekata u nadležnosti Ministarstva finansija u okviru Godišnjeg akcionog programa IPA-e za Crnu Goru za 2014. godinu, što je podrazumijevalo redovnu komunikaciju i blisku saradnju sa korisnicima projekata, ugovaračima, IPA strukturom u cilju obezbjeđivanja blagovremenog rješavanja svih potencijalnih problema i prepreka u realizaciji, učešće u radu upravnih odbora projekata, odobravanje izvještaja o realizaciji projekata, angažmanu eksperata i *outputa* projekata, za sljedeće projekte:

- „Implementacija sistema za centralizovani obračun zarada“, korisnik: Direktorat za državni budžet, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

- „Unaprijeđenje IT sistema Direktorata za budžet“, korisnik: Direktorat za državni budžet, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

- „Unaprijeđenje budžetskog sistema, višegodišnjeg budžetskog planiranja i sistema javne finansijske interne kontrole“, korisnici: Direktorat za državni budžet, Direktorat za centralnu harmonizaciju i Direktorat državnog trezora, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;

- „Implementacija novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS)“, korisnik: Uprava prihoda i carina;

- „Podrška za pristupanje Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku i Konvenciji o olakšavanju trgovine robom“, korisnik: Uprava prihoda i carina

- „Implementacija elektronskog sistema javnih nabavki“, korisnik: Direktorat za politiku javnih nabavki, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;

- „Unaprijeđenje i jačanje institucionalnog sistema i pravnog okvira u oblasti javnih nabavki i državne pomoći“, korisnici: Agencija za zaštitu konkurencije i Direktorat za politiku javnih nabavki, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Od pomenutih 7 projekata, tokom 2021. godine završena je realizacija dva projekta koji su za cilj imali razvoj softverskih rješenja za planiranje budžeta i elektronske javne nabavke. Uspješno su realizovane sve aktivnosti planirane projektima i ostvareni definisani rezultati.

U 2021. godini, Direkcija je u saradnji sa korisničkim institucijama koordiniralo i pružilo podršku u pripremi tenderske dokumentacije za projekte koji se finansiraju iz sredstava Instrumenta za evropsku integraciju (IPA 2017) i sredstava Godišnjeg akcionog programa za Crnu Goru za 2018. godinu:

- „Uspostavljanje sistema upravljanja sopstvenim sredstvima Evropske unije u Crnoj Gori“ (korisnik: Direktorat za državni budžet, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja)

- „Podrška Upravi prihoda i carina u pripremama za unapređenje TARICG u skladu sa najnovijom verzijom EU TARIC i srodnim ITMS podsystemima“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

- „Podrška Upravi prihoda i carina u implementaciji Sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

- „Nabavka hardvera za proširenje kapaciteta postojećeg servera i sistema za skladištenje Uprave prihoda i carina“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

- „Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore u nadogradnji Carinskog informacionog sistema (CIS)“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

- „Isporučka i ugradnja montažnog Data centra, sa isporukom i montažom opreme – ISO kontejner“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

- „Nabavka opreme za sprovođenje kontrolne funkcije Uprave prihoda i carina“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

- „Organizacija obuka za carinske službenike“ (korisnik: Uprava prihoda i carina)

Tri projekta su uspješno ugovorena, a tenderski postupci za preostalih pet projekata su u toku.

Realizovane su redovne aktivnosti koje se odnose na pripremu novih aplikacija za dobijanje sredstava iz Instrumenta za evropsku integraciju (EU Integration Facility), u saradnji s korisničkim institucijama i Delegacijom EU.

Direkcija je u 2021. godini koordinirala pripremu dijela Akcionog dokumenta za sektorsku budžetsku podršku za reformu javne uprave i reformu upravljanja javnim finansijama iz sredstava IPA 2022, i ažuriranje Strateškog odgovora za IPA III u oblastima za koje je nadležno Ministarstvo finansija i socijalnog staranja.

U izvještajnom periodu je ostvarivana redovna komunikacija i saradnja s predstavnicima Delegacije Evropske unije, tijelima u okviru IPA strukture, ugovaračima i korisničkim institucijama. U skladu sa svojim nadležnostima, Odjeljenje je u 2021. godini koordiniralo pripremu *Izvještaja o makroekonomskoj stabilnosti i Izvještaja o budžetskoj transparentnosti*, koji su predstavljali dio zahtjeva za povlačenje sredstava iz COVID direktne budžetske podrške koji je upućen Evropskoj komisiji.

Odjeljenje je u 2021. godini koordiniralo u ažuriranju i pripremi I i II priloga Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za određena poglavlja u nadležnosti MIF.

Direkcija je uspješno organizovala XIV sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku koji je održan u oktobru 2021. godine putem WebEx platforme. U saradnji s predstavnicima nadležnih institucija, pripremljen je i Evropskoj komisiji u predviđenom roku dostavljen sveobuhvatan materijal koji sadrži informacije o napretku ostvarenom u oblasti javnih finansija, makroekonomske politike, finansijskog sistema, statistike, revizije, i odgovoreno na sva naknadno dostavljena pitanja nadležnih direktorata Evropske komisije.

Direkcija za međunarodnu saradnju

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja uputilo je Vladi Crne Gore, dana 07. februara 2022. godine Informaciju o pristupanju Crne Gore Fondu za inovacije NATO-a, na razmatranje i usvajanje.

U vezi sa navedenim Vlada Crne Gore je na sjednici od 10. februara 2022. godine usvojila predmetnu Informaciju i donijela zaključke broj 04-447/2.

U tački 2 predmetnih Zaključaka ovlašten je ministar finansija i socijalnog staranja da, u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvom odbrane, Ministarstvom ekonomskog razvoja i Ministarstvom javne uprave, digitalnog društva i medija, preduzme dalje aktivnosti u cilju pristupanja Crne Gore Fondu za inovacije NATO-a i implementaciji investicione strategije i finansijskog modela.

Nadalje, u tački 3 istih Zaključaka zaduženo je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja da sredstva u iznosu od najviše 3.200.000,00 € (u zavisnosti od modela finansiranja) sa propratnim troškovima bankarskih transakcija, potrebna za implementaciju kontribucije Crne Gore u Fond iz tačke 2 ovih zaključaka, obezbijedi iz Tekuće budžetske rezerve, Organizacioni kod 40501 – Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, programska aktivnost 14 040 004 001 - Upravljanje sredstvima rezerve.

Dok se tačkom 4 Zaključaka zadužuje Ministarstvo odbrane da sredstva za pristupanje Fondu iz tačke 2 ovih zaključaka, planira u okviru budžeta Ministarstva odbrane na odgovarajućim programskim aktivnostima i budžetskim pozicijama prilikom pripreme budžeta za 2023. godinu i u narednim godinama.

Postupajući po navedenim zaključcima, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja formiralo je međuresornu radnu grupu sačinjenu od predstavnika Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva odbrane, Ministarstva ekonomskog razvoja i Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija sa zadatkom preduzimanja aktivnosti u cilju pristupanja Crne Gore Fondu za inovacije NATO-a i implementaciji investicione strategije i finansijskog modela.

Imajući u vidu prethodno navedeno, preduzimaju se potrebne radnje u cilju relaizacije zaključaka Vlade Crne Gore broj 04-447/2 donijetih na sjednici od 10. februara 2022. godine.

Pomenuta direkcija na dnevnoj osnovi obavlja niz aktivnosti koje su potrebne za nesmetano odvijanje obaveza međunarodne saradnje iz nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

13. DIREKTORAT ZA INVESTICIONO RAZVOJNE PROJEKTE

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva finansija i socijalnog staranja koji je Vlada crne Gore usvojila 31. jula 2021. godine osnovan je Direktorat za investiciono razvojne projekte.

U oktobru 2021. godine Direktorat je počeo sa radom.

Shodno Programu rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, Direktorat za investiciono razvojne projekte učestvovao je u radu sljedećih aktivnosti:

- **Izrađen Predlog Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. Godinu , u dijelu koji se odnosi na Kapitalni budžet**

Zakonom o budžetu za 2022. fiskalnu godinu utvrđuje se finansijski plan javne uprave Crne Gore, baziran na godišnjim procjenama primitaka i izdataka. Zakon o budžetu za 2022. godinu Crne Gore donosi se na osnovu Fiskalne strategije i Smjernica makroekonomske i fiskalne politike i sublimira ciljeve ekonomske i fiskalne politike u narednoj budžetskoj godini.

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2022. godinu ukupna sredstva Kapitalnog budžeta planirana su u iznosu većem za 13% u odnosu na 2021. godinu.

Od ukupno opredijeljenih sredstava Kapitalnim budžetom za 2022. godinu, 81,45 %, odnosi se na već ugovorene projekte (uključujući i autoput) dok je 18,53 %, predviđen za početak aktivnosti na projektima iz nadležnosti Uprave javnih radova i Uprave za saobraćaj. Takođe, od ukupno 302 kapitalnih projekata, novih projekata je 139 (uključujući IPA projekte, projekte Prijestonice Cetinje, kao i nove komponente već započetih projekata) ili 46,91 %, dok je broj započetih projekata u prethodnom periodu 163 ili 55,82 % od ukupnog broja projekata.

- **Program reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026**

Obaveza Direktorata za investiciono razvojne projekte odnosila se na oblast unapredjenja odnosno jačanja upravljanja javnim investicijama, u cilju pripreme registra kapitalnih projekata kao i uvođenja programskog budžetiranja.

Program reforme upravljanja javnim finansijama proizlazi iz krovne Strategije za reformu javne uprave, koja čini jedan o tri osnovna stuba Strategije proširenja Evropske unije. Program ima dvostruki cilj, i to: • Jačati kapacitete za prepoznavanje, sprečavanje i upravljanje fiskalnim rizicima, prekomjernim fiskalnim deficitima i potencijalno štetne makroekonomske neravnoteže. • Osigurati da je javna potrošnja strukturirana na način koji povećava razvojni uticaj na razvoj svih sektora privrede i osigurava bolji kvalitet života građana. Implementacija ciljeva Programa je od značaja za ispunjenje mjerila za otvaranje ili zatvaranje pristupnih pregovora u određenom broju pregovaračkih poglavlja. Napredak u sprovođenju PFM reforme predstavlja uslov za povlačenja sredstava Sektorske budžetske podrške u okviru IPA sredstava.

- **Program ekonomskih reformi (PER) za Crnu Goru 2022-2024**

Obaveza Direktorata za investiciono razvojne projekte odnosila se na srednjoročne procjene javnih investicija odnosno kapitalnog budžeta u cilju doprinosa rasta i razvoja i povećanja konkurentnosti domaće ekonomije.

Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2022-2024. (PER 2022) je dokument u kome Vlada Crne Gore predstavlja ekonomsku politiku Crne Gore za narednu godinu i srednjoročni period, uvažavajući smjernice i preporuke Evropske komisije, što je i osnov ekonomskog dijaloga u procesu EU integracija. Program ekonomskih reformi sadržaće srednjoročni makroekonomski i fiskalni okvir, kao i mjere fiskalne politike. Istovremeno, sadržaće sveobuhvatnu agendu strukturnih reformi koja prikazuje javne politike u izabranim oblastima ekonomskog sistema, a kojima se doprinosi rastu i razvoju, te povećanju konkurentnosti domaće ekonomije.

- **Predlog Prioritetne liste kapitalnih projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta države**

Shodno članu 16 Odluke o izradi kapitalnog budžeta i utvrđivanju i vrednovanju kriterijuma za izbor kapitalnih projekata, Komisija za ocjenjivanje projekata (u daljem tekstu: Komisija) priprema prijedlog liste prioriteta kapitalnih projekata vrednovanjem kriterijuma iz čl. 9,10 i 11 ove odluke.

Konačnu listu projekata za finansiranje iz kapitalnog budžeta utvrđuje Vlada, u skladu sa odredbama Odluke.

Naime, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je, shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl.list CG“, br. 066/19 i 070/21), u januaru 2021. godine dostavilo potrošačkim jedinicama i jedinicama lokalne samouprave zahtjeve sa Obrascem za kandidovanje kapitalnih projekata koji se finansiraju iz budžeta države. Potrošačke jedinice su bile u obavezi da do 15. marta tekuće godine dostave kandidovane projekte Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Upravi za saobraćaj i Upravi javnih radova.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u saradnji sa Upravama je objedinilo dostavljene predloge i iste dostavilo Komisiji na uvid radi razmatranja i ocjenjivanja projekata u skladu sa odredbama Odluke.

- **Ocjena upravljanja javnim investicijama (PIMA)**

U periodu od 16.06-12.07.2021. godine sprovedena je misija MMF-a za Ocjenu Upravljanja javnim investicijama (PIMA) u Crnoj Gori na zahtjev Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

Misija je zbog zabrane putovanja održana putem Zoom aplikacije i tom prilikom održano je preko 20 sastanaka sa relevantnim institucijama odnosno učesnicima javnih investicija (Ministarsvo finansija-Direktorat za budžet, Direktorat za trezor, Direktorat za javni dug, Direktorat za politiku javnih nabavki, Direkcija za planiranje javnih investicija, Direktorat za lokalnu samoupravu) Uprava za saobracaj, Uprava javnih radova, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvjete, Elektroprivreda i drugi.

Nakon obavljene misije, u avgustu mjesecu 2021. godine, od strane MMF-a je dostavljen preliminarni Izvjestaj sa preporukama i akcionim planom, na sugestije i komentare.

Ministarsvo finansija i socijalnog staranja je objedinilo dostavljene komentare od strane učesnika i dostavilo MMF-u, radi izrade Konačnog Izvještaja. Počektkom marta 2022. godine, Ministarstvu finansija i socijalnog staranja od strane MMF-a dostavljen je Konačni Izvještaj PIMA na engleskom jeziku, dok je krajem marta dostavljen konačni izvještaj na crnogorskom jeziku.

Zadaci misije bili su:

- ocijeniti okvir upravljanja javnim investicijama Crne Gore;
- pružiti pomoć odgovarajućim organima u pripremi reformske strategije i akcionog plana sa definisanim prioritetima u cilju jačanja upravljanja javnim investicijama; i
- dati preporuke za oblasti dalje tehničke pomoći koju bi FAD ili drugi razvojni partneri mogli da pruže.

Ono što je od izuzetne važnosti kada su u pitanju javne investicije u Crnoj Gori, jeste ocjena trenutnog stanja kao i identifikovanje slabosti na kojima treba u budućem periodu raditi u cilju njihovog otklanjanja, a što je evidentirano u Izvještaju kroz **PREPORUKE I AKCIONI PLAN**.

- **Investiciono razvojni projekti**

Direktorat od perioda osnivanja kontinuirano učestvuje u komunikaciji i pruža podršku investitorima u cilju realizacije novih i već započelih investicionih aktivnosti u Crnoj Gori. Kao rezultat reformi usmjerenih ka kreiranju osnova za unaprjeđenje investicionih potencijala, donesen je i novi regulatorni okvir za javno-privatna partnerstva (Zakon o javno-privatnom partnerstvu), sa stavom da primjenom standarda koji predstavljaju dobru praksu razvijenih zemalja, investitorima se osigura regulatorno isti standardi na koje su se oslanjali u zemljama zapadne Evrope. Direktorat pruža institucionalnu pomoć i podršku zainteresovanim investitorima, dajući osnov i smjernice za nove investitore, radi na nastavljanju investicija u dijelu valorizacije državnih resursa kroz investiciona ulaganja, a sve u cilju brže i efikasnije realizacije projekata.

Interesovanja stranih i domaćih investitora sa kojima je Direktorat imao intezivnu komunikaciju u najvećem broju odnosilo se na investiranja u oblasti infrastrukturnih ulaganja, energetike i oblast obnovljivih izvora energije. Znatno broje investitora bio je zainteresovan i za ulaganja na polju softverskog inženjeringa, razvoja turističkih objekata i turističkih naselja na teritoriji Crne Gore, kao i za finansijski i IT konsalting. Pored konstantne komunikacije sa 30 zainteresovanih investitora, Direktorat ostvaruje i saradnju kako sa resornim tijelima, tako i sa lokalnim samoupravama, obezbjeđujući informacije o poreskom tretmanu, olakšicama za ulaganja i biznis zonama za potencijalne projekte investitora.

14. DIREKTORAT ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE I BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU

Prioritet penzijskog sistema je i u proteklom periodu stavljen na redovnoj isplati penzija i održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, koji iz ovog sistema isplaćuje 127.987 korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (podaci za decembar 2021. godine), a za čiju isplatu na mjesečnom nivou treba obezbijediti oko 36 miliona eura.

U oblasti boračke i invalidske zaštite akcenat je, takođe, stavljen na redovnoj isplati prava iz ove oblasti za šta se na mjesečnom nivou opredjeljuje oko 410 hiljada eura za 2.154 korisnika.

I Normativne aktivnosti

1. Donijet Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obrazovanju i načinu rada Drugostepene invalidske komisije („Sl.list CG“, br. 9/21)
2. Donijet Pravilnika o jedinstvenom kodeksu šifara za unošenje podataka u matičnu evidenciju iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Sl.list CG“, br.70/21);
3. Donijeta Odluka o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite („Službeni list Crne Gore“ broj 87/21).

II Informacije, analize i izvještaji

U izvještajnom periodu data su 83 mišljenja u vezi primjene Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, 64 informacije o bilateralnoj saradnji Crne Gore sa stranim državama, pet saglasnosti na produženje primjene pravnih propisa za osiguranike koji dolaze iz država sa kojima Crna Gora ima zaključen sporazum o socijalnom osiguranju i 34 ostale informacije koje uključuju i priloge za redovno izvještavanje Evropske komisije o napretku u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i koordinacije socijalnog osiguranja

III Ostale aktivnosti

Učestvovalo se:

- na online sastanku Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku;
- na sastanak Radne grupe za praćenje implementacije Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište (CRM)
- na sastanku sa predstavnikom Axco Insurance Information Services iz Londona u vezi sa stanjem u penzijskom sistemu Crne Gore nakon usvajanja Izmjena i dopuna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- na sastanku sa predstavnicima Investiciono razvojnog fonda Crne Gore, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Saveza udruženja penzionera Crne Gore i mesne industrije u Crnoj Gori povodom obezbjeđivanja zimnice (jagnadi) za penzionersku populaciju;
- na sastanku Radne grupe za PP2 – Sloboda kretanja radnika;
- na sastanku Radne grupe PP19 – Socijalna politika i zapošljavanje
- na tehničkom sastanku za PP2 – Sloboda kretanja radnika i PP19 – Socijalna politika i zapošljavanje, u online formatu, sa predstavnicima DG NEAR, DG EMPL i DG JUST
- u radu Radne grupe za izradu Zakona o jedinstvenom vještačenju;
- u radu Radne grupe za reformu sistema procjene invaliditeta;
- u radu Radne grupe za izradu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom;

- u radu Radne grupe za izradu Strategije za unapređenje zaštite i zdravlja na radu 2022-2027. godine, sa Akcionim planom implementacije za 2022. godinu;
- u radu radnih grupa za Poglavlje 2 i Poglavlje 19.

Službenici Direktorata učestvali su u radu i izvještavanju komiteta u okviru Savjeta Evrope.

Obavljan je dnevni prijem i komunikacija sa strankama, Fondom penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i njegovim područnim jedinicama, kao i nadležnim nosiocima i nadležnim organima država sa kojima Crna Gora ima potpisane sporazume o socijalnom osiguranju.

V Upravni postupak

Direkcija za drugostepeni upravni postupak

Tokom 2021. godine u radu ove direkcije bilo je ukupno 2.403 predmeta za rješavanje o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja (postupak po žalbi i revizija prvostepenih rješenja), od čega *u postupku revizije* 1.831 predmet (tokom godine primljeno je 1.807 predmeta, dok su iz prethodne godine ostala 24 predmeta) a *u postupku po žalbi* 548 predmeta (tokom godine primljeno je 455 žalbi, dok je iz prethodne godine ostalo nezavršeno 87 predmeta).

U postupku vršenja revizije izvršena je revizija 1871 rješenja, na način što je saglasnost data na 1822 rješenja, 17 rješenja je poništeno i vraćeno na ponovni prvostepeni postupak i odlučivanje, 10 rješenja je izmijenjeno, a 22 rješenja su poništena i meritorno je odlučeno.

Ostalo je nezavršeno 68 predmeta.

Napomena:U jednom predmetu se može nalaziti više rješenja.

U postupku po žalbi riješeno je 527 predmeta, na način što je u 286 predmeta žalba usvojena, poništeno prvostepeno rješenje i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak, u 209 predmeta žalba je odbijena dok je u 28 predmeta meritorno odlučeno. Riješene su 4 žalbe zbog ćutanja administracije i donijeta rješenja kojima je naloženo prvostepenom organu da donese rješenje u navedenom roku.

U zakonskom roku riješena su 472 predmeta, odnosno 89%.

Ostalo je 21 neriješenih žalbi.

Za izvještajni period **od Upravnog suda** dostavljeno je 76 presuda, od kojih je u 53 predmeta tužba odbijena, u 4 predmeta postupak obustavljen a u 19 predmeta tužba je usvojena i poništeno je drugostepeno rješenje. U 14 predmeta ovaj organ je obavezan da naknadi troškove spora u ukupnom iznosu od 5.766,00 EUR-a.

Za isti period Upravnom sudu dostavljen je 91 predmet.

Vrhovni sud je donio 24 presude, od kojih je u 18 predmeta zahtjev za ispitivanje sudske odluke odbijen, u šest (6) predmeta zahtjev je usvojen i ukinuta je presude Upravnog suda.

U izvještajnom periodu Vrhovnom sudu je dostavljeno 26 predmeta.

Drugostepena invalidska komisija je u izvještajnom periodu zasijedala 22 puta. Tom prilikom obrađena su 982 predmeta i izvršen neposredni pregled 136 osiguranika.

U postupku po žalbi vještačena su 82 predmeta i izvršen neposredni pregled kod 27 osiguranika, odnosno korisnika prava. Potvrđena su 73 Nalaza, ocjene i mišljenja Prvostepene invalidske komisije, dok je u devet (9) predmeta nalaz izmijenjen, na način što kod jednog osiguranika utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti čiji je uzrok bolest, kod jednog osiguranika utvrđen djelimični gubitak radne sposobnosti čiji je je uzrok, takođe, bolest, u četiri (4) predmeta izmijenjen je datum nastanka invalidnosti, dok je u tri (3) predmeta utvrđena *nesposobnost za samostalan život i rad*.

U postupku medicinske revizije obrađeno je 900 predmeta prilikom čega je neposredni pregled izvršen kod 109 osiguranika, odnosno korisnika prava. U ovom postupku Drugostepena invalidska komisija je izmijenila 19 nalaza Prvostepene invalidske komisije, na način što je u 15 predmeta utvrđeno da ne postoji potpuni ni djelimični gubitak radne sposobnosti, dok je u četiri (4) predmeta utvrđeno da kod osiguranika postoji djelimični gubitak radne sposobnosti, čiji uzrok nastanka je bolest.

U postupku po presudi Upravnog suda, Drugostepena invalidska komisija je obradila dva(2) predmeta, i tom prilikom je izvršen neposredni pregled osiguranika, odnosno korisnika prava. Nije ostalo nezavršenih predmeta za vještačenje po presudi.

Direkcija za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

U toku 2021. godine u oblasti boračke i invalidske zaštite, u postupku revizije završen je 61 predmet. U izvršenoj reviziji data je saglasnost na sva rješenja, od čega je u 11 predmeta saglasnost data od strane Ljekarske komisije koja daje nalaz i mišljenje organu koji u drugom stepenu rješava o pravima po ovom zakonu.

U postupku po žalbi u radu su bila tri (3) predmeta od čega su u dva (2) predmeta žalbe usvojene, dok je u toku postupak po jednoj žalbi.

Za izvještajni period pred Ljekarskom komisijom koja daje nalaz i mišljenje organu koji u prvom stepenu rješava o pravima po ovom zakonu, ukupno su obrađena 24 predmeta.

Predlog mjera

Prioritet u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i boračke i invalidske zaštite i u budućem periodu će biti stavljen na redovnoj isplati penzija, održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i davanja iz boračke i invalidske zaštite.

U toku 2022. godine planirano je:

- donošenje Odluke o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite.
- donošenje Uredbe o izmjeni Uredbe o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.
- Potpisivanje Sporazuma između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju i Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju.
- donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju.

U 2022. godini sprovodiće se aktivnosti na reformi penzionog sistema, u saradnji sa međunarodnim partnerima, a u cilju stvaranja uslova za sveobuhvatnu analizu postojećeg stanja i predloga mjera za sprovođenje reforme penzionog sistema u skladu sa najboljom međunarodnom praksom.

U saradnji sa Fondom penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – kroz različite programe podrške, subvencija za najugroženije, programe rekreacije i odmora i subvencionisanje nabavke prehrambenih namirnica – nastaviće se sa pomaganjem penzionerima u Crnoj Gori, pri čemu će se voditi računa o likvidnosti Fonda PIO i obezbjeđenju redovnosti u isplati penzijskih davanja.

Aktivnosti drugostepenog upravnog postupka biće usmjerene na blagovremeno i zakonito rješavanje u postupku po žalbi i u postupku revizije.

15. DIREKTORAT ZA SOCIJALNO STARANJE I DJEČJU ZAŠTITU

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", br. 118/20 i 121/20) članom 2, osnovano Ministarstvo finansija i socijalnog staranja.

U okviru Ministarstva organizovan je Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu koji ima osam direkcija i to: Direkcija za zaštitu djece i mladih, Direkcija za zaštitu odraslih i starijih lica, Direkcija za razvoj usluga, Direkcija za drugostepeni postupak, Direkcija za socijalnu pravdu, Direkcija za stručni nadzor nad ustanovama socijalne i dječje zaštite, Direkcija za saradnju sa NVO u oblasti socijalne i dječje zaštite i Direkcija za informatiku i analitičko-statističke poslove.

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost od javnog interesa i zasniva se na principima uvažavanja integriteta i dostojanstva korisnika socijalne i dječje zaštite, zabrane diskriminacije, informisanja korisnika, individualnog pristupa, aktivnog učestvovanja korisnika u kreiranju, izboru i korišćenju prava

iz socijalne i dječje zaštite, uvažavanja najboljeg interesa korisnika, prevencije institucionalizacije i dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju, pluralizma usluga i pružalaca usluga, partnerstva i udruživanja različitih nosilaca djelatnosti i programa, posebno na lokalnom nivou, kao i transparentnosti.

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite dijete (bez roditeljskog staranja, čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, u sukobu sa zakonom, koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima; kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava, koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja, trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život) mlado lice (koje je bilo dijete bez roditeljskog staranja; kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite odraslo i staro lice (sa invaliditetom, koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima, koje je beskućnik), kao i trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, kao i lice kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Oblast socijalne i dječje zaštitu uređena je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti sa odgovarajućim podzakonskim aktima, Porodičnim zakonom, Zakonom o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakonom o radu, Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Zakona o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, Zakonom o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača i dr.

Prava iz socijalne i dječje zaštite su: osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite.

Osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti su: materijalno obezbjeđenje, lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć, zdravstvena zaštita, troškovi sahrane, jednokratna novčana pomoć i naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu. Osnovna materijalna davanja iz dječje zaštite su: naknada za novorođeno dijete, dodatak za djecu, troškovi ishrane u predškolskim ustanovama, pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama, refundacija naknade zarade i naknada zarade za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo, naknada po osnovu rođenja djeteta i refundacija naknade zarade i naknada zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena.

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti utvrđeno je da se visina osnova za navedena prava usklađuje polugodišnje (01. januara i 01. jula tekuće godine) sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Crne Gore na osnovu statističkih podataka za predhodno polugodište u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta rasta, odnosno pada troškova života i polovine procenta rasta, odnosno pada zarada. U 2021. godini izdvojeno je **79.917.965,93 €** (bez jednokratnih novčanih pomoći).

Kako je prethodnu godinu obelježila pandemija, u borbi protiv COVIDA-19, a u cilju ublažavanja teške materijalne situacije, Vlada Crne Gore sprovela je paket mjera gdje se iz sredstava budžetske rezerve obezbjedilo ukupno: **826.300,00 €** jednokratnih pomoći za korisnike: materijalnog obezbjeđenja i korisnike lične invalidnine. Zaključkom Vlade Crne Gore broj: 07-398/2 od 28.01.2021. godine, u februaru mjesecu isplaćeno je korisnicima lične invalidnine po 50,00 € jednokratne novčane pomoći, dok je porodicama materijalnog obezbjeđenja isplaćeno: jednočlanoj porodici i pojedincu 50,00€, porodicama sa tri i više članova po 100,00 €. Broj korisnika lične invalidnine koji je primo jednokratnu pomoć je 2.767, što je iznosilo: 38.350,00 €, dok je broj porodica materijalnog obezbjeđenja koji je bio obuhvaćen ovim paketom mjera: 8.354 u finasijskom smislu: 687.950,00 €.

Takođe, pored navedenog Komisija za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve građanima je odobravalala novčane pomoći, u skladu sa stručnim nalazom i mišljenjem socijalnog radnika. U

septembru 2021. godine, uveden je Socijalni bon-vaučer za trgovinu u marketima u vrijednosti 30,50 i 100 eura. Izdato je 2924 vaučera u ukupnoj vrijednosti 180.540,00 eura. To je novi vid pomoći građanima koji se nalaze u stanju socijalne potrebe sa kojima su građani bili upoznati kroz medijsku kampanju koja je sprovedena na ovu temu.

Ukupno isplaćena sredstva za materijalna davanja i usluge iz oblasti socijalne i dječje zaštite sa paketom mjera iznosila su: **80.744.265,93 €**.

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su: podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga, smještaj, neodložne intervencije i druge usluge.

Osnovna prava na materijalna davanja iz socijalne i dječje zaštite

Materijalno obezbjeđenje, kao osnovno materijalno davanje iz socijalne zaštite ostvaruje porodica, odnosno pojedinac ako je nesposoban za rad ili sposoban za rad pod uslovima propisanim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Visina materijalnog obezbjeđenja za porodicu, odnosno pojedinca u 2021. godini iznosila je mjesečno do 70,43 eura za pojedinca, do 133,90 eura za porodicu sa pet i više članova, a ukupno u 2021. godini isplaćeno je 9.561.586,16 eura. U decembru 2021. godine ovo pravo koristilo je: 7.586 porodica sa 25.919 članova .

Ličnu invalidninu može imati lice sa teškim invaliditetom. Visina lične invalidnine u 2021. godini iznosila je mjesečno 190,58 eura, visina lične invalidnine za lice koje nije korisnik prava na dodatak za njegu i pomoć iznosi mjesečno 120,68 eura. Ukupno u 2021. godini isplaćeno je 6.546.817,54 €, broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 2.997.

Dodatak za njegu i pomoć ima lice kome je zbog tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili senzornih oštećenja ili promjena u zdravstvenom stanju neophodna njega i pomoć da bi imalo pristup zadovoljavanju potreba. Visina dodatka za njegu i pomoć u 2021. godini iznosila je mjesečno 68,89 eura. Ukupno u 2021. godini isplaćeno je: 16.883.860,77€, broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 19.379.

Zdravstvena zaštita se obezbjeđuje korisniku materijalnog obezbjeđenja, lične invalidnine, dodatka za njegu i pomoć i usluge smještaja, ukoliko ovo pravo nije ostvario po drugom osnovu. Broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 1.549.

Troškovi sahrane obezbjeđuju se u slučaju smrti korisnika materijalnog obezbjeđenja, lične invalidnine i dodatka za njegu i pomoć i smještaja. Visina troškova smještaja u 2021. godini iznosila je mjesečno 349,53 eura. Ukupno u 2021. godini isplaćeno je 248.268,62 eura. Ukupan broj korisnika prava u 2021. godini je bio 706.

Jednokratnu novčanu pomoć može ostvariti pojedinac, odnosno porodica koja se, zbog posebnih okolnosti koje utiču na stambeno, materijalni i zdravstveno stanje, nađe u stanju socijalne potrebe. Ukupan iznos jednokratnih novčanih pomoći u 2021. godini bio je 414.320,68 eur0a, a broj korisnika prava je bio 5.926.

Naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu. Jedan od roditelja, odnosno staratelj korisnika prava na ličnu invalidninu ima pravo na naknadu, za svakog korisnika pojedinačno. Pravo ima jedan od roditelja, odnosno staratelj koji ima najmanje jednog korisnika prava na ličnu invalidninu i jednog ili više korisnika prava na dodatak za njegu i pomoć, za svakog korisnika pojedinačno. Visina naknade iznosila je 206,40 eura mjesečno. Ukupno u 2021. isplaćeno je 6.209.137,59 eura, broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 2.503.

Naknadu za novorođeno dijete može ostvariti jedan od roditelja, usvojjilac, staralac ili hranitelj u vidu jednokratne naknade za novorođeno dijete do navršenje jedne godine djeteta. Visina naknade u 2021. godini iznosila je 116,63 eura, a za korisnika materijalnog obezbjeđenja 139,98 eura. Ukupno u 2021. godini isplaćeno je 826.115,05 €, ukupni broj korisnika prava u 2021. godini je bio 6.581 (u decembru 2021. taj broj iznosio je 560).

Dodatak za djecu može ostvariti dijete: do 6. godine, korisnik materijalnog obezbjeđenja, korisnik lične invalidnine, korisnik dodatka za njegu i pomoć, bez roditeljskog staranja, čiji je roditelj, usvojilac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju socijalne situacije. Visina dodatka za djecu u 2021. godini iznosila je mjesečno od 30 eura do 60.90 eura. Ukupno u 2021. isplaćeno je po svim osnovama 7.063.433,92 €, od čega za dodatak za djecu 4.910.303,92 €, a za djecu 0-6 godina 2.153.130,00 €. Broj nosilaca prava za decembar 2021. godine je bio 6.844 sa 13.882 djece, dok za dodatak za djecu 0-6 godina broj nosilaca prava u decembru mjesecu :27.837 sa 36.715-oro djece.

Troškove ishrane u predškolskim ustanovama ostvaruju djeca u skladu sa zakonom kpojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Ukupno u 2021. isplaćeno je 135.701,21€, broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 835.

Pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama imaju djeca i mladi koji su ostvarili pravo na vaspitanje i obrazovanje, u skladu sa posebnim zakonom.pomoć obuhvata troškove mještaja u ustanovu i troškove prevoza. Po osnovu prevoza djece i mladih ukupno u 2021. isplaćeno je 291.843,56 €, broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 433.

Refundaciju naknade zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo ostvaruje poslodavac po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo. Ukupno u 2021. isplaćeno je 15.420.572,27€ , broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 2.117.

Naknadu po osnovu rođenja djeteta može ostvariti jedan od roditelja koji je na na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i student. Visina naknade u 2021.godini iznosila je 84.52 eura. U 2021. isplaćeno je 2.805.081,50 €, broj korisnika prava u decembru 2021. godine je bio 2.855.

Pravo na odmor i rekreaciju djece koristila su djeca korisnika materijalnog obezbjeđenja i djeca koja su smještena u ustanovama ili na porodičnom smještaju, radi sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih i vaspitno-obrazovnih aktivnosti i dijete za koje se usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika procijeni da mu je potreban ovaj oblik socijalne zaštite. Odmor i rekreacija obavljaju se u zimskom i ljetnjem periodu. U toku 2021. godine ovo pravo je koristilo 1721 djece. Za navedene namjene u 2021. godini opredjeljeno je ukupno 267.266.78 eura za troškove smještaja djece, vaspitača i roditelja kao pratioca djece.

Pravo na povlastice lica sa invaliditetom i njihovih pratilaca u drumskom i željezničkom saobraćaju u Crnoj Gori u skladu sa Zakonom o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom. Broj korisnika prava u decembru 2021.godine je bio 1.721.Ukupno u 2021. isplaćeno je 3.049.143,52€.

Pravo na naknadu ostvareno na osnovu Zakona o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore od 19.04.2017.godine za 2021. godinu,ostvarile su bivše korisnice naknade po osnovu rođenja troje ili više djece a koje su to pravo ostvarile po osnovu radnog odnosa. Broj korisnica prava u decembru 2021. godine je bio 1.729. Ukupno u 2021. isplaćeno je 5.545.409,83 €. Po osnovu doprinosa za PIO ovim korisnicama isplaćeno je u 2021.godini: 1.451.546,90€, broj korisnica u decembru 2021. godine bio je 1720.

Porodični smještaj-hraniteljstvo

Djeci bez roditeljskog staranja i djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, obezbjeđuje se smještaj u Dječjem domu »Mladost« u Bijeloj ili usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva. Na porodičnom smještaju - hraniteljstvu u 2021. godini je smješteno je 301 djece. Ova djeca koristila su pravo na odmor i rekreaciju, kao i pravo na zdravstvenu zaštitu ukoliko ovo pravo nisu ostvarila po drugom osnovu. Takođe, djeca bez roditeljskog staranja imaju pravo na dodatak za djecu u iznosu od 60.90 eura.

Pregled broja korisnika porodičnog smještaja-hraniteljstva za 2021. godinu

1. Hraniteljstvo (djeca 0-18 godina)

Broj djece na smještaju na hraniteljstvu za koje je nadležan Vaš centar	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO	SA SMETNJAMA U RAZVOJU	MLAĐE OD 3 GODINE
Djeca na srodničkom hraniteljstvu	241				
Djeca na nesrodničkom hraniteljstvu	66				

Broj djece na smještaju na hraniteljstvu za koje je nadležan Vaš centar – vrste hraniteljstva	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Broj djece na standardnom hraniteljstvu	301		
Broj djece na hraniteljstvu uz intenzivnu ili dodatnu podršku	6		
Broj djece na urgentnom hraniteljstvu	0	0	0
Broj djece na povremenom hraniteljstvu	0	0	0

Broj hraniteljskih porodica za koje je nadležan Vaš centar	UKUPNO
Broj srodničkih hraniteljskih porodica	114
Broj nesrodničkih hraniteljskih porodica sa djecom na smještaju	19
Broj nesrodničkih hraniteljskih porodica koje su podobne ali nemaju djecu na smještaju	6
Broj nesrodničkih hraniteljskih porodica u postupku sticanja podobnosti	3

Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju

Djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju obezbjeđuje se smještaj u ustanovu socijalne i dječije zaštite ili porodični smještaj-hraniteljstvo, pravo na dodatak za djecu i pravo na pomoć u vaspitanju i obrazovanju. Pravo na pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama obuhvata troškove smještaja u ustanovu i troškove prevoza. U cilju unapređenja zaštite djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, do sada je osnovano 17 dnevnih centara za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u: Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Plavu, Ulcinju, Cetinju, Beranama, Mojkovcu, Rožajama, Danilovgradu, Podgorici, Budva, Golubovci, u sklopu JU Dječji dom „Mladost” – Bijela, u sklopu JU Resursni centar za sluh i govor “dr Peruta Ivanović” Kotor. U sklopu JU Centar “Ljubović” uspostavljena je usluga dnevnog boravka za djecu sa problemima u ponašanju. Ministarstvo rada i socijalnog staranja finansijski participira i u ovoj usluzi na način što plaća troškove korisnika, a jedinice lokalnih samouprava obezbjeđuju zarade i snose druge troškove.

Evidentirano je 294 korisnika usluge dnevnog boravka (djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju).

Korisnici usluge smještaja u ustanovu i malu grupnu zajednicu, obezbeđuje se: djetetu bez roditeljskog staranja, djetetu čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, djetetu sa smetnjama u razvoju i djetetu sa poremećajima u ponašanju. Pravilnikom o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu propisani su standardi za ovaj vid usluge.

U cilju adekvatnije zaštite djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja, njihove socijalizacije i integracije u zajednicu na principima jednakih mogućnosti, a u skladu s njihovim sposobnostima, uspostavljena je usluga smještaja u malu grupnu zajednicu u Bijelom Polju. Svrha uspostavljanja male grupne zajednice jeste da se djeci posveti veći stepen brige i pažnje dok se ne stvore uslovi da se djeca vrate biološkim roditeljima, usvoje ili smjeste u hraniteljsku porodicu i osnaže za samostalan život. U 2021. godini u maloj grupnoj zajednici smješteno je devetoro djece sa smetnjama u razvoju.

Smještaj u ustanovu djece bez roditeljskog staranja

Djeci bez roditeljskog staranja i djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, obezbjeđuje se smještaj u Dječjem domu »Mladost« u Bijeloj ili usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva. Krajem decembra 2021. godini, u Dječjem domu »Mladost« u Bijeloj, boravilo je 79 djece.

U saradnji sa predstavnicima Dječjeg doma „Mladost“ Bijela urađen je Plan transformacije JU Dječjeg doma "Mladost" Bijela za period 2020-2024. godine. Planirano je postepeno uspostavljanje četiri usluge i to:

1. CENTAR ZA PORODIČNI SMJEŠTAJ-HRANITELJSTVO - Formiranje Centra za porodični smještaj-hraniteljstvo koji će se baviti samo poslovima hraniteljstva pretpostavka je uspješnog razvoja hraniteljstva
2. NACIONALNA DJEČJA TELEFONSKA LINIJA - Besplatna savjetodavna telefonska linija je na raspolaganju djeci 24 sata dnevno, sedam dana u nedjelji, tokom cijele godine.
3. SAVJETOVANJE- usluga namijenjena djeci i mladima nakon izlaska iz ustanove
4. DOMSKA ZAJEDNICA Usluga namijenjena djeci koja su na smještaju u ustanovu u cilju njihove pripreme za samostalan život.

Dječji dom "Mladost", Bijela

Podaci o broju djece (na dan 31. decembar 2021. g.) koja borave u ustanovi po polu.

	OBA POLA UKUPNO		Muškog pola	Ženskog pola
UKUPNO, po polu			35	44
UKUPAN BROJ DJECE	79		79	

Djeca sa poremećajem u ponašanju

JU Centar „Ljubović“ je ustanova socijalne i dječje zaštite u kojoj se realizuje vaspitna mjera upućivanja u ustanovu nezavodskog tipa u trajanju od 6 mjeseci do 2 godine. Pored ove vaspitne mjere, u Centru se kroz djelatnost Prihvatne stanice, kao posebne organizacione jedinice, realizuje prijem i kratkotrajni smještaj djece zatečene u stanju socijalne potrebe, kao i djece zatečene u izvršenju krivičnih djela, djece zatečene u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice, smještaj maloljetnih migranata bez pratnje i dr. U okviru djelatnosti Centra, izvršava se i mjera - pojačani nadzor organa starateljstva uz dnevni boravak u vaspitnoj ustanovi, kao i mjera privremenog smještaja, do okončanja pripremnog postupka po odluci nadležnog suda.

U skladu sa sadašnjim zakonskim odredbama, Centar obezbjeđuje prihvata, zaštitu, podršku, vaspitno-terapeutske tretman, obrazovanje, profesionalno osposobljavanje djece sa poremećajem u ponašanju, nastojeći, u skladu sa novim programskim šemama, da nadoknadi propušteno, koriguje pogrešno usvojeno ponašanje i razvije odgovornost, prosocijalne stavove, uvjerenja i ponašanja koja će omogućiti djeci sa poremećajem u ponašanju da se što prije reintegrišu i funkcionišu kao produktivni članovi društvene zajednice.

U svom radu, Centar se oslanja na multidisciplinarni i visoko individualizovani pristup, koji je fokusiran na dijete i zasnovan na pravima djece, njegovanju porodičnog integriteta i integriteta djeteta u lokalnu društvenu zajednicu.

Rad se bazirao na realizaciji Programa rada, detaljno planiranih individualnih planova rada, sa više obuhvaćenih područja planiranih aktivnosti, u kojima se jasno i precizno definišu ciljevi, razrađeni i prilagođeni svakom korisniku. Redovnom evaluacijom planova rada, najduže na 3 mjeseca, a u najvećem broju slučajeva i u kraćem roku, u saradnji sa nadležnim organima starateljstva, korisnicima, roditeljima i drugim licima, prati se stepen uspješnosti sprovedenog tretmana.

Planovi rada su imali jasno definisane vremenske rokove, počev od samog prijema do otpusta maloljetnika. Stručni radnici su o svom radu vodili dosijee korisnika, u kojima su vodili bilješke o razgovorima sa maloljetnicima, kao i o događajima, ispunjavali list o incidentu, podatke o radu i komunikaciji sa svim zainteresovanim subjektima slučaja (saradnja sa školom, porodicom, uputnim organom, zdravstvena zaštita i dr.), što je sistematizovano u dosijeima korisnika. Redovni, a po potrebi i vanredni izvještaji su dostavljani nadležnim organima o sprovođenju vaspitne mjere.

U skladu sa programskom šemom Centra, razrađivani su sledeći oblici rada:

1. Individualni savjetodavni rad sa korisnicima;
2. Grupni rad u vaspitnoj i životnoj grupi;
3. Rad na obrazovanju i profesionalnom osposobljavanju korisnika;
4. Rad na zaštiti i unapređenju zdravlja korisnika;
5. Rad sa porodicom i lokalnom zajednicom.

Korisnici su bili uključeni u proces nastave u redovnim školama. Dat je i prijedlog opštinskoj Komisiji za usmjeravanje djece u posebne obrazovne programe za petoro korisnika, a ovaj program se pokazao jako korisnim, jer se za svako dijete sačinjava individualni plan rada i praćenja u školi i time postiže bolji nadzor i kontrola vremena koje djeca provode u školama.

Centar "Ljubovic" na dan 31. decembar, 2021. godine

Djeca do 18 godina starosti, na dan 31. decembar 2021.

UKUPNO DJECA (0-18)	DJECA PO POLU	
	MUŠKOG POLA	ŽENSKOG POLA
21	14	7

Nasilje nad djecom

U toku 2021. godine u centrima za socijalni rad u Crnoj Gori je evidentirano 305 slučajeva nasilja nad djecom. U Centrima je za 2021. godinu nije prijavljen nijedan slučaj seksualnog nasilja nad djecom.

Prihvatište za zaštitu djece od nasilja u porodici predstavlja uslugu za pomoć i podršku djeci i mladima sa različitim traumatskim iskustvima zanemarivanja i zlostavljanja u porodici, sa ciljem da se saniraju posljedice traume, uz uvažavanje individualnosti svakog djeteta, kao i njegovog prava na participaciju i dostojanstven život u zajednici. Svakom djetetu obezbijeđen je multidisciplinarni pristup koji se sprovodi od strane stručnih radnika i saradnika na poslovima njege.

U toku izvještajnog perioda u Prihvatištu za zaštitu djece od nasilja u porodici boravilo je 9 korisnika, a napustilo ga je 8 korisnika i to po nekoj od redovnih procedura- povratak u biološku porodicu, ostvarivanje punoljetstva ili je obezbijeđen drugi oblik zaštite.

a) Statistički podaci

Nasilje nad djecom (prijave centrima za socijalni rad)

Djeca žrtve nasilja – po mjestu nasilja i po polu		UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO	Sa smetnjama u razvoju
Nasilje/zlostavljanje	Porodično	231	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	
	Van porodice (sve vrste)	6	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	

	Van porodice - online nasilje	/	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	
	Van porodice - Vršnjačko nasilje	68	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	do 5 godina: 5-9 godina: 10-14: 15-17:	
Ukupno		305			

Djeca žrtve nasilja – po vrsti nasilja	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Fizičko	50		
Seksualno	/		
Emocionalno	75		
Zanemarivanje	82		
Online nasilje	/		
Vršnjačko nasilje	68		
Dijete svjedok nasilja	28		
Ukupno	303		

Djeca svjedoci nasilja – po vrsti nasilja	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Fizičko			
Seksualno			
Emocionalno			
Zanemarivanje			
Online nasilje			
Vršnjačko nasilje			
Ukupno	28		

Nacionalna dječja telefonska linija

Ukupan broj poziva u 2021. godini: **983**

Usluga koju pruža nacionalna dječija telefonska linija jeste telefonsko savjetovanje koje omogućava implementaciju dječjih prava, sa ciljem savjetovanja, informisanja i edukacije djece o raznim pitanjima, kao i prevencije svih vrsta nasilja i osnaživanje djece i mladih da razgovaraju o temama zbog kojih su zabrinuti.

Klasifikacija poziva: savjetodavni 109, konstruktivno-testirajući 73, Pozivi odraslih 42, Testirajući 698, Pozivi tišine 61.

Teme:

1. Vršnjački odnosi: problemi sa prijateljima, partnerski odnosi, zaljubljenost, pritisak vršnjačke grupe (pušenje i sl.);
2. Porodični odnosi: odnos roditelj-dijete, sibliški odnosi, nerazumijevanje dječije potrebe;
3. Školski odnosi: problemi sa nastavnicima, problemi sa učenjem, problemi sa ocjenama;

4. Seksualnost: seksualni odnosi, seksualni identitet;
 5. Zavisnost od PA supstanci.

Usluga porodični saradnik se sprovodi od 2014. godine. Cilj ove usluge je da se ojačaju biološke porodice i njihove roditeljske kompetencije, kako bi djeca, posebno djeca od 0 do 3 godine života, odrastala u svojoj porodici. Jedan porodični saradnik radi optimalno sa 10 – 12 porodica, usluga traje od 8-12 mjeseci, u zavisnosti od potreba porodice, a realizuje se u prosjeku po jedana posjeta porodici nedjeljno. Od 2016. godine do sada u uslugu je bilo uključeno 262 porodice odnosno 687-oro djece.

Nasilje u porodici

U Crnoj Gori je u toku reforma socijalne i dječije zaštite koja je postupak odgovora na slučajeve nasilja u porodici i nasilja nad ženama uredila kroz postupak vođenja slučaja, čime se stvorila potreba da se donese novi Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ovim protokolom reformisan je način rada multidisciplinarnih timova i to na način što Multidisciplinarni tim (dosadašnji MOT) čine predstavnici relevantnih institucija i organizacija direktno angažovanih na konkretnom predmetu nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je shodno preuzetim obavezama iz Akcionog plana za pregovaračkog poglavlja 23 sprovelo aktivnosti na uspostavljanju jedinstvene i besplatne SOS linije za žrtve nasilja u porodici, a u partnerstvu sa kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori i NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja u porodici iz Nikšića. Jedinstvena nacionalna, besplatna SOS linija za pomoć žrtvama nasilja u porodici počela je sa radom 09. septembra 2015. godine.

Vrste pruženih usluga na Nacionalnoj SOS liniji u 2021. godini

Vrsta usluge	Broj
Informisanje	1739
Povjerljivi razgovori	822
Psihološko savjetovanje	177
Pravno savjetovanje	108
Posredovanja, urgente intervencije i upućivanja	123
Zahtjev za smještaj	26
Pratnja povjerljivog lica	40
Drugo	1
Ukupno	3036

USLUGE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE:

Oblast socijalne i dječje zaštitu uređena je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Prava iz socijalne i dječje zaštite su: osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite.

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su: podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga, smještaj, neodložne intervencije i druge usluge.

Usluga dnevni boravak

U cilju unapređenja zaštite djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, do sada je osnovano 17 dnevnih centara za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u: Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Plavu, Ulcinju, Cetinju, Beranama, Mojkovcu, Rožajama, Danilovgradu, Podgorici, Budva, Golubovci, u sklopu JU Dječji dom „Mladost”– Bijela, u sklopu JU

Resursni centar za sluh i govor "dr Peruta Ivanović" Kotor. U sklopu JU Centar "Ljubović" uspostavljena je usluga dnevnog boravka za djecu sa problemima u ponašanju. Ministarstvo rada i socijalnog staranja finansijski participira i u ovoj usluzi na način što plaća troškove korisnika, a jedinice lokalnih samouprava obezbjeđuju zarade i snose druge troškove.

Evidentirano je 270 korisnika usluge dnevnog boravka (djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju).

U cilju unapređenja zaštite odraslih i starih lica sa invaliditetom, uspostavljeno je 14 dnevnih boravaka za odrasla i stara lica sa invaliditetom, i to u: Nikšiću (3), Danilovgradu (2), Mojkovcu (1), Plavu (1), Cetinju (1), Rožajama (1), Bijelom Polju (1), Petnjici (1), Pljevljima (1), Risnu (1) i Kolašin (1)

Usluga smještaja u malu grupnu zajednicu

Usluga smještaja u ustanovu i malu grupnu zajednicu, obezbjeđuje se: djetetu bez roditeljskog staranja, djetetu čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, djetetu sa smetnjama u razvoju i djetetu sa poremećajima u ponašanju. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je propisalo standarde za ovaj vid usluge kroz Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu. Uslugu je koristilo osmoro djece.

U cilju adekvatnije zaštite djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja, njihove socijalizacije i integracije u zajednicu na principima jednakih mogućnosti, a u skladu s njihovim sposobnostima, uspostavljena je usluga smještaja u malu grupnu zajednicu u Bijelom Polju. Svrha usluge mala grupna zajednica je da se djeci posveti veći stepen brige i pažnje dok se ne stvore uslovi da se djeca vrate biološkim roditeljima, usvoje ili smjeste u hraniteljsku porodicu i osnaže za samostalan život. Pružalac usluge je JU Dječji dom "Mladost" Bijela.

Usluga smještaja

Usluga smještaja pruža se u javnim ustanovama socijalne i dječje zaštite. Usluga smještaja djece bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama pruža se u JU Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj.

Usluga smještaja djece i mladih sa problemima u ponašanju pruža se u JU Centar „Ljubović“ u Podgorici.

Usluga smještaja lica sa intelektualnim smetnjama i smetnjama autističnog spektra pruža se u JU Zavod „Komanski most“ u Podgorici.

Usluga smještaja odraslih lica sa invaliditetom i starih lica pruža se u: JU Domu starih „Grabovac“ u Risnu, broj korisnika u decembru 2021. bio je 183, JU Domu starih „Bijelo Polje“ u Bijelom Polju, br. korisnika 125 i JU Dom starih „Pljevlja“ u Pljevljima broj korisnika, u decembru 2021. godine bio je 46.

U 2020. godini osnovani su i JU Dom starih „Podgorica“ u Podgorici i JU Dom starih „Nikšić“ u Nikšiću, koji još uvijek nisu dobili licencu za obavljanje djelatnosti, zbog kašnjenja izdavanja upotrebne dozvole. Usluga odmor i rekreacija djece korisnika materijalnog obezbjeđenja i djece bez roditeljskog staranja pruža se u JU Lovćen – Bečići.

Usluga pomoć u kući

Uslugu pomoć u kući odraslom i starom licu sa invaliditetom pružalo je osam (8) pružalaca usluga. Usluga pomoć u kući obezbjeđuje se djetetu sa smetnjama i teškoćama u razvoju i odraslom i starom licu sa invaliditetom. Pružalac usluge pomoć u kući u skladu sa karakteristikama, kapacitetima i potrebama korisnika obezbjeđuje jednu ili više aktivnosti, i to: nabavku hrane, pomoć pri pripremi obroka i hranjenju, pomoć pri kretanju, pomoć pri održavanju lične higijene i higijene prostora, pomoć pri grijanju prostora, pomoć pri nabavci štampe i knjiga i plaćanju računa za električnu energiju, telefon, komunalije i sl, posredovanje u obezbjeđivanju različitih vrsta usluga za održavanje stana i uređaja za domaćinstvo i nabavku lijekova i odvođenje na ljekarske preglede.

Usluga SOS telefon za odrasla i stara lica koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti i međunarodno preuzetim obavezama uspostavljena je usluga SOS telefon za odrasla i stara lica koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve. Pružalac usluge je NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić. Usluga je dostupna na crnogorskom i albanskom jeziku. Uslugu je, putem javnog poziva za 2021. godinu, finansiralo je Ministarstvo finansija i socijalnog stranja.

Usluga SOS telefon za djecu i mlade koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve

Usluga je namijenjena djeci i mladima koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve i aktivna je 24 h. Pružalac usluge je JU Dječji dom "Mladost" Bijela. U toku 2021. godine na liniji je primljeno 983 poziva. Uslugu je, putem javnog poziva za 2021. godinu, finansiralo je Ministarstvo finansija i socijalnog stranja.

Javne ustanove koje osim usluge smještaja pružaju i druge usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite

- JU Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj osim usluge smještaja djece i mladih u ustanovu pruža i usluge: SOS telefon za djecu i mlade koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve; smještaj u prihvatilištu-skloništu za djeteta koje je žrtva ili svjedok zlostavljanja, zanemarivanja, rodno zasnovanog nasilja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; smještaj djece i mladih u malu grupnu zajednicu i dnevni boravak za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju.
- JU Dom starih „Grabovac“ Risan pored usluge smještaja odraslih i starih lica pruža i usluge: dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom; smještaj u prihvatilištu-skloništu odraslog i starog lica koje je beskućnik i pomoć u kući odraslim i starim licima sa invaliditetom i lica kojima je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.
- JU Dom starih Bijelo Polje osim usluge smještaja odraslih i starih lica pruža i uslugu dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom.
- JU Dom starih Pljevlja osim usluge smještaja odraslih i starih lica pruža i uslugu dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom.

Organizacija ustanova za socijalnu i dječju zaštitu

U Crnoj Gori organizovano je 13 centara za socijalni rad koji obavljaju djelatnost u svim opštinama:

- JU CSR za Glavni grad Podgorica i gradske opštine Golubovci i Tuzi,
- JU CSR za opštinu Danilovgrad,
- JU CSR za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik,
- JU CSR za opštine Pljevlja i Žabljak,
- JU CSR za opštine Bijelo Polje,
- JU CSR za opštine Mojkovac i Kolašin,
- JU CSR za opštine Berane, Andrijevica i Petnjica,
- JU CSR za opštinu Rožaje,
- JU CSR za opštinu Plav i Gusinje,
- JU CSR za opštine Bar i Ulcinj,
- JU CSR za opštine Kotor, Tivat i Budva,
- JU CSR za opštinu Herceg Novi,
- JU CSR za prijestonicu Cetinje,

Organizovano je 9 ustanova za smještaj korisnika:

- JU Dom starih "Grabovac" u Risnu
- JU Dom starih „Bijelo Polje“
- JU Dom starih „Pljevlja“
- JU Dom starih „Podgorica“
- JU Dom starih „Nikšić“
- JU Dječji dom "Mladost" u Bijeloj
- JU Zavod "Komanski most " u Podgorici
- JU "Lovćen – Bečići" u Cetinju
- JU Centar " Ljubović " Podgorica

Subvencije za račune za električnu energiju

Program subvencioniranja računa za utrošenu električnu energiju ranjivih kupaca nastavljen je i u 2021. godini na osnovu Uputstvu o postupku i načinu sprovođenja programa subvencioniranja racuna za elektricnu energiju koji je donijela Vlada Crne Gorei, na način da se račun do 60 eura subvencionira sa 40%, a račun preko 60 eura, sa 24 eura. Pravo na subvenciju imali su korisnici prava na: materijalno obezbjeđenje; dodatka za njegu i pomoć; lične invalidnine; porodičog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja; materijalnog obezbjeđenja boraca; nezaposleno lice kojem je utvrđen status invalida rada II i III kategorije u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju ukoliko prihod njegovog domaćinstva ne prelazi 158.70 eura; nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju i stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom, a završilo je obrazovanje u specijalnoj školi; nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju i stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom, a završilo je redovno obrazovanje i nezaposleno lice koje je završilo obrazovanje uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i pružanje dodatne stručne pomoći ili posebnom obrazovnom odnosno vaspitnom programu u skladu sa posebnim zakonom.

Na mjesečnom nivou se Ministarstvu kapitalnih investicija šalje informacija o broju korisnika prava na subvencije za utrošenu električnu energiju po Uredbi i korisnika materijalnog obezbjeđenja po Uputstvu. Konstantno se pruža podršku centrima za socijalni rad i kontinuirano saraduje sa EPCG i ZZZCG.

Tabela korisnika prava na subvencije za elektricnu energiju, po obačunu, sa iznosima subvencija 2021. godina – Sumarno Uredba + Uputstvo:

Mjesec	Broj potrošača	Iznos subvencije
JANUAR	20 706	285.564,20 €
FEBRUAR	20 790	272.661,10 €
MART	20 669	281.855,42 €
APRIL	20 508	268.451,98 €
MAJ	20 330	239.397,59 €
JUN	20 321	233.824,89 €
JUL	20 364	246.500,15 €
AVGUST	20 026	243.301,60 €
SEPTEMBAR	20 194	224.858,44 €
OKTOBAR	20 349	246.575,29 €
NOVEMBAR	20 367	251.997,59 €
DECEMBAR	20 538	276.483,53 €
UKUPNO:		3.071.471,78 €

**Tabela korisnika prava na subvencije za električnu energiju sa iznosima subvencija 2021. godina – samo –
MINISTARSTVO FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANJA (samo po Uputstvu):**

Mjesec	Broj potrošača po obračunu	Broj potrošača po rekl.	Iznos subvencije - isplata
JANUAR	20 706	20 269	276.537,05 €
FEBRUAR	20 358	20 359	264.298,48 €
MART	20 246	20 252	273.426,09 €
APRIL	20 096	20 102	260.851,35 €
MAJ	19 917	19 921	232.013,24 €
JUN	19 914	19 916	226.801,87 €
JUL	19 966	19 966	239.293,41 €
AVGUST	19 634	19 635	236.134,76 €
SEPTEMBAR	19 814	19 817	218.599,09 €
OKTOBAR	19 966	19 967	239.818,87 €
NOVEMBAR	19 990	19 993	244.610,07 €
DECEMBAR	20 160	20 162	268.788,33 €
UKUPNO:			2.981.172,61 €

STRATEŠKI DOKUMENTI

Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine

Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine sa Akcionim planom za 2021. godinu za sprovođenje Strategije donijeta je u cilju unapređenja kvaliteta života korisnika socijalne i dječje zaštite i njihovog osnaživanja za samostalan i produktivan život.

Osnov za donošenje Strategije Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti kojim je propisano da se socijalna i dječja zaštita ostvaruje u skladu sa strateškim dokumentima, kojima se utvrđuju dugoročni ciljevi i prioriteti razvoja socijalne i dječje zaštite.

Opšti cilj ove strategije je unapređen kvalitet života korisnika socijalne i dječje zaštite i njihova osnaženost za samostalan i produktivan život, a posebni ciljevi su:

- unaprijeđen normativni okvir u socijalnoj i dječjoj zaštiti,
- unaprijeđen sistem kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti i
- unaprijeđene usluge socijalne i dječje zaštite i stvoreni preduslovi za nastavak deinstitutionalizacije.

Praćenje i ocjenjivanje ove strategije obezbijeđeno je formiranjem Tima za praćenje i ocjenjivanje Strategije koji biće sastavljen od predstavnika: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, Uprave za inspekcijske poslove, Zajednice opština, predstavnika nevladinih organizacija koje se bave socijalnom i dječjom zaštitom i dr.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 1. jula 2021. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2020. za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2018–2022 i Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine. Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je kroz projekat „Jačanje kapaciteta

systema socijalne i dječje zaštite“, koji je finansirala finansira EU, izradilo Evaluaciju Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine. Ovaj starteški dokument važio je do 31. decembra 2021. godine. Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine je fazi izrade. Donošenje novog strateškog dokumenta u ovoj oblasti planirano je za I kvartal 2023. godine.

Zaštita lica sa invaliditetom

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja realizuje projekat “Reforma nacionalnog sistema utvrđivanja invaliditeta”, koji ima za cilj uspostavljanje jedinstvenog tijela za utvrđivanje invaliditeta (Zavod) i jedinstvenih nacionalnih kriterijuma (po socijalnom modelu) za utvrđivanje invaliditeta. Radi se o kompleksnom reformskom poduhvatu koji uključuje pet resora (socijalna zaštita, zapošljavanje, penzijsko invalidska i boračka zaštita i prosvjeta), bez čije realizacije nije moguće zaokružiti reformu sistema socijalnog staranja. Od sistema utvrđivanja invaliditeta direktno zavisi korišćenje raznih prava za oko 50.000 građana i njihovih porodica. Ova lica će uspostavljanjem novog sistema pravednije i lakše ostvarivati prava, a istovremeno ovo je i način za obračun s mogućim zloupotrebama socijalnih i drugih davanja i usluga. Reformom treba da se suspenduje oko 30 postojećih komisija i uspostavi jedinstveno tijelo (Zavod) koje bi vještačilo po novoj, jedinstvenoj, nacionalnoj metodologiji za sve resore. Komisije sada rade na osnovu šest zakonskih i 27 podzakonskih akata sa velikim brojem izvršioca i spoljnjih saradnika.

Usvajanjem UN Konvencije o pravima lica sa invaliditetom (2009. godina) usvojena je i nova definicija invaliditeta. Prema Konvenciji lica s invaliditetom su one lica koja imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja, koja u djelovanju s različitim preprekama mogu spriječiti njihovo puno i aktivno učešće u društvu, na ravnopravnoj osnovi s drugima (Ujedinjene nacije, 2006. godina).

Predviđeno da se po probnoj primjeni novog sistema, urade finansijske analize uticaja na budžet i osmisli redizajn kategorijskih socijalnih davanja koji ovaj novi sistem omogućava.

Uloga Vlade, u kombinaciji sa doprinosom EU datim u vidu ovog Projekta za ovu neophodnu, suštinsku reformu, je preduslov za dalje reforme u svim sektorima. Područje djelovanja ovog Projekta daleko nadilazi pomenutu podršku EU, jer njegovi ishodi postaju sastavni dio nacionalnog sistema socijalne zaštite, a time je obezbijedena održivost. Cjelokupan Projekat i njegovi ishodi: pravni okvir, izgradnja institucionalnih/organizacionih i kadrovskih kapaciteta, infrastruktura i sam Informacioni sistem koji obezbjeđuje stvarnu primjenu u praksi - čine u suštini strukturu i sastavni su dio načina funkcionisanja sektora socijalne zaštite. Na isti način, područje djelovanja Projekta je integrisana struktura sistema i nakon što se ukine stari sistem vještačenja ivaliditeta, više nema povratka. Što se tiče finansijske održivosti, Projekat će podržati izradu detaljne analize finansijskog uticaja, kako iz ugla procjene administrativnih troškova novog sistema, tako i iz ugla očekivanog uticaja na budžet uzrokovanog uvođenjem novih kriterijuma koje će se direktno odraziti na prepoznavanje i obuhvat korisnika u svim sektorima.

U cilju procesa deinstitutionalizacije u 2020. usvojen je Plan transformacije JU Zavod “Komanski most”. Očekivani rezultati navedenog plana transformacije su transformacija ustanove za smještaj osoba sa invaliditetom u pružaoca usluga za život u zajednici, smanjen broj korisnika u ustanovi, kao i prevencija institucionalizacije, a samim tim i kvalitetnija zaštita korisnika u sistemu socijalne i dječje zaštite. Jedan od specifičnih ciljeva je prelazak sa institucionalnog smještaja korisnika na vaninstitucionalne oblike zaštite.

U toku je implementacija projekta “ Institucionalna transformacija JU Zavod “Komanski most” – Razvoj usluge stanovanje uz podršku” koja se sprovodi u sklopu programa EU I CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu, a u okviru Grant šeme “ Podrška pružanja socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori”.

Cilj projekta je dalji doprinos procesu deinstitutionalizacije, decentralizacije i transformacije rezidencijalnih ustanova kao jednom od strateških ciljeva Crne Gore u procesu razvoja sistema socijalne

i dječičije zaštite. Specifični ciljevi projekta su: nastavak procesa transformacije JU Zavoda "Komanski most" kroz process deinstitutionalizacije, jačanje stručnih kapaciteta stručnih radnika, stručnih saradnika i saradnika u pružanju usluge stanovanje uz podršku, uspostavljanje usluge stanovanje uz podršku.

Ciljne grupe jesu osobe sa intelektualnim smetnjama u JU Zavod "Komanski most" članovi njihovih porodica, zaposleni koji rade sa njima i žele da unaprijede svoj rad.

Glavne projektne aktivnosti podrazumijevaju rad sa osobama sa intelektualnim smetnjama u okviru pripreme jedinice, obezbjeđivanje uslova za uspostavljanje nove usluge, jačanje stručnih kapaciteta profesionalaca kroz treninge. Obučeni profesionalci uspostaviće novu uslugu, stanovanje uz podršku, za odabrane korisnike i time načiniti veliki korak ka otvaranju Zavoda zajednici.

Borba protiv trgovine ljudima

Shodno Pravilniku o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja u prihvatilištu – skloništu kojim je propisano da se usluga smještaja u prihvatilištu-skloništu obezbjeđuje djetetu koje je žrtva trgovine ljudima i odraslom i starom licu koje je žrtva trgovine ljudima. Ukupan broj korisnika koje su u 2021. godini koristile uslugu smještaja u prihvatilištu – skloništu je 19.

MFSS finansira uslugu smještaja u prihvatilištu - skloništu na način što je putem javnog poziva u 2021. godini obezbijedilo 10.000,00 eura na godišnjem nivou, kao i 250,00 eura na mjesečnom nivou po korisniku. U decemru 2020. godine je raspisan javni poziv za finansiranje usluge smještaja u prihvatilištu – skloništu u iznosu od 40.000 eura za 2021. godinu, međutim na navedeni javni poziv nije bilo prijavljenih pružaoca usluga. U novembru 2021. godine ponovo je objavljen javni poziv za finansiranje usluge smještaja u prihvatilištu – skloništu u iznosu od 10.000 eura za 2021. godinu, kada se prijavila nevladina organizacija ISOP za pružanje ove usluge. U cilju finansiranja usluge smještaja u prihvatilištu – skloništu za 2021. godinu Ministarstvo finansija i socijalnog staranja obezbijedilo je 31.942,16€.

Zaštita beskućnika

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti beskućnik je definisan kao lice koje nema adresu stanovanja, boravi na javnim ili drugim mjestima koja nijesu namijenjena za stanovanje i nemaju sredstava kojima bi mogli da podmire potrebu stanovanja.

Ukupan broj beskućnika evidentiranih u 2021. godini u centrima za socijalni rad i područnim jedinicama iznosio je 23 (južna regija -6, sjeverna 2, centralna 15). Od toga je 21 lice muškog, a 2 ženskog pola. Svi evidentirani beskućnici su stariji od 40 godina.

Centri za socijalni rad i njihove područne jedinice su obezbijedile ovim licima razne vrste pomoći i podrške: materijalnu pomoć (materijalno obezbjeđenje, dodatak za njegu i pomoć, jednokratnu novčanu pomoć), smještaj, topli obrok narodne kuhinje, socijalni bon, psiho-socijalnu podršku, upućivanje u medicinsku ustanovu na liječenje, pomoć Crvenog krsta, itd. Neke oblike pomoći i podrške su pojedina lica odbila (kao što su mogućnost smještaja u ustanovu i uslugu dnevnog boravka). Među ovim licima ima i stranaca bez regulisanog pravnog statusa u Crnoj Gori, pa su centri za socijalni rad, odnosno područne jedinice u ovim slučajevima kontaktirali ambasade i UNHCR, u cilju pronalaženja najboljeg načina da se pomogne korisnicima.

Strategija razvoja socijalne zaštite starijih period od 2018. do 2022. godine

Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine donijeta je radi unapređenja normativnog okvira, daljeg razvoja usluga podrške za život u zajednici, unapređenja kvaliteta socijalne zaštite starijih i povećanja učešća organizacija civilnog društva, nevladinih organizacija, privrednih društava, preduzetnika i fizičkih lica u pružanju usluga socijalne zaštite starijim, na održiv način.

Opšti cilj ove strategije je unapređena socijalna zaštita starijih, sa integrisanim uslugama i podrškom radi očuvanja i poboljšanja kvaliteta života starijih, dok su posebni ciljevi:

- unapređenje socijalne odgovornost i integrativni pristup koji omogućava podsticanje socijalne inkluzije, povećanje kvaliteta života i korišćenje kapaciteta starijih za samostalni život,
- unapređenje usluge socijalne zaštite starijih, i
- unapređenje sistema kvaliteta usluga starijim.

Praćenje i ocjenjivanje ove strategije obezbijeđeno je formiranjem Tima za praćenje i ocjenjivanje Strategije koji prati i ocjenjuje rezultate ove strategije i sačinjava izvještaj jednom godišnje. Ovaj tim biće sastavljen od predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, Uprave za inspekcijske poslove, JU Institut za javno zdravlje, Zajednice opština, Crvenog krsta Crne Gore i predstavnika nevladinih organizacija koje se bave socijalnom zaštitom starijih i dr.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 1. jula 2021. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2020. za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018–2022 i Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine. Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine je fazi izrade. Ovaj strateški dokument važio je do 31. decembra 2021. godine.

Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa akcionim planom 2017-2021

Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja obuhvata period 2017–2021. godine. Primjenjuje se na svu djecu uzrasta 0–18 godina, bez obzira na rod, državljanstvo, nivo funkcionalnih sposobnosti ili seksualnu orijentaciju. Ovdje su takođe predstavljene i mjere za intenziviranje rada na zaštiti i drugim vidovima pomoći djeci i adolescentima koji su bili izloženi nasilju ili seksualnom zlostavljanju.

Izradom Strategije koordiniralo je Ministarstvo rada i socijalnog staranja uz participaciju UNICEFA i međunarodnog konsultanta, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom pravde, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Ministarstvom finansija, Ministarstvom unutrašnjih poslova, kancelarijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i predstavnicima nevladinog sektora.

Strategija svoju viziju projektuje na budućnost, ali se zasniva na sadašnjem stanju u zemlji.

Ono što je važno istaći vezano za Strategiju prevencije i zaštite djece od nasilja jesu njeni specifični strateški ciljevi, i to:

Cilj 1: Unapređenje zakonodavstva i sprovođenje politika koje djecu štite od svih oblika nasilja

Cilj 2: Unapređenje institucionalnog okvira za profesionalnu, kvalitetnu i efikasniju brigu i zaštitu djeteta

Cilj 3: Osnaživanje pravosudnog sistema za zaštitu djece od nasilja i za rad u najboljem interesu djeteta

Cilj 4: Pokretanje promjena u društvenim normama koje prihvataju, opraštaju ili ignorišu nasilje

Cilj 5: Razvijanje životnih vještina i otpornosti kod djece kako bi se spriječilo nasilje i njegove posljedice

Cilj 6: Kreiranje sistema za monitoring, evaluaciju i istraživanje

Izrada i sprovođenje programa mjera iz Strategije podrazumjeva međusektorski pristup, odnosno da se intervencije osmišljavaju i realizuju metodom saradnje, koja uključuje sektore na nacionalnom nivou, kao i na nivou lokalnih zajednica. Zato je potrebna koordinacija među ministarstvima, institucijama, lokalnim organima i civilnim društvom.

Ova strategija je uzela u obzir svu složenost problema nasilja nad djecom, koji uključuje pitanja kao što su rodno zasnovano nasilje, diskriminacija, siromaštvo, organizovani kriminal, kao i potrebu za multidisciplinarnim odgovorom na nasilje.

Strategija za ostvarivanje prava djeteta 2019–2023

Strategija za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023 je nacionalni, sveobuhvatni i interesorni dokument koji se bavi unapređenjem uslova za realizaciju prava djeteta u svim oblastima obuhvaćenim

Konvencijom Ujedinjenih nacija (UN) o pravima djeteta i njenim fakultativnim protokolima. Ovaj dokument se odnosi na petogodišnji strateški period i njegova primjena počinje u 30-toj, jubilarnoj godini od donošenja Konvencije UN o pravima djeteta.

Izradom Strategije kordiniralo je Ministarstvo rada i socijalnog staranja uz participaciju UNICEFA, a u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom pravde, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo finansija, predstavnicima nevladinog sektora, predstavnicima djece.

Strategija svoju viziju projektuje na budućnost djece koja imaju mogućnosti da u Crnoj Gori ostvaruju sva svoja prava, osjećaju se uvažanim i bezbjednim građanima i prihvataju vrijednosti i odgovornosti koje doprinose prosperitetu društva.

Crna Gora ulaže u djecu kao najvredniji ljudski kapital, podstiče ih da aktivno učestvuju u društvenom životu i razvijaju svoje potencijale.

Ovim dokumentom obuhvaćene su sve oblasti koje pokriva Konvencija UN o pravima djeteta i služi kao baza za efektivno sprovođenje odgovarajućih politika u Crnoj Gori.

Sve preporuke Komiteta su korišćene kao smjernice za izradu Strategije za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023.

Ovo što je važno istaći vezano za Strategiju za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023, jesu njeni specifični strateški ciljevi i to:

Specifični 1. UNAPRIJEDITI INTERRESORNU I INTERSEKTORSKU SARADNJU I DRUGE KLJUČNE USLOVE ZA OSTVARIVANJE PRAVA DJETETA;

Specifični strateški cilj 2: POBOLJŠATI DOSTUPNOST I KVALITET SOCIJALNE I ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I OBRAZOVANJA ZA SVU DJECU;

Specifični strateški cilj 3: SPRIJEČITI SVE OBLIKE NASILJA NAD DJECOM I POBOLJŠATI OSTVARIVANJE POSEBNIH MJERA ZAŠTITE DJECE.

Ostvarivanje Strategije podrazumijeva interresornu saradnju svih ministarstava i drugih institucija od značaja za ostvarivanje prava djeteta, kao i intersektorsku saradnju – javnog sektora sa NVO sektorom i međunarodnim organizacijama.

Strategija je pripremljena kroz široki konsultativni proces u kome je učestvovalo oko 100 predstavnika djece. Mišljenja djece su bila ključna za analizu stanja i problema u oblasti prava djeteta u Crnoj Gori, kao polazne osnove za formulisanje Strategije.

Očekuje se da će ova Strategija doprinjeti poboljšanju ostvarivanja prava djeteta i boljem kvalitetu života djece u Crnoj Gori.

RAD NA PROJEKTIMA

IPA sredstva u oblasti socijalne i dječje zaštite

U okviru 18 miliona vrijednog Programa EU-CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu, koji se ko-finansira kroz od strane EU i Vlade Crne Gore u okviru IPA II finansije perspective, u cilju unaprijeđivanja socijalne zaštite je opredijeljeno oko 3, 4 miliona EUR, u okviru kojih su u ukupnoj vrijednosti od oko 3 mil EUR (2.925.980,33EUR) dodijeljena bespovratna sredstva (18 grant projekata) za podršku javnim ustanovama i nevladinim organizacijama u procesu pribavljanja licence za obavljanje djelatnosti iz oblasti socijalne i dječje zaštite , od čega je oko milion ipo eura raspodijeljeno nevladinim organizacijama i jedan ugovor ekspertske podrške vrijedan 388,935,50 EUR, kao podrška institucijama sistema socijalne i dječje zaštitu na lokalnom i nacionalnom nivou. S tim u vezi tokom 2021. godine, implementacija 3 grant projekta i ugovora tehničke podrške je uspješno završena.

Tokom 2021. godine započeta je izrada tenderske dokumentacije za projekte u okviru Akcionog dokumenta IPA 2020 - Podrška pametnom i inkluzivnom rastu- zapošljavanje i socijalna inkluzija, vrijednog oko 7,7 miliona eura, u okviru kojeg je planirana realizacija Poziva za dodjelu bespovratnih sredstava "Podrška zapošljavanju, socijalnoj inkluziji i socijalnom preduzetništvu", koja će podržati process de-institucionalizacije kao i povećanje socijalne inkluzije ugrožene djece, mladih i osoba sa

invaliditetom u društvenoj zajednici kroz razvoj inovativnih lokalnih socijalnih usluga i podršku već postojećih usluga.

Projekat "Nastavak reforme sistema socijalne zaštite" i projekat „Razvoj kapaciteta za pružanje usluga socijalne zaštite u Crnoj Gori.“

Kroz projekat "Nastavak reforme sistema socijalne zaštite" koji Ministarstvo finansija i socijalnog staranja sprovodi uz tehničku podršku UNDP-a, tokom 2021. godine podržano je funkcionisanje 14 dnevnih boravaka za odrasla i stara lica sa invaliditetom, i to u: Nikšiću 3 dnevna boravka, Danilovgradu 2 dnevna boravka, Mojkovcu 1 dnevni, Plavu 1 dnevni boravak, Prijestonici Cetinje 1 dnevni boravak, Rožajama 1 dnevni boravak, Bijelom Polju 1 dnevni boravak, Petnjici 1 dnevni boravak, Pljevljima 1 dnevni boravak, Risnu 1 dnevni boravak i Kolašinu 1 dnevni boravak. Nastavljeno je pružanje podrške radu prihvatne stanice za žrtve nasilja u porodici u opštini Herceg Novi.

Jedinstvena info linija CSR (tel. broj 19977) - korisnik se putem geolokacijske infrastrukture automatski preusmjerava na centar za socijalni rad ili područnu jedinicu nadležnu za mjesto iz kojeg se poziva. Pozivi su besplatni sa sve korisnike. Usluga je dostupna građanima 24/7 na način što se tokom radnog vremena pozivi primaju u kancelarijama nadležnih CSR, dok je van radnog vremena omogućeno preusmjeravanje prijema poziva na dežurne mobilne telefone centara. Uspostavljanje Jedinstvene linije CSR podstaknuto je pandemijom novog koronavirusa, te je u potpunosti u skladu sa važećim mjerama za suzbijanje pandemije COVID-19. Jedinstvena linija značajno doprinosi socijalnom distanciranju kroz smanjenje potrebe fizičkog dolaska korisnika u kancelarije CSR. U okviru Projekta realizovane su aktivnosti usmjerene na promovisanje ove usluge.

Kroz projekat "Razvoj kapaciteta za pružanje usluga socijalne zaštite u Crnoj Gori" u 2021. godini: završeni su radovi na adaptaciji i opremanju objekta za potrebe pružanja usluge dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom u opštini Kolašin.

Finansiranje projekata

U toku 2021. godine raspisana su 4 javna konkursa za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama.

U oblasti zaštita lica sa invaliditetom raspodijeljeno je ukupno 379.819,14 eura za projekte nevladinih organizacija, u oblasti zaštita starijih lica raspodijeljeno je 139.835,30 eura za projekte nevladinih organizacija, u oblasti društvena briga o djeci i mladima raspodijeljeno je 99.892,80 eura za projekte nevladinih organizacija. U oblasti zaštita od nasilja nad ženama i nasilja u porodici donijeta je Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama u iznosu od 139.989,00 eura, međutim sredstva nisu isplaćena.

Informatika i analitičko statistički poslovi

Realizovane aktivnosti u 2021-oj godini su, pored ostalih redovnih, bile vezane za implementaciju Zakonskog rešenja za dodatak za djecu do 6 godina; vanredne obračune i isplate jednokratnih materijalnih pomoći i produženje isplata korisnicima koji je to pravo isteklo, kao posledica pandemije korona virusa:

- ✓ Izrada softverskog rešenja zbog izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, uvođenje za postupak Dječjeg dodatka za svu djecu uzrasta do 6 godina; kroz ISSS uveden postupak DD6 u saradnji sa UNDP, SnT-ijem. Osim toga odrađena je obuka za korisnike centara za socijalni rad, pružanje podrške: mailom, preko help deska, telefonom radi obezbjeđivanja optimalnog funkcionisanja sistema. Za ovaj postupak je bilo predviđeno da će biti podnešeno oko 40.000 zahtjeva u toku jednog mjeseca što je zahtijevalo rad 24/7 u centrima i direkciji za informatiku. Takođe je bila obezbijedena saradnja i podrška sa institucijama i firmama od kojih MFSS preuzima dio podataka o korisnicima preko interoperabilnosti i koje rade na održavanje sistema (MUP, Ministarstvom javne uprave, SnT, ZBI, Orion telekomom i dr. Institucijama) da bi unos podataka u ISSS protekao bez problema. Za prijavu je bilo potrebno samo na uvid dati ličnu kartu.

- ✓ Softversko rešenje za IV paket mjera Vlade, vanredni obračun i isplatu materijalnih davanja, komunikacija između Direkcije za informatiku, UNDP, SnT i Centara za socijalni rad. Vanredni obračun je podrazumijevao: izradu fajlova za Poštu, izradu Rekapitulara isplata po opštinama-broj korisnika i iznos, izradu spiskova korisnika po opštinama, komunikacija sa Poštom Crne gore u vezi vanrednih isplata. Vanredna isplata je rađene za: korisnike Materijalnog obezbjeđenja (za porodice sa 1 i 2 člana isplata po 50€, za porodice sa 3 i više članova isplata po 100€); obračunato je 8.354 korisnika, ukupan iznos za isplatu je: 687.950,00€.
- ✓ Vanredni obračun, isplata jednokratne novčane pomoći, za korisnike Lične invalidnine obračunato je 2.767 korisnika, ukupan iznos za isplatu je: 138.350,00€
- ✓ Softversko rešenje za produženje isplata kroz IS onim korisnicima kojima je to pravo bilo utvrđeno u ograničenom trajanju - kontinuitet u ostvarivanju prava osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječije zaštite i to prava na: dodatak za njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i na materijalno obezbjeđenje po osnovu nesposobnosti za rad, kao i priradajućih prava koja proističu iz ovih (subvencije na utrošenu električnu energiju, dječiji dodatak...). Produženja isplata su odrađena za: januar, februar, mart, april, maj i jun 2021. godine.

- ✓ Administracija informacionog sistema ISSS – „Socijalni karton“

Najznačajnije i najzahtjevnije aktivnosti vezane su za obračun materijalnih davanja, ciklično, nekoliko dana u mjesecu, gdje se sravnjavaju iznosi za isplate i u komunikaciji sa centrima za socijalni rad otklanjaju eventualne nepravilnosti, nakon čega se formira završni obračun. Preko ISSS se obračunava 21 davanje iz oblasti socijalne i dječije zaštite, postupak za Boračko invalidsku zaštitu, obračun i automatizovano fakturisanje postupka za Troškovi ishrane u JU predškolskim ustanovama (vrtićima).

Obračun materijalnih davanja za 23 prava iz oblasti socijalne i dječije zaštite, unos i obračun davanja iz boračke i invalidske zaštite, obračun i automatizovano fakturisanje postupka za troškovi ishrane u JU predškolskim ustanovama (vrtićima) podrazumijeva sledeće postupke:

1. Naknada po osnovu rođenja troje ili više djece
2. Dodatak za djecu
3. Dodatak za njegu i pomoć
4. Lična invalidnina
5. Troškovi sahrane
6. Materijalno obezbjeđenje
7. Naknada za novorođeno dijete
8. Naknada po osnovu rođenja djeteta
9. Povlastice na putovanje lica sa invaliditetom
10. Naknada roditelju ili staratelju - njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine
11. Pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa POP - troškovi prevoza;
12. Ustavni sud – naknada ženama
13. Uplata doprinosa – naknade ženama
14. Standardni porodični smještaj – hraniteljstvo
15. Standardni porodični smještaj
16. Urgentni porodični smještaj - hraniteljstvo
17. Porodični smještaj - hraniteljstvo uz intenzivnu ili dodatnu podršku
18. Povremeni porodični smještaj - hraniteljstvo
19. Urgentni porodični smještaj
20. Porodični smještaj uz intenzivnu ili dodatnu podršku
21. Povremeni porodični smještaj
22. Boračka i invalidska zaštita
23. Ishrana u vrtićima
24. Dodatak za djecu do 6 godina

Obavlja se mjesečna komunikacija sa Hibridnom poštom, gdje se vrši štampa uputnica.

Podrška Centrima za socijalni rad i Ustanovama socijalne i dječje zaštite se odvija preko Help desk tikiing alata (koji se sastoji od 4 dijela: hardverka podrška, upravljanje korisničkim nalogima i ulogama, prijava problema za materijalna davanja, prijava problema za Ustanove i usluge), kojim se upravlja problemima od njihovog nastajanja do potpunog otklanjanja uz evidenciju svih preduzetih koraka u tom smislu. Za 2021. godinu je bilo: 624 tiketa, i za njih vezano preko 3.800 mailova.

Osim Help deska, koordinacija i komunikacija se obavljaju e-mailom i telefonom, a sve sa ciljem što bržeg otklanjanja nastalih problema. Kontinuirana pomoć i podrška zaposlenima u Centrima za socijalni rad prilikom rada u ISSS se ogledala u preko 10.000 mailova i poziva u 2021. godini.

Redovne aktivnosti u tom opsegu su i administriranje korisnika ISSS, dodjeljivanje prava za korišćenje sistema, otvaranje i ažuriranje novih naloga, itd.

Aktivnosti kod Mrežno-hardverske administracije ogleda se kroz dva segmenta:

- administraciju sistema u zgradi Ministarstva u saradnji sa MJU i
- održavanje ISSS na udaljenim lokacijama na teritorije cijele Crne Gore.

Detaljna analiza opreme po centrima i ustanovama distribucija iste kao priprema za povećan obim posla –unos korisnika dodatka za djecu od 0 do 6 godina.

U izvještajnom periodu se radilo na poslovima koji se odnose na izradu finansijskih rješenja, kao i izvještaja i statistika iz oblasti socijalne, dječje i boračko invalidske zaštite. Takođe, vršeni su poslovi iz oblasti analitike, pripreme informacije i izvještaja u vezi sa finansijskim tokovima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza iz pomenutih oblasti.

Redovne aktivnosti odvijaju se u saradnji sa centrima za socijalni rad i opštinskim sekretarijatima nadležnim za boračku i invalidsku zaštitu.

Automatskom obradom podatka dobijaju se podaci o broju korisnika i potrebnim finansijskim iznosima za isplatu 21 materijalno davanje iz oblasti socijalne i dječje zaštite i 12 prava boračke i invalidske zaštite.

Dio zahtjeva za isplatu prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite i dalje se dobija neposredno od centara za socijalni rad i ustanova socijalne i dječje zaštite, odnosno za oblast boračke i invalidske zaštite iz nadležnih opštinskih sekretarijata, po izvršenoj mjesečnoj obradi do 05 u mjesecu, za prethodni mjesec.

Objedinjavanjem podataka dobijenih iz pomenutih izvora formiranju se rješenja za prenos sredstava za sva prava iz oblasti socijalni dječje i boračke i invalidske zaštite. Na osnovu rješenja Ministarstvu finansija, Direkciji za budžet, dostavlja se mjesečni zahtjev potrebnih novčanih sredstava po budžetskim pozicijama. Rješenja se obrađuju na način da se svakom centru za socijalni rad obračuna pripadajući iznos po budžetskoj poziciji, odnosno vrsti materijalnog davanja, te se ista dostavljaju službi za računovodstvo i finansije na realizaciju.

U toku 2021. godine obrađeno je 294 rješenja iz oblasti socijalne i dječje zaštite kojima je obuhvaćeno 13 centara sa pripadajućim područnim jedinicama, 6 ustanova socijalne i dječje zaštite. Ukupan finansijski iznos potrebnih novčanih sredstava za isplatu svih prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite koji se sublimira u direkciji za informatiku i analitičko-statističke poslove u 2021. godini iz redovnih budžetskih sredstava iznosio je: 79.917.965,93 € (bez jednokratnih novčanih pomoći).

Kako je prethodnu godinu obelježila pandemija, u borbi protiv COVIDA-19, a u cilju ublažavanja teške materijalne situacije, Vlada Crne Gore sprovela je paket mjera gdje se iz sredstava budžetske rezerve obezbjedilo ukupno: 826.300,00 € jednokratnih pomoći za korisnike: materijalnog obezbjeđenja i korisnike lične invalidnine. Zaključkom Vlade Crne Gore broj:07-398/2 od 28.01.2021. godine u februaru mjesecu isplaćeno je korisnicima lične invalidnine po 50,00€ jednokratne novčane pomoći, dok je porodicama materijalnog obezbjeđenja isplaćeno: jednočlanoj porodici i pojedincu 50,00€, porodicama sa tri i više članova po 100,00€. Broj korisnika lične invalidnine koji je primo jednokratnu

pomoć je 2.767, što je iznosilo: 138.350,00€ dok je broj porodica materijalnog obezbjeđenja koji je bio obuhvaćen ovim paketom mjera: 8.354 u finasijskom smislu: 687.950,00€.

Ukupno isplaćena sredstva za materijalna davanja i usluge iz oblasti socijalne i dječje zaštite sa paketom mjera iznosila su: 80.744.265,93 €.

Ono što je značajno u dijelu finasijskih poslova naglasiti jeste da je došlo do implementacije dodatka za djecu uzrasta 0-6 godina, što je dovelo do potrebe revidiranja Ugovora o grupnim transferima sa CKB bankom. Oko 10.000 korisnika dodatka za djecu 0-6 godina iskoristilo je pravo isplata posredstvom komercijalnih banaka.

Informacioni sistem socijalnog staranja u mnogome je unapredio rad, a samim tim i povećao broj zahtjeva za izvještajima, kako unutar ministarstva tako i od strane nevladinih organizacija, političkih stranaka i istraživačkog novinarstva.

U izvještajnom periodu pripremljeni su podaci za veliki broj sastanaka za potrebe odgovora na novinarska pitanja.

Saradnja sa UNDP-om je bila kontinuirana i bazirala se na redovnom dostavljanju podataka iz oblasti socijalne i dječje zaštite kao i u razvojnom dijelu aktivnosti vezanih za unapređenje BI, testiranja i dopuna baza podataka učešću radionicama koje su realizovane u saradnji sa S&T-ijem Srbija.

Svakomjesečno za potrebe sajta Ministarstva finansija i socijalnog staranja, dostavljali smo rekapitular koji sadrži podatke o broju korisnika sa pripadajućim finasijskim iznosom po opštinama i vrstama materijalnih davanja iz oblasti socijalne i dječje zaštite, a uz to i sintetički prikaz svih tih podataka.

Za izvještajni period, za korisnike boračke i invalidske zaštite, 522 naloga dostavljenih od strane lokalnih samouprava za promjenu ili prijavu podataka korisnika uneseni u Informacioni sistem socijalnog staranja - ISSS.

Za izvještajni period za 2.154 (prosječan broj) korisnika boračke i invalidske zaštite iz budžeta za 2021. godinu, ukupno je isplaćeno 4.926.319,07 eura.

Takođe je odrađeno, prema zahtjevima i generisanje statistika i izvještaja podataka koji služe za kreiranje analiza i istraživanja: drugih ministarstava, nevladinih organizacija (npr. Udruženja civilnih invalida rata, SUBNOR-a...) institucija (npr. MONSTAT, Dri...),

Kontinuirano se vrši komunikacija sa kolegama iz službi za boračku i invalidsku zaštitu putem maila ili telefonom kao i komunikacija sa korisnicima u cilju pružanja potrebnih informacija za ostvarivanje prava (putem maila ili telefonom).

Podrška radu centara za socijalni rad i JU za smještaj u ISSS, i BI izvještavanje: Pružanje podrške i praćenje zaposlenih u Centrima za socijalni rad u radu u ISSS – vođenja slučaja sa preko 40 postupaka (smještaj u ustanove, hraniteljstvo, porodični smještaj, postupci pred sudom, nadzor nad vršenjem roditeljskog prava, nasilje u porodici, drugi vidovi nasilja, itd.), Baze za porodično nasilje; aplikacija javnih ustanova za smještaj korisnika (Domova starih -3, Zavod "Komanski most", Dječiji dom "Mladost", Centar "Ljubović"). Konstantno pružanje podrške centrima za socijalni rad i javnim ustanovama.

Odgovaranje na zahtjeve za podacima koji se odnose na usluge socijalne i dječje (nasilje u porodici, vrsanjacko nasilje, vanporodično nasilje, vođenje slučaja, porodični smještaj, porodični smještaj – hraniteljstvo, starateljstvo, registru PSH/PS; itd. po različitim dimenzijama) javne ustanove (broj prijema u ustanovi, broj otpusta, broj korisnika trenutno, itd., po raznim dimenzijama): MFSS, UNICEF-u, Crvenom krstu, nevladinim organizacijama, itd.

Dorade i testiranje SWIS BI za usluge socijalne i dječje zaštite: analiziranje postojećih SWIS BI kocki radi pripremanja zahtjeva za doradama, slanje instrukcija i davanje pojašnjenja SnT radi postavljanja novih kocki/dimenzija, učešće na sastancima u vezi toga, testiranje doradenih kocki u SWIS BI.

Zakonodavna aktivnost

Zakoni

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", 59/21), donijet na predlog grupe poslanika, kojim je uspostavljeno pravo na dd za djecu do 6.godine.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", 145/21), kojim je uređen status lica istog pola za prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", 145/21), donijet na predlog grupe poslanika, kojim je uspostavljeno pravo na dd za djecu do 18.godine, sa primjenom od 01.10.2022.godine.
- Zakon o obeštećenju bivših korisnica naknade po osnovu rođenja troje ili više djece ("Službeni list CG", 145/21), donijet na predlog grupe poslanika, sa primjenom od 1.aprila 2022.godine.

Pravilnici

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti u 2021. godini donijeti su:

- Pravilnik o bližim uslovima za obrazovanje, sastav i način rada socijalno-ljekarskih komisija ("Službeni list CG", br. 44/14, 19/19 i 6/21);
- Pravilnik o uslovima, programu i načinu polaganja stručnog ispita u socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", br. 24/15, 60/17, 43/19 i 16/21);
- Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite („Sl. list CG“ br. 43/20 i 43/21);
- Pravilnik o vršenju nadzora nad stručnim radom ustanova, drugih oblika organizovanja i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", broj 83/21);
- Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", br. 38/18, 76/19, 16/21 i 84/21).

U skladu sa Programom rada Ministarstva finansija i socijalnog staranja donijete su:

- ODLUKA O USKLAĐIVANJU VISINE OSNOVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE I VISINE MATERIJALNIH DAVANJA IZ SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE ("Službeni list Crne Gore", br. 94/21)
- ODLUKA O DOPUNAMA ODLUKE O USKLAĐIVANJU VISINE OSNOVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE I VISINE MATERIJALNIH DAVANJA IZ SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE ("Službeni list Crne Gore", br. 105/21)

U skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore i Programom rada Ministarstva finansija usvojeni

su:

- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2020. za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2018–2022 i Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine;
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2020. za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018–2022 i Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine;
- Izvještaj o primjeni Startegije za ostvarivanje prava djeteta (2019-2023) u drugom kvartalu 2021. godine;
- Nacrt Akcionog plana za sprovođenje Strategije za ostvarivanje prava djeteta (2019-2023) za 2021.godinu.

U 2021. godini nije realizovano:

- Predlog Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine je izrađen i dostavljen je Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore na mišljenje u decembru 2021. godine.
- Predlog Završnog izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine je u fazi izrade.

Upravni postupak

U izvještajnom periodu ukupno je podnijeto 1.488 žalbi:

- za pravo na materijalno obezbjeđenje - 112,
- za pravo na ličnu invalidninu – 214,
- za pravo na dodatak za njegu i pomoć - 923,
- za pravo na naknadu zarade za vrijeme porodijskog odsustva – 77,
- za pravo na dodatak za djecu – 21,
- za naknadu za žene - 27
- za ostala prava (jnp, nrs, hraniteljstvo i dr.) - 114.

Ukupno zavedenih ostalih akata kroz djelovodnik (pretstavke, jednokratne, prijave za ispite, zahtjevi za poreske potvrde, dopisi i dr.) - 3624.

Prvostepena socijalno – ljekarska komisija donijela je 15.258 nalaza, ocjena i mišljenja za pravo na: dodatak za njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i za ocjenu radne sposobnosti u cilju utvrđivanja prava na materijalno obezbjeđenje.

Drugostepena socijalno – ljekarska komisija donijela je 1.311 nalaza, ocjena i mišljenja za pravo na: njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i za ocjenu radne sposobnosti u cilju utvrđivanja prava na materijalno obezbjeđenje porodice.

Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti propisano je da licencu za obavljanje djelatnosti pružaocima usluga izdaje Ministarstvo finansija i socijalnog staranja na period od šest godina. Licenca za obavljanje djelatnosti se izdaje pružaocu usluge koji je upisan u Registar i ispunjava standarde za pružanje usluge za koju traži izdavanje licence, a koji se odnose na: lokaciju, prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra i program pružanja usluge.

U 2021. godini Ministarstvo je izdalo 23 licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite. Ukupan broj do sada izdatih licenci je 75.

Stručni ispit u sistemu socijalne i dječje zaštite

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti propisano je da su svi stručni radnici kao i pripravnici nakon obavljenog pripravničkog staža dužni da polože stručni ispit u sistemu socijalne i dječje zaštite. Stručni radnici su dužni da polože stručni ispit do 30. juna 2018. godine, obzirom da je položen stručni ispit jedan od uslova za dobijanje licence za rad u sistemu socijalne i dječje zaštite. Navedenim zakonom je propisano da se stručni ispit polaže pred Komisijom za polaganje stručnog ispita koju obrazuje organ državne uprave nadležan za poslove socijalnog staranja.

U 2021. godini Izdato je 82 uvjerenja stručnim radnicima o položenom stručnom ispitu u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u toku 2021. godine izdao 105 licenci za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u 2021. godini akreditovao 17 novih programa obuke za stručne radnike u oblasti socijalne i dječje zaštite i to:

1. „Podrška korisnicima socijalnog stanovanja i licima u riziku od beskućništva“;
2. Program obuke za rad sa maloljetnicima koji su sa problemima u ponašanju;
3. „Procjena roditeljskih kapaciteta za potrebe postupka povjeravanja djece“;
4. „Jačanje vještina stručnih radnika/ca uz upotrebu tehnike motivacionog intervjuja u radu sa korisnicima usluga socijalne i dječje zaštite“;
5. „Program pripreme parova i pojedinaca u procesu usvajanja djece“;
6. „Osnovna znanja o traumi za zaposlene u socijalnoj i dječjoj zaštiti“;
7. „Unaprjeđenje vještina stručnih radnika/ca u svrhu prevencije rizičnog ponašanja, te vještine pregovaranja“;

8. „Osnovna obuka za pružanje podrške osobama sa intelektualnim invaliditetom za samozastupanje“;
9. Program obuke za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite na temu samostalnog života OSI i procesa deinstitucionalizacije s akcentom na socijalno-edukativne usluge;
10. „Osnovna obuka za rad u dnevnim boravcima za osobe sa invaliditetom starije od 27 godina“;
11. „Socijalni mentor- pristup radnoj integraciji ranjivih društvenih grupa“;
12. Obuka za stručne radnike/ce i saradnike/ce o usluzi videćeg/e pratioca/teljke-značenje, standardi, uloge, prava i obaveze korisnika/ca, saradnika/ca i stručnih radnika/ca;
13. „Unaprjeđenje znanja i vještina stručnih radnika/ca u radu sa potencijalnim korisnicima/ama i korisnicima/ama usluge za podršku život u zajednici-svratište“;
14. „Savjetovanje za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju i njihove roditelje“;
15. Obuka za primjenu tehnika programa “Grabfibs” u radu sa osobama oboljelim od demencije;
16. „Osnovi primjene Montessori pedagogije u radu sa korisnicima centara za dnevni boravak“;
17. „Topao dom za treće doba“.

Ocjena stanja:

1. U odnosu na prethodni izvještajni period iz 2020.godine u 2021. godini podaci o trendu kretanja pojedinih prava: došlo je do smanjenja broja korisnica naknade u skladu sa Zakonom o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore, sa 1865 na 1729, blagog povećanja broja korisnika prava na dodatak za njegu i pomoć sa 19.270 na 19.379, lične invalidnine sa 2.775 na 2.997 korisnika, smanjenje porodica korisnika materijalnog obezbjeđenja sa 8.398 na 7.586 porodica (manje za 812 porodica) što je nastavak trenda smanjenja iz predhodnog perioda, kao i drugih prava kojima je MO osnov za ostvarivanje prava, povećan je broj ostvarenih putovanja na povlastice lica sa invaliditetom sa 5.212 na 7.399 putovanja.

2. Isplata sredstava za oblast socijalne i dječje zaštite vršena je redovno i za ove namjene iz Budžeta Crne Gore u 2021. godini izdvojeno je **79.917.965,93 €** (bez jednokratnih novčanih pomoći). Paketom mjera u borbi protiv COVID-19, iz sredstava budžetske rezerve isplaćene su jednokratne pomoći u iznosu od: 826.300,00 €. Ukupno isplaćena sredstva korisnicima prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite (iz redovnih sredstava i sredstava budžetske rezerve) iznosila bi 80.744.265,93€.

3. Povećani su kapaciteti smještaja starijih lica ali i dalje nedostaju kapaciteti za smještaj različitih kategorija građana (djeca sa smetnjama u razvoju, lica s invaliditetom i stara lica). Aktivnosti na osnivanju dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i dnevnih boravaka za stara lica nastavljaju se u kontinuitetu.

4. U kontinuitetu se sprovodi licenciranje pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite.

5. Broj zaposlenih u ustanovama socijalne i dječje zaštite utvrđen je pravilnicima o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u skladu sa propisanim standardima.

Mjere:

1.Realizacija ciljeva iz strateških dokumenata iz oblasti socijalne i dječje zaštite odvija se u skladu sa Akcionim planovima.

2.Analiza propisa u oblasti socijalne i dječje zaštite u cilju unaprjeđenja pojedinih zakonskih rješenja.

3.Nastavak aktivnosti na razvoju usluga socijalne i dječje zaštite.

4.Poboljšanje uslova i kvaliteta rada u ustanovama socijalne i dječje zaštite.

5.Nastavak licenciranja pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite.

6.Nastavak edukacija stručnih radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite u nadležnosti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu.

16. DIREKTORAT ZA JAVNI DUG

I Direkcija za upravljanje dugom, analizu zaduženosti i odnose sa inostranstvom (front office)

U Direkciji za upravljanje dugom, analizu zaduženosti i odnose sa inostranstvom (front office), u 2021. godini realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Pripremljen je, usvojen od strane Vlade Crne Gore i objavljen Izvještaj o javnom dugu za 2020. godinu;
- Pripremljeni su i objavljeni izvještaji o državnom dugu za I, II i III kvartal 2021. godine;
- Učešće u pripremi Programa Ekonomskih reformi 2022-2024. godine;
- Učešće u pripremi Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026;
- Učešće u pripremi Fiskalne strategije Crne Gore za period 2021-2024. godine;
- Učešće u pripremi Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku;
- Zaključen je aranžman unakrsnog valutnog svopa vezano za kreditni aranžman sa Exim Kina bankom i tom prilikom je izvršena konverzija dolarskog duga sa Exim Kina bankom - hedžing aranžman;
- Sprovedene su aktivnosti vezane za pripremu Zakona o budžetu za 2022. godinu;
- Obavljane su redovne aktivnosti koje se tiču analize zaduženosti, sprovođenja procedure povlačenja kreditni sredstava, aktivnosti vezanih za plaćanje kreditnih obaveza, izvještavanja prema međunarodnim finansijskim institucijama, centralnoj banci Crne Gore i kreditnim rejting agencijama i sl.

II Direkcija za upravljanje gotovinom, servisiranje duga, evidenciju državnog i javnog duga (back office)
Pored svakodnevnih redovnih aktivnosti i informacija dostavljenih Vladi Crne Gore pripremljene su i sljedeće informacije i izvještaji:

- Redovne aktivnosti u cilju servisiranja i otplate državnog duga;
- Redovne aktivnosti u cilju realizacije donacija korisnika budžeta;
- Redovne aktivnosti u cilju realizacije projektnih zajmova;
- Izvještaj o državnom dugu Crne Gore za I, II i III kvartal 2021. godine;
- Izvještaj o javnom dugu za 2020. godinu;
- Redovne aktivnosti u cilju vođenja evidencije i praćenja stanja ino i domaćeg duga i ino i domaćih garancija;
- Saradnja sa centralnom monetarnom institucijom i drugim relevantnim finansijskim institucijama u vezi sa pitanjima politike likvidnosti;
- Redovne aktivnosti u cilju pripreme izvještaja i planova novčanih tokova u cilju blagovremenog servisiranja duga;
- Redovne aktivnosti u cilju predlaganja opcija investiranja državnog novca;
- Redovne aktivnosti u cilju kvartalnog prikupljanja podataka i evidencije stanja duga lokalne samouprave i izrade izvještaja o stanju duga lokalne samouprave;
- Konsolidovano praćenje stanja novčanih sredstava na državnim računima;
- Praćenje stanja na državnim bankarskim računima, otvaranje i zatvaranje računa za potrebe projektnih zajmova potrošačkih jedinica budžeta države, donacija i IPA sredstava.

17. DIREKTORAT ZA OBRAČUN, KONTROLU I POLITIKU ZARADA

I Tokom 2021. godine, u normativnom dijelu, Direktorat za obračun, kontrolu i politiku zarada pripremio je i dostavio Vladi na usvajanje sljedeća podzakonska akta shodno Zakonu o zaradama zaposlenih u javnom sektoru:

- Odluka o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2022. godinu ("Službeni list CG", broj 143/21), kojim je utvrđena obračunska vrijednost koeficijenta u visini od 90€ za fiskalnu 2022. godinu.

- Odluka o izmjenama Odluke o specijalnom dodatku ("Službeni list CG", broj 134/21), čijim su izmjenama obuhvaćeni i zaposleni policijski službenici u Protivterorističkoj jedinici i Grupi za

protivdiverzionu zaštitu, policijski službenici u Posebnoj jedinici Policije i Jedinici za podršku i stariji zatvorski policajci I klase u A i B odjeljenju.

- Odluka o iznosu dodatka na osnovnu zaradu za dežurstvo i pripravnost za zaposlene u sudu i državnom tužilaštvu ("Službeni list CG", broj 143/21) kojom je privremeno propisan iznos dodatka na osnovnu zaradu za dežurstvo i pripravnost za zaposlene u sudu i državnom tužilaštvu, do stupanja na snagu Izmjena i dopuna granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa.

II Davanje mišljenja u dijelu usklađenosti propisa koje usvaja Vlada Crne Gore sa odredbama Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru

Direktorat za obračun, kontrolu i politiku zarada nadležan je za davanje mišljenja u dijelu usaglašenosti odluka i drugih propisa koje donose lokalne samouprave, javne ustanove i drugi obaveznici Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru sa zakonom.

III Učestvovanje u pripremi programa „Evropa sad!“ i davanje stručnih mišljenja u dijelu implementacije programa kada je u pitanju obračun zarada zaposlenih.

IV Vršenje obračuna zarada zaposlenih u potrošačkim jedinicama Budžeta Crne Gore čiji je obračun zarada u nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

V Sprovođenje kontrole obračunatih zarada zaposlenih u potrošačkim jedinicama Budžeta Crne Gore koje samostalno vrše obračun zarada

Kroz podnošenje standardizovanih izvještaja o obračunu zarada koje je propisalo Ministarstvo finansija i socijalno staranje, sprovedena je kontrola tehničke ispravnosti obračuna zarada, kao i ispunjavanje uslova za ostvarivanje dodataka na zaradu po osnovu prekovremenog, prazničnog, noćnog rada i drugih vidova dodataka na zaradu utvrđenih odgovarajućim propisima.

V Implementacija sistema za centralizovani obračun zarada

Zbog svog uticaja na javnu potrošnju odnosno održivost javnih finansija, jednu od ključnih uloga u reformi javne uprave ima upravljanje ukupnim fondom bruto zarada zaposlenih u javnom sektoru. Stoga, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja odnosno Direktorat za obračun, kontrolu i politiku zarada sprovodi projekat „Implementacija centralizovanog sistema za obračun zarada“ finansiran kroz instrumente pretprijetne pomoći (IPAI). Projekat je otpočeo 2019. godine kako bi se omogućila centralizacija i efikasniji proces obračuna zarada, sa većim stepenom kontrole i izvještavanja kao i efikasnije upravljanje potrošnjom za zarade u javnom sektoru. Dakle, cilj projekta je izgradnja i implementacija softverskog rješenja za centralizovani obračun zarada, uključujući i nabavku potrebne hardverske opreme. Projekat podrazumijeva jedinstveno softversko rješenje za obračun zarada svih zaposlenih u javnom sektoru, za razliku od dosadašnjeg modela po kojem Ministarstvo finansija i socijalnog staranja vrši obračun za ograničen broj korisnika dok samostalni obračun zarada vrše sektori koji i zapošljavaju najveći broj zaposlenih kao što je slučaj sa: Ministarstvom unutrašnjih poslova i Uprave policije, Ministarstvom odbrane uključujući Vojsku Crne Gore, Fond za zdravstveno osiguranje (uključujući javne zdravstvene ustanove), ustanove osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i sl.

Nakon pune implementacije projekta, sistem će centralizovati obračun zarada za sve potrošačke jedinice budžeta, uz uspostavljanje interoperabilnosti sa podacima u Centralnoj kadrovskoj evidenciji Uprave za kadrove.

Sistem će omogućiti znatno veći stepen kontrole, smanjiti stepen mogućih grešaka i automatizovati brojne procese koji se trenutno obavljaju manuelno. Na taj način će omogućiti efikasniju kontrolu i pregled budžetskih sredstava namijenjenih za zarade zaposlenih u javnom sektoru kao i kvalitetnije i brže izvještavanje o obračunatim zaradama.

Tokom 2021. godine sprovedene su aktivnosti na izgradnji softverskog rješenja što je rezultiralo otpočinjanjem njegove operativne upotrebe za oko 135 korisnika. Prije operativne upotrebe sprovedene su obuke korisnika za korišćenje sistema kao i migacija odnosno unos podataka kao neophodni uslov za obračun zarada.

18. DIREKTORAT ZA BUDŽETSKU INSPEKCIJU I SUZBIJANJE NEPRAVILNOSTI I PREVARA

Programom rada Vlade za 2021. godinu nisu bile definisane aktivnosti **Direkcije za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS kancelarije)**.

Dokumentom Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u okviru poglavlja 32-Finansijska kontrola, za ispunjavanje 3. mjerila poglavlja - zaštita finansijskih interesa Evropske unije, u prethodnoj godini je bilo definisano usvajanje dva dokumenta: Odluka o obrazovanju AFCOS Savjetodavnog tijela i Uredba o institucionalnom okviru funkcionisanja sistema za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS sistema) u Crnoj Gori.

Predviđeni rok za usvajanje i početak primjene ovih dokumenata je bio prvobitno definisan - III kvartal 2021. godine.

Neophodno je istaći da su ova dva dokumenta navedena i u Strategiji za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije za period 2019-2022, uključujući Akcioni plan za period 2019-2020, i usvojena na Sjednici Vlade Crne Gore, održanoj 30.maja 2019. godine. Iako su Akcionim planom definisane mjere i konkretne aktivnosti koje je neophodno preduzeti da bi se ostvarili postavljeni operativni ciljevi, definisane nadležne osobe i institucije, kao i rokovi za ispunjenje ciljeva, navedene dvije obaveze-usvajanje Odluke i Uredbe nisu realizovane. Naime, usvajanje oba dokumenta uslovljena su donošenjem i usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, a budući da u godišnjem Programu rada Vlade za 2021. godinu nije planirano usvajanje izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, samim tim su izostale i navedene aktivnosti. Međutim, obzirom da su Programom rada Vlade za 2022. godinu predviđene izmjene pomenutog Zakona, očekujemo realizaciju Uredbe i Odluke do kraja tekuće godine jer su pripremljene od strane AFCOS kancelarije i biće usvojene, nakon izvršenih izmjena pomenutog Zakona.

Dodatno, u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanja nepravilnostima za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije 2019.-2021 godine, a radi poboljšanja međuinstitucionalne saradnje, AFCOS kancelarija je izradila Protokole o saradnji između Ministarstva finansija i socijalnog staranja i sljedećih institucija: Revizorsko tijelo, Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije i Vrhovno državno tužilaštvo. Nakon faze usaglašavanja nacрта sa komentarima relevantnih institucija, u aprilu 2021. potpisan je Protokol o saradnji sa Revizorskim tijelom. Protokoli sa Ministarstvom unutrašnjih poslova/Upravom policije i Vrhovnim državnim tužilaštvom su finalizovani i čekaju na potpisivanje.

Kancelarija AFCOS-a je januara 2020. godine, putem instrumenta tehničke pomoći Evropske komisije-EUIF, podnijela prijavu za realizaciju projekta ugovora o uslugama pod nazivom „Obuka osoblja tijela AFCOS sistema u oblasti upravljanja nepravilnostima“. Navedenim projektom omogućilo bi se kontinuirana edukacija zaposlenih u okviru IPA Strukture izvještavanja o nepravilnostima, ali i cjelokupnog AFCOS sistema. Međutim, zbog pandemije i ograničenog iznosa budžeta (32.000,00 €)), kompanije nisu bile zainteresovane da se prijave na tender. S tim u vezi, u komunikaciji sa Kancelarijom za evropske integracije i Delegacijom EU, AFCOS kancelarija je tokom 2021.godine pripremila i podnijela novi projekat, sa većim iznosom budžeta (100.000,00 €), koji je odobren od strane Upravnog odbora EUIF-a. U prethodnom periodu, kancelarija je pripremila cjelokupnu zahtjevnu dokumentaciju neophodnu za objavljivanje tendera, a realizaciju navedenog projekta očekujemo u najskorijem vremenskom periodu.

U martu 2021. godine, izvršene su izmjene dokumenta Smjernice o upravljanju nepravilnostima, koje predstavljaju ključni dokument za postupanje sa nepravilnostima i prevarama. Navedene izmjene su uvrštene u Priručnik o procedurama i u skladu sa njim OLAF se redovno izvještava.

AFCOS kancelarija je tokom 2021. godine izradila četiri dokumenta, na osnovu prevoda nekoliko dokumenata OLAF-a, objavljenih od strane Odjeljenja D.2 - Sprječavanje prevara, koji zajedno sa Smjernicama za upravljanje nepravilnostima predstavljaju ključna dokumenta za politiku zaštite finansijskih interesa EU. Naime, radi se o sljedećim dokumentima:

1. „Praktični vodič za identifikaciju prevara, sukoba interesa, i tzv. indikatora upozorenja u procesu javnih nabavki za IPA/EU fondove“
2. „Priručnik za utvrđivanje sukoba interesa u procesu javnih nabavki, u slučaju projekata finansiranih iz IPA/EU fondova“.
3. „Identifikovanje sukoba interesa u poljoprivrednom sektoru“ i
4. „Otkrivanje falsifikovanih dokumenata u oblasti IPA - Praktični vodič za Implementacione agencije“.

Dokumenti predstavljaju administrativni alat za rješavanje problema prevara u implementaciji IPA projekata, kao i za rano otkrivanje nepravilnosti uz pomoć crvenih zastava i najboljih praksi država članica EU. Osim toga, dokumenti omogućavaju svim zaposlenima u IPA strukturama da lakše identifikuju pokazatelje potencijalnih prevara u procesu implementacije projekata koji se finansiraju iz fondova EU.

U okviru ispunjenja 3. mjerila Poglavlja 32-Finansijska kontrola, Crna Gora kontinuirano radi na poboljšanju i usklađivanju zakonodavstva u oblasti zaštite finansijskih interesa EU sa „*acquis communautaire*“. Do sada je OLAF-u prijavljeno 50 slučajeva, od kojih 3 slučaja tokom 2021. godine. Takođe, kancelarija AFCOS-a je, na zahtjev OLAF-a, ažurirala, zatvorila i poslala nekoliko slučajeva. Sa tri slučaja iz 2021. godine, to čini ukupno pet otvorenih predmeta u IMS -u¹⁵. Registar nepravilnosti se redovno ažurira i prati.

Jedna od preporuka OLAF-a je i konstantno sprovođenje edukacija za službenike tijela svih AFCOS sistema zemalja korisnica, pa samim tim i Crne Gore (Strukture za izvještavanje o nepravilnostima, AFCOS Savjetodavnog tijela i AFCOS kancelarije) vezano za ispravno korišćenje IMS sistema za sve korisničke uloge (creator - kreator, manager - rukovodilac i observer – posmatrač), kako bi se postigao visok kvalitet izvještaja o nepravilnostima. S tim u vezi, službenici AFCOS kancelarije su tokom 2021.godine održali niz sastanaka sa navedenim strukturama, kako bi im instalirali sve sertifikate koji su neophodni za pristupanje IMS sistemu, bolje objasnili i približili novi način funkcionisanja IMS sistema za sve uloge (kreator, menadžer i posmatrač) i tako osigurali funkcionalniji sistem izvještavanja.

Tokom decembra 2021. godine, predstavnici AFCOS kancelarije primili su Obrazac za prijavljivanje nepravilnosti od strane Uprave javnih radova, za projekat izgradnje klinike, gdje su smatrali da je došlo do eventualne nepravilnosti u procesu sprovođenja tenderske procedure. Nakon slanja dokumentacije OLAF-u i analize od strane njihove kancelarije, OLAF nas je informisao da nema elemenata za pokretanje administrativne istrage.

Predstavnici AFCOS kancelarije prisustvovali su tokom maja online konferenciji u organizaciji Kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF-a), čiji je glavni cilj saradnja zemalja kandidata sa istoimenom institucijom. Ovdje je predstavljena nova arhitektura EU za borbu protiv prevara, tačnije institucionalni okvir EU-a za borbu protiv prevara zahvaljujući uspostavljanju kancelarije Evropskog javnog tužilaštva (EPPO). Takođe, u oktobru održan je Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, na kojem su se, između ostalih, razmatrale tekuće aktivnosti, dostignuća, ali i izazovi u predstojećem periodu u oblasti zaštite finansijskih interesa EU. Na navedenom sastanku prezentovan je prilog koji je pripremljen i dostavljen Evropskoj komisiji, u skladu sa uobičajenom praksom.

Govoreći o budućim aktivnostima, potrebno je istaći da je, u okviru Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026 godine (PFM 2022-2026), AFCOS kancelarija planirala da izradi novu Strategiju za borbu protiv prevara i upravljanja nepravilnostima u cilju zaštite finansijski interesi EU za period 2023-2026 godine, sa pratećim Akcionim planom, koji bi dodatno ojačao pravni okvir i kapacitete AFCOS kancelarije i cjelokupnog AFCOS sistema.

Crna Gora osigurava saradnju sa Evropskom komisijom tokom istraga i izvještava Komisiju o utvrđenim nepravilnostima i pruža svu relevantnu podršku kada je to potrebno. Izvještavanje o

---

¹⁵ Irregularity Management System-softver OLAF-a za prijavljivanje nepravilnosti, kojeg koriste sve zemlje kandidati i članice EU.

nepravilnostima će se sprovoditi i u budućnosti, prema procedurama opisanim u prethodno navedenim Smjernicama za upravljanje nepravilnostima.

Direkcija za budžetsku inspekciju

Programom rada Vlade za 2021. godinu nisu definisane aktivnosti Direkcije za budžetsku inspekciju, imajući u vidu da je Direkcija za budžetsku inspekciju osnovana kao dio Direktorata za budžetsku inspekciju i suzbijanje nepravilnosti i prevara u julu 2021.godine na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja.

U narednom periodu odnosno u 2022. godini, aktivno će se preduzeti mjere za operacionalizaciju i zapošljavanje inspektora u Direkciji za budžetsku inspekciju, jer do kraja 2021. godine uslijed nedostajućeg Kadrovskog plana nijesu se stekli uslovi za isto. Takođe, preduzeće se mjere organizovanja obuka u skladu sa široko postavljenim ovlašćenjima i nadležnosti Direkcije za budžetsku inspekciju, kao mjere i aktivnosti na organizovanju ekspertske podrške u dijelu izrade strateških dokumenata i podzakonskih akata, konkretno Strategije razvoja budžetske inspekcije koja je uvrštena u Program rada Vlade za 2022. godinu, za IV kvartal 2022. godine.

Tokom 2021. godine evidentan je izazov kada su u pitanju nedostajući prostorno-tehnički-informacioni kapaciteti za uspostavljanje centralizovane operativne i kadrovski usaglašene Direkcije za budžetsku inspekciju.

19. DIREKTORAT ZA BLOCKCHAIN I KRIPTOVALUTE

Direktorat za blokčejn i kriptovalute od decembra 2021. godine aktivno radi na regulaciji blokčejn tehnologije i kriptovaluta u Crnoj Gori. Konsultanti angažovani u Direktoratu su u minulom periodu radili na istraživanju uporedno pravne prakse, kako bi se došlo do najboljih rješenja u kontekstu regulisanja kripto tržišta i u konačnici kreiranja uzornog zakona.

Kreiran je Nacrt zakona koji će regulisati virtuelnu imovinu u Crnoj Gori, u saradnji sa internacionalnim ekspertima, uz težnju da se jednakim intenzitetom zaštite korisnici i relevantne institucije koje predstavljaju entitete učesnike u radu kripto tržišta. U narednom periodu, Nacrt zakona biće podlozan dodatnim izmjenama i dopunama, dok je jedan od sledećih koraka u radu Direktorata izvjesno izrada relevantnih podzakonskih akata koje će sve segmente glavnog zakona temeljno i jasno regulisati.

20. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

U toku 2020. godine revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju su obavili 6 revizija. Dvije revizije su obavljene u Ministarstvu finansija, a 4 revizije kod subjekata javnog sektora koji su bili u nadležnosti Ministarstva finansija i to: Zaštitnik imovinsko pravnih interesa Crne Gore, Uprava za nekretnine, Uprava carina i Poreska uprava. Od 1. septembra 2020. godine u Ministarstvu finansija je formirano novo Odjeljenje za unutrašnju reviziju Fondova EU u javnom sektoru i shodno tome, dvije revizije koje su planirane u III i IV kvartalu, a odnosile su se na revizije EU fondova, nisu urađene već su prešle u nadležnost novoosnovanog Odjeljenja.

Shodno Uredbi o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru od 23.12.2019. godine (Službeni list CG", br.070/19), Odjeljenju su dati pod nazor 10 organa državne uprave i potpisana 3 Sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije (državni organi, potpisnici Sporazuma iz ranijih godina dužni su da iste i obnove).

21. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU FONDOVA EU U JAVNOM SEKTORU

U skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru od 04 avgusta 2021. godine (04-3870) i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja, verifikovanog zaključcima Vlade od avgusta 2021. godine, uspostavljeno je

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru (u daljem tekstu: Odjeljenje). Odjeljenje vrši revizije kod svih sadašnjih i budućih korisnika fondova EU kao i drugih fondova i sredstava koja obezbjeđuju druga međunarodna tijela i institucije.

Kada je u pitanju kadrovski kapacitet Odjeljenja za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru, treba istaći da je trenutno zaposleno tri službenika od kojih je jedan rukovodilac, jedan viši unutrašnji revizor, a jedan stariji unutrašnji revizor u procesu sertifikacije. Takođe, važno je istaći da je viši unutrašnji revizor zaposlen u Odjeljenju rasporednim rješenjem od 09.03.2022. godine.

U nastavku su nabrojane najznačajnije aktivnosti koje su implementirane u 2021:

- Potpisana je Povelja unutrašnje revizije kao najznačajniji strateški dokument Odjeljenja;
- Potpisan je i odobren Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije za 2020.godinu (GI-UR);
- Potpisan je i odobren Plan kontinuirane profesionalne obuke i stručnog usavršavanja unutrašnjih revizora za 2021.godinu;
- Finalizovani Strateški i Godišnji plan za 2021 su prevedeni i poslani na komentare DG NEAR. U okviru strateškog i godišnjeg planiranja urađene su analize rizika za Operativnu strukturu koja će biti predmet budućih revizija;
- Potpisan je Strateški plan unutrašnje revizije za period 2021-2023;
- Potpisan je Godišnji plan unutrašnje revizije za 2021.godinu
- Urađena WLA analiza Odjeljenja za 2021.,2022. i 2023.godinu;
- Urađen je Registar rizika i Obrazac za praćenje statusa rizika na osnovu smjernica Ministarstva finansija i socijalnog staranja;
- Obavljena je revizija u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja/ Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) u okviru programa za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru sprovedenog pod mentorstvom rukovodioca Odjeljenja. Konačni izvještaj je izrađen i potpisan.
- Obavljena je revizija u Upravi za sport i mlade u okviru programa za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru sprovedenog pod mentorstvom rukovodioca Odjeljenja. Konačni izvještaj je izrađen i potpisan.
- Obavljena je ad hoc revizija u vidu revizorskog memoranduma, a sve u vezi sa dobijanjem uvjeravanja od strane revizije o regularnosti i legalnosti sprovedene procedure u okviru trilateralnog programa Italija-Albanija-CG;
- Obavljena je revizija u Upravi javnih radova u okviru programa CAP 2017 (Godišnji akcioni program 2017). Konačni izvještaj je izrađen i potpisan;
- Obavljena je revizija u Ministarstvu kapitalnih investicija/Direktoratu za kapitalne investicije u okviru programa CAP 2017 (Godišnji akcioni program 2017). Konačni izvještaj je izrađen i potpisan;
- Odjeljenje je apliciralo kroz tehničku pomoć projekat vrijedan 100.000€ čiji će budući korisnici biti revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru Ministarstva finansija i socijalnog staranja (odobrenje od strane Delegacije EU će biti ukoliko se kapaciteti Odjeljenja u potpunosti popune-zapošljavanje još dva unutrašnja revizora. Međutim, projekat nije odobren zbog nedovoljnog broja revizora u 2021.godini.
- Odobreno je putovanje kroz TAIEX podršku u vidu studijske posjete u trajanju od 5 dana (usljed korona virusa isto je odloženo da se realizuje tokom 2021. godine ukoliko se stvore uslovi). Pošto se putovanje nije realizovalo u 2021. godini usljed COVID pandemije, očekuje se da se stvore uslovi za odlazak u 2022.godini (april-maj 2022.godine)
- Revizori su prisustvovali obukama domaćih i stranih predavača (CHU i SIGMA) čime su ostvarili potreban broj obuka u skladu sa Pravilnikom o posebnom programu profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora u javnom sektoru;
- Stariji unutrašnji revizor pohađao je program obuke i polagnja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora.

22. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE

Služba za opšte poslove kroz svakodnevne aktivnosti i redovne radne zadatke obavlja poslove koji se odnose na izradu rješenja o raznim vrstama pomoći, raspoređivanje službenika po raznim osnovama u skladu sa propisima o radu, ocjenjivanje službenika i lica iz kategorije visoko – rukovodnog kadra, rješenja o godišnjim odmorima, rješenja o plaćenom i neplaćenom odsustvu itd. Takođe, ova Služba je radila na izradi akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, izradi Kadrovskog plana, pripremi Plana integriteta Ministarstva finansija i socijalnog staranja za 2021. godinu, Godišnjeg izvještaja Ministarstva finansija o sprovođenju Plana integriteta za 2020. godinu (u skladu sa *Zakonom o sprječavanju korupcije*), vođenje centralne kadrovske evidencije, sprovođenje konkursa i oglasa za potrebe Ministarstva, zatim poslovi iz nadležnosti Pisarnice (prijem i zavođenje akata) i ostale redovne aktivnosti iz djelokruga rada Ministarstva i ove Službe.

23. SLUŽBA ZA MATERIJALNO - FINANSIJSKE, RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

U izvještajnom period u okviru Službe za materijalno – finansijske računovodstvene poslove i javne nabavke, obavljali su se tekući poslovi kao što su: interno računovodstvo i nadzor nad izvršenjem budžeta Ministarstva finansija i socijalnog staranja, praćenje utrošaka finansijskih sredstava koji se godišnjim zakonom o budžetu opredjeljuju za rad Ministarstva, kao i praćenje propisa iz oblasti računovodstva i finansija. Takođe, Služba za materijalno – finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke je u 2021. godini radila na poslovima realizacije Programa pružanja podrške privredi i zaposlenima u cilju ublažavanja negativnih efekata epidemije novog virusa.

Zakonom o budžetu za 2021. godinu, za finansiranje Ministarstva finansija i socijalnog staranja, opredijeljena su sredstva u iznosu od 342.887.902,37 €.

U ovoj Službi, u izvještajnom periodu, obavljali su se poslovi u vezi planiranja javnih nabavki roba, radova i usluga, kao i sprovođenje postupaka za realizaciju istih, a koji su propisani Zakonom o javnim nabavkama ("Službeni list CG" broj 74/19), osim javnih nabavki koje, shodno Uredbi o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki ("Službeni list CG" br. 118/20, 121/20, 1/21, 2/21, 29/21, 34/21 i 41/21), sprovodi Uprava za katastar i državnu imovinu.

Imajući u vidu da je u prvoj polovini godine bilo u primjeni privremeno finansiranje, shodno članu 37. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, i da je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja do donošenja Zakona o budžetu za 2021. godinu, potrošačkim jedinicama odobravalo sredstva utvrđena Rješenjima o privremenom finansiranju Ministarstva, i to najviše do 1/12 stvarnih izdataka u prethodnoj fiskalnoj godini, javne nabavke su bile usklađene sa sredstvima koja su bila raspoloživa.

U skladu sa preporukom Direktorata za politiku javnih nabavki, s obzirom na nove okolnosti, ministarstvo je u propisanom roku sačinilo Plan javnih nabavki za 2021. godinu, koji je sadržao samo jednu stavku i koji je donesen isključivo da bi se ispoštovao pomenuti zakonski rok, a zatim su uslijedile dvije izmjene Plana, u skladu sa privremenim finansiranjem, kojim su utvrđene samo one nabavke koje su neophodne za nesmetano funkcionisanje ministarstva, odnosno do donošenja Zakona o budžetu za 2021. godinu.

Donošenjem Zakona o budžetu za 2021. godinu, 30.7.2021. godine izvršene su izmjene i dopune gore navedenog Plana javnih nabavki. Predloženim izmjenama definisani su predmeti nabavke roba i usluga ukupne vrijednosti 727.413,99 eura, za ukupno 18 postupaka. Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je konstatovalo da nema primjedbi na isti i dalo je saglasnost na Izmjene i dopune plana javnih nabavki za 2021. godinu (akt broj 03-12-sl od 28.7.2021. godine). Druga izmjena, nakon donošenja Zakona o budžetu za 2021. godinu, izvršena je 24.11.2021. godine, Plan je uvećan za 24.200,00 eura i iznosio je 751.613,99 eura, za ukupno 18 postupka javne nabavke. Ministarstvo finansija i socijalnog

staranja je konstatovalo da nema primjedbi na isti i dalo je saglasnost na Izmjene i dopune plana javnih nabavki za 2021. godinu (akt broj 03-16453/1 od 22.11.2021. godine)

Imajući u vidu zakonske procedure za pokretanje postupaka javnih nabavki i vremensko trajanje istih, mnogi planirani postupci nijesu ni započeti. Procenat realizacije planiranih nabavki je 66,7 %.

Za sve pojedinačne postupke javne nabavke pripremljen je niz pojedinačnih akata u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, i to: rješenje o imenovanju komisije za sprovođenje postupka javne nabavke, tenderska dokumentacija / zahtjev za dostavljanje ponuda, zapisnici o otvaranju ponuda i zapisnici o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, na osnovu kojih su donijete odluke o izboru ponude najpovoljnijeg ponuđača odn. obavještenja u postupcima jednostavnih nabavki. Sa izabranim ponuđačima potpisani su ugovori, nakon čega je izvršena nabavka roba i usluga.

Za potrebe sprovođenja postupaka za objedinjene nabavke, službenici za javne nabavke su pripremali i na zahtjev Uprave za katastar i državnu imovinu dostavljali specifikacije za konkretne nabavke. Obradeni su i dostavljeni Upravi računi za troškove kancelarijskog materijala, goriva, kancelarijskog namještaja, računarske opreme i troškove za usluge osiguranja zaposlenih i imovine, kao i mobilne i fiksne telefonije, a sve u skladu sa Uredbom o objedinjavanju javnih nabavki roba i usluga.

Na bazi dostavljenih zahtjeva organizacionih cjelina, vršeno je izdavanje potrošnog materijala. Redovno je praćena realizacija svih Ugovora za nabavljene robe i usluge za potrebe ministarstva i shodno članu 152 Zakona o javnim nabavkama, na elektronskom sistemu javnih nabavki, objavljeni izvještaji o realizovanim ugovorima.

U okviru redovnih aktivnosti, Služba je aktivno sprovodila svakodnevne aktivnosti iz domena svoje nadležnosti. Službenici za javne nabavke redovno su vodili Evidenciju sprovedenih postupaka javnih nabavki, Evidenciju jednostavnih nabavki i Evidenciju izuzeća u skladu sa članom 180 Zakona o javnim nabavkama.

U toku 2021. godine sprovedeno je 4 otvorena postupka. Svi postupci su realizovani bez izjavljenih žalbi. Pored navedenih postupaka, shodno Pravilniku o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki Ministarstva finansija i socijalnog staranja, sprovedeni su sljedeći postupci: 2 postupaka jednostavne nabavke, čija vrijednost ne prelazi 20.000,00 eura bez pdv-a i 226 jednostavne nabavke, čija vrijednost je manja od 5.000,00 eura bez pdv-a, a koje su realizovane direktnim dogovorom. Iznos realizovanih nabavki direktnim dogovorom je 95.895,48 eura.

U skladu sa zakonskim odredbama i rokovima, Službenici za javne nabavke pripremili su Izveštaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima za 2020. godinu – koji je potpisan od strane ovlaštenog lica Ministarstva i dostavljen nadležnom organu za javne nabavke – Direktoratu za politiku javnih nabavki 26. februara 2021. godine (akt broj 12-2836). Izveštaj sadrži sve relevantne informacije vezane za javne nabavke.

Pored navedenih aktivnosti u Službi su blagovremeno i u skladu sa zakonskim rokovima sačinjeni i sljedeći akti:

- Izveštaj Ministarstva o kršenju antikorupcijskih pravila za 2021. godinu i Metodologija analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki, u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama, a koji su predati nadležnom organu za javne nabavke 31. decembra 2021. godine;

- Registar rizika za navedenu organizacionu jedinicu za 2021. godinu, sa pregledom postojećih kontrola i predlogom za reagovanje na utvđene rizike, u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama. Registar je dostavljen koordinadoru, koji objedinjava registre rizika svih organizacionih jedinica.

- Plan integriteta za navedenu organizacionu jedinicu za 2021. godinu, kao i Godišnji Izveštaj sprovođenja Plana integriteta za 2020. godinu, u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije.

Tokom 2021. godine, Služba je intezivno radila i na otklanjanju preporuka iz revizorskih izvještaja Revizorskog tijela Crne Gore, a sve u cilju unapređenja rada službe.

24. SLUŽBA ZA IT PODRŠKU

U dijelu poslova koji se odnose na informatičku podršku funkcionisanja efikasnog rada i specifičnih potreba Ministarstva tokom 2021. godine je rađeno na definisanju aktivnosti koje se trebaju sprovesti u dijelu digitalne transformacije u Ministarstvu, prvenstveno sa aspekta digitalne transformacije poslovanja Ministarstva, u cilju efikasnog rada, kako bi se:

- unaprijedili efikasan rad i pružila podrška specifičnim potrebama Ministarstva;
- unaprijedilo praćenje planiranja, razvoja i implementacije informacionih sistema;
- unaprijedilo praćenje eksploatacije informacionih sistema i stručno operativni poslovi projektovanja, uvođenja i pripreme informacionih sistema u svim oblastima djelatnosti Ministarstva;
- sprovodile inicijative za digitalnu transformaciju i integraciju u međunarodne elektronske tokove podataka;
- unaprijedilo finansijsko upravljanje i planiranje procesom digitalizacije;
- unaprijedio proces odobravanja dodjele finansijskih sredstava i predloženih politika u oblasti digitalizacije, vođenje evidencije o planiranim sredstvima, vođenje evidencije o utrošenim sredstvima, praćenje realizacije akcionih planova i stepena realizacije tih planova;
- unaprijedio mehanizam koordinacije u oblasti finansiranja poslova u procesu digitalizacije, analize informacionih sistema budžetskih jedinica, revizija usklađenosti poslovnih procesa, revizija uspješnosti poslovanja (revizija učinka) i finansijska revizija, izvještavanje rukovodstva o nalazima revizije i davanje preporuka u kojima se predlaže način za unaprjeđenje informacionih sistema;
- unaprijedili davanje objektivnog stručnog mišljenja i savjeta o adekvatnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrola u cilju unaprjeđenja poslovanja budžetskih jedinica,
- unaprijedili upravljanje ljudskim resursima u oblasti digitalizacije;
- vršilo planiranje informatičkih projekata paralelno sa planiranjem Budžeta čime se obezbeđuje usklađivanje poslovnih potreba i IT-a;
- unaprijedilo praćenje pripreme, iniciranja, upravljanja i prijema (vrednovanje i verifikacija) projekata i rješenja u oblasti razvoja digitalizacije;
- stvorili uslovi za realizaciju projekata koji se finansiraju iz sredstava pretpripravnih fondova EU, donacija i drugih oblika razvojne pomoći u oblasti informacionih tehnologija,
- unaprijedilo davanje mišljenja na predloge propisa i dokumenata drugih institucija iz oblasti digitalizacije, pripremanje periodičnih planova i periodičnih izvještaja o realizaciji usvojenih planova, praćenje međunarodne regulative iz oblasti koje su u nadležnosti Ministarstva;
- unaprijedila saradnja sa međunarodnim organizacijama, donatorima i EU, uz izvještavanje rukovodstva o nalazima i davanje preporuka u kojima se predlaže način za unaprjeđenje međunarodne saradnje;
- stvorili uslovi za razvoj novih inovacija i podrška primjeni postojećih inovativnih rješenja u oblasti digitalizacije;
- organizovali stručni skupovi, okrugli stolovi i javne rasprave;
- stvorili uslovi za kreditnu podršku u oblasti digitalizacije,
- stvorili uslovi za poreske podsticaje u oblasti digitalizacije,
- stvorili uslovi za kreiranje mehanizama za unaprjeđenje saradnje javnog i privatnog sektora (javno privatno partnerstvo) u oblasti digitalizacije;
- obezbjedila široka upotreba digitalnih tehnologija u privredi i društvu, s ciljem podsticanja ekonomskog rasta, zapošljavanja i socijalne kohezije.

Tokom 2021. godine je izrađen Registar rizika i pripremljen Plan kontinuiteta poslovanja čiji je primarni cilj konstantna zaštita zaposlenih, servisa i imovine i kojim je propisana procedura postupanja u slučaju smetnji u svakodnevnom obavljanju posla kao i strategija Ministarstva za obezbjeđivanje kontinuiteta poslovanja.

Ministarstvo je pokrenulo uvođenje elektronskog upravljanja dokumentima (eDMS) za koje su izvršene sve pripreme za početak korišćenja eDMS-a prvim radnim danom u 2022. godini.

Vlada Crne Gore je paketom podrške građanima i privredi, za I i II kvartal, opredijelila sredstva za jednokratnu podršku privredi za uspostavljanje sistema za elektronsku fiskalizaciju. Predmetna podrška je obuhvatila jednokratnu finansijsku pomoć za uvođenje sistema elektronske fiskalizacije i evidentiranje prometa putem sistema elektronske fiskalizacije, u iznosu od 100, odnosno 50 EUR po elektronskom naplatnom uređaju, a koja će se izvršiti nakon što obveznik fiskalizacije uspostavi sistem elektronske fiskalizacije. Izvršena je u saradnji sa Upravom prihoda i carina analiza podataka iz Sistema elektronske fiskalizacije i pripremljen predlog za isplatu predmetnih subvencija.

Učešće u aktivnostima koje realizuje Uprava prihoda i carina Crne Gore (UPCG), koja implementira Projekat reforme poreske administracije, finansiran iz kredita Svjetske banke, je u kontinuitetu nastavljeno tokom 2021. godine od strane predstavnika Ministarstva. Projekat ima za cilj da poboljša institucionalne aranžmane i sistem upravljanja Uprave prihoda i carina, da u potpunosti iskoristi visoko automatizovan sistem zasnovan na procjeni rizika, sa smanjenim stepenom diskrecionog odlučivanja i obuhvatio je ulaganje od 18.8 miliona eura (osnovno finansiranje od 14 miliona eura i 4.8 miliona eura dodatnog finansiranja) tokom perioda od pet godina.

Aktivnosti na ovom projektu koje se odnose na komponentu Elektronske fiskalizacije realizovane su planiranom dinamikom. U tabeli niže prikazan je pregled podataka u Sistemu elektronske fiskalizacije:

Dnevni izvještaj - 31.12.2021. 00:00:00

Broj poreskih obveznika	Broj poslovnih jedinica	Broj ENU – elektronskih naplatnih uređaja	Broj operatera	Broj proizvođača softvera	Broj održavaoca softvera	Broj verzija softvera
25811	33255	38415	54226	252	373	307

Tokom perioda koji je iza nas na projektu RARP učestvovali smo u realizaciji sljedećeg:

- Upravljanje i realizacija projekta Elektronska fiskalizacija u zakonski i projektno definisanim rokovima, uprkos trenutnim okolnostima izazvanih pandemijom;
- U kontinuitetu se radilo na pripremi podataka za migraciju;
- Pripremljen je ToR (Tenderski dokument) za BI/DWH (Business intelligence/data warehouse), zajedno sa kancelarijom TSU (Technical Support Unit) i pokrenut je tenderski postupak za nabavku tog sistema;
- Izrađen je nacrt dokumenta FRD (Dokument funkcionalnih zahtjeva) za projekat IRMS, na koji je mišljenje dala kompanija KPMG, koja je angažovana za izradu kontrole kvaliteta projekta.

Aktivnosti na digitalnoj transformaciji Ministarstva u 2022. godini će biti fokusirane na:

- praćenje planiranja, razvoja i implementacije informacionih sistema u svim oblastima djelatnosti Ministarstva;
- poslove u vezi sa razvojem i primjenom politike bezbednosti informacionih sistema u svim oblastima djelatnosti Ministarstva, razvoja komunikacione infrastrukture i primjene internet tehnologija; praćenje i primjenu propisa iz oblasti digitalizacije;
- sprovođenje inicijativa i saradnje na polju informacionih i komunikacionih tehnologija sa drugim učesnicima u procesu digitalizacije;
- standardizaciju elektronskih tokova podataka i interoperabilnosti; sprovođenje inicijative za digitalnu transformaciju i integracije u međunarodne elektronske tokove podataka;
- podršku radu informacionih sistema Ministarstva (evidentiranje i praćenje prijave problema u radu Informacionih sistema i aktivnosti na njihovom otklanjanju, izrada uputstava, pravila i postupaka kojima se propisuje način korišćenja informatičke infrastrukture);

- praćenje i primjenu odgovarajuće regulative iz svoga djelokruga;
- učestvovanje u izradi, uvođenju i sprovođenju normi u području primjene informaciono-komunikacionih tehnologija;
- predlaganje implementacije standarda shodno najboljim praksama; komunikacija sa drugim direktoratima i institucijama u domenu primjene informaciono-komunikacionih tehnologija;
- podršku zaposlenima u Ministarstvu u primjeni informaciono-komunikacionih tehnologija;
- koordinaciju/učestvovanje u radnim timovima za podršku i implementaciju projekata; saradnja sa drugim organima, investitorima, donatorima informacionih sistema i dr.;
- u saradnji sa nadležnim direktoratima planiranje i investiranje u projekte digitalizacije paralelno sa planiranjem Budžeta čime se obezbeđuje usklađivanje poslovnih i IT ciljeva;
- analizu i predlaganje podrške unapređenju tehnološkog razvoja;
- praćenje pripreme, iniciranja, upravljanja i prijema (vrednovanje i verifikacija) projekata i rešenja u oblasti digitalizacije;
- davanje mišljenja na predloge propisa i dokumenata drugih institucija iz oblasti digitalizacije.

Pored podrške funkcionisanju informacionih sistema u oblasti finansija posebna podrška je neohodna aktivnostima koje se realizuju u Upravi prihoda i carina na poslovima realizacije projekta RARPi funkcionisanja postojećeg sistema.

V FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Zakonom o budžetu za 2021. godinu, za finansiranje Ministarstva finansija i socijalnog staranja, opredijeljena su sredstva u iznosu od 342.887.902,37 €.

	<u>PROGRAM</u>	<u>BUDŽET</u>
14 005	Upravljanje javnim dugom	117.381.743,17 €
15 021	Politika tržišta rada	12.323,41 €
14 040	Upravljanje i nadzor nad fiskalnim i finansijskim sistemom	90.760.454,97 €
11 050	Parlametarna demokratija	5.105.657,43 €
22 025	Socijalna zaštita	129.627.723,39 €
UKUPNO		342.887.902,37€

VI PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE

Ministarstvo će, u narednom periodu, nastaviti aktivnosti u cilju unapređenja stanja u upravnoj oblasti, u skladu sa projektovanim ciljevima i očekivanjima: izvršavanje obaveza iz Programa rada Vlade Crne Gore i Programa rada Ministarstva finansija i socijalnog staranja, izvršavanje zaključaka Vlade Crne Gore, kao uslova za sprovođenje programskih aktivnosti i politike Vlade, dalji razvoj i jačanje makroekonomske stabilnosti, unapređenje fiskalne održivosti, učešće u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji i ispunjavanje ostalih prioritetnih zadataka iz svoje nadležnosti.

Zdrave finansije i ekonomski razvoj - prioritet kroz koji ćemo postići da naše finansije budu stabilne, a ekonomija održiva. Sistem mora počivati na jakom i stabilnom sistemu javnih finansija kroz koji će se omogućiti racionalno planiranje i potrošnja budžetskih sredstava, a koji će biti održiv i u funkciji podsticanja ekonomskog rasta.

Imajući u vidu da dolazi do značajnog rasta cijena hrane, energenata i sirovina Vlada je kreirala set mjera kako bi se održala ekonomska stabilnost i očuvao životni standard, koji je značajno unaprijeđen programom Evropa sad! Crna Gora kao uvozno zavisna i decenijama urušavana ekonomija, već osjeća posledice dešavanja u Ukrajini zbog čega je neophodno donositi odluke koje će u kratkom roku pomoći građanima.

Nastavkom reformi, nakon stabilizovanih javnih finansija, oporavka ekonomije i rasta plata, obezbijediće se veća socijalna davanja i značajno bolji ambijent za život najugroženijih kategorija društva.

Informacioni sistem socijalnog staranja (ISSS) je kapitalni projekat crnogorske Vlade i sprovodi se u saradnji sa UNDP. Isti predstavlja okosnicu reforme sistema socijalne i dječje zaštite, sa ciljem da se siromašnima i socijalno ugroženima obezbijedi što kvalitetnija socijalna zaštita, kako u dijelu materijalnih davanja, tako i u dijelu usluga socijalne i dječje zaštite.

U 2022. godini sprovodiće se aktivnosti na reformi penzionog sistema, u saradnji sa međunarodnim partnerima, a u cilju stvaranja uslova za sveobuhvatnu analizu postojećeg stanja i predloga mjera za sprovođenje reforme penzionog sistema u skladu sa najboljom međunarodnom praksom. U saradnji sa Fondom penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – kroz različite programe podrške, subvencija za najugroženije, programe rekreacije i odmora i subvencionisanje nabavke prehrambenih namirnica – nastaviće se sa pomaganjem penzionerima u Crnoj Gori, pri čemu će se voditi računa o likvidnosti Fonda PIO i obezbjeđenju redovnosti u isplati penzijskih davanja.

Kao jedan od najznačajnijih projekata u cilju unapređenja položaja osoba sa invaliditetom je i projekat "Jedinstveno tijelo vještačenja" koje sprovodi Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u saradnji sa UNDP. Planirano je da 2023. bude uspostavljen Zavod za jedinstveno vještačenje invaliditeta, nakon čega osobe sa invaliditetom neće morati da se suočavaju sa procjenom njihove invalidnosti kroz 30 različitih komisija za iste dijagnoze, a da pri tome dobiju različite stavove. Takođe, na kraju ovog projekta biće uspostavljena Jedinstvena baza podataka osoba sa invaliditetom.

U narednom periodu aktivno ćemo raditi da omogućimo osobama sa invaliditetom i fizičku pristupačnost centrima za socijalni rad i drugim javnim ustanovama socijalne i dječje zaštite, za šta je opredijeljeno 650.000€ od Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Zajedničkim snagama treba da obezbijedimo da osobe sa invaliditetom budu punopravni građani našeg društva.

Predlog Zakona o virtuelnoj imovini

Cilj donošenja ovog zakona je regulisanje tržišta virtuelne imovine u Crnoj Gori, koje se zasniva na DLT tehnologiji, uz pozicioniranje Crne Gore na globalnom tržištu virtuelne imovine i stvaranje modernog i investiciono orijentisanog poslovnog ambijenta, radi obezbjeđivanja dodatne vrijednosti i prihoda. Mogućnosti koje blokčejn tehnologija pruža su nevjerovatne i moraju se iskoristiti. Ona nije prepoznata u našem zakonodavstvu i upravo zbog toga želimo da stvorimo zakon, bolji od najboljeg koji trenutno postoji u svijetu i budemo lider u digitalizaciji finansija. Mišljenja smo da ćemo biti u mogućnosti da privučemo milijarde eura investicija i otvorimo hiljade sjajno plaćenih radnih mjesta za naše mlade.

VII IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE PRIHODA I CARINA

Uredbom o izmjenama i dopuni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, na sjednici Vlade Crne Gore od 15.04.2021. god, spajanjem Uprave prihoda i Uprave carina osnovana je Uprava prihoda i carina (Sl.list br. 41/21).

Imajući u vidu zajedničku misiju koja se može definisati kao »Obezbijediti efikasnu naplatu prihoda, uz korišćenje jednostavnih, pravičnih i efektivnih postupaka, jačanjem zaštite i bezbjednosti, u cilju doprinosa opštem dobru građana Crne Gore«, samim tim se međusobno prožimaju strateški ciljevi razvoja, koja se ogledaju kroz:

- *Finansijske pokazatelje*
- *Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i modernizacija*
- *Zaštitu i bezbjednost*
- *Integritet i etiku*
- *Međunarodnu saradnju*
- *Saradnju sa poslovnom zajednicom*
- *Razvoj ljudskih resursa*
- *Transparetnost*

Polazeći od Zakonom definisanih zadataka Uprave prihoda i carina, kao i drugih zadataka utvrđenih poreskim i carinskim propisima, prezentuju se kvantitativni i kvalitativni pokazatelji poslovanja za 2021. godinu.

U toku 2021. godine, po osnovu opšte registracije registrovano je 6.448 poreskih obveznika, od čega 757 preduzetnika i 5.691 pravnih lica a evidentiran je i 221 prestanak registracije. Po osnovu PDV registracije registrovano je je 4.080 poreska obveznika, od čega 112 preduzetnika i 3.968 pravnih lica.

Finansijski pokazatelji

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog i carinskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Uprave prihoda i carina. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Ukupno ostvarena naplata prihoda Uprave prihoda i carina u 2021. godini iznosila je **1.962.716.970,75€** što je u odnosu na isti period prethodne godine (1.768.992.144,72€) **uvećano za 10,95%**. Povećanje naplate u izvještajnom periodu u odnosu na prethodnu godinu, rezultat je Vladinog programa podrške privredi, poboljšanja epidemiološke situacije u zemlji, kao i mjera pojačanih poreskih i carinskih aktivnosti.

Tabelarni pregled bruto naplate prihoda za 2021.godinu

Ukupno ostvarena naplata	2020.godina (A)	2021.godina (B)	Apsolutno odstupanje (B-A)	% (B/A)
a) Po osnovu poreskih obaveza	1.098.146.822,73	1.159.728.992,41	61.582.169,68	105,61
b) Po osnovu carinskog duga	670.845.321,99	802.987.978,34	132.142.656,35	119,70
Syoga:	1.768.992.144,72	1.962.716.970,75	193.724.826,03	110,95

a) Ukupno ostvarena naplata po osnovu poreza i doprinosa u 2021. godini.

Ukupno ostvarena naplata	2020.godina (A)	2021.godina (B)	Apsolutno odstupanje (B-A)	% (B/A)
1. Porez na dobit pravnih lica	79.540.764,02	74.992.752,62	-4.548.011,40	94,28
2. Porez na dohodak građana	173.461.844,86	186.551.459,84	13.089.614,98	107,55
3. Porez na dodatni vrijednost	244.514.811,84	267.380.128,94	22.865.317,10	109,35
4. Koncesije	32.356.587,28	32.776.236,00	419.648,72	101,30
5. Porez na promet nepokretnosti	15.527.064,56	21.007.566,14	5.480.501,58	135,3
6. Ostali rep. prih. porez na prom. kazne	16.947.498,11	18.650.246,19	1.702.748,08	110,05
UKUPNO POREZI	562.348.570,67	601.358.389,73	39.009.819,06	106,94
Doprinosi republičkog fonda PIO	339.730.384,36	346.242.330,74	12.511.946,38	108,75
Doprinosi republičkog fonda za zdrav. osig.	173.146.129,07	181.817.430,44	8.671.301,37	105,01
Doprinosi zavoda za zaposlj. Cima Gore	25.774.859,72	27.060.311,51	1.285.451,79	104,99
Doprinosi republičkog fonda rada	3.086.381,39	3.240.272,64	153.891,25	104,99
UKUPNO DOPRINOSI	535.737.754,54	558.360.346,33	22.622.590,79	104,22
Posebne takse	60.497,52	10.257,35	-50.240,17	16,95
UKUPNO (porezi+doprinosi+takse)	1.098.146.823	1.159.728.992	61.582.169,00	105,61

Ukupna bruto naplata poreza, doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i drugih budžetskih prihoda, u 2021. godini. godine iznosi 1.159.728.992,41€. S obzirom, da se iz ukupno ostvarene naplate, vrši povraćaj poreskog kredita, više uplaćenih doprinosa, pogrešnih uplata i slično, koji su za 2021. godinu iznosili 19.882.872,62€ to se ostvarena neto naplata utvrdi nakon umanjenja izvršenih povraćaja u iznosu € i iznosi 1.139.846.119,79. Od ukupno izvršenih povraćaja poreskog kredita, najviši iznos vraćen je po osnovu PDV-a i to 15.409.979,6€.

S obzirom da poreska disciplina na tržištu rada predstavlja poseban prioritet u radu uprave prihoda i carina, ohrabruje trend rasta naplate poreza na dohodak fizičkih i doprinosa za socijalno osiguranje, uprkos činjenici da se veliki broj poslodavaca suočava sa poteškoćama u održavanju radnih mjesta i redovnim servisiranjem obaveza za svoje zaposlene.

U ukupnoj naplati poseban naglasak se stavlja na realizaciji naplate kod velikih poreskih obveznika, s obzirom na veliko učešće u istoj.

VRSTA POREZA	NAPLATA ZA VPO U 10/2020 (268)	OSTVARENJE NAPLATE KOD VPO U 10/2021 (268)	Apsolutni iznos (2021-2020)	INDEX (2021/2020)	UČEŠĆE VPO U UKUPNOJ NAPLATI
PDV	100.029.387,00	111.321.430,00	11.292.043,00	111,29	0,42
IOPRD	218.609.352,00	207.203.773,00	-11.405.579,00	94,78	0,28
P/DOBIT	36.717.964,00	33.242.293,00	-3.475.671,00	90,53	0,37
OSTALO	17.615.799,00	17.530.925,00	-84.875,00	99,52	0,24
SVUKA	372.972.502,00	369.298.421,00	-3674081	99,01	0,32

b) Ukupno ostvarena naplata prihoda po osnovu carinskog duga u toku 2021. godine

VRS TA PRIHODA	Ostvareno u 2020. godini (A)	Ostvareno u 2021. godini (B)	Apsolutno odstupanje (B-A)	% ostvarenja u odnosu na 2020. (B/A)
<i>PDV pri uvozu</i>	431.790.446,74	516.052.891,53	84.262.444,79	119,51
<i>Akolza</i>	214.251.275,07	256.191.708,64	41.940.433,57	119,58
<i>Carina</i>	22.692.836,36	28.326.620,66	5.638.784,30	124,83
<i>Porez na kafu</i>	2.003.173,46	2.266.641,13	263.467,67	113,15
<i>Ostali prihodi</i>	107.590,36	150.116,38	42.526,02	139,53
BRUTO NAPLATA	670.845.321,99	802.987.978,34	132.142.656,35	119,70
<i>Carinski povraćaj sredstava</i>	608.791,07	785.265,64	176.474,57	128,99
<i>Akcizni povraćaj sredstava</i>	8.856.751,71	7.473.935,04	-1.382.816,67	84,39
NETO NAPLATA	661.379.779,21	794.728.777,66	133.348.998,45	120,16

Ukupno ostvarena naplata prihoda po osnovu carinskog duga u 2021. godini iznosila je 802.987.978,34€, što je u odnosu na prethodnu godinu. više za oko 132 mil € ili 19,7%. Izvršeno je 33 Rješenja o povraćaju carinskih sredstava u iznosu od 22.612,04€, i 166 Rješenja o povraćaju akciznih sredstava u iznosu od 7.473.935,04€ i time ostvarena neto naplata prihoda u iznosu od 794.728.777,66€. U odnosu na prošlu godinu neto prihodi su veći za 20,16%.

U cilju postizanja što boljih rezultata rada, Generalnim planom inspekcijских kontrola za 2021. godinu definisani su osnovni ciljevi. Inspekcijски nadzor i postupak provjere i utvrđivanja činjenica bitnih za oporezivanje poreskih obveznika i drugih lica, za poslovnu 2021. godinu, osnovne su aktivnosti Sektora za operativu u oblasti inspekcijskog nadzora.

Poreski inspektori Filijala za inspekcijски nadzor PJ, vršili su poslove kancelarijske i terenske kontrole poreskih obveznika i utvrđivanja javnih prihoda.

U periodu 01.11-31.12.2021. godine, poreski inspektori su izvršili 8.677 kontrole (1.590-potpunih i 7.087-djelimičnih kontrola).

OPIS	BROJ KONTROLA 2021. godine
Broj potpunih kontrola	1.539
<i>Broj djelimičnih kontrola (po zahtjevima za povraćaj, obrač. poreza i doprinosa...)</i>	2.361
<i>Broj djelimičnih kontrola (opšta poreska registracija, evidentiranje prometa, uplate pazara...)</i>	4.672
Ukupan broj djelimičnih kontrola	7.033
Ukupan broj izvršenih kontrola poreskih inspektora u područnim jedinicama	8.572
<i>Ukupan broj potpunih kontrola VPO</i>	51
<i>Ukupan broj djelimičnih kontrola VPO</i>	54
UKUPAN BROJ IZVRŠENIH KONTROLA	8.677

U izvještajnom periodu (inspektori PJ i inspektori Odsjeka za VPO), utvrđene su korekcije po poreskim oblicima u ukupnom iznosu od 29.921.249,75€ (od čega se na Odsjek za VPO odnosi 5.804.112,02€). Finansijski efekti po osnovu utvrđenih korekcija iznose 21.864.975,59€ (od čega se na Odsjek za VPO odnosi 5.721.558,03€), od čega je u postupku inspekcijskog nadzora naplaćeno 4.682.371,40€ (od strane Odsjeka za VPO naplaćeno je 169.006,54€), dok su korekcije koje se odnose na smanjenje gubitka utvrđene u iznosu od 7.770.120,80€. Iznos naplaćenih obaveza obuhvata i uplate izvršene po osnovu e-commerce (1.717.625,70€), u saradnji sa Specijalnim državnim tužilaštvom.

Poreski oblici	UTVRĐENE KOREKCIJE 2021. godina
PDV	8.712.608
Porez na dobit	9.681.625
Porez na dohodak/dobitnost	10.719.234
Ostalo	807.784
UKUPNO	29.921.250

U izvještajnom periodu podnijeto je 898 zahtjeva za povraćaj PDV kredita u ukupnom iznosu od 92.301.188,39€. Po osnovu podnijetih zahtjeva izvršena je 891 kontrola (626- potpunih i 265 djelimičnih kontrola). U postupku inspeksijskog nadzora utvrđena je korekcija PDV kredita u ukupnom iznosu od 2.615.838,34€, dok je osnovanost PDV kredita utvrđena u iznosu od 89.685.350,05€. Učešće neosnovanog PDV kredita u ukupno traženom iznosu PDV kredita iznosi 2,92%.

➤ *Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i modernizacija*

U izvještajnom periodu Odsjek je iz oblasti porijekla robe organizacionim jedinicama UC dostavio 25 odgovora o rezultatima naknadne provjere dokaza o porijeklu robe sa odgovarajućim uputom za dalje postupanje po predmetu, dok je stranim carinskim administracijama poslato 70 zahtjeva za naknadnu provjeru dokaza o porijeklu robe. Iz oblasti vrijednosti robe organizacionim jedinicama UC dostavio je 25 odgovora o rezultatima naknadne provjere vjerodostojnosti fakture sa odgovarajućim uputom za dalje postupanje po predmetu, kao i 15 objašnjenja o postupanju u konkretnim predmetima. U istom periodu, stranim carinskim administracijama upućeno je 40 zahtjeva za provjeru vjerodostojnosti faktura. Odsjek je u izvještajnom periodu izdao 9 obavezujućih informacija za porijeklo robe.

Nastavljen je rad na izradi Uredbe za sprovođenje carinskog zakona, Odsjek je , iz domena svoje nadležnosti, izradio odredbe o obavezujućoj informaciji o porijeklu robe i nepreferencijalnom porijeklu. U izvještajnom periodu prezentovan izvještaj o CEFTA Validacionoj misiji AEO programa carinske administracije Sjeverne Makedonije.

U izvještajnom periodu CEFTA Zajednički komitet usvojio je Odluku kojom se omogućava primjena PEM tranzicionih pravila porijekla u Sporazumu CEFTA 2006, te je u toku nacionalna procedura za ratifikaciju iste.

Odsjek je kontinuirano organizacionim jedinicama UC davao mišljenja, tumačio propise i davao uputstva za postupanje, iz djelokruga svoje nadležnosti, a posebno tumačenja koja su se odnosila na ispunjenost uslova za sticanje preferencijalnog porijekla i utvrđivanja vrijednosti robe za carinske svrhe.

U izvještajnom periodu Odsjek je, putem telefona, redovne pošte i e mejla, davao mišljenja i odgovore privrednim subjektima u vezi tumačenja propisa koji su u njegovoj nadležnosti, odnosno tumačenja pravila porijekla i utvrđivanja carinske vrijednosti. Konsultacije su se odnosile na prihvatanje dokaza o preferencijalnom porijeklu robe izatih od strane carinske administracije Ujedinjenog Kraljevstva i ispunjenost uslova za sticanje crnogorskog preferencijalnog porijekla. U izvještajnom periodu data 2 mišljenja vezano za mogućnost sticanja preferencijalnog porijekla.

Povodom izmjene Zakona o energetici u dijelu koji se odnosi na buduće markiranje naftnih derivata, koje sprovodi Ministarstvo kapitalnih investicija u saradnji sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja, službenici carinske laboratorije su prisustvovali sastancima na temu budućih ovlašćenih i akreditovanih laboratorija koje će vršiti odgovarajuće poslove u skladu sa ovim zakonom (oblast markiranja naftnih derivata i biogoriva, obima njihove akreditacije i njihovog sveukupnog rada). Date su sugestije/mišljenje na nacrt Zakona o energetici, u dijelu koji se odnosi na buduće markiranje naftnih derivata. Vezano za gore navedeno, službenici Uprave prihoda i carina su posjetili laboratoriju Mašinskog fakulteta u Podgorici. a takođe predstavnici Mašinskog fakulteta su posjetili prostorije carinske laboratorije. Tokom ovih posjeta razmjenila su se određena znanja i iskustva, te se razgovaralo o planovima razvoja laboratorije Mašinskog fakulteta kao moguće ovlašćene laboratorije - nacionalne

laboratorije koja će vršiti monitoring kvaliteta goriva koje se stavlja na tržište u Crnoj Gori, kao i o budućoj međusobnoj saradnji ove dvije laboratorije.

U saradnji sa Službom za javne nabavke obezbijeđeno je 13 protivpožarnih ćebadi, 3 ormara za pružanje prve pomoći, zaštitne rukavice u cilju podizanja bezbjednosnih mjera na viši nivo u laboratoriji, te potrošni materijal potreban za rad.

Odsjek za akcize i poreze je tokom 2021. godine radio na pripremi predloga izmjena na Zakonu o porezu na kafu. U Registru akciznih obveznika izvršeno je 38 upisa, u Registru obveznika poreza na kafu 27 upisa, dok je u Opštem Registru privrednih subjekata izvršeno 25 promjena.

➤ **Zaštita i bezbjednost**

Zaštita i bezbjednost građana Crne Gore predstavlja jedan od strateških ciljeva Uprave prihoda i carina i predmet je kontinuiranog praćenja i analize.

Uspješno se ostvaruje zaštita carinskog područja. U izvještajnom periodu je otkriveno 305 prekršaja. Postupajući po ovim prekršajima izdato je 295 prekršajna naloga i podnijeto 13 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka područnim organima. Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni je 99.800,00€. U saradnji sa Upravom policije spriječen je pokušaj krijumčarenja 550 kg opojne droge Skank, 860 kg opojne droge Marihuana i 1.400 kg opojne droge Kokain.

Nastavljena je intenzivna saradnja na međunarodnom planu, kao i sa ostalim državnim organima. U oblasti obavještajnog rada sprovedene su aktivnosti u prikupljanju, obradi i distribuciji informacija: kontrola i analiza podataka u SEED sistemu, analiza rizika, iz oblasti carinskih istraga.

Odsjek za zaštitu prava intelektualne svojine i praćenje zabrana i ograničenja je, u izvještajnom periodu, izradio rješenja kojima su usvojeni zahtjevi za preduzimanje carinskih mjera za zaštitu prava intelektualne svojine razne tekstilne robe u količini od 16.389 komada.

U izvještajnom periodu je prekinuto 66 carinskih postupaka po osnovu sumnje u povredu prava intelektualne svojine i zadržana roba u ukupnoj količini od 30.618 robe (odjeća, obuća, torbe, nakit, dijelovi za mob.tel., tekstil, satovi i dr.) u vrijednosti od 142.592,00€. Povodom prekida ovih postupaka Odsjek je imao intezivnu komunikaciju sa nosiocima prava. Takođe je poslat veliki broj obavještenja o produženju roka, podacima o uvoznocima, izvoznocima, porijeklu robe i dr. Odsjek je dostavio veliki broj obavještenja nadležnim organizacionim jedinicama za robe za koje su stekli uslovi za nastavak postupka, odnosno uništenje robe. Odsjek je, nadležnim organizacionim jedinicama, u kontinuitetu dostavljao dozvole nadležnih organa na postupanje i to za uvoz lijekova koji sadrže prekursore, kontrolisanih supstanci, (Institut za lijekove i medicinska sredstva, Ministarstvo zdravlja), izvoz telefonskih, telegrafskih i električnih stubova (Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja) i umjetnina (Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta).

Poslat je veliki broj odgovora Osnovnom državnom tužilaštvu, Specijalnom državnom tužilaštvu, MUP-u, Upravi policije, Ministarstvu finansija i socijalnog staranja itd.

➤ **Integritet i etika**

Uredbom o organizaciji rada državne uprave, član 15, stav 1, tačka 4 ("Službeni list CG", broj 118/20, 121/20, 2/21, 34/21 i 41/21 od 20.04.2021.godine), izvršeno je spajanje dva državna organa Uprave prihoda i Uprave carina, te je formiran novi državni organ – Uprava prihoda i carina. S tim u vezi 16.07.2021.g. usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave prihoda i carina.

Odjeljenje za unutrašnju kontrolu je u skladu sa zahtjevom Agencije za sprječavanje korupcije, u januaru 2021.godine dostavilo izvještaj o kršenju Etičkog kodeksa carinskih službenika u toku 2020.godine, i to da je Etički odbor u jednom slučaju dao mišljenje da carinski službenik nije izvršio povredu sandarda i pravila ponašanja utvrđenih odredbama Etičkog kodeksa carinskih službenika i namještenika. Navedeni izvještaji se dostavljaju Agenciji u skladu sa Akcionom planom za poglavlje 23-

Pravosuđe i temeljna prava, u cilju praćenja bilansa kršenja Etičkih kodeksa za pripadnike zakonodavne i izvršne vlasti.

Rješenjem direktora Uprave prihoda i carina obrazovana je Radna grupa za izradu novog Etičkog kodeksa službenika i namještenika u Upravi prihoda i carina. U skladu sa zadacima definisanim Rješenjem, Radna grupa je izradila Etički kodeks koji je usvojio V.D. direktor 01.oktobra 2021.g.

U periodu od 01.01. do 30.11.2021. godine Odjeljenju za unutrašnju kontrolu je upućeno 23 prijava od strane građana i privrednika na rad i postupanje službenika Uprave prihoda i carina.

V.D. direktor je 22.septembra usvojio Plan unutrašnjih kontrola za period oktobar – decembar 2021.godine, koji je u skladu sa svojim nadležnostima pripremio Odjeljenje za unutrašnju kontrolu. Planom je obuhvaćena kontrola pravilnog sprovođenja propisa, zakonitosti, blagovremenosti, odgovornosti i efikasnosti sprovođenja propisanih postupaka i procedura rada u PJ Carinarnicama, Carinskim ispostavama i filijalama, Područnim jedinicama i ekspoziturama.

U periodu od 01.01. do 31.12.2021.godine Odjeljenje za unutrašnju kontrolu je sprovelo 85 kontrola, po osnovu kojih su date preporuke u cilju efikasnijeg obavljanja radnih zadataka i naloženo je rukovodiocima organizacionih jedinica da preduzmu odgovarajuće mjere i radnje iz svoje nadležnosti u cilju unaprjeđenja rada, kao i pokretanja postupka utvrđivanja disciplinske odgovornosti.

Odjeljenje za unutrašnju kontrolu je 27.decembra usvojilo Plan unutrašnjih kontrola za period januar – decembar 2022. Godine.

➤ **Saradnja sa poslovnom zajednicom**

Vodeći računa prvenstveno o funkcionisanju na bazi zakonom determinisanih aktivnosti, kao i o interesima naplate prihoda državnog budžeta, Uprava prihoda i carina saraduje sa svim drugim sudionicima u unutrašnjem i prekograničnom prometu robe, bez obzira na vrstu robe, količinu, porijeklo ili odredište. Saradnja sa državnim organima veoma se uspješno ostvaruje na svim nivoima. Privredna komora i Uprava prihoda i carina će i dalje blisko saradivati na aktivnostima koje doprinose suzbijanju sive ekonomije i unaprjeđenju ambijenta za poslovanje privrednika.

Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova dostavljeno je izjašnjenje Uprave u vezi postupka za mirno rješavanje individualnog radnog spora pokrenutog od strane službenika Uprave prihoda i carina radi naknade štete.

Agenciji za zaštitu konkurencije dostavljeni su podaci o uvozu piva u Crnu Goru za period 2018-2021. godine.

Ministarstvu kapitalnih investicija-Sektoru za operativu u oblasti inspekcijeskog nadzora, dato mišljenje u vezi zakonske osnovanosti dostavljanja informacija po zahtjevima za slobodan pristup informacijama za auto put Bar – Boljare.

Uprava prihoda i carina je tokom 2021. godine imala intezivnu saradnju sa brojnim institucijama, po raznim pitanjima: Ministarstvom unutrašnjih poslova, Ministarstvom finansija i socijalnog staranja, Direkcijom za zaštitu tajnih podataka, Ministarstvom javne uprave i digitalnog društva i medija...

➤ **Razvoj ljudskih resursa**

Tokom 2021. godine, u Upravi prihoda i carina sve aktivnosti vezane za realizaciju obuka i stručnog usavršavanja realizovane su djelimično zbog situacije uslovljene pandemijom Covid19.

Odsjek za ljudske resurse

- nije bilo pokrenutih postupaka za popunu radnih mjesta;
- nije bilo dostavljenih predloga o ocjenjivanju probnog rada.
- JPR prijave i prijave - Izvršeno je odjavljivanje službenika odnosno prijavljivanje članova porodica službenika u skladu sa donijetim rješenjima iz radnog odnosa, odnosno, zahtjevima zaposlenih koje se odnose na obavezno penzijsko i zdravstveno osiguranje.

Odsjek za obuke i praćenje stručnog osposobljavanja

Realizovane se ukupno 94 obuke i stručna usavršavanja za 668 službenika, i to:

➤ 14 obuka za 269 službenika Uprave. Zbog situacije uslovljene pandemijom Covid19, obuke su uglavnom realizovane online.

Koordinacija i realizacija učešća službenika Uprave prihoda i carina na obukama u organizaciji drugih organa ili institucija u Crnoj Gori:

➤ 44 obuke za 193 službenika Uprave. Zbog situacije uslovljene pandemijom Covid19, obuke su uglavnom realizovane online.

Učešće službenika Uprave prihoda i carina na obukama u organizaciji drugih institucija u inostranstvu:

➤ Realizovano je 10 obuka za 26 službenika Uprave.

Koordinacija i realizacija učešća službenika Uprave prihoda i carina na obukama u organizaciji Uprave za kadrove

➤ 26 obuka za 180 službenika Uprave.

Koordinacija i realizacija praktičnih nastava za studente i učenike u organizaciji Uprave prihoda i carina:

➤ organizovana je i realizovana redovna godišnja praktična nastava za 20 studenata master/magistarskih studija Poslovno-pravnog smjera Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore.

➤ Urađena je priprema i izrada Analize potreba za obukom službenika Uprave prihoda i carina za 2022. godinu

➤ Obavljene su aktivnosti na prikupljanju potreba za obukama i opremom koje će se realizovati kroz donaciju Granične službe UK, kao i neophodne aktivnosti za izradu Plana obuka službenika Uprave prihoda i carina za 2022. godinu.

➤ Međunarodna saradnja

Aktivnosti u procesu integracija

Realizovane su aktivnosti koordinacije u UPC u oblasti izvještavanja po pregovaračkim poglavljima: Poglavlja 16 Oporezivanje, 29 Carinska unija i 30 Vanjski odnosi i izvještaji su upućivani nadležnim organima Kancelariji za evropske integracije, Ministarstvu finansija i socijalnog staranja i Ministarstvu ekonomskog razvoja. Takođe dostavljani su inputi o realizovanim aktivnostima UPC pomenutim organima u vezi sa pripremama za održavanje sastanka Pododbora za trgovinu, industriju, poreze i carine, kao i za održavanje sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Takođe, službenici Odjeljenja učestvovali su na pomenutim sastancima kao članovi Radnih grupa za data Poglavlja. Nastavljene su aktivnosti za određivanje relevantnosti Celex-a, dostavljanja odgovora u vezi sa Akcionim planom za adresiranje preporuka iz Izvještaja EK za CG za 2021. godinu, za dostavljanje odgovora u vezi sa obavezama iz Programa pristupanja CG EU 2021-2023 za II, III i IV kvartal, izrađen predlog predloga predstavnika UPC za članove Radne grupe za Poglavlje 29 – Crinska unija, u vezi sa donošenjem nove Odluke o formiranju ove radne grupe, koordinisano u cilju izrade Mape puta za poglavlje 29.

Koordinirane su aktivnosti u UPC za IPA III za oblast "Dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnom tekovinom, strateško komuniciranje i dobro susjedski odnosi" i oblast "Vladavina prava, temeljna prava i demokratija" i dostavljeni je odgovor za buduće projekte UPC iz sredstva IPA III u okviru dokumenta „Strateški odgovor“.

Nastavljena je koordinacija aktivnosti u UPC u vezi sa projektima iz IPA II 2018 sredstava: „Isporuka i instalacija prefabrikovanog Data Centra sa isporukom i instalacijom opreme-ISO kontejner“ , „Nabavka opreme za Upravu prihoda i carina za sprovođenje carinske kontrolne funkcije“, „Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore na unapređenju Carinskog informacionog sistema(CIS)“, „Podrška Upravi prihoda i carina za osiguranje efikasne i efektivne carinske kontrole na granicama“ i

Projekat "Izrada glavnog projekta / tehničke dokumentacije za adaptaciju prostorija Uprave prihoda i carina Crne Gore". Nadležnim jedinicama Ministarstva finansija i socijalnog staranja dostavljena je finalna dokumentacija za pomenute projekte radi dalje procesuiranja.

Nastavljena je koordinacija aktivnosti u UPC u vezi sa projektima UPC iz EUIF 2017 sredstava: "Implementacija sistema carinskih odluka na nacionalnom nivou" i "Priprema za implementaciju TARICCG do TARIC EU poslednje verzije i odnosnih podsistema i povezivanje istih na postojeće sisteme u Upravi carina". Nadležnim jedinicama Ministarstva finansija i socijalnog staranja dostavljena je finalna dokumentacija za pomenute projekte i nakon okončanih ponuta u toku evaluacije Ministarstvo je zaključilo ugovore sa odabranim ponuđačima. U januaru 2022 započinje realizacija oba projekta.

Nastavljena koordinacija aktivnosti u vezi sa ISACC projektom 21. 09 organizovan interni sastanak. Održan sastanak predstavnika UPC sa predstavnicima Pomorskog Univerziteta u Kotoru u vezi sa aktivnostima u okviru ISACC Projekta 23.09.2021. 24.09. upućen odgovor u okviru ISACC Projekta.

Koordinisan je dio aktivnosti u UPC u vezi sa realizacijom GIZ Projekta Njemačke kancelarije za međunarodnu pomoć "Digitalizacija globalne trgovine - Obrada podataka o poštanskim i pomorskim pošiljkama prije njihovog dolaska" i Projekta Cargo Targeting System WCO UNODC.

Koordinirane su aktivnosti u Upravi carina u vezi sa aktivnostima praćenja sprovođenja Šengenskog akcionog plana (ŠAP-a). Dostavljeni su odgovori na pitanja u vezi sa Analizom realizacije ŠAP-a 2017-2020, kao i odgovori u vezi sa izvještavanjem za sprovođenje Akcionog plana ŠAP za 2021. godinu. Realizovana je komunikacija sa nadležnim jedinicama MUPa u vezi sa komentarima UPC kada su u pitanju izgradnja CI Ranče i komentari na CI Vračenići. Dostavljen je akt prema Ministarstvu unutrašnjih poslova i zapisnik sa sastanka održanog u četvrtak 25. XI 2021. u cilju daljeg procesuiranja.

Aktivnosti u vezi sa bilateralnom saradnjom

Koordinacija aktivnosti i učešće u događaju povodom donacije opreme UPC od strane Službe za prihode i carine Njenog Veličanstva i Granične službe Ujedinjenog kraljevstva održanog u Baru 7.6.2021.g. i zaključivanja: Memorandum o razumijevanju između Uprave prihoda i carina Crne Gore i Službe poreza i carina Njenog Veličanstva o obezbjeđivanju opreme za otkrivanje namijenjene za službenike Uprave prihoda i carina. Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave prihoda i carina i državnog sekretara za unutrašnje poslove Ujedinjenog kraljevstva kojeg predstavlja Granična služba u vezi sa zajedničkom saradnjom, unapređenjem znanja i razvojem vještina u pogledu svih pitanja vezanih za granice; Projektnog zadatka između Uprave prihoda i carina Crne Gore i Državnog sekretara Ministarstva unutrašnjih poslova koji djeluje preko granične službe Ujedinjenog Kraljevstva i Sjeverne Irske ("Granična služba") o nabavci dva agilent uređaja za detekciju droge za bezbjednu i kontrolisanu identifikaciju upakovanih hemikalija

Aktivnosti u vezi sa multilateralnom saradnjom

Nastavljena je koordinacija aktivnosti u oblasti multilateralne saradnje sa Svjetskom carinskom organizacijom (SCO) i drugim međunarodnim organizacijama i institucijama. Koordinisane aktivnosti i upućivani nadležnim organizacionim jedinicama UPC dopisi SCO radi daljeg procesuiranja i pripreme odgovora.

Nastavljena je saradnja sa UNODCom u okviru Programa kontrole kontejnera koji sprovodi Uprava prihoda i carina. Koordinirane aktivnosti u vezi sa održavanjem sastanka 11.05 2021. direktora UPC sa predstavnicima UNODC AIRCOP Programa (inicijativa za uključivanje UPC u ovom Programu) i CCP Programa u kojem UPC već učestvuje kroz Zajednički tim za kontrolu kontejnera u CI Slobodna zona Bar.

Oblast poreza

Višekoristična IPA - projekat se finansira sredstvima Evropske Komisije a sprovode ga eksperti MMF

Svjetska banka/projekat - „Reforma poreske administracije“

Komponenta 1- Institucionalni Razvoj

Potkomponenta 1.1 Analitički procesi

Izračunat preliminarno I dostavljen Izvještaj poreskog jaza za PDV kao i jaza za porez na dohodak te doprinose za 2019 godinu. To je ujedno I završetak II faze. Radionica /obuka je dio III faze, realizovana je u julu 2021.

Podkomponenta 1.2: Upravljanje promjenama

Upravljanje promjenama

Završena je I usvojena Strategija za upravljanje promjenama,

Potkomponenta 1.3 Upravljanje projektom

Kontrola kvaliteta

Potpisan je ugovor sa konsultantskom firmom “KPMG”, koja će pružiti usluge kontrole kvaliteta tokom trajanja implementacije projekta, tj. pružice detaljni pregled, smjernice, kao i evaluaciju ključnih rezultata prilikom uvođenja novog integrisanog informacionog sistema.

Prva ugovorena aktivnost se odnosi na provjeru kvaliteta Dokumenta funkcionalnih zahtjeva. Dostavljeno pozitivno mišljenje na FRD dokument. Nakon nekoliko interakcija predsjednika radnih grupa i konsultanta završen FRD document. Preveden na engleski jezik.

Komponenta 2 - Poslovni procesi

Podkomponenta 2.2: Čišćenje podataka i IT infrastruktura

Prečišćavanje i racionalizacija podataka

Počete su aktivnosti iz III faze procesa čišćenja je treća faza, a koja se konkretno odnosi na proces čišćenja podataka, u skladu sa usvojenim dokumentima i planovima. U novembru (8. novembra) je istekao ugovor sa konsultantskom firmom “Coming” u pogledu pružanja podrške u procesu čišćenja podataka. U toku je priprema novog Projektnog zadatka za angažovanje konsultantske kompanije.

Potkomponenta 2.3 Integrisani IT sistem za upravljanje prihodima (IRMS)

Specifikacije za Integrisani IT sistem za upravljanje prihodima

Završen FRD document. Tehnički upodobljen i preveden na engleski jezik.

Završen TOR za “Data warehouse / Skladište podataka” sistema. Usaglašen sa S.B. Nakon dostavljenog mišljenja Ministarstva finansija i socijalnog staranja, da se ide sa cots rešenjem i pozitivnog mišljenja od strane konsultanta i Svjetske Banke, objavljen tender za DWH. Tender je raspisan 22. novembra 2021. god., sa rokom za dostavljanje ponuda do 12. januara 2022. god.

U odnosu na usvojeni plan, trenutno kašnjenje na RARP projektu je 24 mjeseca.

Glavne implikacije kašnjenja biće usredsrijeđene na datum početka implementacije novog IT sistema, a imajući u vidu period za implementaciju, kako je definisano projektnim planom (približno 30 mjeseci), završetak novog IT sistema će probiti datum završetka projekta (mart 2023.god.)

Komponenta 4 – Elektronska fiskalizacija računa

Ugovor je potpisan početkom jula 2020. god. sa izabranim ponuđačem, konzorcijumom “OSA/NEOS”. Pripremljen je i usvojen Projektni plan, i u skladu sa njim je započeta realizacija.

Usvojena i odobrena projektna dokumentacija za faze I i II. Pripremljen je novi Akcioni plan sa vremenskim okvirom, i u skladu sa tim je pripremljen novi Amandman Ugovora.

Dostavljena je konačna dokumentacija za završenu Fazu 3 iz Ugovora, nakon čega slijedi upodobljavanje sa Ugovorom od strane konsultanta i usvajanje od strane Implementacionog odbora.

➤ **Informacioni sistem**

Svakodnevno se vrši monitoring mrežne, serverske, storage infrastrukture, Data centra.

Izvršen je pregled: HA Sigurna soba sa svom pripadajućom opremom prema datom opisu; sistema za hlađenje sa svom pripadajućom opremom prema datom opisu; sistema elektroenergetskih razvoda i ormara sa svom pripadajućom opremom; sistema neprekidnog napajanja UPS uređaji sa svom pripadajućom opremom; DEA – Dizel električni agregati sa svom pripadajućom opremom; sistema nadzora fizičkih parametara Data centra sa svom pripadajućom opremom; sistema mašinskih i elektro instalacija u sistemu automatskog gašenja požara u DC sa svom pripadajućom opremom; sistema za hlađenje sa svom pripadajućom opremom prema. Sva oprema se nalazi dobrom stanju i funkcioniše prema zadatim parametrima. Nijesu uočena nikakva odstupanja ni neusaglašenosti.

Odsjek za elektronsku fiskalizaciju

EFI sistem – realizovane su sve faze projekta, odnosno 100% planiranih aktivnosti je u potpunosti realizovano, te je sistem pušten u produkciju prema dinamici definisanoj projektnim planom aktivnosti (revizija projektnog plana izvršena dana 22.11.2021. godine). Kompletan sistem pušten u produkciju 10.12.2021.godine. Efekti implementiranog sistema su već vidljivi i vidljivi su kako u boljoj poreskoj disciplini, tako i u većoj naplati poreza. Radni tim zadužen za realizaciju ovog sistema je dostupan svim obveznicima fiskalizacije, proizvođačima softvera i zainteresovanim stranama 24x7 i uspio je da u relativno kratkom vremenu realizuje projekat koji je obuhvatio fiskalizaciju prometa i prilikom gotovinskog i bezgotovinskog plaćanja.

Registarcija	Broj
Registrovani poreski obveznici	25.811
Registrovani poslovni prostori	33.255
Registrovani enu	38.363
Operateri	54.226
Proizvođači softvera	252
Održavaoci softvera	373
Vozila softvera	307

Način plaćanja	Broj računa	Ukupno bez pdv	Ukupni pdv	Ukupni promet
Bezgotovinski	19.818.297	4.733.142.779,70	648.953.718,63	5.382.102.261,17
Gotovinski	189.805.090	1.667.165.472,88	281.501.702,53	1.948.665.002,83
UKUPNO	209.623.387	6.400.308.252,58	930.455.421,16	7.330.767.264,00

- Održan niz seminara u organizaciji Udruženja privrednih subjekata (Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore), kao i seminari za potrebe računovođa u organizaciji Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore sa pripremom dokumenata u vezi sa primjenom Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga, objavljenih u stručnom magazinu „Računovodstvo“, te priprema prezentacija objavljenih na youtube kanalu Privredne komore Crne Gore.

- Praćenje rada fiskalnog servisa i aktivnosti obveznika sa zahtjevima na servisu za fiskalizaciju u realnom vremenu kroz aplikaciju za logove Elastic Kibana;

- Identifikovanje grešaka u radu Samouslužnog elektronskog portala (SEP), Centralnog portala za kontrolu i upravljanje (CPKU) i aplikacije za provjeru računa (MAPR) i prijavljivanje istih izvođačima radova u cilju otklanjanja grešaka i poboljšanja rada istih;

- Praćenje pomoću CPKU portala i pronalaženje grešaka u radu softvera za fiskalizaciju na strani klijenta, prijavljivanje, apel i instrukcije proizvođačima i održavaocima softvera za ispravljanje grešaka;

- Podrška proizvođačima i održavaocima softvera za pravilnu implementaciju softvera za elektronsku fiskalizaciju u skladu sa važećom funkcionalnom i tehničkom specifikacijom;

- Kod velikog broja poreskih obveznika izvršena promjena PDV statusa, u najvećem dijelu su registrovani za PDV;

- Pružanje mišljenja u vezi sa primjenom Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga.

➤ **Transparetnost**

Saradnja sa ukupnom javnošću važan je segment u radu Uprave prihoda i carina. Transparentnost je postavljena kao imperativ. U tom cilju, sve organizacione jedinice u saradnji sa Biroom za odnose sa javnošću, ukupnoj javnosti prezentuju novine, aktivnosti, nadležnosti UPC i da na pristigle upite odgovore što iscrpnije i u najkraćem roku.

Uprkos ograničenim kapacitetima ljudskih resursa zbog zdravstvenog stanja zaposlenih i epidemioloških mjera, rad kol-centra Uprave prihoda i carina tokom 2021. godine obilježila je intenzivna komunikacija s poreskim obveznicima koji već od prošle godine mnogo više koriste komunikaciju putem telefona i elektronskih kanala, s obzirom na pandemiju zarazne bolesti Covid-19.

Putem kol-centra tokom 2021. godine postavljeno je 3.577 pitanje i dato isto toliko odgovora. Rezidentima je odgovoreno na 2.478 pitanja, pri čemu se 1.508 odgovora odnosilo na pravna lica, dok je fizičkim licima dato 970 odgovora. Nerezidentima je dato 1.099 odgovora.

O radu Uprave carina javnost je informisana redovnim davanjem saopštenja o svim aktivnostima institucije ali i kroz nastupe u medijima i posredstvom sajta <https://www.gov.me/mif/porezi-i-carine>

Postupak po zahtjevima za Slobodan pristup informacijama

➤ U izvještajnom periodu pristigao je 51 zahtjev za slobodan pristup informacijama, kojima je tražen pristup u 55 tačaka zahtjeva. Postupajući po predmetnim zahtjevima donijeto je 44 rješenja kojim je dozvoljen pristup u 42 tačke zahtjeva, a odbijen u 10 tačaka zahtjeva. Takođe, dva zahtjeva kojim je tražen pristup u dvije tačke zahtjeva dostavljeni su Upravi za statistiku i Ministarstvu finansija i socijalnog staranja na dalju nadležnost i postupanje.

➤ Postupanje po 1 zahtjevu kojim je tražen pristup u 1 tački zahtjeva je u toku.

Prisutnost predstavnika Uprave prihoda i carina u elektronskim i štampanim medijima, uz davanje konkretnih objašnjenja u vezi sa primjenom poreskih propisa bila je značajna. Navedene aktivnosti Uprave prihoda i carina su značajno doprinijele edukaciji poreskih obveznika koji su dobili više informacija u vezi sa primjenom poreskih propisa.

Pored tema koje u kontinuitetu predstavljaju predmet interesovanja poreskih obveznika i građana, tokom prvog kvartala godine važan segment interesovanja poreskih obveznika bio je usmjeren mogućnost odlaganja roka za podnošenje prijave poreza na dobit i finansijskih iskaza za 2020. godinu, kao i na mogućnost prolongiranja za podnošenje zahtjeva za opaušalno oporezivanje. U drugom i trećem kvartalu predmet interesovanja poreskih obveznika i građana su bile odredbe Zakona o radu koji regulišu minimalnu cijenu rada, kao i povezanost istih sa odredbama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakona o doprinosima za socijalno osiguranje kada je u pitanju bruto osnovica za obračun poreza i doprinosa.

Imajući u vidu nastavak Vladinog programa za podršku privredi i građanima, kojim su, između ostalog, predviđene i mjere koje se odnose na Upravu prihoda i carina, poreski obveznici obraćali su se pitanjima vezanim za pravo na subvenciju dijela bruto zarada zaposlenih i postupak ostvarenja istoga, ali i u vezi sa pravom na jednokratnu finansijsku pomoć za uvođenje sistema elektronske fiskalizacije u iznosu od 100 eura.

S obzirom na početak primjene Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga od 1. januara 2021. godine, te prelazno razdoblje za uvođenje sistema elektronske fiskalizacije do 1. juna 2021. godine, u drugom kvartalu značajan dio pitanja odnosio se upravo na temu ovog zakonskog rješenja i pratećeg projekta, i to kako u dijelu ispunjavanja tehničkih preduslova, tako i u vezi sa pravnim tumačenjem odredaba Zakona i podzakonskih akata u dijelu definisanja obveznika fiskalizacije, postupka očitavanja fiskalne memorije poreskih registar kasa nakon prelaska na novi sistem evidentiranja prometa i slično.

Novine predviđene Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje vezane za oslobođenje od plaćanja dijela obaveza po osnovu zarada u cilju stimulisanja novog zapošljavanja bila su u posebnom fokusu, kako sa aspekta kriterijuma za ostvarenje predmetnog prava, tako i sa aspekta procedure za ostvarenje istog. Takođe izmjene Zakona o porezu na dodatu vrijednost kojima je prag za obaveznu PDV registraciju izmijenjen sa dosadašnjih 18.000 eura na 30.000 eura bio je predmet interesovanja za veliki broj privrednika.

Imajući u vidu prezentaciju Vladinog programa "Evropa sad", odnosno tzv. Maršalovog plana, kojim je, između ostalog, predviđena i sveobuhvatna reforma poreskih propisa, poreski obveznici obraćali su se pitanjima vezanim za najavljene izmjene u dijelu koji se odnosi na ukidanje obaveznog zdravstvenog osiguranja, uvođenje neoporezivog dijela zarade, povećanje minimalne cijene rada i slično, a posebno sa aspekta vremenskog okvira za implementaciju navedenih normi.

➤ Edukacija javnosti

Tokom 2021. godine u oblasti edukacije javnosti realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Kontinuirana izrada i objava publikacije „Poreska praksa“ na internet stranici, sa najčešće postavljenim pitanjima vezanim za pravilnu primjenu poreskih propisa
- Izrađeno i objavljeno 28 obavještenja i 18 informacija za poreske obveznike u cilju poštovanja poreskih propisa i podsjećanja na rokove za podnošenje poreskih prijava, zahtjeva i obrazaca, te prava i obaveze koje proističu iz poreske legislative
- Kontinuirano administriranje internet stranice Uprave prihoda i carina – saopštenja i obavještenja, zarade javnih funkcionera, dokumenti iz oblasti javnih nabavki i ostala dokumentacija shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama
- Redovno ažuriranje propisa objavljenih u "Službenom listu Crne Gore"
- Izrađen i objavljen Informator za ljetnju turističku sezonu
- Organizacija edukativnih sadržaja na temu „Registar stvarnih vlasnika“ sa asocijacijama privrednika u Crnoj Gori, u okviru čega je već realizovana organizacija okruglog stola na navedenu temu u Privrednoj komori Crne Gore
- Organizovanje edukativnih i informativnih sastanaka sa poreskim obveznicima i strukovnim udruženjima u cilju otklanjanja nedoumica vezanih za projekat elektronske fiskalizacije i ostalih pitanja vezanih za poresku regulativu
- Koordinacija aktivnosti na sprovođenju istraživanja percepcije poreskih obveznika o radu Uprave prihoda i carina, kao i istraživanja percepcije službenika Uprave o radnoj klimi, u okviru projekta „Reforma poreske administracije u Crnoj Gori (RARP)“

Imajući u vidu da je u okviru kol-centra za potrebe sprovođenja projekta elektronska fiskalizacije organizovana podrška poreskim obveznicima, te da je za tu svrhu otvorena namjenska e-mail adresa za komunikaciju Efiskalizacija@tax.gov.me, kao jedna od aktivnosti predviđenih shodno Komunikativnom planu donijetom za promociju projekta elektronska fiskalizacije, putem navedenog mejla tokom 2021. godine primljen je 1.551 zahtjev poreskih obveznika na koje se odgovori pripremaju u bliskoj saradnji sa službenicima za tehničku i pravnu pomoć iz projektnog tima.

Kroz platformu "Budi odgovoran" tokom decembra evidentirano je 1.488 prijava nepravilnosti koje su procesuirane prema nadležnim filijalama za inspeksijski nadzor u područnim jedinicama.

Treba napomenuti i da je Odsjek za pružanje usluga poreskim obveznicima, kontakt centar i edukaciju javnosti, imajući u vidu da su se u istom do izmjena Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta obavljali poslovi odnosa s javnošću, u navedenoj oblasti realizovao brojna televizijska gostovanja, izjave za medije i učešća u TV i radio emisijama radi prezentacije rezultata naplate poreskih prihoda i suzbijanja svih vidova krijumčarenja, rokova za podnošenje poreskih prijava, promocije projekta elektronske fiskalizacije i sl., intervju direktora Uprave u pisanim i elektronskim medijima, 53 seta pitanja postavljenih od strane štampanih i elektronskih medija, vezanih za različite

teme iz nadležnosti Uprave prihoda i carina, 36 saopštenja za medije radi upoznavanja građana i poreskih obveznika o rezultatima u radu, kao i kontinuirano održavanje naloga Poreske uprave na društvenoj mreži Facebook i Twitter.

➤ **Finansijski poslovi**

Služba za finansije je izradila i dostavila Ministarstvu finansija i socijalnog staranja putem BMIS aplikacije Zahtjev za budžetskim sredstvima Uprave prihoda i carina za 2022. godinu, u skladu sa odredbama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Odlukom o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica;

Isplaćeni su prispjeli gotovinski računi u skladu sa važećim zakonskim propisom, preko blagajne, izvršena je isplata određenih ličnih primanja (dnevnice, putni troškovi i dr.), kao i kniženje izvršenih isplata kroz program za evidenciju blagajničkog poslovanja.

Tokom 2021.godine:

➤ Urađen je kvartalni finansijski izvještaji Uprave prihoda i carina (Izvještaj o novčanim tokovima III i Izvještaj o neizmirenim obavezama) i dostavljen Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, u rokovima i na način propisan Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština („Službeni list CG“ broj 35/05 i 81/05) i Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Službeni list CG“ broj 23/14).

➤ Za period od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine, Upravi prihoda i carina su Budžetom Crne Gore za 2021. godinu odobrena sredstava u iznosu od 20.177.973,32€, od čega je za isti period iskorišteno 18.821.141,77€. Procenat iskorištenosti odobrenih sredstava, za period od 01.01.2021. godine do 30.09.2021. godine, je 93.28%.

➤ Budžetom Crne Gore za 2021. godinu Upravi prihoda i carina su za program Uprava za katastar i državnu imovinu-Objedinjenje javne nabavke (Uprava prihoda i carina), namijenjen za plaćanje troškova kancelarijskog materijala, kompjuterskog materijala i opreme, goriva i motornog ulja, kancelarijskog namještaja i prevoznih sredstava kao i usluga mobilne i fiksne telefonije, interneta i osiguranja, za period od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine odobreno sredstava u iznosu od 481.753,15€ od čega je za period od 01.01.2021. godine do 31.02.2021. godine iskorišten iznos od 430.558,14€. Procenat iskorištenosti odobrenih sredstava, za navedeni program za period od 01.01.2021. godine do 30.06.2021. godine je 89,37%.

➤ Za period od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine, Upravi prihoda i carina su Budžetom Crne Gore za 2021. godinu odobrena sredstava u iznosu od 20.177.973,32€, od čega je za isti period iskorišteno 18.821.141,77€. Procenat iskorištenosti odobrenih sredstava, za period od 01.01.2021. godine do 30.09.2021. godine, je 93.28%.

➤ **Sprovedeni postupci javnih nabavki**

U Planu javnih nabavki ukupne vrijednosti bez PDV-a 1.461.535,83€, integrisano je 77 stavki, od kojih je do sada realizovana sledeće:

➤ Zaključen je ugovor za drugu godinu primjene Okvirnog sporazuma, koji se odnosi na održavanje, nadogradnju i operativno obezbjeđenje rada postojećih aplikativnih i sistemskih rješenja Carinskog informacionog sistema (CIS). Ugovor je zaključen 17.02.2021.godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 124.479,36€;

➤ Zaključen je ugovor za drugu godinu primjene Okvirnog sporazuma, koji se odnosi na održavanje, nadogradnju i operativno obezbjeđenje rada postojećih sistemskih rješenja Carinskog informacionog sistema (CIS). Ugovor je zaključen 09.03.2021.godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 54.934,00€;

- Zaključen je ugovor za drugu godinu primjene Okvirnog sporazuma, koji se odnosi na nabavku robe - Hardverske opreme, štampanih akciznih markica i licence za zakup softvera za sistem za elektronsko upravljanje akciznim markicama. Ugovor je zaključen 15.06.2021.godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 749.880,00€;
- Zaključen je ugovor koji se odnosi na usluge produženja licenci i podrške proizvođača softvera ManageEngine Firewall Analyzer. Ugovor je stupio na snagu 09.07.2021.godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 3.787,30€;
- Zaključen je ugovor koji se odnosi na usluge tehničke podrške i održavanja softvera informacionog sisema. Ugovor je stupio na snagu 05.10.2021.godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 82.499,01€ sa »Smart Tech« doo Podgorica;
- Zaključen je ugovor koji se odnosi na usluge produženja licenci i supporta za PRTG Network Monitor-PRTG 2500senzora.Ugovor je stupio na snagu 08.07.2021. godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 1.879,13€;
- Zaključen je ugovor koji se odnosi na usluge fotokopiranja koji je stupio na snagu 27.07.2021.godine a ukupna cijena sa uračunatim PDV-om iznosi 1.000,00€, sa Dobavljačem »Remark« doo Podgorica;
- Zaključen je ugovor koji se odnosi na usluge -održavanja kolskih vaga, ugovorene vrijednosti sa PDV-om 16,879,50€, sa Dobavljačem »VAGAR« D.O.O Podgorica.
- Zaključen je ugovor koji se odnosi na usluge - zdravstveni pregledi radnika koji rade na uređajima sa zračenjima, ugovorene vrijednosti 16,879,50€, sa Dobavljačem JU Dom zdravlja Podgorica.
- Realizovan je postupak javne nabavke i zaključen ugovor, koji se ondosi na nabavku drva za ogrijev, ugovorene vrijednosti sa PDV-om 968,00€, sa Dobavljačem »Brezna Future« D.O.O.
- Realizovan je postupak javne nabavke i zaključen ugovor, koji se ondosi na nabavka sredstava i opreme za zaštitu na radu u laboratoriji, ugovorene vrijednosti sa PDV-om 538,45€, sa Dobavljačem „Vatrooprema“ d.o.o. Podgorica.
- Realizovan je postupak javne nabavke i zaključen ugovor, koji se ondosi na instalaciju i puštanje u rad sistema za gašenje požara na dva uređaja, ugovorene vrijednosti sa PDV-om 1.113,20€, sa Dobavljačem „Bezbjednost“ d.o.o. Podgorica.
- Realizovan je postupak javne nabavke i zaključen ugovor, koji se odnosi na nabavku carinskih plombi, ugovorene vrijednosti sa PDV-om 93.085,30€, sa Dobavljačem „NTC“ d.o.o. Nikšić.
- Realizovan je postupak javne nabavke i zaključen ugovor, koji se ondosi na nabavku flaska, menzura za destilaciju, termometra za viskozimetar i set staklenih ćelija, ugovorene vrijednosti sa PDV-om 1.626,00€, sa Dobavljačem „Rofa Laboratory“ sa sjedištem u Austriji.
- Zaključen je ugovor za nabavku poštanskih usluga u vrijednosti 46.960,00 €. Shodno članu 26 stav 1 tačka 1 Zakona o PDV-u, poštanske usluge su oslobođene plaćanja PDV-a.
- Zaključen je ugovor za antivirusnu zaštitu u vrijednosti 6.175,00 € bez PDV-a, PDV iznosi 1.296,75 €, a cijena sa PDV-om 7.471,75 €.
- -Zaključen je ugovor za nabavku: održavanje sistema za kontrolu štampe u vrijednosti 5.980,00 € bez PDV-a, PDV iznosi 1.255,80 €, a cijena sa PDV-on 7.235,80 €; servis računara i prateće opreme u vrijednosti 1.652.89 € bez PDV-a, PDV iznosi 347,11 €, a cijena sa PDV-on 2.000,00€; servisiranje opreme u Data centru koja je van garancije u vrijednosti 2.030,00 € bez PDV-a, PDV iznosi 426,30 €, a cijena sa PDV-om 2.456,30 €.
- Zaključen je ugovor za obnovu licenece za Fortinet – (2 uređaja Fortigate UTM 200D) u vrijednosti 4.840,00 € bez uračunatog PDV-a, PDV iznosi 1.016,40 €, sa uračunatim PDV-om 5.856,40 €.
- Zaključen je ugovor za izradu poreskih identifikacionih kartica za strance koji su oslobođeni plaćanja PDV-a u vrijednosti 991,74 € bez PDV-a. PDV iznosi 208,26 €. Cijena sa PDV-om iznosi 1.200,00 €.

➤ Zaključen je ugovor za uslugu pres kliping – Pregled objave svih štampanih elektronskih medija – Istraživanje medijskog prisustva Uprave prihoda, ugovorene vrijednosti 4.876,14€ sa »Arhimed« doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za pristup uređenoj i objedinjenoj bazi ažurnih javno dostupnih podataka o pravnim licima i bazi finansijskih analiza poslovanja, preko aplikativnog rješenja, ugovorene vrijednosti 4.800,00€, sa »Business Intelligence Consulting« Podgorica.

➤ Zaključen je ugovor za Elektronsku zbirku Kataloga propisa, ugovorene vrijednosti 1.342,851€, sa »Nespa« doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za usluge produženja licence ManageEngine Service Desk Plus, ugovorene vrijednosti 2.589.40€, sa "Digit Montenegro" doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za usluge prosirenja licence Features on Demand upgrade, ugovorene vrijednosti 14.401,42€, sa "Coreit" doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za usluge prevođenja, ugovorene vrijednosti 2.500,00€, sa "Double L" doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za nabavku sredstava za higijenu, ugovorene vrijednosti 4.995,48€, sa "Termo Tim" doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za usluge popravke i održavanja kotlova, ugovorene vrijednosti 2.862,61€, sa "Termo Tim" doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za nabavku elktro, bravarskog i vodovodnog materijala, ugovorene vrijednosti 3.612,99€, sa "Okov" doo Podgorica;

➤ Zaključen je ugovor za usluge produženja licence za Cpanel I Clouid Linux, ugovorene vrijednosti 1.470,15€, sa "Inovatic" doo Podgorica;

➤ **Predlog mjera za unapređenje**

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog i carinskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Uprave prihoda i carina. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Saradnja sa ukupnom javnošću, takođe je važan segment u radu Uprave prihoda i carina. Transparentnost je postavljena kao imperativ. U tom cilju, sve organizacione jedinice u saradnji sa Biroom za odnose sa javnošću, ukupnoj javnosti prezentuju novine, aktivnosti, nadležnosti UPC i da na pristigle upite odgovore što iscrpnije i u najkraćem roku.

➤ **Zaključak**

Sumirajući rezultate poslovanja tokom 2021. godine, evidentno je da je Uprava prihoda i carina nastavila realizaciju programskih zadataka u skladu sa standardima EU, SCO i STO.

VIII IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA KATASTAR I DRŽAVNU IMOVINU

I UVODNE NAPOMENE

Uprava za katastar i državnu imovinu (u daljem tekstu Uprava) nastala je objedinjavanjem Uprave za nekretnine i Uprave za imovinu, čije nadležnosti su definisane Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave.

II ORGANIZACONA STRUKTURA

U skladu sa nadležnostima iz Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti i Zakona o državnoj imovini Uprava je u toku 2021 godine donijela Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kojim je definisala organizacione jedinice i njihov djelokrug rada, i to:

SEKTOR ZA DRŽAVNI PREMJEK, KATASTAR NEPOKRETNOSTI I INFORMACIONI SISTEM - vrše se poslovi koji se odnose na: državni premjer; katastar nepokretnosti; katastarsko klasiranje i bonitiranje zemljišta, utvrđivanje i valorizaciju ljestvice katastarskog prihoda; snimanje vodova i podzemnih objekata; registar kućnih brojeva, ulica i trgova; evidenciju prostornih jedinica; izvođenje aerofotogrametrijskog i terestičkog snimanja, terenske radove kod fotogrametrijskog premjera, digitalnu fotogrametrijsku restituciju i obradu podataka premjeravanja aerofotogrametrijskom, terestičkom, GPS i klasičnim metodama snimanja; obradu satelitskih snimaka, izradu ortofoto 4 planova, digitalnog modela terena, osnovne državne karte, topografskih i pregledno-topografskih karata; formiranje i ažuriranje jedinstvene kartografske baze podataka; geodetske radove u inženjersko-tehničkim oblastima; koordinaciju i praćenje upisa u katastar nepokretnosti u područnim jedinicama pri formiranju i održavanju katastra nepokretnosti, baza podataka katastra nepokretnosti i ostalih katastarskih evidencija; prevođenja katastra zemljišta u katastar nepokretnosti; izlaganja podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta; održavanja baze podataka katastra vodova i podzemnih objekata; održavanja baze podataka registra kućnih brojeva ulica i trgova, održavanja baze evidencije prostornih jedinica; sprovođenja upisa promjena prava na nepokretnostima pravnih i fizičkih lica; kontrolu podataka izvedenih geodetskih radova predatih od strane privatnih geodetskih organizacija; pripremi analiza i informacija o stanju održavanja premjera i katastra nepokretnosti; pripremu podataka za izradu programa i planova rada; praćenje i usvajanje evropskih standarda u oblasti katastarske legislative; projektovanje, razvoj, testiranje, implementiranje i administriranje u oblasti informacionih tehnologija; održavanje i unaprijeđivanje informacionog sistema i njegovih podsistema koji se odnose na katastar nepokretnosti, katastar vodova i podzemnih objekata, registar kućnih brojeva, ulica i trgova i evidenciju prostornih jedinica; kartografiju; učešće u aktivnostima vezanim za obaveze Uprave na osnivanju i održavanju infrastrukture geoprostornih podataka (u daljem tekstu IPP); osnivanje, održavanje i upravljanje Geoportala Uprave; održavanje sistemskog i aplikativnog softvera kao i održavanje baza podataka; uvođenje standarda i procedura zaštite informacionog sistema, definisanje procedura rada, testiranje i uvođenje novih tehnologija; obezbjeđivanje korišćenja jedinstvenih kodova i standarda za razmjenu i korišćenje podataka; izradu modela podataka evidencija i registara; uspostavljanje i vođenje sistema elektronskog upravljanja dokumentima i elektronskog arhiva kartografske, katastarske i topografske građe, ostalih grafičkih prikaza, stručno-tehničkih i pomoćnih dokumenata Uprave; vođenje centralne evidencije prostornih podataka sa metapodacima; stručnu podršku pri uspostavi baza podataka i održavanju baza podataka Uprave, izdavanje podataka iz baza; formiranje, održavanje i upravljanje informacionokomunikacionom infrastrukturom Uprave; izrada i održavanje internet prezentacije i web servisa Uprave; obezbjeđenje primjene zakona i propisa o elektronskom potpisu i zaštiti podataka o ličnosti i druge poslove u skladu sa utvrđenim procedurama; saradnju sa organima državne uprave i lokalne samouprave, javnim ustanovama i privrednim subjektima vezano za razmjenu podataka iz nadležnosti; upravljanje i održavanje računarske mreže Uprave i povezivanje sa drugim organima državne uprave u cilju realizacije projekta elektronske uprave; planiranje i organizaciju informatičkog obrazovanja; pripremu i sprovođenje projekata koji sadrže komponentu informatičko-komunikacione tehnologije; održavanje web aplikacija i servisa; analizu vrste,

svrhe i korisnika prostornih podataka; organizovanje pripremu i izrade kataloga o prostornim podacima Uprave; učešće u međunarodnim projektima; pripremu podataka za izradu programa i planova rada; pripremu analize i informacije i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Sektora.

1.1. Odsjek za državni premjer nepokretnosti - vrše se poslovi koji se odnose na: radove državnog premjera, premjeravanje aerofotogrametrijskom, terestičkom, GPS i klasičnim metodama snimanja; pripremu terena za snimanje, određivanje orijentacionih tačaka kod projekata aerofotogrametrijskog snimanja; izradu i obnovu premjera; snimanje vodova i podzemnih objekata; prikupljanje i obradu podataka prostornih jedinica; katastarsko klasiranje i bonitiranje zemljišta, utvrđivanje i valorizaciju ljestvice katastarskog prihoda; projektovanja, mjerenja i izravnjanja geodetskih mreža u svrhu održavanja katastra nepokretnosti, snimanja i izrade geodetskih planova u inženjersko-tehničkoj oblasti; pripremu i predlaganje srednjoročnog programa, godišnjeg plana premjera i izrade evidencije katastra nepokretnosti, izradu godišnjeg plana rada i izvještaja o radu; praćenje i analiziranje stanja postojećih evidencija; pripremu, 5 predlaganje i provođenje programa državnog premjera; izradu izvještaja o realizaciji godišnjih planova i srednjoročnih programa; kontrolu propisanih uslova za vršenje geodetskih radova od strane geodetskih organizacija i lica koja izvode geodetske radove; davanja uputstva za prikupljanje podataka o nepokretnostima novog premjera i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.2. Odsjek za državnu granicu i geodetske radove - vrše se poslovi koji se odnose na: projektovanje, određivanje i održavanje mreža (državna referentna mreža - MontePos GPS mreža, trigonometrijske mreže četvrtog i viših redova, mreže nivelmana visoke tačnosti i preciznog nivelmana referentne mreže, gradske nivelmanske i trigonometrijske mreže, astronomske i gravimetrijske mreže i posebne mreže); određivanje geoida; određivanje digitalnog modela reljefa terena; izradu i održavanje baze podataka o osnovnim geodetskim radovima podsistema geodetsko-katastarskog informacionog sistema; povezivanje državnih referentnih mreža sa mrežama susjednih zemalja i učešće u međunarodnim projektima, vođenje evidencije o državnoj granici, obnavljanja međa i održavanja državne granice; prikupljanje i pripremu podataka za potrebe razgraničenja između Crne Gore i susjednih država; saradnju sa institucijama nadležnim za razgraničenje i uređivanje državne granice; pripremu analiza i informacija, pripremu podataka za izradu programa i planova rada i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.3. Odsjek za kartografiju i fotogrametriju - vrše se poslovi koji se odnose na: izradu tehničke dokumentacije za izvođenje topografskog premjera, pripremu i planiranje periodičnog snimanja teritorije Crne Gore iz vazduha, praćenje realizacije snimanja (aerofotogrametrijsko, LIDAR i dr.), pribavljanje i obradu satelitskih snimaka; izradu i prevođenje fotomaterijala u digitalni oblik; aerotriangulaciju i obradu podataka premjeravanja aerofotogrametrijskom metodom; izradu topografsko-katastarskih planova, digitalnih ortofotokarata; izradu i ažuriranje visinskih modela; izradu osnovne državne karte, topografskih i tematskih karata u digitalnom i analognom obliku; standardizovanje sadržaja osnovne državne karte, ortofotokarte i topografsko-kartografske baze podataka u skladu sa NIGP-om, prikupljanje i održavanje osnovnog topografskog modela i topografsko-kartografske baze podataka; ostvarivanje međunarodne saradnje u oblasti kartografske djelatnosti; razmjenu kartografskih publikacija i informacija; utvrđivanje kartografskih standarda, prikupljanje geografskih naziva, vođenje evidencija o geografskim nazivima i njihovim promjenama; pripremu i predlaganje srednjoročnog programa, godišnjeg plana; izradu godišnjeg plana rada i izvještaja o radu; praćenje i analiziranje stanja postojećih evidencija; pripremu, predlaganje i provođenje programa državnog premjera i kartografije; izradu izvještaja o realizaciji godišnjih planova i srednjoročnih programa; učestvovanje u pripremi stručnih prijedloga u oblasti državnog premjera i kartografije, pripremu podataka za davanja uputstva korisnicima usluga iz oblasti kartografije i fotogrametrije i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.4. Odsjeku za praćenje jedinstvenog postupanja prilikom upisa u katastar nepokretnosti - vrše se poslovi koji se odnose na: prikupljanje podataka iz područnih jedinica koji se odnose na rad sa

katatarskim evidencijama; prikupljanje podataka po predstavkama fizičkih i pravnih lica; predlaganje mjera za otklanjanje nedostataka; priprema izvještaja u postupku održavanje katastra nepokretnosti nastalih promjena na zemljištu, zgradama i drugim građevinskim objektima; unaprjeđenje metoda rada u oblasti prvostepenog; vođenje propisanih evidencija; pripremu 6 podataka u postupcima izrade zakonskih i podzakonskih propisa iz svojinsko-pravne oblasti; praćenje jedinstvenog postupanja prilikom upisa koje je od značaja za upis u katastar nepokretnosti i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.5. Odsjek za nadzor izvedenih geodetskih radova - vrše seposlovi koji se odnose na: kontrolu izvedenih geodetskih radova na izradi katastra nepokretnosti, katastra vodova i podzemnih objekata, katastra kućnih brojeva, ulica i trgova i evidencije prostornih jedinica; kontrolu geodetskih radova na sprovođenju postupka izlaganja podataka premjera i katatarskog klasiranja zemljišta; praćenje podataka izvedenih geodetskih radova predatih od strane privatnih geodetskih organizacija; predlaganje mjera za otklanjanje uzroka protivpravnih i neprofesionalnih postupaka iz geodetske oblasti i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.6. Odsjek za izdavanje podataka premjera i pružanje stručne pomoći korisnicima usluga - vrše se poslovi koji se odnose na: pružanja podrške iz oblasti svojinsko-pravnih odnosa; pružanje stručne podrške u postupku upisa prava svojine i drugih stvarnih prava iz postupku upisa nepokretnosti i stvarnim pravima na nepokretnostima shodno odredbama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, Zakona o eksproprijaciji, Zakona o svojinsko-pravnim odnosima i drugim propisima koji definiše svojinsko-pravna oblast; saradnja sa institucijama iz oblasti besplatne pravne pomoći; izdavanja listova nepokretnosti iz baze podataka katastra nepokretnosti sa teritorije države; izdavanje posjedovnih listova sa teritorije države; izdavanje uvjerenja o posjedovanju/neposjedovanju nepokretnosti i pravima na njima na teritoriji države; vrši i konstatuje uplatu administrativnih taksi i naknada za korišćenje podataka premjera; priprema izvještaje o radu obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.7. Odsjek za analizu i planiranje - obavljaju se poslovi koji se odnose na: prikupljanje podataka i učešće u izradi plana rada iz nadležnosti Uprave; prikupljanje i analiza podataka za izradu srednjoročnih programa, godišnjih planova rada i operativno dinamičkih planova iz oblasti državnog premjera i kartografije; prikupljanje podataka iz katastra nepokretnosti i ostalih katatarskih evidencija, ulica i trgova i evidencija prostornih jedinica, katastra vodova i podzemnih objekata; izradu premjera, katastra zemljišta, katastra nepokretnosti, aerofotogrametrijskih i kartografskih radova; prati izvršenje planova po katatarskim opštinama, obavlja analize i ocjene tačnosti izvedenih radova, evidentiranje prati uvođenje novih tehnologija i tehničkih sredstava i učešće u implementaciji standarda; priprema podataka za izradu projekata, akcionih programa i drugih dokumenata i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.8. Odsjek za održavanje geodetsko-katatarskog informacionog sistema - vrše se poslovi koji se odnose na: održavanje i administraciju baza podataka katatarskih evidencija; obezbjeđenje i održavanja integriteta i sigurnosti baza podataka; distribuciju i replikaciju baza podataka; implementaciju i održavanje aplikativnih softvera u područnim jedinicama i Upravi; pripremu procedura rada, standardizacije, testiranja i uvođenja novih sistema; uspostavljanje i održavanje sistema elektronskog upravljanja dokumentima i elektronskog arhiva kartografske, katatarske i topografske građe, ostalih grafičkih prikaza, stručno-tehničkih i pomoćnih dokumenata Uprave; 7 sređivanje, evidentiranje i čuvanje analogne arhivske dokumentacije; digitalizaciju arhivske građe i tehničke dokumentacije; praćenje rada i održavanje hardversko-komunikacione infrastrukture, specijalizovane opreme i računarskih mreža u Upravi, područnim jedinicama; praćenje rada i obezbjeđivanje ispravnog funkcionisanja sistemskog softvera; praćenje rada i obezbjeđivanje ispravnog funkcionisanja i zaštite Internet i mail servisa, kao i softvera za poslovnu komunikaciju; upravljanje i održavanje računarske mreže Uprave i povezivanje sa drugim organima državne uprave; sprovođenje politike sigurnosti informacionog sistema i baza podataka; organizovanje i nadziranje sistema dostupnosti baza podataka sredstvima daljinskog pristupa ovlašćenih spoljnih korisnika; pravljenje rezervnih kopija podataka i

njihove zaštite; tehničku podršku; administraciju drugih eksternih konekcija informacionog sistema, praćenje primjene odgovarajućih međunarodnih standarda i normi; uspostavu i rad sistema tehničke podrške službenicima Uprave za korišćenje aplikativnih rješenja; učešće u realizaciji drugih evidencija i registara od značaja za poslove iz nadležnosti Odsjeka; pripremu informacija i dokumentacije za eksterne korisnike evidencija i registara i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.9. Odsjek za posebne registre - vrše se poslovi koji se odnose na: održavanje i administraciju baza podataka posebnih registara; evidencije kućnih brojeva, ulica i trgova; obrađivanje podataka prostornih jedinica, katastra vodova i podzemnih objekata; obezbjeđenje održavanja integriteta i sigurnosti baza podataka iz nadležnosti Odsjeka; distribuciju i replikaciju baza podataka; implementaciju i održavanje aplikativnih softvera; uspostavu i rad sistema tehničke podrške za korišćenje aplikativnih rješenja; analizu i praćenje postojećih podataka; pripremu predloga projekata iz nadležnosti Odsjeka; saradnju sa nadležnim organima na unaprjeđenju postojećih i uvođenju novih evidencija; tehničku podršku eksternim korisnicima; pripremu procedura rada i standardizacije; testiranje i uvođenje novih sistema; učešće u realizaciji drugih evidencija i registara od značaja za poslove iz nadležnosti Odsjeka; pripremu informacija i dokumentacije za eksterne korisnike evidencija i registara i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

1.10. Odsjek za razvoj informacionog sistema i infrastrukturu prostornih podataka - vrše se poslovi koji se odnose na: definisanje, primjenu i nadgledanje sprovođenja mjera, koje propisuju pravilnici, standardi i procedure iz oblasti IPP-a; definisanje procedura rada, testiranje i uvođenje novih tehnologija; učešće u projektovanju i razvoju novih modula informacionih sistema; proširenje postojećih informacionih sistema; učešće u razvoju novih softverskih rješenja; planiranje i implementaciju servisa prema drugim organima državne uprave, lokalne samouprave, javnim ustanovama i privrednim subjektima koji se odnose na ostvarivanje veza sa bazama podataka tih organa i subjekata u cilju distribucije i razmjene podataka iz nadležnosti; planiranje i uspostavljanje baze metapodataka Uprave; projektovanje, razvoj i implementaciju Geoportala Uprave, hardversko-softverske infrastrukture, implementaciju infrastrukture prostornih podataka i odgovarajućeg softverskog sistema; planiranje, razvoj i održavanje internet prezentacije i web servisa Uprave; izradu modela podataka Uprave; analizu i prikupljanje podatke za izradu, testiranje i primjenu specijalističkih aplikativnih rješenja koja podržavaju ostale poslovne procese Uprave; saradnju sa državnim institucijama u cilju uspostavljanja IPP-a; realizaciju projekata međunarodne saradnje u oblasti usvajanja standarda i novih tehnologija i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

2. PODRUČNE JEDINICE (uključujući i ekspozituru Golubovci) - vrše se poslovi koji se odnose na: ostvarivanje nadležnosti organa državne uprave u svojinsko-pravnim oblastima; održavanje premjera i podataka katastarskih evidencija; dopunu premjera i prevođenje katastra zemljišta u katastar nepokretnosti; izlaganje podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta; održavanje katastra vodova i podzemnih objekata; održavanje katastra kućnih brojeva ulica i trgova i evidencije prostornih jedinica; održavanje mreža; sprovođenje upisa promjena prava na nepokretnostima pravnih i fizičkih lica; davanje podataka iz propisanih evidencija, vođenje zbirke isprava; vođenje prvostepenog upravnog postupka u oblasti svojinsko-pravnih odnosa državnog premjera i katastra nepokretnosti; pripremu analiza, izvještaja i informacija; pripremu programa i planova rada; vođenje propisanih evidencija i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada područnih jedinica.

3. SEKTOR ZA DRŽAVNU I ODUZETU IMOVINU - vrše se poslovi koji se odnose na: vođenje jedinstvene evidencije državne imovine u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima; vođenje Registra nepokretnosti u državnoj imovini; vođenje evidencije imovine koja po sili zakona postaje državna imovina; priprema podataka o stanju i kretanju sredstava u državnoj svojini kroz ažuriranje podataka iz evidencije dobijenih od strane korisnika sredstava u državnoj svojini koje su stečene po sili zakona; dostavljanje izvještaja organu državne uprave nadležnom za poslove finansija u elektronskoj formi u rokovima predviđenim zakonom; održavanje jedinstvene evidencije nepokretnosti i zbirne evidencije pokretnih stvari, analiza podataka, otklanjanje uočenih nepravilnosti, pružanje

stručne pomoći korisnicima u pogledu vođenja evidencije; priprema, prikupljanje i staranje o postupku upisa nepokretne imovine u svojini Crne Gore; pokretanje postupka upisa; saradnju sa privatnim geodetskim organizacijama radi izrade geodetskih elaborata za postupke parcelacije državne imovine; razmjenu, obavljanje i drugi poslovi u vezi sa upravljanjem državnom imovinom; popis imovine bivših društveno političkih organizacija i obezbjeđivanje njenog upisa u katastar nepokretnosti; upravljanje državnom imovinom; priprema podataka o imovini koja po sili zakona postaje državna imovina; staranje o namjenskom korišćenju državne imovine; zakonito i ekonomično upravljanje poslovnih prostora evidentiranih kao državna imovina; održavanje službenih stanova evidentiranih kao državna imovina; opremanje službenih stanova; vršenje naplate zakupa; održavanje i opremanje stambenih fondova iz kvote službenih stanova Crne Gore; davanje na korišćenje, zakup i prodaja državne imovine; raspoređivanje i davanje na korišćenje poslovnih prostorija; zakup državne imovine, garaža i garažnih mjesta; davanje u zakup ili otuđenje zemljišta; izrada tehničkih izvještaja o stanju na zgradama u državnoj svojini; izrada planova poslovnih zgrada i službenih prostorija radi sprovođenja postupka raspoređivanja na korišćenje po zahtjevima državnih organa i organizacija; primopredaju imovine; preuzimanje nepokretnih i pokretnih stvari stečenih naplatom poreskog duga imovinom poreskih dužnika u postupku stečaja ili po nekom drugom zakonskom osnovu kada imovina po sili zakona postaje državna imovina; davanja u zakup zemljišta i objekata ili dijelova objekata na graničnim prelazima; upravljanje oduzetom imovinskom koristi koja obuhvata: izvršavanje privremenih mjera obezbjeđenja u skladu sa zakonom kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; izvršavanje odluka o privremenom oduzimanju pokretne imovine i trajnom oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; izvršavanje odluka o oduzimanju imovinske koristi i predmeta stečenih krivičnim djelom, kao i predmeta koji su 9 privremeno oduzetih u krivičnom i prekršajnom postupku i imovine datoje na ime jemstva; procjenu vrijednosti oduzete imovinske koristi za potrebe upravljanja imovinskom koristi; davanje u zakup oduzete imovinske koristi ili povjeravanje na upravljanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; davanje oduzete imovinske koristi na korišćenje bez naknade; čuvanje, skladištenje, prodaju i povraćaj oduzete imovinske koristi; deponovanje oduzetih novčanih sredstava i sredstava dobijenih od prodaje oduzete imovinske koristi, a u skladu sa zakonom; uništavanje oduzete imovinske koristi, u skladu sa zakonom; vođenje evidencije o oduzetoj imovinskoj koristi i sudskim postupcima u kojima je oduzeta, kao i o privremenim mjerama obezbjeđenja; investiciono i tekuće održavanje objekata državnih organa, reprezentativnih objekata državnih organa i diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu; adaptaciju poslovnih prostora u državnoj svojini Crne Gore kao i objekata za reprezentaciju; organizovanja i ugovaranja izrade investiciono-tekuće dokumentacije za poslove investicija; stručni nadzor nad ugovorenim radovima sa svim pripremnim i završnim radovima za tekuće održavanje objekata državnih organa Crne Gore sa svim instalacijama (vodovodnim, kanalizacijom, elektro instalacijama, građevinsko-zanatskim i slično); održavanje sistema centralnog grijanja, sistema rashlađivanja, sistema za dojavu požara, PTT uređaja, radioaktivnih gromobrana i slično; ugovaranje i sprovođenje poslova sa privrednim društvima za određene vrste poslova; održavanje zelenih površina; održavanje inventara; preduzimanje i predlaganje upravnih mjera i radnji za koje je Uprava ovlašćena; upravljanje objektima za reprezentativne potrebe (rezidencija, gostinske vile sa pratećim sadržajima); upravljanje i davanje na korišćenje objekte za reprezentativne i protokolarne potrebe korisnicima u skladu sa propisima koji regulišu uslove i način korišćenja; praćenje, redosljeda i prioriteta korisnika reprezentativnih objekata, obezbjeđenje uslova za njihovo nesmetano korišćenje; davanje u zakup u skladu sa zakonom; ostvarivanje saradnje sa državnim protokolom radi obezbjeđenje nesmetanog korišćenja objekata za reprezentativne potrebe; ostvaruje saradnju sa drugim državnim organima kao i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Sektora.

3.1. Odsjek za evidenciju državne imovine - vrše se poslovi koji se odnose na: vođenje jedinstvene evidencije državne imovine u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima; vođenje Registra nepokretnosti u državnoj imovini; vođenje evidencije imovine koja po sili zakona

postaje državna imovina; priprema podataka o stanju i kretanju sredstava u državnoj svojini kroz ažuriranje podataka iz evidencije dobijenih od strane korisnika sredstava u državnoj svojini; dostavljanje izvještaja organu državne uprave nadležnom za poslove finansija u elektronskoj formi u rokovima predviđenim zakonom; održavanje jedinstvene evidencije nepokretnosti i zbirne evidencije pokretnih stvari; analiza podataka; otklanjanje uočenih nepravilnosti; pružanje stručne pomoći korisnicima u pogledu vođenja evidencije; izrada analiza elaborata i izvještaja; usaglašavanje podataka iz Registra nepokretnosti sa podacima i pratećom dokumentacijom koju su dužni da obezbijede i dostave organi u čijoj su nadležnosti ove nepokretnosti; pripremu podataka za davanja uputstva i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

3.2. Odsjek za uknjižbu i upravljanje državnom imovinom - vrše se poslovi koji se odnose na: priprema, prikupljanje i staranje o postupku upisa nepokretne imovine u svojini Crne Gore; pokretanje postupka upisa, parcelacije i razgraničenja državne imovine u katastarskoj evidenciji; saradnju sa privatnim geodetskim organizacijama radi izrade geodetskih elaborata za postupke parcelacije državne imovine; razmjenu, obavljanje i drugih poslova u vezi sa upravljanjem državnom imovinom, sprovođenje postupaka davanja u zakup i prodaje državne imovine; 10 primopredaju imovine; davanja u zakup zemljišta i objekata ili djelova objekata na graničnim prelazima; praćenje realizacije naplate zakupa; usaglašavanje podataka iz svoje evidencije sa podacima iz katastra nepokretnosti; popis imovine bivših društveno političkih organizacija i obezbjeđivanje upisa u katastar nepokretnosti; upravljanje državnom imovinom; brigu o imovini koja po sili zakona postaje državna imovina i obavljanje drugih poslovi iz djelokruga rada Odsjeka.

3.3. Odsjek za korišćenje i zaštitu državne imovine - vrše se poslovi koji se odnose na: staranje o namjenskom korišćenju državne imovine; zakonito i ekonomično upravljanje i korišćenje poslovnih prostora koji su evidentirani kao državna imovina; održavanje službenih stanova evidentiranih kao državna imovina; opremanje službenih stanova; održavanje i opremanje stambenih fondova iz kvote službenih stanova Crne Gore; davanje na korišćenje, raspoređivanje korišćenja državne imovine; izrada izvještaja o stanju na objektima u državnoj svojini; izrada planova poslovnih zgrada i službenih prostorija radi sprovođenja postupka raspoređivanja na korišćenje po zahtjevima državnih organa i organizacija; preuzimanje nepokretnih i pokretnih stvari stečenih naplatom poreskog duga imovinom poreskih dužnika u postupku stečaja ili po nekom drugom zakonskom osnovu kada imovina po sili zakona postaje državna imovina i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

3.4. Odsjek za investiciono i tekuće održavanje državne imovine - vrše se poslovi koji se odnose na: investiciono i tekuće održavanje objekata državnih organa, reprezentativnih objekata državnih organa i diplomatsko konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu; sprovođenje mjera energetske efikasnosti; adaptaciju poslovnih prostora u državnoj svojini Crne Gore kao i objekata za reprezentaciju; organizovanje i ugovaranje izrade investiciono-tekuće dokumentacije za poslove investicija; tehnički uvid nad ugovorenim radovima uključujući pripreme i završne radove; tekuće održavanje objekata državnih organa Crne Gore sa svim instalacijama (vodovodom, kanalizacijom, elektro instalacijama slabe i jake struje, građevinsko-zanatski i slični poslovi); održavanje sistema centralnog grijanja, sistema rashlađivanja, sistema za dojavu požara, PTT uređaja, radioaktivnih gromobrana i slično; ugovaranje i sprovođenje poslova sa privrednim društvima za određene vrste poslova; održavanje zelenih površina; održavanje inventara i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

3.5. Odsjek za upravljanje oduzetom imovinom - vrše se poslovi koji se odnose na: upravljanje oduzetom imovinskom koristi koje obuhvata: izvršavanje privremenih mjera obezbjeđenja, a u skladu sa zakonom kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; izvršavanje odluka o privremenom oduzimanju pokretne imovine i trajnom oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; izvršavanje odluka o oduzimanju imovinske koristi i predmeta stečenih krivičnim djelom, kao i predmeta privremeno oduzetih u krivičnom i prekršajnom postupku i odluka o imovini datoj na ime jemstva; procjenu vrijednosti oduzete imovinske koristi za potrebe upravljanja

imovinskom koristi; davanje u zakup oduzete imovinske koristi ili povjeravanje na upravljanje, a u skladu sa zakonom kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; davanje oduzete imovinske koristi na korišćenje bez naknade; čuvanje, skladištenje, prodaju i povraćaj oduzete imovinske koristi; deponovanje oduzetih novčanih sredstava i sredstava dobijenih od prodaje oduzete imovinske koristi, a u skladu sa zakonom; uništavanje oduzete imovinske koristi, a u skladu sa zakonom; 11 vođenje evidencije o oduzetoj imovinskoj koristi i sudskim postupcima u kojima je ista oduzeta, kao i o privremenim mjerama obezbjeđenja kao i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

3.6. Odsjek za upravljanje i korišćenje reprezentativnih objekata - vrše se poslovi koji se odnose na: upravljanje objektima za reprezentativne potrebe (rezidencije i gostinske vile sa pratećim sadržajima); upravljanje i davanje na korišćenje objekte za reprezentativne i protokolarnе potrebe korisnicima u skladu sa propisima koji regulišu uslove i način korišćenja; prati redosled i prioritete korisnika reprezentativnih objekata; obezbjeđuje uslove za nesmetano korišćenje; daje u zakup u skladu sa zakonom; ostvaruje saradnju sa državnim protokolom radi obezbjeđenja nesmetanog korišćenja objekata za reprezentativne potrebe; ostvaruje saradnju sa drugim državnim organima kao i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

3.7. Odsjek za održavanje higijene neophodne za funkcionisanje i rad državnih organa - vrše se poslovi koji se odnose na: održavanje higijene u objektima koje koriste organi državne uprave; održavanje higijene u reprezentativnim objektima (rezidencijama i gostinskim vilama sa pratećim sadržajem); vođenje evidencije o izdatim i utrošenim sredstvima za higijenu i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

3.8. Odsjek za pružanje usluga ugostiteljstva neophodnih za funkcionisanje državnih organa i reprezentativnih objekata - vrše se poslovi koji se odnose na: pružanje ugostiteljskih usluga prilikom pripreme održavanja svečanosti, službenih sastanaka i drugih prijema; poslovi koji se odnose na kvalitetno pružanje ugostiteljskih usluga u reprezentativnim objektima; obezbeđivanje adekvatnog asortimana hrane i pića u objektima koji su u nadležnosti Uprave (kuhinje, bifei i slično); pružanje ugostiteljskih usluga za potrebe državnih organa; sačinjavanja periodičnih i mjesečnih popisa zaliha hrane, pića i inventara; izrada cjenovnika usluga; izdavanje protokolarnih poklona i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odsjeka.

4. SLUŽBA ZA OPŠTE, PRAVNE I KADROVSKE POSLOVE - vrše se poslovi koji se odnose na: praćenje i primjenu propisa iz oblasti državne uprave i radnih odnosa; razvoj ljudskih resursa; pripremanje pojedinačnih pravnih akata za ostvarivanje prava iz radnih odnosa službenika; izradu i kontrolu rasporednih rješenja službenika; poslove koji se odnose na saradnju sa Upravom za kadrove u postupku popune radnih mjesta, ažuriranje podataka u CKE; prikupljanje podataka radi predloga za usavršavanje; saradnju sa Zaštitnikom imovinsko — pravnih interesa, Agencijom za mimo rješavanje radnih sporova i drugim organima u cilju efikasnog i ekonomičnog rješavanja određenih pitanja od značaja za ostvarivanje pravnih interesa Uprave u sporovima iz oblasti radnih odnosa; saradnju sa Komisijom za žalbe i Disciplinskom komisijom; saradnju sa nadležnim organom za organizovanja obuka i stalnog profesionalnog usavršavanja službenika; podnošenje prijedloga mjera za realizaciju usvojene kadrovske politike i izradu kadrovske plana; pripreme podataka 12 radi izrade akta o organizaciji i sistematizaciji Uprave; ocjenjivanje državnih službenika i najmještenika, napredovanja i razvoja kadrova; praćenje i sprovođenje strateških planova iz oblasti rada; saradnju sa nevladinim organizacijama; poslovi odnosa sa javnošću; organizacija konferencija; vođenje propisanih evidencija; prijem, razvrstavanje, raspoređivanje, evidentiranje, čuvanje i arhiviranje akata; vođenje službenih evidencija; elektronsko upravljanje dokumentima u skladu sa propisima o elektronskoj upravi i kancelarijskom poslovanju; otpremanje pošte; rukovanje pečatima i štambiljima; arhiviranje akata i predmeta; umnožavanje materijala; pružanje usluga kurira-vozača; logističke i tehničke poslove; sačinjavanje izvještaja i informacija i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Službe.

5. SLUŽBA ZA FINANSIJSKE, RAČUNOVODSTVENE I POSLOVE JAVNIH NABAVKI - vrše se poslovi koji se odnose na: planiranje budžetskih sredstava za rad Uprave; izvršenje budžeta Uprave; finansijsko

i računovodstveno poslovanje; praćenje utroška finansijskih sredstava koji se godišnjim zakonom o budžetu opredjeljuju za rad Upravi; obradu zahtjeva za plaćanje kroz SAP sistem i njihovu dostavu na realizaciju Državnom trezoru; praćenje mjesečnih varanta i njihovog utroška; evidenciju knjige dobavljača (kuf); kontrolu ispravnosti dostavljenih faktura; evidencija prihoda po organizacionim jedinicama; pripremu podataka za izradu IOPPD obrazaca kao obrazaca; priprema Plana javnih nabavki za potrebe Uprave; priprema Plana objedinjenih javnih nabavki za potrebe državnih orana; pokretanje i sprovođenje postupaka javnih nabavki; izrada svih vrsta akta u postupku javne nabavke; izrada i priprema ugovora o javnoj nabavci; upoređivanje faktura dospjelih za plaćanje po osnovu zaključenih ugovora sa specifikacijama cijena za robe i usluge iz ugovora; priprema mjesečnih i godišnjih izvještaja o javnim nabavkama; izrada i sprovođenje plana integriteta; kontrola poslova iz knjige rizika; evidencije osnovnih sredstava Uprave; obračun amortizacije i dostavu na knjiženje; usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa popisnim stanjem; unos podataka u posebnu evidenciju pokretnih stvari u skladu sa propisima o državnoj imovini; poslove obezbjeđenja pouzdanog, potpunog, finansijskog i poslovnog blagovremenog izvještavanja; usmjeravanje pažnje subjekta na razvoj ključnih područja finansijskog upravljanja; saradnja sa Centralnom jedinicom za harmonizaciju (CHU) u okviru Ministarstva finansija i socijalnog staranja; realizaciju knjige internih procedura; vođenje evidencije i obradu dokumentacije za isplatu zarada i drugih primanja; obradu podataka za izdavanje obrazaca koji se odnose na zarade, naknade zarada, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenih doprinosa (M4 obrasci) i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Službe.

III DETALJAN IZVJEŠTAJ - SEKTOR ZA DRŽAVNI PREMJEER, KATASTAR NEPOKRETNOSTI I INFORMACIONI SISTEM

1. OSNOVNI GEODETSKI RADOVI

U toku 2021. godine, vršeno je praćenje kvaliteta i funkcionalnosti MONTEPOS sistema, kao i administrativni poslovi vezani za korisničke naloge.

Ukupan broj korisnika MONTEPOS mreže je 98.

2. RADOVI NA OSNIVANJU KATASTRA NEPOKRETNOSTI

Osnivanjem katastra nepokretnosti obezbjeđuju se podaci o nepokretnostima i pravima na njima. Istovremeno izrađuju se digitalni katastarski planovi sa visinskom predstavom terena i digitalni ortofoto planovi neophodni kao osnovna geometrijska podloga za izradu tehničke dokumentacije kod planiranja prostora.

U toku 2021. godine, u cilju osnivanja katastra nepokretnosti na nepremjerenom dijelu teritorije Crne Gore obavljani su poslovi opisani u ovom poglavlju.

U okviru prethodno započetih projekata rađeni su poslovi koji se odnose na pripremu podataka za izlaganje na javni uvid podataka premjera, nastavak postupka izlaganja, kao i početak izlaganja za katastarske opštine (u daljem tekstu KO) sa teritorije Opština: Andrijevica, Berane, Gusinje, Nikšić, Petnjica, Plav, Rožaje i Šavnik.

Komisije za izlaganje na javni uvid podataka o nepokretnostima i pravima na njima (u daljem tekstu Komisija), osim u PJ Gusinje, nastavile su rad od novembra 2021. godine. Angažovano je 9 Komisija.

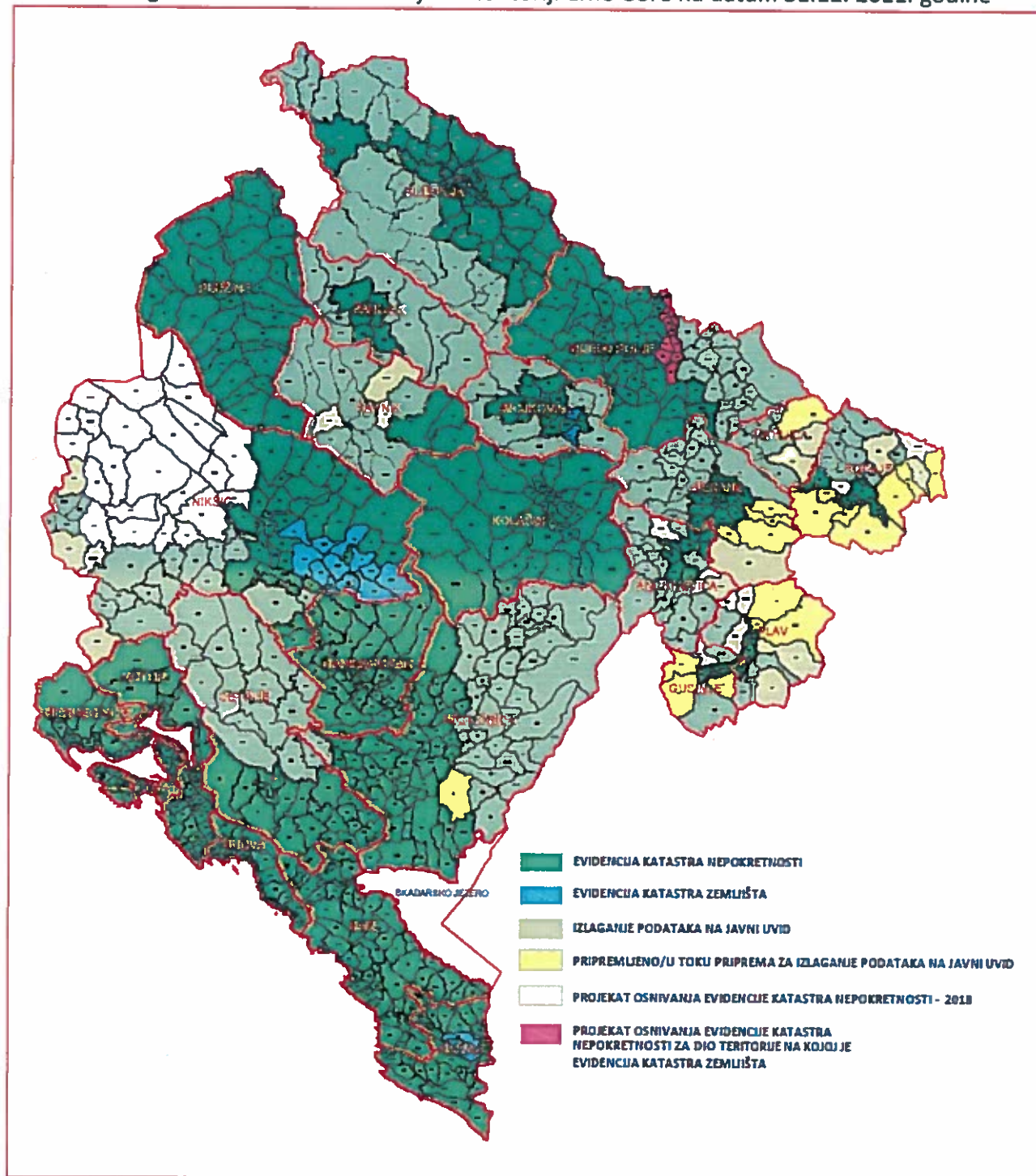
U toku 2021. godine, usljed obustave rada Komisija nije bilo potvrđivanje baza evidencije katastra nepokretnosti, kao ni započinjanje izlaganja podataka premjera za pripremljene katastarske opštine.

Tabelarni prikaz realizacije:

Opština	Nastavak izlaganja podataka na javni uvid	Započeto izlaganje podataka na javni uvid	Potvrđena baza podataka katastra nepokretnosti
Andrijevica	3		
Berane	1		

Nikšić	4		
Petnjica	2		
Plav	5		
Šavnik	3		
Ukupno	18	/	/

Pregled katastarskih evidencija na teritoriji Crne Gore na datum 31.12. 2021. godine

2.1. NASTAVAK REALIZACIJE PROJEKTA OSNIVANJA KATASTRA NEPOKRETNOSTI NA NEPREMJERENOM DIJELU TERITORIJE CRNE GORE

U toku 2021. godine, a u cilju nastavka realizacije Projekata osnivanja katastra nepokretnosti na nepremjerenom dijelu teritorije Crne Gore, Glavnog grada Podgorica i Opština: Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Mojkovac, Plav, Rožaje i Šavnik, nastavljeni su poslovi na obradi podataka i izlaganju na javni uvid podataka o nepokretnostima i pravima na njima koje obuhvata osim upravnog postupka i terenski rad za potrebe rješavanja prigovora (u daljem tekstu izlaganje podataka).

Za dio katastarskih opština završeno je izlaganje podataka na javni uvid, ali zbog poštovanja zakonske regulative i vremenskog roka isteka pravosnažnosti, još nije zvanično potvrđena baza katastra nepokretnosti.

Za potrebe završetka postupka na terenu su rađeni i kancelarijski obrađeno prigovori evidentirani u procesu izlaganja podataka na javni uvid.

Glavni grad Podgorica

Na teritoriji Glavnog grada Podgorica, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izrada privremene baze podataka;

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Glavnog grada Podgorica, nijesu angažovane Komisije.

Tabela 2.1. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru projekta za Glavni grad Podgorica

PODGORICA				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
TUZI	x		x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- x Planirane aktivnosti

Opština Andrijevica

Na teritoriji Opštine Andrijevica, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izlaganje podataka;
- rješavanje prigovora.

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Opštine Andrijevica, angažovana je jedna Komisija.

Tabela 2.2. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru projekta za Opštinu Andrijevica

ANDRIJEVICA				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
GORNJE LUGE	x	x	x	x
GRAČANICA	x	x	x	x
TRESNJEVO II	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- x Planirane aktivnosti

Opština Berane

Na teritoriji Opština Berane, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izlaganje podataka;
- rješavanje prigovora.

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Opštine Berane i Petnjice, angažovana jedna Komisija.

Tabela 2.3. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru projekta za Opštinu Berane

BERANE				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
DAPSIĆE II	x	x	x	x
KALUDRA	x	x	x	x
PETNJIK II	x	x	x	x
ROVCA	x	x	x	x
ŠEKULAR	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- Započete aktivnosti u toku 2021. godine
- x Planirane aktivnosti

Opština Petnjica

Na teritoriji Opština Petnjica, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izlaganje podataka.

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Opštine Petnjice, angažovana je jedna Komisija.

Tabela 2.4. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru projekta za Opštinu Petnjica

PETNJICA				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
TRPEZI	x	x	x	x
JAVOROVO	x	x	x	x
SAVIN BOR	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- x Planirane aktivnosti

Opština Plav i Gusinje

Na teritoriji Opštine Plav i Gusinje, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izlaganje podataka;
- rješavanje prigovora.

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Opštine Plav, angažovana je jedna Komisija.

Tabela 2.5. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru već započetog projekta za Opštinu Plav i Gusinje

PLAV				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
BREZOJEVICE II	x	x	x	x
DESNI METEH	x		x	x
GORNJA RŽANICA	x	x		x
HOTI	x	x	x	x
MASNICA	x	x	x	x
NOVSIĆE	x		x	x
PRNJAVOR	x	x		x
VELIKA	x		x	x
GUSINJE				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
KRUŠEVO II	x	x	x	x
DOLJA	x	x		x
GRNČAR	x	x	x	x
DOSUĐE II	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- Započete aktivnosti u toku 2021. godine
- Obustavljene aktivnosti u toku 2021. godine
- Završene aktivnosti u toku 2021. godine
- x Planirane aktivnosti

Opština Rožaje

Na teritoriji Opštine Rožaje, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izrada privremene baze podataka.

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Opštine Rožaje, angažovane tri Komisije.

Tabela 2.6. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru već započetog projekta za Opštinu Rožaje

ROŽAJE				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
BAC	x	x		x
BALOTICE	x		x	x
BESNIK	x		x	x
BIŠEVO	x	x	x	x
DACICE	x	x	x	x
IBARAC II	x	x	x	x
JABLANICA	x		x	x
KOLJENO II	x	x	x	x
PLUNCI II	x	x	x	x
SEOSNICA	x	x	x	x
VUCA	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu

- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- Započete aktivnosti u toku 2021. godine
- Obustavljene aktivnosti u toku 2021. godine
- Završene aktivnosti u toku 2021. godine
- x Planirane aktivnosti

Opština Šavnik

Na teritoriji Opštine Šavnik, u okviru nastavka realizacije Projekta osnivanja evidencije katastra nepokretnosti, rađeni su sljedeći poslovi:

- izlaganje podataka

Tabela 2.7. Pregled izvršenih radova na osnivanju evidencije katastra nepokretnosti u okviru već započetog projekta za Opštinu Šavnik

ŠAVNIK				
Naziv KO	Prikupljanje podataka	Izrada privremene baze podataka	Izlaganje podataka	Potvrđivanje baze podataka
DONJA BUKOVICA	x	x	x	x
POSCENJE	x	x	x	x
SLATINA	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- x Planirane aktivnosti

2.2. PROJEKAT OSNIVANJA KATASTRA NEPOKRETNOSTI NA NEPREMJERENOM DIJELU TERITORIJE OPŠTINE NIKŠIĆ

Shodno značaju obezbjeđivanja podataka o nepokretnostima i pravima na njima, kao osnovne geometrijske podloge za izradu tehničke dokumentacije kod planiranja prostora, pripremljen je Projekat osnivanja katastra nepokretnosti na nepremjerenom dijelu teritorije Opštine Nikšić.

Projekat obuhvata 32 katastarsku opštinu, u površini od 100.876 ha i sadrži više faza poslova:

- dešifrovanje i prikupljanje podataka o nepokretnostima i imaočima prava;
- katastarsko klasiranje;
- obrada prikupljenih terenskih podataka i izrada privremene baze podataka (izrada elaborata za izlaganje podataka na javni uvid);
- izlaganje podataka na javni uvid ;
- rješavanje prigovora.

Za potrebe Izlaganja podataka za navedene katastarske opštine na teritoriji Opštine Nikšić, angažovane su dvije Komisije.

Tabela 2.8. Pregled izvršenih radova na Projektu osnivanje evidencije katastra nepokretnosti za Opštinu Nikšić

Katastarska opština	DEŠIFROVANJE NEPOKRETNOSTI I TOPOGRAFSKIH DETALJA	PRIKUPLANJE PODATAKA O NEPOKRETNOSTIMA	IZRADA DIGITALNIH KATASTARSKIH PLANOVA	KATASTARSKO KLASIRANJE	IZRADA PRIVREMENE BAZE KATASTRANEPOKRETNOSTI	IZLAGANJE PODATAKA NA JAVNI UVID	IZRADA I POTVRĐIVANJE BAZE PODATAKA
BROČANAC GRAHOVSKI	x	x	x	x	x	x	x

BUSAK	x	x	■	x	x	x	x
ČARAĐE	x	x	x	x	x	x	x
DONJE CRKVICE	x	x	■	x	■	x	x
DONJE SRIJEDE	■	■	x	■	x	x	x
DUBOČKE	x	x	x	x	x	x	x
GORNJE CRKVICE	x	x	x	x	x	x	x
GORNJI KAZANCI	x	x	x	x	x	x	x
GOSLIĆ	x	x	x	x	x	x	x
JAVLJEN	x	x	x	x	x	x	x
KAMENSKO	x	x	■	■	x	x	x
KLENAK	x	x	■	x	x	x	x
KOPRIVICE	x	■	x	x	x	x	x
KOVAČI	x	x	■	x	x	x	x
MACAVARE	x	x	x	x	■	x	x
PETROVIĆI	x	x	x	x	x	x	x
PILATOVCI	x	x	x	x	x	x	x
PRESJEKA	x	■	x	■	x	x	x
SJENOKOSI	x	x	x	x	x	x	x
SMRDUŠA	x	x	■	x	x	x	x
SOMINA	■	■	x	x	x	x	x
TREPČA	■	■	■	■	x	x	x
TUPAN	■	■	■	■	x	x	x
VELIMLJE	x	x	x	x	x	x	x
VIŠNJIĆA DO	■	■	x	x	x	x	x
VRBICA	x	x	x	x	x	x	x
ZALJUTNICA	■	■	x	x	x	x	x
BIJELA GORA	x	x	x	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- Započete aktivnosti u toku 2021. godine
- Završene aktivnosti u toku 2021. godine
- x Planirane aktivnosti

2.3. PROJEKAT OSNIVANJA KATASTRA NEPOKRETNOSTI NA DIJELU TERITORIJE OPŠTINE BIJELO POLJE

Projekat osnivanja evidencije katastra nepokretnosti na dijelu teritorije Opštine Bijelo Polje na kojoj je u upotrebi evidencija katastra zemljišta obuhvatio je 10 katastarskih opština: Dobrakovo, Gubavač, Metanjac, Nedakuse, Njegnjevo, Podkrajci, Rasovo, Resnik, Unevina i Voljevac ukupne površine cca 4.000 ha.

Aktivnosti vezane za realizaciju ovog Projekta u toku 2021. godine odnosile su se na sljedeće poslove:

- dešifrovanje i prikupljanje podataka o nepokretnostima i imaočima prava;
- katastarsko klasiranje;
- obrada prikupljenih terenskih podataka i izrada privremene baze podataka (izrada elaborata za izlaganje podataka na javni uvid);

Tabela 2.9. Pregled izvršenih i planiranih radova na Projektu osnivanje evidencije katastra nepokretnosti za Opštinu Bijelo Polje

Katastarska opština	DEŠIFROVANJE NEPOKRETNOSTI I TOPOGRAFSKIH DETALJA	PRIKUPLJANJE PODATAKA O NEPOKRETNOSTIMA	IZRADA DIGITALNIH KATASTARSKIH PLANOVA	KATASTARSKO KLASIRANJE	IZRADA PRIVREMENE BAZE KATASTRANEPOKRETNOSTI	IZLAGANJE PODATAKA NA JAVNI UVID	IZRADA I POTVRĐIVANJE BAZE PODATAKA
DOBRAKOVO	■	■	x	x	x	x	x
GUBAVAČ	x	x	■	x	x	x	x
METANJAC	■	■	x	x	x	x	x
NEDAKUSE	x	x	x	x	x	x	x
NJEGNJEVO	x	x	■	x	x	x	x
PODKRAJCI	x	x	x	x	x	x	x
RASOVO	x	x	■	x	x	x	x
RESNIK	x	x	■	x	x	x	x
UNEVINA	x	x	x	x	x	x	x
VOLJEVAC	x	x	■	x	x	x	x

Legenda:

- x Završeno u prethodnom periodu
- x Nastavak aktivnosti iz prethodnog perioda
- Započete aktivnosti u toku 2021. godine
- Završene aktivnosti u toku 2021. godine
- x Planirane aktivnosti

3. OSNOVNA DRŽAVNA KARTA, TOPOGRAFSKE I PREGLEDNO -TOPOGRAFSKE KARTE

U toku 2021. godine nastavljeni su radovi na ažuriranju tema setova podataka u okviru kartografsko topografske baze podataka.

4. PREMJer, OZNAČAVANJE I OBILJEŽAVANJE GRANIČNIH OZNAKA

U toku 2021. godine, Uprava je saglasno nadležnostima, učestvovala u identifikaciji spornih graničnih piramida između Crne Gore i Albanije.

5. RADOVI VEZANI ZA INFRASTRUKTURNE PROJEKTE VLADE CRNE GORE

Saglasno prioritetima i shodno zahtjevima Vlade Crne Gore u realizaciji kapitalnih projekata, Uprava je u kontinuitetu radila na poslovima iz nadležnosti Uprave.

Završena je izrada elaborata eksproprijacije za potrebe Autoputa Bar-Boljari, za dionicu Smokovac - Mateševo (pristupni putevi, deponija, pozajmišta i sl).

Za potrebe državnih organa i organa lokalne samouprave, Uprava je vršila procjenu vrijednosti nepokretnosti saglasno podnešenim zahtjevima.

Završeno je 15 elaborata za potrebe Elektroprivrede Crne Gore, za projekte panela sunčeve energije i vjetroelektrana.

6. OSNIVANJE KATASTRA VODOVA

Saglasno Zakonu o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG", br. 029/07, "Sl. list CG", br. 73/10, 32/11, 40/11, 43/15, 37/17 i 17/18), nadležnost vođenja evidencije Katastra vodova na teritoriji Crne Gore je obaveza Uprave.

Zbog veoma velike važnosti i korišćenja od strane javnog i privatnog sektora, započete su pripremne aktivnosti.

7. REGISTAR KUĆNIH BROJEVA, ULICA I TRGOVA

Adresni registar predstavlja jedan od ključnih Registara e-Uprave i zbog velikog značaja uspostavljanja ovog Registra, Uprava je zbog neobezbijeđenih budžetskih sredstava, u okviru Donacije Vlade Kraljevine Norveške, predložila kao prioritetan Projekat uspostavljanja Registra kućnih brojeva, ulica i trgova - Adresni registar.

Finansijska podrška od strane Vlade Kraljevine Norveške, obuhvatila je izradu osnovnog aplikativnog rješenja i jednogodišnje održavanje, ekspertsku podršku i održavanje radionica, a naknadno je u okviru Projekta izvršena nabavka servera za potrebe ovog Registra i tromjesečno održavanje sistema nakon isteka ugovorenih obaveza.

U toku 2021. godine nastavljene su aktivnosti vezane za Projekat Adresni registar, a koje su se odnosile na:

- testiranje aplikacije;
- priprema prateće dokumentacije za potrebe aplikacije;
- održavanje i nadogradnja aplikacije;
- priprema podataka sa kojima raspolaže Uprava;
- izrada prijedloga za unaprijeđenjem zakonske regulative i ostale potrebne dokumentacije;
- dostavljanje dopisa i informacija svim relevantnim institucijama Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Ministarstvu javne uprave digitalnog društva i medija, Glavnom gardu Podgorica, Prijestonici Cetinje, Lokalnim samoupravama, Upravi za statistiku i Zajednici opština;
- obuke za zaposlene iz Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Lokalnih samouprava;
- implementacija sistema i korišćenje od strane Uprave, Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Lokalnih samouprava;
- održavanje sastanaka sa korisnicima sistema.

Saglasno zakonskoj regulativi, vođenje evidencije o naseljima, ulicama, trgovima i kućnim brojevima je u nadležnosti Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Lokalnih samouprava.

Imajući u vidu činjenicu da nije postojalo posebno softversko rješenje za vođenje ove evidencije u cilju racionalizacije finansijskih sredstava, pune transparentnosti i efikasnosti u radu, predloženo korišćenje web aplikacije koje je izrađeno u okviru Projekta donacije Kraljevine Vlade Norveške.

U cilju implementacije web aplikativnog rješenja za potrebe Adresnog registra, rađeno je na testiranju aplikacije, korigovanju i pripremi zahtjeva za nove funkcionalnosti.

Saglasno aktu Vlade Crne Gore br 01-112 od 12.01.2021. godine, vezano za unos podataka Adresnog registra, a koji nam je dostavljen od strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja, svim relevantnim institucijama dostavljeno je mišljenje da unos podataka treba da se vrši od strane Lokalnih samouprava, kao prioritetna aktivnost, uz podršku i pomoć zaposlenih iz Uprave.

Razlog za neophodno uključivanje Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Lokalnih samouprava, prvenstveno je u cilju smanjenja administrativnih procedura, ali isto tako obezbjeđivanju kvaliteta podataka, jer izvor podataka su upravo navedeni organi.

Takođe, saglasno zakonskoj regulativi obaveza Lokalnih samouprava je i označavanje na terenu ulica, trgova i kućnih brojeva postavljanjem tabli na terenu, te shodno tome isključivo Lokalne samouprave mogu imati te podatke (i ovi podaci moraju biti unešeni u Adresni registar).

Lokalne samouprave su za potrebe unosa podataka, u obavezi da osim kadrovske strukture, obezbijede internet konekciju i radnu stanicu, a takođe za obavljanje redovnog posla iz ove nadležnosti štampač i skener.

Aplikativno rješenje za potrebe vođenja Adresnog registra, omogućilo je unos relevantnih podataka koje su u nadležnosti Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Lokalnih samouprava, te shodno tome, nakon dostavljenih obavještenja u toku 2021. godine održano je 9 radionic/obuka za sve zaposlene, otvoreni korisnički nalozi i obezbijeđena mogućnost korišćenja aplikacije.

Osim aplikativnog rješenja, raspoloživih podataka: katastarski podaci, ortofoto, TK 25, podataka prostornih jedinica i drugih eksternih podataka, pomoću kojih se lakše i brže može raditi unos, Uprava

je obezbijedila podršku, bilo da se odnosi na zajednički rad u prostorijama Uprave, on-line podršku uz direktni pristup radnoj stanici zaposlenog i digitalizaciju podataka za pojedine lokalne samouprave.

Na mjesečnom nivou je dostavljena informacija vezano za primjenu i korišćenje web aplikacije.

Osnova svakog aplikativnog rješenja, jeste zakonska regulativa, te shodno tome predlagali smo izmjene zakonske regulative, koja nije prilagođena savremenim procedurama i primjeni tehnologija, koje omogućavaju, efikasnost, preciznost i uniformnost u radu.

Osnova za održavanje ovog sistema treba da bude propisivanje Metodologija dodjeljivanje naziva ulica, trgova i kućnih brojeva; priprema elaborata u kojima je na decidan način sadržana prostorna komponenta svake adrese; vođenje elektronske baze podataka; prevazilaženje administrativnih procedura korišćenjem web orjentisanog aplikativnog rješenja koje će saglasno nadležnostima u obavljanju poslova biti dostupno ne samo Lokalnim samoupravama i Upravi, već cjelokupnom javnom i privatnom sektoru.

Zbog uočenih problema u neujednačenom postupanju, Uprava je na osnovu raspoloživih podataka, u više navrata dostavila svim relevantnim institucijama informacije vezane za potrebu izmjene zakonske regulative koja reguliše ova pitanja, a odnosi se na Zakon o teritorijalnoj organizaciji i podzakonska akta, kao i Zakon o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.

Shodno tome, Uprava je pripremila i dostavila Ministarstvu finansija i socijalnog staranja predlog izmjena i dopuna Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.

Uprava je u kontinuitetu obavještavala sve relevantne institucije vezano za obezbjeđivanje neophodnih preduslova kako bi se pripremljeno aplikativno rješenje moglo koristiti na najbolji način.

U više navrata smo prezentovali problem ne samo podataka vezanih za Adresni registar, već i Evidencije prostornih jedinica, jer neujednačenost načina prikupljanja, pripreme podataka i vođenje istih od strane Lokalnih samouprava, koje su shodno zakonskoj regulativi nadležne za vođenje ovih evidencija, dovodi u pitanje kvalitet baze podataka.

Podaci Adresnog registra predstavljaju jednu od osnova za održavanje Popisa stanovništva, ali nijesu i dovoljan uslov za popis stanovništva.

Rad kroz aplikaciju na unosu podataka Adresnog registra na dan 31. decembar 2021. godine nije započeo u Lokalnim samoupravama: Kolašin, Ulcinj, i Žabljak, a u prethodnom periodu unos podataka je započeo u Budvi, ali obustavljen zbog neusaglašenosti podataka na terenu.

Na osnovu odrađene statistike, jasno se može uočiti da dinamika unosa podataka i korišćenja aplikacije je različita, ali isto tako treba imati u vidu da Uprava nema nikakvih nadležnosti u dijelu organizacije pripreme i unosa podataka od strane Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Lokalnih samouprava.

U cilju održavanja Adresnog sistema predloženo je u okviru Plana javnih nabavki da se početkom 2022. godine objavi tender za potrebe usluga održavanja i nadogradnje sistema. Zahtjev za tehničkom podrškom, održavanjem i unaprjeđenjem proizilazi iz potrebe za kontinuiranim radom i stabilnosti Sistema, s obzirom da se radi o izuzetno važnim podacima na nacionalnom nivou za inicijalni unos i održavanje adresnih podataka Crne Gore i predstavlja jedan od ključnih registara e-Uprave. Takođe, obezbjeđivanje kontinuiranog održavanja proizilazi i iz planova za razvoj novih funkcionalnosti i servisa kojim bi se odgovorilo na sve veće zahtjeve korisnika sistema, bilo da su u pitanju interni ili eksterni korisnici - organi državne uprave, lokalne samouprave, privatni sektor ili građani.

Održavanje ovog sistema je od velikog značaja pogotovo imajući u vidu činjenicu da je njegovim korišćenjem omogućen unificirani rad kod prikupljanja, uspostavljanja i održavanja prostornih podataka iz ove oblasti.

8. EVIDENCIJA PROSTORNIH JEDINICA

Uspostavljanje i održavanje Evidencije prostornih jedinica je u nadležnosti Uprave za katastar i državnu imovinu i Uprave za statistiku, tako da je u prethodnom periodu, poseban akcenat stavljen je na obezbjeđivanju jedinstvene baze podataka Registra prostornih jedinica koji zbog specifičnih

nadležnosti u ovoj oblasti zahtijeva održavanje baze od strane i jedne i druge institucije, a na osnovu dostavljenih podataka od strane Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i lokalnih samouprava.

Na osnovu prezentacije raspoloživih podataka i aplikativnog rješenja koje se koristilo za prethodni popis stanovništva, predložene su zajedničke aktivnosti vezano za nadogradnju softverskog rješenja i formiranje jedinstvene baze podataka saglasno standardima i potrebama kontinuiranog održavanja.

Zbog velikog broja promjena u podacima ovog Registra, koji nijesu u kontinuitetu dostavljani i obrađivani, postojeći podaci nijesu ažurirani, ali ono što je bio imperativ unificirano postupanje saglasno zakonskoj regulativi u dijelu koji se odnosi na elaborate granica administrativnih jedinica, način formiranja i opisa istih, uspostavljanje i održavanje baze podataka. Shodno Zakonu o teritorijalnoj organizaciji i skupštinskim odlukama, elaborati o granicama naselja nijesu precizni sa svim potrebnim informacijama.

Dostavljeni podaci, nijesu importovani iz razloga neusaglašenosti i nepotpunosti svih neophodnih informacija vezano za prostorne jedinice.

U cilju realizacije aktivnosti na uspostavljanju Registra prostornih jedinica održane su prezentacije i niz sastanaka sa predstavnicima Uprave za statistiku. Takođe, svim relevantnim institucijama dostavljeni su dopisi i informacije vezano za podatke ovog registra, obaveze i nadležnosti, zakonsku regulative i neophodnost implementacije registra, međuostalim i za potrebe planiranog Popisa stanovništva.

Uprava je planom Javnih nabavki za 2021. godinu, planirala urgentnu objavu javnog poziva za nadogradnju postojeće aplikacije i ažuriranje podataka, ali zbog administrativnih procedura isti je objavljen u trećem kvartalu 2021. godine, kad su se i stekli uslovi za pokretanje javnih nabavki.

Pripremljene su tehničke specifikacije i krajem godine završena kompletna tenderska procedura i izvršena instalacija prve verzije aplikativnog rješenja, koje je će obezbijediti transparentnost podataka, bržu i lakšu razmjenu podataka na centralnom i lokalnom nivou, a što je posebno važno jeste i kontrolu kvaliteta podataka, jer granice prostornih jedinica nijesu u svim slučajevima rađene saglasno zakonskoj regulativi i datim preporukama.

Paralelno sa svim aktivnostima vezanim za obezbjeđivanje aplikativnih rješenja, unos podataka i ažuriranje postojećih, Uprava je predložila izmjene zakonske regulative u cilju modernizacije sistema i prilagođavanja potreba savremenih GIS aplikacija. Saglasno tome Uprava je pripremila i dostavila Ministarstvu finansija i socijalnog staranja predlog Izmjena i dopuna Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.

U prethodnom periodu od strane Uprave izvršena je promjena podataka za granice Opština Petnjica i Gusinje, kao i granica katastarskih opština u okviru Projekta osnivanje evidencije katastra nepokretnosti na nepremjerenom dijelu teritorije Crne Gore.

Elaborat o razgraničenju Glavnog grada Podgorica i Opština Tuzi nije dostavljen.

9. ARHIV DOKUMENTACIJE O DRŽAVNOM PREMJERU I NEPOKRETNOSTIMA

U toku 2021. godine, saglasno prioritetima i za potrebe projekata čija je realizacija u toku, rađena je priprema i skeniranje dokumentacije:

- Za sve katastarske opštine za koje je rađena priprema za izlaganje podataka na javni uvid na javni uvid u toku 2021. godine, rađeno je priprema i skeniranje raspoloživih podataka popisnog katastra: skica blokova, spiska parcela po blokovima i u okviru blokova, azbučnika i ostale stare dokumentacije.
- Za potrebe Odsijeka za državni premjer, rađeno je skeniranje dokumentacije potrebne za obradu terenskih podataka, eksproprijacija, državne granice i ostalih projekata.
- Za potrebe dorade i poboljšanja kvaliteta skenirane dokumentacije, za istu je odrađena obrada u programima za vizuelnu obradu (Fotshop Adobe ilustrator) i po potrebi štampana dokumentacija.
- Za potrebe područne jedinice Cetinje, nastavljeno je skeniranje dokumentacije koja se nalazila u PJ Cetinje i odnosi se na period od 1954. godine do 2006. godine. Radi se o velikom broju listova, uglavnom lošeg kvaliteta koje je potrebno prije skeniranja pripremiti. Skenirani su stari podaci za KO

Drušići, KO Čukovići, KO Trešnjevo, KO Štitari, KO Rvaši, KO Prentin Do, KO Cetinje II, KO Bata, KO Čeklići). Sve što je bilo u formatu A3 i A4 je skenirano kao i dio dokumentacije formata A1 i više. Dokumentacija je importovana u bazu i uneseni su metapodaci kroz aplikaciju Therefore. Obradeno je oko 3000 dokumenata koji su se odnosili na spiskove promjena, spiskove prijave, popis predmeta za trajno čuvanje fonda, spisak stranica, manuali, rješenja, azbučnika, popisnih listova, spiskova površina, ugovora i raznih drugih dokumenata iz područne jedinice.

- Dokumentacija koja se odnosi na 8 katastarskih opština: KO Mihailovići, KO Dodoši, KO Riječani, KO Dujeva, KO Bobija, KO Građani, KO Meterizi, KO Prevlaka, koja je preuzeta iz Državnog arhiva radi digitalizacije, obrađena je i spremljena da se vrati Arhivu. Upućen je zahtjev područnoj jedinici za formiranje komisije koja će preuzeti dokumentaciju i vratiti je Državnom arhivu Crne Gore.

U toku 2021. godine iz Područnih jedinica preuzeto je:

- 4300 elaborata iz PJ Tivat po nalogu Ministarstva finansija i socijalnog staranja i SDT-a. Elaborati su skenirani i importovani u bazu kroz aplikaciju Terasoft.
- oko 5000 posjedovni listovi iz PJ Cetinje za: KO Bajice, KO Žabljak, KO Rijeka Crnojevića, KO Markovina, KO Ljubotinj I, KO Ljubotinj II, KO Ceklin, KO Čeklići, KO Đinovići, KO Njeguši, KO Ubli, KO Velestovo, KO Bata, KO Konak i KO Cetinje II. Listovi su skenirani i importovani u bazu podataka kroz aplikaciju Therefore. Za sva importovana dokumenta unijeti su metapodaci.

U toku 2021. godine rađeno je skeniranje i importovanje dokumentacije koja se odnosila na vjerske zajednice u Crnoj Gori za sve područne jedinice. Importovana je hronologija za sve vjerske objekte, listovi nepokretnosti kao i prpratna dokumentacija. Kroz aplikaciju Therefore uneseni su metapodaci koji se odnose na: područnu jedinicu, katastarsku opštinu, broj lista nepokretnosti, broj posjedovnog lista, broj popisnog lista, broj predmeta, broj predmeta na izlaganju, broja katastarske parcele, spisak promjena, vrste objekta, vjerske zajednice, naziva objekta i drugo.

Nova verzija aplikacije Therefore instalirana je u Upravi i PJ Podgorica, PJ Bar, PJ Kotor, PJ Tivat PJ Budva i PJ Cetinje.

Za potrebe održavanja, saglasno ugovorenim obavezama radilo se na:

- otklanjanju primjedbi i sugestija;
- prezentaciji funkcionalnosti Thereforea u dijelu administracije i u dijelu korišćenja;
- uvedene su nove kategorije;
- izvršena je korekcija naziva polja, kao i druge korekcije neophodne za efikasnije korišćenje podataka kroz aplikaciju Therefore;
- kontrolu i korekciju metapodataka (fotoskice, katastarski planovi, predmeti, izlaganje stanova, skice blokova).

Osim skeniranja dokumentacije, rađeni su poslovi koji se odnose na:

- organizaciju skenirane dokumentacije i razvrstavanje po određenim tematskim cjelinama
- bekapiranje podataka;
- arhiviranje dokumentacije koja se odnosi na prostorno plansku dokumentaciju dostavljenu od strane nadležnih organa;
- odvajanje i sređivanje dokumentacije;
- izdavanje detaljnih listova, geodetskih podloga sa visinskim predstavama, analognih topografskih karata u R 1:25.000, kopija parcela sa arhivskih originala i ostalih podataka iz arhive, po zahtjevima.

10. REGISTAR CIJENA PROMETOVANIH NEPOKRETNOSTI

Jedan od projekata za koji je zainteresovan veći broj institucija jeste i Projekat registra prometovanih nepokretnosti. Ovaj Projekat bi omogućio praćenje kretanja cijena nepokretnosti na tržištu, a samim tim lakše i efikasnije obavljanje poslova: procjene nepokretnosti, regulisanje poreza, procesa eksproprijacije, uzimanje hipotekarnih kredita, izradu statističkih izvještaja i slično.

Zakonska regulativa u dijelu nadležnosti i način vođenja ovog Registra nije uspostavljena. Nadležnost Uprave u dijelu procjene imovine u svojini Crne Gore, imovine opština i javnih službi, propisana je

Zakonom o državnoj imovini. Također, Zakonom o eksproprijaciji, propisana je nadležnost Uprave u dijelu procjene pravične naknade nepokretnosti, na zahtjev korisnika eksproprijacije.

U toku 2021. godine obnovljeni su i dostavljeni dopisi vezano za informacije o mogućnostima kreiranja Baze/Registra prometovanih nepokretnosti u Crnoj Gori, koja se odnosi na sljedeće:

- predlog za izmjenu zakonske regulative koja se konkretno odnosi na formiranja i način vođenja Baze prometovanih nekretnina, bez kojeg ne bi bilo moguće započeti aktivnosti na pripremi tehničkih specifikacija za ovaj Registar;
- predlog za održavanjem sastanka sa institucijama u čijoj bi nadležnosti bilo vođenje ovog registra.

11. GEODETSKO-KATASTARSKI INFORMACIONI SISTEM

U toku 2021. godine u okviru održavanja, razvoja, modernizacije i unaprjeđenja informacionog sistema, s ciljem poboljšanja kvaliteta usluga i proizvoda Uprave radilo se na sljedećim aktivnostima:

- održavanje sistemskog i aplikativnog softvera;
- održavanje baza podataka potrebnih za informatičke i komunikacione potrebe;
- obezbjeđivanje integriteta podataka;
- hardversko i softversko servisiranje;
- uvođenje novih verzija operativnih sistema i drugog sistemskog softvera, aplikativnih softvera, telekomunikacionog softvera;
- unaprjeđenje računarske mreže Uprave i lokalnih mreža u Područnim jedinicama;
- prijem i sređivanje materijala za izradu WEB;
- priprema, kontrola i distribucija podataka putem medija, računarske mreže, Intraneta i Interneta;
- testiranje i implementacija softverskih rješenja;
- unaprjeđenje sistema pravljenja rezervnih kopija;
- redovna i po zahtjevu, kontrola ispravnosti, zamjena i instalacija hardverskih komponenti i komunikacione infrastrukture.

11.1. ODRŽAVANJE BAZA PODATAKA

U svim Područnim jedinicama Uprave, za potrebe održavanja katastarskih evidencija, koriste se posebne aplikacije za održavanje alfanumeričke baze podataka vlasničke strukture - eTerrasoft i grafičke baze podataka - EsKatastar-KatBase5.

Za potrebe održavanja baza podataka katastarskih evidencija obavljani su poslovi:

- update podataka;
- bekapiranje podataka;
- kontrola kvaliteta baze podataka, odnosno samog sadržaja podataka;
- proceduralni poslovi koji se odnose na održavanje baze podataka, u zavisnosti od zahtjeva zaposlenih u područnim jedinicama;
- postupanje po redovnim zahtjevima;
- postupanje po specifičnim vrstama zahtjeva za koje nije omogućena automatska obrada podataka i za koje je potrebna složenija i duža vremenska priprema podataka.

Održavanje katastarskih evidencija - vlasnička struktura - e-Terrasoft - U 2021. godini obavljani su poslovi koji se odnose na redovno održavanje alfanumeričke baze podataka, implementirane u nadograđenom softverskom rješenju eTerrasoft.

Veliki dio poslova se odnosio na rješavanje problema:

- kvaliteta baze podataka, odnosno samog sadržaja podataka;
- funkcionalnosti rada desktop aplikacije namijenjene internim korisnicima, prvenstveno za obavljanje poslova iz nadležnosti Područnih jedinica;
- funkcionalnosti rada web aplikacije, namijenjene svim eksternim korisnicima,

- kao i internim korisnicima za potrebe praćenje rada Područnih jedinica i izradu statističkih izvještaja;
- provjere i testiranja novih verzija desktop i web aplikacije.

Osim svakodnevne pomoći u radu po zahtjevima zaposlenih u Područnim jedinicama, koja se odnosila na direktan pristup radnim stanicama zaposlenih ili po potrebi intervenisanje kroz bazu podataka (direktan pristup bazi podataka na serverima područnih jedinica), obavljani su poslovi u okviru Sektora, vezani za:

- update podataka;
- bekapiranje podataka;
- dopuna kataloga šifara;
- priprema sugestija i zahtjeva za korigovanjem desktop i web aplikacije;
- instalacija novih verzija;
- proceduralni poslovi koji se odnose na održavanje baze podataka, u zavisnosti od zahtjeva zaposlenih u područnim jedinicama;
- postupanje po redovnim zahtjevima;
- postupanje po specifičnim vrstama zahtjeva za koje nije omogućena automatska obrada podataka i za koje je potrebna složenija i duža vremenska priprema podataka.

U izvještajnom periodu nastavljeno je praćenje rada replikacije i uspostavljanje u svim Područnim jedinicama i na centralnom serveru.

Nastavljena je kontrola rada desktop i web aplikacije i u kontinuitetu su dostavljane primjedbe, koje je trebalo prioritarno rješavati za potrebe eksternih korisnika, a dio primjedbi je bilo potrebno korigovati u cilju efikasnog i kvalitetnog korišćenja sistema.

U toku 2021. godine implementirano je 9 verzija desktop aplikacije eTeraSoft (od v.6.0.3475, pa do verzije v.6.0.3483).

Prilikom testiranja novih verzija, akcenat je stavljan na provjeru korigovanih uočenih problema, ali isto tako i na provjeru ostalih važnih funkcionalnosti, zbog problema sa kvalitetom novih verzija. Sve navedeno uslovalo je ne samo veću angažovanost zaposlenih, već i potrebu za mnogo većim vremenskim periodom provjere i testiranja, kako bi se problemi koje su određene verzije prouzrokovale, smanjili, odnosno izbjegli.

U toku 2021. godine implementirano je 5 verzija softverskog rješenja Web aplikacije (od v.6.5692 pa do verzije v.6.5696).

U okviru web aplikacije, dio uočenih nedostataka je korigovan i verzije pripremljene saglasno našim prethodnim zahtjevima, zahtjevima Notarske komore, kao i ostalih korisnika web aplikacije.

Zaposleni Sektora za IS zaduženi za praćenje funkcionisanja softverskog rješenja eTerasofta su bili u stalnom kontaktu sa autorima i radili na instalaciji istih i otklanjanju primjedbi, sa ciljem uspostavljanja funkcionalnog sistema na nivo sa kojim će biti zadovoljni i interni i eksterni korisnici podataka i usluga.

U ranijem periodu uspostavljeni e-servisi katastarskih podataka, korišćeni su od strane državnih institucija, saglasno zakonskoj regulativi i dostavljenim zahtjevima za korišćenje istih.

Svim zainteresovanim eksternim korisnicima, redovno je pružana pomoć, putem telefonske ili mail komunikacije, što je dalo dobre rezultate u dijelu sugestija za sve eventualne nekorektnosti u radu aplikacije, ažurnosti ili nekompletnosti podataka i na taj način omogućili korisnicima, bolju uslugu, kao i dobijanje traženih informacija.

U toku 2021. godine kontinuirano je praćeno korišćenje e-Katastar, odnosno primjena web aplikacije za preuzimanje prepisa/izvoda listova nepokretnosti i posjedovnih listova u formi elektronskog dokumenta.

Pristup podacima geodetsko-katastarskog informacionog sistema, obezbijeđen je saglasno članu 155a Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti i saglasno zakonskoj regulativi i propisanim nadležnostima, na zahtjev institucija su obezbijeđeni su uslov za korišćenje web aplikacije, uz ispunjenje preduslova za korišćenje iste.

Održavanje grafičke baze podataka - EsKatastar – KatBase - U 2021. godini, obavljani su poslovi, koji se odnose na redovno održavanje grafičke baze podataka, implementirane u softverskom rješenju EsKatastar - KatBase5.

- redovno održavanje grafičke baze KatBase5 - pomoć u radu po zahtjevima zaposlenih u PJ u dijelu sprovođenja i brisanje promjena, otklanjanje grešaka, kontrole rada, putem direktnog pristupa radnim stanicama zaposlenih ili po potrebi intervenisanje kroz bazu podataka (direktan pristup bazi podataka na serverima područnih jedinica). Ovi poslovi se rade na poziv zaposlenog ili ukoliko se primijeti greška u konsultaciji sa zaposlenim i načelnikom/com;
- update podataka;
- dopuna kataloga šifara;
- bekapiranje podataka;
- postupanje po redovnim zahtjevima, vezano za izdavanje kopija plana, skica sa kordinatama, kao i piprema podataka u elektronskoj formi saglasno zahtjevima;
- postupanje po specifičnim vrstama zahtjeva za koje nije omogućena automatska obrada podataka i za koje je potrebna složenija i duža vremenska priprema podataka.

Grafička baza podataka redovno je ažurirana na način što su insertovane katastarske opštine za koje je završeno izlaganje na javni uvid i za koje je potvrđena baza podataka katastra nepokretnosti.

Sa ciljem obezbjeđivanja sigurnosti u radu, efikasnijeg korišćenje hardverske infrastrukture, nove funkcionalnosti i održavanja i unaprjeđenja replikacije na centralnom serveru, u toku 2021. godine isporučeno je 5 novih verzija i rađeno testiranje i implementacija istih.

Novе verzije su između ostalog omogućile unapređenje replikacije i preuzimanje shp fajlova sa jednog mjesta kao i obezbijedile sve predušlove za prikazivanje na Geoportalu i povezivanje sa ažurnom alfanumerikom. Replikacija podataka se vrši jednom dnevno.

Izlaganje podataka na javni uvid - U 2021. godini nastavljena je priprema i obrada baze podataka za potrebe izlaganja podataka na javni uvid u područnim jedinicama obuhvaćenim Projektom osnivanja katastra nepokretnosti na nepremjerenom dijelu teritorije Crne Gore.

Poslovi koji su rađeni odnose se na:

- preuzimanje i import podataka u privremenu bazu podataka, nakon obrade od strane Sektora za državni premjer i kartografiju;
- praćenje grafičke i alfanumeričke obrade podataka od strane zaposlenih Sektora za katastar;
- priprema i kontrola privremene baze podataka katastarskih opština za potrebe izlaganja podataka na javni uvid;
- priprema ostalih podataka za potrebe izlaganja podataka na javni uvid: skeniranje elaborata premjera i dokumentacije prethodne evidencije popisnog katastra;
- priprema podataka iz baze popisnog katastra; priprema ortofoto i baze digitalnog katastarskog plana;
- bekapiranje podataka.

U skladu sa prioritetima rađena je grafička i alfanumerička obrada podataka premjera za potrebu izrade privremene baze podataka za izlaganje podataka na javni uvid i priprema prateće dokumentacije za sledeće katastarske opštine:

- **Podgorica:** KO Tuzi
- **Plav:** Desni Meteh, Novšiće, Velika, Kruševo II
- **Berane:** Rovca
- **Nikšić:** Donje Crkvice

Održavanje baze podataka za izlaganje podataka na javni uvid kroz softver EsKatastarIzlaganje - U 2021. godini Komisije za izlaganje podataka elaborata premjera, rad su nastavile u oktobru i saglasno tome održavanje baze podataka za KO za koje je nastavljeno izlaganje, održavane su od novembra meseca.

Izlaganje podataka nastavljeno je za:

- **Andrijevića:** KO Gračanica, KO Gornje Luge, KO Trešnjevo II
- **Berane:** KO Šekular
- **Gusinje:** KO Dosuđe II
- **Nikšić:** KO Petrovići, KO Pilatovci, KO Bijela Gora, KO Broćanac Grahovski
- **Petnjica:** KO Javorovo, KO Trpezi
- **Plav:** KO Hoti, KO Brezojevice II, KO Mašnica
- **Rožaje:** KO Seošnica, KO Bać, KO Biševo, KO Vuča
- **Šavnik:** KO Pošćenje, KO Donja Bukovica, KO Slatina

Izlaganje podataka obustavljeno je za:

- **Gusinje:** KO Dolja
- **Plav:** KO Gornja Ržanica, KO Prnjavor

U toku 2021. godine zbog obustavljanja rada Komisija nije bilo potvrđivanje baze podataka evidencije katastra nepokretnosti katastarskih opština.

11.2. ODRŽAVANJE MREŽE I HARDVERSKE INFRASTRUKTURE U ORGANIZACIONIM JEDINICAMA UPRAVE

U toku 2021. godine u svim organizacionim jedinicama Uprave, obavljani su sljedeći poslovi:

- pomoć u radu po zahtjevima zaposlenih u svim organizacionim jedinicama i Komisijama za izlaganje podataka na javni uvid, a koji se odnose na problem u radu hardversko-komunikacione opreme putem mrežne infrastrukture ili dolaskom na lice mjesta;
- održavanje hardversko-komunikacione opreme;
- instalacija aplikativnih i sistemskih softvera za potrebe funkcionisanja nove opreme i u skladu sa potrebama zaposlenih, kao i preinstalacija prilikom otklanjanja kvarova kod postojeće opreme;
- redovna kontrola automatizovanih procedura backupiranja i preuzimanja podataka sa servera u područnim jedinicama;
- redovna i po zahtjevu kontrola ispravnosti glavnih elemenata informacionog sistema - glavnih hardverskih komponenti i komunikacione infrastrukture;
- održavanje sistema za pravljenja rezervnih kopija;
- vođenje evidencije o kretanju hardverske opreme, serijskih i popisnih brojeva u saradnji sa zaposlenima zaduženim za izdavanje i praćenje kretanja opreme.
- zamjena, odnosno ugradnja ssd diskova i reinstalacija radnih stanica, nabavljenih u periodu prije deset godina, čija konfiguracija ne zadovoljava potrebe funkcionisanja aplikacije eTerrasoft, neophodne za svakodnevni rad zaposlenih;
- u zavisnosti od stepena završenih poslova Komisija za izlaganje, izvršena je preinstalacija radnih stanica za potrebe rada u Područnim jedinicama i iste raspoređene po prioritetima, saglasno složenosti poslova i neophodnosti instalacije aplikacija alfanumeričke i grafičke baze podataka, koji zahtijevaju specifičnu konfiguraciju radnih stanica;
- pripremljen spisak potrebne hardverske opreme, za potrebe objave tendera;

U toku 2021. godine obavljani su poslovi koji se odnose na održavanje softverskih rješenja:

- ažuriranje aplikacije kataloga propisa na radnim stanicama i serverima u svim organizacionim jedinicama, područnim jedinicama i Komisijama za izlaganje na javni uvid podataka;
- ažuriranje antivirusnog sistema na radnim stanicama i serverima u svim organizacionim jedinicama, područnim jedinicama i Komisijama za izlaganje na javni uvid podataka;
- redovno održavanje aplikativnih i sistemskih softvera.

U toku 2021 godine je planirana i izvršena migracija virtuelne infrastrukture u Data Centru Uprave na nove verzije operativnog sistema i to:

- migracija tri Hyper-V hosta sa Windows Server verzije 2012 R2 na verziju 2019;

- migracija dijela virtuelnih mašina sa Windows Server verzije 2012 R2 na verziju 2019. Saglasno potrebama tokom 2021. godine vršena je opravka dijela opreme: projektora, skenera, štampača i radnih stanica.

Usljed spajanja Uprave za nekretnine i Uprave za imovinu, došlo je do povećanja broja zaposlenih u zgradi Uprave. Da bi se obezbijedio rad svih zaposlenih bilo je potrebno obezbijediti odgovarajuću mrežnu i ostalu komunikacionu infrastrukturu na svim spratovima, kao i radne stanice i ostalu opremu neophodnu za nesmetano obavljanje posla.

Tabela 11.1. Opis aktivnosti - aplikativna softverska rješenja

RB	Aktivnost	Opis aktivnosti
1	Održavanje i unaprjeđenje sistemskog softvera	
1.1	Operativni sistemi	
	Održavanje softvera	Licenciranje i nadogradnja na nove verzije.
1.2	Sistem za upravljanje bazama podataka	
	Održavanje softvera	Nijesu obezbijedena sredstva za održavanje i licenciranje Oracle Software Update License&Support.
1.3	Zaštita i antivirus programi	
	Održavanje softvera	Obezbijedeno održavanje i nadogradnja softvera.
2	Održavanje i unaprjeđenje aplikativnog softvera	
2.1	GPS mreža - softver	
	Održavanje softvera	Obezbijedeno održavanje i nadogradnja softvera - Leica softver.
2.2	Fotogrametrija i daljinska detekcija	
	Održavanje softvera	Obezbijedeno licenciranje i nadogradnja na nove verzije Erdas softver.
2.3	GIS i Kartografija	
	Održavanje softvera	Nijesu obezbijedena sredstva za održavanje i nadogradnja softvera: Esri i AutoDesk.
2.4	Katastar nepokretnosti	
	Održavanje softvera	Obezbijedeno održavanje i nadogradnja softvera.
2.5	Aplikativni softver za poslovne komunikacije	
	Održavanje softvera	
2.6	Arhiv	
	Razvoj i Implementacija softverskog rješenja	Obezbijedeno licenciranje i nadogradnja softvera.
2.7	Registar prostornih jedinica	
	Održavanje i nadogradnja	Obezbijedeno održavanje i nadogradnja softvera.
3	Unaprjeđenje rada INFORMACIONOG SISTEMA	
3.1	Geoportal	
	Razvoj i Implementacija softverskog rješenja	Obezbijedeno licenciranje za novi Geoportal.

Tabela 11.2. Opis aktivnosti - hardverska infrastruktura

Red broj	Aktivnost	Opis aktivnosti
1	Održavanje i unaprjeđenje hardverske infrastrukture	

	Postojeća oprema	Instalacija raspoložive opreme u Područnim jedinicama i Upravi
	Održavanje sistema	Redovno održavanje i servis opreme.
2	Specijalizovana oprema	
	Oprema za 3D i GIS obradu	

11.3.GEOPORTAL I WEB STRANICA UPRAVE

U toku 2021. godine izvršeno je uspostavljanje sajta novoformirane Uprave za katastar i državnu imovinu. Prethodni sajt Uprave za nekretnine je ugašen, a na novi sa novim domenom (kdi.gov.me) su prebačene bitne stranice i linkovi. Takođe na novom sajtu su zadržane informacije i dokumenti koji su ranije postojali na sajtu Uprave za imovinu.

U 2021. godini obavljani su poslovi, koji se odnose na sljedeće:

- Web aplikacija - e-Katastar:
- kontrola rada aplikacije za eksterne korisnike;
- pružanje pomoći i informacija eksternim korisnicima vezano za rad aplikacije i novih verzija;
- testiranje i puštanje u rad aplikacije e-Katastara za preuzimanje LN/PL za potrebe rada Notara;
- priprema korisničkih naloga za testiranje i korišćenje sertifikata;
- priprema uputstava i prateće dokumentacije za potrebe eksternih korisnika;
- Ažuriranje pitanja i odgovora korisnika sistema.

U kontinuitetu je obavljana kontrola rada eksternih korisnika i pružana pomoć u radu. Takođe, pripremani su izvještaji o radu korisnika za potrebe naplate korišćenja usluga aplikacije.

- Geoportal Uprave;
- kontrola rada Geoportala Uprave;
- importovanje novih podataka digitalnog katastarskog plana na Geoportalu Uprave.

U cilju efikasnijeg korišćenja podataka Uprave, u toku 2021. godine, na osnovu podnijetih zahtjeva omogućen je pristup državnim institucijama, jedinicama lokalne samouprave, kao i određenom broju privatnih firmi - angažovanih kao obrađivači planske dokumentacije da putem linka pristupaju raspoloživim podacima.

Korišćenje podataka i servisa, prema statističkim podacima i primljenim povratnim informacijama od strane eksternih korisnika, intenzivno se koristilo i na taj način direktno je uticalo na poboljšanje kvaliteta podataka, a svakako i zadovoljstva svih korisnika.

12. ZAKONSKA REGULATIVA I PRIPREMA OSTALE DOKUMENTACIJE

12.1. ZAKONI

U toku 2021. godine, shodno nadležnostima i obavezama sve aktivnosti, obavljane su saglano Zakonu o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, kao i ostalim zakonima iz oblasti svojinskih odnosa.

U prethodnom periodu realizovane su značajne aktivnosti u oblasti stvaranja uslova za brže odvijanje pravnog prometa i uslova za brzo i sigurno ostvarivanje i zaštitu prava i interesa građana i pravnih lica; povećanje stepena pravne sigurnosti sa akcentom na jačanju zakonodavnog i institucionalnog okvira za izvršenje ugovora, kao i skraćanju trajanja postupka izvršenja ugovora, a u cilju povećanja konkurentnosti ekonomije.

U toku 2021. godine, radilo se na pripremi dokumenata direktno ili indirektno povezanih sa zakonskom regulativom:

- priprema Nacrta predloga Izmjena i dopuna Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti;
- analiza postojećeg stanja i zakonske regulative koja se odnosi na uspostavljanje Registra ulica, trgova i kućnih brojeva;
- priprema dokumenta Prijedlog uspostavljanja Registra ulica, trgova i kućnih brojeva;
- priprema dokumenta Prijedlog uspostavljanja Registra prometovanih nepokretnosti;

- priprema dokumenata za potrebe izrade: Akcionog plana za unaprjeđenje poslovnog ambijenta; realizaciju reformske mjere koja se odnosi na Upravu; procjene indikatora za mala i srednja preduzeća i drugih saglasno zahtjevu;
- priprema dokumenata za korišćenje e-servisa;
- pripreme prezentacija za učešće na domaćim i međunarodnim skupovima.

12.2. OSTALE AKTIVNOSTI

U toku 2021. godine Uprava je aktivno učestvovala, redovno dostavljala i obrađivala izvještaje za potrebe izrade:

- Akcionog plana za sprovođenje strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala;
- Akcionog plana za unaprjeđenje poslovnog ambijenta;
- Akcioni plan za sprovođenje strategije malih i mikro preduzeća;
- Akcioni plan za sprovođenje industrijske politike;
- Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom 2018.-2023.;
- Izvještaja o uređenju prostora;
- Izvještaj o realizaciji u okviru Programa reformskih mjera;
- i dr saglasno zahtjevima.

13. REALIZACIJA AKTIVNOSTI U OKVIRU MEĐUNARODNIH PROJEKATA

U toku 2021. godine, shodno situaciji izazvanoj pandemijom COVID19 zaposleni iz Sektoru su učestvovali na on-line organizovanim sastancima.

13.1. EUROGEOGRAPHICS

U toku 2021. godine nastavljena je komunikacija u okviru EuroGeographics organizacije. Predviđena članarina nije uplaćena u protekle tri godine.

Zbog neobezbjeđivanja finansijskih sredstava i situacije izazvane Covid-om 19, Uprava u posljednje četiri godine nije učestvovala na godišnjim sastancima i Generalnoj skupštini, ali je nastavljen rad na pripremi Eurogeographics proizvoda.

13.2. PROJEKAT VLADE NORVEŠKE

U toku 2021. godine nastavljene su aktivnosti Ugovora o donaciji Vlade Norveške, potpisanog 2018. godine, koji je bazirana dvije komponente: Projekat Adresni registar i Projekat kartografski model podataka.

Aktivnosti vezane za ovaj Projekat opisane su u prethodnim poglavljima.

13.3. SPATIAL PROJEKAT

Cilj Spatial projekta je da se ojača profesionalni pristup informacijama o zemljištu u regionu Zapadnog Balkana kao i jačanje institucionalnog i organizacionog kapaciteta organizacija u ulozi programera, menadžera i saradnika na platformi Nacionalne Infrastrukture Prostornih Podataka.

U toku 2021. godine, predstavnici Kartografske institucije iz Holandije su posjetili Upravu i održali prezentaciju vezano za poslove iz nadležnosti katastarsko-kartografskih institucija.

13.4. REGIONALNA SARADANJA

U toku 2021. godine, shodno situaciji izazvanoj pandemijom COVID19 održana je on-line Regionalna konferencija, na kojoj je Uprava uzela učešće kroz prezentaciju o aktivnostima u proteklom periodu.

14. IZRADA, PRIPREMANJE I USTUPANJE PODATAKA PO ZAHTJEVIMA

U toku 2021. godine Uprava je radila po zahtjevima za potrebe državnih institucija, organa lokalne samouprave i na lični zahtjev, a odnosi se na:

- pripremu raspoloživih podataka katastarsko-kartografskih evidencija;

- pripremu podataka po specifičnim vrstama zahtjeva vezano za hronologiju upisa nepokretnosti i pravima na njima;
- pripremu podataka po specifičnim vrstama zahtjeva za koje nije omogućena automatska obrada podataka i za koje je potrebna složenija i duža vremenska obrada.

Tabela 14.1. Pregled pripremljenih podataka

Priprema podataka za izdavanja uvjerenja o vlasništvu na teritoriji Crne Gore za potrebe državnih institucija, organa lokalne samouprave i na lični zahtjev		
Naziv institucije	Br. Zahtjeva	Br. lica
Ministarstvo vanjskih poslova	1	1
Ministarstvo zdravlja	2	9
Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – Projekat 1000+	9	1168
Savjet za privatizaciju	1	1
Stečajni upravnici	2	2
Advokatske kancelarije i notari	2	3
Zaštitnik imovinsko pravnih interesa	3	3
JU Socijalni centar	1	33
Ukupno	21	1220

Uprava policije	98	495
Agencija za sprečavanje korupcije	3	3
Specijalno državno tužilaštvo	45	158
Nacionalni savjet za borbu protiv korupcije	23	187
Više državno tužilaštvo	8	15
Osnovno državno tužilaštvo	1	1
Osnovni sudovi	8	9
Ukupno	186	868

Priprema podataka (izvoda iz digitalnog plana, kopija planova, skica sa kordinatama, raznih statističkih podataka iz baze podataka, i dr.) za potrebe državnih institucija, organa lokalne samouprave, privatnih geodetskih firmi, područnih jedinica i na lični zahtjev	
Naziv institucije	Br. Zahtjeva
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	5
Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	28
Ministarstvo ekonomskog razvoja	1
Ministarstvo odbrane	2
Ministarstvo zdravlja	1
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	4
Ministarstvo kapitalnih investicija	1
Ministarstvo unutrašnjih poslova	2
Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija	4
Uprava javnih radova	1
Uprava policije	1
Uprava za šume	1
Uprava za vode	1
Uprava za saobraćaj	7
Uprava prihoda i carina	14

Centar bezbjednosti Bar	4
Centar bezbjednosti Podgorica	2
Glavni grad - Podgorica	5
Prijestonica Cetinje	3
Opština Herceg Novi	2
Opština Budva	21
Opština Rožaje	2
Opština Kotor	4
Opština Ulcinj	7
Opština Pljevlja	1
Opština Tivat	9
Opština Tuzi	4
Opština Mojkovac	2
Opština Žabljak	1
Opština Bar	4
Opština Danilovgrad	1
Opština Gusinje	3
Opština Šavnik	2
Osnovno državno tužilaštvo	1
Uprava za zaštitu kulturnih dobara	1
Agencija za upravljanje zaštićenim područjima	1
JP Morsko dobro	1
Radio difuzni centar	1
JP Nacionalni parkovi	7
Zaštitnik imovinsko pravnih interesa	1
Agencija za izgradnju Podgorice	4
"CEDIS"	9
"CGES"	1
Nacionalna turistička organizacija	1
RZUP ad	1
Vodovod i kanalizacija Podgorica doo	2
Željeznička infrastruktura	2
Geodetske firme	35
Fizička lica	16
Ukupno	234

15. IZDAVANJE OVLAŠĆENJA I LICENCI ZA IZVOĐENJE GEODETSKIH RADOVA

Rješenjem Uprave br. 01-012/21-423 od 04.02.2021.godine formirana je Komisija za sticanje ovlašćenja za izradu tehničke dokumentacije i načinu dobijanja licence za rad geodetske organizacije u skladu sa Pravilnikom o polaganju stručnog ispita za sticanje ovlašćenja za izradu tehničke dokumentacije i načinu dobijanja licence za rad geodetske organizacije ("Sl.list CG" br. 11/19) i Zakonom o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl.list ,CG, br. 029/07, Sl.list CG, br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17). Komisija je formirana od relevantnih stručnjaka iz oblasti geodezije.

Shodno Pravilniku Komisija je na svojim sjednicama donijela odluku o izdavanju 83 ovlašćenja i licenci za izvođenje geodetskih radova. Tokom 2021 godine donijela je procedure o radu Komisije. Na sjednicama Komisije razmatrani su državnih organa i organa lokalne samouprave koji su se odnosili na izdavanje mišljenja u postupcima javnih nabavki u dijelu tumačenja licenci privatnih geodetskih organizacija.

IV DETALJAN IZVJEŠTAJ - PODRUČNE JEDINICE

Na poslovima održavanja premjera i sprovođenja upisa promjena prava na nepokretnostima pravnih i fizičkih lica, izdavanje podataka iz propisanih evidencija, poslovima prvostepenog upravnog postupka Uprava je tokom 2021 godine imala povećan obim poslova i to:

UPRAVNI POSTUPAK

Na poslovima prvostepenog upravnog postupka u toku 2021. godine u radu je bilo 75.673 predmeta.

U izvještajnom periodu od ukupnog broja predmeta riješeno je 59.536 predmeta.

U radu je ostalo 7.632 predmeta, uz napomenu da većina predmeta je još uvijek u roku, odnosno isti su primljeni tokom decembra izvještajne godine.

Uz angažovanje svih kapaciteta Uprave i uz prekovremen rad Uprava je broj nezavršenih predmeta dovela na minimum uz napomenu da je jedan broj predmeta podnešen u decembru 2021. godine, i da zakonski rokovi nijesu istekli.

- ŽALBE NA RJEŠENJA U PRVOSTEPENOM POSTUPKU

Broj podnešenih žalbi Ministarstvu finansija i socijalnog staranja je 1.744 žalbe na ukupan broj riješenih predmeta koji iznosi 68.990.

Uprava u ovim predmetima postupa u skladu sa datim sugestijama.

Shodno projektu legalizacije bespravno sagrađenih objekata Uprava je i u 2021 godini imala povećan obim poslova na postupcima ovjere elaborate, izdavanje koordinata tačaka, izdavanje kopija planova, izdavanje uvjerenja o posjedovanju nepokretnosti na teritorije države.

Navedeno povećanje tokom izvještajnog perioda je proizvod nekompletirane dokumentacije podnešene lokalnim samoupravama, u čijim postupcima su stranke u obavezi da kompletiraju dokumentaciju.

Uprava je shodno projektu legalizacije, organizovala je dopunski rad i ispomoć Područnim jedinicama. Sa veoma malim brojem službenika geodetske struke, Uprava je postigla veoma dobre rezultate, s obzirom da broj lica geodetske struke, najčešće prelazi u privatnu praksu, čime se ovoj Upravi stvaraju kadrovski problemi odnosno deficit lica geodetske struke.

- IZDAVANJE PODATAKA

Na poslovima izdavanja podataka iz katastarske evidencije Područne jedinice su imale povećan obim poslova koji su o zahtjevima fizičkih i pravnih lica izvršavani na dnevnom novou.

- POSLOVI NA POSTUPCIMA EKSPROPRIJACIJA

Tokom 2021. godine Područne jedinice su takođe imale povećan obim poslova kako bi se poslovi eksproprijacija u cilju realizacije kapitalnih projekata države i lokalne samouprave izvršavali u što kraćem roku.

U toku ovog izvještajnog perioda i dalje su nastavljene aktivnosti na prioritetnim predmetima eksproprijacija na državnom i lokalnom nivou i isti zahtijevaju uključivanje svih kapaciteta Uprave, radi realizacije kapitalnih projekata koji su veoma značajni za Državu iz oblasti saobraćaja, energetike i turizma, a naročito poslovi na auto putu Bar - Boljari, dalekovod primorje - Pljevlja, izgradnje, rekonstrukcije magistralnih puteva, izgradnja i rekonstrukcija saobraćajnica po zahtjevima lokalne samouprave, kao i sprovođenje upravnog postupka eksproprijacije za sve infrastrukturne projekte u Crnoj Gori u svim Područnim jedinicama.

Na poslovima sprovođenja postupka eksproprijacija uključeni su svi kadrovski kapaciteti pravne, geodetske struke uz područnu administrativnih kapaciteta. Složenost ovih poslova i njihova realizacija najbolje se ogleda da ni jedan kapitalni projekat se ne može započeti, realizovati i završiti bez završenih imovinsko- pravnih poslova.

V DETALJAN IZVJEŠTAJ SEKTORA ZA DRŽAVNU I ODUZETU IMOVINU

1. Odsjek za evidenciju državne imovine

Zakonom o državnoj imovini, član 50. stav 2. državni organi, organi lokalne samouprave i javnih službi čiji je osnivač Crna Gora, odnosno lokalna samouprava i drugi organi i organizacije koji koriste sredstva budžeta ili upravljanju državnom imovinom, u obavezi su, da do kraja februara tekuće godine dostave podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima sa stanjem od 31.12. prethodne godine. Korisnici državne imovine su i lokalne samouprave i javne službe i drugi organi i organizacije za obavljanje javnih službi čiji su osnivači lokalne samouprave.

Realizovane aktivnosti u toku 2021. godine su:

- Preuzeti su "nosioci svojine, tj." vlasnici" nepokretnosti iz softvera Katastra, kako bi se izvukli „vlasnici“ državne imovine. Dobijeni spiskovi sa nosiocima svojine su obrađivani i filtrirani. Nakod obrade dobijenih spiskova napravljena je baza nepokretnosti državne imovine u Excel tabeli.
- Na bazi dobijenih podataka odnosno preuzetih nosioca prava na nepokretnosti iz softvera Katastra planiran je obilazak i popis nepokretnosti u 4 (četiri) faze. Prva faza se odnosi na obilazak i popis poslovnih prostora, poslovnih objekata, poslovnih zgrada, posebnih djelova zgrada na teritoriji države Crne Gore. Ova faza je završena u decembru 2021. godine. Prilikom popisa u prvoj fazi izrađena su 4 (četiri) izvještaja i to:
  - Poslovni prostori i poslovne zgrade na teritoriji države Crne Gore;
  - Poslovni prostori i poslovne zgrade sa pogrešnim upisom u listovima nepokretnosti;
  - Poslovni prostori i poslovne zgrade sa spornom svojinom;
  - Poslovni prostori i poslovne zgrade koji nisu locirani.

Svi poslovni prostori i poslovne zgrade su u svojini Crne Gore i popisani su u Excel tabeli. Krajem decembra zaposleni u Odsjeku za evidenciju državne imovine krenuli su sa popisom nepokretnosti koja pripada drugoj fazi popisa i to: obilazak i popis pomoćnih zgrada, pomoćnih objekata, nestambenih prostora, magacina, skladišta, garaža, zgrada zdravstva, zgrada školstva, zgrada sudstva i drugih državnih organa na teritoriji države Crne Gore čiji je nosilac prava država Crna Gora.

Popis nepokretne imovine olakšava uvid u raspolaganje imovinom. Uprava za katastar i državnu imovinu će u svakom trenutku imati tačan pregled u broj državne imovine. Takođe će na efikasniji način preduzimati mjere za naplatu potraživanja po osnovu izdavanja u zakup jer će Uprava za katastar i državnu imovinu imati uvid u slobodne prostore.

Sve gore navedeno bi bilo olakšano uspostavljanjem jedinstvene evidencije državne imovine koja predstavlja ne samo zakonsku obavezu već obavezu prema javnosti, kao i izazov za Odsjek za evidenciju državne imovine.

2. Odsjek za uknjižbu i upravljanje državnom imovinom - U Odsjeku za uknjižbu i upravljanje obavljani su poslovi u skladu sa nadležnostima i to shodno:

- Zakona o svojinsko pravnim odnosima, ("Službeni list Crne Gore", br. 19/09)
- Zakona o državnoj imovini, (Službeni list Crne Gore", br. 21/09 40/11)
- Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, (Službeni list Republike Crne Gore", br. 29/07 , "Službeni list Crne Gore", br. 73/10, 32/11 , 40/11, 43/15, 37/17, 037/17, 17/18)
- Zakona o Morskom dobru ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 21/04, 49/07, 60/07, "Službeni list Crne Gore", br. 12/07, 73/10, 30/17, 70/17)
- Zakon o upravnom postupku (Sl list CG br.56/2014, 20/2015, 40/2016 i 37/2017)
- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl list CG br.064/17 od 06.10.2017);

odnosno poslovi u vezi sa:

- staranje o namjenskom korišćenju državne imovine,
- upravljanjem državnom imovinom Crne Gore;
- unapredjenjem upravljanja državnom imovinom i imovinskim pravima;
- davanje u zakup zemljišta i objekata ili dijelova objekta na graničnim prelazima;

- vršenje naplate zakupa;
- obezbjeđivanje uslova za zaštitu državne imovine.

U toku izvještajnog perioda od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine, u Odsjeku za uknjižbu i upravljanje državnom imovinom postupano je po zahtjevima državnih organa, lokalnih samouprava, javnih službi, fizičkih i pravnih lica, pa je po tom osnovu primljeno ukupno **387 predmeta**, od čega je realizovano 118 predmeta, dok je u radu 269 predmeta.

Od ukupnog broja pristiglih zahtjevi koji se odnose na prodaju državne imovine, davanje u zakup državne imovine, ustanovljenje prava službenosti kao i zahtjevi koji se odnose na ostvarivanje prava preče kupovine realizovano odnosno u radu je:

- Zahtjeva za prodaju nepokretnosti:	realizovano 10, u radu 29
- Zahtjevi za zakup nepokretnosti:	realizovano 28, u radu 31
- Zahtjevi za ustanovljenje službenosti:	realizovano 3, u radu 8
- Zahtjevi za pravo preče kupovine:	realizovano 5, u radu 28

Realizovani materijali Uprave za katastar i državnu imovinu, koji su dostavljeni Ministarstvu finansija i socijalnog staranja radi daljeg procesuiranja prema radnim tijelima Vlade Crne Gore na razmatranje i usvajanje i to:

- Prijedlozi za prodaju: 1
- Informacije za pravo preče kupovine: 5
- Informacije na ustupanje korišćenja bez nadoknade nepokretnosti: 2

Za otkup zemljišta za potrebe legalizacije obejekata postupano je po zahtjevima fizičkih i pravnih lica, pa je po tom osnovu primljeno je 29 predmeta od čega je realizovano 5, dok je u radu 24 predmeta.

Tokom 2021. godine nastavljena je saradnja sa nadležnim organima u dijelu prikupljanja potrebnih podataka iz planske dokumentacije. Takođe Odsjek je vršio poslove saradnje sa organizacionim Područnim jedinicama u dijelu ovjere geodetskih elaborata po zahtjevu Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

U okviru nadležnosti Odsjeka prikupljana je dokumentacija i pokrenuti postupci za sprovođenje promjena po Područnim jedinicama.

Realizovani su postupci za pokretanje procedure uređenja listova nepokretnosti u skladu sa Zakonom o svojinsko- pravnim poslovima.

Odsjek je tokom 2021 godine obrađivao predmete izdavanja saglasnosti gdje je dokumentacija bila kompletna u dijelu korišćenja državne imovine u pogledu ustanovljenja prava službenosti.

Ostvarena je dobra saradnja sa lokalnim samoupravama u pogledu dostave dokumentacije u postupcima legalizacije bespravno sagrađenih objekata. Takođe ostvarena je i dobra saradnja sa Zaštitnikom imovinsko- pravnih interesa Crne Gore.

3. Odsjek za investiciono- tekuće održavanje državne imovine

U Odsjeku se obavljaju poslovi investicionog i tekućeg održavanja objekata državne uprave uključujući i reprezentativne objekte državnih organa, diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu, kao i izvođenje radova na adaptaciji pomenutih objekata.

Poslovi organizovanja izrade projektne dokumentacije za potrebe izvođenja radova adaptacija i tehnički uvid, praćenje i koordiniranje radova za sve faze izvođenja, takođe je dio poslova koje obavlja Odsjek.

Radovi po fazama izvođenja obuhvataju: građevinsko-zanatske radove, elektoinstalaterske radove jake i slabe struje, radove na termotehničkim instalacijama i elektro-mašinskoj opremi, radove na vodovodnoj i kanalizaciono mreži, radove na hidrantskoj mreži i protivpožarnoj opremi i radove na uređenju terena.

Uprava održava garažne prostore u zgradi ministarstava na Rimskom trgu, zgradi Vlade Crne Gore i upravlja parking prostorom ispred poslovnog objekta u Ul. Jovana Tomaševića br.2 u Podgorici.

U okviru tekućeg održavanja objekata, u periodu januar/decembar 2021.godine, izvršeno je 1130 intervencija na objektima koje održava Uprava, sa sopstvenim kadrom i uz prethodnu nabavku elektroinstalaterskog, stolarsko-bravarskog i vodoinstalaterskog potrošnog materijala.

Tokom 2021. godine Odsjek je realizovao je sledeće nabavke u dijelu koji se odnosi na investiciono održavanje objekata:

- Nabavka i ugradnja toplotne pumpe za objekat Uprave prihoda i carina u Ul. Šarla de Gola br.2;
- Nabavka i ugradnja toplotne pumpe za objekat Ministarstva prosvete, nauke, kulture i sporta na Cetinju;
- Nabavka i ugradnja klima uređaja u objektima državnih organa.

U dijelu tekućeg održavanja objekata na godišnjem nivou, realizovane su i sledeće nabavke po vrstama radova:

- građevinsko-zanatski radovi (hidroizolaterski, krovopokrivački, fasaderski, limarski, bravarski, stolarski, staklorezački, molerski, farbarski, keramičarski, parketarski, podopolagački, gipsarski radovi);
- radovi na termotehničkim instalacijama i opremi (održavanje sistema grijanja, hlađenja i ventilacije, sa zamjenom neispravnih dijelova sistema);
- radovi na elektroinstalacijama jake struje (održavanje i servisiranje razvodnih tabli i instalacija opšte potrošnje i rasvjete);
- radovi na elektroinstalacijama slabe struje (održavanje i servisiranje telefonskih centrala, sistema za dojavu požara, video nadzora, video interfona, rampi, sistema kontrole pristupa);
- radovi na uređajima i opremi za rezervno i neprekidno napajanje električnom energijom (održavanje i servisiranje DEA i UPS-a);
- radovi na održavanju vodovodne i kanalizacione mreže u objektima i do mjernih mjesta sa servisiranjem uređaja na mreži;
- radovi na održavanju i servisiranju liftova i podiznih platformi, sa zamjenom neispravnih dijelova;
- servisiranje protivpožarnih aparata;
- radovi na uređenju zelenih površima (održavanje drveća, travnjaka, sezonskog cvijeća, sadnog materijala, živih ograda, platoa i staza, sa zaštitom od biljnih bolesti i štetočina i sa održavanjem sistema za navodnjavanje).

4. Odsjek za upravljanje oduzetom imovinom

U Odsjeku za upravljanje oduzetom imovinom vrše se poslovi koji se odnose na: izvršavanje privremenih mjera obezbjeđenja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, odnosno zakonom kojim se uređuje krivični postupak; izvršavanje odluka o privremenom oduzimanju pokretne imovine i trajnom oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; izvršavanje odluka o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, predmeta krivičnog djela i predmeta privremeno oduzetih u krivičnom i prekršajnom postupku i odluke o imovini datoj na ime jemstva; procjenu vrijednosti oduzete imovinske koristi za potrebe upravljanja imovinskom koristi; davanje u zakup oduzete imovinske koristi ili povjeravanje na upravljanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću; davanje oduzete imovinske koristi na korišćenje bez naknade; čuvanje, skladištenje, prodaju i povraćaj oduzete imovinske koristi; deponovanje oduzetih novčanih sredstava i sredstava dobijenih od prodaje oduzete imovinske koristi, u skladu sa zakonom; uništavanje oduzete imovinske koristi, u skladu sa zakonom; vođenje evidencije o oduzetoj imovinskoj koristi i sudskim postupcima u kojima je oduzeta, kao i o privremenim mjerama obezbjeđenja.

Odsjek za upravljanje oduzetom imovinom u izvještajnom period sproveo je sljedeće aktivnosti:

- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Kri-S br.62/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je upisala zabilježbu privremene mjere obezbjeđenja – zabranu raspolaganja i korišćenja nepokretnosti u katastru nepokretnosti, a koja se odnosi na:
  - Nepokretnosti upisane u LN 4459 KO Novi Bar – Topolica, kat.parcela broj 4972/3, broj zgrade

- 2– stambeni prostor u izgradnji PD148, spratnost P4 površine 80 m²;
- Nepokretnosti upisane u LN 1560 KO Novi Bar –Ahmetov brijeg, kat.parcela 5250, porodična stambena zgrada površine 104 m² i dvorište 293 m².
- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Pom. br.134/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je upisala zabilježbu privremene mjere obezbjeđenja – zabranu raspolaganja i korišćenja nepokretnosti u katastru nepokretnosti, a koja se odnosi na:
  - Nepokretnosti upisane u LN 2065 KO Tivat, na kat.parcela 965/7, objekat 1, PD22+16;
  - PM 1 5 DOO Tivat na ime kupca PM RESIDENSE Podgorica DOO;
  - Zabrana korišćenja sredstava sa bankovnih računa ili sefa kod Hipotekarne banke i Zapad banke;
  - Zabrana korišćenja finansijskih udjela od 37% u CG firmi pod nazivom „Uniprom bentonite“ doo Podgorica.
- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Pom.br.143/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je upisala zabilježbu privremene mjere obezbjeđenja – zabranu raspolaganja (otuđenja i opterećenja) nepokretnosti i to:
  - Nepokretnosti upisane u LN 3440 KO Budva, kat.parcela 2181/1, stan površine 137 m² broj zgrade 1, PD47.
- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Kri-S br.24/19, Uprava za katastar i državnu imovinu je upisala zabilježbu zabrane raspolaganja (otuđenja i opterećenja) nepokretnosti i to:
  - Nepokretnost upisanu u LN 7745 KO Podgorica III, na kat. parceli broj 2046/9 PD 221, zgrada broj 1, stan površine 67m² ;
  - Nepokretnosti upisane u LN 652 KO Donja Gorica Podgorica, na kat.parceli 2274, livada površine 294 m² sa stambeno poslovnom zgradom površine 110m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 1170 KO Podgorica I na kat. parceli broj 415/23, objekat broj 1, PD 8-poslovni prostor površine 46 m², PD 10-poslovni prostor površine 54m², PD 11-poslovni prostor površine 14m² i PD 12 poslovni prostor površine 14m² ;
  - Nepokretnosti upisane u LN 3602 KO Podgorica III na kat. parceli broj 5100/3, zgrada broj 1, PD 13-stan površine 60 m², PD 14-stan površine 46m², PD 15-stan površine 29m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 3981 KO Tološi (Podgorica) na kat. parceli broj 4776, livada površine 2582 m²; nepokretnosti upisane u LN 3602 KO Podgorica III na kat. parceli broj 5100/3, zgrada broj 1, PD 18-stan površine 80 m² i PD 19-stan površine 40 m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 969 KO Reževići I (Budva) na kat. parceli broj 2599, šuma površine 1366 m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 6995 KO Podgorica III na kat. parceli broj 2090/1206, poslovni prostor u vanprivredi PD 175 površine 47m² i poslovni prostor u vanprivredi PD 176 površine 50m²; nepokretnosti iz LN 4408 KO Podgorica I na kat. parceli 1387/6, poslovni prostor u vanprivredi PD 167 površine 50m² i PD 174 površine 52 m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 4408 KO Podgorica i na kat. parceli broj 1387/6, stambeni prostor PD 250 površine 72 m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 3602 KO Podgorica III na kat. parceli broj 5100/3, zgrada broj 1, PD 9-stan površine 60 m², PD 10-stan površine 46 m² i PD 11-stan površine 29 m² ; nepokretnosti upisane u LN 6901 KO Podgorica III na katastarskoj parceli broj 4876/2, zgrada broj 1 PD 188 poslovni prostor površine 3 m² i PD 189 poslovni prostor površine 39 m²; nepokretnost iz LN 8223 KO Podgorica III na kat. parcelama 5099/1 ,5099/12, 5100/1, 5100/4, 5100/7, 5100/9, 5100/11, 5101/1 , zemljište ukupne površine 1.434 m² ;
  - Nepokretnosti upisane u LN 7741 KO Podgorica III na kat. parceli broj 2382/4, objekat broj 1, PD 58 poslovni prostor površine 62 m², PD 15 garaža površine 12 m², PD 13- podrum površine 12 m² ;
  - Nepokretnosti upisane u LN 2564 KO Tološi (Podgorica) na kat. parceli broj 1818/26, objekat broj 1, PD 35 i 36 garaže površine po 15 m² i PD 103 stan površine 41m²; Nepokretnost upisana u LN 1312 KO Bečići kat.parc.150/2 pd 5-stan površine 34m²

- Nepokretnosti upisane u LN 4072 KO Podgorica II na kat.parceli 3118/2, stambeni prostor PD 1 površine 41m² i PD 2-stambeni prostor površine 113m²;
- Nepokretnost upisana u LN 3328 KO Budva stambeni prostor PD 212 spratnosti P2, površine 78 m², na kat.parceli 507/11;
  - Nepokretnosti upisane u LN 2405 KO Budva na kat. parceli 1784/4 stambeni prostor PD 1 1 površine 46m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 2564 KO Tološi - Podgorica,na kat. parceli 1818/26 objekat br.I,garaža kao dio zgrade PD 59,1P,površine 13m² i garaža PD 60, IP površine 14m²;
- Nepokretnosti upisane u LN 999 KO Boriše II opština Žabljak na kat. parc. 1464/6 sa objekatom u izgradnji površine 30 m² i posebni djelovi zgrade površine 24 m²,nepokretnost upisana u LN 215 KO Budva, na kat.parceli 1870/9,PD1 stambeni prostor površine 49m² i PD12 garaža površine 15m²;
- Nepokretnost upisane u LN 7432 KO Podgorica III na kat.parceli 4534/5,PD 96-suteren površine 8m² i PD 176 stan površine 93m²);
- nepokretnost upisane u LN 2464 KO Budva na kat. parceli 1073/3,PD 8 stan površine 36m²,
- Nepokretnosti upisane u LN 653 KO Podgorica II na kat.parceli 165/2,PD 56 stan površine 71m²;
  - Nepokretnosti upisane u LN 657 KO Cijevna na kat.parceli 757,PD1 poslovni prostor površine 265 m²;
  - Nepokretnost upisane u LN 423 KO Jelenak, KO Danilovgrad, na kat. parceli 457/2, njiva, površine 4.791m², nepokretnost iz LN 751 KO Novo Selo, KO Danilovgrad, na kat parceli 1217, po kulturi bazen 43 rn2 i pomoćna zgrada površine 210 m², nepokretnosti iz LN 49 Gostilje II, KO Danilovgrad na kat.parceli 525 I 526, pomoćna zgrada I zgrada za odmor, nepokretnosti upisane u LN 3602 KO Podgorica III na kat. parceli,zgrada broj 1 na katastarskoj parceli 5099/5 PD 5-stan površine 60m²,na kat. parceli 5099/6 PD 13-stan, površine 60m²,na kat. parceli 5099/7 PD 8-stan površine 21m², PD 9-stan površine 25m², PD 16-stan površine 28m², PD 23-stan površine 25m² , PD 24-stan površine 21m², PD 29-stan površine 45m², PD 32-stan površine 21m² i PD 37-stan površine 21m², na kat. parceli 5099/9 PD 36-stan površine 67m;
  - Nepokretnosti upisane u LN 3918 KO Tološi (Podgorica) na kat. parceli broj 4590/2, livada površine 609 m², na kat. parceli broj 4590/3, livada površine 609 m²; nepokretnosti upisane u LN 7257 KO Podgorica III na kat. parceli broj 4535/4, zgrada broj 1 PD 117-stan površine 89 rn2; nepokretnosti upisane u LN 7745 KO Podgorica III na kat. parceli broj 2046/9, zgrada broj 1 PD 171- stambeni prostor površine 224 rn2; nepokretnosti upisane u LN 7822 KO Podgorica III na kat. parceli broj 4534/21, zgrada broj 1 PD 10- stan površine 28 m² i PD 12-stan površine 66m², na kat. parceli broj 4534/28, PD 4 poslovni prostor površine 26m², PD 9 poslovni prostor površine 36m², PD 61 poslovni prostor površine 26m², PD 63 poslovni prostor površine 36m²; nepokretnosti upisane u LN 1580 KO Žabljak I na kat. parceli broj 1781/2, porodična stambena zgrada PD 1 površine 158 m², PD 2-stan površine 149 rn2 i PD 3 stan površine 47m², dvorište površine 397 m², na kat. parceli 1781/4 livada površine 600m²; nepokretnosti upisane u LN 480 KO Danilovgrad na kat. parceli broj 500/2, pašnjak površine 722 m²; nepokretnosti upisane u LN 70 KO Glavica (Danilovgrad) na kat. parceli broj 2087/1, zgrada površine 89 rn2, pomoćna zgrada površine 28 rn2, njiva površine 118 m² i dvorište površine 500 m²; nepokretnosti upisane u LN 790 KO Novo Selo (Danilovgrad) na kat. parceli broj 1867/1 zgrada broj 1 površine 469 m² (PD 1,2,3 i 4), zemljište površine 1031 m² .na kat. parceli broj 1867/2, pašnjak površine 371 m² ; nepokretnosti upisane u LN 516 KO Danilovgrad na kat.parceli 105/2 PD 26-stambeni prostor površine 46m², PD 27-stambeni prostor površine 66m², PD 28-stambeni prostor prostor površine 44m², PD 29- stambeni prostor površine 44m², PD 30-stambeni prostor

površine 65m², PD 31- stambeni prostor površine 50m²; nepokretnosti upisane u LN 62 KO Bečići (Budva) na kat. parceli broj 1356, zgrada broj 1 PD 46-stambeni prostor površine 266 m²;

- Nepokretnosti upisane u LN 450 KO Podgorica III na kat. parceli broj 5086/2 stambeni prostori PD 1 površine 24m², PD 3 površine 14m², PD 4 površine 7m², PD 5 površine 23m², PD 6 površine 30m², PD 9 površine 55m², PD 10 površine 70m² i PD 15 površine 53m², na kat. parceli 5086/3 stambeni prostori PD 4 površine 19m², PD 6 površine 12m², PD 9 površine 12m², PD 10 površine 18m², PD 11 površine 24 m², PD 16 površine 70 m², PD 17 površine 53m² i PD 19 površine 53 m² , na kat. parceli 5086/4 stambeni PD 3 površine 25m², PD 4 površine 19m², PD 5 površine 12m², PD 8 površine 12m², PD 9 površine 12m², PD 10 površine 18m², PD 11 površine 24m², PD 12 površine 16m², PD 13 površine 15 m², PD 16 površine 70m² , PD 19 površine 53m², PD 20 površine 70 m² i PD 21 površine 53m², nepokretnosti na parceli 5086/5 stambeni prostori PD 1 površine 6 m², PD 2 površine 20 m², PD 3 površine 12 m², PD 4 površine 12 m², PD 5 površine 13 m², PD 6 površine 12 m², PD 7 površine 12 m², PD 8 površine 18 m², PD 9 površine 24 m², PD 10 površine 16 m², PD 12 površine 55 m², PD 13 površine 55 m², PD 14 površine 70 m², PD 15 površine 53 m², PD 17 površine 53 m², PD 18 površine 70 m² i PD 19 površine 53 m² ; nepokretnosti upisane u LN 2322 KO Tološi -Podgorica na kat. parceli 4774 , zemljište površine 6.625 m² ;nepokretnosti upisane u LN 518 KO Donja Lastva (Tivat) na kat. parceli broj 564, zgrada broj 1 površine 157 m², na kat. parceli 571/4 dvorište površine 312 m² i pomoćna zgrada površine 29m²; nepokretnosti upisane u LN 531 KO Donja Lastva (Tivat) na kat. parceli broj 571/1 zemljište površine 622m², zgrade površine 385 m² , na kat. Parc. 571/2 put površine 82m² i na kat. parceli broj 571/1 PD 14 površine 166m² ; nepokretnosti upisane u LN 903 KO Motički Gaj (Žabljak) na kat. parceli broj 752/2, dvorište površine 279 m², na kat.parc. 752/2 zgrada broj 1 pov. 81m², na kat.parc. 752/3 livada 254 m² i zgrada površine 81m², na kat.parc. 752/6 livada 27m²; nepokretnosti upisane u LN 1249 KO Motički Gaj (Žabljak) na kat. parceli broj 752/4 livada površine 252 rn² i na kat. parceli 752/5 livada površine 58m²; nepokretnosti upisane u LN 1295 KO Motički Gaj I na kat.parc. 752/7 livada 7 klase površine 665m²; nepokretnosti upisane u LN 3169 KO Cetinje I na kat.parc. 4480, njiva I klase površine 511 m² ;nepokretnosti LN 1511 KO Cetinje I na kat. parceli 4522/1 i 4522/2 stambeni prostori, nestambeni prostori i garažna mjesta PD1 površine 11m², PD2 površine 14m², PD3 površine 11m², PD4 površine 12m², PD5 površine 11m², PD6 površine 13m², PD7 površine 12 m², PD9 površine 11m², PD13 površine 12m², PD 23 površine 25m², PD26 površine 26m², PD27 površine 63m², PD31 površine 57m², PD 33 površine 64m², PD34 površine 48m², PD35 površine 25m²,PD36 površine 45m² i PD37 površine 87 m².

- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Kri.br.24/19, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzet novac u iznosu od 4.340,00€ .
- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Kv.br 418/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzeti novac koji je trajno oduzet u iznosu od 1.350.00€ i iznos od 1.250.00USD koji su konvertovani u eure i ukupan iznos od 2.335,26€ uplatila na računu gdje se uplaćuju prihodi na osnovu trajno oduzete imovine.
- Po osnovu rješenja Višeg suda u Podgorici Kri.br.304/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzet novac u iznosu od 805.00€.
- Po osnovu rješenja 13/01 broj UP/I – 825/3-20 Uprave prihoda i carina, novac u iznosu od 11.720,00€ koji je privremeno oduzet, Uprava za katastar i državnu imovinu je izvršila povraćaj (prenos) sredstava u ovom iznosu.
- Po osnovu rješenja 09/06 broj UP/I-372/3-21 Uprave prihoda i carina, novac u iznosu od 10.115,00€ koji je privremeno oduzet, Uprava za katastar i državnu imovinu je izvršila povraćaj (prenos) sredstava u ovom iznosu.
- Po osnovu Rješenja Višeg suda u Podgorici izvršen je povraćaj 2 490 050,00 USD i 867,00 eura

- U izvještajnom periodu Upravi za katastar i državnu imovinu je dostavljeno jedno rješenje Višeg suda Kri-S br:260/21 u Podgorici o ukidanju privremenih mjera obezbjeđenja na osnovu kojih je sproveden postupak brisanja zabilježbi tereta.
- Po osnovu 25 rješenja Osnovnog suda u Podgorici pokrenut je postupak prinudne naplate trajno oduzete imovinske koristi u ukupnom iznosu 734.974,59€.
- Uprava za katastar i državnu imovinu je na osnovu Odluke o pokretanju postupka o prodaji pokretne imovine - plovila putem javnog nadmetanja br.01-012/21-6578/3 od 12.10.2021.godine, sprovela tri licitacije - tenderska prodaja br.01-012/21-6578/5, br.01-012/21-6578/8 i br.01-012/21-6578/11, shodno dostavljenim ponudama za kupovinu plovila sistemom zatvorenih koverti, donijeta je Odluka o prodaji plovila br.01-012/21-6578/14 od 09.12.2021. godine.
- Po osnovu pravosnažne presude Osnovnog suda u Herceg Novom K.br.180/20, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela trajno oduzetu pokretnu imovinu - plovilo i to:
  - Plovilo/jedrilica - tipa Bavaria Cruiser 46, dužine 13,6 m i težine 14t.
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.44/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 3289 kom. razne garderobe i 1 kom. - aparat za epilaciju „M,, 808
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.45/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 7588 kom. razne garderobe
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.58/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 36 vreća sirove kafe (2.160 kg)
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.57/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela trajno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - Ulazna dvokrilna vrata dimenzija 120cm x 200cm
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.54/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu - životinje i to
  - Kravu težine 540 kg. i tele težine 49 kg.
 Predmetna imovina je prodana Odlukom o prodaji životinja br:01-012/21-15933.
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.76/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 1536 flaša gaziranih sokova – Coca Cole od po 2l ;
  - 386 flaša gaziranih sokova Fanta od po 2l
 Predmetna roba je prodana Odlukom o prodaji lako kvarljive robe br:01-012/21-31181/3.
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.113/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 544 flaša gaziranih sokova Coca cole od po 2l
 Predmetna roba je prodana Odlukom o prodaji lako kvarljive robe br:01-012/21-31181/3 .
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.97/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 3 paketa od po 50 šteka cigareta marke „Monte,,
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.90/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 80 tegli meda

- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.64/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 369 kom. razne garderobe
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.74/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 1.200 kg.sirove kafe
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.107/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to:
  - 6 komada pneumatika
- Po osnovu Zapisnika o izvršenom inspekcijskom pregledu Direktorata za ribarstvo – Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede broj:318/1-104 i Zapisnika o primopredaji br:01-012/21-25951, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela:
  - 50kg.jezerske ribe šaran i kinez
 Predmetna riba je donirana Odlukom o donaciji u humanitarne svrhe br:01-012/21-25951/1.
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.75/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 47 paketa gaziranih sokova Fanta od po 2l
Predmetna roba je Odlukom o prodaji lako kvarljive robe br:01-012/21-31181/3 prodana.
  - 47 paketa gaziranih sokova Pepsi od po 2l
Predmetna roba je donirana Odlukom o donaciji u humanitarne svrhe br:01-012/21-31561.
  - 19 paketa gaziranih sokova Ivi od po 0,33l
Predmetna roba je stavljena u upotrebi za potrebe Bifea organa državne uprave Odlukom o korišćenju lako kvarljive robe br: 01-012/21-31562.
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.110/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 44 kom.mineralnih bruseva
- Po osnovu rješenja Osnovnog suda u Rožajama Kri.br.83/21, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela privremeno oduzetu pokretnu imovinu i to :
  - 46 paketa gaziranih sokova Coca Cole od po 2l ;
  - 60 paketa gaziranih sokova Coca Cole od po 1,5l ;
  - 114 paketa gaziranih sokova Coca Cole od po 0,5l ;
  - 110 paketa gaziranih sokova Coca Cole od po 0,33l .
 Predmetna roba je donirana Odlukama o donaciji u humanitarne svrhe br:010306/2, br:01-012/21-30306/3 , br:01-012/21-30306/4 i br:01-012/21-30306/5.
- Po osnovu Zapisnika o izvršenom inspekcijskom pregledu Direktorata za ribarstvo – Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede broj:318/1-106 i Zapisnika o primopredaji br:01-012/21-32546, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela:
  - 15 kom.jezerske ribe šaran i kinez
 Predmetna riba je donirana Odlukom o donaciji u humanitarne svrhe br:01-012/21-32546/1.
- Po osnovu Zapisnika o izvršenom inspekcijskom pregledu Direktorata za ribarstvo – Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede broj:318/1-108 i Zapisnika o primopredaji br:01-012/21-33446, Uprava za katastar i državnu imovinu je preuzela:
  - 50kg.jezerske ribe šaran i kinez
 Predmetna riba je donirana Odlukom o donaciji u humanitarne svrhe br:01-012/21-33446/1.
- U izvještajnom periodu Uprava za katastar i državnu imovinu je izvršila preuzimanje 85 privremeno oduzetih vozila, 11 trajno oduzetih vozila, a u istom periodu nakon okončanja postupka izvršila

povraćaj 20 vozila.

5. Odsjek za upravljanje i korišćenje reprezentativnih objekata

U okviru poslova Odsjeka vršeni su poslovi u skladu sa Uredbom o uslovima i načinu korišćenja objekata za reprezentativne potrebe u svojini Crne Gore. Reprezentativni objekti su korišćeni za reprezentativne i protokolarnе potrebe, održavanje službenih sastanaka, razgovora sa delegacijama iz zemlje i inostranstva, održavanje svečanosti povodom jubileja, uručivanja državnih nagrada, dodjele odlikovanja i drugih priznanja, svečanih i drugih prijema.

Evidencija korisnika reprezentativnih objekata vodi se u skladu sa procedurama.

VILA "GORICA"	JANUAR	FEBRUAR	MART	APRIL	MAJ	JUN	JUL	AVGUST	SEPTEMBAR	OKTOBAR	NOVEMBAR	DECEMBAR	UKUPNO
BROJ STRANAKA	354	264	259	243	741	437	611	286	718	275	481	421	5090
STRANE DELEGACIJE	1	1	3	3	8	4	5	3	12	4	10	4	58
DOMAĆE DELEGACIJE	14	9	13	8	25	17	18	6	32	13	15	13	183
IZJAVE ZA MEDIJE	4	7	6	1	8	6	9	0	8	4	2	8	63
NOĆENJA	0	0	0	0	0	1 6osoba	0	0	0	0	0	2 4 osobe	3 10 osoba
ODRŽANI KOKTELI	1	0	1	2	1	3	2	0	3	1	3	3	20
DORUČAK RUČKOVI, I VEČERE	2	0	3	3	6	3	2	2	8	1	1	2	33
SASTANACI	12	5	12	2	19	8	14	4	21	6	12	7	122
AKREDITOVANI DOMAĆI NOVINARI	54	51	31	51	114	91	112	23	168	30	88	72	885
AKREDITOVANI STRANI NOVINARI	2	1	2	0	5	0	2	18	4	1	7	4	46

Tabelarni prikaz aktivnosti u Vili "Gorica"

Pored objekta Vile "Gorica", realizovani su zahtjevi za korišćenje i drugih reprezentativnih objekata i to:

- jedan zahtjev za korišćenje vile "Njivice" u Njivicama;
- jedan zahtjev za korišćenje vile "Žabljak" na Žabljaku i
- jedan zahtjev za korišćenje vile "Topliš" u Miločeru.

Kako bi se odgovorilo svim zahtjevima za korišćenje reprezentativnih objekata poseban akcenat je stavljen na unapređenje međusobne komunikacija sa Odsjekom za pružanje usluga ugostiteljstva neophodnih za funkcionisanje državnih organa i reprezentativnih objekata i Odsjekom za održavanje higijene neophodne za funkcionisanje i rad državnih organa.

Tokom 2021. godine uspješno su realizovane sve aktivnosti ovog Odsjeka.

6. Odsjek za održavanje higijene neophodne za funkcionisanje i rad državnih organa

U ovom Odsjeku obavljali su se svakodnevni poslovi koji se odnose na : održavanje higijene u objektima koje koriste organi državne uprave, održavanje higijene u reprezentativnim objektima (rezidencijama i gostinskim vilama sa pratećim sadržajem), vođenje evidencije o izdatim i utrošenim sredstvima za higijenu.

7. Odsjek za pružanje usluga ugostiteljstva neophodnih za funkcionisanje državnih organa i reprezentativnih objekata

U ovom odsjeku, tokom 2021. godine obavljali su se poslovi koji se odnose na pružanje ugostiteljskih usluga prilikom pripreme održavanja svečanosti, službenih sastanaka i drugih prijema, poslovi koji se odnose na kvalitetno pružanje ugostiteljskih usluga u reprezentativnim objektima, obezbeđivanje adekvatnog asortimana hrane i pića u objektima koji su u nadležnosti Uprave (kuhinje, bifea i sl.) pružanje ugostiteljskih usluga za potrebe državnih organa, sačinjavanje periodični i mjesečni popisi zaliha hrane, pića i inventara, izrada cjenovnika usluga, kao i izdavanje protokolarnih poklona.

VI DETALJAN IZVJEŠTAJ SLUŽBE ZA OPŠTE, PRAVNE I KADROVSKE POSLOVE

U toku 2021. godine usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave. Od ukupno sistematizovanih 774 radna mjesta, u stalnom radnom odnosu je zaposleno 533 izvršioca. Tokom 2021. godine jedan dio službenika je raskinuo radni odnos u Upravu zbog prelaska u rad kod drugog državnog organa, dok je smanjenje broja stalno zapošljenih umanjeno po osnovu odlaska u starosnu penziju.

U ovoj Službi u toku 2021. godine izvršeno je spajanje opštih i kadrovskih poslove bivše Uprave za nekretnine i Uprave za imovinu. Objedinjene Službe su izvršile kompletiranje personalne dokumentacije. Ažurirani su podaci u CKE-i.

Tokom 2021. godine donešena su rasporedna rješenja kao i rješenja o zaradi shodno usvojenom Pravilniku.

Za potrebe drugih službi pripremani su i izdavani podaci iz personalne evidencije.

VII DETALJAN IZVJEŠTAJ SLUŽBE ZA FINANSIJSKE, RAČUNOVODSTVO I POSLOVE JAVNIH NABAVKI

U službi su se vodili poslovi podizanja avansa i vođenja blagajne, vođenja zaliha robe, materijalno poslovanje, analitika kupaca i dobavljača, priprema izvještaja za obračun zarada, organizovanja popisa u organu, planiranje i priprema budžeta, praćenje i kontrola finansijske realizacije ugovora zaključenih u postupcima javnih nabavki, obrada i dostava statističkih podataka, vođenje poslovnih knjiga, obrada zahtjeva za budžetsku potrošnju i isplatu(sve isplate preko državnog trezora i računa kod poslovnih banaka), ovjeravanje zahtjeva za plaćanje, kontrolu finansijsko materijalne dokumentacije(trebovanje), evidenciju o ulazu i izlazu robe i druge poslove.

S tim u vezi, obavljali su se redovni poslovi ukupnih obračuna mjesečnih zaduženje hrane, pića i hemijskih sredstava za objekte, unošenje faktura, evidencija i plaćanje po svim budžetskim pozicijama u instituciji, evidencija i plaćanje po budžetskim pozicijama koje su namijenjene za objedinjene javne nabavke za 40 državnih institucija, evidencija osnovnih sredstava, analitika glavne knjige, stambena analitika(prihodi po osnovu otkupa stanova i stambenih kredita), materijalno knjigovodstvo, obračun zarada zaposlenih, obrada računa iz bifea, poslovi komercijale(trebovanje, ulaz robe, izlaz robe, popis) i drugi poslovi iz nadležnosti.

U toku 2021. godine Uprava za katastar i državnu imovinu realizovala je plaćanja u ukupnom iznosu od 36.067.182,70 eura. Od navedenog iznosa, sa aktivnosti objedinjenih javnih nabavki za državne

institucije izvršeno je plaćanje u iznosu od 10.234.373,95 eura dok je preostali iznos od 25.832.808,75 eura realizovan sa aktivnosti Uprave za katastar i državnu imovinu.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore", broj 074/19) od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine, Uprava za katastar i državnu imovinu je raspisala otvorene postupke javne nabavke, pregovaračke postupke bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje i jednostavne nabavke, za nabavku roba, usluga i radova za potrebe Uprava za katastar i državnu imovinu i centralizovane javne nabavke, od kojih je:

	Broj	Ugovorene vrijednosti	Napomena
Realizovanih otvorenih postupaka javnih nabavki	9	2.279.018,46€	
Realizovanih jednostavnih nabavki	29	424.547,89€	
Pokrenuti postupci jednostavni nabavki u 2021 godini za koje su Ugovori zaključeni u 2022 godini	2		
Poništeni postupci jednostavnih nabavki	8		
Realizovanih pregovaračkih postupaka javne nabavke bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje (centralizovane javne nabavke)	5	2.629.082,55€	Centralizovana nabavka i isporuka energenata za službena vozila i službena plovila za potrebe Uprave policije po partijama Partija II – je poništena
Realizovanih otvorenih postupaka javnih nabavki (centralizovane javne nabavke)	4	3.846.154,44€	Nabavka kompjuterske opreme i uređaja Partija -I,II,III, IX i X – poništene. Nabavka putničkih vozila za potrebe Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Uprave za izvršenje krivičnih sankcija Partija IV i V - obustavljena
Pokrenutih otvorenih postupaka u 2021. godini za koje su Ugovori potpisani u 2022. godini (centralizovane javne nabavke)	3		Usluge osiguranja imovine za potrebe državnih organa po partijama- Partija V- poništena Partija VI - poništena
Poništeni otvoreni postupak javnih nabavki (centralizovane javne nabavke)	1		
Realizovanih jednostavnih nabavki (centralizovane javne nabavke)	5	69.793,35€	
Pokrenute jednostavne nabavke u 2021. godini za koje su Ugovori potpisani u 2022. godini (Centralizovane javne nabavke)	1		

Na osnovu okvirnih sporazuma zaključenih u 2020. godini Uprava za katastar i držanu imovinu je sprovela zakonsku proceduru za 11 postupaka javnih nabavki za nabavku roba i usluga i za iste zaključila ugovore za 2021. godinu.

VIII OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE

Cilj Uprave za katastar i državnu imovinu je dnevno ažurni katastar nepokretnosti, uspostavljanje registra evidencije državne imovine, unapređenje postupaka zaštite državne imovine, pravilno i svrsishodno korišćenje državne imovine, koje je moguće uspješno izvesti samo sa sposobnim i stručnim kadrovima geodetske, pravne, ekonomske, inženjerske i informatičke struke, uz dobru zakonsku regulativu koja prati ove oblasti. Tokom izvještajnog perioda pratili su nas problemi kadrovske prirode. Pored svih tih kadrovskih problema uspjeli smo da pored kvaniteta ostvarimo i kvalitet u radu.

Da bi Uprava mogla blagovremeno odgovoriti svim zahtjevima pravnih i fizičkih lica potrebno je stvoriti određene uslove, i to:

1. Rješavanje kadrovskih problema,
2. Popunu radnih mjesta u 2022. godini
3. Povećanje ličnih primanja službenicima Uprave, kako bismo zaustavili procese odliva kadrova
4. Pokretanje procedure Izmjena i dopuna Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti i Zakona o državnoj imovini

Zaključujemo da smo u 2021. godini uz dobru organizaciji i maksimalno angažovanje svih kadrovskih kapaciteta ostvarili smo zavidne rezultate.

Katastarska evidencija predstavlja otvorenu bazu podataka, odgovornost svih koji participiraju u trošenju prvog državnog atributa Crne Gore - njenu teritoriju, dobrom organizacijom, uz angažovanje nedostajućih kadrova, Uprava može da garantuje kvalitet svih podataka, uz poštovanje zakonskih propisa.

Uspostavljanjem registra evidencije državne imovine, zaštite i pravilnog korišćenja, Uprava bi u narednom periodu stvorila uslove da raspolaže sa podacima od značaja kako bi obezbijedila smještajne kapacitete za potrebe rada državnih organa i time u budućem periodu izvršila uštedu finansijskih sredstava za zakup poslovnih prostora, a najbolji pokazatelj je velika ušteda finansijskih sredstava za zakupe u 2021. godini.

IX IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA STATISTIKU

Nadležnosti za vršenje poslova Uprave za statistiku utvrđene su Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12, 47/19), ali i članom 24 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Kao glavni nosilac i koordinator sistema zvanične statistike, Uprava za statistiku je u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike donijela sljedeća strateška dokumenta:

- Strategiju razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine ("Sl. list Crne Gore", br. 54/19);
- Program zvanične statistike 2019 - 2023. godine ("Sl. list Crne Gore", br. 07/19) i
- Godišnji plan zvanične statistike za 2021. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 07/21).

Shodno zakonskim odredbama na godišnjem nivou Uprava za statistiku u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike priprema sljedeće izvještaje:

- Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2021. godinu i
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023.godine.

Zadatak zvanične statistike je da obezbjeđuje kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima. Iz ovih razloga razvojni pravci i ciljevi statističkog sistema Crne Gore usklađuju se sa zahtjevima Evropske unije i sa evropskom praksom.

REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2021. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, Uprava za statistiku Crne Gore je predviđela usvajanje dva dokumenta i to: (i) predlog *Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova* i (ii) *Godišnji plan zvanične statistike za 2022. godinu*. Oba navedena dokumenta usvojena su u IV kvartalu 2021. godine na sjednicama Vlade Crne Gore.

Shodno navedenom, procenat realizovanih obaveza Uprave za statistiku je 100% iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2021.godinu.

Shodno navedenom, procenat realizovanih obaveza Uprave za statistiku je 100% iz Programa rada Vlade CG za 2021. godinu.

REALIZOVANE OBAVEZA PO PROGRAMU PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI ZA 2021. GODINU

Shodno obavezama po Programu pristupanja Crne Gore, Evropskoj uniji za 2021. godinu, planirane su sljedeće obaveze:

- predlog Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova i
- Godišnji plan zvanične statistike za 2022. godinu.

Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova, uređuju se pravila za pripremu, organizaciju i sprovođenje Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.

Donošenjem Godišnjeg plan zvanične statistike za 2022. godinu definiše se okvir proizvodnje aktivnosti zvanične statistike na godišnjem nivou, koji obezbjeđuje praćenje mjerenja rezultata aktivnosti o ekonomskim, demografskim i društvenim pojavama, kao i pojavama iz oblasti životne sredine Crne Gore.

STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA UPRAVE ZA STATISTIKU U 2021. GODINI

Postupanje Uprave za statistiku u upravnim stvarima u periodu od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine osim primjene Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17) karakteriše i postupanje po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list Crne Gore“, br.44/12,30/17).

Primjenom ovih zakona Uprava za statistiku je postupala po podnijetim zahtjevima. U gore citiranom periodu primljeno je (38) trideset osam zahtjeva, koji su riješeni u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama i (49) četrdeset devet zahtjeva za izdavanje uvjerenja/potvrda o podacima o kojima se vodi službena evidencija, u skladu sa Zakonom o upravnom postupku.

U ovom periodu, povodom donijetih akata podnijete su (4) četiri žalbe u vezi primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Nijesu zaključivani upravni ugovori.

Kadrovska služba je shodno Zakonu o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list Crne Gore“, br.02/18,34/19,08/21), u decembru 2021. godine izvršila javno oglašavanje za dva radna mjesta iz kategorije ekspertske kadra i to - samostalni savjetnik III i viši savjetnik III u Sektoru makroekonomske statistike, nacionalnih računa i cijena.

U okviru Kalendara obuke za realizaciju opšteg programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika, koje priprema i realizuje Uprava za kadrove, obuku je pohađalo 10 službenika.

U daljem periodu, Uprava za statistiku nastaviće svoj blagovremeni i ažurni rad, usmjeravati prema postupanju, u svim zahtjevima stranaka, koja se odnose na pitanja o zvaničnoj statistici, ali i drugim pitanjima o kojima vodi službenu evidenciju. U cilju poboljšanja kvaliteta svog rada, učestvovala je na obukama i radionicama, u vezi postupanja o upravnim stvarima.

REALIZACIJA CILJEVA IZ PROGRAMA RADA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku u 2021. godini, u izvršenju strateških ciljeva definisanih Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godine¹⁶ („Sužbeni list Crne Gore“ br. 07/19) i Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine¹⁷ („Službeni list Crne Gore“, br. 54/19) u okviru opštih ciljeva, realizovala je sljedeće aktivnosti:

1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

- održana konstitutivna sjednica Savjeta statističkog sistema 03.12.2021. godine, kojeg čine predstavnici institucija koje najviše u svom radu koriste podatke zvanične statistike, čime je povećan značaj korisnika u radu Savjeta statističkog sistema;
- u skladu sa principima zvanične statistike Crne Gore, proizvođači zvanične statistike redovno i sistematski prate zadovoljstvo korisnika, tako da je Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema realizovana dva *Istraživanja o zadovoljstvu korisnika* shodno dinamici sprovođenja (2017. godine i 2020. godine)¹⁸ i
- ostvarena je bilateralna saradnja sa zemljama članicama (Slovenijom i Finskom) u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima.

¹⁶ Program zvanične statistike 2019 – 2023 godine (2019) Uprava za statistiku <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=10&pageid=10>

¹⁷ Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine (2019) Uprava za statistiku <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=7&pageid=7>

¹⁸ Istraživanja o zadovoljstvu korisnika <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1625&pageid=1625>

2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

- u skladu sa Kadrovskim planom pokrenut je postupak za raspisivanje javnog oglasa za dva službenička mjesta;
- jedan zaposleni Uprave za statistiku je uspješno završio Magistarski evropski program zvanične statistike u okviru aktivnosti – Promocija i podrška studentima Evropskog magistarskog programa zvanične statistike (EMOS) kroz saradnju sa akademskom zajednicom i učešćem u edukativnom programu zaposlenih iz ovog organa. Takođe, u okviru saradnje sa naučnom zajednicom održano je predavanje u oblasti makroekonomske statistike;
- u toku 2021. godine 251 predstavnik statističkog sistema Crne Gore učestvovao je na online seminarima, kursevima i sastancima u organizaciji EUROSTAT-a, GOPA, ICON Instituta, UNECE, Energy Community, FAO itd. U okviru projekta "Quality management" održane su 3 edukativne radionice u Upravi za statistiku, a 7 sa ekspertom u periodu od decembra 2020. godine do marta 2021. godine;
- održan edukativni trening u okviru Evropskog statističkog trening programa – ESTP "Webinar on Introduction to Big data on official statistics" i
- u cilju testiranja novih izvora i metoda kroz probna statistička istraživanja, u toku 2021. godine u *Godišnjem planu zvanične statistike* (na nivou statističkog sistema), uvedeno je 26 probnih istraživanja.

3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

- postignut veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, a koja dalje služe kao input za obračun makoekonomskih podataka u skladu sa ESA metodologijom;
- realizacijom statističkih istraživanja ostvarena je dostupnost rezultata zvanične statistike za 58 Sustainable Development Goals (SDG) indikatora ili 80% indikatora na evropskom nivou, u okviru nadležnosti Uprave za statistiku. SDG indikatora dostupni su na zvaničnoj web stranici EUROSTAT-a <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>. Dostupnost raspoloživih rezultata zvanične statistike u nadležnosti Uprave za statistiku je na nivou od 60% shodno Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine (NSOR);
- u toku 2021. godine realizovano je 200 ili 95% statističkih istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2021. godinu;
- postignuta je veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i sociodemografskih podataka Crne Gore, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda – MMF sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS). Dostupno je 15 indikatora iz preporučene serije na zvaničnoj web stranici Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka <https://dsbb.imf.org/egdds/country/MNE/category>. U toku 2021. godine Centralna banka Crne Gore je objavila indikator finansijske stabilnosti, čime je unapređen prikaz dopunske serije e –GDDS indikatora i
- Uprava za statistiku kao član Radne grupe za Modernizaciju statističkih sistema i Upravljačkog tijela za SDG na nivou UN-a, učestvovala je na radionici Modernisation of Official Statistics HLG – MOS, 15 -16 novembar 2021. godine čime je ostvarila mogućnost da učestvuje u kreiranju novih i inovativnih rješenja za unaprijeđenje sistema zvanične statistike.

4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

- u cilju edukacije zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka, zaposleni su u okvirima Evropskog statističkog sistema (ESS) prisustvovali sastancima i obukama definisanim MC listom za 2021. godinu za zemlje kandidate;
  - u toku izvještajnog perioda analizirane su administrativne baze podataka, imaoca administrativnih izvora u cilju promjene u statističke svrhe i
  - u toku 2021. godine u Godišnjem planu zvanične statistike, ukupno je uvedeno 26 probnih istraživanja.
- 5. Dalja implementacija principa kvaliteta zvanične statistike**
- u cilju unapređenja nivoa usklađenosti sa standardima kvaliteta u oblasti zvanične statistike definisan je *Upitnik za samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore*, koji je testiran na dva statistička istraživanja: *Saobraćaj putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma i Anketi o radnoj snazi*;
  - pripreman je Akcioni plan sa pratećim strateškim i implementacionim dokumentima u cilju implementacije Generičkog modela statističkog poslovnog procesa (GSBPM), uz podršku projekta IPA 2017 6.1. "Quality management"
  - u toku izvještajne godine definisana su: strateška dokumenta, pripremljen *Priručnik za uvođenje samoprocjene statističke proizvodnje*, testiran *Upitnik za samoprocjenu statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore*, izvršena revizija *Vodiča za izvještaj o kvalitetu za korisnike* u skladu sa preporukama ESS i definisana matrica GSBPM modela u excel fajlu.
- 6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike**
- primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja;
  - implementacija SDMX – RI alata za kreiranje SDMX fajlova, koji se putem EDAMIS web portal šalju EUROSTAT-u i
  - smanjeno opterećenje izvještajnih jedinica, prvenstveno u istraživanjima gdje su izvještajne jedinice preduzeća i gazdinstva. Unapređenjem Statistical Analysis Software (SAS) procedure za koordinaciju uzorka, radilo se na prostornoj i vremenskoj koordinaciji uzoraka u domaćinstvima, čime se postiglo smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica u domaćinstvima.

REALIZACIJA POSLOVA I ZADATAKA IZ DJELOKRUGA RADA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku u sprovođenju i izvršavanju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2021. godine, realizovala je 158 statističkih istraživanja od planiranih 163, koja su u njenoj nadležnosti.

Sinteza ključnih poslova i zadataka u kojima je ostvaren napredak po oblastima su:

Makroekonomska statistika, nacionalni računi i cijene

- dalja harmonizacija statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanje zahtjeva koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika;
- objavljivanje rezultata godišnjeg *Bruto nacionalnog dohotka* za 2020. godinu;
- objavljivanje konačnih rezultata godišnjeg *Bruto domaćeg proizvoda* za 2020. godinu po proizvodnoj i potrošnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama, prema Nace Rev. 2 klasifikaciji djelatnosti, u skladu sa ESA 2010 metodologijom;

- objavljivanje konačnih podataka kvartalnog *Bruto domaćeg proizvoda* za 2020. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom po potrošnom principu, kao i preliminarnih podataka za I-III kvartal 2021. godine;
- objavljivanje sezonski prilagođenih podataka kvartalnog *Bruto domaćeg proizvoda* u tekućim cijenama, po potrošnim kategorijama, od I kvartala 2006. godine;
- objavljivanje rezultata kvartalnog *Bruto domaćeg proizvoda* u prosječnim cijenama 2010. godine, po potrošnim kategorijama, od I kvartala 2007. godine;
- objavljivanje rezultata obračuna kvartalnog BDP-a po proizvodnom pristupu na nivou A10 sektora djelatnosti za vremensku seriju od I kvartala 2010 – III kvartala 2021 godine;
- proizvodnja godišnjih podataka *Lične potrošnje* po COICOP-u u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima;
- proizvodnja godišnjih podataka *Bruto domaćeg proizvoda* u lančanim mjerama obima za vremensku seriju 2006 - 2020. godina;
- kontinuirani rad na formiranju elemenata potrebnih za obračun *Bruto domaćeg proizvoda* po prihodnoj metodi, prilagođavanjem podataka o zaradama zaposlenih u skladu sa konceptom nacionalnih računa;
- priprema podataka *Bruto investicija u osnovna sredstva* dezagregiranih po vrstama osnovnih sredstava u skladu sa ESA 2010 metodologijom i programom za transmisiju podataka, kao i podataka *Lične potrošnje* domaćinstava dezagregiranih po trajnosti dobara, za vremensku seriju 2006 - 2020. godine, u tekućim i stalnim cijenama kao i prosječnim cijenama 2010. godine;
- priprema kvartalnih podataka *Bruto investicija u osnovna sredstva* dezagregiranih po vrstama osnovnih sredstava u skladu sa ESA 2010 metodologijom i programom za transmisiju podataka, u tekućim i stalnim cijenama, za vremensku seriju I kvartala 2010 - III kvartala 2021.godine;
- modernizacija u dijelu slanja podataka EUROSTAT-u, kroz unaprijeđenu platformu SDMX alata preporučenih od strane EUROSTAT-a, čime je obezbijeđeno slanje podataka nacionalnih računa bez upotrebe SDMX konvertora;
- ažuriranje dokumenta Opis izvora i metoda za obračun bruto nacionalnog dohotka (GNI inventory);
- kontinuitet u realizaciji aktivnosti visoko usklađenog projekta Pariteta kupovne moći i usklađivanje *Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena* sa međunarodnim standardima
- kontinuiran rad na unapređenju statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema fakturnoj vrijednosti (TIC), predstavlja značajan iskorak u pogledu usklađivanja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene sa međunarodnim standardima.

Poljoprivreda, ribarstvo, poslovna statistika, životna sredina i šumarstvo

- unaprijeđena je metoda prikupljanja podataka u oblasti statistike biljne proizvodnje sa metoda PAPI (Paper and Pencil Interviewing) na CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing);
- usklađivanje statistike kratkoročnih indikatora sa Regulativom (EU) 2019/2152 Framework regulation integrating business statistics - FRIBS);
- kalendarsko i sezonsko prilagođavanje serija podataka kratkoročnih indikatora;
- izmjena metoda istraživanja sa uzoračkog na administrativni izvor, kod istraživanja *Indeks prometa u trgovini na malo*, čime je smanjeno opterećenje privrednih subjekata u dostavljanju podataka, kao i troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike;
- kontinuirani rad na poboljšanju kvaliteta procesa statističke proizvodnje u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike. Napredak je vidljiv kroz ažuriranje informacija u bazama

referentnih metapodataka i Izvještaja o kvalitetu koji su dostupni na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku i

- u statistiku saobraćaja (statističko istraživanje Teretni drumski saobraćaj) unaprijeđena je metoda prikupljanja podataka, u potpunosti se prešlo sa metoda PAPI (Paper and Pencil Interviewing) na CAPI metod (Computer Assisted Personal Interviewing).

Socijalna statistika i demografija

- kontinuitet u realizaciji aktivnosti oko mapiranja nacionalnih krivičnih djela prema Međunarodnoj klasifikaciji kriminala u statističke svrhe (ICCS);
- mišljenje Evropske komisije na nacrt Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova;
- usvajanje *Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova* od strane Vlade Crne Gore;
- kontinuirano slanje podataka EUROSTAT-u o smrti lica na nedjeljnom nivou koji su pripremljeni na zahtjev EUROSTAT-a, a usljed pandemije COVID-19;
- realizacija terenskog rada glavnog *Istraživanja o uslovima života i bezbjednosti žena* (Gender base violence - GBV);
- započeto dostavljanje kvartalnih podataka iz oblasti nelegalnih migracija (EIL);
- izvršena je revizija podataka kod statističkog Istraživanja o zaposlenima iz administrativnih izvora;
- nastavljenu saradnju sa drugim institucijama i analizu korišćenja njihovih baza podataka u statističke svrhe (Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Uprava prihoda i carina);
- sprovedeno prikupljanje podataka za potrebe Istraživanja o troškovima rada za referentnu 2020. godinu;
- realizaciju probnog istraživanja Ankete o radnoj snazi, shodno novim regulativama EUROSTAT-a.

Međunarodni projekti i saradnja

- povećanje broja zvaničnih podataka proizvedenih u skladu sa međunarodnim standardima i metodologijama koje su razvijene implementacijom projekata u saradnji sa međunarodnim partnerima, posebno EU zajednicom kroz IPA fondove, kao i drugih UN institucija: UNDP, UNICEF, UNECE, UNODC, MMF, OECD, Svjetska banka, ILO i druge organizacije;
- misija EUROSTAT-a na temu EDP i GFS statistike, sa predstavnicima Ministarstva finansije i socijalnog staranja i Uprave za statistiku sa ciljem definisanja daljih koraka u ovim oblastima koje, se smatraju ključnim za zatvaranje Poglavlja 18. i 17. U toku misije definisani su dalji koraci u unapređenju pomenutih statistika, a samim tim i unapređenju procesa evropskih integracija u oblasti zvanične statistike;
- definisanje novog sastava pregovaračke grupe za Poglavlje 18, ali i imenovanje predstavnika Uprave za statistiku u drugim pregovaračkim poglavljima i
- napredak u okviru procesa evropskih integracija, koji je notiran u *Izvještaju Evropske komisije za 2021. godinu*, koji ukazuje da je ostvaren "određeni napredak" i umjerena spremnost za članstvo. Napredak u izvještaju je evidentiran u svim pojedinačnim oblastima, a predloženo je i nekoliko preporuka Evropske komisije, koje će usloviti dalji napredak u ovoj oblasti, a odnose se na:
  - nužnost povećanja ljudskih i finansijskih resursa Uprave za statistiku, kako bi se mogle ispuniti obaveze u procesu evropskih integracija, ali i zadržalo postojeće osoblje;
  - nužnost značajnijeg iskoraka u proizvodnji i dostavljanju GFS i EDP statistike
  - potrebe obezbjeđivanja adekvatnih resursa za sprovođenje Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova, u skladu sa EU preporukama.

PREGLED MJERA I AKTIVNOSTI PREDUZETIH ZA IZVRŠAVANJE POSTAVLJENIH CILJEVA

Mjere i aktivnosti za razvoj postavljenih ciljeva odnosno razvoj zvaničnog statističkog sistema Crne Gore su:

- povećati međuinstitucionalnu saradnju svih proizvođača zvanične statistike u cilju usaglašavanja i inoviranja zvanične statistike sa međunarodnim standardima i preporukama;
- nastaviti sa uspostavljanjem stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvojem partnerstva u cilju razvijanja statističke zajednice;
- nastaviti inoviranje procesa proizvodnje zvanične statistike, uvođenjem nove tehnologije i novih izvora podataka u skladu sa potrebama savremenog društva;
- povećati saradnju sa rukovaocima administrativnih izvora podataka, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike i opterećenost privrednih subjekata i građana;
- nastaviti proces unapređenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje, već i u upravljanju procesima, primjenom Generičkog modela statističkog poslovnog procesa – GSBPM;
- investiranje u IT infrastrukturu, koja se odnosi na prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka, a sve u cilju razvoja integrisanog IT sistema;
- nastaviti aktivnosti na izradi diseminacione baze podataka;
- nastaviti aktivnosti na definisanju Strategije diseminacije i Politike diseminacije i
- nastaviti aktivnosti na razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.

PRIKAZ IZVRŠAVANJA ZAKONA I DRUGIH PROPISA

Uprava za statistiku je pored obaveza definisanih Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji ispunila sljedeće zakonske obaveze:

- objavila ***Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2022. godinu*** na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku www.monstat.org;
- pripremila shodno ***Zakonu o sprečavanju korupcije*** ("Sl. list CG", br. 53/2014 i 42/2017) u aprilu 2021. godine - *Izveštaj o sprovođenju Plana integriteta za 2020. godinu*. Takođe, Agenciji za sprečavanje korupcije, kao nadležnom organu dostavljena su dokumenta, kao sredstvo verifikacije za svaki pojedinačni indikator, a povodom izvještavanja o Metodologiji za procjenu primjene antikorupcijskih mjera;
- shodno ***Zakonu o javnim nabavkama*** ("Sl. list Crne Gore", br.74/19) u toku 2021. godine, u okviru postupaka centralizovanih javnih nabavki, sprovedeno je pet otvorenih postupaka, od kojih su poništena dva (u okviru jednog, poništene su patije I, II i III), realizovana su tri postupka (u okviru jednog zaključeni su ugovori za partije IV, V i VI), u toku je postupak za kancelarijski materijal, a postupak za mobilnu i fiksnu telefoniju nije sproveden. Takođe, sprovedena su četiri postupka jednostavne nabavke za koje su zaključeni ugovori.

PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U STATISTIČKOJ OBLASTI

Predlog mjera za unapređenje stanja u statističkoj oblasti odnosi će se na značajno veća ulaganja u zvaničnu statistiku i to:

- **rješavanje problema poslovnog prostora** za potrebe Uprave za statistiku (nedovoljan i neadekvatan poslovni prostor, onemogućava primjenu svih standarda Kodeksa prakse evropske statistike, prije svega principa statističke povjerljivosti i principa adekvatnosti resursa. Takođe, rješavanje problema poslovnog prostora je bila preporuka i Evropske komisije u izvještajima o napretku, posebno iz razloga što ovaj organ u svom radu koristi individualne, lične i povjerljive podatke;
- **povećanje broja zaposlenih** – trenutan broj zaposlenih u Upravi za statistiku je 95, a shodno Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Uprave za statistiku ima 169 radnih mjesta;
- **uvođenje savremenih IT rešenja u svim fazama statističkog procesa** predstavlja neophodnost, u vremenu brzog informacionog napretka, kako bi se povećala brzina i kvalitet u prikupljanju podatka, iskoristili novi raspoloživi izvori podataka i pratila nova vizija razvoja zvanične statistike „Big Data“. Stoga, potrebno je izvršiti nabavku savremenih licenciranih softverskih paketa za obradu i skladištenje podataka, kao i drugu opremu koja je neophodna za osavremenjavanje postojećeg procesa.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Zakonom o budžetu za 2021. godinu ukupni odobreni budžet Uprave za statistiku iznosio je 5,485,958.81€. Postupajući po zahtjevu Ministarstva finansija i socijalnog staranja, a u vezi procjene neutrošenih sredstava za tekuću 2021. godinu, a samim tim i preusmjeravanjem istih iznosa, ukupan odobreni budžet Uprave za statistiku se shodno navedenom umanjio za iznos procijenjenih neutrošenih sredstava.

U vezi sa navedenim, ukupna odobrena - planirana sredstva Uprave za statistiku iz Opštih Prihoda, na kraju 2021. godine, iznosila su 4.551.809,83€,

Ukupna realizovana budžetska sredstva iznosila su 1.377.106, 08€, što predstavlja 30,25% od ukupnih odobrenih sredstava. Ovaj procenat realizacije planiranog budžeta iz Opštih prihoda za 2021. godinu rezultat je neizvršenja aktivnosti Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova. Ukupna odobrena sredstva za 2021. godinu iz IPA sredstava i ostalih donacija iznosila su 404.148,98€. Realizovano je 326.254,59 €, što predstavlja 80,73% od ukupnih odobrenih sredstava.

U Upravi za statistiku, tokom 2021. godine sprovedene su 2 eksterne revizije i to: revizija završnog računa budžeta za 2020. godinu u okviru Završnog računa budžeta Crne Gore za 2020. godinu i revizija finansijskih tokova IPA 2017 višekorisničkog programa, koji se implementira u vidu Grant ugovora.

U okviru revizije Završnog računa budžeta za 2020. godinu, Državna revizorska institucija je u 2021. godini sprovela finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti isplate ugovora o djelu u 2020. godini. Takođe, u okviru iste revizije Završnog računa budžeta, izvršena je kontrola odnosno traženi podaci o izvršenim plaćanjima i kartonima deponovanih potpisa, za račune koji se koriste za plaćanja prema inostranstvu. Preporuka u vezi sa navedenom revizijom nije bilo.

U okviru revizije finansijskih tokova IPA 2017 višekorisničkog programa navedena je jedina zabilješka i to da Uprava za statistiku za sada nema sistem dvojnog knjigovodstva, što se može tretirati kao preporuka za naredni period, što znači da bi Uprava za statistiku trebala uvesti ovaj sistem u cilju čuvanja tačnih i preciznih podataka o finansijskim tokovima.

X IZVJEŠTAJ O RADU ZAVODA ZA SOCIJALNU I DJEČJU ZAŠTITU

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je organ državne uprave, čija djelatnost je utvrđena članom 121 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Sl.list CG“ br.27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17, 50/17, 59/21, 145/21) i članom 25 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl.list CG“ br. 118/20, 121/20, 1/21, 2/21, 29/21, 34/21, 41/21, 85/21, 11/22).

Zavod vrši poslove koji se odnose na: savjetodavne, istraživačke i stručne poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite; praćenje kvaliteta stručnog rada i usluga u ustanovama socijalne i dječje zaštite; pružanje stručne supervizijske podrške radi unaprjeđenja stručnog rada i usluga socijalne i dječje zaštite; obavljanje poslova licenciranja stručnih radnika i izdavanje licence za rad u skladu sa zakonom kojim se uređuje socijalna i dječja zaštita; obavljanje stručnih i organizacionih poslova u postupku akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga kojim se obezbjeđuje stručno usavršavanje stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga; donošenje Etičkog kodeksa za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite; istraživanje socijalnih pojava i problema, djelatnosti i efekata socijalne i dječje zaštite, izradu analiza i izvještaja i predlaganje mjera za unaprjeđenje u oblasti socijalne i dječje zaštite; razvijanje sistema kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti, koordiniranje razvoja standarda usluga i predlaganje organu državne uprave nadležnom za poslove socijalnog staranja unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih standarda; učestvovanje u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa koji se odnose na razvoj djelatnosti socijalne i dječje zaštite; organizovanje stručnog usavršavanja stručnih radnika i stručnih saradnika; sačinjavanje i publikovanje monografije, časopisa i zbornika radova, stručnih priručnika, vodiča, informatora, studije i primjera dobre prakse; informisanje stručne i šire javnosti o spovođenju socijalne i dječje zaštite, ukazivanje na potrebe i probleme korisnika, a posebno korisnika iz osjetljivih društvenih grupa; kao i druge poslove u skladu sa navedenim zakonom i uredbom.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji br. 01-222 od 15.03.2021. godine, utvrđena je organizacija Zavoda prema kojoj su poslovi organizovani u okviru dva odjeljenja i jedne službe: Odjeljenje za razvoj i stručnu podršku, Odjeljenje za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika i Služba za opšte poslove i finansije.

I Odjeljenje za razvoj i stručnu podršku

Programski ciljevi za 2021. godinu:

1. Unaprijeđen sistem zaštite vulnerabilnih grupa kao rezultat istraživanja socijalnih pojava i problema;
2. Unaprijeđen stručni rad i sistem pružanja usluga kroz razvijanje sistema supervizijske podrške;
3. Unaprijeđen sistem socijalne i dječje zaštite kroz učešće Zavoda u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa.

Programski ciljevi i zadaci koji iz njih proizilaze definisani su na osnovu analize potreba, kao i na osnovu zadataka definisanih relevantnim strateškim dokumentima, a u skladu sa nadležnostima Zavoda.

U cilju unaprjeđenja sistema zaštite vulnerabilnih grupa, tokom 2021. godine realizovana su istraživanja koja se odnose na kvalitet pružanja usluga socijalne zaštite, kao i na procedure u postupcima zaštite korisnika. Zavod je kontinuirano sprovodio aktivnosti usmjerene na razvoj supervizijske podrške i to kroz organizovanje sastanaka, učešće na konferencijama slučaja i kroz pružanje supervizijske podrške.

Programski cilj 1: Unaprijeđen sistem zaštite vulnerabilnih grupa kao rezultat istraživanja socijalnih pojava i problema:

- Analiza o potrebama za izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti je prepoznata *Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine* u okviru cilja 1 koji se odnosi na unapređenje normativnog okvira u sistemu socijalne i dječje zaštite. Izrađena je na osnovu stavova relevantnih aktera sistema socijalne i dječje zaštite prvenstveno centara za socijalni rad, ustanova socijalne i dječje zaštite, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, Ministarstva finansija i socijalnog staranja, civilnog sektora, Odjeljenja za inspekcijski nadzor, UNICEF-a, UNDP-a. Analiza je nastala iz potrebe da se mapiraju dosadašnja iskustva svih aktera sistema socijalne i dječje zaštite u primjeni Zakona, kao i da se identifikuju glavne prepreke u direktnom radu sa korisnicima sistema u ostvarivanju njihovih prava i zadovoljenju potreba. Osnovna svrha dokumenta je da pruži podršku unapređenju sistema socijalne i dječje zaštite Crne Gore i unapređenju kvaliteta pružanja usluga kroz pregled i analizu dokumenata o socijalnoj i dječjoj zaštiti i primjene aktuelnog strateškog i zakonodavnog okvira, prikaz i analizu nalaza sa održanih konsultacija sa relevantnim akterima socijalne i dječje zaštite, kako bi se na osnovu različitih gledišta o aktuelnom stanju i procjeni potreba utvrdili ključni izazovi u primjeni zakona i stvorio osnov za koncipiranje izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.
- Istraživanje o potrebi za razvojem i standardizacijom novih usluga socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori sprovedeno je u okviru projekta *Jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori*, koji finansira EU. Istraživanje je sprovedeno kao podrška Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu i Ministarstvu finansija i socijalnog staranja za realizaciju strateških zadataka određenih između ostalog *Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018 do 2022. godine*. Ciljevi istraživanja su bili:
  1. Utvrđivanje stavova ključnih aktera u vezi sa važnim aspektima reforme sistema socijalne i dječje zaštite, sa posebnim naglaskom na uslugama;
  2. Obezbjedivanje liste potencijalnih novih i inovativnih usluga socijalne i dječje zaštite: prema korisničkoj grupi; prema vrsti usluge; po funkciji; po pružaocu usluga; itd.;
  3. Uspostavljanje širokih prioriteta za usluge za različite ciljne grupe.
- Analiza sistema akreditacije programa obuke i licenciranja stručnih radnika u socijalnoj i dječjoj zaštiti je prepoznata *Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine*. Fokus analize je na savremenom konceptu kompetencija za obavljanje posla, koje obuhvataju znanje, vještine i stavove. U cilju razvoja modernog, efikasnog i efektivnog sistema socijalne i dječje zaštite, usaglašenog sa evropskim standarima kvaliteta u pružanju usluga i razvoju kompetencija zaposlenih, iako je napredak vidan i prepoznatljiv, neophodan je dalji rad na razvoju institucionalnog okvira akreditacije i licenciranja. Analiza je urađena na osnovu desk analize nacionalnih i međunarodnih propisa i obavljenih konsultacija i intervju sa užim krugom stručnjaka koji se bave poslovima akreditacije i licenciranja. Ovakav metod analize ima svojih ograničenja ali i prednosti, a preduzete su mjere za kontrolu ograničenja.
- Analiza stručnih poslova u oblasti socijalne i dječje zaštite je prepoznata *Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine* u okviru cilja 1 koji se odnosi na unapređenje normativnog okvira u sistemu socijalne i dječje zaštite. Analiza ima za cilj da evaluiira primjenu Pravilnika o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti iz perspektive zaposlenih koji neposredno rade sa korisnicima.
- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u okviru svojih redovnih aktivnosti, definisanih članom 121 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i članom 47 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, pratio kretanje broja korisnika koji su ostvarivali osnovna prava iz materijalnih davanja tokom 2020. godine. Prema pokazateljima dosadašnjih izvještaja, istraživanja i analiza korisnici obuhvaćeni

osnovnim pravima iz materijalnih davanja čine najbrojniju korisničku grupu u sistemu socijalne i dječje zaštite.

- Zavod je redovno prikupljao podatke o nasilju u porodici i nasilju nad ženama i djecom od centara za socijalni rad, disagregirane po polu, uzrastu, vrstama nasilja itd.
- Za potrebe TransMonEE baze podataka Zavod je prikupio podatke od centara za socijalni rad za 2019. i 2020. godinu, koji se odnose na djecu i mlade u formalnoj institucionalnoj zaštiti, djecu i mlade na porodičnom smještaju hraniteljstvu, i to posebno za djecu/mlade smještene u nesrodničke i srodničke hraniteljske porodice, kao i djecu smještenu u porodice staratelja bez nadoknade; usvojenu djecu; djecu žrtve nasilja; djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju i/ili invaliditetom koja koriste prava iz materijalnih davanja (lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć). Podaci o djeci u formalno institucionalnoj zaštiti, kao i djeci u hraniteljskim i starateljskim porodicama obuhvataju presjek stanja na kraju posmatranih godina, kao i ulazak i izlazak djece tokom posmatranih godina za svaki od navedenih aranžmana zbrinjavanja. Isti set podataka posebno je analiziran za djecu sa invaliditetom.
- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je uz podršku UNICEF-a realizovao Analizu potreba i mogućnosti za uspostavljanje usluga podrške u zajednici za biološke porodice u cilju prevencije izdvajanja djeteta iz porodice. Analiza je prepoznata Strategijom za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023. Izvještaj predstavlja analizu potreba porodica u Crnoj Gori sa fokusom na porodice u riziku, posebno one kod kojih postoji rizik od smještanja njihovog djeteta (djece) u neki od vidova alternativnog staranja. Ovo prati mapiranje postojećih usluga u zajednici koje su usmjerene na porodicu i podršku roditeljima, kao i utvrđivanje nepodudaranja između potreba i dostupnih usluga i programa. Izvještaj se završava identifikacijom nivoa potreba i definisanjem praga za pružanje usluga.
- Zavod je realizovao Analizu opravdanosti pružanja usluge porodični saradnik. Za potrebe izrade formirana je radna grupa, izrađena metodologija analize, prikupljeni primarni i sekundarni kvantitativni podaci o pružanju i korišćenju za period 2016 – 2021. godine i izvršeno kvalitativno istraživanje sa fokusom na korisnike ove usluge. Analiza je pokazala izražene potrebe za postojanjem ovakve usluge koja uključuje porodice iz posebno osjetljivih grupa, te neophodnost da se obezbijedi stabilno finansiranje usluge iz budžeta.
- Izvještaj o radu ustanova za smještaj odraslih lica sa invaliditetom i starih lica u Crnoj Gori za 2020. godinu obuhvata podatke iz ustanova JU Dom starih „Grabovac“ Risan, JU Dom starih „Bijelo Polje“, JU Dom starih „Pljevlja“ i DOO Dom starih „Duga“ Danilovgrad. Izvještaj sadrži osnovne podatke o ustanovama koje pružaju uslugu smještaja odraslim licima sa invaliditetom i starim licima, kao i prikaz ljudskih resursa u ustanovama. Cilj izvještaja je prikaz stanja o ustanovama i servisima socijalne zaštite u Crnoj Gori kao i ispunjenost uslova, normativa i standarda propisanih Pravilnikom o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica („Službeni list Crne Gore“, br. 065/19), kao i Strategiji razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine.
- Izvještaj o radu dnevnih centara (boravaka) za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju u Crnoj Gori realizovan je za 2020. godinu. Predmet ovog izvještaja je rad 17 dnevnih centara u Crnoj Gori. Prikazano je nekoliko aspekata funkcionisanja dnevnih centara: broj, status i profil zaposlenih (stručnih radnika, stručnih saradnika i saradnika), broj korisnika kojima zaposleni pružaju usluge, kapacitet dnevnih centara, aktivnosti koje su u nadležnosti dnevnih centara kao i faktore za unaprijeđenje ovih ustanova. Izvještaj sadrži i važne informacije koje mogu poslužiti sagledavanju ispunjenosti pojedinih standarda i normativa, kao i definisanju prioriteta u pogledu unaprijeđenja rada u dnevnim centrima.
- Istraživanje o potrebama stručnih radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite s posebnim akcentom na prava djece s invaliditetom i osoba s invaliditetom realizovano je u okviru projekta „Pristupačnim prevozom do promjena“, koji realizuje Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG) u partnerstvu sa Glavnim gradom Podgorica i Zavodom za socijalnu i dječju zaštitu Crne Gore (ZSDZ).

Rezultati ovog istraživanja nude analizu stanja, potreba, mogućnosti i izazova koje treba uzeti u obzir kako bi se ponudila odgovarajuća podrška stručnim radnicima u sistemu socijalne i dječje zaštite za unaprjeđenje prakse u oblasti zaštite djece s invaliditetom i osoba s invaliditetom.

- Zavod je u okviru projekta "Jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori" izradio izvještaj *Indikatori kvalitetnog stručnog rada*. Proces izrade ovog izvještaja pored metodologije je podrazumijevao i kreiranje profila izabranog pružaoca usluge, razvijanje i testiranje indikatora kvaliteta pružanja usluge, kao i zaključke i preporuke. U cilju uspostavljanja i praćenja standarda i indikatora kvaliteta usluga socijalne i dječje zaštite sprovedeno je akciono istraživanje. Kao instrumenti za procjenu kvaliteta usluga socijalne zaštite kreirani su profil pružaoca usluge i lista indikatora za procjenu kvaliteta standarda. Oba instrumenta predstavljaju važne alate za procjenu i preporuke pružiocima usluga u pogledu unaprjeđenja kvaliteta u pružanju usluga. Na kraju izvještaja dati su zaključci i preporuke do kojih se došlo prilikom implementacije pomenutih instrumenata za praćenje kvaliteta pružanja usluga.
- Zavod je izradio Analizu usluge smještaja odraslih i starih lica, smještaja djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu i smještaja u prihvatilištu skloništu sa konkretnim predlozima za unaprjeđenje standarda u cilju utvrđivanja cijene koštanja navedenih usluga.

Programski cilj 2: Unaprijeđen stručni rad i sistem pružanja usluga kroz razvijanje sistema supervizijske podrške:

- Supervizori Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu su tokom 2021. godine eksternu supervizijsku podršku realizovali po novoj metodologiji kroz rad u manjim grupama. Supervizijska podrška namijenjena je svim stručnim radnicima centara za socijalni rad u Crnoj Gori i pružiocima usluga, bez obzira na radno iskustvo.
Po standardima ANSE (Association of National Organisations for Supervision in Europe), šest supervizora Zavoda vodilo je šest supervizijskih grupa za 38 stručnih radnika ustanova socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori. U skladu sa iskazanim potrebama stručnih radnika, zaposleni u pomenutim ustanovama socijalne i dječje zaštite imali su priliku da se opredijele i za individualan rad sa supervizorom Zavoda. Supervizijski sastanci su se održavali jednom mjesečno u trajanju od tri do četiri sata, nekada u prostorijama Zavoda, a nekada online preko zoom aplikacije.
Osim na način i organizaciju rada, pandemija je uticala i na broj stručnih radnika koji su usled izolacije bili spriječeni da učestvuju. Novi metodološki pristup pri realizaciji eksterne supervizije podrazumijeva kontinuitet od 10-12 susreta pa će se rad sa grupama nastaviti i u 2022. godini. Takođe, u toku mjeseca novembra-decembra 2021. objavljen je novi javni poziv za prijavu stručnih radnika koji su zainteresovani da uzmu učešće u novim supervizijskim grupama, čiji je početak rada planiran za januar 2022. godine.
- U cilju razvijanja sistema supervizijske podrške i unaprjeđenja stručnog rada, šest supervizora Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu je, uz finansijsku podršku UNICEF-a u Crnoj Gori, nastavilo da pohađa drugi ciklus obuke „Izgradnja kapaciteta zaposlenih u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu za eksternu superviziju“. Program obuke vode psihološkinja - prof. dr sc. Marina Ajduković, socijalna radnica - prof. dr sc. Kristina Urbanc, socijalna radnica. Supervizija kao nužan dio profesionalne nadogradnje i cjeloživotnog razvoja predstavlja značajan način unaprjeđenja kvaliteta rada sa korisnicima i ostvarivanja njihovih prava. To je specifičan oblik profesionalnog vođenja, učenja i razvoja čiji je cilj osiguranje i razvoj kvalitetne komunikacije i saradnje u profesionalnom kontekstu. Supervizija primarno služi razvoju profesionalaca i organizacija iz koje dolaze.
Cilj sprovođenja eksterne supervizije je pružanje pomoći superizantima u centrima za socijalni rad i pružiocima usluga socijalne zaštite da budu bolji stručnjaci i da se u svom radu osjećaju

kompetentnijim, što za krajnji ishod ima pružanje kvalitetnije i efikasnije usluge korisnicima, čime se postiže i osnovni zahtjev supervizije - zaštita najboljih interesa korisnika.

- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u sklopu ovog programskog cilja realizovao grupne i individualne supervizijske konsultacije sa stručnim radnicima iz centara za socijalni rad.
- Dva samostalna savjetnika Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu su nastavili da pružaju administrativnu superviziju kroz informacijski sistem za zaposlene u centrima za socijalni rad za opštine Cetinje, Danilovgrad i Herceg Novi.
- Predstavnici Zavoda su tokom 2021. godine učestvovali na trinaest konferencija slučaja.

Programski cilj 3: Unaprijeđen sistem socijalne i dječje zaštite kroz učešće Zavoda u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, Zakona i drugih propisa:

- Učešće u radnoj grupi za izradu Analize opravdanosti usluge porodični saradnik/ca;
- Učešće u radnoj grupi za izradu kvalifikacija za personalnu asistenciju;
- Učešće u radnoj grupi za izradu usluge smještaja odraslih i starih lica, smještaja djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu i smještaja u prihvatilištu skloništu;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Predloga Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite;
- Učešće u radnoj grupi za izradu metodologije za procjenu invaliditeta-vještačenje;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Analize primjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- Učešće u radnoj grupi za Reformu sistema procjene invaliditeta;
- Učešće u radu nacionalne referentne grupe za rane intervencije;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Analize o obavljanju stručnih poslova u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Akcionog plana Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Akcionog plana Strategije ostvarivanja prava djeteta 2019-2023, za period 2021-2022;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za 2021. godinu;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Nacionalnog dokumenta za implementaciju Istanbulske Konvencije;
- Učešće u radnoj grupi za programiranje Instrumenta pretprijetne podrške EU za oblast Konkurentnost i inkluzivni rast za period 2021-2027 (IPA III);
- Učešće u radu Savjetodavnog odbora projekta Centar za podršku djeci i porodici - dnevni centar;
- Članstvo u Upravnom odboru vezano za Jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite;
- Članstvo u UO na projektu UNPRPD za zaštitu prava osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori;
- Učešće u radu komisije za praćenje i sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025.

II Odjeljenje za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika

Programski ciljevi za 2021. godinu:

1. Unaprijeđena znanja i vještine stručnih radnika iz centara za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite kroz organizovanje i realizaciju osnovnih programa obuke.
2. Akreditacija nedostajućih, osnovnih i specijalizovanih, programa obuke.
3. Licenciranje stručnih radnika

4. Unaprijeđeni kapaciteti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu kroz edukaciju zaposlenih.
5. Unaprijeđen sistem socijalne zaštite kroz organizovanje okruglih stolova, konferencija, izradu publikacija, kao i kroz kontinuirano informisanje stručne i šire javnosti o sprovođenju socijalne i dječje zaštite.
6. Jačanje primjene Etičkog kodeksa.

Programski ciljevi Odjeljenja za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika za 2021. godinu usmjereni su na profesionalno usavršavanje stručnih radnika zaposlenih u sistemu socijalne i dječje zaštite. Profesionalno usavršavanje se, prije svega, omogućava kroz kontinuirano sprovođenje programa obuke koji ispunjavaju odgovarajuće standarde. Zavod je kroz sistem akreditacije omogućio uvođenje sistema kvaliteta u programe stručnog usavršavanja stručnih radnika.

Programski cilj 1: Unaprijeđena znanja i vještine stručnih radnika iz centara za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite kroz organizovanje i realizaciju osnovnih programa obuke

Obuke za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike u socijalnoj i dječjoj zaštiti, tokom 2021. godine, u kontinuitetu, organizovali su pretežno autori akreditovanih programa obuka, u skladu sa aktivnostima predviđenim ovim programskim ciljem. Kroz različite obuke obuhvaćen je veliki broj stručnih radnika, stručnih saradnika i saradnika zaposlenih u centrima za socijalni rad, ustanovama socijalne i dječje zaštite, kao i jedan broj stručnih radnika iz nevladinog sektora ili trenutno nezaposlenih, sa evidencije Biroa rada.

U toku 2021. godine organizovano je 30 različitih akreditovanih obuka, od čega je 19 obuka održano u jednom terminu, dok su ostalih 11 organizovane u više termina. Osam obuka organizovano je za dvije grupe stručnih radnika, jedna za tri grupe, jedna za pet grupa i jedna za šest grupa.

Obuke su organizovane u skladu sa iskazanim potrebama stručnih radnika/ca i planom stručnog usavršavanja za 2021. godinu sa 827 učesnika/ca.

U nastavku je prikazana tabela sa nazivima 30 programa obuka koje su akreditovane u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu:

Naziv akreditovanih programa obuke realizovanih tokom 2021. godine	Autori/realizatori	Trajanje obuke u danima	Broj termina održavanja obuke	Ukupan broj učesnika
Program obuke za rano otkrivanje, prepoznavanje prvih simptoma demencije, prevencija i edukacija za pravilan tretman i njegu starijih lica i oboljelih od demencije, Alzheimerove bolesti	NVO Futura Miloš Bulatović DR Ivana Bulatović	2	5	65
Pomoć u kući, usluge gerontodomaćica	Crveni Krst Crne Gore Jelena Šofranac Igor Jakanović Dušanka Dabović Marina Stanislavljević	4	6	77
Osnovna obuka za rad sa porodicama djece, mladih i odraslih sa smetnjama u razvoju	HO "Dečje srce" Goran Rojević Sašenka Mirković	2	2	38
Program obuke za porodični smještaj- "Hraniteljstvo"	Mr Goran Kušević Mr Ivana Šuković Vesna Cimbaljević Marinko Vujanović	4	2	35

Sistemski pristup u razumijevanju i radu sa porodicama u postupcima razvoda	Udruženje "Impuls" Dr Bojana Miletić Sanja Topalović	2	1	16
Program obuke za pružanje podrške ženama sa iskustvom nasilja u porodici u skladu sa principima dužne pažnje	SOS telefon Podgorica	3	2	31
Program obuke za vođenje edukativno-iskustvenih grupa za žene sa iskustvom nasilja- napredni program obuke	SOS telefon Podgorica	3	2	21
Program osnovne obuke stručnih radnica/ca, stručnih saradnika/ica i članova/ica multidisciplinarnih timova za prevenciju i suzbijanje dječjih ugovorenih brakova	NVO Centar za romske inicijative Nikšić Fana Delija Slavko Milić	2	3	52
Procjena roditeljskih kapaciteta za potrebe postupka povjeravanja djece	NVO "IMPULS" Dr Bojana Miletić	4	1	18
Prevladavanje stresa na poslu i prevencija profesionalnog izgaranja	Iva Branković	1	2	55
Unapređenje kapaciteta stručnih radnika/ca za rad sa LGBTI osobama	NVO "JUVENTAS" Itana Kovačević Dr Tea Dakić Jelena Čolaković Danijel Kalezić Jovan Ulićević	2	1	21
Podrška korisnika socijalnog stanovanja i licima u riziku od beskućništva	Biljana Maričić Marija Vujošević Branislava Žarković	2	1	17
Jačanje vještina stručnih radnika/ca uz upotrebu tehnike motivacionog intervjua u radu sa korisnicima usluga socijalne i dječje zaštite	Blanka Šuljak	2	1	26
Obuka za primjenu konkretnih postupaka u radu sa osobama iz autističnog spektra i sa kombinovanim smetnjama	Ivana Rojević Ana Živulović Goran Rojević	2	1	26
Upotreba asistivne tehnologije u radu sa djecom i mladima sa smetnjama u razvoju u udruženjima i ustanovama socijalne i dječje zaštite	Svetlana Dujović, Žana Despotović, Marijana Jakovljević	2	1	17
Inspekcijski nadzor u socijalnoj i dječjoj zaštiti i primjena zakona i podzakonskih propisa u postupku ostvarivanja prava na osnovna materijalna davanja i usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite	NVO "IMPULS" Vlastimir Knežević	2	2	28
Roditeljstvo za cjeloživotno zdravlje za malu djecu	Džudi Hačins	4	1	27
Trening za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite na temu samostalnog života OSI i procesa deinstucionalizacija, s akcentom na socijalno-edukativne usluge	UMHCG Milica Marđokić Marina Vujačić Anđela Radovanović Dragana Đokić	3	1	15

Unapređenje vještina stručnih radnika/ca u svrhu prevencije rizičnog ponašanja, te vještine pregovaranja	Blanka Šuljak	2	1	23
Program osnovne obuke za pružanje supervizijske podrške	Nada Šarac Iva Branković Svetlana Živanić	3	2	40
Program obuke za savjetovanja putem telefona	Udruženje roditelji Lepa Žunjić	2	1	13
Komunikacija i pregovaranje kao način za rješavanje sporova	Vladan Jovanović	2	2	28
Obuka za stručne radnike/ce i saradnike/ce o usluzi videćeg/e pratioca/teljke- značenje, standardi, prava i obaveze korisnika/ica saradnika/ca i stručnih radnika/ca	Savez slijepih Crne Gore Goran Macanović, Katarina Bigović, Andreja Veljača, Marina Vujačić	2	1	20
Koncept i osnovna znanja za organizaciju usluge SOS telefona za žene sa invaliditetom koje imaju iskustvo nasilja	Lepojka Čarević- Mitanovski Lidija Milanović Snežana Stojanović	2	1	18
Napredni program obuke "Vještine i znanja za pružanje usluge SOS telefona za žene sa invaliditetom koje imaju iskustvo nasilja"	Lepojka Čarević- Mitanovski Lidija Milanović Snežana Stojanović	3	1	10
Osnovi razumijevanja ranog razvoja, razvojnih teškoća i pomećaja i savetodavnog rada sa decom, adolescentima i roditeljima	Jasminka Šuljagić	18	1	19
Borba protiv trgovine ljudima- identifikacija i upućivanje žrtava trgovine ljudima	Sonja Perišić Bigović Tijana Šuković Marijana Radunović	2	1	16
Osnovna obuka stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ica i multidisciplinarnih timova za prevenciju i suzbijanje dječjih ugovorenih brakova	NVO "Centar za romske inicijative" Slavko Milić Fana Delija	2	1	20
Unaprjeđenje znanja i vještina stručnih radnika/ca u radu sa potencijalnim korisnicima/ama usluge podrška za život u zajednici-Svratište	Dragana Pešić Marija Radović	2	1	16
Topao dom za treće doba	Dragana Pešić Jana Radović	2	1	19

Najveći broj obuka, kao što je i prikazano u tabeli iznad, organizovane su kao dvodnevne, pretežno u jednom terminu, za jednu grupu učesnika. Pojednine obuke su organizovane u više termina, za više grupa učesnika/ca.

Takođe, u 2021. godini organizovana su i tri okrugla stola:

- Standardne operativne procedure za međusektorsku saradnju u radu sa djecom žrtvama nasilja i iskorištavanja;
- Vršnjačko nasilje, prevencija i uloga centara za socijalni rad;
- Obuka o korištenju online alata.

Navedenim okruglim stolovima ukupno je prisustvovalo 70 stručnih radnika/ca.

Programski cilj 2: Akreditacija nedostajućih, osnovnih i specijalizovanih programa obuke

Odjeljenje za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika je u okviru programskog cilja 2 raspisalo je sledeće javne pozive:

- Opšti, vremenski neograničen poziv za akreditaciju programa obuke u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- Za akreditaciju programa obuke za stručne radnike za obavljanje poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti na temu zaštite djece od nasilja i zloupotrebe putem internet;
- Za akreditaciju programa obuke za stručne radnike u centrima za socijalni rad na temu seksualnog nasilja kao oblika rodno zasnovanog nasilja, sa akcentom na primjenu Protokola za postupanje, prevenciju i zaštitu u slučajevima seksualnog nasilja;
- Za akreditaciju programa obuke za stručne radnike u centrima za socijalni rad za rad sa žrtvama nasilja sa akcentom na primjenu Protokola o zaštiti od nasilja;
- Za akreditaciju programa obuke za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike na temu zaštite starijih lica;
- Za akreditaciju programa obuke za stručne radnike u sistemu socijalne i dječje zaštite na temu zaštite djece sa problemima u ponašanju, u sukobu sa zakonom, djeci žrtvama i svjedocima krivičnih djela.

Prema ovom pozivima akreditovano je 17 programa, nakon donošenja odluke da programi ispunjavaju standarde za akreditaciju. Zavod je do sada akreditovao 80 programa obuke za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike, šest programa u 2017, 23 programa u 2018. godini, 19 programa u 2019. godini, 15 programa u 2020. godini i 17 programa u 2021. godini.

U toku 2021. godine Zavod je akreditovao sljedeće programe:

1. „Podrška korisnicima socijalnog stanovanja i licima u riziku od beskućništva“;
2. Program obuke za rad sa maloljetnicima koji su sa problemima u ponašanju;
3. „Procjena roditeljskih kapaciteta za potrebe postupka povjeravanja djece“;
4. „Jačanje vještina stručnih radnika/ca uz upotrebu tehnike motivacionog intervjua u radu sa korisnicima usluga socijalne i dječje zaštite“;
5. „Program pripreme parova i pojedinaca u procesu usvajanja djece“;
6. „Osnovna znanja o traumi za zaposlene u socijalnoj i dječjoj zaštiti“;
7. „Unaprjeđenje vještina stručnih radnika/ca u svrhu prevencije rizičnog ponašanja, te vještine pregovaranja“;
8. „Osnovna obuka za pružanje podrške osobama sa intelektualnim invaliditetom za samozastupanje“;
9. Program obuke za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite na temu samostalnog života OSI i procesa deinstitutionalizacije s akcentom na socijalno-edukativne usluge;
10. „Osnovna obuka za rad u dnevnim boravcima za osobe sa invaliditetom starije od 27 godina“;
11. „Socijalni mentor- pristup radnoj integraciji ranjivih društvenih grupa“;
12. Obuka za stručne radnike/ce i saradnike/ce o usluzi videćeg/e pratioca/teljke-značenje, standardi, uloge, prava i obaveze korisnika/ca, saradnika/ca i stručnih radnika/ca;
13. „Unaprjeđenje znanja i vještina stručnih radnika/ca u radu sa potencijalnim korisnicima/ama i korisnicima/ama usluge za podršku život u zajednici-svratište“;
14. „Savjetovanje za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju i njihove roditelje“;

15. Obuka za primjenu tehnika programa "Grabfibs" u radu sa osobama oboljelim od demencije;
16. „Osnovi primjene Montessori pedagogije u radu sa korisnicima centara za dnevni boravak”;
17. „Topao dom za treće doba”.

Programski cilj 3: Licenciranje stručnih radnika

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je od 2017. godine - od kada je počeo postupak licenciranja stručnih radnika, zaključno sa 2021. godinom izdao 670 licenci za 638 stručnih radnika. Broj stručnih radnika manji je od broja izdatih licenci zato što je određenom broju stručnih radnika izdato više licenci.

U toku 2021. godine izdato je 105 licenci za rad, 63 za obavljanje osnovnih stručnih poslova, 5 licenci za obavljanje specijalizovanih stručnih poslova, 15 za obavljanje pravnih poslova, 4 za obavljanje poslova vaspitača, 16 za obavljanje poslova radno okupacionog terapeuta i 2 za obavljanje poslova planiranja i razvoja.

Licencu za rad dobilo je 99 stručnih radnika jer je 6 stručnih radnika dobilo po dvije licence.

Stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite je tokom 2021. godine izdato 56 licenci za rad i to: u centrima za socijalni rad 16 licenci, u ustanovama za smještaj odraslih i starih lica 10 licenci, u JU Dječji dom „Mladost” 3, u JU Zavod „Komanski most” 5, u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja 1, u JU Centar „Ljubović” 1, u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju 8, u Crvenom krstu Crne Gore 1, u nevladinim organizacijama 11. U oblasti obrazovanja izdate su 4 licence, u opštini Tivat 1, notarskoj organizaciji 1, nevladinim organizacijama 4, u oblasti zdravstva 1 i profesionalcima koji nijesu u radnom odnosu 38 licenci.

Stručnim radnicima u ustanovama socijalne i dječje zaštite je tokom 2020. godine izdata 31 licenca za rad i to: u centrima za socijalni rad 17 licenci, u domovima za stare pet licenci, u JU Dječji dom „Mladost” jednu, u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu jednu, u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju šest i JU Resurni centar za sluh i govor „DR Peruta Ivanović” jednu licencu. U istom periodu, 54 licence izdate su stručnim radnicima u: JU Obrazovni centar Plužine jednu, Ministarstvu unutrašnjih poslova jednu, osnovnoj školi jednu, Crvenom krstu Crne Gore jednu, nevladinim organizacijama jednu i profesionalcima koji nijesu u radnom odnosu 41 licenca.

U 2018. godini izdato je 358 licenci za 335 radnika (najviše za obavljanje osnovnih i pravnih stručnih poslova) od kojih su njih 23 dobili po dvije licence. U ustanovama socijalne i dječje zaštite, tokom 2018. licencu je dobilo 319 stručnih radnika, u NVO sektoru 19 stručnih radnika, a 36 licenci izdato je profesionalcima koji nijesu u radnom odnosu.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu prve licence za rad uručio je za 12 stručnih radnika 28.12.2017. godine, od kojih četiri za obavljanje osnovnih stručnih poslova, sedam za obavljanje pravnih poslova i jedna za obavljanje poslova radno okupacionog terapeuta.

Programski cilj 4: Unaprijeđeni kapaciteti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu kroz edukaciju zaposlenih

Na osnovu izrađenog plana obuka za zaposlene u Zavodu kroz Program stručnog osposobljavanja državnih službenika i namještenika koji realizuje Uprava za kadrove, zaposleni u Službi za opšte poslove i finansije su u 2021. godini pohađali obuke koje je Uprava za kadrove organizovala na različite teme:

- Izvještavanje o upravljanju i kontrolama;
- Priprema programskog budžeta,
- Fidbek - povratna informacija,
- Izrada kadrovskog plana,
- Analiza potreba za obukom,
- Centralna kadrovska evidencija,
- Kadrovsko planiranje i zapošljavanje na osnovu zasluga,
- Zakon u upravnom postupku,
- Ocjenjivanje rada zaposlenih,

▪ **Centralizovani obračun zarada.**

Zaposleni u Odjeljenju za razvoj i stručnu podršku i Odjeljenju za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika pohađali su obuke i seminare:

- Obuka „Standardne operativne procedure za međusektorsku saradnju u radu sa djecom žrtvama nasilja i iskorištavanja”.
- Trodnevna (online) obuka „Zaštita djece migranata, tražioca azila i izbjeglica: koordinacija, multi-sektorski pristup, vođenje slučaja i međunarodni standardi dječje zaštite”;
- Proces unošenja i korišćenja informacija u okviru sistema socijalnog kartona;
- Trening za prevenciju i borbu protiv nasilja nad djecom;
- Digitalna škola, platforma za online učenje, nastavu i saradnju;
- Šestodnevni Trening o Konvenciji UN o pravima osoba s invaliditetom i Ciljevima održivog razvoja koji uključuju invaliditet;
- Prvi dio obuke u trajanju od 5 dana „Jačanje kompetencija kod zaposlenih u sistemu socijalne i dječje zaštite u Evropi i centralnoj Aziji”;
- Proces prikupljanja, verifikacije i analize podataka za usluge u zajednici i prijedlog instrumenta za prikupljanje;
- Pravci promjena u programima socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori Integrativni pristup u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Programski cilj 5: Unaprijeđen sistem socijalne zaštite kroz organizovanje okruglih stolova, konferencija, izradu publikacija, kao i kroz kontinuirano informisanje stručne i šire javnosti o sprovođenju socijalne i dječje zaštite.

Zaposleni u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu Crne Gore prisustvovali su konferencijama, okruglim stolovima, događajima i radionicama:

- Konferencija povodom strateške prioritizacije i validacije Okvira sardnje Crne Gore i Ujedinjenih nacija za period 2023-2027.;
- Regionalna konferencija Decentralizacija usluga i dječje zaštite;
- Konferencija Videći pratilac u organizaciji Saveza slijepih Crne Gore;
- Konferencija "Otvorenost izvršne vlasti: Slijepa ulica za informacije";
- Regionalna konferencija „Za zeru više“;
- Završna konferencija - Jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite Program EU i CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu;
- Okrugli sto - Usluge rehabilitacije i reintegracije žena sa iskustvom nasilja u okviru sistema socijalne zaštite u Crnoj Gori;
- Okrugli sto - Uloga civilnog sektora u pružanju usluga socijalne i dječje zaštite;
- Radionica za zaposlene u oblasti socijalne zaštite i inspekcije socijalne i dječje zaštite o ekonomskom nasilju nad ženama sa invaliditetom i mehanizmima zaštite;
- Tribina - Izazovi i mogućnosti unapredjenja stručnog rada u centrima za socijalni rad;
- Panel diskusija na temu nasilja nad djecom.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u saradnji sa kancelarijom UNICEF u Crnoj Gori kroz projekat „Izrada online i offline alata” organizovao dvije obuke za korišćenje online platformi za 20 stručnih radnika. Cilj ovih obuka je bio unaprjeđenje vještina stručnih radnika za korišćenje različitih vrsta online alata a sve u svrhu unaprjeđenja pristupa korisnicima.

Projekat „Izrada platforme Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu” a koji Zavod sprovodi uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF u Crnoj Gori, otpočeo je sa realizacijom krajem 2021. godine. Svrha platforme je objedinjavanje i pružanje korisnih i edukativnih sadržaja i informacija stručnim radnicima u socijalnoj i dječjoj zaštiti, akademskoj zajednici i građanima a djelovaće kao jedinstveno online mjesto

sa informacijama o dostupnim oblicima podrške i pomoći u virtuelnom ili telefonskom obliku pružanih od strane različitih organizacija te ostalim korisnim sadržajima namijenjenih roditeljima i stručnjacima.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu jedan je od realizatora projekta „Pristupačnim prevozom do promjena (Accessible drive (for) the change)“. Projekat sprovodi Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, sa projektnim partnerima Zavodom za socijalnu i dječju zastitu i Glavnim gradom Podgorica, uz podršku Evropske unije, kroz projekat IPA II - Višegodišnji program akcije za Crnu Goru za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku (Multi-annual Action Programme for Montenegro on Employment, Education and Social Policies), grant u okviru poziva Podrška pružanju usluga socijalne i dječije zaštite (Support to Provision of Social and Child Protection Services). Opšti cilj projekta je doprinijeti socijalnoj inkluziji osoba s invaliditetom u Crnoj Gori u naredne 3 godine, dok je specifični cilj projekta povećati broj i kvalitet usluga koje se pružaju OSI u Crnoj Gori u naredna 24 mjeseca.

III Služba za opšte poslove i finansije

U Službi za opšte poslove i finansije obavljaju se svi poslovi koji se odnose na sprovođenje Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o budžetu i propisa o finansijskom poslovanju, izradu opštih akata Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, stručni i administrativni poslovi za potrebe Zavoda, saradnja sa Upravom za kadrove u dijelu oglašavanja, selekcije i zapošljavanja, ocjenjivanja i obuka državnih službenika, praćenje i proučavanje propisa koji se odnose na javne nabavke i sprovođenje postupka javnih nabavki, pripremanje predloga informacija i izvještaja na osnovu evidencije zaposlenih, sprovođenje postupka prijavljivanja i odjavljivanja službenika i namještenika kod nadležnih ustanova povodom zasnivanja i prestanka radnog odnosa, izrada finansijskog plana, vođenje poslovnih knjiga, periodičnih obračuna i završnih računa, ovjeravanja tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem, izradu finansijskih iskaza i njihovo propisano dostavljanje, knjigovodstvene poslove u skladu sa propisima, obavlja administrativno tehničke poslove, prijem, raspoređivanje, evidentiranje, razvođenje i arhiviranje akata i predmeta kao i drugi poslovi u skladu sa internim procedurama, važećim propisima i potrebama Zavoda. Svi planirani zadaci obavljani su blagovremeno i ažurno, u skladu sa zakonom i planom i programom rada Zavoda.

Aktivnosti Službe za opšte poslove i finansije tokom 2021. godine su:

- Priprema, planiranje i izvršenje Budžeta;
- Izrada kvartalnih i godišnjih izvještaja i završnog računa;
- Izrada kadrovske plana za 2021. godinu i Izvještaj o realizaciji plana kadrova za 2020. godinu, koji je blagovremeno dostavljen Upravi za kadrove;
- Ocjenjivanje državnih službenika i namještenika zaključno sa 31. januarom, unos rješenja i ocjena kroz KIS;
- Dostavljanje Izvještaja o radu unutrašnje revizije Ministarstvu finansija i socijalnog staranja;
- U prvom kvartalu donijet je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu;
- Blagajničko poslovanje;
- Urađen Plan javnih nabavki za 2022. godinu i Izvještaj o realizovanim javnim nabavkama za 2021. godinu koji je blagovremeno dostavljen Ministarstvu finansija i socijalnog staranja Direktoratu za politiku javnih nabavki;
- Sprovođenje postupka javnih nabavki u skladu sa Planom javnih nabavki Zavoda;
- Izvještaj o sprovođenju plana integriteta za 2021 godinu;
- Postupano po zahtjevima za slobodan pristup informacijama;
- Redovno ažuriranje podataka kroz CKE;
- Dostavljanje mjesečnog izvještaja o zaposlenima i zaradama zaposlenih MONSTAT-u;
- Prati primjenu odredaba Etičkog kodeksa za zaposlene u socijalnoj i dječjoj zaštiti;

- U drugom kvartalu završen postupak prijema u radni odnos na neodređeno za jednog službenika;
- Poslovi arhive, dostave pošte i ostali administrativno-tehnički poslovi;
- Godišnji popis osnovnih sredstava, materijala i sitnog inventara i popis blagajne sa stanjem na dan 31.12. 2021. godine i dostava Izvještaja o popisu i otpisu osnovnih sredstava Upravi za katastar i državnu imovinu.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

 Godina 2021

redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	Izvršenje	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI			
1.1	Opšti prihodi	242.231,32	231.280,26	220.100,89
1.2	Namjenski prihodi			
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije	17.851,00	455,87	29.050,00
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	260.082,32	231.736,13	249.150,89
2	IZDACI			
2.1	Tekući izdaci	258.772,96	231.736,13	248.241,89
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	199.148,92	188.514,46	186.225,28
2.1.2	Ostala lična primanja	7.517,50	7.860,92	7.207,24
2.1.3	Rashodi za materijal	5.495,85	5.637,56	4.972,22
2.1.4	Rashodi za usluge	43.127,74	24.055,37	47.094,11
2.1.5	Tekuće održavanje	994,14	1.175,07	459,49
2.1.6	Kamate	1,00		
2.1.7	Renta			
2.1.8	Subvencije			
2.1.9	Ostali izdaci	2.487,81	4.492,75	2.283,55
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu			
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove			
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	811,00		810,00
2.4.	Kapitalni izdaci	496,96		99,00
2.5.	Pozajmice i krediti			
2.6.	Otplata dugova	1,40	0,00	
2.7.	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 + 2.6 + 2.7)	260.082,32	231.736,13	249.150,89

IZVJEŠTAJ O RADU
FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA
CRNE GORE
ZA 2021. GODINU

Podgorica, mart 2022. godine

I. UVODNE NAPOMENE

Sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, kao integralni dio sistema socijalnog osiguranja, predstavlja važan faktor za postizanje i održavanje ekonomske i socijalne stabilnosti svakog društva. Pomenuti sistem uspostavljen je prvenstveno u javnom interesu, a ispoljava se kroz primarni interes Države da se osiguranicima obezbijedi socijalna i materijalna sigurnost za vrijeme i u slučaju kada svojim radom više nijesu u mogućnosti ostvarivati potreban dohodak.

Usvajanjem Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (Zakon o PIO) u septembru 2003. godine i njegovom primjenom od 1. januara 2004. godine, izvršeno je restrukturiranje obaveznog osiguranja po osnovu tekućeg finansiranja (generacijske solidarnosti ili prvi stub) i stvorene normative pretpostavke za uvođenje obaveznog osiguranja po osnovu kapitalizovane štednje osiguranika (drugi stub) i dobrovoljnog osiguranja (treći stub).

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, shodno Zakonu o PIO, ostvaruju se u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore (Fond). Fond ima svojstvo pravnog lica sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o PIO i Statutom Fonda, a osnovan je sa ciljem obezbjeđenja ostvarivanja prava svih osiguranika iz obaveznog penzijskog osiguranja, koje se zasniva na generacijskoj solidarnosti.

Fondom, prema Zakonu o PIO i Statutu Fonda, upravlja Upravni odbor koji je sastavljen od predsjednika i šest članova, koje imenuje i razrješava Vlada. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine. Fondom rukovodi direktor, imenovan od strane Upravnog odbora, na period od pet godina. Stručne i druge poslove u cilju vršenja nesmetanog, racionalnog i uspješnog obavljanja poslova iz nadležnosti Fonda obavlja jedinstvena Stručna služba Fonda, koju čine Centralna služba sa sjedištem u Podgorici i devet područnih jedinica.

U okviru Fonda PIO Crne Gore, o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom nacionalnih propisa rješava područna jedinica na čijem području je osiguranik bio poslednji put osiguran. Područne jedinice Fonda PIO Crne Gore nalaze se u: Baru, Beranama, Bijelom Polju, Kotoru, Nikšiću, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom i na Cetinju.

Fond rješava i o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih sporazuma, vršeći poslove iz svoje nadležnosti.

Izveštaj o radu Fonda PIO Crne Gore za 2021. godinu daje pregled aktivnosti organa upravljanja i jedinstvene Stručne službe Fonda, realizovanih tokom posmatranog perioda.

Aktivnosti Fonda u izvještajnom periodu dominantno su bile posvećene efikasnom, kvalitetnom i pravovremenom rješavanju o pravima iz PIO, odnosno postupanju po zahtjevima i donošenju rješenja kojima se odlučuje o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Takođe, aktivnosti su se odnosile i na obezbjeđivanje redovnosti i blagovremenosti isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Nastavljeno je i sa sprovođenjem organizacionih reformi jedinstvene Stručne službe, u cilju unapređenja efikasnosti rada institucije.

Tokom 2021. godine kontinuirano je vršeno unapređenje kvaliteta obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Fonda, što je rezultiralo podizanjem nivoa pruženih usluga osiguranicima i korisnicima prava iz PIO i istovremeno doprinijelo unapređenju penzionog sistema Crne Gore.

Izveštajni period karakterisao je nastavak aktivnosti u dijelu rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih propisa, kroz unaprjeđenje saradnje sa penzionim fondovima država nastalih na teritoriji bivše SFRJ, sa kojima se ostvaruje najveći broj kontakata u vezi podnijetih zahtjeva za ostvarivanje prava.

Posebna pažnja posvećena je i medicinskom vještačenju gdje se vrši ocjena gubitka radne sposobnosti i nesposobnosti za samostalan život i rad, gdje smo ostvarili značajne rezultate angažovanjem doktora, eminentnih stručnjaka iz Kliničkog centra Crne Gore.

Sve aktivnosti Fonda sprovedene su na principima otvorenosti i transparentnosti. Informisanje javnosti o aktivnostima Fonda vršeno je preko štampanih i elektronskih medija i internet stranice Fonda.

Izveštajnu godinu karakteriše nastavak prakse finansiranja socijalno-humanitarne potrošnje penzionera, a dio sredstava je opredijeljen i za nabavku zimnice pod povoljnijim uslovima, sufinansiranje stambene izgradnje za socijalno najugroženije korisnike penzije, opremanje i renoviranje klubova penzionera i dodjelu jednokratne pomoći. Tokom 2021. godine isplaćeno je 5,53 miliona eura za jednokratne pomoći penzionerima, što je šest puta više u odnosu na prethodnu godinu. Pomoći su isplaćivane dva puta, u februaru i decembru 2021. godine. Prva isplata izvršena je iz sredstava Vlade Crne Gore, u ukupnom iznosu od 2,43 miliona eura, za 48.612 penzionera. Druga isplata izvršena je iz raspoloživih sredstava Fonda ostvarenih uštedama u Budžetu za 2021. godinu, koja su iznosila 3,1 milion eura. Ovu pomoć primilo je ukupno 64.365 penzionera.

Isto tako, Fond je po prvi put povodom novogodišnjih praznika uputio čestitku najstarijim penzionerima koji su napunili 100 godina, uz novčani poklon u iznosu od 100 eura.

Tokom 2021. godine, uspješno su izvršene sve planirane obaveze jedinstvene Stručne službe Fonda i organa upravljanja, u skladu sa zadatim rokovima, i pored činjenice da su aktivnosti realizovane u vanrednim okolnostima izazvanim pandemijom koronavirusa, koja je uslovlila i rad sa smanjenim kadrovskim kapacitetima, zbog odsustva zaposlenih prouzrokovanih razlozima koji su u vezi sa koronavirusom.

II. ORGANI I RADNA TIJELA FONDA PIO CRNE GORE

1. UPRAVNI ODBOR

Upravni odbor je organ upravljanja Fondom. Rad Upravnog odbora zasnovan je na odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakona o državnoj upravi, Statuta Fonda i drugih opštih akata Fonda. Upravni odbor broji predsjednika i šest članova koje imenuje i razrješava Vlada Crne Gore, i to: jedan član se imenuje na predlog reprezentativne sindikalne organizacije, jedan član na predlog reprezentativnog udruženja poslodavaca, jedan član na predlog Saveza udruženja penzionera Crne Gore i četiri člana na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine. Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 12. septembra 2019. godine, imenovala je predsjednika i pet članova Upravnog odbora, dok su na sjednici održanoj 15. aprila 2021. godine imenovani novi predsjednik i tri člana Upravnog odbora, predstavnici resornog ministarstva. Predstavnik reprezentativne sindikalne organizacije imenovan je 11. septembra 2020. godine, nakon isteka mandata prethodnog predstavnika.

Upravni odbor Fonda je u izvještajnom periodu održao 9 sjednica, od kojih su 6 bile redovne, a tri telefonske sjednice. Razmatrano je 60 tačaka dnevnog reda, te doneseno 35 akata i 11 zaključaka.

Rbr.	Sjednica UO	Datum	R/T	Tačke DR	Broj donesenih akata	Broj zaključaka
1	13	02.02.2021.	T	4	4	0
2	14	04.03.2021.	R	14	11	0
3	15	13.04.2021.	T	1	1	0
4	16	24.05.2021.	R	10	3	4
5	17	15.06.2021.	R	9	6	0
6	18	28.06.2021.	T	1	1	0
7	19	14.10.2021.	R	10	2	4
8	20	01.12.2021.	R	8	5	3
9	21	27.12.2021.	R	3	2	0
Ukupno:				60	35	11

R – redovna sjednica; T- telefonska sjednica; DR – dnevni red

Neke od najznačajnijih odluka koje je Upravni odbor Fonda donio u 2021. godini su:

- Odluka o usklađivanju vrijednosti penzija za jedan lični bod od 1. januara 2021.godine;
- Odluka o usklađivanju penzija i novčanih naknada od 1. januara 2021. godine;
- Odluka o usklađivanju osnova za određivanje novčane naknade za tjelesno oštećenje od 1. januara 2021. godine;
- Odluka o usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. januara 2021. godine;
- Odluka o imenovanju članova Komisije za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Fonda PIO Crne Gore za 2020. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2020. godine,
- Odluka o otpisu osnovnih sredstava;
- Odluka o otpisu sitnog inventara;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o izvršenom popisu obaveza i potraživanja, sa stanjem na dan 31.12.2020. godine;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore za 2020. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu i finansijskom poslovanju DOO „PIO“ Ulcinj za 2020. godinu;
- Odluka o rasporedu dobiti po Izvještaju o finansijskom poslovanju DOO „PIO“ Ulcinj za 2020. godinu;
- Odluka o sukcesivnom prenosu sredstava DOO „PIO“ Ulcinj;
- Odluka o usvajanju Nacrta Budžeta Fonda PIO Crne Gore za 2021. godinu;
- Odluka o usvajanju Nacrta Budžeta Fonda PIO Crne Gore za 2022. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore za period januar-jun 2021. godine;
- Odluka o imenovanju v.d. direktora Fonda PIO Crne Gore;
- Odluka o osnivanju Komisije za provjeru i analizu trošenja sredstava opredijeljenih udruženjima penzionera;
- Odluka o isplati jednokratne pomoći penzionerima u Crnoj Gori;
- Odluka o odobravanju sredstava Udruženju penzionera Danilovgrad za finansiranje izrade Glavnog projekta stambenog objekata za potrebe penzionera Danilovgrada;
- odluke o pomoći udruženjima penzionera.

Upravni odbor usvojio je:

- Poslovnik o radu Upravnog odbora Fonda PIO Crne Gore i njegovih radnih tijela i
- Program rada Fonda PIO Crne Gore za 2022. godinu.

Upravni odbor nastavio je sprovođenje poslovne politike koja podrazumijeva praćenje izvršenja budžeta, koje vodi redovnom servisiranju zakonskih obaveza iz djelokruga rada ove Institucije.

2. KOMISIJA ZA SISTEM PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja je stalno radno tijelo Fonda, koje razmatra i priprema akta iz nadležnosti Upravnog odbora, predviđena Statutom Fonda. Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja broji pet članova, koje imenuje i razrješava Upravni odbor Fonda, na predlog direktora Fonda. Članovi Komisije imenuju se na period od četiri godine.

Upravni odbor, na sjednici održanoj 15.06.2021. godine, razriješio je članove Komisije za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja i imenovao novi saziv ovog radnog tijela.

Komisija na svojim sjednicama razmatra i daje stručna mišljenja u vezi cjelokupanog materijala koji se priprema za Upravni odbor u cilju kvalitetnijeg donošenja odluka. Članovi Komisije su stručnjaci

iz svojih oblasti, što implicira temeljan pristup svim predmetnim materijalima, koji se u formi predloga delegiraju na odlučivanje prema Upravnom odboru.

Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja održala je 6 sjednica u izvještajnom periodu.

III. STRUČNA SLUŽBA FONDA

1. SEKTOR ZA SPROVOĐENJE PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Tokom izvještajne 2021. godine, u Sektoru za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvaćen je rad sljedećih odsjeka i jedinica:

- Odsjek za obradu podataka matične evidencije,
- Područne jedinice,
- Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja i
- Odsjek za medicinsko vještačenje

1.1. Odsjek za obradu podataka matične evidencije

U ovom izvještajnom periodu, uneseno je u bazu matične evidencije aktivnih osiguranika ukupno 435.481 prijava podataka, što je u odnosu na isti period prošle godine kada je unijeto 436.695, manje za 1% prijava podataka za matičnu evidenciju i to:

OBRAZAC	BROJ
M-1	48.580
M-2	103.191
M-3	60.195
M-4	197.168
M-6	83
M-7/PS	247
M-8	12.489
M-12	2.265
ROD-1	6.538
ROD-P	1.404
M-SI	1.067
MIN	71
ROD-0	2.183

U matičnoj evidenciji aktivnih osiguranika u okviru područnih jedinica u ovom izvještajnom periodu vršeni su sljedeći poslovi:

- Provjera tačnosti podataka sa prijava podataka za matičnu evidenciju koje se odnose na period od 1970. do 31.12.2021. godine (uvid u pravnu, kao i finansijsku dokumentaciju kojom se dokazuje uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje) zbog kompletiranja penzijskih predmeta u vezi izračuna ličnog koeficijenta i iznosa penzije u postupcima po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i u postupku redovne provjere tačnosti dostavljenih prijava podataka koje obveznici podnošenja prijava dostavljaju u tekućoj za prethodnu 2020.godinu;
- Vršeno je dokompletiranje baze podataka aktivnih osiguranika nedostajućim podacima, naknadna promjena podataka unijetih u matičnu evidenciju u slučajevima propisanim Zakonom;

- U vršenju kontrole tačnosti podataka ukoliko su podaci netačni i nepotpuni odnosno nepravilno evidentirani, sačinjavaju se službene zabilješke i na zakonom propisan način preduzimane su potrebne radnje za izmjenu ili dokompletiranje istih, a za slučaj nepostojanja ili nekompletnosti dokumentacije, odnosno javnih isprava, sačinjavan je zapisnik o izvršenoj kontroli, kojim je konstatovano zatečeno stanje;
- Pružana je stručna pomoć putem neposredne komunikacije sa strankama, postupano po zamolnicama, po zahtjevima za štampanjem izvještaja sa podacima o utvrđenom stažu osiguranja i ostvarenim zaradama, kao i po zahtjevima državnih organa, institucija, pravnih lica, organa i fondova država iz okruženja, kao i drugih organizacionih jedinica Fonda. Posebno treba istaći svakodnevno pružanje stručne pomoći putem telefona i imejлом;
- Obraćanje Arhivu grada u vezi sa pribavljanjem dokumentacije, a u cilju ažuriranja podataka o stažu osiguranja i ostvarenim zaradama, ukoliko matična evidencija Fonda i poslodavac ne posjeduju podatke, već istima raspolaže Arhiv grada;
- Kontrola uplate doprinosa za lica koja obavljaju samostalnu, odnosno preduzetničku djelatnost, kao i kontrola uplate doprinosa za njihove radnike (zaposlene), zaključno sa 31.12.1991. godine.

U Odsjeku za obradu podataka matične evidencije, vršeni su sljedeći poslovi:

- Kontrola dokumentacije koja se odnosi na doprinose po rješenjima Agencije za mirno rješavanje radnih sporova;
- Kontrola dokumentacije koja se odnosi na doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, shodno Zaključku Vlade Crne Gore br.08-264 od 26.02.2015. godine i Instrukciji za postupanje, propisane od strane Ministarstva finansija i Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- Saradnja sa Fondom za zdravstveno osiguranje Crne Gore, po pitanju zdravstvenog osiguranja penzionera;
- Pripremanje odgovora na pristigle zahtjeve državnih i drugih organa, kao i zainteresovanih stranaka, iz nadležnosti Sektora za sprovođenje osiguranja;
- Priprema obavještenja, koja se dostavljaju područnim jedinicama, a povodom izmjene propisa, od uticaja na rad istih, kao i priprema neophodnih uputstava za rad područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja,
- U cilju okončanja postupka za ponovno određivanje penzija shodno Sporazumu o socijalnom osiguranju sa BiH i R. Srbijom, izvršena je provjera da li su isti okončani, a u saradnji sa fondovima kao nosiocima osiguranja;
- Na osnovu Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa, uspostavljen je i vodi se Centralni registar obveznika poreza na dohodak fizičkih lica, obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, osiguranika obaveznog socijalnog osiguranja, kao i sistem izvještavanja i zaštite podataka centralnog registra. Upis u ovaj registar vrši se podnošenjem jedinstvene prijave, za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika, nadležnom poreskom organu počev od 1.3.2010. godine. Na osnovu Protokola o razmjeni podataka između korisnika sistema Centralnog registra osiguranika i obveznika (CROO), za period od 1.1.2021. do 31.12.2021. godine ukupno je ažurirano 211.718 prijava podataka.

TABELA SA PODACIMA KOJE AŽURIRAMO IZ PORESKE UPRAVE

M-1	M-2	M-3	M-4	M-SI	MIN	ROD-1	ROD-P	ROD-O	UK
-----	-----	-----	-----	------	-----	-------	-------	-------	----

47.499	95.492	58.669	0	0	0	6.483	1.403	2.172	211.718
--------	--------	--------	---	---	---	-------	-------	-------	---------

- saradnja sa Sektorom za IT, u cilju prilagođavanja programa, usljed promjena zakonske regulative, koja se odnosi na penzijsko osiguranje i obračun i naplatu doprinosa, kao i dostavljanje odgovarajućih naloga u tom smislu;
- Sektoru za informacione tehnologije, dostavljeni su sljedeći programski zahtjevi radi dopune ili korekcije postojećeg softvera:
  - shodno Zakonu o unutrašnjim poslovima („Sl. list CG“, br. 70/21 i 123/21) koji je u primjeni od 1.1.2022. godine, dostavljeni su nalozi za ugradnju novih zakonskih rješenja u informacioni sistem Fonda u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, nalozi za dopunu i promjenu u postojećim šifrarnicima kancelarijskog poslovanja uvođenjem novih šifri shodno zakonskim izmjenama, data su detaljna pojašnjenja za realizaciju istih;
  - shodno Pravilniku o usklađivanju iznosa najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za 2021. godinu („Sl. list CG“, br.130/21), dat je nalog za ažuriranje šifrarnika limita iznosa sa najvišom godišnjom osnovicom za plaćanje doprinosa za PIO;
  - shodno Pravilniku o jedinstvenom kodeksu šifara za unosenje podataka u matičnu evidenciju iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Sl. list RCG“, br.5/04, „Sl. list CG“, br.84/09, 10/20 i 70/21) dat je nalog za ažuriranje staža osiguranja u dvostrukom trajanju, shodno članu 15 Zakona o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunoradnim snagama i učešću pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu;
  - zahtjev za ažuriranje i skeniranje kolektivnih prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja i osnovice osiguranja koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visine uplaćenog doprinosa;
  - dostavljeni su nalozi sa odgovarajućim uputstvima za listanje izvještaja po zahtjevima područnih jedinica Fonda i drugih institucija;
- postupljeno je po zahtjevima za utvrđivanje utvrđenih radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i sačinjeni su zapisnici za utvrđivanje radnih mjesta odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem kod sledećih poslodavaca:

DOO „CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM“, „CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM“ AD, DOO “ ZETA MINE”- Nikšić, DOO “NORTH-MINE” - Nikšić, UNIPROM-METALI” DOO - Nikšić, MEHANIZACIJA i PROGRAMAT AD, “NONEL SISTEM” DOO - Nikšić.

PREGLED UNIJETIH OBRAZACA PO PODRUČNIM JEDINICAMA

	Fond PIO	Podgorica	Bijelo Polje	Berane	Pijevlja	Kotor	Cetinje	Nikšić	Bar	Herceg Novi	Ukupno
M-1	40	280	71	105	97	102	19	126	191	90	1121
M-2	169	1.816	572	859	767	806	266	1.170	939	504	7.868
M-3	47	387	102	172	136	143	32	204	232	118	1.573
M-4	42.648	79.510	11.752	13.329	7.675	24.874	6.813	18.951	18.796	15.468	239.816
M-8	267	3.590	681	1.020	1.515	905	692	1.250	1.857	979	12.756
M-12	3	977	118	43	50	381	76	199	338	83	2.268
M-SI	0	214	88	260	309	16	59	76	32	13	1.067
M7/PS	15	15	18	54	79	19	0	15	29	18	262
M-6	0	0	13	24	17	12	0	0	0	17	83

MIN	0	39	0	6	1	1	12	7	5	0	71
ROD-1	9	21	1	2	1	8	0	12	5	5	64
ROD-P	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
ROD-0	9	2	2	1	0	3	0	0	0	3	20
Ukupno	43.208	86.851	13.418	15.875	10.647	27.270	7.969	22.010	22.424	17.299	266.971

1.2. Prvostepeni upravni postupak

Prvostepeni upravni postupak koji se vodi u Fondu PIO Crne Gore obuhvata prvostepeni postupak u domaćem osiguranju i postupak primjenom međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju – inostrano osiguranje.

1.2.1. Domaće osiguranje

U izvještajnom periodu, prvostepeni upravni postupak je rješavao po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u domaćem osiguranju. U toku 2021.godine podneseno je 22.065 novih zahtjeva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a iz prethodne godine je preneseno 1.797 zahtjeva, tako da je u 2021. godini, ukupno za rješavanje bilo 23.862 zahtjeva. Od navedenog broja riješeno je 22.501 zahtjeva ili 94,30%, od čega 86,08% u zakonskom roku od 30 dana. Na kraju izvještajnog perioda ostalo je 1.361 ili 5,70% zahtjeva.

Poređenja radi, u 2020. godini je bilo 24.272 zahtjeva za rješavanje u prvostepenom postupku. Po ovim zahtjevima donijeta su 22.958 prvostepena rješenja, od čega 89,97% u zakonskom roku od 30 dana. Na kraju izvještajnog perioda ostalo je 1.314 ili 5,41% neriješenih zahtjeva.

U 2019. godini je bilo 18.848 zahtjeva za rješavanje u prvostepenom postupku. Po ovim zahtjevima donijeta su 18.082 prvostepena rješenja, od čega 85,84% u zakonskom roku od 30 dana. Na kraju 2019. godine ostalo 766 ili 4,06% neriješenih zahtjeva.

Iz prednje uporedbe vidi se da je broj podnijetih zahtjeva u 2021. godini manji u odnosu na prethodnu za 1,01%, kao i da je procenat riješenih zahtjeva u zakonskom roku od 30 dana manji za 3,89%.

Smanjeni broj riješenih zahtjeva u zakonskom roku posljedica je situacije prouzrokovane pandemijom koronavirusa, kojom je bio zahvaćen veći broj zaposlenih koji rade u postupku rješavanja prava iz PIO, što svakako ne umanjuje značaj maksimalnog angažovanja svih zaposlenih na efikasnom i blagovremenom rješavanju.

Tokom ovog izvještajnog perioda, dosljedna primjena odredbi ZUP-a, kako u procesnom dijelu, tako i u sprovođenju ispitnog postupka i saopštavanju rezultata ispitnog postupka, zahtjevala je niz radnji koje utiču na trajanje samog postupka odlučivanja po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, što je uticalo na kvalitet prvostepenih rješenja u pozitivnom smislu sa jedne strane, a sa druge svakako utiče na vrijeme trajanja postupka, a samim tim i na ažurnost.

Poštovanje pravila vođenja upravnog postupka je obaveza koja se mora ispoštovati u svim slučajevima kada priroda zahtjeva i činjenično stanje nalažu.

Godina	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Riješenih u zakonskom roku do 30 dana	Neriješeno
2021.	23.862	22.501	19.369 86,08%	1361 5,70%
2020.	24.272	22.958	20.656 89,97%	1314 5,41%
2019.	18.848	18.082	15.522 85,84%	766 4,06%

Riješeni zahtjevi

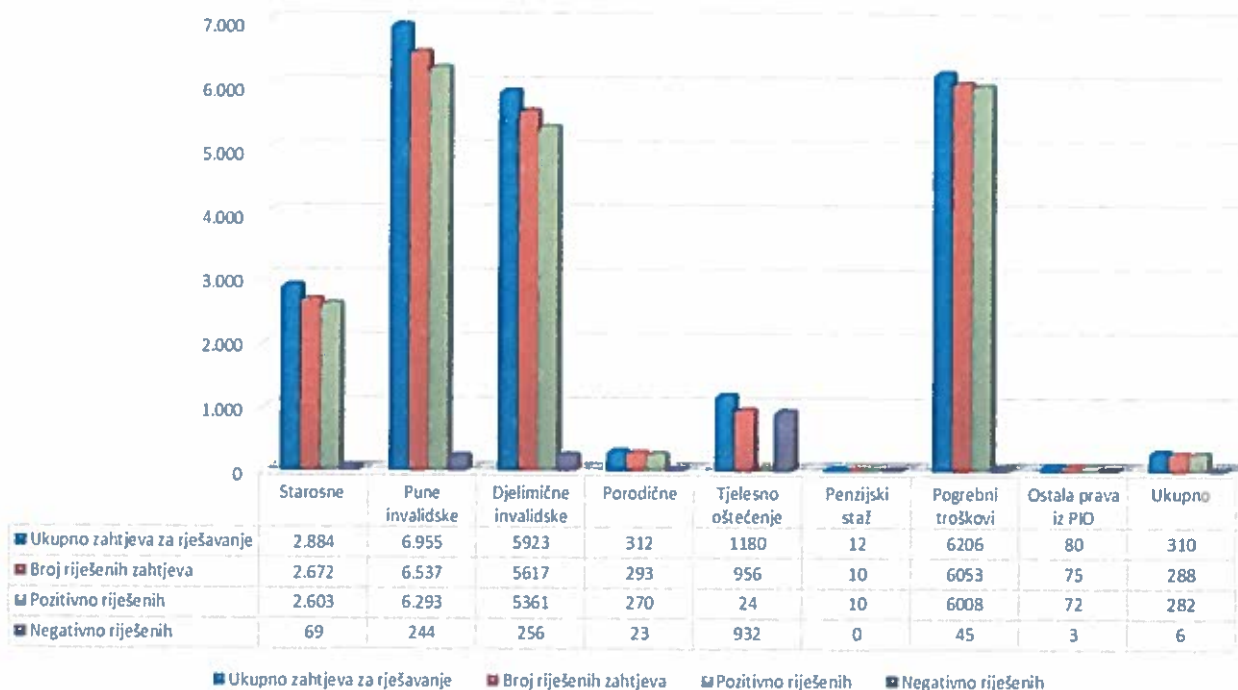
Procentualno riješenih

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su podaci o strukturi zahtjeva za rješavanje u 2021. godini, po vrstama prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Vrsta prava	Ukupno za rješavanje	Riješeno u periodu	RIJEŠENO		Procenat neriješenih u odnosu na ukupno	Procenat riješenih do prvog mjeseca
			pozitivno	Negativno		
Invalidska penzija	2.884	2.672	2.603	69	7,35%	69,09%
Starosna penzija	6.955	6.537	6.293	244	6,01%	89,80%
Porodična penzija	5.923	5.617	5.361	256	5,17%	91,45%
Tjelesno oštećenje	312	293	270	23	6,09%	89,76%
Ocjena radne sposobnosti - nije utvrđen gubitak radne sposobnosti	1.180	956	24	932	18,98%	3,03%
Djelimična invalidska penzija	12	10	10	0	16,67%	50,00%
Pogrebni troškovi	6.206	6.053	6.008	45	2,47%	97,16%

Penzijski staž	80	75	72	3	6,25%	89,33%
Ostala prava	310	288	282	6	7,10%	94,10%
UKUPNO	23.862	22.501	20.923	1.578	5,70%	86,08%

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su podaci o trajanju postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva u 2021. godini, po vrstama prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Penzije	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Preko 6 mjeseci
Starosne	5.870	552	85	30
Invalidske	1.846	428	380	18
Djelimične invalidske	5	2	3	0
Porodične	5.137	359	113	8
Pogrebni troškovi	5.881	167	3	2
Tjelesno oštećenje	263	18	10	2
Ocjena radne sposobnosti- nije utvrđen gubitak radne sposobnosti	29	379	517	31
Penzijski staž	67	5	3	0
Ostala prava iz PIO	271	16	0	1
Ukupno	19.369	1.926	1.114	92

U zakonskom roku do 30 dana, riješeno je 86,08% od ukupnog broja riješenih zahtjeva, u periodu od 1 do 3 mjeseca riješeno je 8,55%, u periodu od 3 mjeseca do 6 mjeseci 4,95%, dok je u periodu preko 6 mjeseci riješeno 0,40% zahtjeva.

Pored već prethodno navedenih razloga, trajanje postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva, u velikom broju slučajeva, uslovljeno je potrebom za kompletiranjem baze podataka aktivnih osiguranika sa nedostajućim podacima, dodatnom provjerom tačnosti unijetih podataka u bazu podataka aktivnih osiguranika i potrebom da se sačine službene zabilješke u tim slučajevima, kako bi se na propisan način

sprovele sve potrebne radnje. Takođe, određeni broj osiguranika je ostvario staž kod poslodavaca koji su u postupku stečaja ili je postupak stečaja već okončan, likvidacije, što značajno otežava postupak utvrđivanja staža osiguranja, jer je nedopstupna dokumentacija za provjeru ili poslodavac nije dostavio u zakonom propisanom roku prijave podataka na osnovu kojih se utvrđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i sama visina prava.

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU PO PODRUČNIM JEDINICAMA U POREĐENJU SA 2020. GODINOM PO VRSTAMA PRAVA

Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje		Broj riješenih zahtjeva		Procenat neriješenih		Procenat ažurnosti do 30 dana	
	2020.g	2021.g	2020.g	2021.g	2020.g	2021.g	2020.g	2021.g
Invalidska penzija	2.990	2.884	2.821	2.672	5,65%	7,35%	80,54%	69,09%
Starosna penzija	9.279	6.955	8.876	6.537	4,34%	6,01%	89,78%	89,80%
Porodična penzija	5.537	5.923	5.377	5.617	2,89%	5,17%	95,42%	91,45%
Tjelesno oštećenje	232	312	222	293	4,31%	6,09%	94,14%	89,76%
Ocjena radne sposobnosti	1.115	1.180	656	956	41,17%	18,98%	18,45%	3,03%
Djelimična invalidska penzija	7	12	7	10	0,00%	16,67%	71,43%	50,00%
Pogrebni troškovi	4.811	6.206	4714	6.053	2,02%	2,47%	99,22%	97,16%
Penzijski staž	79	80	77	75	2,53%	6,25%	96,10%	89,33%
Ostala prava	224	310	208	288	7,14%	7,10%	95,19%	94,10%
Ukupno	24.274	23.862	22.958	22.501	5,42%	5,70%	89,97%	86,08%

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU U TOKU 2021. GODINE PO PODRUČNIM JEDINICAMA

Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Positivno riješeno	Negativno riješeno	Procenat neriješenih od ukupnih	Procenat ažurnosti do 30 dana
Bar	2.267	2.164	2.011	153	4,54%	86,00%
Bijelo Polje	1.722	1.638	1.553	85	4,88%	91,64%
Berane	2.200	2.168	2.072	96	1,45%	92,20%
Kotor	2.064	1.956	1.892	64	5,23%	91,16%
Nikšić	3.651	3.579	3.305	274	1,97%	91,03%
Pljevlja	1.572	1.475	1.409	66	6,17%	93,22%
Podgorica	8.313	7.511	6.801	710	9,65%	76,83%
Herceg Novi	1.178	1.149	1.088	61	2,46%	90,95%
Cetinje	895	861	792	69	3,80%	90,13%
Ukupno	29.129	26.796	24.509	2287	8,01%	86,08%

Procenat ažurnosti, odnosno rješavanje podnijetih zahtjeva u zakonom predviđenom roku na nivou svih područnih jedinica iznosi 86,08%, što je za 3,89% manje u odnosu na prethodnu godinu.

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU PO PODRUČNIM JEDINICAMA U POREĐENJU SA 2020. GODINOM

Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje		Broj riješenih zahtjeva		Procenat neriješenih		Procenat ažurnosti do 30 dana	
	2020.g	2021.g	2020.g	2021.g	2020.g	2021.g	2020.g	2021.g
Bar	2.251	2.267	2.107	2.164	6,40%	4,54%	86,38%	86,00%
Bijelo Polje	2.125	1.722	2.065	1.638	2,82%	4,88%	92,78%	91,64%
Berane	2.243	2.200	2.198	2.168	2,01%	1,45%	94,54%	92,20%
Kotor	1.976	2.064	1.876	1.956	5,06%	5,23%	92,11%	91,16%
Nikšić	3.278	3.651	3.136	3.579	4,33%	1,97%	92,73%	91,03%
Pljevlja	1.665	1.572	1.601	1.475	3,84%	6,17%	95,00%	93,22%
Podgorica	8.483	8.313	7.819	7.511	7,83%	9,65%	85,47%	76,83%
Herceg Novi	1.201	1.178	1.155	1.149	3,83%	2,46%	95,67%	90,95%
Cetinje	1.050	895	1.001	861	4,67%	3,80%	89,61%	90,13%
Ukupno	24.272	29.129	22.958	26.796	5,41%	8,01%	89,97%	84,73%

TRAJANJE POSTUPKA U RJEŠAVANJU PODNIJETIH ZAHTJEVA U 2021. GODINI PO PODRUČNIM JEDINICAMA:

Područna jedinica	Do jednog mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Preko 6 mjeseci
Bar	1.861	160	127	16
Bijelo Polje	1.501	52	82	3
Berane	1.999	87	75	7
Kotor	1.783	103	68	2
Nikšić	3.258	167	148	6
Pljevlja	1.375	31	51	18
Podgorica	5.771	1243	462	35
Herceg Novi	1.045	33	67	4
Cetinje	776	50	34	1
Ukupno	22.705	2461	1398	26

U izvještajnom periodu u područnim jedinicama obavljane su i druge aktivnosti:

- ovjereno je 25.330 rješenja o administrativnim zabranama,
- izdato je 9.346 uvjerenja po zahtjevima osiguranika i korisnika (da su/nijesu korisnici penzija, da nijesu korisnici tuđe njege i pomoći, uvjerenja o visini penzije, uvjerenja o unijetim podacima o stažu i zaradama u bazi podataka Fonda itd.).

1.2.2. Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja

U Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja, u toku 2021. godine, ukupan broj zahtjeva za rješavanje bio je 5.267, od čega 3.374 novih zahtjeva i 1.893 prenesenih zahtjeva iz prethodne godine. Od ukupnog broja zahtjeva za rješavanje, pozitivno je riješeno 3.586 zahtjeva, dok je negativno riješenih 709. Neriješenih na kraju perioda je 972 ili 18,45%, dok je procenat riješenih zahtjeva u zakonskom roku iznosio 77,67%.

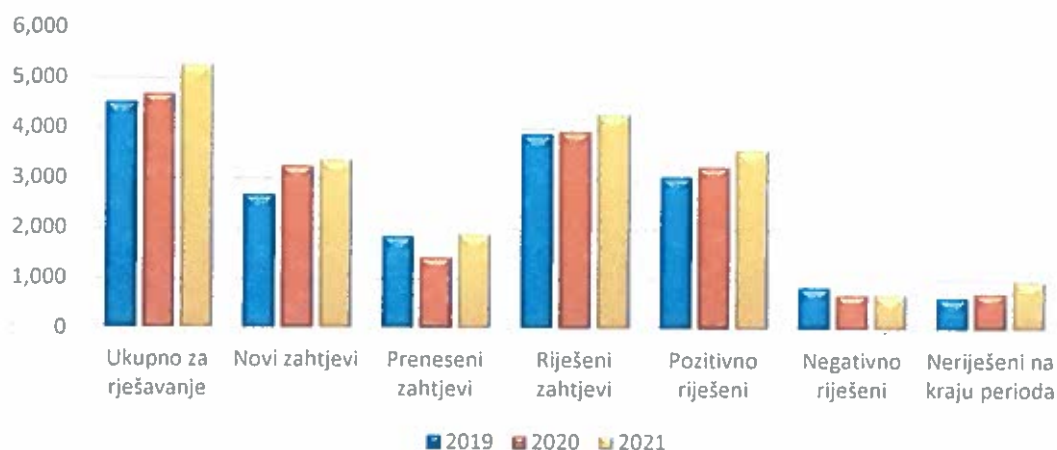
U izvještajnom periodu obrađeno je ukupno 2.684 zamolnica, u čiji broj ne ulaze zamolnice iz prethodnih godina, koje su često aktivne jer inostrani nosilac osiguranja traži dodatne informacije i obavještenja u vezi istih.

Takođe, zaposleni u ovom odsjeku preduzimaju stalne urgencije prema inostranim nosiocima osiguranja, pisanim, elektronskim i telefonskim putem, u cilju efikasnijeg okončanja postupka.

	2019.	2020.	2021.
Ukupno za rješavanje	4.514	4.684	5.267
Novi zahtjevi	2.671	3.257	3.374
Preneseni zahtjevi	1.843	1.427	1.893
Riješeni zahtjevi	3.880	3.951	4.295
Pozitivno riješeni	3.041	3.249	3.586
Negativno riješeni	839	702	709
Neriješeni na kraju perioda	634	733	972
	14,05%	15,65%	18,45%
Procenat ažurnosti do 30 dana	76,75%	75,65%	77,67%

Sprovođenje inostranog osiguranja

U Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja procenat riješenih zahtjeva u zakonskom roku od 30 dana u 2021. godini iznosi 77,67%, što je za 2,02% više u odnosu na prethodnu godinu.

Potrebno je napomenuti da ovaj Odsjek rješava po zahtjevima u skladu sa međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju i to sa: Austrijom, Belgijom, Bugarskom, Velikom Britanijom, Danskom, Italijom, Mađarskom, Luksemburgom, Njemačkom, Norveškom, Poljskom, Francuskom, Slovačkom, Švedskom, Švajcarskom, Holandijom, Libijom, Egiptom, Češkom, Turskom. Takođe se obavljaju poslovi u vezi sa primjenom Sporazuma o potvrđivanju perioda osiguranja za ostvarivanje prava na penziju sa Kosovom. Od bivših republika SFRJ, primjenjuju se sporazumi potpisani sa Makedonijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Slovenijom, što predstavlja veliku specifičnost u radu ovog odsjeka i nemogućnost brzog završetka postupka zbog čekanja odgovora od inostranog nosioca osiguranja, a koji se odnosi na podatke koji su bitni za okončanje postupka. Stoga se ne može ispoštovati zakonski rok od 30 dana za donošenje rješenja u upravnom postupku. Sa Kosovom se obavljaju poslovi u vezi sa primjenom Sporazuma o potvrđivanju perioda osiguranja do uslova za ostvarivanje prava na penziju.

U izvještajnom periodu na nivou područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja pokrenuta su 2.450 postupka po službenoj dužnosti i 198 postupaka prenijetih iz prethodne godine, tako da ih je ukupno bilo 2.648. Od ovog broja okončan je 2.473 postupak, dok je ostalo neokončanih 175 postupaka.

Postupci po službenoj dužnosti pokrenuti su u slučajevima prestanka prava na porodičnu penziju po sili zakona, obustava isplate porodične penzije zbog nedostavljanja potvrde o školovanju, uspostavljanja prava na isplatu porodične penzije, prestanka prava na tuđu pomoć i njegu i tjelesno oštećenje usljed smrti korisnika prava, rješenje o prestanku prava radi ostvarivanja prava na povoljniju penziju i u drugim slučajevima kad to nalažu pravila postupka.

1.2.3. Odsjek za medicinsko vještačenje

U Odsjeku za medicinsko vještačenje obavljaju se poslovi vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog invalidskog osiguranja, utvrđivanje gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, utvrđivanje uzroka invalidnosti i tjelesnog oštećenja, vještačenje u postupku ostvarivanja prava po osnovu međunarodnih ugovora, vještačenje o promjeni u stanju invalidnosti, utvrđivanje nesposobnosti za samostalan život i rad za članove porodice osiguranika i korisnika, kontrola medicinske dokumentacije u predmetima prije ocjene radne sposobnosti, kontrola nalaza, ocjene i mišljenja o radnoj sposobnosti osiguranika i kontrolni pregledi korisnika prava. Poslove vještačenja i ocjene radne sposobnosti vrši Prvostepena invalidska komisija, koja je organizovana u okviru Sektora.

Prvostepena invalidska komisija je u toku 2021. godine, na osnovu Pravilnika o obrazovanju i načinu rada Prvostepene invalidske komisije u prvostepenom postupku za ostvarivanje prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja i Pravilnika o obimu i sadržini medicinske dokumentacije potrebne u postupku vještačenja radi ostvarivanja prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja, riješila 2.491 zahtjev.

Od riješenih 2.491 zahtjeva, za ocjenu radne sposobnosti je bilo 2.218 zahtjeva, a za ostala prava 273 zahtjeva.

PGRS – potpuni gubitak radne sposobnosti, utvrđen je kod 585 osiguranika ili 26,38%.

DGRS – djelimični gubitak radne sposobnosti, utvrđen je kod tri osiguranika ili 0,14%.

Na osnovu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju, invalidske inostrane penzije ostvarilo je 94 osiguranika ili 4,24%.

Kontrolni pregledi, koji su prema Pravilniku obavezni u roku od tri godine od datuma nastanka PGRS, izvršeni su kod 297 osiguranika ili 13,39%.

Liječenje nije završeno, u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, kod 221 osiguranika ili 9,96 %.

Bez kategorije (odbijeni zahtjevi) bilo je 470 osiguranika ili 21,19%.

Vještačenje nije izvršeno za 363 osiguranika ili 16,37%, zbog neopravdanog neodazivanja osiguranika na pregled, odustajanja osiguranika od zahtjeva ili neposjedovanja kompletne medicinske dokumentacije.

Ponovo je pozvano 185 osiguranika ili 7,43%.

Tjelesno oštećenje je vještačeno u 29 zahtjeva. Pozitivno je riješeno 13 zahtjeva ili 44,83 %, a odbijeno je 16 zahtjeva ili 55,17%.

Nesposobnost za samostalan život i rad je vještačena za 244 zahtjeva. Pozitivno su riješena 136 zahtjeva ili 55,74 %, a odbijeno je 108 zahtjeva ili 44,26%.

Struktura osiguranika kod kojih je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti (PGRS) prema polu, životnoj dobi i godinama staža je sljedeća.

PGRS je utvrđen kod 376 muškaraca ili 64,27%, odnosno 209 žena ili 35,73% .

Prema životnom dobu, najviše je PGRS kod osiguranika u dobi od 50-60 godina starosti, i to: muškaraca 185 ili 31,62% i žena 127 ili 21,71%.

Prema godinama radnog staža, najviše PGRS bilo je kod muškaraca sa stažom do 30 godina, i to 127 ili 31,71%, a najviša zastupljenost PGRS kod žena je sa radnim stažom do 30 godina, i to kod 94 osiguranice ili 16,07%.

Najčešći uzroci invalidnosti kod osiguranika kod kojih je utvrđen PGRS su, na prvom mjestu, maligna oboljenja, i to kod 181 osiguranika ili 30,94%, zatim slijede bolesti srca i krvnih sudova kod 117 ili 20% i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja kod 87 ili 14,87% osiguranika. Potom slijede bolesti koštanog mišićnog sistema, bolesti nervnog sistema, bolesti žlijezda sa unutrašnjim lučenjem.

OCJENA RADNE SPOSOBNOSTI

PRAVO	BROJ	PROCENAT
POTPUNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	585	26,38
KONTROLNI PREGLED	297	13,39
INO - KORISNICI IZ DRUGIH DRŽAVA	94	4,24
DJELIMIČNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	3	0,14
LIJEČENJE NIJE ZAVRŠENO	221	9,96
NEMA KATEGORIJE	470	21,19
VRAĆENO	363	16,37

TJELESNO OŠTEĆENJE

POZITIVNO RIJEŠENO	%	ODBIJENO	%	UKUPNO
13	44,83	16	55,17	29

NESPOSOBNOST ZA SAMOSTALAN ŽIVOT I RAD

POZITIVNO RIJEŠENO	%	ODBIJENO	%	UKUPNO
136	55,74	108	44,26	244

POTPUNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI

POL	BROJ	%
Muški	376	64,27
Ženski	209	35,73
UKUPNO	585	100,00

PGRS PREMA UZROKU INVALIDNOSTI

Broj	Naziv	Procenat
1.	Maligna oboljenja	30,94
2.	Bolest srca i krvotoka	20,00
3.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	14,87
4.	Ostale bolesti	34,19

2. SEKTOR ZA EKONOMSKE I FINANSIJSKE POSLOVE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

U Sektoru za ekonomske i finansijske poslove iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja blagovremeno su izvršavani svi poslovi, u dijelu tekućih aktivnosti koje se odnose na: sprovođenje rješenja i zaključaka u dijelu obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u nacionalnom i međunarodnom osiguranju, sprovođenje obračuna i obrada za isplatu odštetnih zahtjeva po preračunatim penzijama shodno međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju, kontrolu pojedinačnih obračuna po rješenjima u nacionalnom i međunarodnom osiguranju, praćenje svih finansijskih transakcija o primicima i izdacima preko Izvještaja iz Trezora, njihovu knjigovodstvenu evidenciju, izradu nacrtu budžeta Fonda u skladu sa smjernicama Ministarstva finansija i socijalnog staranja; izradu kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja i njihovo dostavljanje nadležnim organima i institucijama, pripremu podataka za isplatu prava iz PIO, obračun i isplatu zarada, naknada i ostalih primanja po osnovu zaposlenja; vođenje računa i raspolaganje gotovinom u blagajni, obradu i dostavljanje zahtjeva za plaćanje u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora, unapređenje i sprovođenje sistema finansijskog upravljanja i kontrola u Fondu, izradu i dostavljanje kvartalnih i godišnjih izvještaja o uspostavljanju sistema finansijskih kontrola u Fondu; ažuriranje postojećih uputstava i procedura za definisanje poslovnih procese u Fondu, pripremanje raznih izvještaja sa statističkim podacima za potrebe analize i sagledavanje ovog segmenta javne potrošnje.

U ovom Sektoru, u izvještajnom periodu, obavljali su se poslovi vezani za javne nabavke, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, osim javnih nabavki koje, shodno Uredbi o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki („Sl.list CG“ br. 69/20 i 105/20), sprovodi Uprava za katastar i državnu imovinu.

Imajući u vidu da je u prvoj polovini godine bilo u primjeni privremeno finansiranje, shodno članu 37. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, i da je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja do donošenja Zakona o budžetu za 2021. godinu, potrošačkim jedinicama odobravalo sredstva utvrđena

Rješenjima o privremenom finansiranju Ministarstva, i to najviše do 1/12 stvarnih izdataka u prethodnoj fiskalnoj godini, javne nabavke su bile usklađene sa sredstvima koja su bila raspoloživa.

U skladu sa uputstvom - preporukom Ministarstva finansija i socijalnog staranja, s obzirom na nove okolnosti, tj. da Ministarstvo finansija potrošačkim jedinicama mjesečno odobrava sredstva do iznosa 1/12 stvarnih izdataka u prethodnoj fiskalnoj godini, Fond je u propisanom roku sačinio Plan javnih nabavki za 2021. godinu. Planom javnih nabavki utvrđene su samo one nabavke koje su neophodne za nesmetano funkcionisanje Fonda, do donošenja Zakona o budžetu za 2021. godinu.

Ministarsvo finansija i socijalnog staranja dalo je saglasnost na Plan javnih nabavki (akt broj 03-01-935/1 od 28.01.2021. godine), na osnovu čega su se stvorili zakonski uslovi za pokretanje postupka javnih nabavki. Procijenjena vrijednost javnih nabavki po Planu iznosila je 183.000,00€.

Na osnovu predmetnog Plana javnih nabavki, u cilju nesmetanog odvijanja procesa rada, kao i kvalitetnog i blagovremenog obavljanja funkcija Fonda, sprovedeni su i okončani postupci javnih nabavki i to:

- pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje. Predmet ove nabavke je usluga distribucije penzija i poštanskih usluga.
- postupak jednostavne nabavke za obnovu licence za antivirus softver.

Donošenjem Zakona o budžetu za 2021. godinu, izvršene su izmjene i dopune gore navedenog Plana javnih nabavki. Predloženim izmjenama definisani su predmeti nabavke roba, radova i usluga ukupne vrijednosti 1.351.900,00€.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je konstatovalo da nema primjedbi na isti i dalo je saglasnost na Izmjene i dopune plana javnih nabavki za 2021. godinu (akt broj 03-118164 od 1.9.2021. godine).

Imajući u vidu zakonske procedure za pokretanje postupaka javnih nabavki i vremensko trajanje istih, mnogi planirani postupci nijesu ni započeti.

U skladu sa izmijenjenim planom javnih nabavki (nakon dobijanja saglasnosti na isti) sproveden je otvoreni postupak za usluge održavanja IT sistema, koji je i okončan.

Započeti postupci javnih nabavki koji nijesu mogli biti okončani do kraja 2021. godine su:

- otvoreni postupak za nabavku serverske infrastrukture;
- otvoreni postupak za održavanje softvera za informacione tehnologije –DMS;
- postupak jednostavne nabavke za sredstva higijene;
- postupak jednostavne nabavke za usluge prevođenja.

Za sve pojedinačne postupke javne nabavke pripremljen je niz pojedinačnih akata u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, i to: odluka o pokretanju postupka javne nabavke, urađena je tenderska dokumentacija, zapisnici o javnom otvaranju ponuda i zapisnici o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, na osnovu kojih su donijete odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Sa izabranim ponuđačima potpisani su ugovori, nakon čega je izvršena nabavka roba i usluga.

Za postupke javnih nabavki koje je sprovodila Uprava za katastar i državnu imovinu vršeni su priprema i dostavljanje podataka neohodnih za sprovođenje istih.

U 2021. godini, ovaj Sektor je značajan dio svojih aktivnosti usmjerio na saradnju sa ostalim sektorima u okviru Fonda, kao i državnim i drugim organima i institucijama, radi blagovremenog obavljanja poslova iz svojih nadležnosti.

Poslovi iz nadležnosti Sektora za ekonomske i finansijske poslove iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja obavljaju se u tri organizacione jedinice, i to:

- Odsjeku za obračun i isplatu prava
- Odsjeku za računovodstvo
- Odsjeku za statistiku

2.1. Odsjek za obračun i isplatu prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja

Odsjek za obračun i isplatu prava prati i sprovodi propise iz: oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u dijelu obračuna i isplate prava iz PIO, oblasti upravnog postupka u dijelu obračuna i isplate prava i iz oblasti obezbjeđenja i izvršenja.

Takođe, u ovom odsjeku vrši se sprovođenje rješenja i zaključaka u dijelu obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u nacionalnom i međunarodnom osiguranju; kontrola pojedinačnih obračuna po rješenjima u nacionalnom i međunarodnom osiguranju; sprovođenje obračuna za refundaciju sredstava invalidima rada II kategorije, po zahtjevima poslodavaca; sprovođenje obračuna i obrada za isplatu odštetnih zahtjeva po preračunatim penzijama, shodno međunarodnom sporazumu o socijalnom osiguranju; vođenje evidencija o uplatama i isplatama po odštetnim zahtjevima, shodno međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; sprovođenje administrativnih, sudskih i drugih zabrana; unos članarine; unos, promjena i brisanje tekućih računa; izdavanje potvrda, uvjerenja i izvoda iz baze podataka korisnika prava o primanjima i kreditnim zaduženjima penzionera (za sticanje državljanstva, ostvarivanje tuđe njege i pomoći kod Centra za socijalni rad, jednokratne novčane pomoći, ovjeru zdravstvene knjižice, odmor i rekreaciju preko Saveza udruženja penzionera, subvencije za plaćanje računa za utrošenu električnu energiju, itd.); izrada mjesečnih, kvartalnih i godišnjih izvještaja u vezi sa isplatom prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja; izdavanje potvrda o životu za korisnike prava koji žive na teritoriji Crne Gore, a pravo iz PIO ostvaruju u drugim državama, po međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; sprovođenje potvrda o životu za korisnike prava iz PIO koji žive van teritorije Crne Gore, a pravo ostvaruju po međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; vođenje službenih evidencija.

Tokom izvještajnog perioda Fond PIO Crne Gore je obezbijedio sredstva za isplatu 127.987 korisnika prava (civilni i vojni sa prebivalištem u Crnoj Gori i inostranstvu) i to:

BROJ KORISNIKA PRAVA NA DAN 31.12.2021. GODINE

Rbr	Civilni korisnici - Vrsta prava	Crna Gora	Sjeverna Makedonija	BIH	Hrvatska	Srbija	Slovenija	Ostale zemlje	Ukupan broj
1	Starosna penzija	65.416	175	1.248	784	4295	199	99	72.216
2	Invalidske penzije	18.140	15	181	93	664	27	21	19.141
3	Porodične penzije	28.011	75	583	296	962	35	9	29.971
4	Srazmjerne starosne penzije	1	1		3	1			6
5	Srazmjerne porodične penzije	1							1
6	Porodične penzije po drugom roditelju	122				2			124
7	Tuđa njega i pomoć	618			4	19			641
8	Tjelesno oštećenje	3.509		1	11	45			3.566
9	Privremena naknada invalida III kategorije	303		1					304
10	Djelimične invalidske penzije	22		1	1			1	25
11	Dodatak za spomenicu	10				1			11

	Ukupno civilni korisnici prava	116.153	266	2.015	1.192	5.989	261	130	126.006
--	---------------------------------------	----------------	------------	--------------	--------------	--------------	------------	------------	----------------

Rbr	Vojni korisnici - Vrsta prava	Crna Gora	Sjeverna Makedonija	BIH	Hrvatska	Srbija	Slovenija	Ostale zemlje	Ukupan broj
1	Starosna penzija	790	2	3	7	29	1	1	833
2	Invalidske penzije	318		3	2	4			327
3	Porodične penzije	745	1	7	6	10	1	1	771
4	Porodične penzije po drugom roditelju	1							1
5	Tuđa njega i pomoć	12							12
6	Tjelesno oštećenje	37							37
	Ukupno vojni korisnici prava	1.903	3	13	15	43	2	2	1.981
	Ukupan broj korisnika prava	118.056	269	2.028	1.207	6.032	263	132	127.987

Za izvještajni period pristiglo je i obrađeno u Odsjeku 25.568 rješenja, od područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja.

U djelokrug rada Odsjeka spada i sprovođenje administrativnih zabrana, razni oblici kredita kod poslovnih banaka i mikrokreditnih institucija u svojstvu korisnika kredita ili žiranta, krediti na odloženo plaćanje (registracija automobila, kupovina paketa suhomesnatih proizvoda, svinjske polutke, jagnjad, tehnička roba, odmor i rekreacija, itd), rješenja o izvršenju od strane sudova. U izvještajnom periodu Odsjeku su dostavljene 10.852 sudske i administrativne zabrane od strane poslovnih banaka i MFI (ručno unesenih), obustave po raznim osnovama i potvrde o životu 18.788 (ručno unesenih) i 73.577 (unesenih elektronskim putem), 20.275 potvrda, zahtjeva, promjena tekućih računa, obavještenja, molbi itd. i 1.204 potvrde za 303 invalida rada.

OBRADENA AKTA U ODSJEKU U 2021.

1	Rješenja od područnih jedinica	25.246
2	Sudske i administrativne zabrane	10.852
3	Obustave po raznim osnovama i potvrde o životu	18.788
4	Obustave po raznim osnovama	73.577
5	Potvrde, zahtjevi, promjene tekućeg računa	20.275
6	Potvrde za invalide rada	1.204

Broj penzionera za koje postoje razne vrste obustava za jedan ili više kreditnih zaduženja i sudskih rješenja, odnosno rješenja o izvršenju, za decembar mjesec 2021. godine je 56.290 (52.170 administrativnih zabrana i 3.304 sudskih zabrana - civilnih i 778 administrativnih zabrana i 38 sudskih zabrana - vojnih korisnika), ne računajući obustave po osnovu osiguranja kod ZOIL „Lovćen“, članarine Savezu udruženja penzionera (civilni i vojni), porezi, osiguranje, alimentacije.

Takođe, prema bivšim državama SFRJ (Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Hrvatska, Srbija i Slovenija) blagovremeno je vršena dostava obrazaca potvrda o životu i tekućih računa, u cilju zakonite isplate penzija korisnika prava Fonda PIO Crne Gore sa prebivalištem van teritorije Crne Gore.

Blagovremeno je vršena, shodno Zakonu, priprema i razmjena podataka u vezi sa odštetnim zahtjevima bivših republika SFRJ. Shodno zahtjevima korisnika, takođe je vršena ovjera potvrda o životu za lica koja su sa prebivalištem u Crnoj Gori, a primaju penziju iz Fonda druge države.

2.2. Odsjek za računovodstvene poslove u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja

U Odsjeku za računovodstvene poslove, kao i u prethodnom periodu, sve aktivnosti su obavljane u skladu sa propisima i uputstvima koji se odnose na računovodstvene politike državnih fondova. Naime, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore vodi poslovne knjige u skladu sa:

- Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list RCG“, br. 20/14, 56/14, 70/17, 4/18, 55/18, 66/19 i 70/21) ;
- Zakonom o budžetu Crne Gore za 2020. godinu („Sl. list CG“, br. 70/21);
- Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština („Sl. list RCG“, br. 72/16, 106/20 i 80/21) ;
- Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta i državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list CG“, br. 23/14 i 71/19), a u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima;
- Uputstvom o radu Državnog trezora („Sl. list CG“, br. 53/14, 72/15, 69/19 i 96/21) ;
- Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popis stvari u državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 13/10);
- Zakon o državnoj imovini Crne Gore („Sl. list CG“, br. 21/09 i 40/11);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari („Sl. list CG“, br. 47/11);
- Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika („Sl. list“ RCG, br. 32/03).

U skladu sa navedenim propisima postavljen je sistem budžetskog računovodstva i okvir finansijskog izvještavanja. Fond PIO Crne Gore je blagovremeno obezbijedio da se primici i izdaci, obaveze, kao i potraživanja, stanje imovine i dr. u poslovnim knjigama evidentiraju po klasi, grupi i sintetici u skladu sa navedenim pravilnikom. Evidentiranje poslovnih događaja temelji se na zakonskim propisima i računovodstvenim standardima primjenom gotovinskog načela u evidentiranju primitaka i izdataka, kao i primjenom modifikovanog načela u evidentiranju imovine, obaveza i potraživanja.

Sistem vođenja budžetskog računovodstva i izvještavanja daju pouzdanu osnovu za upravljanje budžetom i postizanje finansijske odgovornosti u donošenju odluka i poslovnih politika. Stoga su u Fondu osigurane kontrole zakonitog trošenja u svakoj fazi njihovog nastanka i trošenja.

U izvještajnom periodu u ovom odsjeku obavljani su poslovi koji se odnose na:

- praćenje i kontrolu finansijskih promjena Fonda uz primjenu važećih materijalno-finansijskih propisa, kontnog plana i drugih akata;
- obezbjeđivanje vođenja poslovnih knjiga – Glavne knjige Fonda i pomoćnih evidencija (osnovna sredstva, materijal i sitan inventar, analitike poslovnih partnera – kupaca i dobavljača) utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima koji regulišu ovu oblast;
- kontrolu ispravnosti, tačnosti i zakonitosti knjigovodstvenih isprava na kojima se zasniva knjigovodstvena evidencija Fonda;
- evidentiranje prihoda po osnovu doprinosa za PIO po vrstama doprinosa na bazi izjave primaoca koje svakodnevno dostavlja Ministarstvo finansija i socijalnog staranja - Direktorat Državnog trezora;
- evidentiranje prihoda po međunarodnim sporazumima i ostalih prihoda Fonda na osnovu izvještaja dostavljenih od strane poslovne banke i Ministarstva finansija i socijalnog staranja – Direktorat Državnog trezora;

- evidentiranje obračuna prava iz PIO iz nacionalnog i međunarodnog socijalnog osiguranja, na osnovu rekapitulara o obračunatim vrstama prava iz PIO;
- evidentiranje isplaćenih prava iz PIO u nacionalnom i međunarodnom osiguranju na osnovu izvještaja dobijenih od Državnog trezora i poslovne banke za plaćanja prema inostranstvu ;
- obračun i evidentiranje doprinosa na penzije po stopama propisanim Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje;
- evidentiranje promjena na osnovnim sredstvima, sitnom inventaru i potrošnom materijalu i obračun amortizacije;
- obradu i evidentiranje ostalih plaćanja koji proizilaze iz rada Fonda (zarada zaposlenih na bazi izvršenih obračuna, faktura za materijalne troškove Fonda, odluka Upravnog odbora Fonda i dr. materijalno – finansijskih dokumenata);
- kontinuirano usaglašavanje stanja sa dobavljačima Fonda i dostavljanje izvoda otvorenih stavki na godišnjem nivou;
- pripremu podataka za izradu polugodišnjih i godišnjih izvještaja o finansijskom poslovanju radi dostavljanja nadležnim organima i institucijama;
- izradu izvještaja o neizmirenim obavezama Fonda na kvartalnom i godišnjem nivou, a po zahtjevu Ministarstva finansija i socijalnog staranja i u kraćim vremenskim intervalima.

Stupanjem na snagu Uredbe o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki („Sl.list CG“ br. 69/20 i 105/20) propisana je objedinjena nabavka od strane Uprave za katastar i državnu imovinu za potrebe organa državne uprave i državnih fondova, i to za nabavku roba i usluga.

Računovodstvo Fonda je tokom 2021. godine izvršilo sva potrebna knjiženja i usaglasilo stanja sa izvodima Uprave za imovinu, koja je izvršila plaćanja za potrebe Fonda PIO Crne Gore.

Pored redovnih aktivnosti koje se odvijaju u Odsjeku za računovodstvene poslove u oblasti PIO u toku 2021. godine, službenici su bili angažovani na stavljanju na uvid dokumentacije i podataka u vezi sa izvorima finansiranja i izdacima Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore koji su evidentirani u Glavnoj knjizi i analitičkim evidencijama Fonda, po zahtjevima ovašćenih revizora Državne revizorske institucije koji su kontrolisali Fond PIO Crne Gore u sklopu kontrole Završnog računa Budzeta CG za 2020. godinu.

U okviru revizije izvora finansiranja obuhvaćena je revizija prihoda po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, po svim vrstama doprinosa, koji su evidentirani na bazi „izjave primaoca“ koju dostavlja Ministarstvo finansija i socijalnog staranja - Državni trezor, ostalih izvornih prihoda koji se evidentiraju na bazi izvoda sa evidencionih računa i usaglašenost podataka sa Glavnom knjigom Trezora.

Revizijom izadataka Fonda obuhvaćeni su izdaci koji se odnose na obračun i isplatu penzija i obračun bruto zarada zaposlenih. Državni revizori su izvršili neposredni uvid u obračun penzija i zarada i zahtjeve za plaćanje, na osnovu kojih su u Glavnoj knjizi Fonda izdaci evidentirani. Cjelokupna dokumentacija koja je stavljena na uvid je skenirana i dostavljena u elektronskoj formi.

2.3. Odsjek za statistiku i analize

U ovom Odsjeku aktivnost je usmjerena na izradu statističkih izvještaja iz oblasti obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

U izvještajnom periodu, u ovom odsjeku, obavljale su se sljedeće aktivnosti:

- vršena je obrada statističkih podataka mjesečno, po izvršenim isplatama iz penzijsko-invalidskog osiguranja, radi analiziranja podataka o kretanju broja penzionera po vrstama prava i strukturi;
- pripremani su statistički podaci o osiguranicima i na mjesečnoj osnovi o korisnicima prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja po raznim kriterijumima - starosnoj i polnoj strukturi, visini penzija, opštinama, godinama korišćenja prava i dr;

- pripremani su statistički izvještaji koji su na mjesečnom i godišnjem nivou objavljeni na sajtu Fonda PIO Crne Gore;
- shodno Zakonu o upravljanju i unutrašnjoj kontroli u javnom sektoru i Smjernicama za uspostavljanje i sprovođenje procesa upravljanja rizicima u subjektima javnog sektora, održavane su radionice radi definisanja spiska rizika za Odsjek.
- kako je Fond PIO Crne Gore administrativni izvor pojedinih podataka, Odsjek je iz osnova svoje nadležnosti, tokom 2021. godine uspješno sarađivao na realizaciji ESSPROS statistike - Evropski sistem integrisane statistike socijalne zaštite.
- pripremani su statistički podaci za potrebe Monstata, Ministarstva finansija i socijalnog staranja, štampare i elektronske medije, Saveza udruženja penzionera Crne Gore, lokalnih penzionerskih udruženja i dr.

3. SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE, POSLOVE PRUŽANJA STRUČNE POMOĆI ORGANIZACIJAMA PENZIONERA I LJUDSKE RESURSE

Sektor za pravne poslove, poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i ljudske resurse čine dvije organizacione jedinice:

- Odsjek za pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i
- Odsjek za ljudske resurse.

3.1. Odsjek za pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera

Shodno Praviliku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u nadležnosti ovog odsjeka nalaze se poslovi koji se odnose na:

- pripremu predloga opštih i drugih akata koje donose Upravni odbor Fonda i direktor Fonda;
- sistemsko praćenje i analizu zakonskih i drugih propisa;
- pripremu i kontrolu ugovora i sporazuma koje zaključuje Fond;
- pravno zastupanje Fonda i njegovih organa pred nadležnim sudovima i drugim organima;
- pružanje stručne pomoći, logistike i podrške u radu Savezu udruženja penzionera Crne Gore i opštinskih udruženja penzionera;
- praćenje realizacije ugovora vezanih za stambenu problematiku korisnika prava iz PIO;
- saradnju sa resornim državnim organima i Savezom udruženja penzionera Crne Gore, kao i druge poslove iz djelokruga rada ovog odsjeka.

S obzirom na činjenicu da je u periodu od 1.1. do 31.12.2021. godine u rad primljeno 35 novih tužbi, u predmetima u kojima je Fond PIO Crne Gore označen kao tuženi, u ovom izvještajnom periodu biće dat akcent na predmete po tužbama koji su dobijeni u rad u toku 2020. godine, kojih je bilo 685, koji postupci su uglavnom vođeni, i u dobrom dijelu okončani u ovom izvještajnom periodu, a radi se o postupcima koje su inicirali vojni penzioneri, iz sljedećih pravnih osnova:

- isplate duga zbog manje isplaćene razlike penzije između konačnog iznosa prava i iznosa po ranijem rješenju, za period od 15.08.2007. godine do izrade nalaza i mišljenja vještaka ekonomsko-finansijske struke, zbog neusklađivanja penzija od 2×10% vojnim penzionerima, shodno Odlukama Upravnog odbora Fonda PIO Crne Gore od 1.12.2007. godine i 1.12.2008. godine.
- naknada štete zbog manje isplaćivane penzije zbog neusklađivanja penzije vojnim penzionerima shodno Odluci Upravnog odbora Fonda PIO Crne Gore br.64/2007 od 20.07.2007. godine, koja se odnosi na usklađivanja penzija i novčanih davanja od 1.7.2007. godine za 11,89 %.
- naknada materijalne štete, koja se ogleda u razlici između isplaćenih penzija, i penzija koje su trebale biti isplaćene primjenom odredbe čl. 245. Zakona o Vojsci Jugoslavije, zbog neusklađivanja penzije vojnim penzionerima sa 0,5 %, a koji su zahtijevali stručno i drugo angažovanje u pripremanju odgovora na tužbe, zastupanju na zakazanim ročištima, pripremi neophodnih redovnih ili vanrednih

pravnih sredstava, zavisno od uspješnosti u sporovima, u predmetima koji su zakazivani u izvještajnom periodu, u kojima se Fond pojavljuje kao tuženi.

U svim ovim postupcima, a u izvještajnom periodu bilo ih je zakazano oko 2500 ročišta, na kojim ročištima su do 1.7.2021. godine pristupala dva izvršioca, zavisno od procjene i prioriteta zastupanja u svakom pojedinom predmetu, s obzirom na veliki broj predmeta i zakazanih ročišta, ovo tim prije što je, počev od 1.7.2021. godine, jedan izvršilac, koji je bio raspoređen na poslove samostalnog savjetnika I za poslove zastupanja, određen za v.d. pomoćnika direktora Sektora za pravne poslove, poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i ljudske resurse, koji je u izvještajnom periodu, pored poslova pomoćnika direktora, kad je god to bilo moguće, obavljao poslove i radne zadatke radnog mjesta na kojem je bio ranije raspoređen, a to još uvijek i radi. U predmetima, po gore navedenim pravnim osnovima, tužioci su vojni penzioneri, čiju je isplatu penzija Fond PIO Crne Gore preuzeo od Ministarstva finansija, počev od 15.8.2007. godine, na osnovu odredbe člana 215.v. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO („Sl.list RCG“ br.47/07), koji su pokrenuli sporove pred više Osnovnih sudova u Crnoj Gori, radi naknade materijalne štete, tj. isplate razlike penzije, za period od 15.08.2007. godine do izrade nalaza i mišljenja vještaka ekonomsko finansijske struke, koji se u svim ovim predmetima angažuju, da bi se utvrdila vrijednost spora.

Polazeći od činjenice da je shodno odredbi čl. 90 i 94 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju svim korisnicima prava iz PIO, pa i vojnim penzionerima, tj. tužiocima u gore navedenim postupcima, pružena mogućnost da zaštitu svojih prava ostvare u upravnom postupku i postupku pred upravnim sudom, te činjenice da je tuženi, tj. Fond PIO Crne Gore, kao organizacija koja vrši javna ovlašćenja prilikom rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u odnosu na vojne penzionere, kao korisnike penzija, posebnim rješenjima utvrđivao iznose i visinu penzije, to navedena rješenja imaju status upravnog akta, čija se pravilnost može ispitivati u upravnom postupku pred organima uprave i u upravnom sporu, u skladu sa citiranim zakonskim određenjem, što su navedeni korisnici prava, kao tužioci, i činili, pa kod činjenice da rješenja Fonda, kojima je tužiocima utvrđivana visina penzije imaju svojstvo upravnog akta, to tužioci u ovim postupcima, po mišljenju Fonda, kao tuženog, nemaju pravo na naknadu štete u vidu manje isplaćivane penzije, što je u konkretnom slučaju, kakav pravni stav je, konačno, zauzet na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore br.Su.I br.26-1/20 od 25.6.2020. godine, po zahtjevu Osnovnog suda u Podgorici, radi ujednačavanja sudske prakse u postupcima pokrenutim po tužbama vojnih penzionera, radi naknade materijalne štete u vidu manje isplaćivane penzije, s obzirom na veliki broj podnesenih tužbi pred tim i drugim sudovima u Crnoj Gori, u sporovima koji se vode po istom činjeničnom stanju i jednakom pravnom osnovu.

Nakon promjene sudske prakse, koja je bila rezultat upornog insistiranja tuženog Fonda o nepostojanju pravnog osnova za usvajanje tužbenih zahtjeva, što je bio slučaj u desetinama predmeta u 2020. godini, koji su okončani donošenjem pravosnažnih presudama u korist tužioca - vojnih penzionera, Osnovni sudovi u Crnoj Gori, nakon promjene pravnog stava Višeg suda u Podgorici i Bijelom Polju, su počeli da odbijaju tužbene zahtjeve, kao neosnovane, što je u izvještajnom periodu učinjeno u desetinama predmeta, kao i da povlače tužbe, sada svjesni negativnih ishoda pokrenutih postupaka, koje su bili inicirali. Fond je stava da će i postupci koji su još u toku, a bilo ih je pokrenuto samo u 2020. godini 687, kako je kazano, a kojih je još nekoliko stotina, biti okončani na identičan način, tj. odbijanjem tužbenih zahtjeva, prekidom postupaka, ili povlačenjem tužbi.

U izvještajnom periodu bilo je i nekoliko predmeta po tužbama korisnika prava na penziju, kao tužioca, koji su petitumom tužbenog zahtjeva, tražili povraćaj iznosa koji su im obustavljeni na osnovu rješenja o izvršenju javnih izvršitelja, administrativnih zabrana i potvrda na osnovu kojih su korisnici prava, sada tužioci, kupovali raznu robu na rate ili su im pružane usluge, a obustave od penzija su iznosile više od ½ iznosa penzije, smatrajući da je takvim postupanjem Fonda povrijeđena odredba člana 103. Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, koji to ograničava.

- utvrđenja ništavosti administrativne zabrane, izjave za žiranta i ugovora o kreditu, kao i postupaka radi izdavanja privremenih mjera zabrane postupanja po administrativnim zabranama, i naknade materijalne štete.

Po pravilu, u predmetima po ovom pravnom osnovu, u toku postupka pred prvostepenim sudom, na predlog tužioca izvodi se vještačenje od strane vještaka grafološke struke, od čijeg nalaza i mišljenja prevashodno zavisi osnovanost tužbenog zahtjeva i samim tim ishod spora. Vrijednost spora, ako nije precizirana, obično biva predmet novog tužbenog zahtjeva, ukoliko se pravosnažnom presudom utvrdi ništavost sporne kreditne dokumentacije, po kojem pravnom osnovu, u izvještajnom periodu bilo više predmeta, od kojih su neki pravosnažno okončani, dok su drugi postupci još u toku.

- predlozi predlagača za utvrđivanje postojanja vanbračne zajednice.

Shodno izmjenama i dopunama Zakona o PIO CG kojim je propisano da pravo na porodičnu penziju može ostvariti i vanbračni drug umrlog osiguranika, korisnika prava, ako je vanbračna zajednica trajala najmanje tri posljednje godine prije smrti osiguranika, ili ako je trajanje vanbračne zajednice od njenog zasnivanja, do smrti osiguranika, odnosno korisnika prava, bilo kraće od tri godine, a u toj vanbračnoj zajednici je rođeno zajedničko dijete, postojanje te vanbračne zajednice se utvrđuje u vanparničnom sudskom postupku, pred Osnovnim sudom u Rožajama je pokrenuto nekoliko postupaka, od kojih su dva okončana odbacivanjem predloga, s obzirom na to da protivnik predlagača, tj. Fond PIO Crne Gore, nije mogao da bude označen kao protivnik predlagača, tj. nije imao pasivnu legitimaciju, jer isti u postupku ostvarivanja prava na porodičnu penziju postupa kao upravni organ.

I u ovom izvještajnom periodu, kao i u prethodnim godinama, pred Upravom za nekretnine u Bijelom Polju je u toku više postupaka po zahtjevima lica sa teritorije Opštine Bijelo Polje, za povraćaj poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine, koje je prešlo u društvenu svojinu na osnovu rješenja Komisije za arondaciju br. 01-414/2 od 28.4.1962. godine, nakon što su ranije donesena rješenja Uprave za nekretnine Bijelo Polje za povraćaj imovine, u postupcima po žalbi pred Ministarstvom finansija i socijalnog staranja, kao drugostepenim organom, ili po tužbi, pred Upravnim sudom Crne Gore, već nekoliko puta poništavana i vraćana na ponovni postupak i odluku.

- sticanje bez osnova zbog neosnovane isplate penzije vojnim penzionerima.

U izvještajnom periodu, opomenama pred utuženje, Fond PIO Crne Gore je pokrenuo postupak u 42 predmeta, radi povraćaja neosnovano isplaćenih iznosa penzija korisnicima prava iz PIO, po više pravnih osnova, a imajući u vidu zauzeti stav i sudsku praksu u predmetima po ovom pravnom osnovu, Fond namirenje svojih potraživanja ostvaruje i vansudskim putem - zaključenjem sporazuma sa strankom o uslovima i načinu otplate duga. Ukoliko stranka ne pokaže spremnost za dogovorno rješenje, pokreće se postupak pred nadležnim Osnovnim sudom (u zavisnosti od mjesta prebivališta ili boravišta tuženih), koji se u većini slučajeva okončava donošenjem presude u korist Fonda. Nakon sticanja pravosnažnosti i izvršnosti presude Fond PIO Crne Gore, sada kao izvršni povjerilac, će pokretati postupak prinudne naplate svojih potraživanja, pod uslovom da tuženi u prekluzivnom roku dobrovoljno ne izvrše svoju obavezu iz presude, ili poravnjanja, u kojim postupcima se izvršenje sprovodi na sredstvima i predmetima izvršenja propisanim odredbama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.

Pored navedenog broja novih predmeta, u radu ovog Odsjeka su u toku i postupci u predmetima koji su iz raznih razloga, prenijeti iz ranijih godina, i isti se zbog prekida postupka, ukidanja presuda ili postupaka po žalbama i revizijama vode i po nekoliko godina.

Takođe, u Odsjeku se sprovodi postupak u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama. Tokom izvještajne godine, Fondu PIO Crne Gore je podneseno 20 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Sl.list CG“ br.44/12 i 30/17). Navedenim zahtjevima tražen je pristup za 45 informacija, a rješenja su donijeta u zakonom propisanom roku.

Odsjek obavlja i poslove zaštite podataka o ličnosti, koji obuhvataju:

- vođenje evidencije podataka o zbirkama ličnih podataka i sprovođenje procedura za njihovo uspostavljanje i vršenje izmjena,

- pripremu obavještenja o obradi i izmjena ličnih podataka, na lični zahtjev stranke,
- saradnju sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, u domenu nadležnosti.

3.2. Odsjek za ljudske resurse

Odsjek za ljudske resurse je u izvještajnom periodu obavljao aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, propisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta zaposlenih u Stručnoj službi Fonda PIO Crne Gore.

U Odsjeku za ljudske resurse vrše se poslovi koji se odnose na:

- praćenje propisa iz oblasti državnih službenika i namještenika i propisa iz oblasti rada Fonda PIO Crne Gore;
- uspostavljanje i pružanje podrške procedurama zapošljavanja novih kadrova i sprovođenje postupaka prijema novozaposlenih u saradnji sa Upravom za kadrove;
- obučavanje i razvoj ljudskih resursa;
- ocjenjivanje kadra;
- koordinaciju obuke i razvoj programa stalnog profesionalnog usavršavanja kadrova;
- vođenje evidencije o realizovanim seminarima i obukama;
- izradu i praćenje realizacije Plana integriteta;
- vođenje evidencije o poklonima;
- praćenje primjene Etičkog kodeksa zaposlenih;
- saradnju sa državnim organima, organima lokalne samouprave, NVO i drugim pravnim licima i druge poslove iz djelokruga rada ovog odsjeka.

Odsjek za ljudske resurse obavljao je poslove koji se odnose, prije svega, na unapređenje ljudskih resursa, pripremu i donošenje rješenja o pravima iz radnog odnosa, pripremu i donošenje rješenja o ocjenjivanju rada, pokretanje postupaka za popunu radnih mjesta, pripremu ugovora o djelu, ugovora o dopunskom radu, prijavljivanje i odjavljivanje zaposlenih nadležnoj službi, odnosno Upravi prihoda i carina, utvrđivanje i održavanje kadrovske evidencije zaposlenih, izdavanje uvjerenja, ažuriranje personalnih dosijea itd.

Posebno je potrebno istaći učešće ovlašćenih službenika u radu Mreže za upravljanje ljudskim resursima Crne Gore, gdje se u procesu reforme službeničkog sistema stvorila potreba za osnivanjem jedne ovakve Mreže koja će pomoći širenju informacija iz oblasti službeničkog sistema i jačanju kapaciteta službenika zaduženih za ljudske resurse da implementiraju standarde i procedure iz oblasti upravljanja ljudskim resursima. Oblasti koje su predmet interesovanja za rad Mreže su: zapošljavanje i selekcija, probni rad i mentorstvo, ocjenjivanje radnog učinka, napredovanje, nagrađivanje, obuka i razvoj, interno tržište rada i kadrovsko planiranje, centralna kadrovska evidencija, etički kodeks, integritet, konflikt interesa, disciplinska odgovornost, prestanak radnog odnosa, kao i druge oblasti.

Shodno zakonskoj obavezi, Odsjek je izradio Kadrovski plan za 2021. godinu. Kadrovski plan Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore pripremljen je u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, br. 02/18, 34/19 i 8/21), Metodologijom za izradu kadrovskog plana kao i Budžetom Crne Gore za 2021. godinu. Isti je donijet u cilju upravljanja kadrovima i obuhvata jedinstvene standarde za upravljanje ljudskim resursima. Kadrovski plan se sastoji od zbirnih i pojedinačnih podataka o zaposlenima u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, kao i od podataka koji se odnose na nova zapošljavanja u godini za koju se kadrovski plan donosi.

Tabelarni prikaz kadrovskog plana obuhvata:

- broj državnih službenika i namještenika po svakom radnom mjestu, odnosno zvanju, koji su u radnom odnosu na neodređeno i određeno vrijeme,
- broj potrebnih državnih službenika i namještenika, po svakom radnom mjestu, odnosno zvanju, u godini za koju se donosi kadrovski plan,

- broj pripravnika, po nivou kvalifikacije obrazovanja i vrsti stručne spreme, kao i broju potrebnih pripravnika,
- broj službenika koji će ispuniti uslov za penziju,
- druge podatke od značaja za kadrovsko planiranje.

U toku 2021.godine u skladu sa izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta stručne službe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore. Na osnovu usvojenog Pravilnika Odsjek je pristupio izradi odgovarajućih rješenja o raspoređivanju i zaradi, kao i unos istih kroz dvije baze podataka koje ovaj Odsjek vodi.

Broj zaposlenih u Fondu na 31.12.2021. godine iznosi 201 zaposleni.

Broj službenika		Broj pripravnika
neodređeno	određeno	
201	0	0

U toku 2021. godine prestao je radni odnos za šest službenika po sili zakona, od čega u četiri slučaja navršanjem 67 godina života, a u dva slučaja usljed gubitka radne sposobnosti, jedan službenik je zatražio sporazumni prestanak radnog odnosa, dok je jednom zaposlenom iz kategorije visokog rukovodnog kadra prestao radni odnos istekom prava na naknadu zarade po prestanku funkcije.

U toku 2021. godine u Fondu nijesu sprovedeni postupci za popunu novih radnih mjesta, dok su prvom kvartalu 2021. godine okončani postupci pokrenuti u prethodnoj godini za popunu 7 radnih mjesta putem internog ili javnog oglasa.

Takođe, bivšoj direktorici Fonda PIO Crne Gore je nakon prestanka mandata na lični zahtjev, priznato pravo na naknadu zarade u trajanju od jedne godine.

Zakonom o državnim službenicima i namještenicima uvedena je i obaveza donošenja planova integriteta za sve državne organe, u skladu sa smjernicama organa uprave nadležnog za antikorupcijske poslove - Agencije za sprečavanje korupcije. Plan integriteta je interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprečavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog ponašanja u okviru organa kao cjeline, pojedinih organizacionih jedinica i pojedinačnih radnih mjesta, a koji nastaje kao rezultat samoprocjene izloženosti organa rizicima za nastanak i razvoj korupcije, nezakonitog lobiranja i sukoba interesa kao i izloženosti etički i profesionalno neprihvatljivim postupcima.

Pored navedenog, Odsjek vrši blagovremeno ažuriranje svih podataka koji se unose u Centralnu kadrovsku evidenciju kroz program HRMIS-a. Centralna kadrovska evidencija obuhvata podatke o državnim službenicima i namještenicima, i to: ime, prezime, jedinstveni matični broj kao i druge podatke od značaja za upravljanje kadrovima.

Odsjek za ljudske resurse je tokom godine učestvovao na seminarima i obukama organizovanim od strane Uprave za kadrove, a koji se prije svega tiču jačanja vještina zaposlenih u oblasti upravljanja ljudskim resursima, strateškog planiranja, upravljanja ljudskim resursima, liderstva, vođenja intervjua kao i jačanja kapaciteta za kadrovsko planiranje zaposlenih. Takođe, u cilju osposobljavanja i stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika, Odsjek za ljudske resurse je u saradnji sa Upravom za kadrove sproveo analizu potreba za obukom među zaposlenima, radi izrade godišnjeg plana obuka. U izvještajnom periodu zaposleni su učestvovali na seminarima i obukama kontinuirano tokom godine, prijavljivanjem koje se vrši posredovanjem Odsjeka za ljudske resurse, koje ima za cilj unapređenje znanja i vještina zaposlenih neophodnih za rad u državnim organima.

Odsjek je naporedo sa aktivnostima koje su naprijed navedene obavio i ostale radne zadatke, koji između ostalog podrazumijevaju svakodnevnu komunikaciju sa drugim organima državne uprave, prije svega sa Upravom za kadrove i Komisijom za žalbe.

4. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE U OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

U Sektoru za informacione tehnologije u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja obavljaju se poslovi eksploatacije aplikativnog softvera, upravljanje i održavanje mrežno-komunikacione, serverske infrastrukture, obezbjeđenja podataka, sistemskog softvera, upravljanje elektronskom arhivom, održavanje periferne računarske opreme itd. IT sistem je baziran na troslojnoj arhitekturi koja za osnovu ima Oracle platformu (Oracle 11g RAC).

Organizaciono sektor je podijeljen na tri odsjeka:

- Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera
- Odsjek za sistemski softver i obradu
- Odsjek za vođenje elektronske evidencije

4.1. Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera

U odsjeku su se vršile redovne aktivnosti koje se odnose na održavanje i doradu softverskog rješenja koje se koristi u Fondu PIO Crne Gore. IT sistem u Fondu u potpunosti je prilagođen i pruža potpunu podršku svim poslovnim procesima u Fondu. Tokom 2021. godine radile se se aktivnosti na održavanju softvera za podsisteme:

- Poslovno aplikativnog softvera i
- Tzv „core” aplikacija sa modulima:
- Aktivni osiguranici.
- Matična evidencija penzionera (novi i stari zakoni).
- Kancelarijsko poslovanje.
- Isplata prava.
- Razmjena xml poruka sa sistemom u Upravi prihoda i carina Crne Gore.
- Razmjena xml poruka sa Centralnim registrom stanovnika (CRS).

Od aktivnosti koje se odnose na održavanje i prilagođavanje navedenih modula izdvajamo:

- Sređivanje matičnih podataka aktivnih osiguranika njihovim uparivanjem sa podacima koji se nalaze u Centralnom registru stanovništva.
- Analiza i prečišćavanje podataka o penzionerima kod kojih je upit iz CRS-a vratio upunjen datum smrti.
- Redovno slanje elektronske prijave novih korisnika prava iz PIO ka registru obveznika i osiguranika u Upravi prihoda i carina Crne Gore; komunikacija sa Upravom prihoda i carina Crne Gore, Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i Fondom za zdravstveno osiguranje Crne Gore po pitanju razmjene podataka iz Centralnog registra osiguranika i obveznika i rješavanja spornih slučajeva; postupanje po svakodnevnim zahtjevima Uprave prihoda i carina Crne Gore koji se odnose na promjene matičnih brojeva građana kao i rješavanje spornih situacija do kojih dolazi prilikom razmjene podataka.
- Elektronska razmjena podataka sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja.
- Elektronska obrada M-4 obrazaca koja obuhvata kontrolu podataka dobijenih od obveznika uplate doprinosa, davanje instrukcija u cilju otklanjanja postojećih grešaka, štampanje kolektivnih prijava i ažuriranje baze podacima sa ovjerenih i potpisanih kolektivnih M-4 prijava. Broj elektronski obrađenih M-4 obrazaca u 2021. godini je 57.046.
- Učešće u radu na Projektu reforme poreske administracije u okviru formiranih radnih grupa.
- Kreiranje i gašenja korisničkih naloga po zahtjevu.

- Elektronska obrada izuzetih slučajeva.
- Ažuriranje parametarskih tabela radi automatizacije izračuna visine prava, testiranje.
- Podrška u radu krajnjim korisnicima.
- Automatizacija izračuna visine prava po Zakonu o dopuni Zakona o unutrašnjim poslovima („Sl. list CG“, br. 70/21 od 25.6.2021. godine)
- Automatizacija međunarodnih obrazaca za primjenu sporazuma o socijalnom osiguranju sa Austrijom, Njemačkom, Slovenijom i Sjevernom Makedonijom, izrada specifikacije za njihovo automatsko popunjavanje, testiranje i izrada uputstva za korisnike.
- Izrada specifikacija za nove izvještaje, testiranje izvještaja i izrada uputstva za korisnike.
- Četiri vanredna obračuna za isplatu pomoći, ukupno 113.184 stavke u iznosu od 5.554.430,00€.
- Evidencija prelaska isplate preko 20.000 korisnika sa Podgoričke na CKB banku. Automatska evidencija kredita i obustava i rasknjižavanje objedinjenih uplata. Automatizacija izvršena usljed spajanja ove dvije banke.
- Evidencija prelaska isplate preko 700 korisnika sa Komercijalne banke (KB) na NLB banku i izmjene evidencije njihovih kredita kod KB banke radi uspješnog rasknjižavanja objedinjene uplate sa NLB kreditima. Automatizacija izvršena zbog spajanja ove dvije banke.
- Obrade obračuna penzija.
- Automatsko formiranje obustava.
- Slanje elektronskih fajlova za isplatu bankama.

4.2. Odsjek za sistemski softver i obradu

Standardne aktivnosti koje su realizovane tokom 2021. godine u Odsjeku su:

- Održavanje mrežno-komunikacione infrastrukture (mrežni uređaji i protokoli).
- Održavanje serverske infrastrukture (bazni, aplikativni, mail serveri...).
- Održavanje radnih stanica i perifernih uređaja.
- Održavanje sistemskog softvera na serverima i radnim stanicama (Linux, Windows).
- Briga o sigurnosti sistema.
- Održavanje antivirus zaštite.
- Sprovođenje *backup* procedura uz redovno pohranjivanje sigurnosne kopije na udaljenu lokaciju.
- Održavanje baze podataka.
- Održavanje IP telefonije (odrađen *upgrade firmvera*)
- Održavanje sistema za prevenciju upada u računarsku mrežu Fonda.
- Održavanje LAN konekcija ka mreži državnih organa i Upravi prihoda i carina Crne Gore.
- Održavanje WAN konekcija ka područnim jedinicama.
- Uspostavljanje sigurnog načina razmjene podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ).
- Zamjena diskova, koji su otkazali uslijed starosti, na serverskoj infrastrukturi.
- Redovni i vanredni obilasci područnih jedinica i servisiranje opreme.
- Razmjena kriptovanih podataka sa fondovima PIO iz regiona.
- Razmjena podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije;
- Razmjena podatka ka Ministarstvu finansija i socijalnog staranja za potrebe projekta Socijalni karton (web servis sa digitalnim certifikatima).
- Instalacija nove računarske opreme (štampači, skeneri, kompjuteri).

Kao rezultat rada navodimo da je sistem tokom 2021. godine, uprkos njegovoj starosti, bio raspoloživ 100% vremena, tj. nije bilo situacija da je sistem oboren usljed djelovanja kvarova, virusa ili nekog drugog

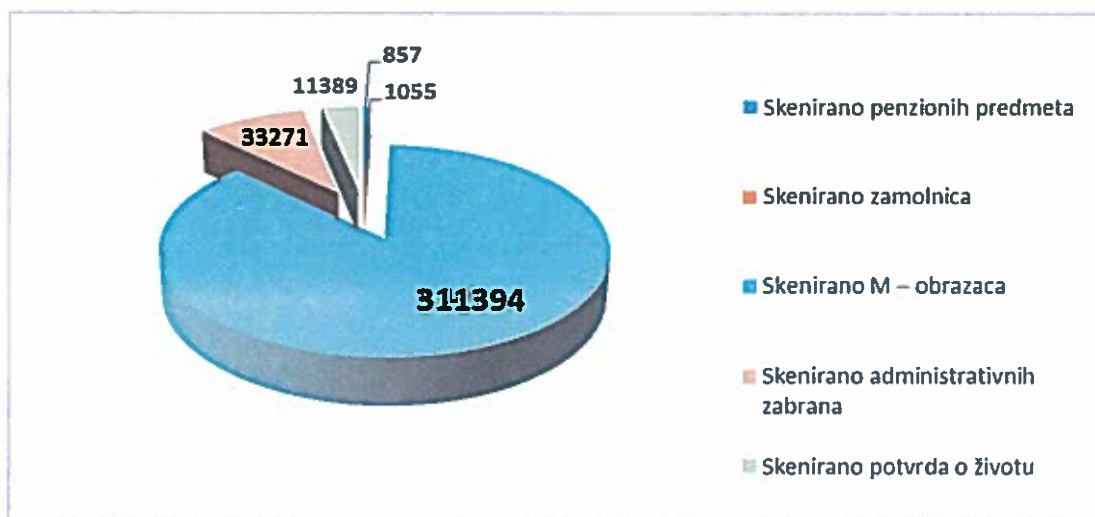
uzroka. Sve mjesečne obrade penzija su izvršene u predviđenim rokovima te nije bilo zakašnjenja po pitanju mjesečnih isplata penzija.

4.3. Odsjek za vođenje elektronske evidencije

U Odsjeku za vođenje elektronske evidencije obavljali su se poslovi koji se odnose na digitalno arhiviranje (skeniranje) dokumenata za potrebe Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja, Odsjeka za obradu podataka matične evidencije, Odsjeka za obračun i isplatu prava iz PIO i rekonstrukcije mikrofilmovanih penzionih predmeta na zahtijev područnih jedinica.

Odrađeni su sljedeći poslovi:

- Skenirano penzionih predmeta - 857
- Skenirano zamolnica - 1.055
- Skenirano M – obrazaca - 311.394
- Skenirano potvrda o životu - 33.271
- Skenirano administrativnih zabrana - 11.389
- Prema zahtjevima područnih odjeljenja odrađene su rekonstrukcije penzionih predmeta koji su mikrofilmovani ili skenirani - 20

Za potrebe Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja do 16.7.2021. godine skenirano je 857 penzionih predmeta i 1.055 zamolnica. Svi penzionih predmeta su kroz aplikaciju prethodno potvrđeni, fizički obrađeni i posle skeniranja razduženi i sa propratnim aktom vraćeni Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja. Skeniranju predmeta i zamolnica dat je prioritet, tako da je ostvarena dnevna ažurnost u njihovoj obradi.

Za potrebe Odsjeka za obradu podataka matične evidencije skenirano je 311.394 M - obrazaca. U procesu skeniranja M-obrazaca naišlo se na jedan broj obrazaca koji nije mogao biti skeniran (4.462). Oni su vraćeni Odsjeku za obradu podataka matične evidencije uz napomenu zašto nijesu mogli biti skenirani. Za potrebe Odsjeka za obračun i isplatu iz PIO odrađeno je skeniranje 44.660 dokumenata. Vodilo se računa o ažurnosti, da mjesečno skeniranje bude završeno do isplate penzija i na taj način obezbjedi brz pristup i pregled potrebnih dokumenata.

5. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

U skladu sa članom 35. stav 4 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG“ br.75/18), rukovodilac Odjeljenja za unutrašnju reviziju Fonda PIO Crne Gore dužan je da dostavi godišnji izvještaj o radu Odjeljenja za unutrašnju reviziju rukovodiocu subjekta.

Unutrašnja revizija je nezavisna objektivna aktivnost koja ima za cilj dodavanje vrijednosti Fondu kroz unapređenje njenog rada i efikasnije ostvarivanje postavljenih ciljeva, primjenom sistematičnog i disciplinovanog pristupa ocjeni i davanju preporuka za poboljšanje upravljanja, upravljanja rizicima i internih kontrola u Fondu.

Misija unutrašnje revizije je da unapređuje i štiti organizacione vrijednosti Fonda kroz pružanje usluga uvjeravanja, savjeta i uvida, a svojim aktivnostima unutrašnja revizija treba da doprinese sprovođenju politika, programa i aktivnosti kao i efektivnom, efikasnom i ekonomičnom upravljanju resursima.

Okvir za obavljanje poslova unutrašnje revizije čine zakonska i podzakonska regulativa, akta Fonda i Međunarodni okvir profesionalne prakse (MOOP).

Djelokrug rada

Odjeljenje za unutrašnju reviziju u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 75/18) obavlja poslove unutrašnje revizije u Centralnoj službi i područnim jedinicama Fonda.

Djelokrug i način rada Odjeljenja za unutrašnju reviziju, uloga i zadaci unutrašnje revizije, prava i odgovornosti rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i revizora definisani su Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i Pravilnikom o načinu i postupku rada unutrašnje revizije („Sl. list CG“ br. 32/09), Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Pravilnikom o internoj reviziji Fonda.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji stručne službe Fonda PIO Crne Gore za unutrašnju reviziju sistematizovana su četiri radna mjesta.

Kadrovska popunjenost Odjeljenja za unutrašnju reviziju:

- Sistematizovan broj: 4
- Popunjeni broj: 2 (Rukovodilac Odjeljenja za unutrašnju reviziju i Viši unutrašnji revizor (koji je već diže vrijeme na bolovanju).

Revizije izvršene tokom 2021. godine

Aktivnosti unutrašnje revizije za 2021. godinu obavljene su u skladu sa Godišnjim planom Odjeljenja za unutrašnju reviziju br. 06-3225 od 24.12.2020. godine koji je izveden iz Strateškog plana Odjeljenja za period 2019-2021 god. br. 01-3113 od 27.12.2018. godine.

Naime, Godišnjim planom Odjeljenja za unutrašnju reviziju u skladu sa raspoloživim kadrovskim kapacitetima i na osnovu predviđenog broja produktivnih dana planirane su tri revizije:

- Revizija Sistema obračuna i isplate naknada troškova za službena putovanja službenicima u Fondu PIO,
- Priprema i kontrola ugovora i sporazuma koje zaključuje Fond i
- Ad-hoc revizija po nalogu rukovodioca subjekta.

Tokom 2021. godine Odjeljenje za unutrašnju reviziju sprovelo revizije:

- Sistema obračuna i isplate naknada troškova za službena putovanja službenicima u Fondu PIO,
- Ad-hoc reviziju po nalogu Rukovodioca subjekta Postupanje u predmetima korisnika koje su parvo ostvarili shodno Zakonu o sprečavanju korupcije („Sl. list CG“ br. 53/14 i 42/17) u kojem slučaju su sačinjena dva zasebna revizorska izvještaja u formi revizorskog memoranduma,
- Ad-hoc revizija procesa „Izuzetnih slučajeva“ je u završnoj fazi sprovođenja,
- Revizija Priprema i kontrola ugovora i sporazuma koje zaključuje Fond je u procesu sprovođenja.

Na ime sprovedenih revizorskih angažmana date su preporuke čija se realizacija prati.

Ostale aktivnosti tokom 2021. godine

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je sačinilo Povelju unutrašnje revizije kojom su definisani svrha, ovlašćenja i odgovornosti unutrašnje revizije.

Tokom 2021. godine izrađen je Strateški plan Odjeljenja za unutrašnju reviziju za period 2022-2024 kojim su utvrđene aktivnosti unutrašnje revizije u trogodišnjem periodu koje treba da obezbijede proaktivno upravljanje rizicima koji mogu da utiču na misiju i ciljeve unutrašnje revizije. Kroz osnovu elemenata definisanih kroz Strateški plan, uz uključivanje rezultata dobijenih procjenom rizika pripremljen je Godišnji plan rada unutrašnje revizije za 2022. godinu.

Sačinjen je Program obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta unutrašnje revizije čije sprovođenje treba da osigura kvalitet rada Odjeljenja.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je tokom 2021. godine kroz registar preporuka, kontinuirano pratilo sprovođenje preporuka datih u izvještajima.

Sačinjen je plan kontinuiranog profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora za 2022. godinu.

Unutrašnji revizor se tokom 2021. godine edukovao kroz obuke u organizaciji Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Uprave za kadrove.

Sprovođenje aktivnosti u skladu sa Rješenjem Fonda PIO br.01-30/2 od 11.1.2019. godine kao član Komisije za upravljanje rizikom informacione bezbjednosti, te Rješenjem br. 01-3208 od 23.12.2020. godine za izradu aplikativnog softvera koji će omogućiti automatsko popunjavanje dvojezičnih obrazaca i softversko aplikativna podrška u dijelu koji se odnosi na kretanje zamolnica.

6. SLUŽBA ZA FINANSIJSKE POSLOVE

U Službi za finansijske poslove, tokom 2021. godine su se obavljali poslovi koji se mogu sistematizovati na sljedeći način:

- priprema i izrada Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda za 2020. godinu;
- izrada kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja Budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list CG“ br. 23/14 i 71/19) na propisanim obrascima:
- Izvještaj o novčanim tokovima (Obrazac III),
- Izvještaj o neizmirenim obavezama (Obrazac V),
- Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine (Obrazac 8),
- Izvještaj o načinu utroška tekuće budžetske reserve (Obrazac 9)
- i dostavljanje istih nadležnim organima i institucijama;
- izrada Izvještaja o finansijskom poslovanju za period januar – jun 2021. godine i dostavljanje istog organima upravljanja Fonda na razmatranje i usvajanje;
- izrada programskog budžeta za 2020. godinu i za 2021. godinu i dostavljanje Izvještaja o realizaciji programskog budžeta za 2020. godinu Ministarstvu finansija i socijalnog staranja – Državnom trezoru;
- izrada Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore i dostavljanje godišnjeg (za 2020. god.) i polugodišnjeg (za I-VI 2021. god.) izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskih kontrola Ministarstvu finansija i socijalnog staranja;
- izrada dnevnih i mjesečnih izvještaja i analiza o izvršenju budžeta po budžetskim pozicijama za potrebe menadžmenta;
- na osnovu Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“ br. 20/14, 56/14, 4/18, 55/18, 66/19, 70/21) i Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period 2020-2023. godine, kao i na osnovu egzaktnih podataka o kretanju primitaka i izdataka u Fondu sačinjen je Nacrt Budžeta Fonda PIO Crne Gore za 2022. godinu, koji je nakon usvajanja na organima upravljanja dostavljen Ministarstvu finansija i socijalnog staranja na dalju zakonsku proceduru i putem aplikacije za upravljanje budžetom (BMIS);

- kontinuirano praćenje naplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i sastavljanje mjesečnih i kvartalnih izvještaja o naplaćenim doprinosima iz penzijskog i invalidskog osiguranja po vrstama doprinosa;
- na osnovu internih procedura u nadležnosti ove Službe je obrada finansijske dokumentacije za isplatu penzija i drugih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i dostavljanje zahtjeva za odobravanje potrošnje prema ekonomskoj klasifikaciji, od strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja, na mjesečnom nivou radi isplate penzija u predviđenim terminima;
- Uputstvom o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura (br. 01-1181/3 od 7.6.2012. god.) utvrđen je postupak evidentiranja ulaznih faktura u Knjigu ulaznih faktura, koje obrađuju načelnik i službenici ove službe. Tokom 2021. godine obrađeno je i unijeto u Knjigu ulaznih faktura 887 faktura, koje su zaprimljene u Centralnu arhivu Fonda.
- sa ciljem kompletiranja podataka a radi unosa naloga za plaćanje u SAP sistem, službenici ove službe vrše pisanu i telefonsku korespondenciju sa kreditorima korisnika prava iz PIO i dobavljačima Fonda radi pribavljanja potrebne dokumentaciju, koju službeno prosljeđuju Državnom trezoru radi unosa u SAP sistem.
- u skladu sa Uputstvom o radu državnog trezora („Sl. list CG“ br. 53/14, 72/15, 69/19 i 96/21) pripremaju se i dostavljaju zahtjevi za plaćanje izdataka Fonda PIO Crne Gore Ministarstvu finansija i socijalnog staranja - Državnom trezoru razvrstani po ekonomskoj klasifikaciji:
  - prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja,
  - zarade i ostala ličnih primanja,
  - materijalni i druge vrste troškova.
- U toku 2021. godine Državnom trezoru je dostavljeno 5.460 zahtjeva za plaćanje na propisanim obrascima sa ukupno 8.541 stavki – promjena po vrstama troškova. Zahtjevi su dostavljani na bazi vjerodostojne finansijske dokumentacije (računi, obračun zarada i ostalih ličnih primanja i obračun prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja) u skladu sa mjesečnom dinamikom potrošnje budžetskih sredstava;
- izrada Izvještaja o radu Službe za finansije, koji je sastavni dio Izvještaja o radu Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za 2020. godinu;
- priprema i dostavljanje naloga poslovnoj banci, na propisanom obrascu, za plaćanje penzija u inostranstvu. Isplata se vrši prema instrukcijama za plaćanje dostavljenim od strane korisnika prava ili korespodenskih banaka u državama u kojima se vrši isplata. Tokom godine isplate su vršene po uspostavljenoj dinamici mjesečno i kvartalno. Tokom 2021. godine pripremljeno je za isplatu 780 obrazaca za isplatu penzija u inostranstvu;
- mjesečni obračuni zarada i drugih ličnih primanja: zarade zaposlenih, naknade zarade zaposlenih, naknade članovima Upravnog odbora i Komisije za sistem PIO, novčane pomoći za slučaj smrti člana uže porodice i otpremnine za penziju, unos administrativnih zabrana dostavljenih od strane poslovnih banaka i drugih obustava po osnovu robnih kredita i rješenja o izvršenju. Tokom 2021. godine broj kreditora na mjesečnom nivou je 72. Svakom kreditoru se mjesečno dostavljaju spiskovi korisnika kredita sa iznosom obustavljene rate, tako da je u toku izvještajnog perioda dostavljeno 864 spiskova. Na osnovu mjesečnih obračuna zarada i drugih ličnih primanja dostavljaju se podaci o obračunatim i isplaćenim zaradama i drugim ličnim primanjima na propisanim obrascima Upravi prihoda i carina Crne Gore - IOPPD obrazac, Monstatu obrazac RAD1 i dr.;
- u 2021. godini, u zakonom propisanom roku, urađeni su i dostavljeni obrasci M-4 Prijava podataka o stažu osiguranja, zaradi i naknadi zarade, kao i osnovici osiguranja za zaposlene u Fondu za 2020. godinu;
- vođenje blagajničkog poslovanja u skladu sa Uputstvom o radu državnog Trezora i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, odnosno svaka isplata iz blagajne izvršena je u skladu sa propisima i evidentirana je na blagajničkom dnevniku, koji je evidentiran u Glavnoj knjizi Fonda;

- procjena fer vrijednosti akcija iz portfelja Fonda u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku naknadne procjene vrijednosti hartija od vrijednosti (akcija) i sačinjavanje Izvještaja o naknadnom vrednovanju finansijskih sredstava – hartija od vrijednosti (akcija) u portfelju Fonda PIO Crne Gore, za 2020. god.

Službenici Službe za finansijske poslove su u 2021. godini, a na osnovu Plana za unapređenje upravljanja i kontrola od 14.9.2021. godine sproveli aktivnosti na realizaciji planiranih obaveza.

- Urađeno je ažuriranje Uputstva o službenim putovanjima, a na osnovu revizije obračuna i isplate naknade troškova za službena putovanja službenicima Fonda, koje je usvojeno od strane v.d. direktora Fonda.
- Službenici Službe za finansijske poslove održali su dvije radionice u porocesu ažuriranja ciljeva i rizika koji se odnose na Službu. Na osnovu identifikovanih slabosti i analizom postojećih kontrolnih mjera, u Službi su uradili nacрте ažuriranih procedura: 1. Uputstvo o načinu pripreme i obračuna zarada i 2. Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura.

Službenici Službe za finansijske poslove su bili angažovani tokom revizije Finansijskih izvještaja Fonda PIO Crne Gore, koja je izvršena od strane DRI u sklopu revizije Završnog računa Budžeta Crne Gore za 2020. godinu. Revizijom su, između ostalog, bile obuhvaćeni i obračun i isplata zarada zaposlenih u Fondu te je u tom smislu bilo potrebno pripremiti i dostaviti na uvid traženu dokumentaciju i podatke iz nadležnosti ove Službe.

Tokom 2021. godine, Fond PIO Crne Gore je u saradnji sa ostalim subjektima koji učestvuju u procesu privatizacije (državnim fondovima i drugim vlasnicima državnog kapitala) permanentno razmatrao pitanja iz oblasti privatizacije i to: analiza izvještaja angažovanih revizora u vezi sa realizacijom ugovora o kupoprodaji akcija, praćenje i kontrola ispunjenja obaveza kupaca iz privatizacionih ugovora, aktivnosti u vezi sa zaključivanjem aneksa ugovora o kupoprodaji akcija, status raspisanih tendera za društva u kojima participiraju vlasnici državnog kapitala, učešće u radu Skupština akcionara privrednih društava iz portfelja Fonda, praćenje kretanja tražnje za akcijama, prodaja imovine društava u stečaju, analiza sudskih sporova i dr.

7. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE

U Službi za opšte poslove, shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu, vrše se poslovi koji se odnose na:

- vođenje opštih, administrativnih i tehničkih poslova;
- pripremu i dostavljanje izvještaja o prisutnosti na radu, za obračun zarada i naknada i drugih primanja zaposlenih;
- primjenu propisa iz oblasti zaštite na radu;
- pravilno čuvanje i upotrebu pečata; primanje, klasifikaciju, raspoređivanje i otpremanje pošte; štampanje i fotokopiranje;
- umnožavanje materijala, arhiviranje i čuvanje dokumentacije; obezbjeđenje čuvanja i tekućeg održavanja na objektima Fonda;
- obavljanje portirskih poslova, poslova telefonske centrale, prevoza i s tim u vezi pružanja usluga za potrebe organizacionih jedinica Fonda;
- čišćenje i obezbjeđivanje održavanja higijene u poslovnim prostorijama Fonda i druge poslove za potrebe Fonda.

U toku izvještajnog perioda, u arhivi Fonda, vršeno je: neposredno primanje podnesaka, akta i drugih pošiljki, primanje pošte preko poštanske službe, otvaranje i pregled pošiljki, razvrstavanje i raspoređivanje akta, evidentiranje istih u djelovodnik, interna dostava i otpremanje akta putem poštanske službe kao i putem dostavljača.

U toku 2021. godine, Centralna arhiva Fonda zaprimila je ukupno 40.325 podneska i drugih akta. Od toga 10.852 administrativnih zabrana, sudskih rješenja o izvršenju, odnosno rješenja o izvršenju

dostavljenih od strane javnih izvršitelja i 18.788 dopisa (potvrde o životu, obustave izvršenja, promjene adrese, žiro računa i sl.).

Kroz „Opšti djelovodnik“ zavedeno je ukupno 5.731 akta, a koji se prije svega odnose kako na saradnju Fonda sa drugim državnim organima, tako i na komunikaciju sa raznim pravnim i fizičkim licima. Ukupan broj zavedenih sudskih predmeta, odnosno tužbi i opomena pred utuženje iznosi 3.469. U 2021. godini zavedeno je ukupno 1.485 računa i putnih naloga, od čega 590 putna naloga i 895 računa.

Opšti djelovodnik	Obračun i isplata prava	Administrativne i sudske zabrane	Sudski djelovodnik	Računi i putni nalozi
5.731	18.788	10.852	3.469	1.485

Za otpremanje pošte u 2021. godini utrošeno je ukupno 45.000,00 € sa frankerice, za potrebe Centralne službe, Odsjeka za medicinsko vještačenje, Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja i Područne jedinice Podgorica. Takođe, treba napomenuti da se u okviru segmenta djelovanja Službe za opšte poslove saglasno sprovedenom projektu elektronske arhive i integracije sa UCM-om Fonda svi poslovi iz navedenog opsega funkcionisanja, uprkos smanjenom kadrovskom kapacitetu, blagovremeno i ažurno izvršavaju.

Vođenje evidencija iz oblasti ekonomata je u potpunosti usaglašeno sa stanjem u materijalnom knjigovodstvu. Područne jedinice i drugi organizacioni djelovi Fonda redovno i blagovremeno su po specifikacijama snabdjevani kancelarijskim i drugim sitnim inventarom. Pored navedenog, zaposleni u Službi za opšte poslove redovno su pružali tehničku podršku svim organizacionim jedinicama.

Poslovi portirske službe (prema mjesečnom, utvrđenom rasporedu rada), kao i rad višeg namještenika-ugostitelja obavljani su ustaljenom dinamikom i obimom, o čemu je vođena propisna evidencija.

U ovom izvještajnom periodu vođena je i evidencija o troškovima servisiranja, redovnom održavanju, tehničkom pregledu i pranju vozila Fonda, kao i dnevna evidencija rasporeda vozača na radnim zadacima.

Takođe, u skladu sa zakonskim propisima iz oblasti zaštite na radu, redovno je vršena kontrola PP-aparata, sistema javljača požara i hidrantske mreže u Centralnoj zgradi Fonda.

U izvještajnom periodu, Služba za opšte poslove, kada je to iziskivala potreba, starala se i o servisiranju i redovnom funkcionisanju sistema protivprovalne alarmne signalizacije u Centralnoj zgradi Fonda, sistemu video nadzora, pokretnoj rampi na ulazu, fotokopir aparatu i dr.

Za potrebe rada područnih jedinica i Centralne službe, vršene su sitnije nabavke i intervencije u cilju omogućavanja optimalnih uslova za rad (servisiranje i nabavka klima-uređaja, popravke osvetljenja, bravarski radovi i dr.).

U saradnji sa JU „Službeni list CG“ vršena je redovna isporuka utvrđenog broja primjeraka i s tim u vezi korićenje istih. Tokom izvještajnog perioda, Služba za opšte poslove, starala se o održavanju arhivskog depoa Fonda, saradivala sa predstavnicima Državnog arhiva Crne Gore o izlučivanju bezvrijednog registraturskog materijala i učestovala u izradi nove Liste kategorija registraturske građe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore.

Tokom 2021. godine, u okviru redovnih aktivnosti Službe za opšte poslove potpadale su i korespondencija i saradnja sa: d.o.o. „Pravni ekspert“ o korišćenju programa, tj. aplikacije kataloga propisa; d.o.o. „S press“ o dostavi dnevne štampe; d.o.o. „Parking servis“ o korišćenju parking propusnica; AD „Pošta Crne Gore“ o punjenju frankerice, dostavi posebnih markica Crvenog krsta i dr.; d.o.o. „Agencija za stanovanje“ o sitnijim popravkama; d.o.o. „Deponija“; d.o.o. „Komunalne usluge“ o odvoženju elektronskog i drugog otpada i dr.

Usljed pandemije koronavirusa, preko ove Službe, u cilju sprečavanja širenja virusa, pojačane su mjere održavanja higijene, a obavljeno je i postavljanje zaštitnih panela u kancelarijama u okviru Centralne službe i organizacionim jedinicama Fonda. Takođe, istim povodom, vršena je i dezinfekcija prostora i svih kancelarija, kao i dubinsko pranje tepiha i itisona.

Saglasno Upustvu o evidenciji prisutnosti na radu zaposlenih u Fondu, kojim se uređuju procedure vođenja evidencije prisutnosti na radu, sistem izvještavanja, preciziraju ovlašćeni službenici u sistemu razmjene podataka, rokovi za izradu izvještaja, kao i druge aktivnosti koje se odnose na izvještavanje i vođenje evidencija prisutnosti na radu zaposlenih u Stručnoj službi Fonda PIO Crne Gore, i u skladu sa uvedenim video nadzorom i sistemom upotrebe elektronske kartice zaposlenih prilikom svakog ulaska i izlaska iz objekta Fonda, tokom ovog perioda, vršena je redovna kontrola prisutnosti na radu zaposlenih. Izvještaji se rade na sedmičnom nivou, po zbrajanju podataka unose se zbirni pokazatelji u konačne izvještaje, koji se rade svakog 20. u tekućem mjesecu za period od 21. prethodnog mjeseca. Posebna softverska aplikacija generiše statističke izvještaje o prisutnosti na dnevnom, sedmičnom i mjesečnom nivou: po organizacionim cjelinama, zaposlenima i tipovima prolaska (službeno/privatno) i izvještaje o radnom vremenu: dolascima i odlascima zaposlenog sa brojem sati. Načelnik Službe za opšte poslove, sačinjava dnevni, sedmični i mjesečni izvještaj o prisutnosti na radu zaposlenih, saglasno Upustvu za izvještavanje i vođenje evidencija prisutnosti na radu zaposlenih u Stručnoj službi Fonda. Dnevni i sedmični izvještaji se dostavljaju direktoru Fonda na uvid, dok se mjesečni izvještaji dostavljaju pomoćnicima direktora na paraf, prije njegovog upoznavanja sa istim, najkasnije do 23. u tekućem mjesecu.

8. SLUŽBA ZA POSLOVE ORGANA UPRAVLJANJA

Poslovi iz nadležnosti Službe za poslove organa upravljanja, izvršavani tokom izvještajnog perioda, obuhvataju:

- stručnu, administrativnu, organizacionu i tehničku podršku radu organa Fonda - Upravnom odboru i direktoru,
- pripremu predloga akata koje donose organi Fonda, iz nadležnosti Službe,
- pripremu i analizu materijala za rad organa Fonda,
- organizaciju sjednica organa Fonda;
- evidentiranje i čuvanje izvornih akata donesenih od strane Upravnog odbora;
- izradu i čuvanje zapisnika sa sjednica organa Fonda;
- protokolarne poslove za potrebe organa Fonda;
- pripremu odgovora na predstavke;
- odnose s javnošću;
- ažuriranje sadržaja sajta Fonda;
- pripremu biltena, letaka i drugih informativnih materijala i publikacija.

Tokom izvještajne godine organizovan je niz sastanaka sa predstavnicima ministarstava i drugih državnih institucija, lokalnih samouprava i pravnih lica čija djelatnost ima direktnog značaja za rad Fonda. Organizaciju sastanaka pratila je priprema materijala i izrada akata iz nadležnosti rada Službe.

Takođe, u Službi su vršeni poslovi korespondencije i pripreme brojnih materijala za potrebe direktora i organa upravljanja.

Poslovi iz domena odnosa s javnošću, realizovani u izvještajnom periodu, obuhvataju poslove odnosa sa štampanim i elektronskim medijima, press-clipping, pripremu informacija i saopštenja, te komunikaciju sa osiguranicima i korisnicima prava preko internet stranice i opšte kontakt imejl adrese Fonda: info@fondpio.me. Takođe, po prvi put je organizovan i Dan otvorenih vrata, u cilju promocije rada Fonda i afirmisanja posvećenosti ove institucije korisnicima prava i osiguranicima, kroz razvoj novih oblika komunikacije i pružanja usluga. Interno informisanje vršeno je preko oglasnih tabli u poslovnim prostorijama Fonda, direktnom dostavom akata i putem imejla.

Sajt Fonda redovno je ažuriran i usklađivan sa promjenama u poslovanju. Posjećenost internet prezentacije ogleđa se i u broju pitanja posjetilaca sajta: tokom 2021. godine upućeno je 642 pitanja i dostavljeno 118 zahtjeva za obradu dokumentacije (potvrde o životu, zahtjevi za sprovođenje obustava na isplatu penzija, dopuna predmeta i dr.). Služba je obradila 212 pitanja i dostavila odgovore, dok su

ostala pitanja i zahtjevi za obradu dokumentacije proslijeđeni drugim organizacionim jedinicama Fonda, shodno njihovim nadležnostima.

Saradnja sa medijima održavana je na profesionalnom nivou, te je na obraćanja novinara odgovarano u najkraćem mogućem roku, odnosno prema zahtjevu, uz obezbjeđivanje kvalitetnih informacija, što je svakako doprinijelo ugledu i rejtingu ove institucije.

Pored navedenih poslova, u okviru Službe vršeni su i poslovi koordinatora za rodnu ravnopravnost, nadležnog za saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u ovoj oblasti.

Takođe, Služba je učestvovala i u radu komisija Fonda: Komisije za ažuriranje Poslovnika o radu Upravnog odbora, Komisije za ažuriranje Liste kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja za Fond PIO Crne Gore, Komisije za ažuriranje knjige procedura i Komisije za izradu procedure za kretanje dokumentacije između arhive u Centralnoj službi, PJ Podgorica, Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja i Odsjeka za obračun i isplatu prava iz PIO.

Tokom 2021. godine, službenici ove organizacione jedinice učestvovali su u obukama iz oblasti EU fondova, rodne ravnopravnosti i organizaciono-administrativnih poslova.

PREGLED SKRAĆENICA

PIO	Penzijsko i invalidsko osiguranje
ZUP	Zakon o upravnom postupku
TO	Tjelesno oštećenje
TNJIP	Tuđa njega i pomoć
PGRS	Potpuni gubitak radne sposobnosti
DGRS	Djelimičan gubitak radne sposobnosti
JMB	Jedinstveni matični broj
UTS-NTS	Uvećani troškovi stanovanja - Naknada za troškove stanovanja
MFI	Mikrofinansijske institucije
NVO	Nevladina organizacija
CRS	Centralni registar stanovništva

PREGLED OBRAZACA

M-1	Prijava na osiguranje
M-2	Odjava osiguranja
M-3	Prijava promjena u toku osiguranja
M-4	Prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenog doprinosa
M-5	Podaci o ličnom dohotku ostvarenom primanjem naknade i ličnom dohotku po osnovu zdravstvene zaštite
M-6	Podaci o stažu osiguranja i zarade ostvarene primanjem novčane naknade po osnovu invalidnosti
M7/PS	Prijava podataka o utvrđenom penzijskom stažu
M-8	Prijava promjene podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenog doprinosa
M-12	Prijava podataka o zaradi, naknadi, odnosno osnovici osiguranja i visini uplaćenog doprinosa
M-SI	Prijava za utvrđivanje staža osiguranja za korisnike djelimične invalidske penzije iz čl. 194, stav 1, tačka 1 i 2 Zakona o PIO
MIN	Prijava podataka o osiguranicima sa preostalom radnom sposobnošću i opasnošću od nastanka invalidnosti
ROD-1	Prijava podataka o obvezniku plaćanja doprinosa
ROD-P	Prijava početka poslovanja obveznika plaćanja doprinosa
ROD-O	Odjava obveznika plaćanja doprinosa